

ЛЕСЯ
СТАВИЦЬКА

УКРАЇНСЬКА МОВА БЕЗ ТАБУ

СЛОВНИК
НЕЦЕНЗУРНОЇ ЛЕКСИКИ
ТА ЇЇ ВІДПОВІДНИКІВ

HÔTEL

КРИТИКА

**Український науковий інститут
Гарвардського університету**

Інститут Критики

**Національна Академія наук України
Інститут української мови**

Lesia Stavytska

Ukrainian Without Taboos

A Dictionary
of Obscenities, Euphemisms
and Sexual Slang

Krytyka
Kyiv 2008

Леся Ставицька

Українська мова без табу

Словник нецензурної лексики
та її відповідників

Обценізми • Евфемізми • Сексуалізми

Критика
Київ 2008

«Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми», що його уклала доктор філологічних наук, професор Леся Ставицька, подає опис обсценних слів і висловів та їх евфемізмів, у тому числі еротичної лексики, сексуального сленгу, зафіксованих у різнотипних словниках української мови, які побутують в усному мовленні, художній літературі, публіцистиці, традиційному сороміцькому (еротичному) та сучасному міському фольклорі.

Пропонований Словник містить точний опис значень близько 5000 слів і стійких словосполучень, подає їх стилістичні характеристики, довідки про походження та історико-культурний коментар, а також фіксує випадки нестандартного, «ігрового» вживання.

У теоретичній частині читач знайде чимало цікавих відомостей про мовну, соціолінгвістичну, лінгвософську та культурологічну природу розглядуваного мовного матеріалу. Словник адресовано спеціалістам-філологам, письменникам, перекладачам і всім, хто цікавиться українським словом.

Рецензенти:

доктор філологічних наук

Євгенія Карпіловська

(Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні),

кандидат філологічних наук

Орися Демська-Кульчицька

(Національний університет

«Києво-Могилянська академія»)

В оформленні обкладинки використано малюнок Анатолія Петрицького «Ексцентричний танець» (1922; Державний музей театрального, музичного та кіномистецтва України, Київ) – ескіз костюмів для балетного номера в постанові Касьяна Голейзовського

Дизайн обкладинки

Ярослава Гаврилюка

Видання побачило світ завдяки фінансовій підтримці
Українського наукового інституту Гарвардського університету

Зміст

Вступ

7

**Обсценний та еротичний простір
української мови**

11

**Принципи укладання словника.
Інструктивні матеріали**

71

Список умовних скорочень

83

Умовні позначення

85

Словник

87

Додатки

423

Показчик синонімів

425

Бібліографія

435

1

Цей словник породжений моїм словником жаргонної лексики, який побачив світ 2003 року. «Короткому словнику жаргонної лексики української мови» і розширеному його виданню «Український жаргон» (2005 р.) судилася цікава й вельми парадоксальна доля. Парадокс головно полягав у посиленій суспільній увазі до звичайнісінького лексикографічного видання. Згодом Оксана Забужко тонко зауважить з цього приводу: «Прикметно, що перший (!) “Короткий словник жаргонної лексики”, укладений Лесею Ставицькою (К.: Критика, 2003), здобув певний медійний розголос, але в науковій громаді жодної дискусії не викликав (!!!)»¹. Чому Словник не викликав наукової дискусії – це тема окремої розмови. Але медійний дискурс про жаргон взагалі і Словник зокрема виявився доволі симптоматичним з огляду на те, що виявив цивілізаційний, точніше не зовсім цивілізаційний, код нації. Цей дискурс засвідчив повний хаос у метамовній свідомості сучасного українського етносоціуму стосовно ненормативного лексикону, нездатність до адекватної рефлексії щодо мови, затятого нерозрізнення сленгу і мату, а отже опосередковано виявив відрив мови від її носія, містифікацію і дегуманізацію мови як «оселі людського буття», що само по собі стало свідченням zdeформованої мовної картини світу. І «заслуга» в цьому українських лінгвістів з їхнім нехтуванням дескриптивним підходом до вивчення мови, чіпкими ярликами «духовна убогість», «деградація» стосовно поставлених в один ряд сленгу, суржику, вульгаризмів виявилась таки чималою.

Упродовж чотирьох років у той чи інший спосіб журналісти піарили ідею Словника як осереддя ненормативного лексикону, який автоматично отожднювався з нецензурщиною, матом, вербальним хуліганством. Ось заголовки деяких публікацій: «Наш народ ругается, как европейцы» (Факты и комментарии, 21.11.2003), «Ругаемся по-украински» (Деловая неделя и Financial times, 29.22.2003), «Пять тысяч украинских нецензурных выражений» (Комментарии,

¹ О.Забужко. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. – Київ: Факт, 2007, с. 124.

02.12.2005), «Решения съезда – в ж...» (Московский комсомолец в Украине, 2005, № 35). Кожен бачив у Словнику те, що хотів бачити. Невелика дешифрація лайки типу *блін*, численні перифрази понять сексуальної сфери, чоловічі і жіночі номінації осіб за їх сексуальними характеристиками – все наводило читачів на думку про розтабування недозволеного, забороненого, пов'язувалося з маніфестацією мату. Мої докази на користь того, що жаргон (сленг) якраз є евфемізмом obscenного, непристойного, що це насамперед мова корпоративних, соціально-професійних соціумів, абсолютно не спрацювали.

Ні розгалужена система соціальних маркерів, ні сам вокабуляр номінацій, референтом яких були абсолютно невинні артефакти, явища і дії, не переконували в тому, що то був словник не obscenної лайки, а все-таки жаргонної лексики, згубленої за своєю природою.

Пропускаючи повз вуха мій монолог про жаргон як мовний і соціокультурний феномен, про те, що obscenізми і жаргон – це відмінні лінгвокультурні реальності, журналісти, в т. ч. творці телепередач «Хочу і буду» (2003), «Проти ночі» (2003) та ін., які запрошували на розмову про Словник, бачили в мені захисника саме мату, старанно провокуючи на вербальну «полуничку». В ефірі їм це інколи вдавалось, хоча, признаюсь, гидко було штучно вичавлювати з себе міцне слівце. Але можна було зрозуміти розчарування тих, хто не знаходив у книжці достатньо такого матеріалу: «<...> цей “Словник” пару тижнів перед тим гортав у Чернівцях... Ідея дуже класна. А то мова в нас якась недороблена, неповноцінна. Але словничок якийсь трохи цнотливий. Пара-трійка слів, що колись були “нецензурними”, але й тільки. Може, решта просто не жаргонні слова? А нормальні? Ух, а їх багато» (Олесь Доній. «Книжковий форум без книжок». *Молода Україна*, 2003, № 4, с. 188–189).

Інший аспект масмедійного дискурсу про Словник – це його оцінка як точки перетину української й російської культур. З одного боку, мене звинувачували у пропаганді російської фені (Костянтин Коверзнев. «Одчиняй двері – прийшла “феня”». *Книжник-review*, 2003, № 23), «чужого сміття»: «[сердючки, кролики, ставицькі] віднайшли легкі засоби впливу на нижчі людські інстинкти, якими роблять собі славу серед неосвіченої публіки, а саме: суржикова, вульгарна, жаргонна мова. Зрозуміло чого літературну мову ігнорують – бо оволодіння нею потребує трудомісткої, багаторічної праці. І з якою метою Л. Ставицька випустила свій словник саморобного жаргону, коли є багато національних мовознавчих джерел? Взяти хоча б найновіші – “Золотослов” Г. Сагач або “Ключ розуміння” П. Мовчан!» (Слово Просвіти, 2004, № 28). З іншого, – проросійські видання, навпаки, шпетили за нешанобливе ставлення до російського мовного бренду: «Із незнагою [Леся Ставицька] говорила про золотий запас великоросійського мату: “<...> фразеологія зі словами фізіологічних від-

правлень і з органами, з якими пов'язані фізіологічні відправлення, а також з репродуктивною функцією". А щоб прямо сказати, по-російськи, кишка тонка! Усього два-три слова, і навіть дитині було б зрозуміло» (Георгій Бурсов. Русский мат – это звучит гордо. <http://www.obozrevatel.com/news/2005/4/18/8021.htm>; коментар телепередачі «Новий час» (5 канал), 22.03.2005). Зовсім абсурдною виявилася заувага Анатолія Железного «Походження російської ненормативної лексики» у газеті «2000» (12.08.2005 р.): «Про буцімто російське походження мату (!!!) можна довідатися з “Короткого словника жаргонної лексики української мови” Лесі Ставицької, де всі нецензурні слова вказуються як запозичення з “російської мови”». Автор вирішив, що *баклан* – хуліган; балакуча людина; *біч* – бездомний, бомж, *урка*, *жиган*, *жмурик*, *зек*, *лажа* є матом. Як кажуть, без коментарів.

Хтось бачив у словнику багато мату, комусь його не вистачало. Принаймні конотація «мат» міцно закріпилася за словником, і це мене, м'яко кажучи, шокувало. Єдиним аргументом у цій ситуації міг стати тільки словник обценної лексики. Прогнозуючи медійну долю цього Словника, припускаю, що його знову кваліфікуватимуть як «чуже сміття». Сподіваюся, що передмова, а також коментарі у структурі словникових статей допоможуть скласти уявлення про ступінь чужинності цього лексикону. Щодо нецензурного лексичного матеріалу як «сміття», дозволю навести слова з Ф. Ніцше: «Світ схожий на людину тим, що має той бік, отже, зад – *оце й уся істина!* У світі багато лайна – *оце й уся істина!* Однак цього замало, щоб сам світ був брудним страховищем! Є мудрість у тому, що у світі чимало смердючого, – сама огида створить крила і сили, що вгадують, звідки воно береться! Навіть у найкращому є трохи огидного <...>. О брати мої, багато є мудрости в тому, що на світі багато лайна!»².

Подяки

Більша частина словника укладалась під час мого перебування в Українському науковому інституті Гарвардського університету (США) протягом лютого – червня 2006 р. Хочу висловити подяку працівникам цієї установи за наданий мені винятковий інтелектуальний комфорт при написанні цієї та інших наукових праць.

Першими читачами Словника були мої шановні рецензенти – доктор філологічних наук, професор Євгенія Анатоліївна Карпіловська і кандидат філологічних наук Оріся Мар'янівна Демська-Кульчицька, які прочитали увесь

² Фрідріх Ніцше. Так казав Заратустра. У його ж: *Так казав Заратустра; Жадання влади* / Пер. з нім. А.Онишка, П.Таращука. – К.: Видавництво «Основи», Дніпро, 1993, с. 203.

рукопис, висловили критичні зауваження, слушні побажання і доповнення, за що я їм уклінно дякую.

Дякую членові-кореспонденту НАНУ, доктору філологічних наук Василю Василювичу Німчуку, видатному історику мови, за консультаційну допомогу при написанні етимологічних коментарів та надання мені джерел русинського еротичного фольклору.

Особливі слова вдячності колегам-філологам, з якими обговорювались концептуальні засади словника, за конструктивну фахову допомогу і люб'язне надання наукових та ілюстративних джерел: Деяну Айдачичу, Галині Кошарській, Михайлові Красикову, Миколі Лесюку, Тарасові Лучуку, Марії Маєрчик, Вікторові Мойсієнку, Валерію Мокієнку, Миколі Сулимі, Галині Тарасюк, Людмилі Тарнашинській, Олегові Тищенку, Юрію Шевчуку.

Дякую всім інформантам, хто свідомо чи несвідомо допомагав формувати ілюстративну базу Словника.

Кембридж–Київ
травень 2007 р.

Обсценний та еротичний простір української мови

1. Obscenна лексика як лінгвокультурологічна проблема

1.1. Екзистенційний статус obscенности в українській лінгвокультурі

Доба постструктуралізму докорінно змінила методологічні засади лінгвістики, знаменувала її перехід від прескриптивної парадигми до дескриптивної. Перенесення акценту з мови як системи на людину-мовця і кваліфікація мовлення як частини діяльності людини природно зумовили інтерес до мовного субстандарту та ненормативної лексики. Попри різновекторність суджень і оцінок obscенного шару та його складника – нецензурної інвективи, абсолютно очевидним є факт, що перед нами не просто стилістичний шар, який існує в мові поряд з іншими, а сфера, яка увібрала в себе своєрідну смислову напругу і виводить дослідника далеко за межі філологічної проблематики. Йдеться насамперед про проблеми ідеологічної, моральної цензури в суспільстві та естетичної цензури окремого індивіда, соціопсихологічної рецепції певним соціумом розмови вголос «про це», легітимізації obscенности у «підцензурних» сферах і т. ін.

Відсутність належного опрацювання obscенної та пов'язаної з нею еротичної лексики в Україні є абсолютно очевидною. І справа не тільки в тому, що в Україні, як і у всьому світі, невротичні пуритистичні тенденції досить сильні.

Потреба утверджувати державний статус мови, настійне плекання міфу про її калиновість і солов'їність, що мусили б автоматично утвердити любов до цієї мови у російськомовних людей, – ці та інші фактори зумовили домінування прескриптивного підходу до мови. Поза увагою сучасної української лінгвістики перебуває людина-мовець, реальна мовленнєва діяльність української людини в аспекті соціопсихологічних, прагматичних інтенцій її мовного існування в сучасному світі. Все, що не вписується в канон норми, краси української мови, донедавна мислилось як потенційна загроза існуванню мови, етносу. Дався взнаки також тоталітарний дискурс: «Тоталітарна культура має сталу тенденцію

до експансії масової комунікації. Мова стає нормативною, ідеологізованою, перетворюється на стереотип, кліше <...>¹.

Слід говорити також про відсутність у філологічному і загальнокультурному українському просторі адекватної метамовної рефлексії щодо забороненого плоду obscenity, еротичної лексики.

Табу на еротику та порнографію зникло ще на початку 1990-х років, кіно, художньо-літературна продукція у фарватері постмодерного заперечення тоталітарного офіціозу перевершила себе у введенні нецензурної лексики та відтворенні еротичних сцен. Всі до цього звикли. Ажіотаж викликає вербалізація obscenity в усних офіційних (напівофіційних) підцензурних сферах побутування, осмислення феномену obscenity в науковому дискурсі, в лексикографічній продукції. Іншими словами, існує особливий лінгвосоціопсихологічний модус легалізованого obscenity слова і особливий феномен, за В. Єлистратовим, екзистенційного статусу зниженої мови взагалі, тобто ставлення суспільства до неї, «напруга» цього ставлення, його ідеологізація, сакралізація. Та сакралізація, яка не є показовою для цивілізованих суспільств як таких: «У мовному уявленні сучасного Заходу взагалі немає співвідношення “норми” і “зниженості” як віддзеркалення абсолютних онтологічних (трансцендентних) істин. “Томас Манн” і “секс-шоп” не є відповідними рефлексами добра і зла, вони взагалі не вступають в ієрархічно-ціннісні відношення»².

Метамовний дискурс в Україні «про це» переконує у культурній відсталості і підлітковій незрілості духу носіїв мови. Наведу коментар Анатолія Ульянова на презентацію 9 липня 2004 р. книжки С. Жадана «Депеш Мод» у Києво-Могилянській академії (ніяк не применшую таланту шанованого мною Сергія Жадана, лише акцентую увагу на влучно поміченій реакції аудиторії. – Л. С.): «Люд аплодував, сміявся, тримався за животи і соромливо опускав очі при слові “хуй”. У хлопчиків і дівчаток заверталися кишки від радості, коли Сергій воістину по-модерністськи жартував, частенько згадуючи «йобаного президента», «факін католиків», «тупу блядь» та вживаючи інші словосполучення, які у звичайного жителя маленького села мали б викликати шалене захоплення. <...> все, що відбувалося, здалось мені своєрідною істерією на ґрунті недорозвиненого і неповноцінного українського літературного процесу. Європа вже давно пережила подібний «хуйовий жест» (!!!). У тій же Франції чи Німеччині <...> вже давно не непристойніють від матів, голої натури, розмов про наркотики та поїдання екскрементів мертвих аквалангістів. Не зомлівають, бо втомилися від мертвої законсервованої подібної одноманітності

¹ Гундорова Тамара. *Український літературний постмодерн*. – К., 2005, с.123.

² Елистратов В. С. «Сниженный» язык и «национальный» характер. *Вопросы философии*, 1998, № 10, с. 62.

і хочуть, щоб хуй був трохи доповнений смислами. Хуй як хуй лишився у вигляді природного етапу розвитку мистецтва. Частиною минулого, яке заслуговує на увагу, але не претендує на реінкарнацію або канонізацію. Хуй як хуй – це гарне вчора, але вторинне сьогодні. Це більше не радикально»³.

Постає закономірне питання: «А чому не бореться з нецензурною лексикою громадськість Західної Європи? Вочевидь, там, у них, уся ця лексика вже втратила свою яскравість, як золота монета, що тривалий час переходить із рук в руки»⁴.

Інший бік проблеми – це суспільне занепокоєння щодо пандемічного поширення нецензурщини у різних сферах українського соціуму, яке набуває ознак соціальної катастрофи, природно виливається у доволі регулярні журналістсько-письменницькі дискурси на шпальтах періодики⁵ і викликає справедливе занепокоєння науковців⁶.

1.2. До епістемології обценного лексикону

Для того щоб збагнути природу обценності взагалі та її лінгвістичну суть зокрема, слід розкрити специфіку та епістемологічну перспективу того табу-заборони, яке виводить її за межі «сцени життя».

Табу – це заборона на певну дію, слово, предмет; у первісному суспільстві уважалося, що порушення цієї заборони викличе кару з боку надприродних сил. Щодо обценної лексики слід говорити про різновид мовного табу, який виникає «з приводу норм пристойності, скромності і сорому (назви частин тіла, одягу, фізіологічних процесів, назви еротичної сфери)»⁷.

Різноманітні соціальні та комунікативні табу групуються навколо ідеї людського «верху», який асоціюється з духовністю, та людського «низу» (матеріальне,

³ Ульянов Анатолий. «Сергей Жадан “ХУЙ” как метод украинской литературы». *Жадан С. Канітал*. – Харків: Фоліо, 2006, с. 756.

⁴ Ковалев Г. Ф. «Похабен ли русский мат?» *Восточноукраинский лингвистический сборник: Выпуск 4*. Сб. научн. трудов. – Донецк, 1998, с. 82.

⁵ Кононенко Євгенія. Матюк – протест чи хуліганство? *Вечірній Київ*, 2.07.2003; Русский мат «помолодел». *Газета по-киевски*, 2003, № 42; Трифонова Олена. Ім'я нечистого, або Лайка руйнує генетичний код // *Столиця*, 2004, № 23; Нема слів – одні вислови. *Столиця*, 14.03.2007 та ін.

⁶ «У фамільярно-розмовному типі, який стає модним у засобах масової інформації, системні помилки супроводжуються силою-силенною зниженою лексикою аж до відвертого мату, що посилює враження катастрофічності». Сиротинина О. Б. «Русский язык в разных типах речевых культур». *Русский язык сегодня*. Вып. 1. Сб. статей. – М.: «Азбуковник», 2000, с. 246.

⁷ Skudrzykowa Aldona, Urban Krystyna. *Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej*. Kraków–Warszawa, 2000, с. 142.

земне начало). Наша діяльність контролюється певними табу на поняття і відповідні назви, пов'язані з людським «низом» (органи та дії, які мають відношення до дітонародження та видалення відходів життєдіяльності).

«Суспільна мораль, як правило, дозволяє “розкривати” лише частину людського тіла – так званий тілесний “верх”. На тілесний “низ”, який складається з органів, що виконують екскреторну та сечостатеву функції, суспільна мораль давно наклала табу. Ця заборона полягає в тому, що тілесний “низ”, згідно з приписами суспільної моралі, доступний лише самому власнику тіла і, таким чином, залишається і надалі має залишатися прихованим від суспільства. <...> Заборона на відкритість потайних частин тіла абсолютно природно переноситься і на заборону мовну: суспільна мораль не допускає прилюдного називання цих частин тіла та пов'язаних з ними дій»⁸. Пор.: «<...> табу на обценну лексику та на порнографію мають принципово різну природу, бо в першому випадку заборона накладається саме на слова, а не на поняття (виділено – Л. С.). Тобто невідтворюваним виявляється саме графічний і фонетичний образ тих чи тих слів...»⁹.

У лінгвософському сенсі можна говорити про глибоко вкорінену в людську свідомість суперечність між Мовою і Тілом у цій царині: ми несемо в собі водночас свободу власного тіла і його заборону.

Чим міцнішим є табу, яке порушується, тим різкішим є збудження як реакція на нього. Іншими словами, сила збудження прямо пропорційна небезпеці порушення табу.

Спокуса долати сильні табу породжує моральний катарсис, за яким стоїть інтенція образити адресата і, зрештою, реалізація основної функції обценної лайки як такої – емоційно-експресивної реакції на несподівані і неприємні події, слова, дії і т. ін. У цьому пункті виникає особливе карнавальне світовідчуття мовця: «Карнавал створив свою власну мову, побудовану на перекинутих стандартах буденного слововживання. На час карнавалу знімаються всі цензурні обмеження на вживання богохульств, згадувань про сексуальну функцію людини та відходи її життєдіяльності. Потреба людини в карнавальному клапані велика. При неможливості – спрямований всередину вибух. <...> Внаслідок знищення за допомогою грубої лексики соціальних табу той, хто лається, та його опонент опиняються в атмосфері упослідженої гармонії навколишнього світу, створеної

⁸ Дуличенко А. Д. «Язык и тело». *Плуцер-Сарно А. Большой словарь мата*. Т. 1. – СПб.: Лимбус Пресс, 2001, с. 36.

⁹ Зорнин А. «Легализация обценной лексики и ее культурные последствия». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература*. Сборник статей / Сост. Н. Богомолов. – М.: Ладомир, 1996, с. 124.

саме за рахунок того, що в цей момент вони присутні при серйозному порушенні норм, які самі зазвичай визнають. <...> Там, де мовці вважають непристойну лексику нормою, карнавальне світовідчуття зникає»¹⁰.

Карнавалізація життєвого устрою призводить до встановлення зв'язків особливого типу, в основі яких лежить відступ від норм і правил – як соціальних, так і моральних, етичних.

Опиняючись в атмосфері упослідженої гармонії світу, продуцент непристойного ближче наближається до пізнання цього світу. А тому антиповедінку сучасні гуманітарії схильні розглядати не з етичного погляду, а під епістемологічним кутом. Ця поведінка, на думку В. Руднева, спрямовується на пізнання того, чого не можна пізнати, залишаючись у межах дозволеного і загальноприйнятого. Розвиваючи цю тезу, він пише: «<...> у якийсь момент хтось поводить на межі авангардних устремлінь, а хтось – “як усі”. Лише обиватель думає, що філософ – це людина, яка завжди сидить у задумі, або що астроном увесь час дивиться у телескоп. Філософ може з ранку до вечора пити пиво, а астроном – лаятися з дружиною (як Сократ). Більшу частину часу будь-яка людина проводить *по цей бік*. Бо перебування на межі між *цим і тим* і тим більше *по той бік* неможливе впродовж довгого часу. Такий тип поведінки називається трансгресивним, тобто таким, який переходить за межі (буденного, дозволеного) і спрямовується на пізнання чогось невідомого, на пошуки сенсу, про який, за словами Вітгенштайна, все одно не можна сказати, в чому він полягає»¹¹.

Епістемологічний модус непристойної лайки як трансгресивної поведінки прочитується у метамовних коментарях:

«Мат – це прорив у самій мові, який потім затягується іншими словами-епітетами. Ну, як ряска на болоті. Бачили? Мат як найдоступніший спосіб черпнути мовної трансценденції» (Л. Дереш, Архе); **«Просто йому якось враз здитиніли дворові**

¹⁰ Жельвис В. И. *Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира*. М.: Ладомир, 2001, с. 36–37.

¹¹ Руднев В. П. «“И это все о нем” (“Хуй”: Феноменология, антропология, метафизика, прагматическая)». *Плуцер-Сарно А. Большой словарь мата*. Т. I. – СПб.: Лимбус Пресс, 2001, с. 31. Заслугує на увагу альтернативний погляд на поняття «антиповедінка»: «...відкидаючи офіційну радянську настанову на “неіснування” матірної мови, носіїв мови пропонують визнати іншу “бінарну опозицію”, в якій матірний стає не одним з важливих феноменів живого, а виворотом справжньої мови, а матірня мова – “антиповедінкою”, “антимовою”. <...> такий підхід структурно повторює офіційну доктрину “великої і могутньої російської мови”, але не наближує до розуміння мату саме як мовної поведінки, яка входить у культуру цього народу (виділено – Л. С.)». Гусейнов Гасан. «Матерный пласт идеологического языка». Його ж: *Советские идеологемы в русском дискурсе 1990-х*. – М.: Три квадрата, 2004, с. 154.

хлопці, алейка і лавочка під липами, де вони збиралися вечорами, курили, зрідка пили і першопрохідницьким, але вже впевненим матючком приміряли себе до світу» (П. Вольвач, Кляса).

Епістемологічний модус непристойної (табуйованої) лексики певною мірою виявляється і в тому, що її вживання – це пробування цього світу «на зуб», людське приміряння до його дисгармонії, несправедливості, непередбачуваності та й, зрештою, байдужості, перекидання з ніг на голову такої онтологічної норми буття.

Пізнання мови «по той бік» – це глибше проникнення в універсальні та національні культурні коди, в мовні, поведінкові та комунікативні стереотипи; в етнопсихологію та індивідуальну психологію¹²; у концептуальну парадигму Мова, Слово – Тіло.

1.3. Лінгвістичний статус obscenної лексики

Термінологія. Слово *obscenний* походить з латинської мови з наявним у ній словотвірним гніздом: *obscēna* (с. р.) – 1) непристойні вчинки або слова, 2) статеві органи, 3) задня частина тіла, 4) виверження; *obscēnitās* (ж. р.) – 1) непристойність, двозначність, нахабність вислову, 2) ганебні, непристойні зображення, 3) небагатодатність, тривожність; *obscēnum* – статевий орган; *obscēnus* – 1) огидний, противний, бридкий, 2) непристойний, ганебний, 3) аморальний, розпусний, 4) страшний, лиховісний, зловісний¹³. Походження слова на рівні словотвірної структури доволі прозоре: *ob* – поза, *sce(a)nus* – сцена. Історичну етимологію дослідники пояснюють тим, що у Стародавньому Римі актори розігрували брутальні жарти, надягаючи шкіряні начинені пеніси, отже «поза сценою» – це те, яке є настільки непристойним, що не може бути вимовлене на широку публіку¹⁴.

Через посередництво французької мови (*obscène*) слово потрапило в англійську (*obscene*), згодом – у слов'янський термінологічний ареал.

Obscenною лексикою прийнято називати табуйовані (заборонені) непристойні (недруковані, нецензурні, нелітературні) слова і вислови. Obscenність – це вживання мови, яку вважають відразливою, непристойною; саме поняття obscenности охоплює не тільки різнотипні вербальні усні й писемні форми вияву, а й невербальні (мову жестів, графіті тощо). Попри прозору семантику, це слово назагал ігнорують автори лінгвістичних довідкових видань, розглядаючи відповідну лексику в розділі

¹² Психоаналітичному аспектові obscenности присвячено блискуче дослідження: Arango Ariel C. Dirty words: psychoanalytic insights. Northvale, N.J.: Aronson, 1989.

¹³ Трофимук Мирослав, Трофимук Олександра. Латинсько-український словник. – Львів: Вид-во ЛБА, 2001, с. 414.

¹⁴ Mills Jane. Sexwords. London: Penguin, 1993, с. 137. Авторка припускає, що слово може походити від лат. *caenum* – бруд, гріх, болото або кал.

«вульгаризми», що викликає небажану термінологічну дифузію, не кажучи вже про хаос у термінологічній мікросистемі *лайка – інвектива – обценна лексика – мат* (про це нижче).

Досить складним у цьому визначенні видається саме поняття непристойности, яке можна трактувати таким чином: «<...> доцільно уважати непристойним певний вчинок, а у вербальному плані – назву цього вчинку, дії, властивості предмета, якщо вони здатні викликати у адресата відчуття своєї надто помітної недоречности. При цьому важливим параметром сприйняття непристойного вчинку, предмета і т. ін. або його згадування є шок переляку чи сорому, тобто яскраві негативні емоції. Визначення обсягу непристойного в певному соціумі має історичний і національно специфічний характер, хоча у всіх культурах поняття непристойного пов'язується насамперед із сексуальною функцією життєдіяльності»¹⁵.

З психоаналітичної точки зору слово стає непристойним, якщо воно супроводжується відразливим первинним образом, що йде від дитячих відчуттів. На думку Е. Берна, найсильніші непристойності стосуються запаху і смаку, а також слизького дотику¹⁶, в той час як найслабші – це літературні слова, які набагато відстають від первинних образів і повністю дезодоровані¹⁷. Поєднання значень «неприємний запах» і «образа», «лайка» звичне для семантичного розвитку слів у різних мовах, наприклад англійське *offensive* – 1) образливий, 2) неприємний, противний (про запах), 3) наступальний, агресивний, грецьке *βρομόστομος* – 1) який має смердючий рот, 2) перен. лихослов. Не без впливу первинного одоративного відчуття стали непристойними слова, пов'язані з екскреторною функцією організму. Негативна оцінка «козла» (мерзенний, підлий, капосний чоловік) пов'язується до певної міри з його фізіологічними властивостями (поганий запах, хтивість), що й зумовило активізацію вислову *вонючий козел*. Не випадково, очевидно, у російській обценній практиці слово *козел* віднедавна почало активно конкурувати з матом: «Надто частотне вживання матірних ідіом – як, вочевидь, і скатологізмів – не могло не призвести до зниження їх вибухової сили і поступового перетворення на прості, хоч і вульгарні, експлетиви. Саме тому суспільство починає шукати інші засоби вихлюпування негативних емоцій. Найпоказовіший російський приклад – “Козел!”, слово, яке порівняно недавно побутувало виключно в межах «зони», а тепер успішно конкурує з матом»¹⁸.

¹⁵ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 55.

¹⁶ Пор.: «Я, пригадую, вперше почув цю назву [кгб] дець у шість чи сім років. Чомусь назавжди зберіг у пам'яті первісне дитяче відчуття того слова: щось таке розпусне, слизьке, гвалтовне, щось дуже схоже на “й[...] в рот” <...>» (Ю. Андрухович, Московіяда).

¹⁷ Берна Э. *Секс в человеческой любви*. – М., 1998, с. 18.

¹⁸ Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика». *Слово в словаре и дискурсе*. – М.: «Издательство “Эллис”», 2006, с. 228. Про «козла» у дискурсі

Метамова непристойностей охоплює також поняття скатологічної (гр. *σκατός* – кал) або копрологічної (гр. *κοπρός* – кал) лексики, у список якої входять різноманітні інвективи, які включають найменування нечистот, особливо продуктів життєдіяльності організму (кал, сеча, сперма і т. ін.).

Які слова можна вважати обценними, а які матом?

Обценна лексика охоплює такі основні групи слів та їх похідні:

1. Найменування «непристойних», соціально табуйованих частин тіла – «сороміцькі слова»: *хуй, пизда, мудо, срака*.
2. Найменування процесу здійснення статевого акту: *їбати*.
3. Назви повії, продажної жінки: *блядь*.
4. Найменування фізіологічних функцій (відправлень): *срати, сцяти*.
5. Назви «результатів» фізіологічних відправлень: *гівно*.

Перша група одиниць постає джерелом т. зв. оголювальної інвективи. Називаючи ту чи ту «потаємну частину» тіла, мовець ніби демонструє її, привселюдно зриваючи з неї одяг.

Друга група співвідноситься з сексуальною лайкою, так чи так лексично пов'язаною з проблемами дітородної функції людини або тварини. Саме сексуальні інвективи традиційно розглядаються як найбільш різкі в абсолютній більшості культур.

Основною одиницею сексуальної лайки є *йоб твою мать*, суть якої докладно розкрив Б. Успенський у класичній статті про міфологічний аспект російської експресивної фразеології. Первісно те, що зветься матірним дієсловом, тісно пов'язувалося з іменем собаки, тобто суб'єктом непристойної дії був собака у структурі міфологічної формули *«Пес еб твою мать!»* (pes jeбъ tvoju mat'), тобто «ти – сукин син». Як нечиста тварина, одна з інкарнацій диявола, саме собака, а не людина, був суб'єктом дії, яку характеризує цей вислів.

Сьогодні місце суб'єкта посів мовець, тобто ідіома у російському звучанні набула значення *«Я еб твою мать!»*. Однак підміна тут, як зазначав учений, доволі природна: мовець лаявся, говорив від імені собаки, наче грав у цей момент роль тварини: *«Я, пес, еб твою мать»*. У цьому разі не було потреби згадувати пса, він був сам собою зрозумілим.

За Б. Успенським, російський мат становить собою імпліковане богохульство, приховане під вуаллю сексуальної термінології; первісно він становив священну дохристиянську формулу, звернену до язичницьких богів і «Матері-Землі»: шлюб Бога Неба (Громовержця) і Матері-Землі з наступною травестійною заміною Громовержця на хтонічне божество в образі пса. Минуло багато віків, перш ніж

акцент змістився з Матері-Землі на матір опонента. До речі, сучасна православна церква вчить, що той, хто продукує матірний код, ображає одразу трьох матерів: «Матір-сиру-Землю», «Божу Матір» і власну матір. Пам'ять про колишні значення мату жива, і тільки останній адресат – мати опонента – свідчить про бажання мовця принизити його і продемонструвати над ним владу¹⁹.

Високий заряд нецензурности, притаманний цій лайці, зумовлюється тим, що у слов'янських культурах, де склався особливо високий статус родинних стосунків за материнською лінією, найстрашнішою лайкою є сексуальна образа матері. Цей корінь заборони бере початок у матріархаті, коли виникло смертельне табу на зв'язок із власною матір'ю і в первісному племені, і в часи, коли почав формуватися інститут сім'ї.

Теорія походження основної матірної лайки набула подальшого розвитку й уточнення. Висловлювалися сумніви щодо істинності теорії «пса», яку запропонував Б. Успенський. Так, В. Михайлін висловив припущення, що річ не у пси (хоча б через те, що іконографія Громовержця передбачає насамперед зміїні іпостасі), а в тому, що мат – це чоловічий обценний код в аспекті його закріпленості за суто маскулінною магічною мисливсько-войовничою територією з домінантним на ній образом пса-вовка²⁰.

В. Ковальов вважає, що центральний матірний вислів «можна віднести до дуже давнього періоду: кінець ери матріархату і початок патріархату, значення якого було скоріше за все майновим. Той, хто володів матір'ю, ставав господарем роду. Тому давнє значення вислову *job tvoju mat'* слід було розуміти як «я тепер ваш батько» або «я тепер – господар усього, що вам належало». [Отже,] первинним був вислів з «я». Він не був образливим, хоча й означав саме злягання. Однак означав він не секс, не наругу як таку, а лише владу, точніше володіння владою в не своєму роду. Той самий вислів, але з псом, – більш пізній; він мав на меті образити увесь чужий рід, звідси вислови «сукинї діти», «сукин син», пол. *psia krew*. (Очевидно, первинним словом і, звісно, необразливим було *вовчиця*, а не *сука*. Це відображено і в легенді про капітолійську вовчицю, яка виростила Ромула і Рема). Це вже епоха патріархату, образа, таким чином, завдавалась не стільки жінці, скільки чоловікові, тому не набув поширення вислів «сукина дочка». Не можна не погодитися за такої постановки питання із, здавалося б, парадоксальною думкою, що «матірня лайка коренилася не в презирстві до матері, а в повазі:

¹⁹ Успенский Б. «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии». *Успенский Б. Избр. труды. Т. 2. Язык и культура*. – Москва: Гнозис, 1994, с. 53–128.

²⁰ Михайлин В. Ю. «Русский мат как мужской обценный код: проблема происхождения и эволюция статуса». *«Злая лая матерная...»: сб. ст. / под ред. В. И. Жельвиса*. – М.: Ладомир, 2005, с. 72–75.

малось на увазі, що людина сильніше за власну образу відчує зневагу, адресовану матері»²¹. Зрозуміло, що в такому значенні дієслово **jebatil/jebti* поступово стало переходити до розряду лайливих і тому далі неухильно почало табуватися, особливо у східнослов'янських мовах»²².

Четверта і п'ята групи пов'язуються з не менш важливими функціями тілесного низу – дефекацією і сечовипусканням.

Смисловий паралелізм між одиницями 1, 2 і 4, 5-ї груп абсолютно очевидний, що певною мірою зумовлено близькістю розміщення дітородних органів та органів виділення; це яскраво виявляється у синонімічних рядах на позначення тих самих понять: **вхуячити – запиздячити** (вдарити когось), **виблядок – висерок** (нікчемна людина) і т. ін.

Окремішньо у цьому ряду стоїть слово *блядь*, що хоч не є суворо табуйованим, проте традиційно вноситься до лексики мату.

Тільки перші три з названих вище п'яти груп охоплюють лексику власне **мату**, пов'язану з сексуальною діяльністю людини. Тобто поняття «обценна лексика» ширше за поняття «матірня лексика»: друге – складник першого. Усі матизми та їх похідні можна назвати обценізмами, проте обценізмами типу *срака, гівнюк* не є матом.

На думку О. Плущера-Сарно, **матірними** у російській мові можна вважати тільки сім лексем: *їбати, блядь, хуй, пизда, мудо, манда, єлда*²³. Усі слова та їх похідні з певними фонетико-граматичними трансформаціями функціонують в українському обценному лексиконі; вони є різкими грубими інвективами, які порушують сильні табу і до яких мовець звертається з різних причин.

Для українського обценного мовного простору релевантними можна вважати такі (непохідні) лексеми:

1) власне матизми – слова, пов'язані з сексуальною діяльністю: *їбати, пизда, хуй, манда, мудак, блядь*;

2) обценна лексика сексуальної сфери: *залупа, секель; дровичи, мінет, гондон, менстру; поц, підарас, хер; курва, сука*;

3) обценізмами несексуальної сфери: *срати, сцяти, бздіти, дристати, пердіти; гівно, срака, жопа, задниця, гузно*.

²¹ Брандт Р. «Кое-что о нескольких словах». *Русский филологический вестник*, 1915. – № 3/4, с. 356.

²² Ковалев Г. Ф. «Русский мат – следствие уничтожения табу». *Культурные табу и их влияние на результат коммуникации*. – Воронеж, 2005, с. 186.

²³ Плущер-Сарно А. «О семантике слова “мат”». *У його ж: Большой словарь русского мата. Т. 2*. – СПб.: Лимбус Пресс, 2001, с. 77.

Матом у широкому розумінні можна вважати перші дві групи, але терміни «матизм», «матірна лексика» слід уживати тільки стосовно першої групи. Деякі лексеми другої групи наближаються до вульгарної, жаргонної лексики. Однак елемент непристойности, пов'язаний з тілесним низом і наявний у більшості з них, дає право, принаймні теоретично, розглядати ці лексеми у межах obscenity.

На периферії obscenity шару перебуває така стилістично нейтральна або експресивна лексика, що входить у широке поле «тілесний низ та його функції» і здатна факультативно інтенсифікувати ореол непристойности свого поля у мовленнєвій діяльності: *аборт, презерватив, сифіліс, труси, туалет, унітаз* і т. ін. Лексеми цього типу частково перехрещуються з сексуалізмами, більшість з них є нейтральними елементами синонімічних рядів на позначення відповідного поняття (докладніше див. «Obscenisms and euphemisms»).

Прикметно, що носії мови атрибутують різний ступінь табуованости (= непристойности) названих одиниць. У 2007 році ми провели експрес-опитування 46 респондентів (24 чоловіки і 22 жінки), яким запропоновували дати відповідь на запитання, яке слово з ядерного матірного лексикону *їбати, блядь, хуй, пизда, манда, мудак, козел*²⁴ вони вважають найнепристойнішим. За сумарними показниками найбільш непристойним виявилось слово *їбати*, найменш – *блядь*; чоловіки-респонденти схильні вважати «козел» непристойною лайкою. Акцентую увагу на цих показниках, тому що звернусь до них нижче.

Насправді склад і межі мату відносні і динамічні, бо «будь-яке визначення такого умовного поняття, як “мат”, зведеться до того, що “мат” – це те, що ми називаємо матом, те, що сприймаємо як мат»²⁵. Для різних субкультур, регіональних різновидів мови може існувати своя шкала табуованости.

Мат – слово російське за походженням, первісно воно означало «голос» (рос. *благим матом*). Експресивної семантики «непристойна лайка» воно набуло під впливом асоціацій зі словом *мать*, яке активно уживається в російській лайці. Оскільки мат є сексуальною лайкою, а сексуальна домінанта показова для російського obscenity лексикону, про що йтиметься нижче, то мат в іпостасі згаданої центральної інвективи, безумовно, атрибутується насамперед у російській лінгвокультурі.

Існує думка, що російський мат має монгольсько-татарське походження. Цей міф закорінено у назві найпершого російського obscenity словника «Словарь Еблематико-энциклопедический татарских матерных слов и фраз <...>» (приблизно 1865 р.). Характеристика внесених у словник лексики і фразеології як

²⁴ Слово було введено з тих міркувань, що збільшилась його частотність в інвективному слововживанні, і ми хотіли перевірити ступінь його наближення до «сильної» лайки.

²⁵ Плущер-Сарно А. Ibid., с. 80.

«татарських» пов'язується з тим, що «мат» означало «будь-який нехристиянський», «чужий». «Думка про те, що в цілому обценна лексика є татарською за походженням і її було завезено в Русь під час татаро-монгольської навали, абсурдна. Загальновідомо, що обценна лексика – споконвіку слов'янська»²⁶.

Деякі обценізви стають лайливими словами і висловами. Проте не все обценне є лайливим і не все лайливе є обценним. Лайка може бути й не обценною (дідька лисого!; а бодай тебе чорти взяли!), обценні вислови можуть уживатися не в складі власне лайки (хуй просиши). Як справедливо зазначає Ю. Левін, «категорії лайливості і обценності корелюють таким чином: на певному рівні зняття обценності лайка перестає бути такою (пор. *хуй* – *хрін*; *чорт*, *фіг* – *Бог з тобою*)»²⁷. Власне обценну лайку можна кваліфікувати як інвективу, пам'ятаючи, однак, що ці поняття не є абсолютно тотожними: інвектива може виражатися згрубілою просторозмовною (*стерво*), жаргонною (*лох*), діалектною (*вошкоїд*) лексикою. Назагал не можна безапеляційно ототожнювати обценну лексику (чи будь-яку ненормативну, стилістично забарвлену у складі літературної мови) з лайкою та інвективою, оскільки категоріяльну ознаку лайливості визначають узус і контекст. Лайка та інвектива виражають лише негативне ставлення мовця до об'єкта оцінки чи адресата, і вони інтенційно спрямовуються на те, щоб образити останнього.

Суттєво також наголосити на кореляції обценізму з семантично одноплановими одиницями інших мовних страт: літ. *кохатися*, розм. *злягатися*, діял. *грати*, жарг. *трахатися*, обсц. *їбатися*. Всі вони передають однакове значення – «здійснювати статевий акт», але порушення соціального табу в останньому слові (як і в будь-якому вислові з обценним словом або таким, що містить обценний корінь) надає йому лайливої ілюкутивної сили та певного семантичного конотативного ореолу залежно від конситуації вживання (обидва поняття «лайка», «інвектива» у їх вузькому значенні та «обценна лексика» ми вважаємо у цьому тексті синонімічними).

Аналіз семантичної структури обценної інвективи дає можливість виділяти табу-семи, тобто одиниці смислу, призначення яких – шокувати учасників спілкування. Табу-сема, наявна в окремому слові («пизда» замість «жіночий статевий орган»), факультативно може включатися у структуру вислову задля надання йому шокувальної непристойності (*Яке там в пизду служіння слову!*), виявлятися на рівні словотвірної структури літературного нормативного слова (*підрахуй*)

²⁶ Плущер-Сарно А. «Матерный словарь как феномен русской культуры». У його ж: *Большой словарь русского мата. Т. 1.* – СПб.: Лимбус Пресс, 2000, с. 50.

²⁷ Левин Ю. «Об обценных выражениях русского языка». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература.* Сборник статей / Сост. Н. Богомолов. – М.: Ладомир, 1996, с. 110.

або обценного новотвору (*хитророзумний* → *хитросракий*, *спалахувати* + *хуй* → *спалахуйка*), дисфемізму.

Дисфемізми – надзвичайно важливий складник обценного лексикону, а сам термін уживається в двох значеннях:

1. Навмисне викривлення слова для надання йому грубого, інвективного значення: *гівназія* – гімназія, *таманда* – тамада, *хуйомийка* – коломийка еротичного змісту. Саме в цьому значенні уживається позначка *дисфем.* у пропонованому Словнику стосовно слів, які розглядаються у межах обценної лексики.

2. Слово, протилежне евфемізму в тому сенсі, що «практично будь-яку дію, будь-який предмет, будь-яку властивість можна представити у вульгаризованому вигляді через використання дисфемізму, який зберігає табу-сему»²⁸. Пор.: «Мат пародійний, оскільки здатний породжувати численну кількість дисфемізмів, «обценізуючи» будь-яке літературне слово»²⁹. Напр., *їбати* (що, кого) – вираження надзвичайного презирства, зневаги або байдужості до чогось, *їбнутися* – збожеволіти; почати поводити себе як божевільний.

У широкому сенсі можна говорити про субстантивну заміну літературного слова обценним, пов'язану з тим, що обценізм передає:

– дифузне, полісемантичне значення. Так, у функції займенника виступає слово *хуй*, яке постає еквівалентом чоловіка, слова *хуйня*, *поїбень* вживаються на позначення широкого спектра неживих предметів і явищ, оцінюваних як незначні, дрібні. Якщо *хуй* як еквівалент особи виступає почасти нейтральним, то *блядь*, *пизда* – як правило, мають негативне забарвлення. Обценізми *їбати*, *наябувати*, *пиздячити* передають надзвичайно широкий семантичний спектр, який окреслюється значенням префіксів і суфіксів, а також конситуацією;

– цілком визначену семантику. Так, скажімо, за словом *хуй* та його синонімами *хер*, *хрін* закріпилась функція заперечних займенників або частки *не*: *ні хуя* – нічого, *хуй отримаєш* – нічого не отримаєш, *хуй там* – нічого подібного. За обценізмами *насрати*, *поїбать* закріпилося значення байдужості, відсутності позитивного чи взагалі будь-якого ставлення, самоусунення. Субстантиви, що передають негативні властивості (*хуйовий*), а також стани і дії, за своєю природою мають переважно деструктивну спрямованість: *розхуячити*, *розмандячити* – розбити, *пиздити* – бити, *охуїти* – раптово здивуватися та ін. Обценізми набувають статусу сексуальних метафор (різновид тілесної метафори), коли відбувається перенесення назв статевої сфери на інші аспекти людської діяльності: *Його їбе начальство*.

Г. Гусейнов схильний іменувати слова-субститути нормативної лексики, а також інші відобценні новотвори есхрофемізмами (гр. есхрологія – лихослів'я),

²⁸ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 87.

²⁹ Плущер-Сарно А. *«О семантике слова "мат"»...*, с. 75–80.

кваліфікуючи їх не як власне лайливі слова, а як слова-замінники природної мови для неприродних, болісних умов, як «стьобне» зниження³⁰.

Величезна словотвірнo-семантична продуктивність лексики мату є непрямим свідченням того, що табу, накладене на неї, забезпечує доволі широкий простір свободи, якому могли б позаздрити інші шари мови. Завдяки цій внутрішньомовній свободі така семантична продуктивність лексики мату набула здатності не лише заміщати будь-яке слово, а й виконувати функцію мови в цілому, зокрема приміряючи маску соціолекту (жаргону). Приміром, з молодіжного соціолекту: *краще пиздато хуярить, чим хуйово пиздить* (краще добре бити, ніж погано висловлювати своє незадоволення). На жаль, такий модус іманентної лінгвальної свободи екстраполюється на ті поведінкові стереотипи (особливо молодіжні) у сучасному комунікативному просторі, які викликають обурення і навіть шокують.

Зрозуміло, що згаданий величезний словотвірнo-семантичний потенціал обценної лексики практично унеможливує його вичерпне лексикографічне представлення і в плані кількісної фіксації, і щодо відбиття семантичної структури. Тому навіть найповніший словник цієї лексики здаватиметься більшості мовців неповним.

1.4. Комунікативно-прагматичні аспекти обценного лексикону

Заведено говорити про своєрідний корпоративний характер інвективи, оскільки існують люди, для яких зняття заборон уже є подобою інтимності: інвективний конфлікт вони розглядають хоча й потворним, але сурогатом близькості, єднання в гріховності лихослів'я. «Рядовий лихослов шукає єднання з такими, як він, але в жодному разі не вище. <...> за допомогою мату [він] із задоволенням виявляє, що перебуває зі співрозмовником у карнавальній атмосфері всезагальної, тотальної «лайновості»»³¹.

Комунікативні аспекти обценної лексики пов'язуються передусім з тим, що вона вербалізує образу як таку. Головне завдання образу – низити соціальний статус опонента і таким чином ствердити свою перевагу. У цьому разі реалізується агресія ворожості, адже лайку призначено для того, щоб завдати моральних збитків людині, яка чимсь комусь не догодила. У випадку обценної інвективи таке завдання здійснюється завдяки порушенню мовного табу та соціоетичних норм. Сутнісним прагматичним моментом є те, що заборона порушується. Звісно, образити ближнього можна і без застосування лайки, проте саме лайка, особливо «сексуальна», складає список найрізкіших слів у всьому інвективному словнику.

³⁰ Гусейнов Г. «Матерный пласт идеологического языка»..., с. 157.

³¹ Жельвис В. И. Поле брани..., с. 153.

Тому сильна емоція, виражена відносно ввічливо, – це зовсім не те, що сильна емоція, виражена сильними висловами. «Коли ми говоримо: “N (смачно) вилаявся”, – ми маємо на увазі не тільки те, що N вимовив певні слова, тобто здійснив ілокутивний акт, але й те, що він здійснив певну дію, тобто відбувся ілокутивний акт. <...> Лайливі слова та вислови близькі до перформативів: вислів є одночасно і вчинком, і дією»³². Емоційна розрядка настає через зламвання табу, причому для того, щоб надати шокувального ефекту, достатньо виявити намір порушити ту чи ту заборону. У цьому сенсі вербальну агресію можна розглядати як інтеріоризацію вчинку, що знайшло відображення у тій же обсценній фразеології: *Писком хоч гівно їж, лиш руки при собі тримай* (лай, а не бий). Пор.: «У той чи той спосіб агресивність має бути словесно заміщена заради фізичного здоров'я суспільства»³³.

«Лайка, маючи спільну ілокутивну силу з “пристойними” висловами (*нічого ти не отримаєш – хуй тобі!*), дістає не лише стилістичне маркування, – більш істотним є те, що, вживаючи її, я не тільки прагну висловитися грубо (це стосується стилістики), але й хочу, так би мовити, “виразити грубість”, здійснити акт “грубощів”, тобто “лайливий ілокутивний акт”. “Дійовий” характер обсценної лайки полягає в тому, що її вживання є порушенням табу – і такого, що склалося історично, і сучасного, соціального»³⁴. Перлокутивний ефект лайки ситуативно зумовлюється: непристойна лайка може глибоко образити адресата так само, як, до речі, і нейтральні слова або удавана ввічливість, і навпаки – може маніфестувати емпатію, щирість, співчуття тощо.

Класифікація обсценної лайки за прагматичними настановами охоплює такі різновиди:

1. Посили, семантичним ядром яких є відсторонення адресата від адресанта з позначенням місця відсилання – «чужого» простору, а саме тілесного низу (*нішов на хуй, іди в сраку*): я виражаю своє негативне ставлення до тебе і своє бажання не бачити, не чути і т. ін. тебе, не мати з тобою справи (взагалі або в цій ситуації); я виражаю вимогу, щоб ти вчинив так, щоб моє бажання було виконано; вибір способу виконання належить тобі; водночас я хочу образити тебе і роблю це. Іншими словами, посили – це одночасно директиви і експресиви (за Дж. Сьорлем). Мовлене передусім стосується контактного спілкування, коли адресат посилю і адресат повідомлення – одна особа. Коли ж має місце непряме вживання, на адресу третьої особи, ілокутивна сила різко послаблюється. Таке саме послаблення спостерігається при вживанні висловів з «приобсценною» частиною *ну тебе...*

³² Левин Ю. «Об обсценных выражениях русского языка»..., с. 19.

³³ Жельвис В. И. *Поле брани*..., с. 184.

³⁴ Левин Ю. «Об обсценных выражениях русского языка»..., с. 110.

Суттєвим є зв'язок посилив з «чужим» простором, що враховується при тлумаченні відповідних ідіом, як, скажімо, у такій кваліфікованій лексикографічній праці, як *Буй Василь. Русская заветная идиоматика*: «Іди на хуй: вираження мовцем сильного бажання перервати будь-яку взаємодію чи зв'язок з кимсь/чимсь, яке здійснюється у принизливій для адресата формі побажання переміститися у місце, що лежить за межами особистої сфери мовця»³⁵.

2. Матірні формули, які містять дієслово на позначення здійснення ставтевого акту і спрямовуються на матір адресата або на нього самого: *йоб твою мать; їбать мене в дишло*.

3. Відмови – я відмовляю тобі в тому, що ти просиш, заодно прагнучи образити тебе: *хуй тобі в сраку*.

4. Індиферентиви – виражають байдужість, самовідсторонення, неохочу згоду: *єбись конем, хуй з тобою, до сраки карі очі*.

5. Пейоративи – це власне лайлива лексика, яка, переважно у сполученні з прикметниками, передає оцінку розумових, моральних властивостей людини, рис її характеру, вдачі тощо: *мудак, блядь, пизда, пичодайка, мандавошка, розпиздяй* і т. ін.

6. Божба – клятви, запевнення в істинності сказаного: *бля(дь) буду, щоб хуя я ніколи не побачила*.

7. Прокльони: *Бодай тебе коні їбали! Напився б з гівна юшки!*

8. Вигуки і вставні слова (*йокелемене, бля(дь), йобані очі*):

У функціональному плані обценні слова можуть:

1) виконувати суто емотивну функцію як вираження безпосередньої емоції – здивування, обурення, захоплення, незадоволення і т. ін.;

2) функціонувати як семантично спустошені вставні звороти, тобто уживатися з експлетивною метою, безадресно. Це не просто своєрідні заповнювачі пауз, а «детонуючі коми» (В. Жельвіс), що містять у собі ознаки ритуалу. Деякі дослідники схильні ставити подібні одиниці в один ряд з такими паралінгвальними засобами, як шипіння, зойки, скрегіт зубів, і порівнювати з вовчим виттям, собачим гавканням³⁶.

Однією з найпопулярніших вставок у сучасному обценному слововживанні слід визнати *бля, блін* та похідні від *блядь*.

Частотність вживання *бля(дь)* як детонуючої коми, безумовно, свідчить про ослаблення домінанти інвективи, референтом якої є «розпусна жінка», оскільки

³⁵ Буй Василь. *Русская заветная идиоматика (веселый словарь крылатых выражений)*. – М: редакция АСМ «Помовский и партнеры», 1999, с. 5.

³⁶ Про матірні інтерполянти, які ритмічно організовують текст і слугують модальними операторами матірнього вислову, див.: Михайлин В. Ю. «Русский мат как мужской обценный код»..., с. 87–91.

приписування цієї властивості жінці є питомою ознакою інвективного лексикону (до речі, і не тільки в українській мові). Не випадково слово *блядь* має найменший ступінь непристойності, як, зрештою, й показало опитування респондентів.

Одиницям, які виконують функцію детонуючої коми, приписують метамовну функцію, адже вони підкреслюють мовний код як матірний і виражають, за словами Ю. Левіна, матірний погляд на життя³⁷.

Г. Гусейнов вважає, що семантична спустошеність матірнього слововживання стала перчиком у радянський час, тим популярнішим, чим ширшим було поле цього слововживання³⁸. Лайка через слово, лайка як зв'язка у потоці мовлення постала не без впливу мови кримінально-злочинського соціуму, яка через цей код транспортувала у всезагальну лінгвальну атмосферу примітивну магію слова і разом з низкою інших чинників зближувалася з дискурсом радянського тоталітаризму.

Умовно можна виділити три функціональних типи матірних комунікативних актів:

– окремі матірні вислови, вжиті як данина моді або як такі, що відповідають соціокультурним нормам чи традиціям, що склались у суспільстві на певний час; деякі з них функціонують:

1) у ситуації спонтанного реагування на дуже неприємний, часто несподіваний, перебіг подій для отримання психологічного полегшення. Наприклад, коли після вбивства у Києві російського бізнесмена С. Курочкіна місцева газета на першій сторінці вмістила його портрет зі словами «Вот... блядь!», які він вимовив перед смертю, ніхто не мав сумніву, що так воно й було насправді;

2) щоб знизити соціальний статус адресата за допомогою пейоративів;

3) для встановлення духу корпоративності (співрозмовники можуть лаяти відсутню особу, владу, вибори, ціни, погоду і т. ін.);

4) для самопідбадьорювання у побутових та професійно-виробничих ситуаціях, пов'язаних з напругою, ризиком: *Усі наші маніпуляції супроводжувалися взаємними підбадьорюваннями типу «давай-давай», «та тягнися ж, їбі його мати!», «ще трошки, ще трошки» ...* (Іздрик, АМ™); як самозбудження воїнів перед битвою: «Мат і скатологізми допомагають подолати страх в умовах воєнних дій. У бою німецьке скатологічне лихослів'я успішно допомагає заперечити жорстоку і смертельно небезпечну реальність, наче оголошує її неіснуючою. Так

³⁷ Слід погодитися з Б. Л. Боруховим, що агресивна філософія мату «<...> не означає, що людина, яка засвоїла мат, неодмінно дивитиметься на світ крізь чорні окуляри. Але якщо крізь такі окуляри вона уже дивиться, якщо вона незадоволена життям і людьми, мат буде для неї ідеальним засобом для об'єктивізації своїх негативних настанов». Борухов Б. Л. «Мат как философия жизни». *Дом бытия: лингвософский альманах*. Саратов, 1994. Вып. 1, с. 18.

³⁸ Гусейнов Г. «Матерный пласт идеологического языка»..., с. 150.

само чинить і російський мат. Ветерани Великої Вітчизняної війни стверджують, що, йдучи в атаку, російські солдати не кричали «За Батьківщину! За Сталіна!», як стверджувала радянська пропаганда, – поряд із традиційним «Ура!» йшов звичайний мат»³⁹;

5) з апотропаїчною функцією: використання непристойного найменування як оберега. Напр., тричі вимовлений вислів *Поцілуй в сраку!* використовувався в деяких регіонах України як оберіг від небіжчиків: щоб той не ходив, його лаяли; у замовляннях проти зурочення: *Хліб, сіль, печіна з Вашими поганими очима Нехай через його сраку Хто мого сина, мене зворочить Три рази переволочить*;

– мат як елемент красномовства. Затятий лихослов зазвичай має бідний словник, який неадекватно відображає навалу емоцій. Тому віртуозна лайка у формі «відбірного мату» сприймається як недоступне для інших мистецтво: *Я пригадую свого військового «прапора», котрий вражав мене поетикою своєї лайки, її величчю* (З інтерв'ю: Лесь Подерв'янський: ПІК, 2001, № 13). Про рецепцію тривіальної лайки як «ситуативного» мистецтва слова у діялозі свідчить і такий метамовний коментар: *«<...> Павло Антонович устиг прийняти на грудь не менше трьохсот грамів. І тому його все це чергування, щиро кажучи, задрало. Тож він і каже: Мабуть, піду я вже додому, лінотики на мазі, машини як звірі, хулі мені тут зависати? А я йому: Та хрін його знає, Антоновичу, а раптом що-небудь? Побудьте ще з годинку-другу, бо ми ж сьогодні скорбим [йдеться про траур з приводу смерті К. Черненка, Генерального секретаря ЦК КПРС, у 1985 р. – Л. С.]. А він на це рознервувався й каже: Та я теж, блядь, скорблю! Але краще буду дома скорбитись. Мені оце його «блядь, скорблю» так сподобалося – передусім з точки зору поезики, що я його, звісно, відразу й відпустив»* (Ю. Андрухович, Таємниця);

– мат, який перетворився на беззмістовний рефрен («махрова матірщина»).

Проектуючи проблему інвективного слововживання на модель карнавалу, заведено говорити про «карнавальне світовідчуття» у таких жанрах, як гучний скандал, жартівливе змагання лихословів, ритуальна інвективна «дуель» та ін.

Функціональна характеристика обценного лексикону буде неповною, якщо не згадати його ролі у фразеологізмах, пареміях, замовляннях, а також наративної функції в сороміцькому (еротичному) фольклорі, де ритуальне використання непристойної лексики якраз і було тим карнавальним клапаном, який на певний час звільняв від світу «по цей бік» і занурював в інакшість світу і слова, у сміхову іпостась тілесного низу, стверджував ідею життя; а ще в анекдотах з елементами мовної гри, у різнотипних художніх дискурсах.

У комунікативному спектрі обценного наявні також дев'янтні моделі поведінки типу *обценних телефонних дзвінків* (див. статтю ОБСЦЕННИЙ), *коп-*

³⁹ Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика...», с. 228.

рографії (потреба писати непристойності), *скатографії* (написання будь-чого, в т. ч. графіті, які стосуються видільних функцій). В обценних телефонних дзвінках додзвонювач, говорячи непристойності жінці (в американському сленгу таку людину називають *phony*), реалізує не власне ворожу, а інструментальну агресію, прагнучи злякати, отримати задоволення від завданого комусь морального збиткування. Уважають, що такий телефонний хуліган отримує від непристойностей, які він говорить по телефону, таке ж задоволення, як і ексгібіціоніст.

1.5. Невербальні обценні жести

Невербальна семіотика лайки, дуже давня за своїм походженням, охоплює такі вульгарні жести, що зазвичай підсилюють вербальну інвективу: показування дулі, язика (аналоги чоловічого статевого органа), спльовування слини (аналог чоловічого сімені), реальне оголення нижньої частини тіла. Звичай символічного або буквального оголення власних сідниць чи геніталій розглядають як засіб приниження опонента.

Показування свого задку – жест ритуальний і розвінчувальний за своїм характером, на давні корені його вказував М. М. Бахтін⁴⁰.

Такий тип інвективи може, здавалось би, обернутись проти інвектанта. Однак цього не відбувається. Коментуючи цей феномен, В. Жельвіс зауважує: «У певних етнічних традиціях жінки, які посварилися, можуть демонструвати таку поведінку одночасно, причому кожна впевнена, що ганьба падає на противницю, а не на неї, і передусім якщо вона вдалася до цього жесту першою»⁴¹. Ця традиція мала поширення і в українському ареалі: «У певних регіонах України жінки легко заголяли свій зад на доказ своєї зневаги до співрозмовника»⁴².

У сучасному невербальному просторі побутують такі непристойні жести, як підняття догори середнього пальця руки (див. ФАК) та показування внутрішньої частини руки до ліктя як аналогії відмов зі словом *хуй*.

1.6. Когнітивна перспектива метамови обценної лексики

Термінологічну парадигму обценного лексикону ми розглянули вище. Проте в літературній мові, фразеології, стихійних коментарях, що віддзеркалюють

⁴⁰ Бахтин М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*. – 2-е изд. – М.: Худож. лит., 1990, с. 414.

⁴¹ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 302.

⁴² Маерчик Марія. «Одяг як символічне тіло». *Тіло в текстах культур*. – К., 2003, с. 69.

«наївну» мовну свідомість носіїв мови, побутує чимало одиниць, у тому числі функціонально наближених до мікрополя традиційної метамови, які дають ключ до розуміння когнітивної бази «обсценної» частини у мовній картині світу українців.

У лексико-фазаологічній системі української мови чимало одиниць виражають інвективу: *на всі заставки лає; шпетить на всю губу; лає, скільки в пельку влізе; лає на чім світ стоїть*, зокрема грубої, брутальної: *паплюжитися, розпускати морду (писок), погане слово (поганий на язик – грубий, нестримний у висловах), міцне слово, криве слово* (груба образа), *літуче слівце, сякий та перетакій* (слова, якими інакомовно передають брутальну лайку або грубі вислови). Зрозуміло, що ці фраземи різною мірою передбачають нецензурну лайку, проте пряма вказівка на непристойність лайки міститься, за нашими спостереженнями, у дефініціях лише таких одиниць: *лаяти по-московському (лаяти в батька-матір), по-сербськи величати віру, лаяти останніми словами; паскудство* (погані, огидні або непристойні слова), *гнилі слова, брудна лайка, приперчене слово; умраза* – непристойні образливі розмови; людина, що використовує сороміцькі та інші непристойні слова.

Постать колишнього Президента України Л. Д. Кучми збагатила цей синонімічний ряд словосполученням *президентська лексика* (вислів набув поширення після оприявлених у 2000 р. в зв'язку зі зникненням опозиційного журналіста Г. Гонгадзе магнітофонних записів, які здійснив майор В. Мельниченко. На цих касетах чути голос Л. Д. Кучми, який, вживаючи обсценну лексику, наказує прибрати невігідного журналіста).

На позначення уживання непристойної, зокрема матірної, лайки в українській мові застосовується дієслово *лихословити* – уживати лайливі, соромітні слова, відповідно – *лихослів'я, лихослов*.

Етимологічно пов'язане з емоційно-оцінним «лихо», *лихословити* несе в собі уявлення про відповідну мовну поведінку як зло⁴³.

У концептосфері сороміцького фольклору, попри його розважально-сміховий характер, все ж можна віднайти сліди, які вказують на зв'язок еротики (соромности) з «лихом». В одній з приказок, які записав І. Франко, говорить про це прямо: *Яйця й пущка – біда людська; чоловічий і жіночий статеві органи називаються «бідую»*. Симптоматичною виглядає кореляція еротики й лиха у словах *лихованити* – поводитися розпусно, *лихован* – розпусник, *лихованка* – розпусниця

⁴³ Нагадаймо, що одним зі значень латинського прототипу «обсценний» є «страшний, лиховісний, зловісний». У Короткому посібнику з англійської мови *ill-omened* «лиховісний, зловісний» фігурує на першому місці в етимологічній довідці до слова *obscenity*. The Concise Oxford Companion to the English Language // Ed. Tom McArthur. Oxford University Press, 1996.

(Білецький-Носенко П. Словник української мови. – К.: Наукова думка, 1966, с. 210)⁴⁴.

«Соромітний» органічно входить у широке поняття непристойної (обценної) лайки, але первинно стосується сексуальної сфери. Про це свідчить семантичне наповнення слова *сором* та його похідних у розглядуваному ракурсі: розм. *сором*, діал. *соромота* – зовнішні статеві органи людини, фольк. *соромок* – статевий орган дитини; *соромітний*, *сороміцький*, *соромний* – непристойний. Сороміцькими можуть бути слова, пісні, прізвиська, картини, жести; уживаний вислів *сороміцька лайка* точніше, ніж «лихослів'я», передає значення «сексуальна лайка». З прикметником *сороміцький* семантично зближується запозичення з польської мови *безецний* (див. БЕЗЕЦНИЙ).

Еротичний фольклор у таких його жанрових різновидах, як веснянки, пародійні колядки і щедрівки, весільні пісні та ін., українці назвали «сороміцьким». Це поняття у його кореляції з лихослів'ям охоплює все, що стосується екскреторної і сексуальної функцій тілесного низу, однак перші збирачі та публікатори розглядали поняття «сороміцький» у значенні «еротичний», пов'язаний з «сексуальним життям людини»⁴⁵.

Отже, неприйняття українським духом і ментальністю сексуальної лайки позначилось на осмисленні її у виразному етичному, емоційно-експресивному ракурсі як лиха, зла, сорому. Концепт «сором» є визначальним для еротичної лексики: її соромно чути сторонній людині. Хоча слово *сором* у сороміцькому фольклорі не трапляється, проте не випадково наприкінці традиційних жартівливих перекорів роду молодого з родом молоді одна зі сторін втихомирювала іншу: *Якби ви розум мали, Ви б цієї не співали*. Зауважимо, що не стільки соромно вимовляти, скільки соромно, що *почують* (що подумують?), у чому ймовірно слід вбачати відбиття такої типової для української ментальності риси, як рефлексивність логосвідомості.

Українська метамова відображає уявлення про непристойну лексику як бруд: *гнилі, брудні слова, умраза, наплюжити* (< плюгавити «робити брудним»); вона асоціюється з неприємним тактильним відчуттям у словах *масний, сальний*: *масні слова, анекдоти; сальна коломийка* і т. ін. У когнітивній перспективі сексуальна

⁴⁴ Лексична діяда *лихо – біда* передає емоційно-оцінний спектр уявлення про лихослів'я; у структурі концепту «соромітність» не виключається також наявність зв'язку «сексу і задоволення» зі «смертю, болем» як онтологічної, за З. Фрейдом, характеристики життя живої істоти. Пор. семантичні кореляти праслов. **sortъ* у різних мовах: досада, образа, жах, страх, мука, біль. ЕСУМ, 5, 357. Поняття лихослів'я і еротичної соромітності входять у концептуальне поле «гріх».

⁴⁵ Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу». *Українські сороміцькі пісні*. – Харків: Фоліо, 2003, с. 13.

непристойність пов'язується з відчуттям липкого: *А туди її тягнуло як магнітом – двір снувся їй, вона уявляла його таємничу прохолоду й ту липку, приваблює й трохи сороміцьку атмосферу, яку створила серед їхньої веселої п'ятірки найвідчайдушніша із них – Лілі* (І. Роздобудько, Мерці).

Концептуалізація сексуальної сфери як чогось масного, жирного, неприємного на дотик до певної міри мотивується семантичним розвитком давньоруського дієслова *жировати*; розвиток первісного уявлення охоплював також назви продуктів харчування, що мали відповідну властивість: *скоромнина, сало* тощо. Напр., з байки (у записах В. Гнатюка): *У одного багатого поміщика був син, один, як палець. Він його з дитинства виховував так скромно, що він не знав ні одного скромного слова; даже не знав, як називається те, із чого він снить*. Ключ до розуміння вислову дає інший текст з отождоженням *скоромнина* – *секс*: *У тої вдови був син жонатий; невістка була красива і здорова баба. Солдатові захотілось одвідать скоромнини. Часто він завивлював коло неї...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Отже, *скоромні слова* – це непристойні слова, пов'язані з сексуальною сферою (див. коментар до **Скоромне слово**: див. СЛОВО).

Метаслова лайки відсилає до приємних смакових відчуттів: *смачна лайка, смачно виляється*.

1.7. Національно-мовні особливості українського обценного лексику

Учених здавна приваблювала ідея визначити, які народи у світі є найбільшими лихословами. Висловлювалось чимало гіпотез щодо існування прямого зв'язку між наявністю міцних слів та агресивністю носіїв мови (араби, угорці, росіяни славляться цими словами через свою агресивність, войовничу експансивність), їх належністю до імперського етносоціуму⁴⁶, кліматом і частиною світу (чим ближче на південь, тим активніша і яскравіша інвектива; найзатятішими носіями нецензурщини є жителі морських держав), психологічними особливостями народу (для інтравертного темпераменту інвектива є засобом емоційної розрядки, де традиції обмежують інші можливості) і т. ін. Проте більш-менш науково обґрунтованої концепції національної специфічності лайки за зазначеними параметрами нам не вдалося виявити.

⁴⁶ Пор. цікаве спостереження Миколи Рябчука: «За українською лайкою, як і за мовою загалом, стоїть переважно приватна особа – колгоспник, кріпак, робітник-лімітчик, закомплексований інтелігент. За імперською мовою стоїть ціла імперія, увесь її апарат, усі інституції, уся система освіти і пропаганди, управління й насильства – від міністерських кабінетів до бандитських малин». Рябчук Микола «Сірко і Шаріков». *Дзеркало тижня*, 2007, № 11.

Типологію національних інвективних стратегій можна побудувати на підставі визначення того, який аспект обценності для етносоціуму є найбільшим емоційним подразником, порушення яких табу спричиняє катарсис. «Очевидно, у всіх без винятку культурах існує ціннісно значуща домінанта, яка стійко утримує збудження від імпульсів, що надходять у нервову систему, пов'язаних з сексом, виділеннями, назвами тварин і т. ін. Ця домінанта визначає вибір тієї чи тієї інвективної стратегії, так само як відмову від такої стратегії і перехід до іншої»⁴⁷.

Ціннісно значуща домінанта для народів європейського ареалу визначає три типи інвективних стратегій у групах мов. Попри умовність цієї класифікації, вона видається нам зручним засобом для типологізації інвективних стратегій:

1) «анально-екскремальний» (Shit (Scheiss)-культура): німецька, чеська, англійська, французька;

2) «сексуальний» (Sex-культура): російська, сербська, хорватська, болгарська;

3) «сакральний» (Sacrum-культура): романські мови, частково – чеська, словацька, польська.

Звичайно, такий поділ має умовний характер, бо ці типи співіснують у межах окремої лінгвокультури, проте домінування певного лексикону на тому чи тому історичному етапі своєрідно віддзеркалює концептуальні засади буття кожного етносу, його етноментальні стереотипи та психофізіологічні преференції. Домінування сексуальної лайки у росіян аж ніяк не означає гіперсексуальності носіїв російського обценного коду. Позбавлена первісного змісту і семантично спустошена за своєю природою, сексуальна лайка, як помітив свого часу Ф. М. Достоевський, свідчить про цнотливість народу, оскільки мовці не мають на увазі нічого непристойного. Цнотливість і затяте сексуальне лихослів'я уживаються в російському характері, на думку російського письменника. Пор.: «Той, хто лається, про секс і тим більше про його збочення навіть і не думає: зазвичай він у давній традиційній формі виливає свою російську душу, висловлюючи таким чином своє незадоволення життям, людьми, урядом»⁴⁸.

Ядро російської матірщини складає «сексуальна» тріада: *хуй – пизда – їбати*.

Проектуючи цей феномен на Shit-культуру, можна передбачити, що домінування лексики, пов'язаної з видільними функціями організму, свідчить про виняткову охайність носіїв відповідного коду. «Що стосується скатологізмів, то

⁴⁷ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 160.

⁴⁸ Мокиенко В. М. «Русская бранная лексика: цензурное и нецензурное». Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. *Словарь русской брани (матизмы, обценизмы, эвфемизмы)*. – СПб.: Норинт, 2003, с. 21.

очевидно, що цей статус перебуває у прямій залежності від охайності нації. Немає етносу, який можна було б беззастережно звинуватити в неакуратності, але все-таки тут існують певні градації. У Західній Європі німці, безумовно, лідирують як найохайніша нація, а тому природно, що найгрубіша лайка там будується на скатологізмах, тобто на звинуваченнях опонента у порушенні відповідного табу»⁴⁹. В. Жельвіс наводить таблицю російсько-німецьких відповідників: *еб твою мать!* – *Verdammtter Mist!* (Проклятое говно!), *еби твою мать!* – *Gottverdammtter Mist!* (Богопроклятое говно!), *Пошел ты на хуй!* – *Leck mich am Arsch!* (Поцелуй меня в жопу!), *Я на него хуй положил!* – *Ich scheiss auf ihn* (Я на него сру!). Особливою акуратністю на Сході відзначаються японці: «до чистоти тіла японці ставляться хворобливо, як до священного поняття. Звідси і популярність японських звернень, які звинувачують адресата у порушенні цього табу. В інших культурах теж можна знайти подібне: найбільш поширені інвективи в іспанських циган гітано пов'язані з екскрементами». Порівнюючи російську і латиську культури, автор відзначає поширеність у них відсилання адресата в тілесний низ, однак у російському вживанні перевага надається статевим органам, у той час як у латиському – екскрементному ряду: росіянин скоріше пошле опонента «на хуй», а латиш – «в жопу»⁵⁰.

Можна упевнено припустити наявність в українській обценній лайці скатологічної домінанти. Про це переконливо свідчить приблизне кількісне співвідношення сталих словосполучень, зафіксованих у пропонованому Словнику, на базі двох обценних сфер: *їбати, їбатися* – до 20, *срати* – 46, *пизда* – 38, *хуй* – 57, *срака* – 151, *жопа* – 76.

Подібно до наведених вище російсько-німецьких паралелей, можна навести сексуально-скатологічні паралелі в українському обценному слововжитку: *йоб твою мать* – *насеру твоїй матері, виїбати* – *відфайдолити, заїбись* – *обсерись* та ін. Копрологічні преференції українців постають у фразеології: *своя пизда не пахне* – *своє гівно не смердить* (неприємні якості неможливо відрефлексувати), *как до пизды дверцы* – *до дупи дверцята* (ні туди ні сюди), *в пизде зубов нет* – *не шукай в сраці зубів*.

Ближкість дітородних та екскременторних, вивідних органів відіграла важливу роль в історії інвективи, адже перші становлять творче начало, а другі – протилежне. На рівні буденного світосприйняття дві іпостасі тілесного низу у людській свідомості зазвичай не змішуються, відмінність між ними відчувається інстинктивно. Проте лексична система еротичного лексикону припускає таку метонімічну заміну за суміжністю; приміром, у польській мові назва жіночих

⁴⁹ Жельвіс В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика...», с. 227–228.

⁵⁰ Жельвіс В. И. *Поле брани...*, с.158.

сідниць *дира* переноситься на жіночий статевий орган, у цій лексично-звуковій формі вона перейшла у львівський сленг. Аналогічний семантичний механізм визначив природу вторинних номінацій в евфемізмах, що побутують в інших регіонах Західної України, напр. *білягузиця* – жіночий статевий орган.

Нерозрізнення двох іпостасей тілесного низу вчені схильні приписувати людям з невисокими моральними критеріями, носіям вульгарної психіки, які стають творцями порнографії та висловів на зразок того, що побутує у фінській мові «Твоя мати сцяла, коли тебе зачинала». Йдеться не просто про метонімічну заміну, а про ототожнення процесу фізіологічного відправлення з прокреативною функцією, стилістичний діапазон якого в українському варіанті коливається від жартівливої експресії перифраза (*недавно від маминої гузиці відпав; ледве з гузиці вихопився* – про дуже молоду, недосвідчену людину) до вульгарно-цинічної інвективи, спрямованої не на образу матері опонента, як у фінському варіанті, а на приниження матір'ю власної дитини: *з сраки виліз* – відповідь матері дитині на питання «Мамо, звідки я взявся?»; *бодай би-м тя була радше на кропиву висцяла, ніж мала-м тя на своє нещастя породити* – мати про неслухняного сина.

Проте значення фізіологічних відправлень у людській культурі має далеко не одновимірний характер. З одного боку, вони як уособлення бруду, нечистоти, неприємного запаху потрапляють до розряду сильних обценізмів, а з другого, – в символічному сенсі їх оточує священний ореол, пам'ять про який зберігає світова міфологія. Екскременти розглядаються як творче начало відповідно до розуміння їх як «резервуара життєвої сили, священної природи людської біології, яка перебуває в людській істоті і здатна повернутись після того, як полишає людське тіло; звідси – езотеричне значення ритуального поїдання екскрементів»⁵¹. Слід пристати на думку: «Є чимало підстав гадати, що глибоко в підсвідомості людини наявна не стільки відроза до екскрементів, скільки відчуття причетності, спорідненості, єдності з ними»⁵². Психоеаналітичний вимір скатології, безумовно, впливає на її когнітивний модус у мові й культурі. Переконливим доказом цього можуть слугувати тексти Леся Подерв'янського, обценність стилю якого великою мірою базується на скатологічній домінанті. Серед персонажів його п'єс є копрофаги, ті, хто вивчає кал, один з них має прізвище Срака; «герої нашого часу» не розуміють, а *просцикають*, до віддаленої перспективи їм *срать і срать* треба. Почасти кал – антураж їхнього життєвого простору і смисловий центр комунікативного дійства п'єси.

Психологи стверджують, що «діти з ніжністю ставляться до процесу випорожнення, його наслідок – перший продукт власного виробництва дитини.

⁵¹ A dictionary of symbols / Jean Chevalier and Alain Gheerbrant; translated from the French by John Buchanan-Brown. London; New York: Penguin Books, 1996, c. 361.

⁵² Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 249.

Хіба чимало дорослих потайки не дивляться на нього в туалеті!»⁵³. Один з героїв «Казки про репку...» Подерв'янського з фрейдівською точністю проговорює цю істину: <...> *кал – дуже цікава штука. Ви помітили, що людина, коли посре, завжди оглядається, скіки вона насрала і якої якості кал. Їй цікаво <...>* Він індивідуалістично зациклюється на «цікавій штуці» настільки, наскільки ототожнює себе з нею: <...> *людина завжди цікавилася трьома речами. По-перше, своїм калом, по-друге, питками та казнями, і уродами.*

А. Аранго в одному з розділів книжки, присвяченої психоаналітичному трактуванню обсценних слів, під промовистою назвою «Народжені між калом і уриною», зауважує: «Задоволення дитини від випорожнення є такою ж мірою егоїстичним, як і соціальним. Вона хоче розділити своє інтимне задоволення з батьками. Вона запрошує їх у туалет або відвідує їх там, у своєму улюбленому місці зустрічей; хоче спільно насолоджуватися цими приємними моментами. Вона просить, навіть примушує їх. Але це невибагливе задоволення існує і в дорослому віці, хоча його старанно маскують»⁵⁴. Як переконує автор, у дитячих емоціях закорінено приємність для чоловіків і жінок перебувати з кимось у мить «вивільнення», субститутутом якої є звичка читати у ванній. Деякі народи відверто формулюють такий тип соціальності: *швед не мочиться наодинці; той, хто не мочиться у товаристві, – злодій або шпигун*. Подібних фразеологізмів є чимало і в українців; *срати (рідше – сцяти) з кимось* – знак приязні, інтимно-довірливих стосунків: *срать не можу без тебе* (не можу без тебе жити), *один без другого й срати не піде* (про велику приязнь двох людей), *відмовитись від цієї звички* означає викреслити людину з близького оточення: *я з тобою срать ніколи не піду* (рос.: *срать рядом не сяду*); *срали, срали в один глечик, та й розбили* (про людей, які були друзями, але посварилися).

Відлуння дитячої примітивної соціалізації вигулькує з підсвідомого у спонтанній репліці одного з героїв: [Туз:] <...> *Ти краще скажи, де ти дівся, коли нас з Бліном ракітнянські пиздили?* [Венік:] *Хлопці, не розумієте, тоді так срати захотілося, прямо біда. Ну їй-бо, не брешу! Не вірите? Я можу гавно показати!* («Нірвана»).

Відверта самохарактеристика іншого колоритного персонажа, Опанаса Івановича («Остановись, мгновеніє»), «Я, вобщє, ото їбаться не понимаю. Ну шо тут такого? Штрикаєш, штрикаєш, а спроси – нахуя?» дивовижно гармонує з іншою іпостассю його тілесного низу:

⁵³ Arango Ariel C. *Dirty words...*, с. 52.

⁵⁴ Arango Ariel C. *Ibid.* Автор уважає, що скатологічна інтимність з батьками є одним з найбільших задоволень дитинства, і в іпостасі інфантильної сексуальності вона корелює з інцестом (звідси й випливає заборона обсценних слів цього типу) і тими репресивними механізмами людської психіки, які можна подолати за допомогою цих слів.

Іван Опанасович зникає у сортирі. <...> З сортиру чути огидне пердіння. <...> З сортиру чути шарудіння. Трохи згодом з'являється Іван Опанасович, застыбуючи штани. Він розпарений і страшний <...> [Хуна:] *Ізвініте, можна і мене?* <...> З сортиру чути страшний крик. [Чорт:] *Ну ти і сереш, Ваня...* [Іван Опанасович:] *А хулі тут такого? Ну посрав...*

Кумедні герої п'єс Леся Подерв'янського, що застрягли на анальній стадії психічного розвитку, з дитячою безпосередністю проговорюють своє інтимне «я», створюючи карнавальну атмосферу знищення будь-яких морально-етичних обмежень і репресивних загат.

На жаль, звужені рамки передмови не дають змоги здійснити детальний когнітивний аналіз української скатологічної фразеології, проте попередні кількісні показники, історико-культурний контекст обценности дають право припустити, що українська культура належить до Shit-культури. Відкритим лишається питання, чи зумовлено це охайністю українців, чи якимись іншими чинниками.

Власне матизми як лайка в історичній ретроспективі, очевидно, не були притаманні українській лінгвокультурі. Згадані метамовні вислови *лаяти по-московському* (фіксує Номис, у «Словнику» Грінченка), *по-сербськи величати віру*⁵⁵ відсилають до етносів Sex-культури, себто матірні слова розцінювались не стільки як російські, скільки як чужі (ворожі). Пор.: «...старі люди неодноразово казали мені, що навіть 50 років тому в українському селі [матірні] слова сприймалися як чужі і ніколи не були побутовою говіркою, навіть серед чоловіків. <...> У хаті взагалі не можна було лаятися, а як хто почне, його одразу спинять однією фразою: «Мовчи, бо піч у хаті!» Не можна було лаятися і коло води: «воно тобі верне». Зрозуміло, присутність дітей, жінок, старих людей стримувала нецензурну лайку»⁵⁶. На сучасному етапі «московська лайка» міцно прижилась в українському обценному просторі, і все ж уживання головного матірнього слова *ібати* усвідомлюється як порушення найсильнішого табу, а саме слово, як показало опитування, чоловіки і жінки оцінюють як найнепрстойніше.

⁵⁵ В «Енеїді» І. Котляревського: *Всі роз'ярились через міру: По-сербськи величали віру; Хто чим полав, то тим ложиив* (5:131) – типове для метамови обценности вживання сакральної лексики у профанному значенні, пор. рос. *отхристосить* – нецензурно вилаяти. СРБ 2003: 235. Етнонім відсилає до сербів-переселенців, яких на їхній батьківщині було втягнуто у війну між Туреччиною і Австрією, і, за задумом Росії, вони мали військово зміцнювати її позиції у боротьбі проти турків. У 1752–1753 рр. виникли два військово-землеробські (спочатку переважно військові) поселення сербів на Україні. Це була Нова Сербія, одним з центрів якої був Миргород (тепер Новомиргород) (Бар'якаторович Мирко. «Серби на Україні». *Народна творчість та етнографія*, Київ, 1971, № 3, с. 38–42). У «Словнику» Б. Грінченка: *сербувати* – служити найманцем у війську (4, 114).

⁵⁶ Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу», с.15.

В умовах глобалізації та міграційних процесів межі між різними обценними культурами стають дифузними, взаєпроникними; переклади зарубіжних фільмів, масова культура транспонують інновації, трансформують питомі традиції інвективи. Приміром, як відзначають дослідники, у російській лінгвокультурі помітнішим стає скатологічний елемент.

Пристаючи на думку В. Жельвіса, що «подальша доля матірньої інвективи залежатиме від долі культу матері і ставлення до інтимного боку життя в тій чи тій національній культурі»⁵⁷, можна будувати певні прогнози щодо українського мовного та психокультурного простору.

Українська народна обценна фразеологія містить невелику частку профанізмів – релігійної термінології, ужитої у зниженому, профанному (але не богохульному) сенсі. Прикметним видається синтез копрологічної та релігійної лексичної сфер у структурі українських паремій цього типу: *добра жопа від Бога, а лиха від чорта; пан Бог високо, кому хоче на голову насере; сщить, пердить, тріски збирає і Богу молиться; сотворив Бог рака, дав му очі там, де срака; баба без заду, що село без церкви і т. ін.*

В еротичному фольклорі служителі культу як виконавці статевого акту постають в іронічно-зниженому ореолі: *Чоловіче, я слаба, Приведи мені попа. Чоловік додому йде, З собою попа веде <...> – Чоловіче, вийди з хати, Буду жінку сповідати; і попова дівка, коли з хлопом лежить, то не молиться.*

Наведені у Словнику паремії, зразки текстів з еротичного фольклору переконують у національно-мовній оригінальності змісту і форми обценности. Впадає в око своєрідна ритмомелодика вислову, асоціативні зв'язки римованих слів (*Добре єбете, ще завтра прийдете; Зашиши ротяку по саму сраку*), простір мовної гри у примовках, дражнилках і т. ін.

Загальновідомо, що фразеологія чи не найповніше виражає дух мови та її носіїв. Не є винятком і її обценна частка, яка дає багатий матеріал для вивчення української концептуальної картини світу, особливо її гендерних параметрів, етнопсихології, акумулює історико-культурні факти: *хохол без лички, як пизда без затички; за москаля, за совіта повиділа срака світа* та ін.

Переважну більшість сталих словосполучень, зафіксованих у Словнику, взято з фольклорних джерел XIX ст., діалектних словників (див. Бібліографію), які в основному віддзеркалюють мовний світ сільських жителів.

Наші спостереження над сучасним урбаністичним середовищем переконують, що в ньому створюється оригінальна українська обценна паремія, – приміром, така, яку було зафіксовано у середовищі лінгвоментальних українців-білін-

⁵⁷ Жельвіс В. И. *Поле брани...*, с. 317.

гвів, людей з вищою освітою віком 30–40 років, які вживали інвективу спорадично, у близькому оточенні: *до сраки карі очі, йобані очі, на хуя мені здалося на пизді чуже волосся?* Привертає увагу актуалізація лексеми *очі* у незвичному для себе оточенні, яка постала не без впливу високої частотности у загальнономовній фразеології. Останні два з наведених висловів ми зафіксували у розмовному спонтанному російському мовленні як українські обценні вкраплення. Українську форму в таких ситуаціях ужито для того, щоб пом'якшити інвективу, надати їй гумористичного відтінку, а перемикування коду – підсилити додаткову ігрову експресію вислову. Це відоме явище описано в лінгвістичній літературі, коли для росіян слово *fuck* звучить не так вульгарно, як для тих, для кого це слово є рідним, а традиційно вихована англійська дівчина може вимовити російське матірне слово, англійський відповідник якого вона б ніколи не вимовила.

1.8. Обценна лексика з погляду концептуального аналізу

«Найсильніші» обценні слова привертають увагу дослідників і збирачів обценного лексикону з концептуальної та культурно-семіотичної точки зору.

«Хуй» у всьому розмаїтті його онтологічних і лінгвістичних функцій мислиться як фалос – те універсальне, що означає людське життя, певний символічний об'єкт, який відіграє надзвичайно важливу роль у житті людини відповідно до психоаналітичного ототожнення органа з «людським Я»: втрата хуя рівнозначна втраті власної ідентичности, а це страшніше за смерть, бо під час своєї смерті людина не присутня, а знищення «власного Я» уявляється як страшенна катастрофа.

Тож хуй мислиться як своєрідна мовна й онтологічна універсалія, – цим словом може позначатися будь-який об'єкт чоловічого роду: *хуй бичий (залуплений, собачий)* – недотепа; кастрована тварина уособлює негативні характеристики чоловіка: *дурний як хуй воловий; старий хуй* – про старого чоловіка; *хуйомуйо, хуйовина, хуйня* – будь-який об'єкт, предмет, явище; будь-яку властивість чи якість можуть позначати прикметники *хуйовий, охуєнний*. Повертаючись до думки про практично безмежний референтний простір обценного лексикону, слід наголосити, що ця теза насамперед стосується номінації *хуй*.

Довжиною хуя – фалоса вимірюється чоловіча статевая і життєва сила: *хуй по коліна*; чоловіча статечність: *борода по коліна і хуй, як поліно* – про чоловіка похилого віку; вислів *три хуя* передає міфічне уявлення про орган дуже великого розміру (один завдовжки як три): *такий розумний, наче трьома хуями зроблений*. Семантику гіперболи, всеохопної сутности, закладеної в понятті, виражено фразеологією *до хуя*.

Оскільки хуй пов'язується з комплексом кастрації, страхом втрати, він постає символом смерті як абсолютного ніщо. За цим стоїть семантика відсутності: *хуй там, ні хуя, хуй знає, скуштувати хуя* – нічого не отримати; відмови: *а хуя не хочеш?*; незгоди, незадоволення: *хуй з тобою, к хуям*. Нігілістичну тональність підтримує тема непотрібності, безглуздя: *на хуй (потрібен)*; абсолютної байдужості: *один хуй*. Синтез безглуздя й абсурду простежується в похідній лексемі (*якась, усяка*) *хуйня*.

Хуй – це інструмент агресії як відмови комусь у чомусь, спрямованість якої на зад передає негативну оцінку перверсій, по-перше, з анусом: *єбати в сраку, єбати в жопу каленим хуєм, хуй ти в сраку як моя нога* (нога як символ фалоса передає значення великого розміру); по-друге – з ротом: *хуй в рот*.

Хуй як пеніс концептуалізується як «інструмент отримання задоволення»: *рибку з'їсти й на хуй сісти; стільки хуйів з'їла, що ними цілий район обгородить можна*, як конкретизація виконавців статевого акту: *нагострити хуя* (чоловік), *сісти на хуй, зняти з хуя, обламати хуя* (жінка).

Метафора з'їсти хуя відсилає до семантичної універсалиї *секс – їжа*, тобто хуй мислиться як щось смачне, приємне, бажане. У той же час еротична семантика хуя постає в жартівливо-іронічному ореолі: *став як хуй на весіллі*.

Українська фразеологія відбила високу оцінку хуя в його сексуально-інструментальній іпостасі: *ситий кумі хуй на умі; без хуя як без рук; не виділа пизда гвоздя, та й думає, що то хуй*. Деякі фразеологізми можна гендерно маркувати, адже слово фігурує в суто жіночому експресивному мовленні: *Щоб я хуя ніколи не побачила!* (запевнення в істинності сказаного); *щоб у тебе хуй відпав!* (прокляття).

Хуй – інструмент створення абсурду: *хуєм груші збивати*.

Локативна інтерпретація хуя простежується в ідіомах *іди на хуй, послати на хуй*, які передають уявлення про певний («чужий») простір за межами особистої сфери мовця.

Порівняно з хуєм *пизда* позбавлена універсальності, але все-таки приречена на власну філософію. Смисловий дуалізм вагіни, її зв'язок з кругобігом народжень і смертей наводить на осмислення її, за Ж. Лаканом, як чогось таємничого, потойбічного, пов'язаного зі смертю; того, що перебуває по той бік символізованого «пиздою» задоволення. А сама пизда – нестерпно прекрасний інструмент смерті, насилля і болю, а тому «зворотний бік пизди – це пиздець»⁵⁸. Ідею «кінця, припинення існування» виражено обценізмом *пиздець*, ідіомами *пиздою*

⁵⁸ Плущер-Сарно А. «Філософія “пизды”». У його ж: *Матеріали к словарю русского мата*. Т. 2. – СПб., 2005, с. 25.

завкнуту (накритись); вона знаходить підтримку у зіставленні вагіни з пеклом. Згідно з узвичаєним для obscenity метонімічним перенесенням назви жіночого органа на жінку, слово позначає будь-яку жінку або показує її у розмаїтому спектрі негативних оцінок: *пизда рвана, собача, стара*.

Для концептуалізації пизди важливими є її просторові характеристики, які вона через рух вагіни (фрикції) уводить простір всередину тіла: *там тої пизди – хоч возом заїзди; усі меблі в пизді поростручувати*.

Пизда – це післякастраційна пустка, тобто суб'єкт, позбавлений чогось. «Головне в жіночому статевому органі – це щось негативне: вмістилище, отвір, пустка. <...> Пизда – це по суті дірка, <...> результат кастрації»⁵⁹. *Діра, дірка, яма, ямка, безодня, прірва, пропасть* – ці одиниці зі значенням порожнього отвору, що слугують вторинними номінаціями на позначення вагіни, є метафоричними універсалами. У фольклорі гіперболізується розмір пизди – вона порівнюється з відром, діжею.

Подібно до того, що вагіна мислиться як вмістилище, пизда сприймається як засіб ізоляції, схову: *в пизді сховатись, в пизду з головою затягло*.

Концептуалізація пизди через пустку зумовлює появу у слові семантики чогось несуттєвого або абсолютної відсутності: *пизди лопатою вигрібати; розплатилися: три пизди попелу одміряли*.

Пизда – не тільки наслідок кастрації, а й інструмент: *пизда з зуб'ям*.

Жіночий статевий орган – це дзеркало всього чоловічого, без вагіни фалос втрачає значення. Чоловічі характеристики релятивно позначаються через назву жіночого органа: *пиздолом, пиздострадатель, пиздограй, пиздойоб*, проте ми не виявили фемінних слів-характеристик, які б містили слово *хуй*.

Пизда пов'язується з руйнуванням, деструкцією (*дати пизди, отримати пизди*), чимось неприємним (*пиздити* – говорити дурниці).

Слово *пизда* у багатьох лінгвокультурах є найбільш табуйованим. Існує думка, що назва чоловічого органа звучить не так образливо, як жіночого, через «чоловічий» характер більшості культур.

Посилена табуйованість частково пов'язується зі сприйняттям пизди як уособлення смерті: якщо вислів «Пішов на хуй!» сприймається як запрошення до гомосексуального контакту, то «Пішов ти в пизду!» – це побажання смерті.

⁵⁹ Руднев В. П. «Введение в “пизду”». *Плауцер-Сарно А. Материалы к словарю русского мата*. Т. 2. – СПб., 2005, с. 497.

1.9. Концептуалізація протиставлення «верх – низ» в обценному лексиконі

Як уже відзначалося, для розуміння обценного лексикону важливою постає філософія тілесного низу, з якою власне й пов'язується інтенція порушення табу у карнавальній репрезентації. «Спрямованість у низ притаманна й усім формам народно-святкових веселощів та гротескного реалізму. В низ, навиворіт, навпаки – такий рух, усі його проникальні форми. Всі вони скидають у низ, перекидають, ставлять на голову, переносять верх на місце низу, зад на місце переду, як у прямому просторовому, так і в метафоричному сенсі»⁶⁰.

Зрозуміло, що карнавалізація цього типу набуває форми грубої інвективи, «скоромного» жарту.

Лексична сфера «верху» – це голова (обличчя, рот, горло, зуби, ніс, очі, волосся), «низу» – анальний отвір, жіночі і чоловічі геніталії; «<...> явище паралелізму між обличчям і матеріально тілесним низом добре відоме: рот – це сублимація пизди і анального отвору, ніс і очі – кореляти пеніса»⁶¹.

Хоча прийнято не розрізняти спрямованості заміщення, проте ми спробували це зробити, щоб простежити власне когнітивні і, можливо, пов'язані з напрямом руху мовні варіації перенесення.

Просторова метаметафора «низ зміщує верх» більш звична і традиційна в мові і культурі:

голова

зад (зад замість голови). Однією з основних форм втілення цієї моделі постає заміщення обличчя задом; зад – це «обличчя навиворіт». Найпростішою і найпоширенішою словесною та жестовою варіацією цього заміщення є, за М. М. Бахтіним, поцілунок у зад, відомий багатьом мовам⁶²: англ. «*kiss me ass!*», нім. «*ek mich am Arsch!*», дан. «*Kys mig i røven!*», фарер. «*Kyss meg i reyvína!*», рум. «*Pupă-mă în cur!*», груз. «*Trakši makoce!*».

Лексико-прагматичний, жанровий та соціостильовий реєстр українських аналогів цієї формули доволі широкий. Груба відмова, зневага: *поцілуй в сраку (в зад, в задницю, в жопу)!*; жартівливе вираження зневаги: *можеш мені в задок хухнути*; тост: *щоб біда нас у сраку цілувала!*; проклін: *бодай тебе жиди в*

⁶⁰ Бахтин М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*. – 2-е изд. – М., 1990, с. 411.

⁶¹ Руднев В. П. «Введение в “пизду”». Плущер-Сарно А. *Материалы к словарю русского мата*. с. 498.

⁶² Хоча існує думка, що цей жест не корелює з обличчям, а передає значення «я відмовляю тобі в задоволенні».

сраку цілували!; молодіжна етикетна формула: цьом-цьом в дупу і па-па та ін. Інші одиниці: жопа замість голови; думати не головою, а жопою; в сраці більше розуму маю, ніж ти в голові; в голові не мозок, а куряче гівно (про дурну людину); гарний як срака навиворіт; морда як срака; личико (зад), з губи (писка) гузицю робити, з горла сраку робити (блювати), з носа пливе як з лихої сраки (нежить), анальний отвір (рот); Коли я буду це робити? – Хай-но зад буде там, де зараз голова (треба ще підрости); відкрив рота як шпак сраку;

голова

геніталії: *думати геніталіями; менструація (кров з носа), поміняю місцями яйця і гланди (погроза жорстокої фізичної розправи над кимсь); очима їбе, а носом спускає (про чоловіка, який хтивим поглядом оглядає жінку);*

голова

геніталії, зад: *голосок, як на пизді (у жопі) волосок.*

Метамодель «верх заміщує низ»:

голова

зад: *знає як срака бачить; робить як срака дивиться; зажмурити жопу; потрібен як зуб у сраці; не шукай в сраці зубів; хоч сракою їж; срака горіла, киселю не їла, як наїлася, то розсілася; мовчить наче срака язика з'їла; язик би тобі в сраку забіг!; язиком в жопі чесати.*

голова

геніталії: *пизда зубаста; кров з носа тече (ширінка розстебнулася), голова в труси падає (хтось відчуває втому).*

Метамодель «верх як низ» є звичайною для людської свідомості, і відповідні мовні репрезентації суголосні природному людському бажанню знизити, висміяти високе, ототожнити його з низьким і дістати від цього полегшення, відкривши «карнавальний клапан». Але метамодель «низ як верх», перетворення низького на щось вище, вочевидь, пручається перед когнітивними механізмами житейської свідомості, а тому відповідні одиниці мають у собі семантику чогось непізнаного, дивного, абсурдного – в образі сраки, що бачить, кусається, їсть; пизди з зубами. Ця модель ідеально слугує для створення іронічного ефекту: *знає як срака бачить* – зовсім не знає. Когнітивна суперечність знімається, коли у свідомості мовця протилежні сутності злютовано воедино; одночасний різноспрямований рух по вертикалі стає непередбачуваним, протилежності у стрімкій грі набувають

дзеркальної тотожності: *гівно в гузиці стало мозком, а мозок в голові – гівном; мав бись кишки в голові, а у сраці розум*; або семантичної диференційованості при абсолютній функціональній тотожності: *голова болить – сраці легше* (кепкують з тих, хто скаржиться на головний біль); *срака болить – голові легше* (фізичне покарання дитини примушує її швидше думати); або антонімічного протиставлення за природним функціональним призначенням: *на голову стрій, а коло заду, пробачте, з лопатою стій; з заду хорошого складу, а поглянути в очі – блювати ся хоче; голова – ходім, а срака – сидім*.

2. Обсценна лексика й евфемізми

2.1. Кореляція понять *обсценна лексика – евфемізми*

Уся обсценна непохідна лексика в українській мові нараховує близько тридцяти слів. Проте евфемістичний простір табуованої лексичної сфери набагато перевищує цю кількість, значною мірою через те, що евфемізація охоплює не тільки поняття, виражені непохідними лексемами, а й усю семантико-словотвірну парадигму обсценного лексикону. Приміром, у складі власне обсценізмів немає номінації на позначення розпусного чоловіка, проте дериват *блядун* від *блядь* співвідноситься з відповідним рядом синонімів-евфемізмів.

Якщо дисфемізація здатна перетворити будь-яке «пристойне» слово на обсценне, то евфемізми слугують уникненню непристойности.

Виходячи з теоретичних засад розуміння обсценного лексикону і користуючись лексикографічними теоретичними засадами ряду лінгвістичних словників сексуального сленгу, евфемізмів⁶³, ми спробували структурувати евфемізми за мовою-джерелом, у якій вони функціонально і лексикографічно закріпилися (не наводжу обсценних відповідників, які можна ідентифікувати у структурі відповідної статті Словника або у Показчику синонімів):

1) літературні слова, у семантичній структурі яких «експлуатуються» семи, пов'язані з сексуально-еротичною сферою (*блуд, лоно, кохати*), або ті, що використовуються як вторинні номінації (займенники *це, все*);

⁶³ Мокиєнко В. М., Никитина Т. Г. Словарь русской брани (матизмы, обсценизмы, эвфемизмы). – СПб.: Норинт, 2003; Dąmbrowska Anna. Słownik eufemizmów polskich. Warszawa, 2005; Lewinson Jacek. Słownik seksualizmów polskich. Warszawa: Książka i Wiedza, 1999. Spears Richard A. Slang and euphemism: a dictionary of oaths, curses, insults, sexual slang and metaphor, racial slurs, drug talk, homosexual lingo, and related matters / by Richard A. Spears. 2nd abridged ed., 2nd rev. ed. New York, N.Y., U.S.A., 1991; Richter Allan. Sexual slang: a compendium of offbeat words and colorful phrases, from Shakespeare to today. 3rd ed. HarperPerennial: A Division of HarperCollins Publishers, 1993; та ін.

2) одиниці розмовної мови (*походеньки, спати*), просторозмовні слова⁶⁴; територіяльні діалектизми (*дзюндзя, пичка, одхоже, кацать*); інтеррегіональні слова і вислови, що побутують в усній народній творчості (прислів'я, приказки), або діалектні за походженням, відомі широкому загалу (*у пелені принести*); слова дитячої мови (*піська*);

3) лексеми жаргонного походження: аргі (*вихижитися*), кримінальний жаргон (*рвати очко*), молодіжний сленг (*сексуватися, подзвонить на Батьківщину*), загальний сленг (жаргонізована розмовна мова) (*трахати*) та інші жаргонні системи (див. Список умовних скорочень);

4) евфемізми наддіалектно-фольклорного характеру (*червоний буряк, живиця, грати на бандурі*);

5) одиниці книжно-літературного походження: біблійні тексти (*лежати*), публіцистика (*найдревніша професія*); прецедентні імена: *Казанова, Месаліна*;

6) інновації у літературно-художніх дискурсах (*чоловічість, погашувач жаги, лисичка-сестричка*);

7) науково-медична лексика:

– назви статевих органів (*пеніс, вагіна*);

– сексуальні дії (*коїтус, копуляція, онанізм, оргазм, дефлорація*);

– виконавці сексуальних дій (*статевий партнер, гомосексуаліст, лесбіянка* і т. ін.);

– носії сексуальних характеристик (*імпотент, кастрат* і т. ін.);

– статеві виділення (*сперма, менструація*);

– венеричні хвороби (*гонорея, сифіліс*);

– сексуальні професії (*повія, сутенер*);

– місце здійснення сексуальних дій (*публічний дім*);

– сексуальні реквізити (*презерватив*).

Кваліфікація слова або вислову як евфемістичного не означає, що воно повністю знімає ореол непристойности, грубости. Хоча вислови типу *гроб твою мати, мати твою за вухо (ногу)* формально є пом'якшеними варіантами відомого посилю, але експресія непристойности в них не нейтралізується. Не можна уважати пристойними також евфемізми дитячої мови (*піська*). Інша справа – евфемізми фольклорного походження, особливо з виразним поетичним ореолом, покликани не

⁶⁴ Уживаємо термін *просторозмовне* у значенні «просторічне»; на нашу думку, він є більш прийнятним для української терміносистеми, ніж калька з рос. просторечие. Див. «Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти». – К.: Пульсари, 2007, с. 59. Цей термін означає уживання у простій, невимушеній мові, суворо не регламентованій нормами літературної мови. Відповідно – *вульг.-просторозм.* – вживання у згрубілій усній мові; *розм.* – уживання у розмовній мові без порушення норм літературної мови.

стільки нейтралізувати «сороміцькі» поняття, скільки завдяки своїй закоріненості в семантичні універсалиї, міфологічні уявлення створити паралельний поетичний символічний ряд.

За сексуальним виміром евфемізмів їх можна умовно диференціювати: **сексуалізми** – нейтральна медична лексика, **сексуальний сленг** – літературні, розмовні, просторозмовні слова; територіяльні діалектизми; слова дитячої мови; лексеми жаргонного, книжно-літературного походження. Оскільки фольклоризми з їх відбитком поетичної вишуканості, етичної делікатності та індивідуально-авторські інновації мають виразну естетичну домінанту і не набувають значного поширення у розмовній мові, то навряд чи їх слід зараховувати до сленгу; умовно їх можна виділити в групу **еротичної лексики**. Проте у відомих нам працях лексеми, що корелюються із зазначеними вище сімома групами, разом з обценними еквівалентами віднесено до словників сексуалізмів (Lewinson J., Mills J.), сексуального сленгу (Spears R., Richter A.) і зібрано «під дахом» еротичної лексики⁶⁵.

Наша концепція ґрунтується на тому, що всі зазначені групи адекватні поняттю евфемізмів, але власне сексуалізми в цій іпостасі мають специфічний статус, оскільки є елементами окремої, сексологічної наукової терміносистеми. Сексуалізми в іпостасі евфемізмів залучаються до лексикографічного опису обценізмів настільки, наскільки корелюють з обценною і приобценною сферами у їх безпосередній репрезентації сексуальної діяльності або з тією лексико-поняттєвою базою сексології, яка фігурує в дефініціях обценізмів та евфемізмів. Тому, приміром, ми не вносили до реєстру Словника евфемізми на позначення вагітності. З цієї ж причини відсутні гнізда, дотичні до *сексу* типу *секс-шоп*, *секс-салон*, *секс-тур*, більшість спеціальних медичних та психоаналітичних термінів. Останні, наголошую, входять до вокабуляра тією мірою, якою формують парадигматичні зв'язки з розглядуваними лексемами: *фалос* (фалічний символ, фалічна жінка), *анал* (анальний характер).

До уваги брались насамперед одиниці, які тяжіють до обценно-інвективного тезауруса, а не до власне сексуально-еротичного. А тому у словнику максимально повно відображено синонімічне гніздо *повія* (бо корелят – *блядь*), але менш повно представлено *коханка*; оскільки референт «незаконнонароджена дитина» вказує на те, що мати була жінкою легкої поведінки (а така дитина відповідно – «сукин син»), то й синонімічний ряд «незаконнонароджена дитина» у словнику актуалізовано.

Цілком очевидною є відносна автономність сексуалізмів в евфемістичному просторі словника, тому вони фігурують у назві поряд з евфемізмами.

⁶⁵ Айдачич Д. В. «Эротическая лексика в славянских языках». *Язык и культура*. Вып. 6, Т. 5. Ч. II. – К., 2003.

Оскільки сексуальна діяльність є більш табуованою порівняно з екскреторною функцією людського організму, то й евфемізми стосуються переважно її: «чимало людей вже відчуло і відчуває далі, що мовчання як первинний евфемізм найкраще допомагає порозумітися у сфері сексу. <...> Проте мовчання на предмет сексу зруйновано, і, здається, воно ніколи не відновиться. Упродовж історії розум більшості людей переймався сексом, але в нинішньому столітті його кількість нестримно зростає на язиці у кожного»⁶⁶. У річищі цієї нестримно гіпертрофованої вербалізації, на думку автора, виявляється терапевтична функція сексуального сленгу: здатність евфемізмів говорити непрямо полегшує усвідомлення сексу як болісного нагадування. Саме сленг, а не стандартна мова, вживається на позначення найромантичніших, найнепрстойніших і найкумедніших сексуальних ситуацій. Зрештою, як жартівливо зазначає автор, усі сексуальні ситуації, де фігурують мінімум дві особи, є кумедними. Тварини й люди однаковою мірою відчувають потребу у розпусті з тією суттєвою різницею, що людина інколи говорить зі сміхом про це⁶⁷.

Про місце сексуалізмів і сексуального сленгу в мовному тезаурусі особистості і міжособистісному спілкуванні влучно сказала Дж. Мілз: «Час від часу чимало людей опиняється в ситуації, коли вони говорять про секс, але змушені визнати, що не знають значення певних слів. <...> Деякі люди можуть уважати, що сленгові слова шокують. Проте не зовсім схвальним є те, що ми прагнемо оволодіти лише нормативною мовою – більшість людей не розмовляє як підручник з біології. І біологія ніколи не може впоратися з нашими емоціями. Секс – це не технологія положення наших тіл. Хоча ми мусимо знати це, ми також мусимо співвідносити цю інформацію з нашими почуттями і почуттями партнера. Виразити словами наші почуття не завжди просто, але завжди слід намагатися це зробити. При цьому важливо використовувати ту саму мову, що й людина, з якою ви намагаєтеся вступити у певні стосунки»⁶⁸. Якщо, образно кажучи, сленг ламає лід між комунікантами, то сексуальний сленг виконує цю функцію у делікатній інтимно-статевій комунікації тією мірою, якою любов, еротика і секс є взаємопроникними і взаємодоповнювальними сутностями, які створюють образ складного почуття любові.

Проблема сексуального сленгу переростає власне лінгвістичні межі і дотична до сексуальної культури суспільства в цілому, як переконує Е. Річтер у передмові до згаданого словника: «Наскільки прийнятними є сексуальні практики, настільки

⁶⁶ Epstein Joseph. «Sex and Euphemism». *Fair of speech: the uses of euphemism* / ed. by D. J. Enright. Oxford [Oxfordshire]; New York: Oxford University Press, 1985, p. 59.

⁶⁷ Там само, с. 61.

⁶⁸ Mills Jane. *Sexwords*. London: Penguin, 1993, p.1.

прийнятною є сексуальна мова. Назагал кажучи, тією мірою, якою сексуальність у багатьох виявах є табуованою, сексуальна мова буде вульгарною або табуованою й оцінюватиметься як брудна»⁶⁹.

2.2. Метафорична матриця сексуального сленгу та еротичної лексики

Мова і сексуальність – це не тільки субстанційні характеристики людського буття, а й складники культури етносу. «Явища культури, якими б складними вони не були, завжди закорінюються в біологічній основі. Правомірність цього твердження повністю розкривається при розгляді таких складників культури будь-якого етносу, як еротика і сексуальність»⁷⁰. Еротична метафора, яка завуальовує сороміцький зміст, кодує первинну семантику і тілесний досвід у символах і архетипах, – це точка перетину мови і сексуальності.

Окреслюючи метафоричну матрицю сексуального сленгу, Е. Ріchter виділяє такі основні теми (концепти): 1) природний світ: **тіло, тваринність, природа, смерть, їжа і споживання їжі** – як основи нашого життя; 2) культура: **релігія, спорт, музика, власні імена**; 3) **агресія і війна** (остання тяжіє до культури).

Зрозуміло, що співвідношення метафоричних тем, їх кількісне і якісне лексичне наповнення варіюється у різних національно-мовних системах, що й дає змогу говорити про специфіку еротичної картини світу у різних лінгвокультурах.

1. **Метафори зі сфери природного світу** за ступенем спадання частотности в українському сексуальному сленгу розміщуються таким чином:

Їжа: банан, ковбаса, огірок, солодке, сосиска, червоний буряк – чоловічий статевий орган; вареник, капуста, краснослива, мед, що спереду; найсмачніше місце; паляниця, пампушка, пиріжок, смаколик – жіночий статевий орган; рибу пекти, розмочити сухар – про статевий акт з жінкою; м'ясо, свіжина, скормнина, телятина – жінка як сексуальний об'єкт; апетит – хтивне бажання або похоть; говіти, постити – утримуватись від статевих стосунків; суніці – подружжя зрада;

тварини, птахи та дії, пов'язані з ними: божко (жук), буцал, змій, кінь, когут, слимак, черв'як, голуб, горобець, рак-неборак, щупак – чоловічий статевий орган; кицька, куна, лисичка-вертихвістка; лава, голубка, гребеняста,

⁶⁹ Richter Allan. *Sexual slang...*, p. 3.

⁷⁰ Гаврилюк Елеонора. «Еротичні імплікації рослинної символіки в українській календарній обрядовості». *Студії з інтегральної культурології*. – Львів, 1999, № 2. с. 34.

курка, обизянка, потка; риба – жіночі геніталії; *бобра бити, кролитися, лигати, напоїти коня, топтати* – здійснювати статевий акт із жінкою; *бугаювати* – про подружню зраду; *відбиркалася наша дівонька* (про дівчину, яка завагітніла перед шлюбом); *тічка* – період підвищеної статевої збудженості у жінок; *коза драна, скотина, сука* – жінка легкої поведінки; *баран, бугай, жеребець, кабан, кнур, кобель, козел, лошак* – хлопець (чоловік), охочий до жінок; *бик-заплідник* – чоловік, від якого жінка може завагітніти, як правило, дуже швидко;

рослинний світ та пов'язані з рослинами дії, процеси: *гриб, дубова колода, корінь, патик, стрючок, тикало, тичина* – чоловічий статевий орган; *мичка, рута, троянда* – жіночий статевий орган; *садочок* – жіночі геніталії; *гарбузові цицьки* – жіночі груди; *дубитися, везти дуба, ламати калину, терти коноплі, прополоти руту-м'яту, простирати ленок по долині, ходити в жито* – здійснювати статевий акт; *жито, гречка, коноплі, мачок, просо, жолуді* – сперма;

тіло: *жила, кутас (кістка), м'яз, нога, палець, одноокий, член* – чоловічий статевий орган; *гланди* – чоловічі яєчка; *глаз, пащека* – вагіна; *бузя (уста), варгата, бородата борода, губки з борідкою, печінка* – жіночий статевий орган.

В українському еротичному лексиконі ми не помітили метафор із семантикою смерті, хоча топік *солодка смерть* «смерть під час сексу» має місце в українському сороміцькому фольклорі: *Ей кумо, кумо, вже я такого чоловіка не буду мати, як був мій небіжчик! Та то як умирав, то, кумо, каже до мене: – Ходи, небого, сюди! Та й узав мене, кумо, за потку, та й каже: Потка! Потка! – та й в тім дух спустив!*

2. Зі сфери культури:

імена: – прецедентна сфера: *Ейфелева вежа, довбуш, пінчук* – чоловічий статевий орган; *клеопатра* – жіночий статевий орган; *хльорка* (від *Флора*) – повія;

– власні імена: *вася, юрко* – чоловічий статевий орган; *василина, маруська* – жіночий статевий орган; *сура* – жінка легкої поведінки;

музика: *варган, дуда, вабик* – чоловічий статевий орган; *бандура, гітара, мандоліна* – жіночий статевий орган; *грати (на гітарі)* – здійснювати статевий акт;

спорт: *боротися* – здійснювати статевий акт; *боротьба під ковдрою* – статевий акт; *вірменський спорт* – гомосексуалізм;

релігія: *малий бог, гаспид* – чоловічий статевий орган; *каплиця, пекло, сатана вусата* – жіночий статевий орган; *Боже сохрани, Господи помилуй, священнодійство* – статевий акт;

масова культура: *дивитись відео* – здійснювати статевий акт, злягатися; *катрусин кінозал* – груповий секс.

3. **Порівняння сексу з агресією або війною** лежить в основі узвичаєного уявлення про секс, статевий акт як агресивний напад, об'єктом якого зазвичай є жінка. «Акт кохання скоріш за все становить собою акт насильства і агресивного впливу на жінку, за якою не визнають ні права мати власну волю, ні права на власні бажання. Статевий акт може розглядатися як акт покарання. Чи не первородний це гріх? Але чому тоді карається лише жінка?»⁷¹. Не випадково футуеральні дієслова (лат. *futuere*) ще називаються чоловічими сексовербами. Дієслова цього семантичного класу ґрунтуються на семантиці:

побиття: *бити / вибити, вгатити, вдарити по рубцю, вителепати, витрапати, відпердолити, гамселити, гилитися, духопелити, забити рибу, засандалити, засупонити, молотити / відмолотити, періцити, піжити, рипати, трахати / трахнути, ударити, утнути, чухрати, шваркнути, шморгнути;*

різання: *капусту різати (сікти), різати кобіту, печеню покряяти, мантациити (гострити), хихляти* – здійснювати статевий акт; відповідно чоловічий статевий орган уявляють гострим ріжучим, колючим предметом: *ножик, спис, шило, шпилька, трач*, а жіночий статевий орган – об'єктом різання: *розтята* – жіночий статевий орган;

дій різких і неприємних для людини: *вителепати, довбати, драти, жигати, мотузити, мусолити, топтати, тикати, товкти, засадити;*

грабежу: *зайванити кобіту, зґрандувати кобіту* (у львівському і тернопільському сленгу 1920–1930-х рр. – *зґрандувати комусь щось «украсти»*).

Перифрази та лексеми на позначення чоловічого статевого органа *вламувач, гаспид, загарбник, зброя, знаряддя насильства, моджахедисько, молоток, наган, нахаба, розбійник, спис, брутальний таран, терорист* віддзеркалюють агресивний модус чоловічої сексуальності.

Привертає увагу також звуко символізм дієслівного ряду на позначення здійснення статевого акту, в якому кожне третє дієслово містить звук *р*. К. Ажеж кваліфікує звук *р* як еректальний звук, вимова якого передбачає напругу та вібрацію язика; язик і пеніс – єдині м'язові структури, прикріплені тільки до одної кістки. Форма і колір язика підсилюють аналогію⁷².

Суттєвим є те, що агресивне начало постає прикметною ознакою українського сексуального лексику не тільки як відбиття семантичної універсалії, але й як закорінення в глибинні етносоціокультурні та асоціативні шари: «...в ідеї подружжя довго й уперто живе ідея насильного заволодіння, здобуття

⁷¹ Бурас М. М., Кронгауз М. А. «Сексуальная агрессия в русском языке». *Агрессия в языке и речи: Сборник научных статей* / Под ред. И. А. Шалонова. М.: РГГУ, 2004, с. 125.

⁷² Ажеж Клод. *Человек говорящий: Вклад лингвистики в гуманитарные науки*: Пер. с фр. – М.: Едиториал УРСС, 2003, с.111.

силою чоловіком жінки. <...> Соціальні факти, які приносяться з організацією парубоцької верстви й використанням її в інтересах оборони і взагалі воєнної сили, з свого боку, додають нові психологічні мотиви, як і заволодіння дівчиною. <...> Вільна любов і свободні зносини з дівчатами вважаються привілеєм сеї верстви...»⁷³.

Наведені метафори співвідносяться із названими вище джерелами евфемізмів, проте саме в еротичному фольклорі переважають образні номінації. Домінантними метафоричними концептами при осмисленні еротичної сфери постають агресія, їжа, тваринний і рослинний світ.

Зрозуміло, що наведена метафорична метамодель не вичерпує когнітивного потенціалу метафор. Можна говорити про численні інші метафоричні універсалиї. Наведу деякі з них.

Здійснення статевого акту: *орати (нивку, поле)*, чоловічий статевий орган – *плуг, рало*; вагіна – *1) вмістилище, у яке щось вкладається або вливається: козуб (кошик), боденка, гаманець, шабатура (торбина), каламаж (чорнильниця);*

– посуд: *коновочка, ринка, фляшечка, воронка, макітра;*

– для грошей: *скарбонка, гаманець, банкомат, бюджет;*

2) заглиблення на земній поверхні: *яндоло, ярочок, нірка;*

3) води на землі: *криниця, студник, джерело, баюра;*

4) дім: *дім, хатиночка, комірка, ворота.*

3. Соціолінгвістичний спектр обценності

3.1. Соціально-групові преференції у виборі інвективної комунікативної стратегії

Вибір тієї чи тієї інвективної стратегії характеризує особистість самого мовця, його прагматичні інтенції, пов'язані з соціальним статусом. З психологічної точки зору порушення заборони є демонстрацією особливого статусу того, хто чинить всупереч певним настановам. Агресивну поведінку підлітків, спортсменів, солдатів, кримінальних елементів можна пояснити тим, що вони прагнуть утвердити своє лідерство, порушити певну рівновагу чи соціальну ієрархію. «Якщо в колективній свідомості підтримання такої рівноваги символізується як певна норма, то ініціатива, спрямована на зміну статусного балансу, сприйматиметься як виклик, порушення заборони»⁷⁴.

⁷³ Грушевський М. С. *Історія української літератури*: В 6 т., 9 кн. Т.І. / Упоряд. В. В. Яременко. – К.: Либідь, 1993, с. 264.

⁷⁴ Карасик В. И., Слышкин Г. Г. «Запрет и нарушение запрета как коммуникативные действия». «Злая лая матерная...»: сб. ст. / под ред. В. И. Жельвиса. – М.: Ладомир, 2005, с. 27.

Пристрасть певної соціальної групи до інвективного самовираження пов'язується з діяльністю класового антагоністичного суспільства. Можна говорити про інвективний континуум, який неоднаково використовують різні прошарки суспільства. Жодна соціальна підгрупа не використовує увесь національний корпус інвективи.

У проєкції на соціальну інфраструктуру українського суспільства обсценність постає як специфічний простонародний мовний код (люди низького освітнього й культурного рівня різних професій, які торгують на базарах, виконують некваліфіковану роботу і т. ін.), широке використання якого можна пояснити складністю соціально-економічних умов життя, перманентною суспільною кризою. Носія цього коду можна кваліфікувати як «людину кризи», яка «страждає від кризи, відчуває її ненормальність, нелюдськість свого буття <...> – і водночас дістає своєрідне задоволення від цієї нелюдськості, перебуває у стані ледь не наркотичного вдоволення від власного незадоволення буттям (підкреслення моє. – Л. С.) і знищення цього буття. <...> така людина налаштована на такий покруч, як виживання-через-руйнацію, на знищення певних сегментів соціально-культурного життя і психологічного людського ества в інших і в собі»⁷⁵.

Незадоволення може виявитись у різних комунікативних і жанрових варіантах інвективи, проте найзатятіший лихослов та подібне йому оточення сприймуть як норму «матірний погляд на життя», про який ішлося вище. Того життя (насолоти несвободою), яке він бачить саме як корелят бруду інвективи. Власне, так воно і є, хоча деструктивний механізм такої життєвої і мовної стратегії цілком очевидний.

Мовна особистість активного лихослова дуалістична: «матюк на матюкові» у його мовленнєвій діяльності парадоксально співіснує з глибоко вкоріненим уявленням про обсценне як табуйоване. Така особа негативно реагує на оприявлення цього лексикону в підцензурних сферах (словник, друковане слово, офіційне публічне мовлення), вбачаючи агресивне зазіхання офіціозу на його інтимну мову, його «Я».

Мат в інституційному спілкуванні заведено вважати мовою влади (порушує табу той, хто перебуває на вищому щаблі). Перформативна функція мату панує у тих соціо професійних прошарках, де потрібно виконувати певні накази, інструкції: армія, окремі види господарської діяльності, будівництво («горлові прорабські матюки», як писав Ю. Андрухович у «Дванадцяти обручах»).

Говорять також про існування у радянський час так званого партійного мату як внутрішнього емоційного жаргону партійно-державної еліти, який означав своєрідне розуміння товариських стосунків і «мудрого керівництва».

⁷⁵ Грабовський Сергій. «Україна: Європа. Приєднання?». *Сучасність*, 2000, № 12, с. 28.

Існують професії, пов'язані з психічною напругою або відчуттям буття, яке лежить реально чи потенційно на межі життя і смерті, напр. хірурги, які можуть продукувати цей код при нормальному перебігу операції. Можливо, це пов'язано з «охоронною» функцією табуйованих слів, покликаних відвести можливу невдачу, фатальний результат тощо. Пор. спостереження польських дослідників: «У Польщі є фахівці, здатні крити матом, не повторюючись, пів години поспіль, але ця здатність пов'язується скоріше з професією, ніж з національністю, і тут лідирують військові, водопровідники та лікарі» (Цит за: Ковалев 2005).

Говорячи про соціальні прошарки лихословів, слід згадати й **футбольних уболівальників**. Ось один з комунікативних фрагментів їхнього мовного існування: *Ну й хуї хуям нахуярили! Ніхуя. Відхуярять!* (але ж Динамо (Київ) львівським Карпатам забило голів! То нічого. Наші ще відіграються!)⁷⁶. «Футбольне лихослів'я» легко пояснити, звернувшись до метафізики футболу. «Футбол – це гра, в яку грають ногами, що символічно репрезентують статеві органи, ширше – сексуальність. Психоаналітичний сенс заразливості футболу в його сублімативності (популярний у суспільствах з репресованою сексуальністю. – Л. С.). Чоловік любить грати, а ще більше дивитися футбол по телевізору <...>, тому що стомився, а так хочеться «впарити», і, звісно, у першу чергу «в чужі ворота». У цьому основний сенс гри – боротьба за що? За жінку? Скоріше за надлишковість неможливо бажання»⁷⁷. Звісно, культурна семіотика футболу цим не обмежується, проте у розглядуваному аспекті, слід гадати, загальна атмосфера збудження довшу сублімативний процес у вербалізованій найнепрстойнішій (сексуальній) лайці з неодмінним присмаком чоловічого групового лихослів'я, про яке буде сказано нижче⁷⁸.

Не випадково для Сергія Жадана ідея порозуміння з реальністю, яка постійно прагне вступити з героєм у «протиприродні статеві зносини» («Депеш Мод») і часто порушує правила гри, є адекватною футбольній сексуальній метафорі, епістемологічна перспектива якої полягає в усвідомленні вербальної обценності як реакції на онтологічну несправедливість «обценного» буття: «<...> ти <...>

⁷⁶ Дякую Тарасові Лучуку за цей вислів, який він почув у Львові.

⁷⁷ Руднев В. «Метафізика футболу». *Логос*, 1999, № 8, с. 65.

⁷⁸ Такий модус чоловічого лихослів'я має невербальний аналог – обценні графіті, особливо політичного змісту, у чоловічих туалетах, які пояснюють, надумку дослідниці ольфакторного еротизму Дж. Гомпсон, зв'язок між політичною агресією та сексуальним символізмом: «Поки люди тримають у руках свої геніталії, встановлюється зв'язок із сексуальністю. Актуалізується ідея сексу як агресивного прийому проникнення, встановлення домінантної ієрархії. Попри провокативність цього судження, воно доводить зв'язок між запаховими сигналами і графіті». Hompson J. *Scent signals. The silent language of sex*. New York: William Morrow and Company, 1979, p. 154–155.

ще не здогадуєшся, яким паскудним і невдячним може це життя бути, але ти вже знаєш, що потрібно, аби відтрахати його – це життя – по повній програмі, відмахати його наскільки стане сил – прокидаєш собі по флангу, обходиш їхнього правого опорного <...>, ввалюєшся в штрафну і хучиши в обхід воротаря в дальню дев'ятку!» («Anarchy in the UKR») ⁷⁹.

Щодо обценности у кримінально-тюремному середовищі, хай хоч як це дивно, є чимало свідчень, що ув'язнені в зоні мат не використовують і, вдаючись до локальних жаргонів, окреслюють номінативними засобами типу *урка*, *жмурик* свій соціальний прошарок. Мимохідь зауважу, що якраз на свободі ці слова уважають матом, ототожнюючи поняття (*погана*) *людина поза законом – погана (матірня) мова* (так само як чимало людей припускається зворотної онтологічної помилки, ототожнюючи обценну мову з моральними якостями її носія). «Незастосування мату в зоні можна пояснити <... > парадоксальним на перший погляд переслідуванням за мат з боку начальства, яке узурпувало право виняткового розпорядження цією мовою» ⁸⁰.

Артистичний, або інтелігентський, мат є своєрідним культурним жестом; він постає важливим соціальним різновидом мату, оскільки «саме артист, художник, який постійно працює зі словом, що звучить, інтуїтивно дістає ключовий вислів з повсякденности і повертає його сучасникам уже як поведінкову інструкцію, хай напівусвідомлювану або екстравагантну. На стадії вступу у нову епоху мат і міг сприйматися як символічне вираження повного звільнення від «старого режиму» з його традицією розділення мови на дозволену цензурою і нецензурну. Помітною робила цей процес жвава участь у ньому інтелігенції, особливо письменників і акторів» ⁸¹. Сказане стосується і першої хвилі зниження мови після революції 1917 р., і післяперебудовної хвилі. Такий тип мовної поведінки заведено називати *мовним опором* офіційній мові. В Україні вияви цього опору стали помітні після перебудови, коли на шпальти ЗМІ та художніх творів вихлюпнулася злива нецензурних, епатажних текстів. Сам епатаж у цій ситуації подібний до того підлітка, який через демонстрацію порушення мовного табу хоче змінити певний соціальний баланс. Той, хто епатує, ставить за мету не викликати агресивну реакцію, а зацікавити, привернути увагу, і то байдуже – схвальну чи несхвальну. Комунікативна стратегія епатажу – фатична функція.

⁷⁹ Дослідники німецької лінгвокультури відзначають активну взаємодію між футбольною та еротичною лексикою в німецькій мові, що дає право говорити про розмовний варіант мови футболу. Голодов А. Г. «Гендерность в отраслевой лексике». *Актуальні проблеми менталінгвістики*, Черкаси, 2007, с. 154–157.

⁸⁰ Гусейнов Г. *Матерный пласт идеологического языка...*, с. 149.

⁸¹ Гусейнов Г. *Ibid.*, с. 176.

Складається враження, що нове покоління письменників змагається між собою, як далеко можна зайти у порушенні загальноприйнятих заборон. Українська епатажність комерціалізується і врешті-решт стає тривіальним явищем, яке дратує й обурює читача.

Трохи відхилився від теми артистичного мату і поясню цю думку. Обурення йде від того, що обсценні тексти призначаються насамперед для читання вголос, для усного виконання. Навіть просте друковане відтворення інвективи, байдуже, чи позначається воно крапками, чи подається повністю, справляє набагато сильніший ефект, ніж її усне існування. Різкість і неприпустимість інвективи стрімко зростає, коли з усної мови вона проникає в об'єктивно підцензурні сфери – друковані засоби, звучить зі сцени, з екрана.

Наявність обсценізмів у писемному тексті привертає увагу значно більшою мірою, ніж у режимі реальної розмови. У пострадянському просторі панує дуже живуча віра в друковане слово і страх перед ним.

У художньому творі обсценна лексика особливо впадає в око, якщо читачеві ні на чому більше зупинити зір. Або не впадає, коли він її просто не помітить. Наведу коментар про творчість лавреатки Нобелівської премії Ельфріде Єлінек, яка «вміє не фальшувати навіть у брутальній лексиці, а вміє бути вишуканою та елітарною в ницості та брутальності. Вона видобуває красу з потворного і просто-таки гвалтує читача, збиває з ніг потоками слова-стилю на шаленій поетичній швидкості, перевищуючи всі можливі норми і вщент розбиваючи душевні спідометри»⁸².

Звісно, мат в Україні не став такою мірою публічним та ідеологічним, як, скажімо, в Росії. Неперевершеним носієм артистичного мату в Україні був і залишається Лесь Подерв'янський, з іменем якого пов'язується жанр усного читання обсценних текстів, тиражування аудіозаписів. У численних публічних виступах він ніколи не вживає цю лексику. З інтерв'ю письменника: «<...> цим словам притаманна підвищена енергетика, і якщо ними «плюватися», вживаючи через слово б..., – це все одно, що стріляти з автомата, стоячи в черзі» (газ. «Сьогодні», 1998, № 156).

Енергетику та дієвість обсценности Лесь Подерв'янський переніс у твори, знайшовши канал, через який апелює до підсвідомих табу – не інтеріоризованих, не названих, – які вислизують у мові «по цей бік».

Говорячи про вибух обсценности у сучасній літературі, слід наголосити на тому, що одним з його чинників є естетика огиди як постмодерна реакція на баналіза-

⁸² Титаренко Марія. «Феномен Ельфріде Єлінек: Неперекладність жінки». *Поступ*, 2005, № 67, с. 4.

цію і нудьгу життя, освіжити яку може лише відразливе й монструозне⁸³. Ефект, який справляє естетизована огида, закорінено у повсякденних комунікативних практиках: «У будь-якої культурної людини є почуття огиди до подібної лексики, відчуття бар'єру, якого вона не може собі дозволити перейти»⁸⁴. Я переконана, що мовленнєва інтенція «мат через слово» як знак матірньої естетики повсякденності опосередковує семантику «так воно є», «насправді», «безсумнівно», в чому теж, очевидно, проступає підсвідоме прагнення мовця подолати, переступити, заперечити очевидність, остогидлу іманентність буття, в чому слід вбачати суттєву складову епістемології obscenity, про яку йшлося на початку. Така комунікативна інтенція якраз перетворює мат на символ уніфікованого буття, у якому все очевидне і зрозуміле до непристойності, що яскраво виявляється в рефрені «героя нашого часу»: [Савка:] *Що не ясно, йоб твою в Дарданели мать?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

У художньо змодельованому почутті огиди живе туга за неуніфікованим світом. Проте вразити огидним, перекинувши догори ногами модель світобудови, дуже важко. Принаймні важче, ніж вразити красою: «У безсоромній прозорості світу немає «непристойних» речей чи принаймні таких, які здатні здивувати»⁸⁵. Наведений вище вислів Ф. Ніцше перегукується з цією думкою і водночас спонукає шукати кореляцію між ніцшеанським концептом «сморід світу» і встановленим психоаналізом зв'язком obscenity з поганим запахом. Вислів в одному з творів Тараса Антиповича сприймається цілком як постмодерна цитата наведеного смислового ряду: *лайно пахне світом, а не навпаки*.

Мат може акомпанувати драматизмові, трагічності й недосконалості буття, але не повинен бути їх сурогатом. А тому спекулювання ерзацом справжнього мистецького товару викликає справедливий скепсис критиків і літератури, і кіна⁸⁶. Низькопробний мат, який кричить зі сторінок твору чи екрана, є своєрідним

⁸³ У зв'язку з цим православний філософ Т. Горічева пише: «Огидним є все, що розклась, усі речі, предмети, які стали пасивними об'єктами. Огидним є об'єкт, який показує себе і який є тільки те, що він показує». Авторка оприявнює дотичність огиди до святості: «Святі не боялися цілувати прокажених, не бігли від “смороду” світу. У православній традиції були святі, які не тільки не боялись негарного, але й самі могли бути огидними, потворними. <...> Юродивий здатний піднятися на цю смертну сходинку, де все видиме й огидне. Повна об'єктивація і є смерть. А юродивий “смертю смерть перемагає”, бо за видимим – безодня невидимого». Горічева Т. *Православие и постмодернизм*. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1991, с. 58–60.

⁸⁴ Труб В. М. «Порівняльний аналіз засобів протиставлення різних реєстрів урбаністичної мовної комунікації». *Мовознавство*, 2007, № 1, с. 71.

⁸⁵ Горічева Т. *Ibid.*, с. 59.

⁸⁶ «...“розмінюючи” ситуацію, спрощуючи і вульгаризуючи вчинки, мат руйнує тонку таємницю людської гідності, закриває доступ до справжньої високої трагедії нашого існування». Сикалов В. «Кино-мат». *ШО*, 2006, № 12, с. 28.

«ілокутивним самогубством»; це так ніби людина промовляє «я хочу вразити» чи «я хочу пожартувати» і підписує смертний вирок, унеможливаючи подальшу комунікацію з адресатом твору.

3.2. Вікові особливості

Якщо доводиться констатувати, що такі явища, як мовне насильство й загальне огрубіння мови, стають фактами нашої дійсності, то абсолютно очевидно, що вони прямо відбиваються у мові дітей і підлітків шкільного віку.

Серед соціальних і соціопсихологічних причин дитячого лихослів'я називають: боротьба за виживання в умовах сучасного соціуму, популярність ідеї мети, яка виправдовує засоби, зростання дитячої асоціальності і злочинності, збільшення кількості молодіжних мікрогруп, у яких культивується вербальна агресія, музика агресивного спрямування; психологічна криза підліткового віку, позначеного загостренням психологічного дискомфорту в ситуаціях фрустрації; серед мотивів – вираження роздратування, провокування дорослих, намагання припинити певну подію, копіювання мови однолітків, намагання самовиразитися.

Учені пишуть про патогенне комунікативне середовище у дитячому колективі, в якій дитина, не схильна до мовної агресії, набуває негативного особистого досвіду мовленнєвого спілкування.

Особливу роль у підлітковому віці інвектива відіграє через те, що підліток намагається порушити соціальний баланс між дорослими та своїм віковим статусом. Інвектива, ідентична «дорослій», покликана інтегрувати підлітка у середовище дорослих і водночас – служити засобом захисту від характерних для цього віку сексуальних чи інших фобій. Саме в підлітковому середовищі інвективне спілкування популярніше, ніж у дорослих підгрупах.

Підлітки саме непристойними інвективами намагаються показати свою мужність, жорсткість, твердість характеру, агресивність. На жаль, на вулиці, у транспорті можна почути дискурс підлітків, що дуже нагадує наведений вище вислів футбольного фана. Цією мовою вони говорять про смішне, трагічне, нейтральне, тобто лайка перетворилася на звичайнісінький код спілкування «зі своїми», який вирізняє їх у соціумі, хоча для них самих жодної експресії не несе. Проте вони експериментують на цьому мовному ґрунті, демонструють лінгвокреативні здібності (матірна естетика повсякденності). Певною мірою цей факт можна пояснити тим, що сучасне молоде покоління, як зазначають психологи, – це «Я-покоління», індивідуалізм вдачі якого виявляється у слабкій рефлексивній діяльності (мене чують інші).

Соціально маркованими лихословами за віком вважають людей похилого віку, які страждають на старечу недоумкуватість і для яких характерне патологічне, неконтрольоване лихослів'я.

3.3. Гендерні особливості

Твердження про більшу схильність чоловіків, порівняно з жінками, до інвективних комунікативних стратегій стало трюїзмом, проте сам факт не без підстав підкріплюється принаймні п'ятьма чинниками – історичними, культурними, психологічними, психофізіологічними, соціальними, – на яких ми коротко зупинимось, використовуючи матеріал, спроектований на слов'янський культурний ареал:

1) «У первісному суспільстві саме жінки і діти виключалися з обряду ритуальної діяльності. Мало того, проста присутність на суто чоловічих ритуалах, особливо пов'язаних з генеративним (породжувальним) циклом, загрожувала жінці і дітям негайною смертю. Використання відповідного вокабуляра теж суворо каралося. Цілком ймовірно, що теперішнє намагання уникати інвективного слововживання веде свій початок з тих часів»⁸⁷;

2) «Матірщина сприймається переважно як риса чоловічої поведінки, причому іноді – але не скрізь – вона вважається можливою тільки у чоловічому товаристві. <...> українці, як правило, не лаються при жінках; росіяни, навпаки, на півночі Росії уживають лайку на площі, не соромлячись жінок і дітей. У деяких місцях заборони на матірну лайку поширюються виключно на жінок, тоді як в устах чоловіків матірщина не є чимсь осудним»⁸⁸;

3) «Жінкам притаманна більш виражена емпатія, тривожність і почуття провини; вони стримують у собі відкрити агресивність там, де чоловіки її виявляють. <...> У середньому жінки мають сильніше виражену схильність до автоагресії (спрямованої на себе), а схильність до гетероагресії (спрямованої на інших) – у чоловіків»⁸⁹. Заведено говорити про різні модули вербальної агресії у жінок і чоловіків: **у жінок переважає непряма вербальна агресія (пліткування)**, яка стримує від агресивних вчинків і разом з тим зрівноважує через гнів схильність до страху; у чоловіків гнів і радість переважають над страхом, що узгоджується з показниками про більшу вираженість у чоловіків **прямої фізичної та вербальної агресії**;

4) Домінування чоловіків у царині сексуальної лайки вчені пояснюють їхньою відмінністю у репродуктивній сфері: «Лайка демонструє статеву належність мовця. Завдання довести свою статеву належність для чоловіків є складнішим, ніж для жінок. Чоловік постійно змушений доводити, що він – справжній чоловік, і, зокрема, непрямым чином, наприклад, безстрашністю і порушенням різних та-

⁸⁷ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 66–67.

⁸⁸ Успенский Б. *Мифологический аспект...*, с. 56.

⁸⁹ Ильин Е. П. *Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины*. – СПб., 2003, с. 152–153.

бу – насамперед сексуальних. Жінці для доказу своєї статевої належності достатньо народити»⁹⁰. Пор.: «<...> тіло жінки прирікає її на саме лише відтворення життя, а чоловік, якого, навпаки, позбавлено природних творчих функцій, повинен (або має змогу) доводити свої творчі здібності зовнішніми засобами, «штучно», послуговуючись технологією і символами»⁹¹.

Проте загальне скорочення народжуваності і зниження в суспільній аксіосистемі багатодітності суттєво зменшує можливості доказів жінками своєї статевої належності;

5) Очевидним є кількісне домінування чоловіків у соціальних сферах із сильною мотивацією обценної комунікації: військо, кримінальне і тюремне середовище, будівництво, тоталітарний партійний соціум, спільнота футбольних фанів і т. ін. Таким само є і зв'язок між уживанням зниженої лексики та ступенем домінантності особистості. Вільне володіння відповідним вокабуляром характеризує соціально домінуючих індивідів: керівник підприємства, офіцер, глава сім'ї, просто чоловік у певних ситуаціях тощо.

Стало звичним порівнювати чоловічу вербальну агресію з невербальними (фізичними) агресивно-змагальними акціями, які їм передують. Д. Таннен зазначає, що чим старшими стають чоловіки, тим швидше бійка перетворюється з фізичних поєдинків на вербальні. Чоловіки, які лаються, – це члени однієї футбольної команди (!!!), між якими панує дух суперництва, відчуття переваги⁹².

Цей дух суперництва передбачає специфічну лайливу афіліяцію – той дух чоловічої мікрогрупової корпоративності, коли вживання лайливого слова одним з учасників розмови провокує аналогічну мовну поведінку комунікативного партнера.

Прикладом чоловічої лайливої афіліяції може бути уривок, наведений журналістом у черговій публікації про ненормативну лексику.

Прогулюючись якимось сквером, знайомий став свідком однієї «світської розмови». Четверо молодиків посорбували пиво і обмінювалися останніми новинами. Та так, що на деревах в'янули бруньки, які ще не порозпукувалися. Що вже й казати про вуха випадкових перехожих. На запитання знайомого: «А чи не можна без матюка?» – почув безапеляційне: «Та ми що – баби?!» («Нема слів – одні вислови» // Голос України, 14.03.2007).

⁹⁰ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 122.

⁹¹ Шеррі Ортнер. «Чи співвідноситься жіноче з чоловічим як природа з культурою?». *Гендерний підхід: історія, культура, суспільство*. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003, с. 143.

⁹² Таннен Д. Ты меня не понимаешь! Почему женщины и мужчины не понимают друг друга. – М., Вече, Персей, АСТ, 1996, с. 45.

Отже, гендерний стереотип «чоловік – це особа, яка лихословить» характерний не тільки для колективної свідомості, а й для свідомості окремого чоловіка, його гендерної самоідентифікації.

Цікаво зазначити, що, згідно з показниками нашого асоціативного експерименту⁹³ на стимули «жінка», «чоловік», саме ознака *лайлива* атрибутується жінці (дружині, українській жінці; стосовно жінки і дружини – підтверджується також існуючими асоціативними словниками); реакція *матюк* на «чоловік» трапилась в однієї респондентки з уточненням – «для сільського». У цьому разі скоріше йдеться про жіночу лайливість як агресивність, а не обценний код.

У згаданій вище анкеті, крім завдання ідентифікації найнепрстойніших слів, був пункт «Чи вживаєте ви цю лексику? Якщо так, то в яких ситуаціях?». Даючи відповідь на це запитання, чоловіки коментували: *у приятельському чоловічому товаристві; час від часу вживаю, коли поруч нема дітей; коли нема літніх людей; коли нема культурних людей, особливо дівчат*. Ці автокоментарі свідчать, з одного боку, про усвідомлення чоловіками існуючих соціоетичних норм (стратегія стриманості щодо ієрархічно нижчих соціальних груп), а з другого боку, – про те, що така стратегія оберігає обценний код як екзистенційну цінність тією мірою, якою він ідентифікує чоловіче угруповання.

Серед мотивів уживання інвективи у чоловіків домінує катартична функція (лайка як катарсис), можливість отримати психологічне полегшення: *в екстремальних ситуаціях; коли вивели з рівноваги; в екстрених, стресових, емоційно невірноважених ситуаціях; в екстрених непередбачених ситуаціях, наприклад, попадання молотком по пальцях при забиванні цвяха; лише в критичних ситуаціях; «якщо мене доводять до білої гарячки; якщо втрачаю контроль над собою»*. Коли йдеться про емоційну реакцію на несподівану і дуже неприємну ситуацію, то цей мотив вербалізується в обценних вигуках, формулах; а втрата контролю – в посилах, відмовах, індиферентивах.

Нецензурне слововживання у катартичній функції виступає як засіб вираження емоції, яку безпосередньо переживають у момент мовлення, переважно негативної, у деяких випадках навіть позитивної; у такому разі нецензурне слово яскраво інтонаційно виділяється у структурі вислову, на нього падає логічний наголос, воно відокремлюється паузами, артикуляція нецензурних слів стає інтенсивнішою, прямо пропорційною силі емоції.

⁹³ Ставицька Л. О. «Гендерні стереотипи в сучасній українській мовній свідомості (за даними асоціативного експерименту зі словами “жінка”, “чоловік”)». *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*. Вип. 5. Т. 3. Серія “Філологічні науки”: 36. наук. праць / Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2004, с. 58–66.

Інший блок типових відповідей свідчить про реалізацію у чоловічому дискурсі наративної функції лихослів'я, коли непристойне слово має привернути загальну увагу (*в анекдотах*), постає елементом риторики (*якщо контекст передбачає таке стилістичне завдання*), виконує роль «чужого слова», від якого мовець дистанціюється (*здебільшого в жартівливій формі*), тобто можна говорити про певну роль обсценізмів у фактичній комунікації. Коментуючи першу відповідь, зазначимо, що комунікативна ініціатива чоловіка розповідати анекдоти у змішаних групах – звичайне явище: «Жінки рідко розповідають анекдоти і жарти. Жінки, як правило, розказують дотепи іншим жінкам, рідше – чоловікам і дуже рідко – у змішаних групах. Вони надають перевагу інтимній обстановці. Розказувати анекдоти і сміятися з них – різні складники почуття гумору. Якщо інші люди сміються з ваших жартів, то ви на певний час маєте владу над ними»⁹⁴.

Інші мотиви: самопідбаврювання (*в емоційно напружених ситуаціях: перенесення важких меблів тощо*); неможливість встановити контроль над ситуацією (*при обставинах не на мою користь*), посилення ілюктивності вислову (*коли треба найточніше передати зміст*).

Про жіночу обсценну лайку. Думка етнографа Г. Потаніна про різновекторність чоловічої і жіночої лайки: «баби проклинають, а мужики матюкаються», наведена Г. Успенським у праці «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии», сьогодні звучить як анахронізм. Апріорі жінки, безперечно, інтегровані в дискурс непристойної лайки. За результатами нашої анкети, зовсім не живають лайки 7 чоловіків з 24 і 7 жінок з 22.

Інтегрованість жінки у дискурс лайки природно впливає з андрогінності жіночого логосу: «...чим більше людина намагатиметься відповідати соціально схваленому образу своєї статі, тим більше властивостей протилежної статі накопичуватиметься в її підсвідомості. Тобто чим більше чоловік, приміром, намагатиметься в будь-якій ситуації залишатися стриманим, вдумливим, передбачливим, тим більше в глибинах його душі накопичуватиметься ірраціональна емоційність і невпевненість. І навпаки, в доброзичливий, слабкій і зовні передбачувано-поступливій жінці зазвичай приховуються величезні заряди конфронтації, ірраціональних апріорних думок. За умов втрати належного за своєю поведінкою контролю назовні виринає лінгвоментальний двійник»⁹⁵.

Певні закономірності мовного існування різногендерних суб'єктів пов'язуються з переважною чоловічою соціалізацією сучасного суспільства. Пристаючи на думку соціологів про те, що часто чоловічі фобії циркулюють навколо за-

⁹⁴ Таннен Д. *Ты меня не понимаешь!...*, с. 129.

⁹⁵ Бардина Н. В. *Языковая гармонизация сознания*. – Одесса: Астропринт, 1997, с. 154–155.

грози стати жінкою, а дівчата, прагнучи набути з віком соціальної значущості, намагаються скопіювати модель чоловічої поведінки, чужу їхньому органічному світоглядові, Н. Бардіна стверджує, що цей фактор спричинює абсурдне використання жінками інвектив. Йдеться про несподівані вибухи непристойної інвективи у мові тих жінок, яким вона в принципі не притаманна, і тому замість очікуваної образи опонента вона може викликати у нього сміх.

За нашим опитуванням, жінки фіксують катартичну функцію «сильних слів», хоча рідше, ніж чоловіки: *щоб зняти стрес; коли мене дуже роздратують; в екстремальних ситуаціях; в емоційно напружених ситуаціях; у стані сильного психічного потрясіння*; вживають з ілокутивною метою: *щоб донести до людини повну інформацію; так, якщо люди не розуміють інших слів*; як експресивний засіб: *так, зі стилістичною метою*. Специфічно «жіночим» виявився тематичний блок відповідей, у яких жінки, засвідчуючи катартичну функцію, підкреслювали неспрямованість лайки на конкретну особу: *не для образи співрозмовника, безвідносно до якоїсь особи; висловлення емоцій безвідносно до співрозмовника* (вони називали притаманні чоловічій мові слова-зв'язки); на відміну від чоловіків, вони диференціювали прагматику запропонованих лексем як пейоративів: *мудак, козел – для вираження вкрай негативного ставлення до особи чоловічої статі, яка виявляє непристойну поведінку... Але майже ніколи не називаю такими словами безпосередньо людину. Тільки коли говорю про неї в третій особі; доволі часто мудак і козел, коли виведуть з рівноваги*.

Тонка лінгвістична чутливість, яка виявилась у жіночих автоматамовних коментарях (у своїх відповідях чоловіки жодного разу не вдалися до лексичної конкретики), свідчить про здатність жінок чіткіше відрефлексувати власну інвективну стратегію, опосередковано – про зорієнтованість жіночих комунікативних стратегій на міжособистісні стосунки, а не на статусно-рольові. Якщо чоловіки чутливіші до, так би мовити, загальної норми obscenity, законодавцями якої вони власне і є (саме вони кваліфікували «козел» як непристойне), то жінки артикулюють індивідуальну норму.

Згадане вище намагання жінок скопіювати чоловічу модель obscenity часто свідчить про намагання жінки звільнитися від нав'язаних соціумом «жіночих» стереотипів.

Уживання лайки і табуованої лексики жінками Дж. Коатс розглядає як фактор заперечення низького статусу, одним з виявів якого є асиміляція з членами групи з високим соціальним статусом. Асимілюючись із чоловіками, жінки уживають лайливу і табуовану лексику в ряду таких прийомів, як використання низької тональності голосу, більш напористої, самовпевненої манери спілкування, частіше використання спадної інтонації, ніж висхідної, неліте-

ратурну вимову; уведення типово чоловічих тем для розмови (бізнес, політика, економіка)⁹⁶. Хибність цієї стратегії, на думку авторки, полягає в тому, що жінки переосмислюють себе з погляду чоловічих цінностей (цінностей домінантної групи).

Появу так званого чоловічого вокабуляра, зокрема обценного, у мовленні жінок деякі американські дослідники пояснюють феміністським викликом, а саме намаганням жінок набути рівних прав з чоловіками у будь-якій діяльності та поведінці (у тому числі й у мовній). Зростання участі жінок у лінгвальній сфері обценності зменшує владу табу і контрольованих чоловіками слів. Саме тому жінки, які усвідомили свої рівні права з чоловіками (феміністки), набагато охочіше вдаються до інвективи, ніж жінки, які живуть за традиційною моделлю і не намагаються поводитися подібно до сильної статі.

До жінок, які живуть не за традиційною моделлю, належать не тільки феміністки. Будь-яка жіноча спільнота, група чи окрема особа, свідомо того, що вона живе не за традиційною моделлю, в той чи інший спосіб розхитує соціальний баланс, бере на озброєння мову «панівного» класу.

Приміром, у мові повій, які усвідомлюють свою професію як виклик, поява обценних слів закономірна. У «Щоденнику» В. Винниченка описано облаву на повій; ось як письменник побачив вербальні і невербальні маркери опозиції цієї спільноти до «інших»: *«Деякі ж виступали просто, не закриваючись, не потупляючи очей, дивлячись на публіку холодними, злими або викликаючими поглядами. <...> Серед прохожих були й жінки, пані і панночки. І от, здається, більше для них, ніж для мужчин, одна з дівчат крикнула: – Идем!.. – і назвала річ своїм простим іменем. Друга зараз же підхопила і повторила фразу. Мені запам'ятались холодні, злі, зневажливі очі тої, що перша викрикнула ті слова. В очах увесь час стоїть тонка, неохоча, якась змерзла посмішка. Мужчини змішано й конфузливо посміхались, а жінки з жахом і огидою дивились на юрбу проститутток, які так просто, так страшно вимовляли мужеські інтимні слова. Ідучи далі, я трохи пофілософствував. Чи раціонально тим жінкам так жахатися того, що не таке страшне, як щось інше? Чи не страшніший їх жах? <...> Страшні не факти, не злочинства, а дурість і себелюбна тупість. К чорту їх, цих бабів у капелюшках! Я дуже задоволений, що бідні дівчатка пужнули їх тими словами!»⁹⁷.*

Існує думка, що обценна лексика уживається вільніше у середовищі однорідному за статтю і віком, ніж у гетерогенному. Для жінок невживання мату в

⁹⁶ Коатс Дж. «Женщины, мужчины и язык». *Гендер и язык*. – М: Языки славянской культуры, 2005, с. 54.

⁹⁷ Володимир Винниченко «Щоденник». Київ, 1990, № 9, с. 102.

чоловічому товаристві значною мірою зумовлюється намаганням відповідати соціально схваленим стереотипам. Учені стверджують, що «жінки-ровесниці у спілкуванні одна з одною вільніше використовують мат, ніж у змішаних компаніях і тим більше при зверненні до чоловіків»⁹⁸. Попри істинність цього факту, жінки його при анкетуванні не констатують. «Жінки ніколи не кажуть ми», – констатувала Сімон де Бовуар у «Другій статі».

Тезу про те, що жінки-ровесниці у спілкуванні між собою вільніше використовують мат, ніж у змішаних компаніях, засвідчує епізод з оповідання Є.Кононенко «Зупинка за вимогою» (підслухана чоловіком розмова жінок):

Тему розмови збагнути було нелегко, але можна було почути, що смислові коди мало не в кожному реченні узгоджувалися винятково за допомогою слів нецензурних, що їх жінки вимовляли легко й невимушено. І вона сиділа в колі своїх приятельок весела й рум'яна, легко перехилила чарку за чаркою і так само легко й артистично сипала тими словами, аж він мимоволі зареготався із того, як несподівано і вправно було вжито складну морфологічну конструкцію на основі дзвінких матюків. Йому стало млясо від розкутості тих жіночих посиденьок. Просто симфонія! Ні, це не симфонічний оркестр, їх, здається, п'ятеро. Квінтет з вокалом! Жінки вже геть як чоловіки! Спілкуються, як чоловіки за пивом!

Існують культури, в яких інвектива є прерогативою жіночої мови. Приміром, найбільш грубими лихословами в Англії завжди вважались жінки, які торгують на базарі рибою: *fish-wife* – вульгарна жінка, яка вживає непристойну мову. В Гаяні жінки з робітничого класу виявляють неабияку вправність у лайці (*busin*), яка змушує поважати і боятися їх.

Говорячи про функціонально-прагматичні аспекти жіночої інвективи, можна стверджувати, що інвектива взагалі і обсценність зокрема у жіночій мові більш агресивні і винахідливі, ніж у чоловічій. Психологи і педагоги, які працюють у жіночих в'язницях, відзначають особливу лютість і мальовничість жіночої лайки. Мабуть, коли для чоловіків лайка нерідко стає звичною і маловиразною, жінка, яка освоїла «чоловічу» мову, засвоює її «по-жіночому», дуже емоційно сприймаючи буквальний зміст інвективи⁹⁹. В устах чоловіків інвективи за своїм характером більш стандартні й одноманітні; жіночі ж інвективи нерідко більш творчі, витончені і по-жіночому злостиві.

⁹⁸ Земская Е. А., Китайгородская М. А., Розанова Н. Н. «Особенности мужской и женской речи». *Русский язык в его функционировании*. Под ред. Е. А. Земской и Д. Н. Шмелева. М., 1993, с. 384.

⁹⁹ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 71.

Дошукуючись причин жіночої інвективної винахідливості, варто звернутися до ключових гендерних понять маскулінності й фемінності. «У патріархальних суспільствах маскулінність культурно конструюється як гендерно немаркована у той час, як фемінність є маркованою (Р. Лакоф схильна була протиставляти жіночу мову не чоловічій, а нейтральній). У соціальному та мовному аспектах рух від немаркованого до маркованого помітніший, ніж зворотний: коли жінка надягає брюки, це не те саме, коли чоловік надягає сукню, тому коли жінка навмисне ухилиється від жіночого мовного регістру на користь менш маркованої альтернативи, це суттєво відрізняється від того, коли чоловік навмисне ожіночнює свою мову. Його гендерні девіації більш видимі, ніж її. Щоб дорівнятися до чоловіка і досягти такого самого ефекту, жінка змушена буде носити не тільки брюки, а й високий капелюх і смокінг, не тільки давати прямі вказівки, а й пересипати свою мову обсценізмами»¹⁰⁰. Інакше кажучи, жіноча мова, маркована як правильна, у намаганні дорівнятися до чоловічих мовних девіацій буде особливо винахідливою і жорстокою.

Так, на запитання кореспондента газети «Поступ» «На вашу думку, жіноча жорстокість страшніша за чоловічу?» режисер Кіра Муратова відповіла: «Так. Звісно, це як жорстокість бранців. Жінки звільняються, емансипуються, але все одно залишаються бранками через біологічні передумови. А коли бранці починають мстити, вони стають жорстокими. Жінки насправді зовсім не сентиментальні істоти. Вони лише прикидаються такими собі лялечками: «Йой, про що ви таке говорите, я така дурненька!» Сентиментальність – захисна реакція. А коли бранці опиняються на волі й мають можливість говорити про те, що відчують насправді, то вони стають дуже цинічними та жорстокими. Перевершуючи чоловіків, авжеж, перевершуючи» (Поступ, 2006, 24 листопада – 1 грудня).

При можливості доволі потужного розгортання обсценності у жіночому комунікативному стилі важливим також є врахування думки, яка випливає з тези андрогінної філософії про внутрішнього чоловіка і внутрішню жінку: «Чоловік у жінці завжди почуває себе впевненіше, ніж жінка в чоловікові»¹⁰¹.

Попри те, що в теорії гендеру усталилась думка про кореляцію жіночої обсценної лайки з чоловічою комунікативною стратегією, ми переконані в існуванні суто жіночого інвективного вокабуляра, який відрефлексовує власне жіночі оцінки та прагматичні інтенції й охоплює специфічний лексикон тілесності,

¹⁰⁰ Cameron D., Kulick D. *Language and sexuality*. – Cambridge University Press, 2003, p. 97.

¹⁰¹ Хамитов Назип. *Тайна мужского и женского. Исцеляющие афоризмы*. – К.: Либідь, 2002, с. 76.

фізіології жінки: *Бодай би-м тя була радше на кропиву висцяла, ніж мала-м тя на своє нещастя породити; На хуя мені здалося на пизді чуже волосся?* і т. ін.

Щодо обценности у змішаних (жіночо-чоловічих) групах, то поява чи присутність жінки зумовлює абсолютну відмову від цього коду або ж його трансформацію.

З погляду останнього цікавим видається не позбавлене гумору спостереження польського письменника Мірослава Нагача у повісті «Вісім чотири»:

Зазвичай розмовляємо і не так круто лаємось, адже то все ж таки дівчата. Вони, щоправда, самі лихословлять, ми трохи теж, але деякі вирази заборонені. Звичайне «курва мама» може бути, і «хуй» також. А от уже оксюморонна «шмара йобана в дупу» або «хуй обрізаний» не годяться.

Якщо для жінок невживання мату у чоловічому товаристві зумовлюється намаганням відповідати соціально схваленим стереотипам, то для чоловіків таку інтенцію визначає насамперед висока оцінка соціального статусу жінок взагалі чи певного кола зокрема.

Цитата з наведеного тексту Нагача підтверджує цю думку:

Ті, до яких ми ходимо на забави, елегантні, до них треба усміхатись, коли вони скажуть щось потішине, їм треба лестити й підтакувати, говорити компліменти й любити. <...> загалом усе вишукано й на високому рівні. Дурним треба бути, щоб потім вертатись до парку, до блоків, де пацани постійно матюкаються, а дівчата дудлять разом з ними спиртові наливки. Але потім нічого, коли з пам'яті потроху стираються їхні шикарні квартири.

Отже, одним з жанрів інтергендерного спілкування слід вважати спілкування під час статевих стосунків. В англійському сексуальному сленгу існує відповідний термін: *pillow talk* – розмови під час статевих стосунків, звичайними темами яких є секс і смерть і дуже рідко – гроші.

Важко говорити про певні закономірності комунікативних стратегій жінок і чоловіків у цьому жанрі. Приміром, у середньовічних казках-фаблю гумор було засновано на недоречному контрасті між неприязню жінок до слів і задоволенням в акті¹⁰². Але тексти сучасної української еротичної літератури підкреслюють якраз жіночу пристрасть до відповідних слів-дій: *Ніколи не підозрювала, що вульгарні в побуті, ті самі слова під час любоців набувають алкогольної, п'яної дії, розв'язуючи пута природної соромливості, даючи можливість на повну силу пізнати самого себе й того, хто шаленіє з тобою й від тебе в*

¹⁰² Коатс Дж. *Женщины, мужчины и язык...*, с. 24.

тиші сонного світу (М. Матіос, Бульварний роман). – Ти б бачив його, коли він спускає! – Ти з ним спиш? – У мене тимчасовий творчий штиль. На такі періоди я підбираю собі якогось <...> – <...> йобаря. – Я дівчина вихована і таких слів не вживаю. Хіба що під час любовців (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

4. Обсценна лексика і лексикографія

У всьому світі інтерес до вивчення й лексикографічного опрацювання обсценного загалом лексикону досить високий. Склалась особлива наукова дисципліна – **маледиктологія** (лат. *malus* – поганий, *dicta* – слова), яка спеціалізується на вивченні обсценності. З 1977 р. у США виходить журнал «*Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*», який містить чимало фактичного матеріалу, «польових спостережень», виконаних у різних куточках земної кулі. Світова лексикографічна практика має тривку традицію фіксації відповідного матеріалу.

Дозволю собі навести часто цитовані слова І. А. Бодуена де Куртене з передмови до четвертого «демократичного» видання Словника В. Даля (СПб., 1911):

«<...> повна лексикографічна об'єктивність потребує внесення у серйозний словник «живої мови» так званих «непристойних» слів, «лихослів'я», «мерзоти жаргону площ» і т. ін. Лексикограф не має права урізувати і каструвати «живу мову». Якщо відомі слова існують у головах більшості народу і постійно виливаються назовні, лексикограф зобов'язаний занести їх у словник, хоча б проти цього повставали лицеміри і тартюфи, які є не тільки великими любителями масного слова по секрету, але й охоче вдаються до лайки і лихослів'я. <...> Надавати мовознавцеві чи хоча б звичайному читачеві, який бажає ознайомитися з певною мовою, словник без цілої категорії засуджених на вилучення слів – це майже те саме, що примушувати анатома вивчати людське тіло без тих чи інших частин. <...> Іноді саме в непристойних словах і висловах зберігаються дуже давні форми і синтаксичні звороти. Перехід значень і семасіологічна творчість виявляються однаково у сфері пристойного і непристойного. <...> У звичайні різномовні та одномовні словники подібні слова спокійнісінько включаються, і ніхто цим не спокушається і не розбешується. Ми не маємо права переробляти російську мову, ми не маємо права приховувати у ній те, що в ній насправді є і що б'ється інтенсивним життям».

Важко не погодитися з такими твердженнями: «<...> відповідні слова обов'язково повинні входити до складу словників, бо їх вилучення оголошує неіснуючою

помітну частину людського вокабуляра», «найбільш авторитетні словники і довідники повинні містити максимально велику кількість зниженої лексики, аж до найгрубішої, бо тільки відхилення від літературної норми дають можливість зрозуміти деталі функціонування нормативної мови (виділено – Л. С.)»¹⁰³.

Серед російської лексикографічної продукції останнього десятиліття привертають увагу такі видання, як «Веселый словарь крылатых выражений» (під псевдонімом Василий Буй, 1995) – дуже кваліфікований опис великої кількості російських непристойних ідіом, «Словарь русской брани. Матизмы, обценнизмы, эвфемизмы» (2003 р., В. М. Мокиенко, Т. Г. Никитина), словники О. Плущера-Сарно.

У західнослов'янському світі обценна лексикографія має неабиякі досягнення, – відповідні словники з'явилися у сербському лінгвістичному просторі: Шипка Данко. Речник опсцених речи у српском језику, у виданні: Шипка Данко. Опсцене речи у српском језику. Београд, 1999, с. 72–147; у чехів: Р. Оуржеднік «Сороміцька книга. Словник неконвенційної чеської мови» (Oufredník P. Šmírbuch jazyka českého. Slovník nekonvenční češtiny. 2 vyd. – Praha, 1992), у словаків: «Найкоротший словник словацької мови» (Najkratší slovník slovenského jazyka. – Žilina, 1991); відомі досягнення у цій царині мають і поляки (див. Бібліографію).

В україністиці досягнення обценної, та й загалом лайливої лексикографії вельми скромні: у фразеологічних, діалектологічних словниках фіксуються сталі вирази скатологічного спрямування; обценну паремію записували І. Франко, Хв. Вовк. Проте про існування окремо виданих словників української обценної лексики і фразеології нам сьогодні невідомо.

Про наявність таких словників в українському просторі і коректне ставлення філологів до цієї проблеми говорив Микола Лукаш, який «не вважав непристойними чи не придатними для вживання будь-які лексичні шари, будь-які реалізовані засобами мови вияви людської свідомості. З його погляду, замовчування чи ретушування так званої «низької» народної культури є ханжеством і святенництвом. У Лукаша був цілий стос карток із записами забороненої лексики з геть усіх регіонів України – за словами Лукаша, «моя матюкологія». На жаль, після смерті Лукаша все це було спалене, аби не зганьбити його ім'я» (з передмови Л. Череватенка до «Шпигачок» Лукаша).

Шкода, що ця абсолютно очевидна істина лишилась поза контекстом лексикографічного простору української культури.

¹⁰³ Жельвис В. И. *Поле брани...*, с. 147, 215.

І насамкінець чи не про найголовніше. Неважко передбачити, що після виходу словника лунатимуть голоси – на вулиці, серед підлітків, у побуті, у засобах масової інформації: «І так багато бруду, вербальної агресії і т. ін., а тут ще й словники такі пишуть». Словник не легітимізує обценну інвективу, а фіксує певний зріз мови, а отже й культури. Викладена у передмові лінгвокультурологічна парадигма переконливо про це свідчить. Але у побутовій свідомості живе й далі житиме страх перед матом, зарахування його до розряду соціальної і побутової упослідженості, вираження людської занедбаності. Як лінгвістові мені цікаво вивчати цю мову, як обивателя вона мене неймовірно дратує й обурює в існуючих нині масштабах.

Справедливе незадоволення викликає якраз загрозливе зростання лихослів'я. Проте це тільки зовнішній вияв глибших деструктивних процесів, як-от культурне здичавіння, «плебеїзація країни», показник фрустрованості суспільства, його тривожності, агресивності. Інвектива у такому суспільстві – своєрідний засіб соціальної афіліяції людей, «заряджених» негативно. Припинити цю катастрофу здатна гуманізація суспільної психології. А ще – журналістська «четверта влада», письменники, які повинні нарешті зрозуміти, що вони – еліта суспільства за визначенням, а отже приречені володіти стильовими реєстрами мови, уміти виражати інтелектуалізований зміст, нетривіальну думку у демократичній формі. Стилистичний ризик, когнітивне першопрохідництво, епатаж – це не мова базару, стадіону і навіть не мова парламенту.

Щодо заперечення інвективи як такої, то пропаганду запеклої боротьби з нею інакше як невротичним пуризмом назвати не можна: люди борються за чистоту мови, бояться її втратити, так наче вона є їхньою власністю, раз і назавжди подарованим скарбом. Мова розвивається за своїми законами, і якби інвектива шкодила мовцю, вона б уже давно зникла.

Саме поняття «боротьба з інвектизацією мови» викликає закономірний скепсис мовознавців: протягом невизначено довгого часу суспільство, з одного боку, прагне боротися з інвектизацією мови, вбачаючи в ній серйозну небезпеку своєму благополуччю, а з другого, – підсвідомо відчувати, що без інвектив воно теж не зможе нормально функціонувати. Аргументи, які висувуються проти лайки на кшталт «від лихого слова організм відчуває сильне потрясіння, подібне до радіоактивного опромінення»¹⁰⁴, на жаль, не підкріплюються порівняльними нейрофізіологічними характеристиками цього впливу і впливу «лихих» фактів життя на людську психіку.

¹⁰⁴ Осадчий В. И. «Ненормативная лексика – духовный тупик общества». *Мова і культура*. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007, вип. 9, т. II (90), с. 70.

Викоренити обценність важко, якщо й взагалі можливо. Принаймні ставити таке завдання безглуздо. В аспекті боротьби за культуру мови важливо пам'ятати, що відсутність слівників обценної лексики якраз підвищує планку мовних табу у суспільстві, а отже створює ідеальні умови для спокуси долати табу. Не секрет, що заборона на будь-що є запорукою отримання задоволення від її порушення. Словник до певної міри розтабує «заборонений плід» і покликаний в українських умовах зменшити ганебно нецивілізовану лінгвоонтологічну напругу у суспільстві, скоротити дистанцію між сакральним статусом норми та її порушенням, сформувавши цивілізоване ставлення до ненормативного лексикону.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Принципи укладання словника. Інструктивні матеріали

Концептуальні засади словника

Культура за своєю природою прагне систематизації, енциклопедично-словникового впорядкування знань про світ. Культура тілесного низу, попри свій «профаний» характер, в антропозорієнтованій парадигмі гуманітарного дискурсу вимагає щонайменше словникової репрезентації.

Специфіка нетрадиційного і ненормативного мовного матеріалу, що став об'єктом лексикографічного опрацювання, зумовила потребу синтезу різнотипних стратегій укладання та й самого добору лексики.

Оскільки у вступній частині було докладно висвітлено принципи добору слів у зв'язку з потребою детального теоретичного обґрунтування, я не зупинятимуся докладно на цьому аспекті. Наголошу, що до словника внесено непохідні й похідні обценізви, в тому числі матизми, «приобценненний» лексичний шар, що безпосередньо стосується сексуальної сфери й видільної функції людського організму, а також адекватний йому евфемістичний лексичний ряд. Цілком зрозуміло, що словник не претендує на те, щоб вичерпно представити згадану лексичну підсистему. На те, щоб тільки зібрати по всій Україні матеріал, що стосується бодай кількох основних обценізмів, знадобилося б не менше десятка років, не кажучи вже про евфемістичний лексичний простір. Пропонований словник є спробою відтворити приблизну метамодель культури тілесного низу та його функцій у її обценному й евфемістичному словесному втіленні.

Ми залучаємо увесь лексичний матеріал XIX–XX ст., починаючи зі словника П. Бельцького-Носенка, «Енеїди» І. Котляревського і закінчуючи сучасними словниками, творами Ю. Андруховича, Леся Подерв'янського, С. Жадана та ін., максимально враховуючи регіональні, діалектні різновиди. Що стосується евфемістичної репрезентації тілесного низу та його функцій, то відповідна лексична підсистема української мови – це напрочуд цікаве й багатогранне явище в плані історії української мови. Воно становить безумовний інтерес для лексико-онтологічних студій, вияву синтезу універсальних архетипних та специфічно національних мотиваційних ознак, когнітивних сценаріїв метафоризації тощо.

Неможливо збагнути смислову багатогранність елементів згаданої підсистеми, в якій все пов'язується і взаємозумовлюється, без бачення її в історичній динаміці. Подальші студії допоможуть поглибити історичну ретроспективу розглядуваного лінгвального феномену.

Пропонована праця – це насамперед словник тлумачний. Ми виходили з традиційних лексикографічних принципів тлумачення, виділяючи у заголовному слові чи фразеологізмі значення та відтінки. У процесі роботи стало зрозуміло, що основні одиниці обценного лексикону (ПИЗДА, СРАКА, ГОВНО і т. ін.) формують доволі складне семантико-поняттєве поле, набувають ознак концептів, які «переростають» узвичаєну метамову тлумачення. Спираючись на фрагментарний, але доволі продуктивний досвід концептуального аналізу обценної лексики і фразеології російських лінгвістів, ми спробували представити когнітивну структуру деяких одиниць, вводячи підзначення типу «жопа як вмістилище», «пизда як простір» відповідно до характеру та обсягу доступного нам матеріалу. Метамову тлумачень, коментарів виконано з позицій носія української кодифікованої мови. Цитовані тлумачення, напр. у фольклорних збірках І. Франка, подано з відповідним посиланням в історико-етимологічних коментарях.

Основною метою етимологічного коментаря було дати якомога вичерпніші відомості про походження слова аж до праформи з огляду на глибинні мотиваційні основи перифразування та евфемізації, що своєю чергою зумовлюють системні зв'язки відповідного лексикону, а отже й сприяють точнішій реконструкції смислової глибини одиниці. Оскільки словник не є спеціальним етимологічним, ми лише спорадично залучали матеріали інших слов'янських та неслов'янських мов, які давали змогу розширити горизонти поданого матеріалу. З огляду на дуже нетиповий для української лексикології матеріал ми намагались максимально залучати енциклопедичні, історико-культурні відомості з царини фольклористики, антропології, психоаналізу, гендерної психології і т. ін.

Цитовані джерела художньої літератури, різнотипних дискурсів ми схильні розглядати не просто як ілюстрацію значення, а як своєрідний текст у словнику. Сам словник – це певною мірою метатекст. Він акумулює різні жанри, поглинаючи народнорозмовну стихію паремій, стилістику міського фольклору, майже езотеричний символічний код сороміцького фольклору, відверту еротичу сучасного літературного письма і, звичайно ж, гнучку прагматику обценного слововживання у розмовній мові.

Ми не схильні розглядати цей словник як суворо академічний хоча б з огляду на те, що наявний, хоча й попередньо структурований, матеріал не вичерпує справжнього обсягу і глибини лексикону. Проте, сподіваюсь, він зможе відкрити певні лінгвістичні перспективи різноаспектного дослідження мовних периферій. А тому словник адресовано насамперед лінгвістам (лексикологам, граматистам, стилістам, історикам мови), а також спеціалістам суміжних філологічних дисциплін.

Запропоновану метамодель відкрито для розширення реєстру, уточнення тлумачень, самої семантичної структури слова, етимологічних коментарів, для модифікації ілюстративного матеріалу і т. ін.

Описувана лексика – прерогатива усної мови, живого спілкування, отже, суперваріативною є її семантична структура, синтаксичні моделі сполучуваності головне – прагматична прив'язаність до певної конситуації, соціального багатоголосся, комунікативних фрагментів різноликих мовних існувань, актуального історичного моменту.

Хороший словник «периферійної мови» створити дуже складно і, мабуть, неможливо. Ідея створення такого словника завжди спокушатиме і професійних філологів, і аматорів, відповідно кожен словник буде по-своєму і привабливим, і недосконалим. Саме це – лексикографічний жанр мовної периферії – влучно характеризують слова: «Мова не може поміститися ні на скромній розкладачці поета, ні на багатоярусних шпонках лексикографа. Претендуючи на опис всесвіту і гублячись у його безмежжі, словник лишається біля порожнього корита власного нерозуміння мови і світу»¹. Додамо, цей світ є настільки самодостатнім, що промовляє сам за себе і свідчить про себе як про *безодню*.

* * *

Ілюстративно-джерельною базою словника слугували фольклорні матеріали (тексти прозових і поетичних жанрів українського сороміцького (еротичного) фольклору; анекдоти, тости); різножанрові тексти художньої літератури, друкованих ЗМІ; вітчизняні тлумачні, історичні, діалектні, фразеологічні словники; етимологічний словник української мови; історичні і сучасні словники сленгу; матеріали наукових публікацій; чатів в Інтернеті; а також записи усного спонтанного мовлення, які здійснювалися у 1996 – 2007 рр. у м. Києві, Львові, Харкові, Новограді-Волинському Житомирської обл., у селах Полтавської обл., Чернігівщини (Новгород-Сіверський район).

При виробленні тлумачень до уваги брались вітчизняні та зарубіжні словники сленгу, в тому числі сексуального, енциклопедичні сексологічні словники, словники лайки.

Структура словникової статті

1. Повна словникова стаття охоплює такі компоненти: реєстрове слово, граматична, функціональна і експресивно-стилістична характеристика, тлумачення, ілюстративний матеріал з точною паспортизацією джерела, стійке

¹ Плущер-Сарно А. Матерный словарь как феномен русской культуры // У його ж: *Большой словарь русского мата*. Т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 49–74.

словосполучення, якщо реєстрове слово формує його, історико-етимологічна довідка, а також випадки нестандартного вживання слова, ігрового аспекту функціонування обценної лексики і фразеології.

2. Реєстрові слова та фразеологічні одиниці подано в алфавітному порядку і виділено жирним шрифтом великими літерами:

АГРЕГ'АТ

БАРАТИ

ЙОХАНІЙ

3. Якщо реєстрове слово має фонетичні, діалектні, просторозмовні та інші варіанти, то вони розглядаються в одній статті при одному (найбільш вживаному) варіанті:

ПІДАР (ПІДЕР, ПІДОР)

У фразеологізмах при цих словах фігурує форма, представлена в джерелах. Менш уживані варіанти стоять на своєму місці за алфавітом з відповідним відсиленням:

ТРАХКАТИСЯ, *недок., вульг.- просторозм.* Те саме, що **ТРАХАТИСЯ**.

4. Реєстрові слова-омоніми відмічено традиційними цифровими індексами:

МАТИ¹.

◆ До йбаної матері (к їбеней матері)... – уживається для вираження злості, бажання позбавитися кого-, чого-небудь; геть!

МАТИ², *недок., кого, евфем., просторозм.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

Граматична кваліфікація реєстрового слова

5. Реєстрове (заголовне) слово, якщо воно становить відмінювану частину мови, наводиться у вихідній формі. Для іменників зазначено рід, а для дієслів – вид. Ці позначки набрано курсивом:

МАРФУТКА, *ж.*

ЗАІБАТИСЯ, *док.*

Видові пари дієслів подаються в одній статті, вихідною вважається форма недоконаного виду, яка у реєстрі наводиться першою. Якщо дієслово утворює префіксовані форми доконаного виду, то у кінці словникової статті із заголовним дієсловом недоконаного виду дається відсилення до префіксованого дієслова доконаного виду через форму Пор.:

СІДЛАТИ, *недок., кого.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

Пор. **ОСІДЛАТИ**.

При прикметниках прямим світлим шрифтом даються словозмінні позначки:

ЗАДРОЧЕНИЙ, *а, е.*

Невідмінювані іменники, прикметники або застигли дієслівні форми чи звуконаслідувальні слова супроводжуються позначкою *невідм.*:

ОПА-ОПА, невідм.

ТРАХІ-ТРАХІ, невідм.

6. При вживанні слова переважно у множині тлумачиться саме ця форма:

БАНЯКИ, *мн.* ... Жіночі груди.

У деяких випадках наводиться множинна форма іменника, якщо вона є часто вживаною:

ЦІЦЬКА, *ж.*, *перев. мн.* **ЦИЦЬКІЙ**.

7. Здатність слова або фразеологізму керувати іншими словами засвідчується питальними словами (напр.: *кого, кому, що і т. ін.*)

ЯЄШНЯ, *ж.*: ♦ Зробити *яєшню кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* — ударити когось по яйцях.

При цьому слову в різних значеннях може бути властиве неоднакове кєрування:

ЗАПІЗДИТИ, *док.* ... 1. *що.* Привласнити, приховати, вкрасти що-небудь.

2. *кого.* Принизити або побити кого-небудь.

3. *що.* Знищити, зруйнувати що-небудь.

Функціональна, стилістична, регіональна характеристика реєстрового слова

8. За граматичною характеристикою слова йде ряд позначок, призначення яких — максимально повно охарактеризувати функціональне (*арг., жарг., фольк., розм., просторозм., общ. та ін.*), емотивно-експресивне вживання (*згруб., вульг., лайл., жарт.-ірон. та ін.*), а також закріпленість за діалектами та говорами української мови. У дужках після *жарг.* даються додаткові позначки, які уточнюють жаргонний соціолект: *жарг. (мол.)* — «у молодіжному жаргоні» або вказують на поширення слова у жаргонізованій розмовній мові (у загальному сленгу): *жарг. (жрм.)*.

Аналогічні додаткові ремарки (позначки) супроводжують *діял.*, що вказують на говори в системі діалектного членування української мови: *діял. (закарп.)* — закарпатський говір; або на те, що слово поширене у південно-західному наріччі української мови: *діял. (зах.)*. Позначка *зах.* без *діял.* указує на те, що слово поширене у койне окремих західноукраїнських міст. Номінації цього типу взято здебільшого з праці О. Горбача «Арго в Україні», де вони фігурують з позначкою *вул.* (вуличне); усне мовлення мешканців Львова зафіксовано також позначкою *львів.* (львівське). Архаїчні та застарілі слова подаються з ремаркою *заст.* Уводячи цю позначку, ми керувалися СУМом, Словником Грінченка, словниками XIX ст., а також подальшими лексикографічними і писемними джерелами. Одиниці західноукраїнського сленгу першої половини XX ст., зафіксовані в праці Горбач 2006, ми не маркували як застарілі з огляду на відсутність ґрунтовних

(а не спорадичних) фіксацій койне західноукраїнських міст, які б давали право стверджувати: слово лишилось чи зникло. Виняток становлять лексичні та фразеологічні одиниці, які є історизмами.

Тлумачення

9. Словникові дефініції у структурі словникових статей 1) бралися в готовому вигляді з вітчизняних та зарубіжних словників; 2) розроблялися при врахуванні семантичних параметрів лексикографічної бази, яка міститься у різнотипних словниках; 3) розроблялись як власні тлумачення із залученням наявних контекстів. У деяких випадках правильність дефініції перевірялась через опитування інформантів.

10. Ми намагалися максимально повно представити всю семантичну амплітуду слова, позначаючи кожне значення новою цифрою, відтінок значення – знаком // (дві паралельні скісні лінії), напр.:

ПРЕЗЕРВАТИВ, ч. 1. Тонкий гумовий мішечок, який одягають на ерегований пеніс під час статевого акту для запобігання вагітності або венеричної інфекції. <...>

2. *жарг. (мол.), презирл.* Нікчемна людина; // Людина, яку використовують з корисливою метою. <...>

3. *жарг. (мол.).* Плетена шапка.

У структуру значень окремих слів, які реферують основні поняття тілесного низу, введено елементи *ідеографічної* рубрикації типу 2.1, 2.1.1, що відбиває концептуальне наповнення відповідних лексем.

Історико-етимологічний коментар

11. Історико-етимологічне коментування, наведене у словнику під знаком ■, передбачає визначення мови-джерела, з якого запозичено слово. Наводяться «ланцюжки» слів-прототипів, а знак < вказує рух відповідної основи до іншої мови або до первинного значення у межах тієї самої мови:

ПЕ́НІС <...>

■ Від лат. *pēnis* < «хвіст».

БУЗЕ́РАНТ, ч. <...>

■ Від нім. *Buseron* «гомосексуаліст (дослівно: хлопчик-коханець)» < іт. *buggerare* «гомосексуальна орієнтація (XV ст.)». Горбач 2006: 454.

У деяких випадках етимологічна довідка містить слова, які виявляють словотвірно-мотиваційну основу заголовного слова:

ВРА́ЗА <...>

■ Пор. **Вразли́ве місце** (див. **МІ́СЦЕ**).

ЗАВАЇЛЮВАТИ <...> ■ З пол. *wal* «чоловічий статевий орган» (див. ВАЛЕК).
У цій частині розкривається також семантична основа метафоричного перенесення як джерела появи семантичного неологізму:

ТІЧКА, ж. <...> Груповий секс. <...>

■ Первісно: згряя собак із сукою або згряя вовків з вовчицею.

Якщо фразеологізм є дисфемізмом, то у цій частині фіксується первинне слово або словосполучення, які зазнали пейоризації:

НАСИРАТЕЛЬ <...> Наглядач. ■ Замість *надзиратель*.

Без мила в сраку лізти <...> ■ Замість *без мила в душу лізти*.

Ілюстративний матеріал

12. У більшості випадків тлумачення значень лексико-фразеологічного матеріалу супроводжуються контекстами-ілюстраціями з точною паспортизацією джерела. Якщо контекст брався не з автентичного джерела, то в дужках подано відповідне відсилання (Ю. Безодня: В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація). Окремі ілюстрації взято у готовому вигляді з діалектних словників; зібрані автором записи усного мовлення паспортизувалися таким чином: (Усна мова, Міський фольклор, Фольклор *та ін.*). У всіх цитованих джерелах збережено орфографію. Транслітерований латинкою український текст у виданні Сором. фольк., зап. В. Гнатюка подається українською мовою.

Стійкі словосполучення (фразеологізми)

13. Стійкі словосполучення набрано жирним шрифтом і відмічено знаком ♦, якщо вони пов'язані з окремим значенням, або знаком ♦, якщо вони стосуються всіх значень або не стосуються жодного значення реєстрового слова. Вони описуються за першим компонентом-іменником фразеологічної одиниці, а при його відсутності або нерелевантності іменника щодо вокабуляра словника – за будь-якою іншою частиною мови.

ВОВНА <...>

♦ **Вовни кúпа.** <...>

Перебити чóрну вóвну. <...>

Чóрну вóвну чесáти. <...>

Опиздіти <...>

♦ **Опиздіти мóжна.**

Якщо компонентами фразеологізму є слово, не введенне до реєстру словника, то воно все ж фіксується у словнику без тлумачення, але з відповідними граматичними позначками (до іменника – рід, до дієслова – вид, до прикметника – родові закінчення), а після двокрапок з позначкою ♦ наводиться розроблюване словосполучення:

ПРИВІТАТИ, док.: ♦ **Привітати з Восьмим березня, жарг. (мол.), ірон.** – позбавити дівчину цнотливості <...>

СІНО, с.: ♦ **Сіно громадити, евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт <...>

У деяких статтях стійкі словосполучення наводяться з посиланням на опорне слово, під яким описується фразеологізм у словнику:

ПОКЛАСТИ <...>

♦ **Покласти болт див. БОЛТ; Покласти п'єніс див. ПЕНІС.**

Зазначимо, що фразеологізми можуть бути ідентифіковані у словнику (за незначним винятком) за опорним словом-іменником.

14. Стійкі словосполучення, пов'язані з одним зі значень або підзначень заголовного слова, розміщуються безпосередньо після тлумачення і контекстів-ілюстрацій, а ті, які не стосуються жодного з наведених значень, подаються окремим блоком наприкінці словникової статті зі знаком ♦. В обох випадках фразеологізми подаються в алфавітному порядку.

15. Компоненти фразеологізму, які варіюються, а також його лексикалізовані варіанти подаються в круглих дужках:

Слаба́ (слабе́нька) на передбо́к.

Ні хуя́ (ніхуя́).

16. Факультативні компоненти фразеологізму подано у квадратних дужках:

БІЛЬЯ́РД <...>

♦ **Гра́ти в [кишене́кбо́вий] білья́рд.**

17. Дієслівні компоненти фразеологізмів подаються у доконаному і недоконаному виді, якщо двовидовість зафіксовано. Незалежно від частотности вживання того чи іншого виду вихідним вважається недоконаний вид, тобто він стоїть на першому місці, а після скісної риски / подається доконаний:

♦ **Без ми́ла в жо́пу лі́зти / за́лізти.**

18. Так само як реестрове слово, стійкі словосполучення мають при собі граматичні функціональні та стилістичні позначки:

ЖО́ПА, ж. ♦ **Жо́па за́мість голови́ у кого, вульг.-просторозм, презирл.**

Синоніми

Наприкінці словника наводиться покажчик синонімів стосовно тих понять, які релевантні метапоняттю «тілесний низ» і охоплюють більше чотирьох сленгових або інших евфемістичних відповідників.

Синонімічні відповідники, які не утворюють об'ємних рядів, подаються після тлумачень та відповідних фразеологічних блоків або після окремого тлумачення тільки до того заголовного слова, яке за алфавітом стоїть першим:

БЗДИ́НИ <...> Синонім: **БЗДУ́РИ.**

ДУПО́ЛІЗ <...> Синоніми: **ЖОПО́ЛІЗ, ЛИЗОДУ́ПЕНКО, СРАКО́ЛІЗ.**

Варіанти фразеологізмів подаються у структурі словникової статті формулою

Пор.: Лизати дупу <...> Пор. Лизати жопу (див. ЖОПА); Лизати зад (див. ЗАД). Лизати задницю (див. ЗАДНИЦЯ); Лизати сідницю (див. СІДНИЦЯ); Лизати сраку (див. СРАКА).

Якщо двоє і більше слів або фразеологізмів входять у великі синонімічні ряди (подані у покажчику синонімів), проте між ними існує тісний семантичний або словотвірний мотиваційний зв'язок, то цей зв'язок фіксується наведенням синонімів у структурі словникової статті того заголовного слова, яке за алфавітом передує опорним лексемам інших членів синонімічних мікрогруп:

ГОВОРИТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт; злягатися.

Синонім: РОЗМОВЛЯТИ.

◆ Зробити діло, евфем., просторозм. – здійснити статевий акт. <...> Синонім: ОДДІЛАТИ.

БОГ, ч.: ◆ Боже сохрани, евфем., фольк. – статевий акт. <...> Синонім: Господи помилуй (див. ГОСПОДЬ).

Після деяких фразеологізмів наводяться синоніми загальнолітературного характеру, ті, що структурно збігаються з наведеним фразеологізмом:

Працювати на унітаз <...>

Синонім: Працювати на черево.

Нестандартне вживання обценного і еротичного лексику

У кінці словникової статті знаком ○ фіксуються випадки нестандартного вживання описуваного лексику у трьох основних іпостасях:

1. Образне вживання:

– метафоричне переосмислення: ЛАЙНО <...>

Миця людина не копається у лайні саморефлексій (С. Процюк, Тотем);

– функціонування у ролі об'єкта образного порівняння: ЛЯРВА <...>

<...> Дні й ночі надходили справа і зліва, пропонуючи себе, як наглі лярви (І. Карпа, 50 хвилин трави).

2. Мовна гра – нестандартне використання мовних висловів, метою якого є не передавання інформації, а концентрація на самому мовному вислові:

– матеріялізація метафори: таке використання метафори, коли в контексті у той чи інший спосіб актуалізується ситуація, яка відповідає буквальному значенням компонентів метафори, тобто породжуються альтернативні смислові плани: До діри добре пхати, а не падати; Стоїть черга за морквою. – Мені, будь ласка, найтовстішої, – просить одна жінка. – А мені тонкої. Але довгої, – просить інша. – А мені, будь ласка, на борщ (Анекдот);

– римування. Функції рими в лайливо-обсценному дискурсі різноманітні, але в їх основі лежить ідея метатекстової регуляції процесу спілкування. Структура діалогу римування дозволяє перемкнути увагу з одного вислову на інший, зберігши зовнішню зв'язаність цієї процедури:

– *Будь другом! – Насери кругом.*

Чи це місто, чи село? – Та село. – То поцілуй потку в чоло!

Досить часто трапляється слововживання, коли функція римування виконує роль зв'язки – ставить в асоціативний ряд дві сутності, об'єднання яких в інших умовах потребувало б розгорнутого обґрунтування: *Там ескімоси живуть ліпше за українців. А чому? Бо Гренландія належить Данії. Ну і люкс! Дайош ЄЄП! Але з данцями, а не з заср...* (Поступ, 2004, № 52).

Римування охоплює також римовані приповідки монологічного характеру:

Сцук без пердик, як весілля без музик; дражнилки: Митер, сраку би ним витер.

– омонімія. Для обсценного ігрового дискурсу та його евфемістичного варіанта характерна «конденсація» в одному невеликому відрізку тексту кількох словоформ-омонімів, тобто множинна омонімія: *Жінки поділяються на дам і не дам; дам, але не вам. Тож вип'ємо за дам!* (Тост).

Контекст може підтримувати також просту омонімію, яка зводиться до двох смислових планів слова або фразеологізму: *Літак у повітрі зазнає аварії й починає падати. Пасажири панічно хапаються за парашути, але їх бракує на всіх. Англієць, як справжній джентльмен, пропонує: – Добродії, всі парашути належить віддати жінкам! Росіянин кричить: – А хрін їм у зад! Француз: – А встигнемо?* (Анекдот);

– зміна категоріяльної належності. Суть цього прийому мовної гри полягає в тому, що ідіома, яка має властивості окремого вислову, залежно від контексту кардинально змінює свою категоріяльну належність: *За нас з вами і за хрін з нами!* (Тост);

– паронімічне зближення слів: *Наступив пан хлопіві на ногу та й каже: «О, пардон!» – «Ти сам пердун», – відказав пан* (Фольклор).

Як реалізація мовної гри у Словнику фіксуються спорадичні випадки народної етимології. Нестандартне вживання аналізованого лексико-фразеологічного матеріалу охоплює також:

– трансформацію обсценної та сексуально-еротичної фразеології:

– трансформація фразеологізму *думати геніталіями*: *Чоловік живе і мислить головою, чого не скажеш про жінку: що б не робила – потка на умі; епіцентр всесвіту* (А. Морговський, Салаїха, нера...).

– актуалізацію кількох значень слова: актуалізація прямого і метафоричного значення слова *курва*: «... *виходить, як в анекдоті: «Перепрошую, чи пані **курва**? Нє, то нє, але спитати можна». Уряд, може, й **курва**, але воліє ся не признавати, а Татусько, котрий користується послугами курви, воліє це не афішувати, а про очі дозволяє собі навіть щось там цвиркнути на його (її?) адресу» (Поступ, 2004, № 135).*

– евфемістичну заміну (ефект обманутого очікування): А у нашого ву..., ой вуя Тече вода з ху..., ой з *хутора* Прямо до стерня (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть») та ін.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Список умовних скорочень

Скорочення ремарок

абр. – абрєвіатура
арг. – арготичне
безос. – безособове
букв. – буквально
виг. – вигук
вставн. сл. – вставне слово
вульг. – вульгарне
вульг.-просторозм. – вульгарно-просторо-
змове
деабр. – деабрєвіація
дисфем. – дисфемізм
діал. – діалектне:
– (*бойк.*) – бойківське
– (*бук.*) – буковинське
– (*гал.-бук.*) – галицько-буковинське
– (*гуц.*) – гуцульське
– (*закарп.*) – закарпатське
– (*зах.-поліськ.*) – західнополіське
– (*наддніпр.*) – наддніпрянське
– (*наддністр.*) – наддністрянське
– (*львів.*) – львівське
– (*поліськ.*) – поліське
– (*середньополіськ.*) – середньополіське
– (*сх.-поліськ.*) – східнополіське
– (*схслоб.*) – східнословобожанське
дит. – з дитячої мови (або при звертанні
до дітей)
дієсл. – дієслово

дінд. – давньоіндійське
дод. – додаток
док. – доконаний вид дієслова
евфем. – евфемізм
ж. – жіночий рід
жарг. – жаргонне:
– (*авт.*) – автомобілістів
– (*байк.*) – байкерів
– (*бурс.-сем.*) – бурсацько-семінарський
– (*воєк.*) – воєків
– (*гірн.*) – гірників
– (*гом.*) – гомосексуалістів
– (*комп'ют.*) – комп'ютерний
– (*крим.*) – кримінальний
– (*мол.*) – молодіжний
– (*муз.*) – музичний
– (*пов.*) – повій
– (*студ.*) – студентів
– (*тюр.*) – тюремний
– (*хіп.*) – хіпі
– (*шк.*) – школярів
жарт. – жартівливе
жарт.-ірон. – жартівливо-іронічне
жін. – жіноче
жрм. – жаргонізована розмовна мова
займ. – займенник
запереч. – заперечення
заперечн. – заперечний
заст. – застаріле
зах. – західне

збірн. – збірне
згруб. – згрубіле
згруб.-вulg. – згрубіло-вulgарне
згруб.-просторозм. – згрубіло-просторозм.
зменш. – зменшене
зменш.-пестл. – зменшено-пестливе
зневажл. – зневажливе
зниж. – знижене
ім. – іменник
інд.-авт. – індивідуально-авторське
інф. – інфінітив
ірон. – іронічне
ірон.-зневажл. – іронічно-зневажливе
книжн. – книжне
книжн.-поет. – книжно-поетичне
лайл. – лайливе
літ. – літературне
мн. – множина
наказ. – наказовий
народн. – народне (міжрегіональна лексика)
невідм. – невідмінюване
недок. – недоконаний вид дієслова
несхвальн. – несхвальне
обсц. – обценне
однокр. – однократне
перев. – переважно
пестл. – пестливе
пит. – питальний
підсил. – підсилювальне
пор. – порівняй
предик. – предикатив
презирл. – презирливе
прис. – присудок
присл. – прислівник
просторозм. – просторозмовне
публ. – публіцистичне
розм. – розмовне
секс. – сексуальний
сп. – спосіб
схвальн. – схвальне
трансф. – трансформований фразеологізм

фам. – фамільярне слово
фольк. – фольклорне
фольк.-поет. – фольклорно-поетичне
частк. – частка

Скорочення назв мов

алб. – албанська
 амер. – американський варіант англійської мови
 англ. – англійська
 араб. – арабська
 асс. – американський сексуальний сленг
 біл. – білоруська
 болг. – болгарська
 влуж. – верхньолужицька
 гебр. – гебрійська
 гр. – грецька
 дангл. – давньоанглійська
 двнім. – давньовісхньонімецька
 дінд. – давньоіндійська
 діндевр. – давньоіндоевропейська
 днруськ. – давньоруська
 дчеськ. – давньочеська
 індар. – індоарійська
 індевр. – індоевропейська
 ісп. – іспанська
 іт. – італійська
 кашуб. – кашубська
 лат. – латинська
 латиськ. – латиська
 лит. – литовська
 макед. – македонська
 молд. – молдавська
 монг. – монгольська
 нвнім. – нововісхньонімецька
 нім. – німецька
 нлуж. – нижньолужицька
 перськ. – перська
 пол. – польська
 полаб. – полабська
 пракрит. – пракритська
 праслов. – праслов'янська

рос. – російська
 рум. – румунська
 серб. – сербська
 словацьк. – словацька
 словен. – словенська
 стслов. – старослов'янська
 стукр. – староукраїнська
 стфр. – старофранцузька

стчеськ. – старочеська
 тюрк. – тюркські мови
 угор. – угорська
 фр. – французька
 хорв. – хорватська
 циг. – циганська
 цслов. – церковнослов'янська
 чеськ. – чеська

Умовні позначення

- ◆ – стійкі (фразеологічні) звороти, прислів'я, приказки, що стосуються конкретного реєстрового слова
- – етимологічний, історико-культурний коментар
- < – з; походить з
- ⚙ – нестандартне вживання слова чи фразеологізму з ним
- ◆ – словосполучення, що стосуються всіх значень або не стосуються жодного значення реєстрового слова
- // – відтінок значення
- / – розділяє вид дієслова
- <...> – пропуск тексту в прикладах-ілюстраціях

Цифрував:
 4Smoke@gmail.com
 СМОК

Словник

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

*Александр Кобздей.
Дай-но мені цеглину...
(1950; Національний музей, Варшава)*

АБАЖУ́Р, ч., жарг. (крим., мол.). Презерватив.

АБО́РТ, ч. Передчасне переривання вагітності.

◆ **Же́ртва або́рту** [мо́зок вишкребли – ре́шта лиши́лась], згруб. – нікчемна, час-то нерозумна, людина. *Я – жертва аборту. Жертва невдалого аборт, аборт, що не відбувся* (О. Криштопа, А я яй); *Совок – на жаргоні – особливий тип советської людини. Жертва аборту радянської системи* (В. Шніцер, Рудимент «совкової» ментальності). ■ Вислів з репліки Остапа (роман І. Ільфа і Є. Петрова «Дванадцять стільців» та однойменний фільм): *«Ну ты, жертва аборт, а ну быстро говори, кому продал стул?!»*; **Кра́ще б тво́я ма́ти або́рт зроби́ла**, у ро́лі виг., згруб., лайл. – уживається при звертанні до людини, яку вважають нікчемною, недоумкуватою і дії якої викликають роздратування, обурення.

АБРИКО́СИ, мн. Чоловічі яєчка. З корпусу вивалює Чихаренко, наближається до нас, по-дурнуватому розкидаючи ноги, йому, мабуть, абрикоси заважають нормально ходити (А. Дністровий, Пацики).

АГРЕ́ГАТ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. *Я уявляю буквально, як це бути ексгібіціоністом. Як це стояти протягом кількох годин наготові, ховаючись у куцах і тримаючи руку на своєму “агрегаті”;* мені здається, що це навіть страшенно цікаво <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд).

АДЮЛЬТЕ́Р, ч. Статевий акт між особою, яка перебуває у шлюбі або з ким-небудь, крім законного чоловіка чи дружини.

■ Від фр. *adultère* < лат. «невірний, розпунний» < лат. *ad* «з» та *alter* «інший».

АЕРОДРО́М, ч., жарг. (мол.). Жіночі сидниці великого розміру.

АКВА́РІУМ, ч.: ◆ **Поміняти во́ду в аква́рії-юмі**, евфем., жарг. (хін), жарт.-ірон. – сходити в туалет; справляти малу нужду.

АКСЕСУА́РИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Статеві органи людини.

■ Зближення співзвучних слів *аксесуари і секс*.

◆ **Передпості́льні аксесуа́ри**, евфем., жарт. – дії, спрямовані на те, щоб сексуально збудити партнера перед статевим актом; петинг. <...> є такий тип чоловіків, [його] більше приваблює не секс, а протікання процедури зваблюван-

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

ня, воркотіння-туркотіння, ніжності на вушко, себто всі необхідні передпостільні аксесуари (С. Процюк, Тотем).

АКТ, ч. Гетеросексуальне злягання, яке передбачає проникнення пеніса у вагіну. Вони все ще подовжували акт (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Статевий акт** – те саме, що АКТ.

АЛЕ: ◆ **То алé, як малé, народн.** – чоловічий статевий орган (з мови жінок).

АЛЬФОНС, ч. Чоловік, який живе на утриманні коханки.

■ Від імені героя комедії О. Дюма (сина) «Мсьє Альфонс» (Alphonse).

АМАЗОНКА, ж., жарг. (крим). Жінка легкої поведінки.

АНА́Л, ч., жарг. (мол.). Анальний секс. *І давайте, давайте, закінчуємо перерву, всі по місцях, зараз будемо крутити сцену аналу!* (Іздрик: Гендер, ерос, порно).

АНА́ЛІЗ, ч., жарг. (мол.), жарт. Лайно.

АНА́ЛЬНИЙ, а, е. Стосовний до ануса, пов'язаний з ним; задньопрохідний.

◆ **Анальний секс** – сексуальні стосунки, які передбачають анальний контакт; **Анальний характер** – особистісні риси, які пов'язані з фіксацією на анальний стадій психосексуального розвитку.

■ Задоволення від випорожнення може призвести до появи таких рис характеру, як щедрість, зарозумілість і амбітність у той час, як задоволення від стримування випорожнення призводить до «анальної тріади»: впертість, скупість, акуратність. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 11.

АНДЕГРАУНД, ч., жарг. (мол.), жарт. Повний комплект інтимних послуг.

АНЕ́ЙРОС, ч., жарг. (мол.), жарт. Нетримання сечі.

АНИ́ЛІНГҀС, ч. Оральна стимуляція ануса.

■ Від лат. *ānus* «задній прохід» і *lingere* «лизати».

АНТÉНА, ж., жарг. (крим.), жарт. Чоловічий статевий орган у стані ерекції.

А́НУС, ч., Задній прохід.

■ Від лат. *anus* «отвір заднього проходу» < «кільце».

АПАРА́Т, ч., жарг. (крим.), просторозм. Чоловічий статевий орган.

◆ **Бурильний апарат**, евфем., просторозм. – те саме, що АПАРА́Т. — <...> *Чим більше бурильний апарат запускаєш, тим краще працює двигун. Французи не дурні, бо кожен коханку має* (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

АПЕ́ТІТ, ч. Хтивіе бажання, або похоть.

АРГУ́МЕНТ, ч., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган.

■ Алюзія на репліку «Доведи, що ти чоловік». Звернена до хлопчиків, вона імплікує «мужність, безстрашність», до чоловіків – «статева спроможність або сила».

АРМАГ'АНДОН, ч., дисфем., згруб. Армагедон.

■ *Армагедон* — великий бій як ознака кінця світу < в «Об'явленні св. Івана Богослова» (16:16): символічне місце остаточної загибелі ворогів Бога.

А́РМІЯ, ж.: ◆ **Кра́сна (черво́на) а́рмія; Черво́на гва́рдія**, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

АФРОДИЗІ́ЯК, ч. Речовини, які стимулюють статевий потяг і статеве збудження.

■ Від імені Афродити – грецької богині кохання. Реальними афродизіяками ува-

жають певні різновиди їжі, рослин та ін. До рослин-афродизіяків належать як здавна культивовані людиною (мак, коноплі, виноград, петрушка, часник і т.

ін.), так і добре відомі дикорослі рослини (кропива, беладона, полин, хвощ) *див.* **КОНОПЛІ**; **Кучерява петрушечка** *див.* **КУЧЕРЯВИЙ**.

Б

Б (БЕ), *ж., евфем., лайл.* Розпутна жінка, повія.

■ За першою літерою слова **БЛЯДЬ**.

◆ **Обзивати / обізва́ти на «Б»** *кого, евфем., просторозм.* Назвати кого-небудь словом блядь.

БА́БА, *ж. 1. розм., зниж., перев. зневажл.* Жінка.

◆ **Ба́ба з яйцями:** а) *розм., зниж., ірон.* – рішуча, владна і чоловікоподібна жінка; б) активна лесбіянка; **Сікти ба́бу**, *згруб., просторозм.* – здійснювати статевий акт з жінкою; **Ходити / піти по ба́бах** *див.* **ходити**.

2. *розм., перев. зневажл.* Коханка, співмешканка.

3. *жарг. (крим.).* Пасивний гомосексуаліст.

БАБІЙ, *ч., розм.* Той, хто дуже упадає за жінками; залицяльник, зальотник. *Бабії — це ті, хто ціпляється до всіх підряд, і навіть до абсолютно порядних жінок* (Є. Кононенко, Без музика).

БАБОДУ́Р, *ч., розм.* Те саме, що **БАБІЙ**. *Був женило, джигун, не послідній-таки бабодур. Може, й десь полишив самосійні діти* (Л. Костенко, Берестечко).

БАБОЛЮ́Б, *ч., розм.* Те саме, що **БАБІЙ**.

БА́ВИТИСЯ, *недок., розм.* Здійснювати статевий акт між чоловіком і жінкою.

◆ **Ба́витися в цюцю-ба́бки** — те саме, що **ба́витися**. *Але маючи на вибір трьох го-*

тових до вжитку панночок, я зовсім не мусив ще й бавитися в цюцю-бабки з четвертою (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

Пор. ПОЗАБА́ВИТИСЯ.

БАГА́ТСТВО, *с., просторозм.* Чоловічий статевий орган.

БАЙСТРЮ́К, *ч., зневажл., лайл., заст.* Позашлюбний син. *Не байстрюкові гріх, а батькові.*

БАЙСТРЮ́ЧКА, *ж., зневажл., лайл., заст.* Позашлюбна дочка.

БА́КИ, *мн.: ◆ Ба́ки зліти, жарг. (мол.)* – справити малу нужду; **Ба́ки по́вні**, *жарг. (мол.)* – є потреба відвідати туалет за малою нуждою.

БАЛДА́, *ч., евфем., жарг. (крим.).* Чоловічий статевий орган великого розміру.

◆ **Без балді**, *жарг. (мол.).* Серйозно, не жартуючи; без обману.

БАЛКО́Н, *ч., жарг. (мол.)., жарт. 1.* Великі жіночі груди.

■ **Конотация:** «виступає над декольте».

2. Зад, сідниці.

БАНА́Н, *ч., жарг. (крим.).* Чоловічий статевий орган, звичайно у стані ерекції.

◆ **Бана́н з мандаринами**, *жарг. (мол.)* – те саме, що **БАНА́Н**; **Пройті́ся бана́ном по Бродве́ю**, *жарг. (мол.), жарт.* – здійснити статевий акт з жінкою, яка має розтягнуту вагіну (з мови чоловіків).

БАНДЕР, ч., жарг. (крим.). Той, хто утримує притон розпусти.

БАНДЕРОЛЬ, ж.: ♦ **Бандероль відправити, жарг. (мол.), жарт.-ірон.** – справити велику нужду.

БАНДЕРША, ж., жарг. (крим.). Жінка, яка утримує притон розпусти. *Проживши в місті скільки вже років, він навчився розбиратися в жінках – така через півроку потрапляє на панель, за рік, вже дивись, – бандерша* (О. Ульяненко, Вогненне око).

БАНДУРА, ж. 1. фольк. Жіночий статевий орган. *В мене бандура недорогая, Як щирії меди дуже смашная* (Цит. за: Виженко 2005).

♦ **Грати на бандурі** – здійснювати статевий акт (про чоловіка). – *Положив мене козак із Лубен, Що гра на бандурі І вночі, і вдень. Тая бандура не дорогая, І Чорна, як жук, Волосяная – Не порветься, не подереться <...>* (Бандурка).

2. фольк. Чоловічий статевий орган. *Сам сидить на постелі, а бандура аж під стелю* (Українські сороміцькі пісні).

3. жарг. (крим.). Зад.

БАНКОМАТ, ч.: ♦ **Банкомат між ногами, евфем., розм., жарт.-ірон.** – піхва (про повію). *<...> добре їм! Мають банкомата між ногами; а тут героїном паришся і одні стукачі кругом, – як тута й не накваситись? <...>* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

■ Семантична універсалія – уявлення про жіночі геніталії як вмістилище грошей. Пор.: англ. *bank, money box* «жіночі геніталії», *deposit* «еякуляція». Richter 1993: 12, 14; рос. *копилка* «жіночий статевий орган». СРБ 2003: 174; в укр. еротичному фольклорі: *Скільки перлинок Я*

вклав у кохану – Не полічити. Це капітал мого духу, Снаги і натхнення (Цит. за: Виженко 2005). Див. БЮДЖЕТ.

БАНЯ, ж., евфем., заст. Задній прохід.

♦ **До бані, заст.** – ні до чого не здатний.

■ Це значення і пов'язаний з ним фразеологізм *до бані* фіксує О. Горбач як харківський арготизм, який побутував у 40-х роках ХХ ст. Горбач 2006: 94. Типово російський посил *іди в баню* пов'язаний з уявленням про баню як «антихрам», місце перебування нечистої сили. Додаткова (сучасна) асоціація – характерне для створення образливого значення, зниження гігієнічної характеристики співрозмовника. СРБ 2003: 76.

БАНЯКІ, мн., зах., жарг. (мол.). Жіночі груди.

БАРАН, ч., жарг. (бурс.-сем.). Хлопець, чоловік, який любить упадати за жінками.

БАРАТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

■ Від пол. жарг. *bara-bara* «статевий зв'язок».

БАРВІНОК, ч.: ♦ **Ночувати у барвінку, евфем., фольк.** – спати з чоловіком.

БАРДАК, ч., вульг., несхвальн., заст. Публічний будинок низького ґшту.

■ Див. БУРДІЙ.

БАРИШНЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Ой ходила Соня по раки, Вкусили «барішню» собаки...* (Лель, 1994, № 5).

БАРОХА, ж., жарг. (крим.). Жінка, доступна для статевих зносин.

БАТОН, ч., жарг. (крим.). 1. жарт.-ірон. або зневажл. Пасивний гомосексуаліст.

2. Молода гарна дівчина (перев. легкої поведінки).

БАХАЛІЇ, мн., діял. (поліськ.). Сперма.

БАХУР, ч., заст. 1. лайл. Розпусник; ловелас; холостяк.

■ Пол. *bachor* < гебр. *bāxir* «юнак» (первісно: вишуканий, красивий). З *Енеєм* *бахурі* всі схожі, Щоб враг зрадливих всіх побрав; Квартал був цілий волоцюг, Моргух, мандрьох, ярижниць, п'яниць І бахурів на цілий плуг (І. Котляревський, *Енеїда*);

2. згруб. Коханець. *Інгрід та Вольфганг* зникли з мого життя за тиждень як у моєї маман з'явився новий бахур <...> (О. Ульяненко, *Квіти Содому*).

3. зневажл. Позашлюбна дитина; байстрюк.

БАХУРКА, ж., заст. 1. Розпусна жінка.

2. згруб. Коханка.

БАХУРУВАТИ, недок., заст. Провадити розпусний спосіб життя. *Глузують, як хотять, із вас, Але з другими бахурують* [троянці], *Свої ж жінки нехай горюють...* (І. Котляревський, *Енеїда*).

Пор. ЗАБАХУРУВАТИ.

БАХУРУВАТИЙ, а, е, заст. Розпусний.

БАШОЛДА, діял. (гуц.), вульг. Розпусниця.

БАЮРА, ж., евфем., фольк. Вагіна.

■ Первісно: велика, глибока калюжа.

БЕДЁ, невідм., с., жарг. (мол.). Еротично забарвлена вечірка. *Пішла на беде*.

БЁДКА, ж., жарг. (крим.). 1. Повія, яка відчуває постійні фінансові труднощі.

2. Співмешканка злодія.

■ Це слово, що фіксується у російському кримінальному жаргоні з кінця 20-х років ХХ ст., постає елементом лексичної мікросистеми: *бедность* «арешт», «арештанти», *бедный* «нещасний, жалюгід-

ний, дурний», «який перебуває на лікуванні у психіатричній лікарні», *бедовая* «жінка легкої поведінки», *бедовый* «невживчива, неспокійна людина». Горбач 2006: 127; ЯБМ, 1, 76.

БЕЗДЁТУХ, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

БЕЗЁЦНИЙ, а, е. Непристойний, сороміцький. *Мрія в строї гімна, Безецний фарс* (Михайль Семенко, *Поезії*).

■ З пол.: *bezecny* «нечесний, підлий».

БЕЗЁЦНО, присл. Безсоромно. *І вона безецно лапнула його за матню, де не було нічого, крім холоду* (Ю. Андрухович, *Дванадцять обручів*).

БЕЗЗАКОНКА, ж., книжн. Розпусниця, блудниця. *Взяв дівчину-беззаконку На двадцятій весні* (П. Тичина, *Зоставайся, ніч настала*).

БЕЗОДНЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Як вийняв піцюрину, як загнав її у принцесину безодню, як став обертати* <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

БЕЗРУКИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

БЕЛЬХА, ж., арг. Повія; розпусниця.

БЕЛЬКЇН, ч., арг. Розпусник.

БЕН, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

БЕНДЮЖИНА, ж., народн., презирл., заст. Повія; розпусниця.

■ Можливо, похідне від *бендюжити* «ганьбити, зневажати», що постало, в свою чергу, очевидно, або як результат видозміни форми *бентежити* під впливом *бендюга* «одна з чотирьох жердин для підкладання під снопи на возі», *бендюх* «пузо», або під впливом словацького

дієслова *bendečiti* 'лягтися'. ЕСУМ, 1, 166.

БЕНДЮЖНИЙ, а, е, нехвальн. Огидний, нечесний.

◆ **Ходить як бендюжна** (хльорка): а) поводить себе як безчесна, розпусна жінка; б) про ледачу людину, яка повільно робить що-небудь. Синонім: **Збирається як старя шльондра** (див. ШЛЬОНДРА).

БЕ́НУС, ч.: ◆ **Бенус стойчус**, жарг. (мол.), жарт. – чоловічий статевий орган у стані ерекції.

БЕ́НЬКАРТ, ч., зах. (львів.), зневажл.

1. Те саме, що БАЙСТРЮК.

■ З пол.: *bełkart* «позашлюбна дитина» < нім. заст. *Bankhart* «тверда лавка». Бу-квально: зачатий на твердій лаві, а не на подружньому ложі. ЕСУМ, 1, 167.

2. Дитина, підліток.

◆ **Зма́хати бенька́рта кобі́ті**, зах., згруб.-просторозм. Запліднити жінку.

БЕРЕГТИ́: ◆ **Берегти́ / зберегти́ себе́** – бути стриманою у статевому відношенні, цнотливою, вірною (про жінку). *До нас приходили цілком порядні хлопці, але вона їх не хотіла. Берегла себе, як ніхто* (Ю. Винничук, Обід); *Дівчина виявилася занадто традиційного виховання, за якийсь рік мала виходити заміж і, що називається, берегла себе...* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

БЕ́ЦАЛКА (БЕ́ЦАЛКА), ж., жарг. (мол.), зневажл. Мала за віком дівчина легкої поведінки; молода повія. «*Бецалка*» верещала, викидала два пальці, а потім заснула. Ми її викинули майже на ходу, біля індустріального мосту (О. Ульяненко, Ірка).

БЕ́ЦАЛКА див. БЕ́ЦАЛКА.

БЗДИ́НИ, мн., вульг.-просторозм. 1. Гази в шлунку.

◆ **Рве́ться як бздіни** – поганой якості річ, яка швидко рветься; **Бздінами гівна́ не збу́деш** [мусиш ся добре паня́ти, щоб його́ вісрати] (прислів'я), зах. – вирішення певної проблеми вимагає серйозних зусиль; **Хто від вітру гине́, тому́ бздінами дзвоня́ть** (прислів'я) – хто налякається погрози, той не візьметься до діла і осоромиться.

2. Теревені, небилиці.

Синонім: БЗДУ́РИ.

БЗДИ́ТИ, недок., вульг.-просторозм.

1. Безшумно випускати гази з кишечника через задній прохід, поширювати сморід. *Дід перднув, баба бзднула – і хата потонула; Не бзди гостро, бо уріжешся* (прислів'я); *Вони бздили і відригували* (О. Ульяненко, Седой).

◆ **Бздіти, час від часу побзди́кувати у сте́лю**, вульг.-просторозм. – хропти. *Нона пішла, пихкаючи, мов скороварка, до органів, коли Гога бачив третій сон, побзди́куючи веселенько у стелю* (О. Ульяненко, Квіти Содому).

2. Мати, виділяти неприємний запах, погано пахнути; воняти. *Справді, бздить цей самосад, шановний Михайло* (П. Солодько, Четверта революція); *// безос. [Клавдій:] Чимсь бздить у кабінеті, Неначе хтось насрав нечистоплотно?* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

3. презирл. Дуже боятися, відчувати великий страх. [Валька:] <...> *А чого бо-ятися? Чи бзди, чи не бзди, однаково здохнем...* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); *І з цими словами Африкан Свиридович хоче лізти в вікно. Він так бздить Вери і Надєжди, що, очевидно,*

хуйово сообража (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

- ◆ **Не бзди, у ролі виг., вульг.-просторозм.:**
а) не бійся, все обійдеться; б) не говори неправди або дурниць. **Не бзди Грицю в кадільницю** – те саме, що **Не бздо [в каністру]** (див. БЗДО).

- 4. презирл. Говорити дурниці; // Говорити щось неприємне. <...> **Сміх** – це гелоготіння води з каналізаційних труб. Глухонімі так сміються. Нечисть вилазить з рота: так бздять паралізовані, з посинілими обличчями проститутки, так люблять поржати каліки (О. Ульяненко, Ангели помсти).

- ◆ **Бздіти голодні кавалки, зах. (львів.), жарг. (мол.), заст.** – повідати небилиці, неправдиві історії; **Не бзди мені під ніс, бо маю нюх; Не бзди, бзди томфу, хто нбса не має!**, вульг.-просторозм. – не бреши, бо я все розумію.

Пор. БЗДНУТИ, ЗАБЗДІТИ, НАБЗДІТИ.

- – метафоричне переосмислення: **Як не крути, а те, що називається дійсністю, бздить прямо в обличчя, як наречений після медового місяця. Недолугість та недоумкуватість виховання – ось що їх об'єднувало** (О. Ульяненко, Квіти Содому).

БЗДНУТИ, док., вульг.-просторозм. Безшумно випустити газу з кишечника.

- ◆ **Ні бздути, ні перднути див. ПЕРДНУТИ.**

БЗДО, с., вульг.-просторозм. Шлункові, кишкові газу.

- ◆ **Бздо на волю прбситься у кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь хоче випустити газу з кишечника; **Не бздо [в каністру], у ролі виг., жарг. (мол.), жарт.** – уживається для вираження заклику пе-

рестати боятися кого-, чого-небудь. [Вареник (злякано):] **Блядь, це німці!** <...> [Шурон (до Йонатана):] **Йонатан, а шо там у Ніцше про таке написано?** [Йонатан:] **У Ніцше написано: «Не бздо в каністру!»** (Лесь Подерв'янський, Нірвана).

БЗДОЛАРИ, мн., дисфем., вульг.-просторозм. Долари. – **Будуть долари!** – пояснював він йому. – **Бздолари!** – увірвав той розмову (Б. Жолдак, Шизотерапія).

БЗДУН, ч., вульг.-просторозм., презирл.

1. Той, хто псує повітря, поширює сморід (перев. про старих чоловіків).

- ◆ **Старий бздун, вульг.-просторозм., лайл.** – неприємний, буркотливий і слабкий дід. [Вітя (до Льоні):] **Спокойно, старий бздун! (вголос) Який ще нахуй гамлет? Я вам что, принц датський, щоб ви меня гавном разним скармливали?** (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

2. Боягуз.

БЗДУНЯКА, ч., вульг.-просторозм., лайл.

Те саме, що БЗДУН. **Оце ще бздуняка: начхурів і дихати не можна** (Усна мова).

БЗДУРИ, мн., зах. (львів.), згруб.-просторозм. 1. Те саме, що БЗДІНИ.

2. Дурниці; непотрібні, неважливі речі.

БЗДУХ, ч., вульг.-просторозм. Те саме, що БЗДО.

- ◆ **В здоровім тілі – здоровий бздух, дисфем., схвальн.** – про фізично і духовно сильну людину. – **А давай, Юрцю, вріжем!** – сказав пан Ромцьо, наливаючи мені вино. – **Шо ви слухаете тих дурних бабів. Ви мені подобається. А знаєте чому? В здоровім тілі – здоровий бздух** (Ю. Винничук, Обід). ■ Замість: у здоровім тілі – здоровий дух.

БЗДЮХ, ч. 1. вульг.-просторозм., презирл.

Той, хто постійно випускає гази з кишкового, псує повітря.

2. жарг. (бурс.-сем.), презирл. Чоловік, від якого смердить; плюгавець.

БЗДЮХА, ч. і ж., вульг.-просторозм., презирл. Недостойна, низька людина.

БІДЛО, с., евфем., згруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган великого розміру. *Чоловіки менше, а ось жінки перешипувалися поміж собою: та в нашого Предка таке бидло, що до колін дістає...* (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно: свійська рогата худоба.

БИК, ч.: ♦ **Бик-заплідник**, розм., згруб., ірон. – чоловік, перев. розпусної поведінки, від якого жінка може швидко завагітніти. <...> *кохала одного – Сергія Першого, а Череп'янський був для неї тільки биком-заплідником* <...> (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).
Синонім: БУГАЙ.

БИТИ, недок.: ♦ **Бити ковбасою**, що спереду, кого, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт з жінкою. *Чоловіче Матвію, Небий, серце, в неділю, Бий мене в середу – Ковбасою, що спереду* (Бандурка); **Бобра́ бити** див. **бобёр**.

Пор. ВІБИТИ.

БІГАЛКА, ж., народн., жарт. Пронос.

БІГУНКА, ж., народн., жарт. Те саме, що БІГАЛКА.

БІДА, ж., евфем., народн. 1. Жіночий статевий орган. *Їхав чоловік і приїхав до води. А з протилежного боку хотіла дівчина брести через воду. А вона до чоловіка: Їдьте, їдьте, бо я бреду. – Та бредить! А вона каже: Та побачите мою*

биду. Він: Я умисне того жду (Сором, фольк., зап. В. Гнатука).

■ Від літ. *біда* «нещастя, лихо», «нужда». Попри гумористично-жартівливий ореол, концептуальне навантаження цього слова в українському еротичному фольклорі надзвичайно вагоме, воно охоплює такі субконцепти, як «злидні, нужда» див. ГОЛОД – незадоволення статевого потягу, «лихо» див. ЛИХОВА́Н, ЛИХОВА́НКА, «горе» (*Ой став же я та й хилився На ту кровать, де Маруся. Ти, Маруся моя, ти до горя довела*) та ін.

♦ **Чорна біда** – те саме, що **біда**. *Виставила чорну біду, а пес на ню вие* (Коломийки Прикарпаття).

2. жарг. (бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган. *Стоїть Пилип над водою З великою бідою: Дівки кричать: «Пилип, Пилип!», А він бідою теліп, теліп* (Бандурка); *Ой старосто, старости, не дай біді зарости, Бо як біда заросте, то си ради не дасте* (Коломийки Прикарпаття).

3. діал. (зах.-поліськ.). Менструація.

БІДКА, ж., евфем., народн. Те саме, що БІДА 1. *Ой я маю тракториста! Така моя долі. Цілі плечі у солярці, бідка в солідолі* (Коломийки Прикарпаття).

БІДОНИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Жіночі груди.

БІКСА, ж., жарг. (крим.). 1. Повія.

■ Від нім. *Büchse* «банка» відповідно до універсальної семантичної моделі *посудина – жінка*. Вальтер, Мокиєнко 2002: 97.

♦ **Банова (майданна) бікса**, жарг. (крим.) – вокзальна повія; **Малюва́ти біксу**, жарг. (крим.) – знайомитися з дівчиною; **Офóрмити біксу**, жарг. (крим.) – здійснити статевий акт з молодою вродливою дівчиною.

ною; **Шофёрська бікса**, *жарг.* (крим.) – повія, з якою знайомить таксист.

2. *жарг.* (крим., мол.), *зневажл.* Дівчина легкої поведінки. <...> ну, тримай краба, ех, забульбенили б, зняли бікс <...> (Є. Пашковський, Безодня). // *жарг.* (мол.), *жарт.* Дівчина, перев. вродлива. Ей, бродяга! Наний ще раз. То було для мене, а тепер для моєї бікси! (П. Вольвач, Кляса).

БІЛґЯРД, ч., *евфем.*, *просторозм.*, *жарт.* Чоловіче яєчко, тестикула.

- ◆ **Ганяти лісого (шкўрку); Білґярд катати** – займатися онанізмом; **Грати в [кишеньковий] білґярд**, *вульг.-просторозм.*, *жарт.-ірон.* – постійно тримати руки в кишенях штанів; бавитися яєчками.

БІЛґЯЇЗНИЦЯ (БІЛґЯЇЗНИЦЯ), ж., *зах.*, *просторозм.* Жіночий статевий орган.

БІСЕСУАЛ, ч. Особа, яку притягують або сексуально збуджують особи обох статей.

БЛАВАТИ, мн., *зах.* Чоловічі яєчка.

БЛЕНІН, ч., *презирл.* В. І. Ленін.

- Контамінація *блядь* і *Ленін*.

БЛИЗЬКИЙ, а, е: ◆ **Стати близьким (близькою)**, *евфем.*, *розм.* – вступити у статевий зв'язок з ким-небудь.

БЛІН, ч., у ролі частк. або виг., *евфем.*, *вульг.-просторозм.* Уживається як заміник непристойної лайки при вираженні досади, роздратування, здивування і т. ін. Так де ж, блін, наш штопор? – допитувався за інерцією Михайло (В. Діброва, Збіговиська); *Натомість беремо українську belle letre і тупо дивимосся на шо. Блін! Прикметно, що дедалі частіш подибуємо на письмі скорочення на кириллиці «сучукраїт»* (Кг, 2001, № 19);

<...> після проколу з Андруховичем – від усіх кандидатів на премію беруться письмові розписки, що вони, блін, не заперечують, щоб їх влада трохи попользовала – за відповідну, звісно, винагороду (М. Рябчук: Вісім думок про Шевченківську премію).

- **Фонетичний евфемізм слова БЛЯДЬ**. Запозич. з рос. (наявний зв'язок з «кулінарним» образом). З 80-х років слово стало одним з найбільш актуальних евфемізмів молодіжної мови. СРБ 2003: 82. В україномовному молодіжному слововживанні до моди 80-х більш звичним було БЛЯ.

- ◆ **Блін Клінтон**, *жарг.* (мол.) – те саме, що блін. ■ *Біл Клінтон* – 42-й президент США; **Блін твою мати**, *евфем.*, *вульг.-просторозм.* – те саме, що **Йоб твою мати** (див. МАТЬ).

Синонім: БЛЯ, БЛґЯХА.

БЛУД, ч., *заст.* Статева розпуста. *Заміжжя входять ті, хто гуляють. Шлях до заміжжя йде через блуд* (Є. Кононенко, Без мужика).

- Слово з усіма похідними охоплює два значення: відхилення від прямого шляху, у прямому і переносному значенні; незаконне, безшлюбне співжиття, любоводіяння.

- ◆ **Вавилонський блуд** – те саме, що БЛУД. *Чи, може, ти одна тому причина? Чи, може, це в тобі той вавилонський блуд, що ти їх всіх підпалюси очима, як хтива іскра, кинути на трут!* (Л. Костенко, Берестечко); **Блудом ходити**, *діял.* (бойк). – провадити розпусний спосіб життя (про чоловіка). ■ Дослівно: «блудити з “чужими жонами”» Хобзей 2002: 46; **В блуд пустити свою вроду**, *народн.*, *несхвальн.* – почати поводити себе розпусно.

БЛУДІТИ, *недок., заст.* Вести розпусне статеве життя.

◆ **Тіло блудить ще й душу губить** (приказка) – розпусне статеве життя опоганює душу.

БЛУДЛИВИЙ, а, е, *заст.* 1. Який відзначається статевою розпущістю; розпусний.

2. Який має або виявляє ознаки статевої розпусти. *Через хвилину із дзеркала на мене дивилися очі, які бачив мало хто з моїх знайомих, – просто блудливі* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Синоніми: **БЛЯДОВИТИЙ**, **БЛЯДСЬКИЙ**.

БЛУДНИЙ, а, е, *книжн., несхвальн.* Розпусний, розбещений.

БЛУДНИК, ч., *заст.* Розпусний чоловік.

БЛУДНИЦЯ, ж., *заст.* Розпусниця, вульгарна жінка. *«А може, ти, Маріє, просто шлюха? Блудниця?!» – насміхався чоловік над жінкою* (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

◆ **Вавилонська блудниця**, *книжн., несхвальн.* – вкрай розпусна, розбещена жінка. ■ На основі біблійної легенди про місто Вавилон як осереддя спокус, вад, блуду; гріховне місце, де панує «суєта життя».

БЛУДОДІЙ, ч., *книжн., заст.* Те саме, що **БЛУДНИК**. Він був волоцюга, заволока і блудодій (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

БЛУДОДІЙСЬКИЙ, а, е, *заст.* Розпусний. Ти був сліпий. То душа блудодійська. Вона не варта твоєї любові (Л. Костенко, Берестечко).

БЛУДОДІЯТИ, *недок., заст., книжн.* Провадити розпусний спосіб життя. <...> мене любив, а з іншими лише грався, хоча

й блудодіяв, тобто мене не збирався покидати й не покинув (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

БЛУДСТВО, с., *заст.* Те саме, що **БЛУД**.

БЛУДЯЖКА, ж., *згруб.-просторозм., заст.* Те саме, що **БЛЯДЮЖКА**.

БЛЯ, у ролі частк. або виг., *вульг.-просторозм.* Уживається як заміник слова **БЛЯДЬ**. <...> він щось вчуває і не може сказати – <...> про ту зість, що пересушила його душу, здається, на грудку, про любов, бля, і про Вітчизну <...> (П. Вольвач, Кляса); [Нелічка:] Кричить – бля, бля, памперси... (О. Росич, Останній забій).

◆ **Бля буду**, у ролі частк. або виг., *евфем., вульг., жарг.* – те саме, що **Блядь буду** (див. **БЛЯДЬ**). <...> А пасажир запакований, бля буду. Поможі, Пашок <...>. (П. Вольвач, Кляса); – Коли ви йому вже спалите цю петушатню? – киває на гриль Павук. – Жив би я тут, давно б уже спалив, бля буду (П. Вольвач, Кляса). Пор.: **Блядь буду** (див. **БЛЯДЬ**); **Ну [це вже] бля вобше (вопше)**, у ролі частк. або виг., *вульг.-просторозм.* – уживається для вираження здивування, обурення. <...> ор лайт блю скайт майн кайф ну бля вобше (В. Цибулько, Майн кайф).

○ – мовна гра, заснована на оказіональній абрєвіації: – *От шкода мені, що не дав Асметка Януковичу свій блок створити, бо тоді б проти Блоку Ющенка «Наша Україна» був «Блок Януковича» і відповідно виборча кампанія йшла із гаслом: «БЛЮНУ на БЛЯ»* (Поступ, 2005, № 274).

БЛЯГУЗНИЦЯ див. **БЛЯГУЗНИЦЯ**.

БЛЯДВІ, с., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що **БЛЯДЬ**.

2. збірн. Бляді.

БЛЯДИНА, ж., лайл. Те саме, що **БЛЯДЬ**.

БЛЯДКА, ж., обш., презирл. Те саме, що **БЛЯДЬ**. <...> блядка і блядка, з усіма приналежними атрибутами <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

БЛЯДКИ, мн., обш., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. 1. Місце, де проводять час особи однієї або двох статей у пошуках партнерів для сексу.

2. Розпуста, гонитва за сексом.

◆ **Ходити / піти на блядки** див. **ХОДІТИ**.

БЛЯДОВІТИЙ, а, е, обш., згруб. Розпусний, який часто вступає у статеві зв'язки з представниками протилежної статі. Він – бикуватий і самозакоханий, вона – блядовита, але <...> (Л. Дереш, Архе); [Йорік:] *Блядовитих дівчат твоїх розріжем на шматочки і будемо годувати – щоб ти сказився, – Тебе частинами їх курв'ячого тіла!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Анжела, Жанна і Вероніка блядовиті дівчата (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

2. Характерний для розпусної людини.

Синоніми: **БЛЯДСЬКИЙ**, **БЛЯДУВАТИЙ**.

◆ **Блядовиті бчі у кого**, обш., згруб.-просторозм., ірон. – хто-небудь має хтивий погляд, характер.

БЛЯДОТА, ж., збірн., лайл. Бляді.

БЛЯДОХІД, ч., обш., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. 1. Головна вулиця у місті, де збираються для знайомств, зустрічей, флірту.

2. Розпуста, секс. *Я ніколи не захоплювався такими короткочасними історіями.*

мені завжди хотілося продовження якогось, хоч би трішки інтиму, а це був звичайний блядохід (Ю. Покальчук, Памо-рочливий запах джунглів).

БЛЯДСТВО, с., обш., згруб. 1. Статева розбещеність, розпутне життя. [Йорік:] *Я віднині наказую декретом справедливим заборонити все статеве блядство (Лесь Подерв'янський, Король Літр); «<...> І провів зі своєю повією всю ніч <...> Але такого блядства чомусь більше не хочеться <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); <...> не має змоги займатись, наприклад, блядством на службі або в гешефті кохатись (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); І потім вона до кінця життя була хрома і стала заробляти на життя собі блядством (О. Каїнська, Письмо).*

2. Те, що варте засудження; велика підлість, неподобство. Він [Павел Власов] одразу ж помічає блядство в своїх володіннях і слоноподібними ногами розчавлює бридке лігво Сфінкса (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

3. Безлад, відсутність будь-яких норм. – *Та, що тут за блядство? Я не поняв! Чого двері не відкриваєм?! – Картузик звучав грізно і правочинно (П. Вольвач, Кляса).*

БЛЯДСЬКИЙ, а, е, обш., згруб., презирл.

1. Те саме, що **БЛЯДОВІТИЙ** 1. <...> *дзявоніла <...> «из уваження к объекту», з української не злязачи, <...> київська іскуствоведка, <...> жодна мистецька збіганка без них, рибок, не обходиться, надто там, де пахне артистично блядськими мужиками <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).*

2. Притаманий, властивий повії, розпусній жінці. <...> *звучала лише тріскотня*

зв'язку із центром, регулярне «Щасливого путі», що його вимовляла, судячи з голосу, манірна дівчина блядського вигляду (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

3. Який має відношення до статевої розпусти. <...> найдієвішою рекламою є включення туди максимально оголених блядських тіл (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

4. Який є джерелом неприємностей; засмучує або робить шкоду комусь. [Миша (дістає вино):] Батя, будеш п'яти? [Опанас:] Та блядська печінка, ну, наливай (Лесь Подерв'янський, Кацапи); Ні, хай би хто-небудь усе ж пояснив: якого чорта було родитися на світ жінкою (та ще й в Україні) – із цієї блядською залежністю, закладеною в тіло, як бомба сповільненої дії <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); // Огидний, жахливий. Як добре, що на тобі нема цієї блядської Франції [французьких парфумів], – Президент вдихав мою шкіру, миту простим дитячим милом, і зітхав: – Як вони мене дістали <...> – хлопав носом у живіт і слинив його (М. Матіос, Бульварний роман).

БЛЯДУВАТИ, недок., обсц., згруб., презирл. Вести розпусне, розгульне життя. [Йорік:] Всім козойобам, подарасам, лісбіянкам, А також фетішістам й некрофілам, І з ними – всім, хто любить блядувати, Засунуть в жопу лома з нержавейки! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> потім я скажу їй про маму, яка блядує з дівчаком <...> (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

БЛЯДУВАТИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що БЛЯДОВИТИЙ.

БЛЯДУН, ч., обсц., згруб. Мужчина, схильний до статевої розпусти. Блядун повинен вміти зірвати тьолку, завести її, загрузити по повній програмі <...> (СинOPSIS станіславський необов'язковий).

БЛЯДЬ, ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. презирл. Повія, продажна жінка. Молодий патріот на Хрещатику Викладав українську граматику. Наркомани і бляді, Й всі хрещатицькі дяді Тепер люблять вкраїнську граматику (Ю. Позаяк, Шедеври); Хмарини біленькі летять, летять. Стара комсомолка. Мітинг. Заморською піснею наша б... свою територію міпить (І. Павлюк, Якщо вірити серцем).

♦ Як блядь на першому побаченні, зі сл. поводити себе, триматися і т. ін. – манірно, з претензією на високий соціальний статус. <...> усі ці ветерани, вони поводили себе як бляді на першому побаченні – вимагали квітів і духових оркестрів, лізли на сцену і пускали соплі, говорячи про Кобу, справжні солдати так себе не ведуть (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

2. презирл. Розпусна жінка, яка охоче вступає у статеві зв'язки з усіма підряд.

♦ Очі світіються як у бляді у кого, обсц. – хто-небудь веселий; Ходити / піти по блядях див. ХОДИТИ.

3. презирл. Будь-яка жінка, про яку говорять у третій особі. [Гурвінок:] <...> його небіж приходить, а жінки нема. Він до сусідки – сусідки нема. Він сховався за піч, думав, як прийде – налякає. Коли та блядь приходить, скидає одягу, волоси так розпускає, якоюсь хуйньою намазалась, і раз – в трубу (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі змінить ніззя).

◆ **Старá блядь, обш., лайл., перев.** у звертаний: а) літня жінка. [Данко:] *Що мовчите, га? Де Ізергіль, стара блядь?* (Лесь Подерв'янський, Данко); б) літня жінка, яку, щоб дошкулити, називають старою, яка викликає роздратування, обурення своїми словами, вчинками. [Гангрена:] *А хто це к нам лізе?* [Ганарея (шуткує):] *Та то якесь Випадіння.* [Випаденіє (ображається):] *Ти б на себе подивилася б – стара блядь, брючного костюма наділа. Тьху!* (Лесь Подерв'янський, Хвороба Івасика).

4. **презирл., лайл.** Погана, мерзенна людина.

◆ **Блядь вошіва** – те саме, що БЛЯДЬ; **Жодна (ні одна) блядь, обш., згруб.-просторозм.** – абсолютно ніхто.

5. у ролі виг. або частк., нехвальн. Уживається для вираження незадоволення, обурення і т. ін. – *Ти мені, блядь, лапшу на вуха не вішай!* (Іздрик, АМ™); <...> ну, говорять наші старші, ми їм, блядь, покажемо, покажемо-покижемо... (С. Жадан, Біг Мак); [Свирид Опанасович:] *Блядь! Колись я іще пацаном був, то їх [драконів] зимою в нас не було* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); // схвальн. Уживається для вираження задоволення, захвату, захоплення і т. ін. [ШО:] *Про що тобі ще хочеться писати, якщо взагалі хочеться?* [О. Ульяненко:] *Почав писати трилер. Воно нічого, – блядь, ніби складно ви-ходе, але думаєш: оце блін, оце піди, почекай, в те видавництво, в друге, які ще не повиздихали, потім його будуть півроку марудити, потім знову щось вилізе* (Інтерв'ю. У виданні: «ШО», 2007, № 5); // Уживається для підтвердження істинності сказаного. [О. Ульяненко:]

А література ж передбачає серйозність, на якій базується і кіно, і телебачення, і все інше. Це слон, на якому стоїть уся ця, блядь, масова шоукультура (Інтерв'ю. У виданні: «ШО», 2007, № 5).

◆ **Блядь буду, у ролі виг., жарг. (крим.), згруб.-просторозм.** – клятвене запевнення в істинності своїх слів, на підкріплення якоїсь обіцянки; **Йоб твою блядь!** у ролі виг. – те саме, що **Йоб твою мат** (див. МАТЬ); **Поводити себе на «блядь буду»**, обш. – не дотримуватися належного пієтету до співрозмовника, хитруючи, ввертаючись, попри ієрархію стосунків. – *Питаю його – ти хараішо подумав? Киває і, що характерно, продовжує вести себе на блядь буду і совершенно кое-как <...>* (П. Вольвач, Кляса).

БЛЯДЮГА, ж., обш., згруб., презирл. 1. Невиправна повія, велика розпусниця. У нашого свата Лозовая хата, А двері з радуги – *Всі свахи бля...ги* (В. Древланський, «Ой, мамо...»); Артур кладе важку руку мені на плече, в обличчя б'є жахливий сморід перегару, кидає погляд у бік лежачої: *хочеш цю блядюгу?* (А. Дністровий, Пацики); У нього там узагалі круто: *старе металеве ліжко з матрацом (деколи старші пацики туди вносили натягувати Булочку – блядюгу з Київської)...* (А. Дністровий, Пацики). *Патрікеєвна: дружина Микити, манірна руда блядюга з елементами декадансу* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета пидарасів).

2. Те саме, що БЛЯДЬ 4. Він ображений. *Блядюги. Ці араби і Камеруні. Вони блядюги* (О. Ульяненко, Седой); [Савва Морозов:] <...> *А посмішка, як в Берії. Когось чека, блядюга, і дивиться у воду, мов дурна <...>* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

БЛЯДЮЖКА, ж., *обсц., згруб.-просторозм., зневажл.* 1. Легкодоступна, розпусна дівчина, жінка. *Мама пишається: її дочка вчиться, а не гуляє. Адже в деяких жінок дочки мають хлопців мало не від дев'ятого класу! Цілюються з ними, дозволяють себе мацати. То вже не дитина, а блядюжка* (Є. Кононенко, Без мужика); *На вихідні я поговорив по телефону зі своєю далекою родичкою-блядюжкою, яка треться біля Патрі, і вона сказала, що дядя дуже злий, що кидалово його вивело з себе <...>* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

2. Повія-початківка.

БЛЯДЮЖНИК, ч., *обсц., згруб.-просторозм.* Місце перебування, збіговисько блядей.

БЛЯЖ, ч., *згруб.-просторозм., жарт.* Пляж.
■ Каламбурна контамінація слів *блядь* і *пляж*.

БЛЯТЭКА, ж., *обсц., жарг. (мол.)*. Бібліотека.

БЛЯХА, *евфем., просторозм.* 1. Вставне слово-паразит, яке уживається замість слова БЛЯДЬ. <...> *по довгому нездалому вовтузіні, по страдницьких корчах, по всіх одчайних ламентациях – «Ах, нащо ж я банячив!» і «Ай, бляха, а я так тебе хотів» <...>* (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); <...> *я хочу надати слово нашому гостю, який приїхав з далекого сходу, ага, із Самарканда, бляха, раз ми тут говоримо про діалог між Сходом і Заходом...* (С. Жадан, Біг Мак).

◆ **Бляха-муха**, у ролі виг., *евфем., просторозм., лайл.* – уживається для вираження досади, роздратування, обурення. *Марго запнулася, бо не знайшла підходящого слова. – Бляха-муха! – тихенько вилаяла-*

ся вона (М. Гримич, Чи чуєш, Марго?); Він швидко одягається, кидає до кишені старий батьків кастет, робоча династія, бляха-муха, але тут виходить його мама-буфетниця <...> (С. Жадан, Біг Мак).

2. ж., *жарг. (бурс.-сем.)*. Жіночий статевий орган. У нашого дяді всі дочері бляді бляхою торгують (Бурсацький фольклор); А у нашого дя..., ой дяді Всі його дівки бля..., Ой бляхою торгують й раді (В. Древянський, «Ой, мамо...»).

3. ж., *жарг. (бурс.-сем.)*. Повія.

БОБÉR, ч., *жарг. (мол.)*. Жіночий статевий орган.

◆ **Бобра́ бити**, *жарг. (бурс.-сем.)*. – здійснювати статевий акт із жінкою; **Спійма́ти бобра́**, *евфем., фольк.* – здійснити статевий акт з жінкою. <...> *спіймала бобра На печі у житі, У черво́нім оксамиті* (Цит. за: Виженко 2005).

БО́БИК, ч., *евфем., розм., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Полюби́ла тракториста, така її до́лі, В нього яйця у соля́рці, бобик в со́лідо́лі* (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Здо́хлий бобик**, *евфем., розм., зневажл.* – неерегований чоловічий статевий орган. <...> *це їх тягне на німфеток? так вони, сексологи, малоліток звать, від страху перед старістю, вони думають, що молоді їх... їхні, ну, сама розумієш, здохлі бобики з могили підіймуть <...>* (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб).

БО́БРИК, ч., *жарг. (бурс.-сем.)*. Жіночий статевий орган.

■ Від зменш. **бобрик** < **бобер** «хутро гризуна».

БОБУРКА, ж., діал. Чоловічий статевий орган.

БОГ, ч.: ♦ **Ббже сохрани**, *евфем., фольк.*, – статевий акт. *Мацав за цицьки і за курицю – так, що недалеко оставалось і до Боже сохрани* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Синонім: **Гбсподи помилуй** (див. ГОСПОДЬ); **Малий бог**, *евфем., фольк.* – чоловічий статевий орган.

БОДЕНКА, ж., *евфем., фольк.* Вагіна.

♦ **В такій боденці я би теж колотів** (прислів'я) – про прагнення чоловіка до статевого зв'язку з конкретною жінкою.

■ Первісно: невелика діжка з кришкою і замком.

БОЙФРЕНД, ч. Коханець, приятель жінки.

■ Від англ. розм. *boy-friend* «коханий; парубок; юнак». *На Заході байдуже, одружена жінка чи ні, має вона чоловіка чи бойфренда – це її приватна справа* (Є. Кононенко: Березіль, 2002, № 7–8).

БОЛВАНКА, ж., *просторозм., жарт.* Чоловічий статевий орган. *Незнайомець наближається, ми навіть бачимо, як у нього між ногами гойдається болванка* (А. Дністровий, Пацики).

БОЛОТО, с., *евфем., діал. (зах.-поліськ.)*. Піхва.

БОЛТ, ч., *евфем., жарг. (крим., жрм.)*, *вульг.-просторозм.* Чоловічий статевий орган. *Дивлячись на неї ззаду, відчуваю, як встає болт* (А. Дністровий, Пацики);

○ – метафоричне переосмислення: <...> і тільки не треба говорити щось про державні субсидії й неоподаткування, все це великий ідеологічний болт, запропонований тіньовими інженерами нашої цивілізації, і треба бути останнім недоумком, аби сприймати все це на віру

і намагатися грати за їхніми правилами <...> (С. Жадан, Біг Мак).

♦ **Забивати (класти) / забити (покласти)** **болт** на кого, на що: а) ставитися до чого-небудь байдуже. <...> і *робіть собі що хочете, бо я болт забив на сновидіння* <...> (Л. Дереш, Культ); *Та йди ти, та пішли вони. Хай бігають. Сподіваюся, ти тепер забиваєш такий самий болт на все, як і я* (І. Карпа, 50 хвилин трави); б) рішуче припиняти займатися чим-небудь. *Друзі запевняли Славка, що це – вірняк, і підбивали «забити болт на ІТР» та державну службу. Щоб, нареши, працювати на себе. Руками, біля землі, на повітрі* (В. Діброва, Збіговиська).

Пор. **Пеніс забити (покласти)** (див. ПЕНІС); **Штўцер забити** (див. ШТЎЦЕР).

БОЛЯЧКА, ж.: ♦ **Червона болячка**, *жарг. (мол.)* – менструація.

БОМБА, ж., *жарг. (мол.)*, *жарт.-ірон.* Приступ метеоризму або зіпсоване повітря.

БОМКО, с., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. ■ З пол.: *bąk* «гедзь».

♦ **Пустити бомка** – здійснити статевий акт. *Мені Томко пустить бомка* (Цит. за: Виженко 2005).

БОНДРЯСА, ж., діал. (гуц.). Гарна, але розпусна жінка.

БОРДЕЛЬ, ч. Публічний дім.

■ Див. БУРДЕЙ.

БОРОДА, ж.: ♦ **Бородата борода**, *евфем., фольк.* – жіночий статевий орган. *А в Марії є пизда – Бородата борода* (Русинський ерос).

БОРОЗНА, ж.: ♦ **Виюрати борозну**, *фольк.* – здійснити статевий акт з жінкою; **Стати в борозну**, *фольк.* – те саме, що **Виюрати борозну**.

БОРО́ТИ, *недок., кого, просторозм.* Здійснювати статевий акт.

БОРО́ТИСЯ, *недок., жарг. (мол.).* Здійснювати статевий акт; злягатися.

БОРОТЬБА́, *ж.*: ♦ **Боротьба́ під ко́вдрою**, *жарг. (мол.)* – статевий акт, процес злягання.

БО́СКА, *ж., фольк.* Повія. *Хай собі ходить Микола до боски, аби не ходив до сусідки Тодоски* (Цит. за: Виженко 2005).

БРА́МАН, *ч., зах. (львів.), жарт.* Мужчина, який користується послугами прости-туток, що віддаються на вулиці, біля брам, парканів.

■ Пор. зневажливо про таких жінок: *Деко́трій жоні́ було б добре і на паркані́.*

БРАТ, *ч.*: ♦ **Моло́чні брати́**, *жарг. (жрм.), жарт.-ірон.* – чоловіки, які перебувають у статево́му зв'язку з однією жінкою. – *Будеш нашим молочним братом! Телиця – перший клас!* (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*).

БРА́ТИ, *недок. 1. жрм., жарт.-ірон.* Займатися оральним сексом.

♦ **Брати́ в рот** – те саме, що **брати́**. *Либлядь брала в рот в кожного по черзі. Але не ковтала. Тримала за щоками* (І. Окуневський, *Чиряк*); <...> *я в курсах, <...> хто на Київській з бабасьок бере в рот...* (А. Дністровий, *Пацики*).

2. *кого.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка). <...> *він виникав у своєму помешканні в незліченні години Артурової відсутності і по-хазяйськи брав її просто на кухонному столі...* (Ю. Андрухович, *Дванадцять обручів*); <...> *він ніколи не лягає на панну, а бере її тільки ззаду. Як одноріг* (Ю. Винничук, *Мальва Ланда*).

♦ **Брати́ / взяти́ ті́ло див.** **ТІ́ЛО**; **Брати́ до рук ша́блю див.** **ША́БЛЯ**.
Пор. **ВЗЯ́ТИ**.

БРА́ТИК, *ч.*: ♦ **Бра́тик і сестри́чка**, *евфем., просторозм., жарт.* – чоловічі і жіночі геніталії.

БРЕХУНЕ́ЦЬ, *ч., жарг. (мол.), жарт.* Чоловічий статевий орган. – *Не обманюй, будь ласка. Бо я тобі зараз його відкушу. – Кого? – Запитую я.– Брехунця,– каже Рита* (В. Шкляр, *Елементал*).

БРУСО́К, *ч.*: ♦ **Черво́ний брусо́к**, *евфем.* – чоловічий статевий орган. *Я в тебе вганяю червоний брусок, Але головне це духовний зв'язок* (Ю. Позаяк, *Шедеври*).

БУ́БІ-ЛУ́БІ, *мн., жарг. (мол.).* Жіночі груди.
■ Від англ. розм. *boobs* «жіночі груди».

БУ́БОЧКА, *ж., просторозм.* Частина чоловічого статевого органа – «вуздечка».

БУГА́Й, *ч.* Хтивий чоловік з високою статевою потенцією. <...> *Предко як бугай – за смачну їжу ладен обслуговувати не тільки доярок, а й корів <...>* (В. Скуратівський, *Жеребець*).

■ Первісно: некастрований племінний бик. Персоніфікований образ бугая як уособлення чоловічої агресивної сексуальності в еротичному фольклорі: *Ведуть [хуя] на припоні, як бугая; А [хуй] реве, по [пізді] йде. – Як дойду вночі, Повиколою [пізді] очі* (Бандурка); *Не йди, дівчино, в поле – Там тебе бугай сколе Довгою тичиною – Не будеш дівчиною* (Бандурка).

БУГАЮВА́ТИ, *недок., жарг. (бурс.-сем.).*
Зраджувати дружині.

БУДЯ́К, *ч.*: ♦ **Ходити́ в будя́ки**, *евфем., на-родн.* – здійснювати статевий акт.

БУЗЕРАНТ, ч., зах., жарг. Гомосексуаліст.

- Від нім. *Buseron* «гомосексуаліст (дослівно: хлопчик-коханець)» < іт. *buggerare* «гомосексуальна орієнтація (15 ст.)». Горбач 2006: 454.

БУЗИНА́, ж.: ♦ **Ходити в бузині́, фольк.** — здійснювати статевий акт.

- Пор. загадку про коїтус: *Що за новина: колишеться бузина.*

Синонім: **Ходити в будя́кі** (див. БУДЯ́К); **Ходити в жі́то** (див. ЖІ́ТО).

БУ́ЗЯ, ж., зах., фольк., просторозм. Жіночий статевий орган. *І сьогодні тут, І завтра прилину, Бо в куми моєї Не бузя — малина* (Цит. за: Виженко 2005); *Вона приходила до мене щодня, і ми щодня кохалися, але щоразу я кінчав їй у бузю* (Ю. Винничук, Із «Записок проїдисвіта»).

Синоніми: **Гу́бки з борі́дкою** (див. ГУ́БКА, ВАРГА́ТА).

- З пол.: *buźnia* «уста, головним чином дитячі або дівочі». Див. коментар до ГОВОРІ́ТИ.

БУЙО́К, ч., жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган.

БУ́КВА, ж.: ♦ **Поси́лати / послати на три бу́кви** див. ПОСЛА́ТИ.

БУЛАВА́, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. *Аж от почула-м, же сили его зачали підупадати, з грудей ему ся вирвав розкішний стогін, а тая страшна булава влет в переменяла в слабеньке і гіднее жалю створіння* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

БУ́ЛКИ, мн., жарг. (крим., жарт.). Сідниці.

БУЛЯ́НДРА (БУЛЯ́НДРЯ), ж., діал. (гуц.). Жінка легкої поведінки.

БУЛЯ́НДРЯ див. БУЛЯ́НДРА.

БУМ-БУМ, невідм., ч., жарг. (мол.), жарт.

Статевий акт. *Може, згадала наш ексклюзивний бум-бум і їй хочеться ще?* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

- З амер. сленгу геїв: *boom-boom* «анальний секс».

БУРДЕ́Й, ч., заст. Публічний дім.

- З молд. *бордей* < рум. *bordéi* «землянка» < іт. *bordello* «хатина; дім розпусти» < стфр. *bordel* «мала хатина» < *borda* «дощата хата». ЕСУМ, I, 299; ССІС, 95.

БУРУ́ЛЬКА, ж., евфем., розм. Чоловічий статевий орган. <...> *оце нещастя біга по селу і наставляв мені роги! А щоб йому бурулька та відпала!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

БУРЯ́К, ч.: ♦ **Черво́ний буря́к**, евфем., фольк. — чоловічий статевий орган. *Ми її не манили, сама вона хтіла Червоного буряка до білого тіла* (Бандурка).

- Див. **Фалі́чний сі́мвол** (див. ФАЛІ́ЧНИЙ).

БУР'Я́Н, ♦ **Проблукати́ в бур'я́нах**, евфем., жарт.-ірон. — зраджувати в подружньому житті.

БУТЕРБРО́Д, ч. I. жарг. (жрм., крим.). Статеве злягання втрюх як у гетеро- (жінка з двома чоловіками), так і в гомосексуальному варіанті. *Не гребує шістьдесятилітній автор і зоофільними мотивчиками й так званими «бутербродами»* (Ю. Василенко, Диявольська фієста на попелищі цнотливості).

- Пор. *club sandwich* «клубний сендвіч». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994, 46; Richter 1993: 47. Клубний сендвіч складається з трьох шматків хліба з наповненням між ними.

♦ **Шведський бутербро́д** — те саме, що бутербро́д; Синонім: **Шве́цію робити (зробити)** (див. ШВЕ́ЦІЯ).

БЇТИ, *недок.* ♦ **Біти близьким** з ким – мати статеві стосунки. Від кожної панни, з якою був близьким, я дізнавався про себе щось нове (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Біти разом** – те саме, що **Біти близьким**.

БУФЕРА́, *мн., евфем., вульг.-просторозм.* Жіночі груди (звичайно великого розміру).

БУХГА́ЛТЕР, *ч., евфем., просторозм., жарт.* Бюстгальтер.

■ На основі паронімічного збігу двох слів, зафіксованого в анекдоті: *Наказує жінка чоловікові: – Сходи в магазин та купи мені бюстгальтер. Чоловік пішов, але дорогою забув, як жінка називала ту річ, і питає в магазині продавця: – Бухгалтер є? – Нема. – А хто є? – Заступник. – Та*

давайте кого-небудь, лиш би моїй жінці груди держав.

БУЦ, *ч., зах., просторозм.* Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: «дурень, недотепа» < нім. арг. *Вит* «поліцей» < середньонімецьке *vi-ze* «опудало». Горбач 2006: 454. Пор.: **ВАР'ЯТ**, **ДУРЕНЬ**, **МУДА́К**.

БУ́ЦАЛ, *ч.* Чоловічий статевий орган. <...> *пальці радо лягли на жадану плоть, го-туючи ту вродисту мить, коли мій «бу-цал» збереться з духом і розпочне свій перший любовний двобій* (С. Лис, *Моя Мадонна*).

■ Від *буцати* «бити, колоти рогами (про барана)».

БЮДЖЕ́Т, *ч., евфем., жарг. (крим.), жарт.-ірон.* Піхва (стосовно повіі).

В

ВА́БИК, *ч., фольк., евфем.* Чоловічий статевий орган. *Зійшла ранішня зоря, Підвівся і вабик. Ой він жвавий та моторний, Дав рибоньці ладу. Лад ладував, а перлин не втерляв* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: мисливська дудка для заманювання дичини.

ВАВИЛОНСЬКИЙ, *а, е.* Гріховний, пов'язаний зі статевим життям, актом. *Бо що ти знала? Шовки та люстро. Та злато-глави, та води колонські. Та різні мислі свої вавилонські* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена). ♦ У Біблії древній Вавилон зображується містом розпусти і язичницького гріхопадіння. У християнській термінології – «гріховний».

♦ **Вавилонська Блудниця** *див.* **БЛУДНИЦЯ**; **Вавилонський блуд** *див.* **БЛУД**.

ВА́ВКА, *ж., евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Чи ти, зятю, чоловік, Чи ти в дочки Савка? Побач в неї поміж ноги, Яка в неї вавка* (Українські сороміцькі пісні).

ВАГІ́НА, *ж.* Жіночий копуляторний орган; піхва.

■ Від лат. *vagīna* «оболонка».

ВАКХА́НКА, *ж., книжн.-поет.* Розпусниця.

ВА́ЛЕК, *ч., зах. (львів.), вульг.-просторозм.* Чоловічий статевий орган.

♦ **Скоч мі на ва́лек**, *у ролі виг.* – нічого мені не зробиш!

■ З пол. вульг. *wał* «чоловічий статевий орган».

ВАЛІ́ТИ *див.* **ВАЛЯ́ТИ**.

ВАЛУШЕК, ч., Зменш. до ВАЛЕК.

◆ **Валушком** по слімачку – статевий акт.

ВАЛЯТИ (ВАЛІТИ), недок., кого, евфем.

Здійснювати статевий акт.

ВАЛЯТИСЯ, недок., з ким, евфем. Здійсню-

вати статевий акт; злягатися.

ВАРГАН, ч., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: музичний інструмент, на якому грають губами.

ВАРГАТА, ж., у ролі ім., евфем. Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата* (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

■ Від пол. *wargi* «губи».

ВАРЕНИК, ч., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган.

Синонім: ПЕРОГ.

ВАР'ЯТ, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

◆ **Вмочити вар'ята**, жарт. – здійснити статевий акт. Синоніми: **Мочити / замочити (помочити) кінець** (див. КІНЕЦЬ); **Мочити / замочити пісюна** (див. ПІСЮН).

ВАСИЛІНА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ВАСИЛЬОК, ч., жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган. *Тут тобі не Київ – радіонуклідів менше. Хоча є. Але на твоєму васильку це не відбивається. Бережи його. Він у тебе один. І справенький. Як ванька-встанька* (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

ВАСЯ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ВАФЛЕГЛОТ, ч., просторозм., вульг. 1. Те саме, що ВАФЛІСТ.

2. Нікчемна, підла людина. <...> *зграйка папуг із однаковими голосами і поглядами, сексоти кегебістські, мразі недоношені, вафлеглоти смердючі* <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ВАФЛІСТ, ч., жарг. (крим., мол.). Чоловік, який займається оральним сексом.

ВАФЛІСТКА, ж., жарг. (крим., мол.). Жінка, яка займається оральним сексом.

ВАФЛЬОНИШ, ч., просторозм., вульг. Молода, недосвідчена людина. [Опанас:] *Вафльониш ти єщю на ахфіцера учіться* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

ВАФЛЯ, ж., жарг. (крим.). 1. Орально-генітальний статевий акт.

2. Сперма. [Чорт:] <...> *Ми її вафлями нагодуємо, а потім голову відріжемо і закинемо до студентів* <...> (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеньє).

ВБЕРТАТИ, кого, евфем., діял., фольк. Здійснювати статевий акт. *Іване, Іване, твою жінку на зарінку вбєртиали цигани* (Цит. за: Лєсюк 2007).

ВВІЙТИ (УВІЙТИ) див. ВХОДИТИ.

ВГАВМОНІТИСЯ, док., дисфем., обсц. Замовкнути.

■ Зближення літ. *вгомонитися з гавно*.

ВГАНЯТИ, що в кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт з жінкою.

ВГАТИТИ, док., кому, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою.

ВГРАТИ, док., кого, евфем., зах., жарг. (жрм.). Здійснити статевий акт з жінкою. *Цілий ранок на згадку про Ульяну мій прутень ставав на чати, а*

щойно я переставав про неї думати, падав плячком. Зараз в авті він знову зайняв стійку. Невже я її сьогодні не вграю? (Ю. Винничук, Троянда Орисі).
Пор. ВІГРАТИ.

ВДУТИ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт (про чоловіка).

ВЕ́ЖА, ж.: ♦ **Ейфелева ве́жа**, *евфем., книжн.* – чоловічий статевий орган у стані ерекції. Тим часом з ясновельможного пана робилася Ейфелева вежа, яка також іскрилася голодними крапельками чоловічих соків (М. Матіос, Бульварний роман).

ВЕНЕ́РА, ж., жарг. (бурс.-сем). Сифіліс.

■ Від венеричне захворювання.

♦ **Букéт Венéри**, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – венеричне захворювання.

ВЕНЕРИ́ЧНА, ж., у ролі ім., дисфем., жарг. (мол.). Варенична.

ВЕНЕ́РКА, ж., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Венеричне захворювання.

ВЕРБА́, ж.: ♦ **Хова́тися під ве́рбами**, *евфем., народн.* – здійснювати статевий акт.

ВЕРЗА́ТИ, *недок., жарг. (мол.).* Справляти велику нужду.

ВЕРЗО́ТА, ж., жарг. (мол.). Лайно.

ВЕРЗО́ХА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ВЕРЗО́ТА.

ВЕРСТА́Т, ч., жарг. (мол.). 1. Тіло дівчини, жінки.

2. Зад, сидниці.

ВЕРТИХВІ́СТКА, ж. 1. розм. Легковажна жінка.

2. *евфем.* Жіночий статевий орган. Заплющивши очі, так ніби це щось могло врятувати, посунула долоню на свою вер-

тихвістку (М. Матіос, Бульварний роман).

Пор. ЛІСИЧКА-ВЕРТИХВІ́СТКА.

ВЕРТИ́ТИ, *недок., кого, евфем.* Здійснювати статевий акт з жінкою. *Христия маленька, на передок слабенька, хто хотів, той вертів* (Нар. пісні в записах І. Франка).

♦ **Верті́ти дірку (дірочку)**, *евфем.* – те саме, що **верті́ти**. *Чому-с тоді не плакала, в зуби не рипіла, Та як моя піцюринна дірочку вертіла?* (Коломийки Прикарпаття). Пор. **Проверті́ти дірку (діру́)** (див. ДІРКА).

ВЖА́РИТЬ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з жінкою. [Літр:] <...> *замість того, щоб когось вжарить, Повинен довго й нудно ти пиздіти І слухати пизд'ож такий же самий <...> (Леся Подерв'янський, Король Літр).*

ВЗУ́ТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з жінкою. – *І взули її? – поцікавився Юрко. – Прошу? – Він питає, чи відбувся коїтус, – пояснив Гриць (Ю. Андрухович, Рекреації); – Він заспокоїться, лише коли мене «взує»! Останню жертву із блискучої четвірки. Але не на ту напав! (М. Гримич, Магдалинка); – <...> Ти вдав, буцім погоджуєшся на самогубство тільки для того, щоб її взути (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).*

■ У слов'янських і неслов'янських мовах жінка – *взуття* є семантичною універсалиєю. Пор.: *Жінка – не черевик, з ноги не скинеш* (укр.), *жена не лапоть, с ноги не сбросишь* (рос.) – про стару, хвору жінку, *old boot* (англ.), *vieille rite* (фр.) – старий черевик, «стара повія». Пор. також ПРА́ВІЛО, ХА́ЛІВА, ШЛЮ́НДРА; фразеологізм

цієї сфери: *десь підошва витреться, а того ні* – про жіночу вагіну. Пор. також амер. сексуальний сленгізм *round-heels* «нерозбірлива у зв'язках жінка» (буквально – каблукі круглі). Московцев, Шевченко 2005: 330. Можливе пояснення внутрішньої форми сленгізму: «Коли вага тіла падає на п'яти, людину легко перекинути, трохи штовхнувши назад. Про таких людей кажуть, що вони “ласі” (російське “падки” зберігає внутрішню форму), а коли мова йде про жінок, вислів набуває певного значення. У мене була пацієнтка, основна скарга якої полягала в тому, що вона не могла впоратися з сексуальною агресивністю, яку чоловіки виявляли до неї. Вона стояла, похитуючись на п'ятах. Про таких дівчат кажуть, що в них “круглі п'яти”. Агресія і рух неможливі, якщо людина не спирається на передню частину стопи». Лоуэн 1996: 85.

Семантичне перенесення *взуття* → *жінка*, вочевидь, має сексуально-психологічне підґрунтя. Напр.: «У психоаналізі геніталізація – термін на позначення перенесення сексуального задоволення з генітальних органів на несексуальні об'єкти, які схожі на них або їх символізують, напр.: черевики або каблукі». «Ретіфізм – еротична манія, пов'язана з жіночим взуттям. “Взуттєві” фетишисти досягають сексуального збудження, оглядаючи, носячи, нюхаючи, цілуючи або мастурбуючи із застосуванням жіночих черевиків. Термін походить від імені французького письменника 18 ст. Ретіфа де ля Бретона, який прославився цією дев'яцією». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 99, 214.

ВЗЯТИ, док., кого, жарг. (мол.). Вступити у статеві стосунки з жінкою. <...> *А коли передсексуальна романтика стане трохи зайвою і дещо обтяжливою, ми опинимось у нього вдома. Коли я роздзгагатимусь, він, червоніючи та синіючи, скаже, що не спроможний мене взяти звичайно* (С. Процюк, Тотем); *Швидко скинув з себе сорочку й штани, і взяв її в цьому чорному місиві, палко збираючи губами роздушені чорниці з її тіла...* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

◆ **Взяти жінку**, розм. – вступити в статеві стосунки з жінкою внаслідок активного залицяння, але не насильництва.

ВИБИТИ, док., кого, фольк. Здійснити статевий акт з жінкою. *Ой на ставу, на ставочку Білий гусак гинув. Дала би-м ті три копійки, Щоби-сь мене вибив* (Бандурка).

ВИБЛЯДОК, ч., общ., вульг.-просторозм., лайл. 1. Незаконнонароджена, позашлюбна дитина.

2. Мерзотна, підла людина; сукин син. <...> *вгородити в нього всі наявні ножі й інші колючо-ріжучі предмети, щоб рухнув, виблядок, стікаючи кров'ю, щоб ходив кров'ю, щоб кінчав кров'ю!* <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); *На жаль, все його творче життя зотліло у боротьбі із перестраховщиками, з тупими чинушами, цими беззідними виблядками системи, які засідали по художніх радах та міністерствах* (Г. Тарасюк, Сні анахорета); *Я поклав йому руку на плече і відчув, що Титаря трусить, нім холодний, наче його ламає, а не цього мажорного виблядка* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

♦ **Виблядок собачий** – те саме, що **ВІБЛЯДОК 2.**

3. Нікчемна людина. Вони плодяться виблядами і крокують проспектами, ла-суючи запахами вибиралень (І. Окуневський, Чиряк); Якби не покійна сестра, ти, виблядку, гнів би тут усе життя, шипів один із дядьків (С. Прощук, Тетем).

4. презирл. Мужчина, який отримує матеріальну винагороду за інтимні послуги, надані жінці. Синоніми: **ЖІГОЛО, ВІСЕРОК**. Пор.: **Сўкин син** (див. **СИН**), **Скўрвий син** (див. **СКЎРВИЙ**).

ВІБУХ, ч., книжн. Оргазм. <...> але врешті стався вибух, яскравий і сильний, його струсило всього, як електрикою, вона кінчила зразу, щойно він увійшов в неї <...> (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ВИБУХАТИ, недок., **ВІБУХНУТИ**, док., та-кож однокр., жрм. Відчувати оргазм. <...> і тепер я вибухав просто в її рот, просто в неї, вже не просто стогнучи, а мало не горлаючи від задоволення, і ще, і ще, і ще... (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Коли вибухаю, а вона, налита жагою, тільки доходить, я дотягаю її ротом і пальцем (А. Дністровий, Пате-тичний блуд); Він вибухнув не так скоро, як вона думала, але все ж досить швидко і, певне, почув ніяковість, бо коли гаряча хвиля розлилась усередині неї, він зойкнув, застогнав... (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ВІБУХНУТИ див. **ВИБУХАТИ**.

ВІВЕРЖЕННЯ, с. Сім'явилиття під час статевого акту. Під час виверження я подумав, про що ми з нею зараз будемо говорити? (О. Довженко, Я кохаю музику); Багато років тому, в цьому ліжку, пристрасть привела її до святого мате-

ринства й пристрасть закінчилася, бо мети було досягнуто. Одного-єдиного виверження було досить, щоб убити бажання й створити простір для доньки; батько одним ударом убив двох зайців (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІВ'ЮРОЧКА, ж., евфем., зах., фольк. Жіночий статевий орган. Як я була мо-лода, то пила-м з панами Та й за тоту вив'юрочку, що межи ногами (Коломийки Прикарпаття).

ВІГРАТИ, док., кого, евфем., зах. (гал.-бук.), жарг. (жрм.). Те саме, що **ВІГРАТИ**. <...> не побоятися зняти місцеву курву Аньку, виграти її без засобів безпеки <...> (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Говоре — плати тисячу баксів Або під суд тебе віддам Я їй сказав що за ті гроші Я можу виграти її її сестру і братову І всю родину на селі (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: 117 стаття).

♦ **Виграти, як Сидорову козу** – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю. Одного разу, при мені, прогнав молодицю, ладну йому віддатися, головне – сам го-товий був виграти її (красиву з біса), як Сидорову козу (А. Морговський, Салаїха, нера...).

○ – гра на прямому і переносному значення слова *грати* та на граматичній категорії двовидовості: «А в основном, прекрасная Маркиза, все хорошо, все хорошо», – міг вечорами наспівувати президент Кучма під улюблену гітару, **грав** же, сучий син, Клінтон на саксофоні й навіть **виграв** Моніку – і нічого (В. Махно, Passport).

ВИДРЮЧИТИ, док., кого, вульг.-просто-розм. Те саме, що **ВІІБАТИ 2**. <...> Росія, сука Росія знову нас видрючила, москалі нас зделалі, горе-горе тій чайці-небозі... (Ю. Андрухович, Таємниця).

ВИЄБОН, ч., *перев. мн.* **ВИЄБОНИ**, *обсц., зневажл.* Намагання здаватися важливим, значимим; хизування. [Василь:] *Нам звична жизнь, як старий геморой, А смерть незвична нам, і це – буття законні, Бо всяка жизнь – слабенькі виєбони <...>* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

ВИЗВОЛЮВАЧ, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик <...>, Погашувач жаги, Визволювач, Клин, Швач <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВІІБАНИЙ, а, е, *обсц. згруб.* Людина, з якою здійснили статевий акт.

♦ **В сраку (в жопу) вийбаний** *див. СРАКА; Хитро вийбаний, обсц., згруб., презирл.* – хитріший, спритніший за інших. Синонім: **Такий розумний, бо (на́че) трьома хуями зрблений** (*див. ХУЙ*).

ВІІБАТИ (ВІІБТИ), *док., кого, обсц., згруб.-просторозм.* 1. Здійснити з кимсь статевий акт. [Іван Опанасович:] *Та я не за то, мені інтересно, хто її вийбив, вона ж тричі за мене шириша, ще й окуляриносить* (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеньє); *От я і вирішив: вийбу з десяток хлопчиків та й подамся на медичну експертизу як педик-педофіл* (Іздрик, АМ™).

♦ **В сраку вийбати (вийбти)**, *кого:* а) здійснити акт мужолозтва. [Голос Магарича:] *Тобі, я бачу, мало пізди получить, ти ще й хочеш, щоб тебе і в сраку вийбли* (Лесь Подерв'янський, Піздец); б) завдати кому-небудь великої неприємності, суворо покарати когось.

ВІІБТИ *див. ВІІБАТИ.*

ВИЙОБСТВО, с., *обсц., згруб.* Зухвала поведінка, яка підкреслює намагання зда-

ватися значимим, важливим; хвалькуватість.

ВИЙОБУВАТИСЯ (ВІІБУВАТИСЯ), *не-док., обсц., презирл.* 1. Намагатися повернути до себе увагу; випендрюватися. <...> *люди, задоволені власним життям, напевно чи так вийобуються, вони не б'ють, напившись, вітрини на вулицях, не заводяться з поліціями після вечорів поезії <...>* (С. Жадан, Біг Мак); [Клімакс:] *Отож тремтіть, паскудні німфоманки, Що замість того, щоб глядіть онуків, Виябуєтесь перед пацанами з профтехучілища <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); // Поводитися невідповідно до конкретної ситуації, не бажаючи відмовитися від власних звичок, уподобань; маніритися. <...> *краще ляж, а то впадеш на повороті, розіб'єш скло яке-небудь, або поріжешся, або фарбу перевернеш, яку фарбу? питається Собака, яку-небудь, говорить водій, лягай давай, може я посижу? боязко питається Собака, ти, давай, не вийобуйся, говорить йому водій <...>* (С. Жадан, Депеш Мод).

2. Вихвалитися, чванитися. [Венедікт Абрамовіч:] *Рекомендую – у нас в гостях ізвестнейшая Ельза Піздаускас. [Ельза:] Хоть би ти, Веня, не виябувався, ти ж знаєш, я этого не люблю* (Лесь Подерв'янський, Сноби); // Намагатися досягти, *перев. з претензіями, високого соціального та майнового статусу.* <...> *з'являється янгол <...> і поновлює твій поточний рахунок <...> так, аби ти, з одного боку, зовсім ноги не протягнув, а з другого – не наїдто вийобувався і не перепаскудив своєї реінкарнації купівлею танкерів із нафтою чи цистерн зі спиртом* (С. Жадан, Депеш Мод).

3. Імітувати яку-небудь діяльність, удавати виконання важливих завдань. *Лише я, Ендрю і Кусок насправжки шукали, решта, тобто Муко, Тупий і Евзубій, просто виюбувалися* (М. Нагач, Вісім чотирі).

ВІЙТИ, док., з кого, евфем., розм. Припинити статевий акт (про чоловіка). *Він пошмикався ще кілька митей, ліг ззаду на неї, скоцюблену навколішках, і лежав якусь хвилину, а тоді встав, вийшов з неї і пішов до ванної митись* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ВІКИДЕНЬ, ч., презирл. Нікчемна, мерзотна людина. *Вине виродок, а викидень життя* (В. Підмогильний, Невеличка драма). Пор. **Жёртва аборту** (див. АБОРТ).
■ Первісно: недоношений плід, народжений унаслідок перерваної вагітності.

ВІКОРИСТАТИ див. ВИКОРИСТОВУВАТИ.

ВИКОРИСТОВУВАТИ, недок., **ВІКОРИСТАТИ**, док., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт для короткочасного задоволення сексуальних потреб. – <...> *Ти її використав, а потім сачканув. А тепер я хочу почути деталі* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); – *Що, використала мене, а тепер кидаєш як пса? – раптом почувся голос із-під ковдри. – Я не хотіла тебе будити. – Я тобі був потрібен тільки для сексу, правда? Ти мене зовсім не любиш* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Використовувати / використати** у горизонтальний спосіб див. ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ.

ВИКРУТАС, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Прутень – то є Голуб, Котик,*

Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВІКРУТИТИ, док.: ◆ **Матвія викрутити**, жарг. (мол.) – справити малу нужду. *«Піду, Матвея викручу», – це, наприклад, коли хтось має намір відлунити* (П. Вольвач, Кляса).

ВІЛІЗТИ, док., на кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою. – *Ой, тату! Чого, сину? Не вилізу на дівчину. Пристав, сину, драбинчину, то вилізеши на дівчину!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Що то було за снідання, не було що їсти, виліз гуцул на гуцулку та й не хоче злізти* (Укр. нар. пісня).

■ Типове дієслово, яке підкреслює місіонерську позу (див. ПОЗА) жінки під час статевого акту, коли вона знаходиться під ним.

◆ **Вілізти з сраки** див. СРАКА; **Залізь туди, звідки виліз**, евфем., жарг. (бурс.-сем.), лайл. – уживається для вираження бажання позбутися кого-небудь. Пор. **Іді в пизду** (див. ПИЗДА).

ВІЛУПОК, ч., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що ВІБЛЯДОК.

ВИМАГІЧ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган.

ВІМАХАТИ, док., кого, фольк., жарг. (бурс.-сем., мол.). Здійснити статевий акт з жінкою. *Парубок і після цих слів постидався заголити її і вимахати, а тільки почервонів <...>* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ВІМОЧОК, ч., зах., просторозм. Чоловік, який має стомлений, виснажений вигляд від численних сексуальних контактів.

ВІОРАТИ, док., евфем., фольк. Здійснити статевий акт. *Ой дай мені, моя мамко,*

того, що я хочу. Я виорю, я виорю, та ще й заволочу (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Віорати борозну́ див. БОРОЗНА́.**

ВІПАСКУДИТИ, док., згруб.-просторозм.

1. Забруднити що-небудь сечею або фекаліями (про тварин, птахів).

2. кого. Виляяти кого-небудь.

◆ **Віпаскудити як свиня́ гарбу́з** – те саме, що **віпаскудити**.

ВІПАСКУДИТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Справити велику нужду.

ВІПЕРДОК, ч., вульг.-просторозм., жарг. (бурс.-сем.). Нікчемна людина; виродок.

ВІПЕРДОН, ч., вульг.-просторозм. Тесаме, що **ВІЄБОН**. Не треба ніяких режисерських випердонів на кшталт пропаленої діри в грудях чи крил за спиною (В. Солодзько, Четверта революція).

■ Зближення **випендрюватися** з **пердіти**.

ВІПЕРДОС, ч., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що **випердон**.

2. Дуже віддалений від центру міста район.

ВІПИЗДОК, ч., общ., згруб., лайл. 1. Нікчемна людина. Є слова пахучі, як любисток, і дзвінкі, мов солов'їний спів... *Випиздок, недопиздок, припиздок* – Скільки ж, Бодю, є для тебе слів! (М. Лукаш, Шпигачки).

2. Мерзотник, виродок.

ВІПЛОДОК, ч., лайл. Те саме, що **вілупок**. Я усамітнююсь. Я не втікаю з-перед життя, я втікаю з-перед його гидких виплодків (В. Бутулеску, Афоризми).

ВІПОХТОРАТИСЯ, док., арг. Справити малу нужду.

ВІПРОСИТИ, док., у кого, евфем., фольк. Домогтися у жінки (дівчини) згоди на

статевий акт. Катерину мати була, Бо ж у неї випросив (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

ВІРІНЯ, ж., діял. Жінка, яка легко погоджується на статеві контакти.

■ Первісно: простирадло.

ВІСЕРОК, ч., общ., згруб., лайл. Те саме, що **віблядок**.

ВІСИРА́ТИ, недок., **ВІСРАТИ**, док., общ., згруб.-просторозм. Випорожнюватися, виділяти кал через задній прохід. П'ять пудів поїдає – десять висирає (Бурсацький фольклор).

◆ **Давно з'їсти й вісрати** що – уживається для наголошення на тому, що що-небудь уже давно відоме для когось і зовсім не є новим. <...> я сказав, що в його словах немає нічого нового, що людство це вже давно з'їло і висрало, що це релігія втомлених і безсилив (В. Кашка, Житло).

ВІСІ́ТИ, недок. Перебувати у спокійному стані (про неерегований чоловічий статевий орган). Ти б сів, щоб не висів, а то одірветься.

ВІСКОЧКА, ч., евфем., жарг. Чоловічий статевий орган, який в ерегованому стані різко збільшується у розмірі. Інша справа – пеніс-«вискочка». У спокійному стані він може бути не більше сушеної сливи. Але, зацікавившись подружкою, здатен так вистрілити, що ти буде приємно здивована (Лель, 1996, № 4).

ВІСМАЛИТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт грубо і/або інтенсивно.

ВІСРАТИ див. **ВІСИРА́ТИ**.

ВІСРАТИСЯ, *док., общ., згруб.-вульг.* Випорожнитися, випорожнити кишечник; справити велику нужду.

◆ **[Видряпати бчі й]** **вісратись на мбзок**, *чий, общ., згруб.-вульг.* — уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь; **Вісратись посеред хати**, *общ., згруб.-вульг.* — зробити негідний вчинок у помешканні (про члена сім'ї); **Життя прожити, як під парканом (за пеньком) вісратися** (прислів'я), *общ., згруб.-вульг.:* а) про життя, яке швидко минуло, без яскравих подій, вражень і т. ін.; б) не зробити нічого доброго в житті. Пор. **[Життя] прожити, як в унітаз спустити** (див. УНІТАЗ). **Хоче вісратися, не надівшись** (приказка), *згруб.-вульг.* — про людину, яка прагне досягти чогось, не докладаючи потрібних зусиль.

ВІСЦЯТИ, *док.:* ◆ **Бодай бим тя була радше на кропіву вісцяла, ніж малам тя на своє нещастя породити**, *зах., згруб.-вульг., лайл.* — уживається для вираження невдоволення, гніву, роздратування поведінкою неслухняної невдалої дитини.

ВІСЦЯТИСЯ, *док., згруб.-вульг.* Випорожнити сечовий міхур.

ВИСЯЧКА, *ж., евфем., жарт.* Відсутність ерекції у чоловіка.

ВІТЕЛЕПАТИ, *док., кого, згруб.-просто-розм.* Здійснити статевий акт з жінкою.

■ Від *телєпати* «трясти».

ВІТОВКТИ, *док., кого, фольк.* Здійснити статевий акт.

ВІТРАПАТИ, *док., кого, згруб.* Здійснити статевий акт. *Перед тим як ця неприступна жінка в строкатих спідницях і шарфиках згниє і зотліє, Клеммер її витрапає!* (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІТРАХАТИ, *док., кого, жарг. (мол.).* 1. Здійснити статевий акт інтенсивно або грубо, насильно. *А ця стерва все гзилася: — Вітрахай мене! Витрахай мене... (О. Ульяненко, Ізгої); <...> він довго й ретельно перебирав їх [прикраси] у пальцях, придивлявся і принохувався до них, аж вона не витримала, скинула його на себе і просто витрахала його, наскільки жінка може зробити це з чоловіком у подорожніх умовах — себто довго і пристрасно (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).*

2. Фізично й морально виснажити когонебудь. *<...> найбільш сексуальна машина панове то армія вона за день тебе витрахає так що й за рік не захочеш <...> (В. Цибулько, Майн кайф).*

ВІТЯГТИ, *док.:* ◆ **Вітягти (втягті, затягті) на себе, кого, евфем., згруб.** — здійснити статевий акт з чоловіком (про жінку). *І фактично все в її руках, вона може витягти на себе майже будь-якого хлопця, якщо захоче (Ю. Покальчук, Жовте листя); Я лягла на нього і втягла його на себе. Він тремтів, пітнів, але з першого ж разу трахався добре (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Вона з тих, що кого хочеш на себе затягне (Усна мова).*

ВІХАРИТИ, *док., кого, жарг. (мол.).* Здійснити статевий акт з ким-небудь.

ВИХАТИСЯ, *недок., евфем., розм.* Здійснювати статевий акт.

ВИХІЖИТИСЯ, *док., арг.* Випорожнитися, звільнити кишечник; справити велику нужду.

ВИЦІЦКАТИ, *кого, зах., вульг.-просто-розм.* Обдурити когонебудь у грошових справах; використати когось.

ВІШЕНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Клітор.
Зверху цвіт на весь світ, І знизу ви-
шенька, наче мід, Була ї...ю жінка, Поки
не всохла вишенька (Цит. за: Виженко
2005).

ВІШНЯ, ж.: ♦ **Вішні садити**, *жарг. (бурс.-
сем.)* – випорожнюватися.

ВІЯБУВАТИСЯ *див. ВІЙОБУВАТИСЯ.*

ВІВАЛЯНКА, ж., *діял. (гуц.)*. Розпусна
жінка.

■ Від *вівалятися* «забруднитися».

ВІДБІРКАТИСЯ, *док.: ♦ Відбіркалася на-
ша дівонька, зах., ірон.-жарт.* – про
дівчину, яка завагітніла перед шлюбом.

■ *Відбиркатися* «про вівцю, яка парується
з бараном».

ВІДГРОМАДИТИ, *док., кого, діял. (гуц.)*.
Здійснити статевий акт інтенсивно. Ішов
гуцул з полонини, гуцулку провадив. Нім
спровадив на долину, сім раз відгромадив
(Коломийки Прикарпаття).

■ *Відгромадити* – відгребти сіно.

ВІДДАВАТИСЯ, *недок., ВІДДАТИСЯ*, *док.,
кому*. Зав'язувати статеві зносини з ким-
небудь (про жінку). Жінка що віддаєть-
ся не часто і тайть у собі стриманості
красу – ніби тобі самому – каже – що
своє кохання я тобі – я тобі несуч <...>
(Михайль Семенко, Поезії); І йому слали
отих голодних, нехазяйновитих, котрі
знали не більш двадцяти англійських
і німецьких слів разом узятих, проте
готові були пристрасно віддаватися за
обід і пару взуття (Є. Кононенко, Зу-
стріч у Сан-Франциско); У неї помер
чоловік через два місяці буде весна во-
на мені віддалась по вашому це так?
(Михайль Семенко: Український фу-
туризм); Ти віддайся, люба, мені зразу,

полюби без жодних зайвих слів, доведи до
вищого екстазу, щоб на пишних грудях я
зомлів (Ю. Луканов, Козюльки).

ВІДДАТИСЯ *див. ВІДДАВАТИСЯ.*

ВІДЖАРИТИ, *док., кого, евфем., вульг.-про-
сторов.* Здійснити статевий акт з ким-
небудь.

ВІДЖАТИ *див. ВІДЖИМАТИ.*

ВІДЖИМАТИ, *недок., ВІДЖАТИ*, *док., ко-
го, евфем., жарг. (мол.)*. Здійснювати ста-
тевий акт з жінкою.

ВІДЕО, с.: ♦ **Дивітися відео**, *жарг. (мол.),
жарт.* – здійснювати статевий акт; зля-
гатися.

ВІДІРАТИ, *док., кого, жарг. (мол.) або
вульг.-просторов.* Здійснити статевий
акт з великою інтенсивністю. І ще хоче,
аби я її відірав як слід (Ю. Покальчук,
Те, що на споді).

ВІДІБАТИСЯ, *док., від кого, обсц., згруб.-
просторов.* 1. Відійти від кого-небудь.

2. Відчепитися від кого-небудь. Чуєш, – при-
мирливо сказав Душман, – дай їй що-не-
будь, щоб від'їбалася (Ю. Андрухович,
Дванадцять обручів).

ВІДКРИВАЧ, ч., *евфем., жарт.* Чоловічий
статевий орган. – Я ті прочитаю. Пру-
тень – то є Голуб, Котик <...>, Пога-
шувач жаги, Відкривач, Звідун <...>
(Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВІДЛИВАТИ, *недок., ВІДЛІТИ*, *док., ев-
фем., згруб.-просторов.* Мочитися. Він
відливав довго і захоплено, висвердлю-
ючи своїм напрочуд ясним струменем
щось на кшталт отвору у звільненій
щойно від снігу розм'яклій глині <...>
(Ю. Андрухович, Дванадцять обручів);
Застають [привиди минулого] мене в
сорттирах клубів, коли я відливаю, біля

газетних кіосків, коли я купую свіжі журнали <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR); *Нестерпно хочу відлити* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ВІДЛІТИ *див. ВІДЛИВАТИ.*

ВІДМАНТАЧИТИ, *док., кого, евфем., фольк.* Здійснити статевий акт з жінкою. *Прийди, любку, відмантачиш, маєш брус нівроку* (Цит. за: Лесюк 2007).

ВІДМАХАТИ, *док., кого, згруб.-просторозм.* Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Ой пішла я до сусіда позичити серпа. Він так мене відмахав, що потка затерпла* (Коломийки Прикарпаття).

✧ – метафоричне переосмислення: <...> *відтрахати його – це життя – по повній програмі, відмахати його наскільки стане сил* (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

ВІДМОЛОТІТИ, *док., кого, згруб.-просторозм.* Здійснити статевий акт грубо або інтенсивно.

ВІДПЕРДÓЛИТИ, *док., кого, зах., вульг.-просторозм.* 1. Здійснити статевий акт. *Пацани, перебиває нас король, що ви про всяку біду думаєте, краще їдемо вечором під «Нічлаву», купимо тварюку й відпердолимо її, а? Їдемо?* Пауза (А. Дністровий, Пацики).

2. Обдурити когось.

ВІДПЕРДÓЛИТИСЯ, *док., жарг. (тюр., львів.).* Йти геть. – *Відпердолься звідси!*

ВІДПІЗДИТИ, *док., кого, обсц., згруб.-просторозм.* Дуже сильно побити кого-небудь. [Едгар:] *Сер Нордфольд відпиздив сера Джона* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> *ще в середині 80-х в одному з ресторанів на східному масиві він відпиздив Валерія Леонтьєва, який приїздив у Тернопіль колись на гастролі* <...> (А. Дністровий, Пацики).

ВІДРА, *мн., жарг. (мол.), жарг.-ірон.* Жіночі груди (перев. відвислі). <...> *груди великими відрами гойдалися в Павла перед обличчям, він поперемінно розплющував то одне око, то інше, і били його сосками по носі* (П. Вольвач, Кляса).

ВІДРÓСТОК, *ч., евфем., просторозм.* Чоловічий статевий орган. <...> *гадаю, тим чулим ротиком вона за свій вік встигла обробити куди більше товстих чоловіччих відростків, аніж я за свій* (О. Забужко, Музей покинутих секретів); *Його силует у профіль нагадує міксер, завдяки бравовиставленому вперед відросткові, який міг би збити добрячу піну* (Е. Єлінек, Піаністка).

◆ **Відрóсток чоловічого тіла**, *евфем.* – те саме, що **відрóсток**. <...> *і врешті вона відчула, як його стрижень <...> впирається їй саме там, де все в ній вибухало час від часу, і зараз гейби просилося назустріч гарячому і твердому відростку чоловічого тіла* (Ю. Покальчук, Жовте листя); **Любóвний відрóсток**, *евфем.* – те саме, що **Відрóсток чоловічого тіла**. *Несмачну рурочку з фруктовими льодяниками свого любовного відростка Клеммер міцно утримує у її ротовій порожнині, усім тілом тисне й безглуздо стогне* (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІДСМОКТАТИ, *док., у кого, вульг.-просторозм.* Здійснити з ким-небудь орально-генітальний статевий акт. [Ольга:] *А вона йому в Парижі не відсмокче?* (М. Гавран, Усе про жінок).

◆ **Відсмокта́ти ба́гато кіломе́трів** – мати численні орально-генітальні статеві контакти з чоловіками (з мови жінок). *Скільки ж треба було кілометрів відсмок-*

мати, щоб подарували на таку машину?
(Усна мова).

ВІДСТІЙНИК, ч., згруб.-просторозм. Туалет.

ВІДФАЙДОЛИТИ, док., кого, зах., згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. *Він уже не проти, щоб я відфайдолив його Уляну. Та ти, може, мою Ліду вже прахнув?* (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

■ Див. ФАЙДА.

ВІДФАЛУВАТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.

ВІДХАРИТИ, док., кого, вульг.-просторозм., жарг. (крим.). 1. Здійснити статевий акт інтенсивно або грубо.

2. Згвалтувати кого-небудь.

ВІДШКВОРИТИ, док., кого, згруб.-вульг. Здійснити статевий акт.

ВІЛОЧЛЕН, ч., дисфем., жарг. (муз.), жарт. Віолончель.

ВІНОК, ч.: ♦ **Віно́к (віно́чок, віно́чка) втра́тити (загу́бити, поте́ряти)**, евфем., фольк.-поет. – втратити дівочу цноту. *Ой як прийшла додомоньку, мати доню була: – Ой на що ж ти, суко доню, вінок загубила?* (Нар. пісні в записах І. Франка); *Потеряла свій віночок Через дурний розумочок Під кущиком-рокитою З козаченьком Микитою <...>* (Бандурка); *Порив, підігріта пристрасть, веселе сп'яніння та азарт, помножені на зухвалу молодість, – скільки там треба, щоб «загубити вінка»?* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі); **Віно́к (віно́чок) доно́сити**, евфем., фольк.-поет. – зберегти дівочу цноту. *Тяжко вінка доносити Через файні хлопці* (Українські сороміцькі пісні); *Поможи, боже, поможи, боже, віночка доносити,*

Своїх ворогів, неприятелів, на посаг запросити (Нар. пісні в записах І. Франка); **Позбу́тися вінка́**, евфем., фольк. – те саме, що **Віно́к (віно́чок) втра́тити**.

■ **Вінок** – традиційний символ дівочої цноти, глибоко вкорінений у словесно-образну систему українського фольклору. Напр.: «Рута – символ дівочості. Дівчина говорить: “Посію я рутоньку, буду підливати”, тобто вона берегтиме свою дівочість, а вислів “Загубила віночок з зеленої рутини” означає протилежне. Вінок з фіалок не могла носити дівчина, яка втратила невинність: *На долині ходять панночки Та збирають хвіалочки; А я свій утратила Під явором зелененьким З козаченьком молоденьким*». Войтович 2002: 443–445. Пор. також: «Латентну еротично-продуктивну семантику несе в собі традиційна метафора обжинкових пісень – “повісити віночок на кілочок”, де вінок міг означати і обрядовий атрибут, виготовлений із останнього колосся, і бути образом-символом дівочої цноти». Курочкін 2005: 59.

ВІРА, ж.: ♦ **По-се́рбськи велича́ти віру** – лаятися нецензурними словами. *Пішли кулачні накарпаса, В виски і зуби стусани; Полізли тельбухи, ковбаси, Всі пінили, як кабани. Всі роз'ярились через міру; По-сербськи величали віру, Хто чим попав, то тим локшив* (І. Котляревський, Енеїда).

ВІСТЕ, с., фольк. Жіночий статевий орган.

ВІТЕР, ч.: ♦ **Ві́тром заду́ло (наду́ло, підвія́ло)**, кого, евфем., жарт.-ірон. – дівчина, жінка завагітніла і народила дитину поза шлюбом. Синонім: **СКВОЗНЯ́К**; **До ві́тру**, евфем., розм. – мочитися, випустити сечу. *Розвідка саме ви́хала за місто, коли*

Сергію зненацька захотілося до вітру (П. Солодько, Четверта революція); *Сцятти проті вітру див. СЦЯТИ.*

ВІШАЛКА, ж., розм., презирл. Нав'язлива жінка легкої поведінки.

■ Відфразеологізму на шийо **вішатися** кому «нав'язуватися чоловікові (про жінок)».

ВІЯТИСЯ, недок., зневажл. Поводитися розпусно.

ВІБАТИ, док., кому, обсц. Дуже сильно вдавити кого-небудь.

ВІЙБУВАТИ, недок., обсц. Працювати, докладаючи чимало фізичних зусиль. *Ми були студентами і вйобували на полі* (Ю. Андрухович, Таємниця).

ВКУРВИТИ див. ВКУРВЛЮВАТИ.

ВКУРВИТИСЯ, док., зах., вульг.-просторозм. Дуже роздратуватися, розлютуватися, обуритися. *Я так си думаю, жи як Татусько [Л. Кучма] дивився тоті телемонологи, то мусив моцно ся вкурвити* (Поступ, 2004, № 264).

ВКУРВЛЮВАТИ, недок., **ВКУРВИТИ**, док., кого, зах., вульг.-просторозм. Роздратовувати, обурювати кого небудь. *Хтозначому цей маленький знак відданості давнім цеховим традиціям зненацька мене вкурвлює – по-справжньому вкурвлює, аж засліпає люттю, вдаряючи в голову <...>* (О. Забужко, Музей покинутих секретів); *Леся навмисне мене заманила для своєї сестри. Розуміння цього мене неабияк вкурвило* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ВЛАМУВАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Пруть – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Ви-*

крутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВЛЯПАТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Завагітніти (про небажану вагітність).

ВОВНА, ж.: ♦ **Вовни купа**, жарг. (бурс. сем.). – жіночий статевий орган; **Перебити чорну вовну**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. *Спечу тобі, Юрку, Печеню курку, І ковбасу, Й квартиру горілки принесу – Перебий мені чорну вовну Да наряди, як бавовну* (Бандурка); **Чорна вовна**, евфем. – те саме, що **Вовни купа**; **Чорну вовну чесати** (чіхрати), зах., евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Ой не спав я, не спав я, Чорну вовну чесав я. Чорна вовна овечая, Чешу її щовечора* (Нар. пісні в записах І. Франка); *Вже би тобі, молоденький, не спати, не спати. Вже би тобі чорну вовну чіхрати, чіхрати* (Коломийки Прикарпаття).

ВОВНЯНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

♦ **Твоя вовнянка і на шапку не гідна, бо дір'ява** (прислів'я) – уживається для вираження зневажливого ставлення до дівчини, яка втратила цноту.

ВОВЧИЦЯ, ж., жарг. (жрм.). Приваблива, незалежна жінка (перев. з поведінкою, що викликає осуд).

■ Очевидно, пов'язане з лат. *lupa* «вовчиця», «наложниця, повія». Відповідно – *lupānar* «лупанарій, дім розпусти». Застаріле слово на позначення повій, особливо в парках Давнього Риму (можливо, тому що вони практикували приваблювання клієнтів вовчим виттям). The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 141.

ВОДИТИ, недок., просторозм. 1. Приймати жінок удома для здійснення статевого

акту. Домовились, заспокоївся він, тільки не втопись у цій чортівній річці і не води сюда блядєй! (С. Жадан, Anarchy in the UKR)

2. Прийма́ти чоловіків, займа́тися прости́туцією.

◆ **Водити до себе, просторозм.** – те саме, що **водити**; **Водити сучу свайбу**, народн., зневажл. – вести розпусний спосіб життя (про жінок). Чоловік десь подався на заробітки, а вона воде сучу свайбу. Прямо срамота! (Усна мова).

ВОЙНА́: ◆ **Война́ почала́ся, жарг. (мол.), жарт.** – менструація.

ВОЛО́ВИЙ, а, е: ◆ **Воло́вий ріг** див. РІГ.

ВОЛО́ГА, ж.: ◆ **Любо́вна воло́га** – те саме, що **Щасли́ве ма́сло** (див. МА́СЛО). Я тремті́в на сяйво їхніх очей і колін, мене обкидало приском від однієї думки про їхню [жінок] любовну вологу – ставав умить як нахромлений на вогняну вісь, і все єство прагло увійти чимдуж швидше у води благодатні <...> (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ВОЛО́ДИТИ, недок., ким, розм. Перебувати у статевому зв'язку з ким-небудь. Пор. ОВОЛО́ДИТИ.

ВОЛО́ССЯ, с., просторозм. Жіночий статевий орган.

ВОЛОСЯ́НКА, ж., народн. Жіночий статевий орган.

◆ **В молоді́ дівки волося́нка, як масля́нка** (приказка) – про принаду статевого органа молоді дівчини; **Гра́ти на волося́нці, жарг. (бурс.-сем.)** – здійснювати статевий акт з жінкою.

ВОЛОХА́Ч, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Пруть – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Ви-

крутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач, Одноокий, Волохач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВОЛО́ЧИТИСЯ, недок., з ким, розм. Мати любовні стосунки з ким-небудь. Пор. РОЗВОЛО́ЧИТИСЯ.

ВОНО́, с., евфем., зах. Екскременти (кал).

■ Пор. ЗВОНА́ЧИТИСЯ.

ВОРО́БЧИК, ч., евфем., діял., фольк. Чоловічий статевий орган. Ци я тобі не казав, люба Марієчко, Пусти ж мого воробчика у своє гніздечко (Цит. за: Лесюк 2007). Пор. ГОРО́БЧИК.

ВОРО́НКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ВОРО́НОЧКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до ВОРО́НКА. Повернися животом, Ще й вороночкою <...> (Українські сороміцькі пісні).

ВОРО́ТА, мн., евфем., вульг.-просторозм. Вагіна.

■ Метафорична універсалія, яка базується на асоціації з входом у дім. В амер. сленгу – *middle gate* «ворота посередині», у пол. – *wrota* «вагіна». «В українській обрядовості “влізання на ворота” було значущим обрядовим моментом, адже ворота уявлялися не лише кордоном між “своєю” і “чужою” територією, але й знаковим еквівалентом вагіни». Кісь 1994: 54. Пор. ДІМ; Чепури́нька хатино́чка (див. ХАТИ́НОЧКА); Золотá комі́рка (див. КОМІ́РКА).

ВОРОХО́БНИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Пруть – то є Голуб, <...> Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран, Смолоскип <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: бунтівник.

ВОРУШЕНА, ж.: ♦ Не ворущена, *евфем., фольк.* – цнотлива дівчина. *Ой у полі грушка не трушена, Ще ж наша дівочка не ворущена! Хто ж тую грушечку потрусить Та й нашу дівочку поворушить!* (Бандурка).

ВОСТОК, ч.: ♦ Дальній восток, *жарг. (бурс.-сем.), жарт.* – туалет.

ВПІЗДИТИ, док., кого, кому, обш., згруб.-просторозм. Ударити. [Пророк Микола:] *Ніякая Кассандра вас по яйцях Ногой не впизде влучно так, як я!..* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ВПІЗДЯРИТИ, док., кого, кому, обш., згруб.-просторозм. Дуже сильно вдарити кого-небудь.

ВПІЛІТИСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.
Пор. ПІЛА.

ВПІСЮВАТИСЯ (УПІСЮВАТИСЯ), недок., ВПІСЯТИСЯ (УПІСЯТИСЯ), док., просто-розм. Не могли утримувати сечу. *Цей страх наче лили холодним ополоником на хребет, і той поволі стікав вздовж хребців липким слимачком аж до попереку, до незахищених місць нижче пояса, затікав між сідниць, поміж ноги, де все німіло, від чого Терезі навіть робилося лячно, як би ненароком не впісятися* (Л. Дереш, Архе).

♦ **Впісюватися (упісюватися) / впісятися (упісятися)** від сміху – дуже сильно сміятися. *Найбільше вставляло його намагання розмовляти українською, від чого ми від сміху мало не впісювались* (А. Дністровий, Пацики).

ВПІСЯТИСЯ (УПІСЯТИСЯ), див. ВПІСЮВАТИСЯ.

ВПХАТИ, док., кому, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт (про чоловіка). *Який мав, такий впхав* (приказка).

ВРАЗА, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. Синонім: **Вразливе місце** (див. МІСЦЕ).

ВРЕБРИТИСЯ, док., зах., просторозм. Справити малу нужду.

ВСАДІТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснити з ким-небудь статевий акт.

ВСЕ, займ., фольк., просторозм. Секс, статеve життя. *Бути готовим до всього; У них було все.*

■ Уживання займенників як евфемістичних заміників одиниць сексуально-еротичної сфери поширене у багатьох мовах. Напр., *оно, то, нешто* (серб.), *оно, (э)то, нечто, что-то* (рос.), *оно, to, coś* (пол.). Поряд з неозначеним займенником використовується також слово *все* у сполученні з дієсловом робити: *све* (Чини са мном *све* – серб.), *все* (рос.), *wszystko* (пол.)» Айдачич 2003: 39.

Стосовно англомовного простору: «Шекспір уживав *it* (це) на позначення статевого акту і жінки, “to get it up” стосувалося пеніса. Займенник *it* (це) уживався як евфемізм статевого акту, як у хітові Кола Портера “Let’s do it”. Слово означає також сексуальну привабливість: “This girl has got it” (у тому сенсі, що кінозірка 20-х Клара Боу була відома як “the It Girl”)». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994, 127. Пор.: «Попри те, що *it* – нейтральне слово, значення висловів *do it, go at it, want it, have it off, make it, he made it* однозначно непристойне. ... Але ІТ означає інформаційні технології». Московцев, Шевченко 2004: 246.

Пор. ОТЕ, ТЕ, ТЕС, ТОЙ, ЦЕ, ЦЕС, ЩОСЬ.

ВСИРА́ТИ (УСИРА́ТИ), *недок., ВСРА́ТИ (УСРА́ТИ)*, *док., що, обсь., вульг.-просторозм.* Випорожнюючись, забруднювати калом що-небудь.

♦ **Взяти, ру́ку всра́вши**, *обсь., вульг.-просторозм.* — добитися бажаного, дістати що-небудь попри труднощі, перепони.

♣ Алюзія на: — *Дай мені! — Рука в гівні.*

ВСИРА́ТИСЯ (УСИРА́ТИСЯ), *недок., ВСРА́ТИСЯ (УСРА́ТИСЯ)*, *док., обсь., вульг.-просторозм.* 1. Випорожнюватися на себе, перев. забруднюючись калом. *Причесався, прилизався, В нові штани вбрався, Як прийшов же до дівчини, На порозі всрався* (Українські жартівливі пісні); // *перев. док.* Раптово випорожнитися від сильного страху, переляку. *Я вже готувався до того, що моя плоть трісне й розлетиться на дрібні кавалки, але тут я просто всрався* (І. Карпа, 50 хвилин трави); *Я стояв у сінях З віником в руках Й слухав, як у н'ятах Зателенькав страх. А в куточку раптом Хтось затрепетавсь, Я підскочив з віником Й з переляку всравсь* (С. Близнюк: В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація); [Генерал Власов:] *Так налякав, що я ледь не всравсь В свої красиві нові галіфе* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

♦ **Аби тобі ластівка не всра́лася на голу, бо будеш лісий** (приказка), *вульг.-просторозм.* — за народним віруванням: якщо ластівка кому-небудь випорожниться на голову, той полисіє; **Всра́вся, не да́вся, за двє́рі схова́вся** (приказка), *вульг.-просторозм.* — про злочинця, якому вдалося сховатися, уникнувши кари; **Всра́вся — не да́вся, з'їв — облиза́вся** (приказка), *вульг.-просторозм.* — напакостивши, набрався сорому;

Всра́вся Хома́ та й нема́ (приказка), *вульг.-просторозм.* — про того, хто зробив шкоду й заховався десь; **Обізва́вся той, що всра́вся**, *обсь., вульг.-просторозм.* — уживається як репліка з приводу чийого-небудь недоречного висловлювання; **Чоловік жиє як му́ха, а всє́ре сі як віл** (прислів'я), *зах.* — про людину, яка вдає із себе хвору, але багато їсть; **Швець парто́ла: ку́рка всра́лася, а він ду́мав, що то смо́ла** (прислів'я), *жарт.* — уживається для кепкування з шевця; **Щоб ти (він і т. ін.) всра́вся, у ро́лі виг., вульг.-просторозм., лайл.** — уживається для вираження надзвичайного презирства, обурення і т. ін.; **Щоб тобі всра́лось; Аби́ сі всра́ли, у ро́лі виг. зах., вульг.-просторозм.** — те саме, що **Щоб ти (він і т. ін.) всра́вся**. *Приватне життя — інтимне, право любити кого хочеш і не складати звіту перед довіллям, яке сумно чекає нової жертви, щоби її розгризти і виплюнути. Вони кажуть? Абисівсрали! Нехай собі кажуть!* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

2. *від чого, перен.* Виявляти бурхливі емоції (гнів, здивування, захоплення, задоволення і т. ін.). *Тим часом Летьоха звіріє і просто всирається з люті <...>* (Ю. Андрухович, Таємниця).

♦ **Всра́тисся (усра́тисся) мо́жна, у ро́лі виг., вульг.-просторозм., жарт.-ірон.: а)** дуже смішно; б) (у ро́лі виг.) уживається для вираження великого здивування, захоплення, задоволення і т. ін.; **Не все́ремо́сь, у ро́лі виг., дисфем., жарт.** — перекирчування гасла «Vin ce remos!» (Ми переможемо!) на мітингах протесту; **Репута́ція всра́лася чия, обсь., вульг.-просторозм.** — постраждала чия-небудь репутація. *Чистосердна дівулька з*

Петрівки На весіллі хильнула горівки. Гомонить все село. Що там далі було, – Репутація всралася в дівки (Ю. Позаяк, Українські лімерики); [*Хоч*] *усеру́сь, а не покорю́сь* (приказка), *вульг.-просторозм.* – про людину, яка не бажає поступитися або погодитися ні за будь-яких умов; про дуже вперту людину; – *Хто всравсь? – Невістка.* [– *А хто з'їсть? – Невістка*] (приказка), *вульг.-просторозм.*: а) невістка в усьому винна і все повинна зробити; б) уживається для вираження звинувачень, перев. безпідставних, адресованих людині, на яку звикли звалювати всі провини.

❖ – мовна гра (римування): *Антін всрався як кінь* – вислів, яким дражнять чоловіка на ім'я Антін.

ВСИРА́ЧКА, ж.: ♦ *До всира́чки (всера́чки)*, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.*: а) (зі сл. пити, їсти) надмірно, до крайньої межі, до повного перенасичення. *А я ха-зяїн, А я Хома. Пийте до всерачки, Раз ума нема!* (Українські жартівливі пісні); *Навіть ультиматум висунув – якщо я не їду, він смертельно напивається у тому Чортополі, до всирачки, до білочки* (Ю. Андрухович, Рекреації); *Я вмер від білої гарячки, І вже давно зотлів мій прах, Але, реб'ята, до всирачки Я пив у київських дворах!* (Ю. Позаяк, Шедеври); *А й справді, це було б кайфово – напиться з тобою до всирачки. До пороссячого крику* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); б) без жодних обмежень, не знаючи почуття міри; досхочу. *Зробив собі зарубку – приїду в Україну, накурюся до всирачки, щоби душа моя літала понад будівлею Київського РОВД міста Харкова* (С. Жадан: ІБТ-Жадан); <...> *якесь таке безнадійне ретро з*

польками й вальсиками, так що наші батьки натанцювалися до всирачки <...> (Ю. Андрухович, Таємниця).

ВСРА́НИЙ, а, е: ♦ *Бігати, як всра́ний по ярмарку*, *вульг.-просторозм., зневажл.* – метушитися, виявляти надмірну рухливість (про людину); *До всра́ної не́мочі*, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – безкінця і безрезультатно. *Балакати до всра́ної не́мочі; Шукати гроші до всра́ної не́мочі; Іти як всра́ний*, *вульг.-просторозм., ірон.* – зазнати невдачі у чому-небудь.

ВСРА́ТИ (УСРА́ТИ) див. ВСИРА́ТИ.

ВСРА́ТИСЯ (УСРА́ТИСЯ) див. ВСИРА́ТИСЯ.

ВСТАВА́ТИ, *недок., ВСТА́ТИ*, *док., на ко-го, просторозм.* *Випрямлятися, ставати твердим, збуджуючись* (про чоловічий статевий орган). *З тих, на яких відразу і беззастережно встає – і нічого ти вже не вдієш* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Така мара, на яку навіть не встане. Що, знову ерекції немає? Ну то треба було привести свого песика, якщо в тебе лише на нього встає. Тут нормальні люди зібралися, а не збоченці які* (Іздрик: Гендер, ерос, порно); *В мене відразу встає, руки чешуться взяти її, міцно здавити талію, покусати всю від шиї до п'ят, ух, яка сучка!* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

♦ *Не вставати / не встати*, *просторозм.*: а) (у кого, на кого) – хто-небудь втрачає здатність до ерекції (про чоловіка). *Але що значить дивитися кілька років на панну винятково як на колежанку, з якою можна видудлити море вина: в один прекрасний момент, коли ти захо-чеш її вграти, в тебе не встане* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); б)

не могли випрямитися, стати твердим, ерегуватися (про статевий член). Кум у кумоньки Полов кавуноньки. А вечір настав – Прутьень не встав (Лель, 1996, № 4); в) втрачати повністю чоловічий інтерес до якої-небудь жінки

- – матеріялізація метафори: *Ранок у ліжку. Дружина: – Васю, вставай, час на роботу йти. За кілька хвилин: – Ні, Васю, ти весь вставай!* (Анекдот);
- матеріялізація метафори + мовна гра, заснована на антонімії: *не хоче вставати, а мені треба лягати.*

ВСТА́ВИТИ див. ВСТАВЛЯ́ТИ.

ВСТАВЛЯ́ТИ, недок., **ВСТА́ВИТИ**, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Оцей якщо вставить, то виверне її, як п'явку* (О. Ульяненко, Седой).

- ◆ **Вста́вити по са́мі гланда́и кому:** а) здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; б) покарати кого-небудь. *<...> ввалимо гірникам, вставимо їм по са́мі гланда́и <...>* (С. Жадан, Біг Мак); **Вста́вити пісто́н** див. ПІСТО́Н.

ВСТА́ТИ див. ВСТАВА́ТИ.

ВСТРО́МИТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Те саме, що ВСТА́ВИТИ.

- ◆ **Хуй (ху́я) встро́мить (застро́мить)** див. ХУЙ.

ВСУ́НУТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Те саме, що ВСТА́ВИТИ.

ВСЦИКЛЬО́ШНИЙ, а, е, жарг. (мол.). Дуже смішний.

ВСЦИКЛЬО́ШНО, жарг. (мол.). Дуже смішно.

ВСЦЯ́ТИСЯ, док., просторозм. Обмочитися, не втримати сечу. *<...> от тільки б не*

всця́тися при зімлі́нні! (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

- ◆ **Не зна́ю, що чини́ти, хіба́ всця́тисся і розчи́нити** (прислів'я), жарг. – кепкують з жінки, якій не вистачило теплої води для розчину.

ВТЕРЕ́БИТИСЯ, док., просторозм. Справити велику нужду.

ВТУ́ЛИЩЕ, с., згруб.-просторозм. Піхва.

ВУ́ЗИЦЯ див. ГУ́ЗИЦЯ.

ВУ́ЛИЦЯ, ж.: ◆ **Сліпа́ ву́лиця**, жарг. (гом.) – вагіна. *Якщо пряма кишка – це могила, то вагіна, очевидно, є нічим іншим, як просто сліпою вулицею?* (Всередині й зовні).

- **Алюзія на відому жінконенависницьку статтю Лео Берсані «Чи є могилою пряма кишка?».**

ВУ́ЛЬВА, ж. Зовнішні статеві органи жінки. *Не розумію, як тебе може збуджувати це паскудство, коли Леббенч поруч. Де ти це бачив таку вульву?* (Іздрик: Гендер, ерос, порно).

- Від лат. *vulva* «оболонка; матка».

ВУ́РГИЛИ, мн., арг. Чоловічі яєчка.

ВУ́ХА, мн.: 1. жарг. (крим.). Чужорідне тіло, вшиті у шкіру чоловічого статевого органа для збільшення його розміру.

- 2. жарг. (мол.), жарг.-ірон. Жіночі обвислі груди.

◆ **Ву́ха спані́єля** – жіночі обвислі груди. *<...> без бюстгальтерів засмагали не лише молоденькі стрункі дівчатка, яким є що показати, але й старші жіночки, майже бабусі, що могли продемонструвати лише, перепрошую, «ву́ха спані́єля» <...>* (ВЗ, 31.08.2001).

ВХО́ДИТИ (УВІХО́ДИТИ), недок., **ВВІ́ЙТИ (УВІ́ЙТИ)**, док., у кого. 1. Починати

здійснювати статевий акт (про чоловіка). Коли я входжу в неї, відчуваю: серце зупинилось і кров зараз вибухне з гарячих вен (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Заболіло мені ледве-ледве, але в ту ж мить, як він входив у мене, я відчувала таке задоволення, що мене затрусило (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Він увійшов у неї повільно, але сильно і пружно, і вона відчула, як і він зітхнув майже полегшено і почав рух (Ю. Покальчук, Те, що на споді); 2. Бути готовим до здійснення статевого акту (про чоловіка). Як я в неї ввійшов –

Небесне джерельце знайшов. Як з того джерельця напився, Немов на світ народився! (Цит. за: Виженко 2005); Інший стрижень, може, навіть більший, у кожному разі в голові, увійшов у мене радісно і легко... (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Вхóдити / ввійти (увійти) в тіло див. ТІЛО.**

ВХУ́ЯРИТИ, док., обсц., вульг.-просторозм. Ударити кого-небудь.

ВЧИНІТИ, док., кого, просторозм. Запліднити жінку, зробити її вагітною. Дала м ти лем заєбати, А ти вчинив Галю (Русинський ерос).

Г

Г (ГЕ), с., евфем., просторозм. 1. Екскременти, кал.

■ За першою літерою слова ГІВНО́.

2. Що-небудь погане, негідне.

3. Негідна, підла людина.

◆ **На ге** – що-небудь погане або підла, негідна людина.

ГА́ВАНЬ, ж., евфем. Вагіна.

■ Пор. рос. гавань в пизде «про досвідчену у сексуальному відношенні жінку». Плущер-Сарно 2005: 107.

ГАННО́ див. ГІВНО́.

ГАННЮ́ШКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Повія найгіршого гатунку.

ГАД, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. В одинокого із-за Болграда У житті є одна лиш розрада: Він бере гарбуза, Дірку в нім проріза І встромляє туди свого гада (Ю. Позаяк, Українські лімерики). Синонім: ЗМІЙ.

ГА́ДИТИ, недок., просторозм. 1. Випорожнюватися. Ваша небажана дитина ніколи не завдасть вам клопоту: не гадитиме у штанці, не хворітиме, не вимагатиме іграшок, не матиме дітей <...> (О. Криштопа, А я яй!).

2. що. Бруднити що-небудь екскрементами.

3. що. Бруднити що-небудь.

4. Робити яку-небудь підлість.

◆ **Га́дити в борщ, просторозм.** – робити кому-небудь якусь підлість.

ГАЗУВА́ТИ, недок., вульг.-просторозм. Випускати гази з кишечника.

ГАЙНО́ див. ГІВНО́.

ГА́ЛКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ГАЛЬМО́, с., жарг. (крим.). Презерватив.

ГАННО́ див. ГІВНО́.

ГАМНОДА́ВИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНОДА́ВИ.

ГАННОДАВКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Дискотека.

ГАННОДАВЧИКИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГВНОДАВЧИКИ.

ГАННІР, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Молодий хлопець.

ГАННІРКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Молода дівчина.

ГАНСЄЛИТИ, недок., кого, зруб. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *Різники, попробувавши свіжини, як полагаєця, так гансєлили і товкли своїх жінок уночі, що ті од восторга мало не вміли <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).*

ГАНДИЛА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Прийшов кум до куми: Дайте, кумо, гандили. Кума ногу підняла – ось тобі гандила (Українські сороміцькі пісні).*

■ Див. коментар до ЯНДОЛА.

ГАНДОН див. ГОНДОН.

ГАНДОНКА, ж., жарг. (мол.). Маленька в'язана шапочка, яка щільно облягає голову.

■ Див. ГОНДОН.

ГАНЯТИ, недок., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *<...> А як ганяв мене тоді, коли я в тебе ночувала! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).*

◆ **Ганяти лісого (шкурку)** – займатися онанізмом; **Ганяти стріжня (стріжнем)** в кому і без дод. – здійснювати статевий акт. *А той син і не чекає, щоб мама пішла, і далі вже ганяє в мені свого стріжня (Ю. Покальчук, Те, що на споді); <...> думаєш, як у тебе стрижень великий і*

ти вмієш ганяти ним, то цього досить? (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ГАПКА, ж., зруб.-просторозм. Зад.

ГАРМАТА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Зад; сідниця.

ГАРЦЮВАТИ, недок., евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт.

■ Первісно: їздити на конях. Семантична універсалія, яка базується на уподібненні статевому акту до їзди на коні. Пор. **Їзда вєрхи** (див. ЇЗДА); **Осідлати коня** (див. КІНЬ).

ГАСПИД, ч., евфем., лайл. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: чорт, диявол < «отруйний змій, аспид».

ГВИНТ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

ГЕДЗАЛКА, ж., зах., розм. Статевий акт.

ГЕДЗАТИСЯ, недок., зах., розм. Здійснювати статевий акт.

ГЕЙДА, ж., діял. (наддніпр.). Жінка легкої поведінки.

ГЕЛУН, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Від гилун «самець з одним яєчком».

ГЕНЕРАЛ, ч., жарг. (крим., мол.). Сифіліс.

◆ **Генерал сифіліс**, жарг. (бурс.-сем.) – пізній сифіліс. *Смирно! Іде генерал сифіліс! (Бурсацький фольклор).*

ГЕНІТАЛІЇ, мн. Жіночі і чоловічі репродуктивні органи. *Може, ти лише тужити <...> за молодими геніталіями, адже безвідмовні соратниці зазвичай близькі до твого віку? (С. Процюк, Тотем).*

■ Від лат. *genitalis* «який стосується народження».

◆ **Думати геніталіями**, згруб., просторозм., жарт. – керуватися у стосунках з чоловіками перев. статевим інстинктом (про жінку). *Ти думаєш геніталіями, а я заміж за розрахунком виходила* (Усна мова); **Думати [статевим] органом**, згруб.-просторозм., жарт. – керуватися у стосунках з жінками перев. статевим інстинктом (про чоловіка). *Здихати буде, але не простить тобі того, що ти не віддалась йому сто років тому. Жаж!* *От і стає ясно, чим вони всі думають, яким органом* (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); **Клянусь [своїми] геніталіями**, у ролі виг., – уживається для запевнення в істинності сказаного (у мові жінок); **Узяти за геніталії кого**, згруб.-просторозм. – залякати кого-небудь, примусити підкоритися чийсь волі. *Гордо неси крізь усе життя ім'я ірландця, не давай цим сукам, цим факін-католикам узяти тебе за геніталії, пам'ятай, бляха-муха, що ти із гордого роду Ганів...* (С. Жадан, Дешев Мод).

○ – трансформація фразеологізму **думати геніталіями**, яка супроводжується розширенням семантики: *Чоловік живе і мислить головою, чого не скажеш про жінку: що б не робила – потка на умі; епіцентр всесвіту* (А. Морговський, Саллаїха, нера...); [Поліна Йосипівна:] *Тут холодно, можна труби застудить. [Перець Моїсєєвич (філософські)]. Для жінчини труби – все одно, що для мужчини мозгі* (Лесь Подерв'янський, Сноби).

ГЕНІТАЛЬНИЙ, а, е, дисфем., жарг. (мол.), жарт. Геніальний.

◆ **Генітальний характер** – особистісні риси, пов'язані з фіксацією на генітальній стадії психосексуального розвитку.

Пор. Анальний характер (див. АНАЛЬНИЙ), **Фалічний характер** (див. ФАЛІЧНИЙ).

ГЕПА, ж., евфем., просторозм. Зад, сідниці. *Лінивий Дюк підняв свою гепу й тяжко влігся біля господаревих ніг* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Відхилившись назад, я роздивився її гепу і визнав, що й тут Олюсь не помилився. Вона пахнула, як яєчня на ковбасі. Я обняв Олю за широку талію і запропонував випити на брудершафта...* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ **Кбжний своєю гепу чуха** (прислів'я), просторозм., жарт. – кожна людина дбає насамперед про власні інтереси.

○ – мовна гра (римування): *А я знаю, що він діє, – коло печі гепу гріє* (примовка).

ГЕРОЙ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Та й голя, та й голя! Ширінька сі розцепила та й видно героя* (Коломийки Прикарпаття).

ГЕТЕРА, ж. Повія. <...> *а ранком сонні очі тер гадав куди ж поділись гроші вчорашніх згадував гетер і дихав духом <...> нехорошим* (С. П'ятченко, Із книги «Кораблик та інші»).

■ Від гр. *ἑταῖρα* – «супутниця, подруга, коханка». Первісно: у Давній Греції – жінка, яка вела вільний спосіб життя поза межами офіційного сімейно-побутового укладу, приваблювала чоловіків своїм артистичним хистом та освітою.

ГЕТЕРОСЕСУАЛЬНИЙ, а, е. Якому властивий потяг до осіб протилежної статі.

■ Від гр. *ἑτερος* «інший» і лат. *sexus* «стать».

ГИЛІТИСЯ, недок., фольк. Здійснювати статевий акт. *Отака-то та Катруся:*

Василь женить – я гилюся. Тільки жаль мені себе, Бо ж він все пере<...> (Лель, 1999, № 2).

■ Гилити «бити, лупцювати».

Пор. ПОГИЛИТИСЯ.

ГІВНА́ЗІЯ, ж., дисфем., вульг. Гімназія. *Вона керувала Стримбірською гімназією, або, як кажуть стримбірські жартівники, гівназією, а до того очолювала місцевий Союз українок* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ГІВНІ́ЗМ, ч., вульг. Нікудишня, дуже низька якість чого-небудь.

ГІВНО́ (ГІМНО́, ГАВНО́, ГАЙНО́, ГАМНО́, ГОВНО́, ГОМНО́), с., вульг.-просторозм.

1. Кал (екскременти); те, що виділяється під час дефекації з організму людини або тварини. *Чому ваші селянки <...> так уперто скидають своє гівно просто до річок?..* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); *Сцена зображує собою пляж, забруднений пляшками, гандонами і собачим гівном* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

■ Від праслов. *говъно, яке має індоевропейські корені; розглядається як пов'язане чергуванням голосних з русько-церковнослов'янським *огавити* «псувати, обтяжувати, завдавати неприємності», словен. *ogáven* «мерзенний, мерзотний». Пор.: рос., болг. – *говно́*, біл. – *гаўно*, пол. – *gówno*, чеськ., словацк. – *hovno*, нлуж. – *gowno*, влуж. – *howno*, серб. – *гівно* ЕСУМ, 1, 512. Слово та його похідні особливо поширене у Shit-культурах, де концепти «випорожнення», «заднє місце» домінують (напр., німецька, чеська, українська).

◆ **Гівно́ в сра́ку наза́д не залі́зе** (прислів'я), вульг.-просторозм. – те, що зроб-

лене, неможливо змінити або виправити; **Гівно́ на во́лю про́ситься у кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь хоче випорожнитися, справити велику нужду.

1.1. Маса, виділена під час дефекації, що має непривабливий зовнішній вигляд.

◆ **Дівка як із гівна́ плівка** (приказка), вульг.-просторозм., *зневажл.* – негарна, неприємна дівчина; **Зелений як гівно́ в траві**, вульг.-просторозм., *зневажл.* – якиймаєпоганий,хворобливийвигляд(про людину); **Як гівно́ під лопушко́м, зі сл. гарний**, вульг.-просторозм., *зневажл., ірон.* – зовсім негарний (про людину). Синоніми: **Га́рний як дві жо́пи се́ред кушті́в** (див. ЖО́ПА); **Як сра́ка на-виво́ріт**; **Як три сра́ки за кушча́ми** (див. СРА́КА).

1.2. Маса, виділена під час дефекації, що має неприємний, відразливий запах.

◆ **Власне гівно́ ні смерді́ть, ні па́хне** (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) все своє є найкращим і не має недоліків; б) несприятливі обставини життя, в яких виросла людина, не можуть дошкуляти, бо вона звикла до них; **Гівно́ розтоло́чить**, вульг.-просторозм. – наробити багато галасу, колотнечі через дрібні справи. *Ото гівно розтолович!*; **Му́сиш ко́жне гівно́ обни́хати?**, вульг.-просторозм. – уживається як докір тому, хто любить устривати в сварки, чужі інтимні таємниці і наражається через таку поведінку на неприємності; **Не чи́пай гівна́, то й смерді́ти не бу́де** (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) не варто зачіпати і спілкуватися з паскудною людиною, бо від неї багато неприємностей; б) не слід перейматися прикрою справою, щоб вона не стала ще прикришою; **Своє гівно́ не па́хне** (не смерді́ть) (прислів'я), вульг.-

просторозм.: а) все своє є найкращим і не має недоліків; б) несприятливі обставини життя, в яких людина виросла, не можуть дошкуляти, бо вона звикла до них; **Скільки сраку мёдом не маж, все одно гівно́м смерді́тиме** (прислів'я), *вульг.-просторозм.* – дуже важко змінити негативну сутність чого-небудь; **Смóроду б́льше, ніж гівна́**, *вульг.-просторозм.* – колотнеча, галас, які зчинилися, насправді є безпідставними; **Що б то за гівно́ було, якби́ не смерді́ло?** (приказка), *вульг.-просторозм.* – погана людина скрізь виявляє свою вдачу; **Як за́яче гівно́ – не смерді́ть, не па́хне**, *вульг.-просторозм., презирл.* – невиразний, незрозумілий (про людину).

1.3. Маса, виділена під час дефекації, яка в езотеричному сенсі може бути об'єктом поїдання. *Аби-с тільки дівочила, як я па-рубочив, Аби-с тільки гімен з'їла, як я розтолович* (Коломийки Прикарпаття); *Кавалери – від халери, А баришині – без ума, Та й наїлись гавна* (Українські соромицькі пісні).

♦ **Віріс як цибух на гівні́**, *вульг.-просторозм., жарт.* – дуже висока людина.

■ **Цибух** – живець виноградної лози, який використовують при садінні; **Встава́й, бо в тобі́ гівно́ запече́ться**, *вульг.-просторозм., ірон.* – звертання до ледаря, нероби; **Га́рна (до́бра) па́лка (ти́чка) гівно́ міша́ти**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – висока на зріст людина; **Гівно́ заста́вити ї́сти**, *вульг.-просторозм.* – суворо розправитися з ким-небудь (з погрозою). <...> *А?! Вася! Я з тебе шкуру спу́щу, гавно застав-лю ї́сти, якщо наведе́ш шухеру*, – *говорить* (О. Ульяненко, Ангели помсти); **Заклади́ собі́ гівна́ за зу́би**, *у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.* –

уживається як відповідь на пропозицію побитися об заклад; **Коби́ міг, то би́ їв два ра́зи одно́ – з-під се́бе гівно́** (приказка), *зах., вульг.-просторозм., презирл.* – дуже захланна та скупа людина; **Крути́тис-як гівно́ в ополо́нці** (*у ве́рші, в крúпах*), *вульг.-просторозм., несхвальн.*: а) вештатися без діла. «*Вертайся ж до них і не крутис-я тут, як гівно в ополонці!*» – *спробував підвищити свій перестуджений голос добродій Воронич* <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); б) проводити час у клопотах, у постійних турботах, у роботі. *Та розриваєшся до-ма, поки всіх нагодуєш та миски-ложки помиеш. Крутишся, як гімно в ополонці. Нічого вже не хочеш, дайте умер-ти спокійно* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі); **Молодий пес і на гівно́ га́вка** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про невміння розгледіти справжнього ворога; **Напи́вся б з гівна́ ю́шки**, *у ролі виг., лайл.* – уживається як проклин: з побажанням неприємностей, негараздів; **Не вчи́ вче́ного, з'ї́ж гівна́ пече́ного** (приказка), *вульг.-просторозм., презирл.* – не треба вчити кого-небудь, бо він і без тебе це знає; **Огляну́вся ля́х як гімно́ в шта́нах** (приказка), *вульг.-просторозм.* – не відчув хто-небудь несподіваної невдачі, прикрости; **Приста́ти (прили́пнути) як гімно́ (га́йно́) до во́за** (*до трі́ски*), *до кого, вульг.-просторозм., зневажл.* – дуже нав'язливо, невідступно набриднути кому-небудь; **Причепи́тис-як гімно́ до шта́нів (кальсо́нів)**, *вульг.-просторозм., зневажл.* – те саме, що **Приста́ти (прили́пнути) як гімно́ (га́йно́) до во́за** (*до трі́ски*); **Сма́руй біду́ мёдом, вона́ кричи́ть, що гімно́м** (прислів'я), *вульг.-*

просторозм. – незадоволеному чоловікові будь-яке добро буде не до вподоби; все буде здаватись бридким; **Хай гімно затопить хату, у ролі виг., вульг.-просторозм.** – уживається як клятвене запевнення в істинності сказаного. [Сука і Блядь:] *О, Клімаксе, нехай же цеглопад Впаде на нас, мерзенних, хай гамно Затопить нашу хату аж по крокви І із труби полізе замість диму! <...> Якщо ми будем лізти к пацанам (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Як гівно під лопухами, зі сл. молодий, вульг.-просторозм., ірон.-зневажл.* – зовсім не молодий; **Як мішок з гімно́м (гамно́м),** з дієсл. падати, сідати і т. ін., вульг., жарт. – незграбно, важко. *Павлік кида снаряд Філіну в голову. Філін пада з страшним стуком, як мішок з гамном (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).*

2. презирл. Що-небудь погане, нікудишне, огидне.

2.1. Поганий за якістю (про матеріал, харчові продукти, напої, одяг та ін.). *Я був в Ленінграді, Я пив там вино – Вино в Ленінграді – Це справжнє гівно! (Ю. Позаяк, Шедеври); Ми випили, і він знову щось мовив про політику, я не слухав, та коли він спитав, що я з цього приводу думаю, я пальнув: Гівно! (Ю. Винничук, Обід); До того ж вони без перерви курили всяке гівно (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).*

♦ **Виплести з гівна батіг, вульг.-просторозм.** – зробити з неякісного матеріалу що-небудь хороше; **Витягти лялю з кұпи гівна, вульг.-просторозм.** – те саме, що **Зробити з гівна цукерку** (див. ГІВНО); **Невістка як з гівна кістка** (приказка), вульг.-просторозм., зневажл. – про нікчемну, невдалу невістку; **Робити**

(зробити) з гівна (лайн) цукерку (бич, кұлю і т. ін.) вульг.-просторозм.: а) робити з неякісного матеріалу що-небудь хороше, добре. *В Італії, зовсім не бідній на гостре слівце, популярна фраза «змайструват піцу з підшви» подібна до енергійного слов'янського творчого кредо – «зробити з лайна цукерку» (ПіК, 2003, № 10); б) (жарт.-ірон.) розповідати про кого-небудь щось погане, нікчемне, видаючи його за гарне, прекрасне; **Як з гівна батіг** – те саме, що **Як з гівна кұля** (див. ГІВНО 2); **Як з гівна кұля:** а) те саме, що **Як гівно в шлейках** (див. ГІВНО 4); б) ні на що не здатний; нікудишний; поганий.*

2.2. Що-небудь нестерпне, тяжке (про життя). *<...> життя, звісно, штука не проста, гівна, ясна річ, стає дедалі більше, але ти тримайся <...> (С. Жадан, Біг Мак); Мене влаштовувала країна, в якій я жив, влаштовувала та кількість гівна, котрим вона була заповнена і котре в найбільш критичні відтинки мого в цій країні проживання сягало колін і вище (С. Жадан, Депеш Мод).*

♦ **Бўти (жити, почувати, сидіти) в гівні [по (самі) вұха], вульг.-просторозм.** – перебувати у нестерпних умовах, які припиняють людську гідність, в атмосфері застійної безвиході і морального переступу. *<...> ти що не бачиш у якому гівні ти живеш тобі ним голову кожного дня мажуть а ти терпиш <...> (А. Дністровий, Пацики); <...> А він живе своїм життям і заробляє СНД, буде вмирати, а ти його кохаєш і нічим не можеш допомогти, і тільки в гівні себе цілий час почуваш, і таке – упродовж життя... (Ю. Покальчук, Те, що насподі).* Синонім: **Жити як свиня в калу** (див. КАЛ).

2.3. Негативні явища, події, ситуації.

- ◆ **Бодай ти в гівно вступив**, *вульг.-просторозм., лайл., жарт.* – уживається як прокля́н з побажанням потрапити у неприємну ситуацію; **Витяга́ти / витягти з гівна́ кого**, *вульг.-просторозм.* – допомогти кому-небудь у біді, позбавити когось від принизливих, важких умов існування, неприємної ситуації; **Вла́зити (вступати, вля́пуватися) / влі́зти (вступити, вля́патися) в гівно**, *вульг.-просторозм., зневажл.* – потрапляти в біду, неприємну ситуацію або в несприятливі умови існування. *Загалом, Карбюратор має таку здатність – вступати в гівно, не для нього приготоване* (С. Жадан, Дешев Мод); – *Не хотів при дівчині, – сержант кашлянув, – але ви справді вляпалися в гівно* (А. Кокотюха, Нейтральна територія); *Мастак Ромко кидає маяки, тіпа, в яке гівно вляпався, я розводжу руками* (А. Дністровий, Пацики); **Гівно́ в шокола́ді**, *вульг.-просторозм.* – що-небудь погане, нікудишне, але зовні показне і привабливе; **Гівно́ обхо́дить кого**, *вульг.-просторозм.* – негативні події, явища не стосуються когось. *Нас то гівно обходить*; **Діло – гівно́, трэ́ба розжува́ти**, *вульг.-просторозм., жарт.* – становище важке і вимагає обдумування; **До сусі́ди хоч трі́ска, а до ме́не гівно́**, *вульг.-просторозм.* – у кого-небудь постійно трапляється лихо, а в сусіда – незначне добро; **Упа́в ся в добро́, як сли́вка в те́пле гівно́**, – чоловік, який, оженившись, потрапив у багату, але лиху сім'ю; **Упа́в як сли́вка в гівно́**, *вульг.-просторозм., жарт.* – хто-небудь зазнав невдачі;
- 2.4. Мовленнєвий акт, який оцінюється**
 вкрай негативно, а саме як:

2.4.1. Груба, вульгарна лайка.

- ◆ **Гівно́ з'їж та оближися, а по́тім ме́не́ бити бері́ся** (приказка), *вульг.-просторозм.* – уживається як відповідь тому, хто погрожує бійкою; **Гівно́ пі́ском ї́сти**, *вульг.-просторозм., презирл.* – уживати нецензурну лайку; **лихословити; Йо́го пі́ском лиш би гівно́ ї́сти**, *вульг.-просторозм., презирл.* – про злу, безсоромну людину, схильну до лихослів'я; **Пі́ском хоч гівно́ ї́ж, лиш ру́ки при собі́ трима́й** (приказка), *вульг.-просторозм.* – у суперечці можна як завгодно ляяти супротивника, навіть уживати нецензурну лайку, але не слід вдаватися до фізичної агресії.

2.4.2. Пліткування, наклеп.

- ◆ **Вивезти як гі́мно на лопати́, дисфем.**, *вульг.-просторозм., зневажл.* – сказати що-небудь недоречне, неадекватне; ■ **За́мість вивезти язиком як на лопати́; Гівно́ мі́сити**, *вульг.-просторозм.* – пліткувати, зводити наклеп на кого-небудь. *Навіщо́ те гівно́ місити?; Гівно́ рознести́*, *вульг.-просторозм.* – поширити яку-небудь брехливу інформацію, що може спричинити скандал. *Розні́с гівно́ на все село́; Гівно́м ка́дити ко́му*, *вульг.-просторозм.* – передавати наклеп і брехню на співрозмовника або на когось, йому близького. *Ти ме́ні будеш гівно́м кадити?; Поли́вати гівно́м ко́го*, *вульг.-просторозм.* – пліткувати про кого-небудь, зводити наклеп на когось. <...> *дуже навіть герої́чно зносив мо́їх друзі́в-чолові́ків і терпе́в слухав баля́нд-раси мо́їх ко́ліжанок-жіно́к. Коли вони витонче́но поли́вали гівно́м чолові́ків і вводили мене́ в курс сво́їх нови́х любовни́х афе́р <...>* (І. Карпа, Перламутрове порно); **Усе́ на сво́їм гівні́ сиді́ти**, *вульг.-*

просторозм., зневажл. – постійно обговорювати з ким-небудь якусь нікчемну, набридлу всім справу, бути на ній надміру зосередженим. Він усе на своїм гівні сидить.

3. Людина як носій негативних морально-психологічних якостей.

3.1. Нікчемна, ница людина. *Маєш морфій?* <...> *Я що, схожий на людину, яка роздає на вокзалі морфій усім спраглим? От гівно. Я дістав жменю фруктових карамельок їй у долоню (С. Жадан, Біг Мак); <...> палила вонючі цигарки, лаялася матом, плакала і казала: «Ви – настоящий комуніст! А ті всі – гівно!» (О. Думанська, Ексклюзив).*

◆ До нашого берега нічого доброго не припливе – якщо не гівно, то тріска; До нашого берега як не тріска, то гівно припливе (приказка), *вульг.-просторозм.* – про нових знайомих, які виявляються нікчемними людьми; *Купка гівна, вульг.-просторозм.* – нікчемна людина. <...> *кажеш йому, що він ніхто, бля, що він купка гівна, об яке неохота бруднити ноги, а ця купка гівна потім купує машину, і всім здається, що це круто... (А. Дністровий, Пацики). Плавати як гівно в болоті, вульг.-просторозм., презирл.* – не викликати поваги до себе через непристойну поведінку.

3.2. Мерзенна, підла людина.

◆ *Всі в гівні, а я один у білому (білий і пухнастий), вульг.-просторозм.* – уживається для підкреслення власної моральної верхності, переваги порівняно з іншими. Є хороший міністр фінансів, трохи пласкуватий, бо ми не бачимо його, крім як у думках і очима провінційної журналістки Марії, його діяльність і заслуги перед державою, його злочини

і підлости (а що є такі, журналістка навіть не сумнівається: у цьому колі кругова порука маже, як сажа, і «всі в гівні, а я один у білому» у політиці не проходить)... (Кг, 2003, № 4); Гівно всрате (засра́не), вульг.-просторозм., зневажл. – уживається для підкреслення мерзенности, підлости кого-небудь (перев. при звертанні). *Ізвівалося, як гадюче кодло, клялося в верності, гівно всрате!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); *Гівно не тоне* (прислів'я), *вульг.-просторозм.* – підла і мерзенна людина завжди «на плаву». *Всі кращі потонуть, а слухняні випливають. Гівно не тоне* (І. Окуневський, Чиряк); *Гівно-хлоп, зах., вульг.-просторозм., зневажл. або презирл.* – недотепа; *Мішбók з гівно́м* – те саме, що *Гівно всрате (засра́не)*; Синонім: *Лáнтух з лáйнóм* (див. ЛАЙНО́); *Розда́йся, мо́ре, гівно́ пливé!* (приказка), *вульг.-просторозм., ірон. або презирл.* – про зверхню, нахабну людину (яка підходить до групи людей); *Те ж гівно́, та й порідшало, вульг.-просторозм., презирл.* – хто-небудь не змінився на краще; *То таке́ гівно́, що лиш на лопáту бері, вульг.-просторозм.* – аморальна, мерзенна людина, з якою не бажають знатися.

4. Ніщо. *«На касеті – пусто, а з гонорару гівно!»* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ *Вáртий гівна́, вульг.-просторозм.* – нічого не вартий, пустий. *Мушу визнати, всі мої почуття, як і всі інші почуття всіх інших, гівна варті* (Т. Антипович, Сутужності); *– А потім тебе зраджують у твоєму єднанні і тікають із якоюсь старою бабою, і гівна воно варте, отаке єднання, врешті-решт!* (Ю. Покальчук, Те, що на споді); *Гівна́ шматóчок, вульг.-*

просторозм. – ніщо. <...> *Решта – байда, праця – на люди, а собі – ніщо, гівна на шматочок* <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді); **Гівно в ополонці**, *вульг.-просторозм.* – ніщо. *Людина – це ніщо, це гівно в ополонці. Але вона може вирости до Великої Вічності* <...> (В. Солодько, Четверта революція); **Гівно з гудзиком**, *жарг. (бурс.-сем.)* – що-небудь нічого не варте.

4.1. у род. відм., кому. Нічого.

◆ **Гівна на лопаті!**, у ролі виг., *вульг.-просторозм.* – хто-небудь не одержить бажаного, хоча сподівається його отримати. [Савва Морозов:] *Ага, гандони, грошей захотілось?! Гамна вам на лопаті, жебракам!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Гімнó хлóпу, не зи́гáрок, коли́ не зна́є, ко́тра годі́на** (примовка), *зах., згруб.-просторозм., жарт.* – кепкування з неписьменного чоловіка, який не може визначити, котра година.

4.2. Брак або відсутність розумових здібностей у людини.

◆ **В голові гівно́ у кого**, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь розумово обмежений, дурний; **В голові не мо́зок, а ку́ряче гівно́ (ку́рячі гівна)** у кого, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь недотепний, нерозумний; **Гівно́ в гузі́ці ста́ло мо́зком, а мо́зок в голові – гівно́м** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про людину, яка втратила розумові здібності; **Жінка і рак ви́ходять на одно́: обо́є ма́ють в сра́ці смак, а в голові́ гівно́** (приказка), *вульг.-просторозм., презирл.* – уживається для вираження приниження жіночої суті.

4.3. Що-небудь дрібне, нецінне.

◆ **Діво́к, як миши́ного гівна́**, *вульг.-просторозм., зневажл.* – уживається для підкреслення надмірної кількості дівчат;

Купа гівна́, *вульг.-просторозм., презирл.* – дуже велика кількість того, що нікому не потрібне і не становить жодного інтересу. *Понад усе хотілося жити у Львові, всі інші міста уявлялися купою гівна* <...> (Ю. Андрухович, Таємниця); **Такий скупий, що гівна́ з-під себе не дав би** (приказка), *вульг.-просторозм., презирл.* – дуже скупа людина; **Трусі́тися як жид над гівно́м**, *вульг.-просторозм.* – бути дуже скупю людиною; **Як гівна́**, *вульг.-просторозм.* – дуже багато. *Потрапити до Москви, де генералів, секретарів, іноземців, патріотів, екстрасенсів – як гівна!* (Ю. Андрухович, Московіада).

4.4. Те, що зовсім непридатне для будь-якого перетворення, на що не може бути спрямована інструментальна діяльність людини. *В Парафіївці, п'янім селі, Пропились нанівець куркулі. Ні грошей, ні майна – Небораки з гівна Вже женуть самого́н в тім селі* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

◆ **Дівка як з гівна́ кужі́вка** (примовка), *вульг.-просторозм., зневажл.* – про нездалу до роботи дівку. ■ **Кужі́ль** – прядка; **Як із гівна́ ю́шка, зі сл. добрий**, *вульг.-просторозм., ірон.-зневажл.* – зовсім не добрий; **Залиши́тися як гівно́ на ці́дильку**, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь зазнав невдачі, комусь не поталанило; **Не ко́ники з гівна́ лі́пити**, *вульг.-просторозм., жарт.* – виконувати складну справу (з відтінком протиставлення). *Це вам не коники з гівна ліпити*; Синонім: **Не шу́бу в трусі́ запиха́ти** (див. ТРУСИ); **Товкти́ гівно́ в сту́пі, дисфем., вульг.-просторозм.** – займатися чим-небудь непотрібним, безрезультатним, марно гаяти час. ■ *Замість товкти воду в*

ступі; **Топіти гівно в ополонці**, вульг.-просторозм. – займатися непотрібною, безрезультатною справою; марно гаяти час; **Синонім: Товкті гівно в ступі** (див. ГІВНО); **Як гівно в шлєйках**, народн., вульг.-просторозм., презирл. – негарна, недоладно одягнена людина.

- ♦ **Боїться як морбз гамна**, вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. – зовсім не боїться; **В'ється як гівно плетється**, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь зазнає невдачі; **Впасти як сливка в гівно**: а) несподівано потрапити в яку-небудь неприємну ситуацію; б) зазнатися з поганою компанією. **Синонім: Впасти як сливка у компот** (у тепле); **Впав у гаразд, як сливка в болото**; **Гівно в сраці гримить кому**, вульг.-просторозм. жарт.: а) хто-небудь відчуває нагальну потребу випорожнитися; б) хто-небудь не хоче мати справу з чимсь; кого-небудь вона не обходить; **Гойдається (кивається) як жид на гівні**, вульг.-просторозм. – уживається для вираження нерішучості того, хто довго марудиться з якою-небудь справою; **Дується, як гівно на морбізі**, вульг.-просторозм., зневажл. – бути гордовитою, претензійною людиною; **Гівно собаче (свиняче)**, вульг.-просторозм., лайл.: а) що-небудь нічого не варте, поганої якості. – *А ти як – за шотландську незалежність чи проти? – Я вважаю, що це все – гівно собаче. Я взагалі британець* (С. Пиркало, Не думай про червоне); *Хочете називайте це оповіданнями, хочете називайте це гівном собачим* (А. Бондар: ЛУ, 24.03.05 р.); б) погана, мерзенна людина; **Змішувати / змішати з гівном кого**, вульг.-просторозм.: а) жорстоко розправитися з ким-небудь, знищити ко-

гось. [Павлік Морозов:] <...> *І як ти щас мені Не зможеш відповісти, то тебе З гамном змішаю я...* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); б) псувати кому-небудь репутацію, ображати, ганьбити когось; **Зблотом писав, гівном запечатав** (приказка), вульг.-просторозм., ірон. – писав гарно, розумно, а закінчив дурницею; **Копатися в гівні**, вульг.-просторозм., зневажл. або презирл.: а) працювати серед гною або чогось брудного; б) виконувати якусь дріб'язкову, незначну і неприємну роботу; в) працювати у неприємній обстановці, серед непотрібних, незначних об'єктів; **Крепкий як гівно вчєтверо**, дисфем., вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. – слабка, зовсім не міцна людина. ■ **Слабкий мов учєтверо вірьовка**; **Мовчй, як гівно в корчі** (примовка), вульг.-просторозм. – говорять, коли треба застерегти, щоб хто-небудь мовчав і щоб не було чутно; **Писав, писав, а гівном запечатував**, вульг.-просторозм. – довго і багато писав, але вийшла дурниця.

- ♦ – мовна гра (у римованих і неримованих репліках):
 – *Дай і мені! – В тебе рука в гівні.*
 – *Га? – На тобі кусень гівна.*
 – *Що таке? – Гівно м'яке.*
 – *Чому ти такий? – Який? – Як гівно м'який.*
 – *Що робиш? – Говно дробиш.*
 – *Мені все одно* (відповідь на запитання «що треба»). – *Кому все одно, той може з'їсти і гівно.*
 – *Дуб з хащачком.* – *З'їж гівно з часничком.*
 – *Дуб з шипулькою.* – *З'їж гівно з цибулькою.*
 – *Мені таке снилось! – Як з гори гівно котилось!*

- **Сволोक.** – *З'їж гімен сорок.*
- **Війна посеред гайна.**
- **Дай невістці гівно на трісці** (Кепкування з невістки).
- **Пізнати біду по гівну.**
- **Ой дяде, дяде, говно смердяче.**
- **Ми оба: ти – гівно, а я – особа.**
- **Їжте, батюшко, їжте!..** – Та їм, їм. – **Говно ви, батюшко, їсте.**
- **Герасиме. ...** – **Гівно стигне.** (Хлопця на ім'я Герасим кличуть, а коли він відізнається, йому відповідають цією фразою). **Сидить поляк за корчем та й їсть гівно копачем. Прийшов русин, каже «Фе».** **Поляк каже «Дай ще»** (Про ненаситність поляків).
- **трансформація обценних фразеологізмів:**
- **гівно не тоне:** <...> **життя така прикольна штука – чим далі запливаєш в її акваторію, тим більше гівна плаває навколо тебе, плаває і не тоне, але з іншого боку – так і цікавіше** (С. Жадан, Дешев Мол);
- **упасти як сливка в гівно:** – **А як там наша незабуття Ганця Герман фон Єнакієво? Коли вона покинула штаб свого кумира, то гордо прорекла, жи буде незалежним журналістом. Але з незалежністю якось не вийшло. В Задзеркаллі система така: в які двері ся не рипнеш, а попадеш знову, як сливка, в тото, де вже перед тим ступив.** Ну і відтак мусиш з тим ся змирити і призвичаїтися як до запаху, так і до кольору (Поступ, 2004, № 294);
- **роздайся, море, гівно пливе:** **Аграрії, які зі своєю аграрною політикою на Львівщині зазнали повного фіаско, теж рвуться в райони. Вони знають, як сіяти озимину, щоб не зійшла, як рятувати**

гори від зайвого лісу, як ділити землю, щоб аграріям порівну, а всім решта, як Бог дасть. **Роздайся море – ВОНО пливе** (Поступ, 2005, № 16).

ГІВНОДАВИ, мн., вульг.-просторозм., презирл. 1. Грубі, важкі робочі черевики або чоботи; // Будь-яке важке, масивне взуття.

2. Зношене взуття.

ГІВНОДАВЧИКИ, мн., вульг.-просторозм. Взуття на платформі.

ГІВНОЇД (ГІМНОЇД), ч., вульг.-просторозм.

1. Ница, підлалюдина. – *І ти, гівноїд, хотів мене посварити з бойовою подругою? <...>* (С. Бортніков, Карателі).

2. Надзвичайно скупа людина; скнара. *Та то такий гівноїд, що зимою льоду не випросиш.*

○ – мовна гра (римування): *Гівноїд, з'їв гівно на обід* (Репліка, адресована дуже скупій людині).

ГІВНОСТУПИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що **ГІВНОДАВИ**.

ГІВНОТОП, ч., жарг. (мол.), вульг. Джип.

ГІВНОТОПИ, мн., жарг. (мол.), вульг. Черевики.

ГІВНЮК, ч., вульг.-просторозм., презирл., лайл. 1. Нікчемна людина. *Я піду в салон до тих гівнюків. До ранку* (М. Матіос, Бульварний роман); *Молодий параноїк з Херсона Був на диво первертна персона: Спокушав він собачок і впихав їм до срачок – За таким гівнюком плаче зона* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

2. Підла, ненадійна і непорядна людина; негідник. *А коли я не витримала і, втрапивши від люті обережність, садонула гнилозубого гівнюка Пирля <...>, Григир більше додому не прийшов* (Г. Тарасюк,

Мій третій і останній шлюб); *(Фройд має крутитись в могилі як останній гівнюк і придурок; нам, пересічним, не можна розповідати про нас так відверто, так садистично; ми можемо зрозуміти не так)* (О. Соловей, Танок).

ГІВНЮХ, ч., вульг.-просторозм. Кавалок лайна. Ворона восени гівнюх знайде та кричить: кал, кал, кал! а взимку знайде та й кричить: колач! колач! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ГІВНЮХА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНІЯНКА.

ГІВНЮЧКА, ж., вульг.-просторозм., презирл. і лайл. Дівчина, перев. з поганим характером.

❖ – у функції об'єкта образного зіставлення: *Таки фішка не пробачається – подумки кажу і розумію, що наше життя деколи стає вередливе, як шістнадцятилітня гівнючка* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ГІВНІЯНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Поганий, нікудишний. Однак же вся ця гівняна філософія пахне Кастанедою (Т. Антипович, Сутужності); *Це твоя довбана лікарка, ця стара тупа калоша, вона знову приперла тобі свої гівняні ліки закордонні* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); – <...> *Ми прибудряємося ще більше перегидити наше гівняне життя. У нас що не правда, так все гірша* (О. Ульяненко, Ангели помсти); *Зазвичай слухняна, як віця, я раптом починала сперечатися, ставала агресивною, я хотіла дати їм зрозуміти, що я не жертва, я для тебе зробила все, шиньон і все таке інше, а ти мене тягнеш на свої гівняні вестерни* (А. Ерно, Пристрасть).

ГІВНІЯНКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Погана господиня.

ГІВНІЯНО, присл., вульг.-просторозм. Дуже погано, огидно, бридко. *Це неетично, невиховано, несмачно і неординарно. І трохи фекально, щоб не сказати гівняно* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

ГІВНІЯР (ГІМНІЯР), ч., зах., вульг.-просторозм. Малий за віком хлопець. *Я ловлю знайомого гівняра, кажу йому, аби приніс з дому стакан, малий одразу підривається й виконує доручення* (А. Дністровий, Пацики); *У Саші <...> нема поганяля, й він полюбляє з нами, гімнярами, поговорити* (А. Дністровий, Пацики).

■ З пол.: gówniarz.

ГІВНІЯРКА (ГІМНІЯРКА), ж., зах., вульг.-просторозм. Те саме, що ГІВНЮЧКА. *Гівнярці років тринадцять, у неї бліде обличчя й напівзаплющені очі* (А. Дністровий, Пацики).

ГІВНІЯЧИЙ, а, е, просторозм. Те саме, що ГІВНІЯНИЙ. <...> *ми слухали емітвішній анпакт Нейла Янга і пили гівняче американське пиво* (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

ГІМНО див. ГІВНО.

ГІМНОЇД див. ГІВНОЇД.

ГІМНІЯР див. ГІВНІЯР.

ГІТАРА, ж., жарг. (крим.). Піхва.

◆ **Грати на гітарі** – здійснювати статевий акт.

ГІТАРАСТ, ч., дисфем., жарг. (муз.), вульг. Гітарист.

■ Зближення з ПІДАРАС.

ГЛАДЬ, ж., евфем. Те саме, що БЛЯДЬ. <...> *частіш ми стали уживать коваль-*

ське слово куй і швацьке слово гладь (В. Цибулько, Майн кайф).

ГЛАЗ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Піхва.

ГЛАНДИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Чоловічі яєчка.

◆ **Засадити / усадити** [ху́я в пизду́] по са-мі гланда́ (яйця), жарг. (мол.), вульг.-просторозм. – інтенсивно здійснити статевий акт. Дівка Гриця полюбила і по яйця усадила <...> (Бандурка).

ГЛЕМБЕ́І, мн., діял. Менструація.

■ Можливо, походить від угор. *hònapbélýeg* «місячний знак» < угор. *hònap* «місяць» та ім. тюркського походження *bélýeg* «знання». ЕСУМ, I, 522.

ГЛИБОКОДУ́ПНИЙ, а, е, дисфем., зруб. Глибокодумний. <...> я вже встигла від-виснути на своїй свободі і самотності <...> та й таки не спромоглася вилізти з глибокодупної депресії, що спіткала мене з самого початку (І. Карпа, Перламутрове порно).

■ Походить від ДУПА.

ГЛІ́НА, ж., евфем., жарг. (крим.). Кал, випорожнення.

◆ **Місити глину**, жарг. (крим.) – здійснювати акт мужолозтва.

ГНА́ТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. Ой сиділа на порозі, Тербила редьку, Розложила руки, ноги – Гони мене, Федьку (Українські со-ромицькі пісні).

◆ **Можна гнать у три** кого, фольк. Який досяг статевої зрілості (про дівчину). Там були молоденькі молодіці і одна дівчина така, що вже можна гнать у три (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Вислів *три хуя пов'язаний* з сюжетом со-ромицького оповідання: передодруженням

дівчина побачила у нареченого великий penis і злякалась. Щоб змусити до стате-вого акту до одруження, її обдурили, сказавши, що чоловік має три: великий, менший і маленький. Спробувавши ніби по черзі кожного з них, дівчина пізнала смак статевого злягання і попросила чо-ловіка використати одразу три. Пор. **Такий розумний ні́че трьома́ ху́ями зро́блений** (див. ХУЙ).

Пор. ПОГНА́ТИ.

ГНІЗДО́, с., евфем., просторозм. Вагіна.

◆ **В до́брім гнізді і яйця м'ясять бу́ти** (при-казка), жарт. – про необхідність для жі-нки мати статевого партнера; **В такім гнізді і мій пта́шок переночува́в би** (при-казка) – те саме, що **В такій бо́денці я би теж ко́лотив** (див. БО́ДЕНКА).

ГНІ́Й: ◆ **Сильний як гні́й після дощу́**, на-родн., схвальн. – сильний в інтимному плані чоловік.

■ Первісно: дуже родючий, плідючий.

ГОВЕ́ННИЙ, а, е, вульг.-просторозм., пре-зирл. Те саме, що ГІВНЯ́НИЙ.

ГОВЕ́ННО, присл., вульг.-просторозм. Те саме, що ГІВНЯ́НО.

ГОВІ́ТИ, недок., евфем., народн. Утримува-тися від сексуальних стосунків.

Синонім: ПОСТІ́ТИ.

ГОВНО́ див. ГІВНО́.

ГОВОРІ́ТИ, недок., евфем., фольк. Здій-снювати статевий акт; злягатися. Був в одному селі парубок дуже хороши́й і лю-бив дівок. І дівки боялися його, бо котра з ним починала говорити, то одразу мали дитину (Сором. фольк., зап. В. Гна-тюка); Дістала ж я сі, дістала ж я сі Дідові з боро́дою, Що він не годен і не

подобен Говорити зо мною (Нар. пісні в записках І. Франка).

Синонім: РОЗМОВЛЯТИ.

■ «Відповідно до міфологічних уявлень, процвітання тіла залежить від чотирьох органів: ніг, носа, статевих органів і язика, з яких останній є найважливішим. Як орган мови, язик вважається творцем Слова, а відтак наділений тією запліднювальною силою, що й дощ, кров, сім'я і слина, яка є не чим іншим, як знаряддям продукування Слова». А dictionary of symbols 1996: 1015. Неважко провести паралель між наведеним міркуванням та однією з констант язичницького світогляду, згідно з якою «божественне створення Всесвіту мислилось як фалічна дія: божество фалосом розривало Хаос і створило Світобудову (аналогія з розриванням дівочої пліви). Фалос – символ космічної енергії, середина мікро- і макрокосмосу» (Пор. біблійну модель Слова-Бога, з якого постав Світ). Порівняльний аналіз міфологічної символіки в індоєвропейських мовах вказує на паралелізм penis – Всесвіт; середина – гармонія; початок – першопочаток та ін.» Маковский 1996: 376. Зокрема, в українському фольклорі: penis – *малий бог, господар*. Крім того, «слова зі значенням “знак, ознака” можуть співвідноситися зі словами, які мають фалічне значення... [зокрема] лінд. *ling* “зображення, знак” [не є прототипом лат. *lingua* “язик”, “мова”], але індар. *linga* “penis”». Маковский 1996: 377. *Лингам* «фаллос» і його укр. еквівалент *лінгам* засвідчені в РУС, 2, 428. До явищ цього ж порядку належить кореляція «англ. *speak* “говорити” і дангл. *fasg* “камбала” (риба як символ Всесвіту,

а також фалічний символ)». Маковский 1996: 258.

У згаданому міфологічному сенсі суб'єктом говоріння (= запліднення) є чоловік, проте сам статевий акт, до якого залучено дві особи, діалогічний за своєю природою. З психоаналітичної точки зору, «*мова як рух губ* постає в одному ряду з фрикіями, ходою, биттям серця та ін., тими повторюваними рухами, які роблять вагіну об'ємною» (Плущер-Сарно 2005: 22), що є цілком закономірним з огляду на те, що є «порожнина рота напівсвідомо зближується з жіночими статевими органами; лексика багатьох мов вказує на це, як, наприклад, слово *lèvres* “губи” у французькій» Ажеж 2003: 112. Пор. БУЗЯ, ВАРГАТА.

Концептуалізація сексу як розмови чи бесіди спостерігається в амер. сексуальному сленгу: *discourse, talk* «статевий акт», *converse, parley* «здійснювати статевий акт». Richter 1993: 66. Пор. у пол.: *rozmowna* (схильна до розмов) «повія», *parler français* (розмовляти французькою) «про орально-генітальний секс». Lewinson 1999: 164, 212.

ГОЙДАТИ, *недок., кого, фольк.* Здійснювати статевий акт. *Козак дівки питається: – Що то в тебе гойдається? – Ти, козаче, не питай, Як устроїв, то й гойдай!* (Українські сороміцькі пісні).

ГОЛА, *ж., евфем., народн.* Зад; сідниці.

ГОЛОВАТИЙ, а, е: Мак *головатий див*. МАК.

ГОЛÓВКА, *ж. 1.* Верхня частина чоловічого статевого органа.

2. просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ **Задёрти (підвести) голівку, евфем., жарг.** – досягти стану ерекції (про чоловіка).

ГОЛОД, ч.: ◆ **Сексуальний голод** – відчуття потреби у задоволенні статевих бажань. *Сексуальна ситість, як і сексуальний голод (як і сексуальні ситість та голод, як і ситість чи голод звичайні), впливають на наші думки і дії, визначають їх (О. Криштопа, А я яй!).*

Синонім: АПЕТИТ.

ГОЛОДНИЙ, а, е. Який прагне задоволення своїх сексуальних потреб (перев. про жінку). *І потім колеги жіночої статі будуть приховувати від тебе своїх чоловіків, думаючи, що ти голодна і ні перед ким не зупинишся. Бррр, мене аж зморозило (С. Пиркало, Не думай про червоне); Женька допоміг мені володіти собою. Коли я мала його в хаті, то не була голодна, не шукала сексу, аби лиш відчутти (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Одна половина в мені вічно голодна на чоловіків... (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).*

ГОЛУБ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьє – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спир і Меч, Пливав, Вламувач, Одноокий, Волохач, Пхач, Твердолобий, Довгоший, Безрукий, Трач, Непереможний, Визволювач, Клин, Швач, Сплюх, Охлялий, Відкривач, Звідун, Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран, Смолоскип (Ю. Винничук, Життя гаремное).*

◆ **Пускати голубів, евфем., жарг. (мол.).** – псувати повітря, пукати.

ГОЛУБИЙ, ч., жарг. (жрм., мол., крим.). Гомосексуаліст. Чому його жінка завжди

поза кадром? Живе він з нею чи не живе? Може, він – голубий? (В. Діброва, Збіговиська); <...> інспектор виявився «голубим», і вибір його також упав на Зорьку (М. Омельченко, Свято біди).

■ **Амер. сленг blue** – «непристойний», «еротичний».

ГОЛУБКА, ж., евфем., фольк. Піхва. *Потім він повільно й довго розплутував клубок сплутаних кучерів, нахилився до оживаючої моєї голубки мокрими губами <...> (М. Матіос, Бульварний роман).*

ГОМ, ч., жарг. (гом.). Гомосексуаліст. *Хоча комплекс переваги – це найперша ознака тих, кому чогось не вистачає: у гомів, наприклад (Б. Жолдак, Антиклімакс).*

ГОМАТИ (ГОМИТИ), недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати гомосексуальний статевий акт (про активного партнера).

ГОМАТИСЯ (ГОМИТИСЯ), недок., жарг. (мол.). Вступати в гомосексуальний статевий контакт.

ГОМИК, ч., жарг. (жрм., мол., крим.), просторозм., зневажл. Те саме, що ГОЛУБИЙ.

ГОМИТИ див. ГОМАТИ.

ГОМИТИСЯ див. ГОМАТИСЯ.

ГОМНО див. ГІВНО.

ГОМО, ч., жарг. (мол.). Гомосексуаліст.

ГОМОСЕК, ч., жарг. (гом.), зневажл. Гомосексуаліст. <...> *полюби ближнього свого!.. – буркнув я. – Дівчино, цього драби я не зміг би полюбити, навіть ставши гомосексом! (Л. Кононович, Мертва грамота).*

ГОМОСЕКСУАЛІСТ, а, е. Чоловік, якому властивий потяг до осіб своєї статі.

■ Від гр. *ὁμοῖος* «рівний, однаковий» і лат. *sexus* «стать».

ГОМОСЕКСУАЛЬНИЙ, а, е. Який характеризується статевим потягом до осіб тієї ж статі (про чоловіків).

ГОНДОН (ГАНДОН), ч., вульг.-просторозм.

1. Презерватив.

■ Викривлене КОНДОМ.

◆ **Штопати гандон чорними нитками**, вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. – бути страшенно бідним, злидненим.

Синонім: **Прокладки вручну прати** (див. ПРОКЛАДКА).

2. жарг. (крим., мол.), презирл. Нікчемна, безтолкова людина. Протверезілий Ярко всю дорогу пояснював мені, що він міг би зробити з тим примітивним гандоном, якби був трішки тверезіший (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»).

◆ **Гандон дірявий (прокушений, штопаний)**, вульг.-просторозм., лайл. – те саме, що ГОНДОН 2. Ти гандон дірявий чи журналіст? (А. Дністровий, Невідомий за вікном).

3. Капюшон.

4. Плащ-дощовик.

5. жарг. (комп'ют.). Антивірусна програма.

○ – мовна гра (народна етимологія): *Вся їхня бесіда крутилася довкола одного: як файно виглядав кандон (то я не придумав, то такий термін кацапські технологи мали для «кандидата з Донецька», бо Юзьо го називав Гандон – скорочено від Гані Дон) <...>* (Поступ, 2004, № 294).

– у функції об'єкта образного порівняння: *<...> він забув про тебе, як гандон в унітазі забуває, хто його власник <...>* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

– гра на прямому і переносному значенні слова: – *Куме, ви ніколи не заразитесь*

СНДом. – Чому? – Бо ви – гандон! (Анекдот).

ГОНОР, ч.: ◆ **Жереб'ячий гонор**, евфем., презирл. – чоловічий статевий орган. *Знаю: хоче, аби пестила залишки його жереб'ячого гонору* (Г. Тарасюк, Новели).

■ Див. **ЖЕРЕБЕЦЬ**; **Чоловіча гордість** (див. ГОРДИСТЬ).

ГОНОРЕЯ, ж. Венеричне захворювання, яке спричиняється гонококом.

■ Від гр. γονόρροια < γόνος «сім'я» і ρεῖωσις «витікання».

ГОПАТИ, недок., евфем., зах., фольк. Здійснювати статевий акт. *Гопав в стайні і в хатині, Гопав вчора, гопав нині* (Коломийки Прикарпаття).

ГОРБИК, ч., евфем. Жіночий статевий орган. *Його руки жадібно полізли туди, де спрагло тремтів схований під білизною пухнастий горбик* (В. Даниленко, У промінні згасаючого сонця).

ГОРБОК, ч.: ◆ **Чорний святківий горбок**, евфем. – жіночий статевий орган. *Він загрибає руками повітря й зважується знову проникнути в заборонену територію: чи не відкриє Еріка свій чорний святківий горбок* (Е. Єлінек, Піаністка).

ГОРДИСТЬ, ж.: ◆ **Чоловіча гідність** (гордість), евфем., розм., жарт. – чоловічий статевий орган. *Лариса навалилась на мене голим гарячим тілом, а її чіпка п'ятірня пестила мою чоловічу гідність (звучить децю старомодно, однак надзвичайно точно, хоча й прикро, що ця гідність зазвичай зморщена й невеличка, проте гордістю проймаєшся, коли вона у відповідальний момент повстає в усій своїй величі й красі)* (В. Слапчук, Крихти

хліба у бороді Конфуція); *Приманить, бувало, в свій сад голопузу дітвору, а сам в трусах, з-під яких вислизували на волю надмірних розмірів чоловіча гордість <...>* (В. Скуратівський, Жеребець).

ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ, а, е: ♦ **Використовувати / використати у горизонтальний спосіб кого, розм., жарт.** – здійснювати статевий акт (у мові чоловіків). *Писали вони потворні вірші й не подавали ані найменших надій для того, аби використовувати їх [молодих поетес] у горизонтальний спосіб* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ **Пор.:** рос. *горизонтальная профессия* «проституція», нім. *dem horizontalen Ge- verbe nachgehen* «займатися горизонтальним ремеслом», амер. сексуальний сленг *horizontalize* «здійснювати статевий акт», *horizontal (dancing, refreshment)* «статевий акт».

ГОРІХ, ч.: ♦ **Кусати горіхи, жарг. (бурс.-сем.)** – йти справляти велику нужду.

ГОРОБЕЦЬ, ч., *дит.* Чоловічий статевий орган.

♦ **Драти горобця, просторозм.** – мастурбувати. *Щоб хлопчики не займалися мастурбацією, дорослі їх напучували: «Як будете „горобця драти”, долоні волохатими стануть»* (Цит. за: Виженко 2005); **Спіймати горобця, жарг. (мол.), жарт.** – завагітніти.

■ **Пор.** побажання при обдаровуванні молодого і молодої: *Дарую горобця, щоб мали хлопця-молодця!*

ГОРІБЧИК, ч. Пестл. до ГОРОБЕЦЬ.

– <...> *Чуєш, як дригається мій голодний горобчик? – тискав пальцями по гудзиках штанів, намагаючись розворушити свого горобчика, змалого чи схованого*

десь так глибоко між його худих ніг, що годі було зрозуміти, чи не відлетів той пташок у тепліший вирій (М. Матіос, Бульварний роман).

ГОРІД, ч.: ♦ **Ходити по чужих горідах, просторозм., ірон.** – залицятися до заміжніх або чужих жінок (про чоловіків).

ГОРІХ, ч.: ♦ **Скислий горіх, евфем., фольк.** – кал. *Що волиш: чи скислий горіх їсти, чи на здохлу бабу лізти?* (приказка).

■ **Мовна гра**, заснована на тому, що адресат повинен обрати одне з двох, проте одне й друге передбачає паралельний смисловий ряд іронічно-жартівливого спрямування: скислий горіх – гівно, здохла баба – піч.

ГОРОШІНА, ж., *евфем., фольк.* Клітор.

♦ **Молотити горошину** – здійснювати статевий акт. *Буду кликати дружину, Молотити горошину* (Цит. за: Виженко 2005).

ГОСПОДАР, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган.

ГОСПОДЬ, ч.: ♦ **Господи помілуй, невідм., евфем., фольк.** – статевий акт, злягання; **Прості Господи, просторозм., зневажл.** – повія, жінка легкої поведінки.

ГОСТІ, *мн., евфем., просторозм.* Менструація. *Те, що жінки поміж собою називають гості – їх не було у Світлани, хоч плач, – а давно мали бути* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

♦ **Гості прийшли; Гості заїхали (приїхали) [на червоних жигулях, на червоній машині]** – мати менструацію. Синонім: **Цьотка приїхала** (див. ЦЬОТКА); **Гості з Червонограда (Краснодара); Червоні гості** – менструація. Синонім: **Тета з Америки** (див. ТЕТА).

ГРА́ТИ, недок., кого, кому, зким, евфем., діял. (гал.-бук.), жарг. (жрм.). Здійснювати статевий акт. *Ой грай, та доладу, А я в батька штани вкраду, Не кому ж я, тобі дам, Щоб доладу мені грав* (Українські сороміцькі пісні); <...> ні, він, звичайно, грав їх, бо тільки дурень не бере того, що саме під тебе лягає <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); *Якщо її гра́ти, то вже – потім буде пізно: не раз доводилося спостерігати, як міцно збиті сексові крихітки перетворюються на квадратів туббочки...* (Іздрік, АМTM).

Пор. ВГРА́ТИ, ВІГРАТИ.

♦ **Гра́ти на волося́нці** (див. ВОЛОСЯ́НКА); **Гра́ти на гіта́рі** див. ГИТА́РА; **Дава́ти гра́ти** – погоджуватися на статевий акт (про жінку). *Ци так у вас, як у нас, дівки гра́ти дають?* (М. Красиков, Ой дали тобі живиці живої); **До́бре ді́вці спа́ти, як ма́є з ким гра́ти** (прислів'я) – добре тій жінці, яка має статевого партнера.

◊ – мовна гра (римування): *Маринка! – Гов! – Ходи до колиби, буду тебе валив. – Та за що ти мене будеш валив? – Іди, дурна, та я тебе буду грав.* – *А бодай же тобі, Іванюню, Бог здоровля дав* (Фольклор); – в тексті (омонімія): *Кучму – за гра́ти! І гра́ти, гра́ти, гра́ти...* (слоган під час політичної акції «Україна без Кучми», 2001);

– метафоризація слова **гра́ти**: *І єдиний, хто не грав нову владу у хвіст і в гриву, – це Суркіс. У його промові не було ані слова критики. Невже чоловік зрозумів, чий хліб їсть?* (Поступ, 2005, № 280).

ГРА́ТИСЯ, недок., евфем., народн. Здійснювати статевий акт; злягатися. *Ми всі розглядали її з неабияким подивом, і кожен собі уявляв, як же оце сотворіння*

грається? (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

♦ **Гра́тися в та́та-ма́ми**, евфем., жарг. Те саме, що ГРА́ТИСЯ.

ГРЕБЕНЯ́СТА, ж., евфем. Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, Щілина, Гребеняста...* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: курка, яка має гребінь.

Синоніми: КУ́РИЦЯ, КУ́РКА.

ГРЕБТІ́, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. *«Греб-би свою! А прийти – що ж. Якщо по ділу, то прийду»* (П. Вольвач, Кляса).

■ Пов'язане з ГРОБ, ГРЬОБАНІЙ.

ГРЁ́ЧКА, ж., евфем., фольк. Чоловіче сім'я; сперма. *Ой там, ой там, на вершечку, Там посіяв козак гречку. Як устали шури-бури, Козакові гречку здули* (Нар. пісні в записах І. Франка).

♦ **Зробити скок у грё́чку**, народн., ірон. – зрадити своєму чоловікові, дружині; **Охо́чий плигну́ти у грё́чку, як жа́ба у во́ду**, народн., ірон. – який часто зраджує дружині; **Піти́ у грё́чку**, народн. – погодитися на статевий акт (про жінку). *Як уп'юся, похилюся, Чи піду у гречку – Не соромтесь, хлопці, мене, Тільки ж помалечку <...>* (В. Древлянський, «Ой, мамо...»); **Скака́ти (стриба́ти) в грё́чку**, народн., жарг. або ірон. – порушувати подружню вірність, мати нешлюбні зв'язки. *Не пив господар, завше тримався дому, та й господиня, здається, не скакала, як декотрі, в гречку – принаймні ніхто не чув нічого такого, що могло б кинути тінь на це подружжя* (Л. Тарнашинська, Знак місячного затемнення); *Але якщо вже стрибати в гречку, – то хай би в*

гrecчі хоч добрий грек! (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

- Етимологія фразеологізму *стрибати в гречку* стосується способу життя запорізьких козаків, які, боячись порушити сувору обітницю безшлюбного життя, змушені були влаштовувати любовні побачення в гречаних полях, що знаходились поблизу запорізьких куренів, тобто вони в буквальному сенсі «скакали в гречку». Ця медоносна рослина співвідноситься з «бджолоиною» символікою, яка використовується в етнофраземах на позначення вагітності. Бджоли мають також стосунок до шлюбних уявлень, що пов'язане, вочевидь, з еротичною символікою укусу. Гура 1978: 172; Коваль 2005: 86. Пор. в сучасній українській естрадній пісні: *Дівчину-овечку заманили в гречку, а там бджоли, а там бджоли, золоті кришечка*. Еротична символіка укусу прочитується у внутрішній формі сексуальних сленгізмів ДЖИГУН, ЖИГАТИ. Фразеологізм увійшов у рос. просторіччя: *скакать в гречку*. Квеселевич 2003: 151.

- ◆ **Топтати гречку**, *народн., ірон.* – зраджувати дружині або чоловікові.

ГРИБ, ч., *фольк.* Чоловічий статевий орган у стані ерекції. *Коли ти мені муж, то будь мені дуж, а як не гриб, то не лізь у козуб* (Бандурка).

- Гриб в українському еротичному фольклорі уособлює чоловічу статеву силу на основі його еротичної символіки, яка проявляється у сюжетах «війни» чоловічих і жіночих грибів, у весільних і весняних піснях (дівчина приносить із лісу мухомор і кладе із собою спати), що постає віддзеркаленням семантики міфологічних уявлень про гриби. Войтович

2002: 118; Топоров 1978: 243. Про гриб як фалічний символ у японців див. Жельвис 2001: 26.

- ◆ **Старий гриб**, *фольк.* – чоловік із слабкою статевою потенцією; **Збирати гриби**, *жарг. (мол.)* – ходити в туалет.

ГРИМАТИ, *недок., евфем., зах., просто-розм.* Здійснювати статевий акт. Пор. ПОГРИМАТИ.

ГРІНПІС, ч., *жарг. (мол.), жарт.* Платний туалет.

- ✧ Гра слів: *грін* «долар» і *пісяти*.

ГРІХ, ч., *несхвальн.* Статевий акт; злягання. *Шляхтянка пишна і витворна, куди дівалася й пиха? – аж під очима стане чорно, служила всеношну гріха* (Л. Костенко, Берестечко); *Мені хочеться сказати: я не вартий тебе, я позбавлений усіх можливих цнот, я переповнений гріхом, я упир, що висмоктує життєві соки з вродливих панночок <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

- ◆ **Душу згубити – то гріх, але душу зроби́ти – то не гріх** (прислів'я), *жарт.* – фраза, яку промовляє чоловік до жінки, схилиючи її до статевого акту, за який він не несе жодної відповідальності; **Жити в гріху** – жити разом або мати статеві стосунки, не будучи одруженими; **З гріхом**, *народн.* – яка втратила цнотливість (про дівчину). *<...> Та я коли виходила за тебе заміж, то була вже з гріхом, а ти й не знав, думав, що у мене цілка, а я ноги стулила потісніше, і ти нічого не розібрав* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Нездольний до гріха** див. НЕЗДОЛЬНИЙ; **Первородний гріх**, *книжн.* – гріхопадіння Адама і Єви; **Робити тілесний гріх** див. РОБИТИ; **Содомський гріх**, *книжн., несхвальн.* – му-

жолосттво або скотолозтво. Синонім: СОДОМІЯ; Соло́дкий гріх, *евфем.* – статевий акт; злягання. <...> жіночка довго туркотіла мені на вухо, що з мене коханець хоч куди і якби вона тільки знала про це, то вже б давно довела діло до солодкого гріха, смак у якому добре знає <...> (С. Лис, Моя Мадонна); Тілесний гріх, *евфем.*, книжн. – те саме, що Соло́дкий гріх (див. ГРІХ); Дитячий гріх, *евфем.* – мастурбація.

ГРІШИ́ТИ, *недок.* 1. Здійснювати статевий акт; злягатися. Тут кожна стала варіякать, як вона спить з своїм чоловіком, як він у неї просе, як підлабузнюється, як хуй заносе і скіло раз вони грішать (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

Пор. СОГРІШИ́ТИ.

◆ Знаю, що грішу́, а му́шу (приказка), *народн.* – бути безсилим супроти еротичного заклик, спокуси пристрасті тощо (про чоловіка).

2. Порушувати подружню вірність.

◆ З баба́ми гріши́ти, як ме́ду лиза́ти (приказка) – про принаду статевих стосунків для чоловіка з жінками поза шлюбом.

■ Коментар І. Франка: гріх перелюбства для гуцулів має особливу принаду. Пор. рос. еквівалент: в чужую жену черт ложку меда кладет. Флегон 1973: 108.

ГРІШНИК, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

ГРОБ, *ч.*: ◆ Гроб твою́ мать, у ролі виг., *евфем.*, вульг.-просторозм. – те саме, що Йо́б твою́ мать (див. МАТЬ). <...> в слухавці пролунав рик полковника Пани́на: «Гроб твою́ мать! А ну ка, давай су...» (П. Вольвач, Кляса); Гробо́м кри́ти – матюкатися. «Тут не захочеш, так

заставлять гробом кри́ть... Ф-фух...» (П. Вольвач, Кляса).

ГРУЗ, *ч., евфем.* Чоловічі яєчка.

ГРУ́ПЕН-СЕКС, *ч., жарг. (крим., мол.).* Груповий статевий акт. [Євген Володимирович:] <...> Якщо ми усі разом не почнемо, то й не кінчимо. [Малява:] Це ви про групен-секс? (Б. Жолдак, Голодна кров); Один лох взяв участь у групен-сексі, «намотав» собі якихось одноклітинних вірусів, відчув себе кепсько (ПіК, 1998, № 23).

ГРУ́ПЕН-СЕКСУА́Л, *ч., жарг. (крим., мол.).* Учасник групового статевого акту. Є ще один забобон, здатний нажахати будь-яку людину, яка щойно наважилася долучитися до славної когорти «групен-сексуалів» (ПіК, 2003, № 28–29).

ГРУПОВИ́ЧОК, *ч., жарг. (мол.).* Груповий секс або вечірка з груповим сексом.

ГРУПОВУ́ХА, *ж. 1. жарг. (мол.).* Те саме, що ГРУ́ПЕН-СЕКС.

2. *жарг. (крим., жрм.).* Груповий злочин (перев. згвалтування).

ГРУПОВУ́ШКА, *ж., мол.* Те саме, що ГРУПОВИ́ЧОК. – Вечір завершиться груповушкою, чує моє серце (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера).

ГРУ́ШІ, *мн., евфем., фольк.* Чоловіче сім'я: сперма. Втрусив дівці грушок у пелену (Цит. за: Виженко 2005).

ГРІОБАННИЙ, *а, е, евфем., вульг.-просторозм., лайл.* Те саме, що Йо́БАННИЙ 2. Гріобаний клоп – Пашок трохи скулюється, згадуючи особіста, – що він від нього, Павла, хотів? (П. Вольвач, Кляса); – Ти в цій сцені страждати повинна, а

не кінчати. Ми тут гробану трагедію ставимо, а не водевіль (Іздрік: Гендер, ерос, порно).

■ Пов'язане з ГРОБ.

ГУБКА: ♦ Губки з борідкою, *евфем.* – пихва. Король засміявся і зачав читати імена пихви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою ... (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ГУЗИЦЯ (ВУЗИЦЯ), ж., зах., народн.

1. Заднє місце; сідниці.

1.1. Заднє місце, призначене для дефекації.

♦ На саму гузицю робити, *народн.* – витрачати усі зароблені гроші на продукти харчування. Синонім: Працюва́ти на уніта́з (див. УНІТАЗ).

1.2. Заднє місце людини як частина тіла, призначена для покарання («гузиця покарана, бита»).

♦ В гузиці кістки не злòмиш, *народн.* – можна сміливо бити; Гузи́ця – мучениця: хто що завини́в, а її кара́ють (прислів'я), *жарт.* – за будь-яку провину б'ють більше по заді, ніж по інших частинах тіла.

1.3. Заднє місце, що має неестетичний вигляд.

♦ Прийшо́в піст – по́вна ха́та старі́ст, при́йшли м'я́сніці, а дівка до гузи́ці (прислів'я) – під час посту багато парубків мріє про одруження, а під час м'ясниць уподобання змінюються, і закохані розлучаються.

1.4. Заднє місце, протиставлене голові.

♦ Говори́ з гузицею, у ро́лі виг., *народн., ірон.-зневажл.* – не варто говорити з дурнем (він нічого не розуміє).

1.5. Заднє місце людини як простір або вмістилище.

♦ Бода́й твій прорі́к [пророкува́ння] у гузи́цю вті́! (примовка), *народн., лайл.* – говорять, коли хто-небудь віщує ко-

мусь нещастя; Запха́й па́лець в гузи́цю та й обли́жй, *зруб.-просторозм.* – уживається як неввічлива відповідь тому, хто хоче чогось смачного; Сиди́ на гузи́ці, коли то́бі до́бре, *народн.* – уживається як порада сидіти вдома і не вирушати у пошуках пригод; Схова́й свій го́лос до гузи́ці – хай уле́житься, *народн., жарт.-ірон.* – уживається як кепкування з людини, яка не має голосу і слуху, проте береться співати; Схова́йся з го́нором до гузи́ці, *народн., жарт.* – уживається як кепкування з людини, яка величається титулами, знайомством з високопоставленими людьми і т. ін; Схова́йся з цим до гузи́ці – не слід пропонувати те, що не варте уваги, не становить жодного інтересу; Те́мно, як у гузи́ці, *народн.* – дуже, надзвичайно темно. Синонім: Те́мно як [у не́гра] в жо́пі (див. ЖОПА).

1.6. Заднє місце як «неправильне» місце.

♦ Від гузи́ці ма́йстер, *народн., презирл.* – майстер, який нічого не може зробити до ладу; нездара.

1.7. Жіноче заднє місце як інструмент сексуального зваблювання.

♦ Верті́ти (крути́ти) гузи́цею – кокетувати, домагаючись уваги оточення з перспективою статевого зв'язку і використовуючи при цьому вульгарні порухи тіла. Ой моло́да молоди́це, не верти гузи́цев, Бо як ско́чу, то за́йду свої́в ко́лісницев (Коломийки Прикарпаття).

1.8. Уявлення про заднє місце як дітородний орган жінки.

♦ Ле́две з гузи́ці ви́хопився, *народн.* – дуже молода, недосвідчена людина; Неда́вно від ма́миної гузи́ці відпа́в – те саме, що Ле́две з гузи́ці ви́хопився.

◆ **З губи (піска) гузицю робіти, народн.** – блювати. Синонім: **Робіти з гóрла сра́ку** (див. СРА́КА); **З гузиці сáни робіти, народн., жарт.** – впасти на лід, ідучи вулицею; **З однію гузицею на два яр-марки (празники)** (приказка), *народн., жарт.* – про намагання виконувати дві справи одночасно; **На гузиці тобі запишú, народн.** – уживається як погроза, покарання забудькові, якщо він забуде що-небудь, або як нагадування, щоб не забув; **Стулив гузицю в жмéню і пішов, народн., жарт.** – уживається як порада кому-небудь скоритися і лише мацати по заді набите місце; **Тримáтися гузиці чиєї, народн.** – ходити за ким-небудь невідступно, докучати комусь.

ГУЗИЧИТИ, недок., кого, зах. – здійснювати статевий акт. *Лиов гуцул з полонини та й сі закосичив. За кавалок солонини цілу ніч гузичив* (Коломийки Прикарпаття).

Пор. ЗАГУЗИЧИТИ.

ГУЗІВКА, ж., діял. (закарп.) – те саме, що ГУЗНО.

ГУЗНА́ТИЙ, ч., діял. (закарп.), зневажл. Товстозадий.

ГУЗНИТИ, недок., діял. (закарп.). Говорити дурниці, брехати, хизуючись.

■ Пов'язане з гу́зно. Пор. пол. *guźtać* «безпричинно весь час лаяти».

ГУЗНІ́ЦЯ, ж., зах., народн. Те саме, що ГУЗИ́ЦЯ.

◆ **Забіжить́ язик у гузні́цю як то́го по-куштúеш, народн., жарт.** – уживається як кепкування з людини, яка любить солодощі.

ГУ́ЗНО, с., зах., народн., згруб. Задне місце; сідниці. *Цілувала шевця в гузно, Бо назавтра чо́бит ну́жно* (Бандурка).

■ Від праслов. **guzъ* «зад», що було варіантом **gozъ* і яке походить з індевр. кореня **geu-r' / *goy-r'* «бути випуклим»; рос. *гузно*, болг. *гъз*, серб. *гузица*, словен. *gôza*, чеськ. *huzo*, пол. *gis*. ЕСУМ, I, 614.

◆ **Гу́зно волоха́те, лайл.** – нікчемна людина; **Піди ти медве́деві в гу́зно!, лайл.** – уживається для вираження настійного бажання позбутися кого-небудь.

○ – мовна гра (римування): *Кахú-кахú – в гу́зні ляхú, москалі в ду́ні, – усі зна́чить вкúні* (вислів, яким дражнили поляків і росіян).

ГУЗНО́ЧУХ, ч., діял. (наддніпр.). Той, хто чухає зад.

ГУ́ЗНЯ, ж., просторозм., згруб. Те саме, що ГУ́ЗНО.

◆ [Ще] теля в гу́зні, а циган з до́вбнею – розраховувати на те, чого нема зараз. Синонім: [Ще] теля в сра́ці, а вже продаю́ть (ба́ба до́вбню ла́годить) (див. СРА́КА).

ГУЗНІ́ЙКА, ж., діял. (наддніпр.). Те саме, що ГУЗИ́ЦЯ.

ГУ́КЛЯ, ж., розм., заст. Розпусна жінка.

■ Від *гукáти* «запліднювати свиню», *гукáтися* – «паруватися; бути в періоді тічки» < пол. *hukać się*, яке пов'язують з *hukać* «гукати, кликати»; у суч. пол. сексуальному сленгу *hukać się* «здійснювати статевий акт». ЕСУМ, I, 615; Le-winson 1999: 73.

ГУЛЬО́НА, ж., діял., зневажл. Розпусна жінка; повія.

ГУЛЬТЯ́Й, ч., просторозм., зневажл. Чоловік, який упадає за жінками.

ГУЛЬТЯ́ЙКА, ж., просторозм., зневажл. Те саме, що ГУЛЬО́НА.

ГУЛЬТЯЙОЧКА, ж., просторозм., ірон. Те саме, що ГУЛЬТЯЙКА. *Ой мав жінку гультяйочку, Що втопилась в Дунайочку* (Нар. пісні в записях І. Франка).

ГУЛЯКА, ч. і ж., просторозм., зневажл. Те саме, що ГУЛЬТЯЙ.

ГУЛЯТИ, недок., просторозм. 1. з ким. Пербувати у близьких, любовних стосунках з ким-небудь. *Він гуляє з нею* (Усна мова).

2. неохвальн. Мати дошлюбний або позашлюбний зв'язок з ким-небудь. *Вона покинула мене тому, що я гуляв* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ **Гуляти у соромі**, евфем., фольк. — те саме, що ГУЛЯТИ 2. *Ой на городі лопух, лопух, У нашої дівки живіт попух. Ой нехай пухне, нехай знає, Нехай в соромі не гуляє* (Українські сороміцькі пісні).

ГУЛЯЩА, ж., розм. Розпусна жінка. *А жінці варто лиш оступитись, то гріх від Бога і від людей. Уже й гуляща, уже й*

повія <...> (Л. Костенко, Берестечко); *Порядня дівчина – слизький евфемізм для позначення непривабливої. Найгірше для дівчини бути негарною, в стократ гірше, ніж гулящою* (Є. Кононенко, Без мужика).

■ Первісно це слово пов'язане з ідеєю «вольних», тобто людей, які пішли від своїх панів. У контексті російського «Домострою» вільна (і не тільки сексуально) поведінка жінки сприймалась як порушення морально-поведінкових канонів. Телія 1996: 264–265.

◆ **Гуляща дівка** – розпусна дівка. <...> *дехто мріяв мати бодай позашлюбнудитину, але й ця мрія лишалася нездійсненою – на перепоні стояли досить міцні традиції, за яких покритці дорікали («Гуляща дівка нагуляла байстрюка»)* <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

ГУСЯЧИЙ, а, е: ◆ **ГУСЯЧА ШИЙКА** див. ШИЙКА.

Г'АВА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Та як був я ще маленький, я питався мами, Як тото сі називає, що межі ногами. Мама мені відповіла: «То є, сину, г'ава»* (Коломийки Прикарпаття).

Г'ВІНТИК, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. – *Свердлик не свердлик, а гвинтик – точно* (М. Матіос, Бульварний роман).

Г'ВОЗДЬ, ч., зах., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ **На гвоздь** – положення під час статевого акту (жінка зверху).

Г'ІГА, ж., діял. Жіночий статевий орган.

■ Результат видозміни форми з дит. *кика* «м'ясо» [походження неясне] з одзвін-

ченням *к*, яке тут, можливо, пов'язане з афективно-емоційним забарвленням слова, характерного для низки українських народно-розмовних слів з г. ЕСУМ, 1, 504; 2, 431. Див. ще коментар до М'ЯСО.

Г'ІГАВКА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

■ Див. Г'ІГА.

Г'ІЛА, ж., діял. Чоловічий статевий орган. <...> *Он і зараз вивалив гилу, як качалку, хоч би при мині приховав її* <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Від *кила* «хвороба деяких рослин у вигляді наростів на корінні» < праслов. *kyla* «пухлина, нарість» ЕСУМ, 1, 506.

ГЛЬОГ, ч., жарг. (бурс.-сем.). Сперма.

- Мотивоване дієсловом із жаргону бур-саків *гольгонути* «напитися» < *голькати* «п'ючи, шумно ковтати рідину» < *голь-голь*—звуконаслідувальне утворення, співвіднесене з вигуком *буль*. ЕСУМ, 1, 557.

ГНИС (ГНИСЬ), ч., зах., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

- Первісно: малий хлопчина.

ГНИСЬ див. ГНИС.

ГОЛЯС: ♦ **На голяса йти**, зах., вульг.-просторозм., заст. — здійснювати статевий акт без презерватива. ■ Пол. *na golas* «у голому вигляді».

ГУЗДНО́, с., діял. Те саме, що **ГУЗНО**.

- ♦ **Гуздно́ свиняче**, лайл. або презирл. — нікчемна, підла людина; **Іди собі в гуздно́ (в гу́зно)!**, лайл. — іди геть звідси!; **Посвистй мені в гуздно́!**, лайл. — те саме, що **Поцілуй в сра́ку** (див. **СРА́КА**).

ГУ́ЗІК, ч., евфем., зах., вульг.-просторозм. Кал, екскременти.

- ♦ **На гу́зик ва́рте**, зах., вульг.-просторозм. — дуже поганий, нікчемний.

- Пол. *guzik* «гудзик» як засекречувальний евфемізм.

ГУ́ЗНО́, с., діял. Заднє місце людини, зад.

ГУ́ЛЬКА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган малого розміру. *Ой плакала дівчинонька, голосно криччала, Де сі тота гулька діла, шо в штанах стирчала* (Цит. за: Лесюк 2007).

ГУ́ЛЯ, ж., евфем., зах. Чоловічий статевий орган.

- ♦ **Замочити (поставити) гу́лю**, згруб.-просторозм. — здійснити статевий акт; **Шпи-лити гу́лю** — здійснювати статевий акт.

ГУ́МА, ж., жарг. (мол.). Презерватив. *По-набивавши кишені «гумою», закохані пішли на дискотеки* (УМ. 16.02.2001).

Д

ДАБЛ, ч., жарг. (мол.). Туалет.

- Від англ. *double* «00».

ДА́БЛИТИ, недок., жарг. (мол.). Ходити в туалет.

ДАВА́ЛКА, ж., вульг.-розм., ірон. 1. Жіночий статевий орган. *Я давала, я давала по чотири рази в день. А тепер моя давалка одержала бюлетень* (Коломийки Прикарпаття).

2. Жінка або рідше — гомосексуал, які легко погоджуються на статевий акт; той, хто усім дає (у 1 знач.). *Тут всі почали обговорювати спершу пацанів, які в натурі безбашенні, потім тільки, яка сво-*

єю поведінкою підтвердила, що всі з її породи — мекроцьолки і давалки (Л. Дереш, Намір!).

- ♦ **Ната́лка-всім-дава́лка**, вульг.-розм., ірон. — жінка, яка легко погоджується на статевий акт.

- Вульгарне перекручення імені українського літературного персонажа **Наталка Полтавка**. Синонім: **ПИЧОДА́ЙКА**.

ДАВА́ТИ, недок., **ДА́ТИ**, док., кому, евфем., вульг.-просторозм. 1. Погоджуватися на статевий акт. — *Просив, просив, не дала, Бодай тобі одгнила. — Я давала, ти не хтів, Бодай тобі одлетів* (Лель, 1994, № 5).

2. Віддаватися чоловікові, здійснювати статевий акт (про жінку). <...> *мужики, не в'їхавши, до чого воно, розуміється, шаліють («Ох як ти класно даєш!»), а потім ти їх кидаєш* (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); [Йонатан:] *Так що вона, сука, зробила, каже, що поки всього Голсуорсі не прочитаю, вона мені давати не буде* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); *Ой у гаю, при Дунаю Трактористу дала – Три дні цицьки мила, Соляркою сцїла* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *Вип'ємо за ту дату, Коли дала мама тату. Якби не дала мама тату, Не було б цієї дати* (Тост).

■ «Задоволення голоду і сексуального бажання мають спільне: задоволення потреби у кожному випадку потребує руху до зовнішнього світу і контакту з ним. Але одне визначається почуттям недостатності (голод), а інше – почуттям надлишку (сексуальність). Сексуальна енергія завжди служить задоволенню голоду, і навпаки, прийом субстанції, що є біохімічним процесом, призводить до напруження лібідо. <...> Якщо голод використовує механізм лібідо, щоб досягти миру, то ерос потребує моторної системи голоду, щоб досягти задоволення». Лоуэн 1996: 50.

Давати / дати по-собачому, вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт у позі «ззаду». *Давала попові, Давала дякові, Давала піддячому – Ще й по-собачому!..* (Бандурка); **Давати / дати раком див.** РАКОМ; **Давати рибу див.** РИБА; **Дати джмеля див.** ДЖМІЛЬ; **Дати живіці див.** ЖИВІЦЯ; **Дати запхати** – погодитися на статевий акт. *Як дала запхати – не допоможе й Божа мати* (прислів'я);

♦ **Аби усі дівки поскисали, що нам колись не давали**, у ролі виг., лайл., жарт. – уживається як проклин з недоброчиливими побажаннями (з мови чоловіків); **Давати їсти**, евфем., фольк. – погоджуватися на статевий акт (про жінку). *Яка була московочка, така є; Як давала хлопцям їсти, Так дає* (Бандурка). ■ Зв'язок між їжею і сексом має архетипний характер. Сексуальне бажання зазвичай репрезентується як апетит до їжі, але не навпаки. **Дати ласки з-під запаски** – погодитися на статевий акт; **Дати настоячки** – здійснювати статевий акт у позі «стоячи». *В середу-м сі народила – кажуть люди, горе. Дала-м хлопцям настоячки – мене кілька коле* (Коломийки Прикарпаття); **Дати пѳтки див.** ПОТКА; **Піськи дати див.** ПІСЬКА.

○ мовна гра:

– римування: – *Як діла? – Лягла й дала.*
– омонімія: *Жінки поділяються на дам і не дам; дам, але не вам. Тож вип'ємо за дам! (Тост). Тепер вона регоче просто в дзеркало: «Ну ти даєш, голубко!» А потім ще раз: «Даєш, даєш!» – і ця дво-значність слова ще більше розсмішує її* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ДА́ЙКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що ДАВА́ЛКА.

ДАРМОВІС, ч., просторозм. ірон.-зневажл. Чоловічий статевий орган (у стані відсутності ерекції). *Лягай з ним хоч прямо, хоч навскіс, – не піднімається дармовис! (приказка).*

ДАСІ́ЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ДА́ТИ див. ДАВА́ТИ.

ДВАНАДЦЯТЬ: ♦ Показувати на дванадцять, *просторозм.* – бути у стані ерекції (про чоловічий статевий орган).

ДЕМОН, ч.: ♦ Демон відливу, *жарг. (мол.):*

- а) туалет; б) відчуття дискомфорту при відсутності можливості відвідати туалет;
- в) настійна потреба відвідати туалет.

ДЕМОНСТРАЦІЯ, ж., *евфем., жарг. (мол.), жарт.* Менструація.

ДЕНЬ, ч.: ♦ Вихідні (веселі, красні, червоні) дні, *жарг. (мол.), жарт.* – дні менструального циклу; менструація. Мені здається, Марк подумав, що у мене – просто «вихідні» дні, бо ми тепло розпрощалися <...> (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); **Критичні дні**, *евфем.* – те саме, що **Вихідні** (веселі, красні, червоні) дні; ■ Вислів з реклами тампаксів і гігієнічних прокладок на телебаченні; **Небезпечні дні**, *евфем.* – дні менструального циклу, в які підвищена вірогідність розвитку вагітності.

ДЕРТИ (ДРАТИ), *недок., кого, вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт без кохання з дуже високою інтенсивністю, з елементами жорстокості (тільки про чоловіків). А тут, ну, як тобі сказати, драв Лиду мало не щодня (Ю. Покальчук, Те, що на споді); А от негри й араби Залюбки драли хлопця у Рівнім (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

♦ Горобця драти *див. ГОРОБЕЦЬ*; **Дерти як мавпа газету**, *згруб.-просторозм., жарт.* – те саме, що **ДЕРТИ**; **Крупи дерти**, *фольк.* – те саме, що **ДЕРТИ**.

ДЕФЛОРАЦІЯ, ж. Порушення цілості дівочої плівки; позбавлення дівочтва.

■ Від лат. *defloratio* – букв. «зривання квітів». Метафора свіжої нерозпущеної квіт-ки як символу цноти.

♦ Податкова дефлорація, *дисфем.* – податкова декларація.

ДЕВОЧКА, ж., *просторозм.* Цнотлива дівчина.

ДЕЛА́ *див. ДІЛА́.*

ДЖЕРЕЛО́, с., *евфем.* Вагіна. Її одяг повільно спадатиме під дією земного тяжіння вниз, мій член наперекір цьому ж тяжінню підніматиметься і розростатиметься вищир і вздовж, джерело її просякне вологою, порожнечу буде заповнено доценту, постріл густої сперми пронизже струмом наші переплетені тіла (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»).

ДЖИГУ́Н, ч. Те саме, що **БАБІЙ**. Бабовал зрозумів лише одне: його сприймають не за того, ким він є, або найняли таким собі джигуном, і він має задовольнити якусь високопоставлену, або, як тепер казали, «круту» бабу (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

■ Можливо, пов'язане з *джігати* «хльостати, бити різками; кусати (про комах)». ЕСУМ, 2, 52.

ДЖИН, ч.: ♦ Пустити джина, *жарг. (мол.).* – сходити в туалет.

ДЖМИ́ЛЬ, ч.: ♦ Дати джмеля (джмелика), *фольк.* – здійснити статевий акт. Ой ти, моя дівчино, ярий цвіт, На ось тобі джмелика на привіт, Щоб твоє коханнячко зажило, Щоб твоє гуляннячко процвіло! (Цит. за: Виженко 2005).

ДЗВІ́НКА, ж., *евфем., книжн.* Жіночий статевий орган.

ДЗВОНІ́ЛКА, ж., *жарг. (мол.), жарт.* Туалет.

ДЗИГА́РНІЧКА, ж., *зах.* Чоловічий статевий орган. Дідо бабі показує свою дзигарнічку. <...> Дідо бабі показує, а баба

регоче, Що дідова дзигарнічка кресати не хоче (Коломийки Прикарпаття).

■ Первісно: запальничка.

ДЗІНЬ-ДЗІНЬ, невідм., жарг. (мол.), жарт. Статевий акт.

ДЗЬОРА, ж., евфем., фольк., просторозм. Те саме, що ДЗЮРКА. *Оженився бандура, Та й не знає, де дзьора. Аж засьвітив каганець, А там дзьора, як горнець (Українські сороміцькі пісні).*

ДЗЮНДЗЕЛЬ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган. *Не лежи на землі – дзюндзеля простудиш! (Усна мова).*

ДЗЮНДЗИК, ч., просторозм. Розпусник.

ДЗЮНДЗЯ, ж., евфем., фольк., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган. *Ходила я в річку по раки, Викусили дзюндзю собаки (Цит. за: Виженко 2005).*

■ Можливо, пов'язане з утвореннями звуконаслідувального характеру: укр. дзюндзі, біл. дзюндзіць «мочитися». ЕСУМ, 2, 61.

ДЗЮНЬКА, ж., просторозм. Повія.

ДЗЮРИК, ч., евфем., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ДЗЮРКА, ж., евфем., зах., фольк., просторозм. Жіночий статевий орган. *Ти, дівчино, дай-но, дай-но, До неділі зачекай-но, А в неділю продам курку, Заплачу <...> за ту дзюрку (Українські сороміцькі пісні); Все, що мені від баби потрібно – це її дзюрка. Але якого біса я мушу задля цього себе принижувати? (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).*

Синоніми: ДЗЬОРА, ДІРКА, ДУЧКА.

■ Від пол. *dziura* «дірка».

ДЗЮРЧИК, ч., зах., просторозм. Те саме, що ДЗЮРИК.

ДІБЛО, ч., евфем., розм. Чоловічий статевий орган.

■ Від **дїблом** ставати «підніматися вгору; настовбурчуватися». Пор. ВСТАВАТИ.

ДИВІЗІЯ, ж.: ♦ **Твою дивізію, у ролі виг.,** евфем., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ).

ДІВО, с.: ♦ **Наряджати діво**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ДІНІ, мн. Жіночі груди. *Деся кобіти за тридцять – ну тобто, іще нестара, Хоч у викоті сукні вже хлянуть підв'ялені дині <...> (О. Забужко, Закон Архімеда).*

ДИТІНА, ж.: ♦ **Нагуляти (привести, пригнати, приперти) дитину**, народн., зневажл. – народити дитину поза шлюбом; **Нарядити дитину**, народн. – зачати дитину.

ДІШЕЛЬ, ч., евфем., народн., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: товста жердина, прикріплена до передньої частини воза або саней.

♦ **Як у бідного жиди дішель**, фольк., жарт. – чоловічий статевий орган великого розміру.

ДІВКА, ж.: ♦ **Дівка за викликом**, евфем., публ. – повія, яку можна викликати по телефону; **Звести дівку** – спокусити і кинути дівчину. <...> до женячки Михайло був дуже гречним і порядним парубком: дівок не зводив, молодіцям спідниці догори не підфількував, у вдовиних перинах не валявся (М. Матіос, Солодка Даруся).

ДІВОЧІСТЬ, ж.: ♦ **Пропоріти дівочість**, фольк. – позбавити дівчину цнотливості. *Потикав парубок її спочатку не всередиди.*

ну, а так, зверху, щоби якомога сильніше її розпалити, а потім як напружить – та й пропоров дівочість (Лель, 1994, № 5).

ДІВЧИНА, ж.: ♦ **Квартальська дівчина, евфем.** – повія.

ДІВЧИНКА, ж., евфем. Жіночий статевий орган.

ДІД, ч.: ♦ **Йосипів дід, у ролі виг., евфем., лайл.** – вислів, який замінює лайку **Йоб** твою мать (див. **МАТЬ**).

Пор. ЙОСИП.

ДІЙНИЦІ, мн., евфем., жарг. (мол.). Жіночі груди. <...> мужики від таких дійниць чомусь розум втрачають (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

ДІЛА (ДЕЛА́), мн., евфем., просторозм. Менструація. – Це нічого, що я в тебе? – На щастя. У мене вчора тільки діла закінчилися (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

ДІЛО, с., евфем., просторозм. 1. Статевий акт.

♦ **Взя́тися за [своє] діло, евфем.** – здійснити статевий акт (про чоловіка). Цілуватись ти не вмієш – Від цілунків марши-млієш. Роздягну ж тебе зомлілу – Та й візьмусь за своє діло (Лель, 1996, № 4); **Зайня́тися ділом, евфем.** – те саме, що **Взя́тися за [своє] діло.** Давай поки що вдвох займемось ділом, тут явні всі ознаки того шалу, що звуть любовним <...> (Іздрик, Павільйон); **Зробити діло, евфем.** – здійснити статевий акт. Солдат каже: Ти як-небудь ухитрись, вибіжи наче надвір і діло зробимо (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Синонім: **ОДДІЛАТИ; Нічне діло, евфем.** – статевий акт; злягання. Волос на волос, Тіло на тіло – Так ся починають нічне діло (Русинський ерос).

2. Чоловічий статевий орган. Бабу закортіло мати в руках діло. Ни будь, бабо,

глуна, Бо тото залуна (Русинський ерос).

ДІМ, ч., евфем. Жіноча піхва. <...> і він увів свій член у її дім, а вона відповідала йому... (А. Жураківський, Кінець відпустки).

♦ **Дім розпусти див. РОЗПУСТА; Публічний дім** – будинок, у якому проститутки приймають відвідувачів.

ДІПТЯНКА, ж., заст. Повія. Були і тії там панянки, Що наряджались на показ; Мандрьохи, хльорки і діптянки, Що продають себе на час (І. Котляревський, Енеїда).

ДІРА́, ж., евфем., народн., фольк. Те саме, що **ДІРКА**.

♦ **В такій дірі кіло́к не зогниє, а ще й наросте́** (прислів'я) – про гарну, привабливу жінку; **І до старо́ї дірі мійша скіне́** (приказка), **жарт.** – про можливість злягання зі старою жінкою; **На твою діру́ шко́да глину, ліпше піцури́ну див. ПІЦУРИНА; Поспіла діра́, фольк., жарт.** – досягти статевої зрілості (про дівчину). Синоніми: **Мо́жна гна́ть у три** (див. **ГНА́ТИ**); **Проверті́ти дірку (діру́) див. ДІРКА; Як кіло́к усе́ в одній дірі, то й зогни́ти мо́же, згруб.-просторозм., жарт.** – для чоловіка небажано мати стате́ві стосунки лише з однією жінкою.

○ – мовна гра (матеріалізація метафори): **До діри добре пхати, а не падати** (приказка).

ДІРКА, ж. 1. евфем., фольк., вульг. Вагіна. – Ой плачу я, плачу. Бо дірки не бачу... Дівка Гриця за чуприну: – Отут дірка, курвин сину! (В. Древланський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); – І ти дівка, і я дівка, Чом у тебе більша дірка? – Мене хлопці сподобали, Більшу дірку продовбали (Українські сороміцькі пісні).

■ «Бездня, за язичницькими уявленнями, уважалась першоджерелом усього живого у Світобудові. В антропоморфній моделі Всесвіту жінка прирівнювалась до Безодні: пор. англ. *girl* «дівчина», але російське *жерло*; дангл. *dir* «дівчина» та рос. *дыра*; нім. *Weib* «жінка», але давньоверхньонім. *swēb* «безодня». Маковский 1996: 146. З психоаналітичної точки зору, «пизда – це по суті дірка <...> результат кастрації». Руднев 2005: 497. Дірка в землі – один з найбільш поширених жіночих символів, а поняття середини («пуп землі»), яке вважалося священним, ототожнювалося з жінкою у багатьох індоєвропейців. Пор. з амер. сексуального сленгу: *gar*, *hole* «вагіна». Richter 1993: 91. Пор. БЕЗОДНЯ, ДЗЮРА, ДІРА́, ДУ́ЧКА, ПРОПАСТЬ.

◆ До [глибокої] дірки, кому, вульг.-просторозм. – абсолютно байдуже; все одно. *Пені ці справи були до глибокої дірки <...>* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); *Найліпше дівці, як має в дірці* (приказка) – найкраще тій жінці, яка має статевого партнера; *Попросити дірку, згруб.-просторозм.* – запропонувати дівчині, жінці здійснити статевий акт. *Здихав парубок дівку та й попросив дірку*; *Пробити дірку, фольк.* – позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати її. *Дівчина цнотлива Мала в лонці плівку. Прийшов Грайсовило – Та й пробив їй дірку* (Лель, 1999, № 1); *Провертіти дірку (діру), фольк.* – здійснити статевий акт (про чоловіка). *Да спасибі понеділку Да ще і Хомі, Що повертів дірку Да ще і мені* (Бандурка); – *Ой, хлопці, кажи, хлопці, є в дірі горобці. Треба діру провертіти – вони хочуть злетіти* (Коломийки Прикарпаття); *Трахати в усі дірки,*

вульг.-просторозм. – вести активне, інтенсивне статеве життя, допускаючи збочення; *Трахатися в усі дірки, вульг.-просторозм.* – мати активне, інтенсивне статеве життя, допускаючи збочення. *Короткий період підліткового сексу з дорослою жінкою, закоханість без сексу, яка виявилась повним абсурдом, бо моя кохана давно трахалась у всі дірки зі старшим пацаном* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

2. *жарг. (мол.).* Жінка, дівчина. *Дві головні героїні його життя, що найдовше затрималися в душі, на відміну від сотень інших, <...> тих верескливих безголових дірок на довгих товстеньких чи тоненьких ніжках* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря).

○ – матеріалізація метафори: *В тілі жінки знайшов дірку і довго терся, намагаючись відтворити процес добування вогню* (Лель, 1993, № 2).

ДІРОЧКА, ж. Пестл. до ДІРКА 1. – *Укрий мене, дівчино, чи ти спиш? А де тая дірочка, що ти счиш?* (Українські соломіцькі пісні).

ДІРЯВКА, ж., діал. (наддніпр.). Дівчина, позбавлена дівочої цноти.

■ Первісно: дірява сумка або миска. Про жіночий статевий орган: *Скільки б її не зашивав, усе дірявка буде.*

ДІТИ, мн.: ◆ *Діти аж скáčуть з кого, народн., жарт.* – хто-небудь досяг статевої зрілості (перев. про чоловіка). *Я думаю, що з нього при такому здоровому тілі діти аж скачуть* (Ю. Покальчук, Те, що на споді). Синоніми: *Діти в яйцях пищать, свищуть; (див. ЯЙЦЯ); У штáнях уже діти пищать (див. ШТАНІ).*

ДІТОРІДНИЙ, а, е: ♦ **Діторідний орган** (див. **ОРГАН**).

ДІТОРІДНИК, ч., евфем., народн. Чоловічий статевий орган. *Якось найсміливіший серед нас капловухий Славко, побачивши у всій принаді Предкового діторідника, скрикнув <...>* (В. Скуратівський, Жеребець). Синоніми: **Діторідний орган** (див. **ОРГАН**); **Діторідний член** (див. **ЧЛЕН**); **Чоловічий дітотвірник** (див. **ДІТОТВІРНИК**).

♦ **Жіночий діторідник** – жіночий статевий орган. *Натомість жіночий діторідник мав більш поетичні означення <...>* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в коморі ведуть»).

ДІТОТВІРНИК, ч.: ♦ **Чоловічий дітотвірник**, евфем., народн. – чоловічий статевий орган. *Скажімо, чоловічого дітотвірника в повсякденному мовленні називали «диблом», «кишкою»...* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в коморі ведуть»).

ДОБРО́, с., просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган. *Якийсь гицель знову стоїть під трансформатором. Виставляє своє добро і спокійнісінько справляє нужду* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ДОВБАНИЙ, а, е, евфем., вульг.-просторозм. Те саме, що **ЙОБАНИЙ 2**. – *Я про нашу державу довбану. Відчуваєш, у яку позу вони нас поставили? – Емоції хлюпаються зі співрозмовника, наче горілка із по вінця наповненої першої похмільної чарки у тремтячій руці алкаша* (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

ДОВБАТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> *Приводив сюди яку хотів дівку і довбав її на чий хотів могилі, а*

особливо на тих могилах – класиків (М. Матіос, Бульварний роман).

♦ **В рот ментá (мінтá) довбáть** див. **РОТ**.

ДОВБНЯ, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: великий молот або велика дерев'яна палиця з потовщенням на кінці.

ДОВБОЙОБ (ДОЛБОЙОБ), ч., обсц., презирл. 1. Тупа, недалеко людина. [Філін:] <...> *Так дальше житъ нїззя, скрізь долбойоби!.. Навіщо, мамо мудрая сова, мене ти народила?!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); *Невже секретні служби розробляли свої високі технології лише для того, щоб якийсь долбойоб не дав мені зробити рятівного ковтка?* (Іздрик, АМ™).

2. Докучлива людина; зануда.

ДОВБОЙОБИТИ, недок., обсц., презирл. Докучати кому-небудь, втомлювати когось. – *То що, бля, тепер ти весь час будеш довбойобити мені над головою?* (Іздрик, АМ™).

■ Контамінація **задовбувати** і **зайобувати** «набридати, втомлювати».

ДОВБОЛО́Б, ч., евфем., згруб.-просторозм. Те саме, що **ДОВБОЙОБ**. *І хто вас, довболобів, на службу приймав?* (Ю. Андрухович, Московіяда).

ДОВБУШ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. *Алі-Тайсон проник у мене, здавалося, одночасно всіма пальцями, руками, язиком, маленьким і твердим своїм довбушем так швидко й уміло, що я й не спам'яталася, як, напнута бажанням, застогнала під ним від якогось нелюдського задоволення* (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Від прізвища легендарного українського героя Олекси Довбуша. Зближення з **ДОВБНЯ**.

ДОВГОШІЙ, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьень – є Голуб, Котик, Погашувач жаги, <...> Твердолобий, Довгошій <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Пор. *А узятя такий хуй. Як у бусла шия!* (Українські сороміцькі пісні); *Дідо бабі таке пхає, як гусяча шия* (Коломийки Прикарпаття).

ДОЄЦЬ, ч., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Наш доєць коло яєць* (Цит. за: Виженко 2005).

ДОІБАТИ *див.* ДОЙОБУВАТИ.

ДОІБАТИСЯ *див.* ДОЙОБУВАТИСЯ.

ДОЙКИ, *мн., жарг. (мол.), жарт.-зневажл.* Жіночі груди. *<...> тілом відчував, дарма що через одяг, її груди, бля, цьому ніхто не повірить, які в неї класні дойки, м'які, наче маленькі надувні матрацики...* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ДОЙОБУВАТИ, *недок., доіба́ти, док., ко-го, обсц., згруб.-просторозм.* 1. Завершувати статевий акт з ким-небудь.

2. *несхвальн.* Набридати кому-небудь своїми настирливими чіпляннями, занудством.

ДОЙОБУВАТИСЯ, *недок., доіба́тися, док., обсц., згруб.-просторозм.* 1. Доводити себе до неприємного, хворобливого стану, втоми активними статевими зляганнями.

2. Чіплятись до кого-небудь, дратувати когось. *<...> а ще до нас доїбалось два старих штимпа за те, що ми голосно матюкались <...>* (А. Дністровий, Пацики).

ДОЙОК, ч., *діял. (гуц.), вульг.* Пеніс.

ДОЛБОЙОБ *див.* ДОВБОЙОБ.

ДОЛІНКА, *ж., евфем., діял. (зах.-поліськ.).* Жіночий статевий орган.

ДОМЕ́ЧОК, ч., *жарг. (бурс.-сем.).* Туалет.

ДОМІТИ, *док., кого.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ДОМКРА́Т, ч.: ♦ **Сидіти на домкраті**, *евфем., жарт.* – бути з ерегованим членом.

ДОНЖУА́Н, ч. Шукач любовних пригод; ловелас.

■ Дон Жуан – легендарний лицар-сластолюбець, спокусник і завойовник жінок, порушник релігійних та моральних норм. Згідно з легендою, Дон Жуан жив в Іспанії, в Севільї у 17 ст. Ім'я вперше з'явилося у п'єсі іспанського драматурга Тірсо де Моліна «Севільський спокусник» (1630). «У переносному значенні вживається із схвальними конотаціями на позначення нерозбірливого у зв'язках і хтивого мужчини (схвальні конотації не домінують у слов'янському мовному ареалі. – Л. С.). Психологи стверджують, що історія Дон Жуана свідчить про його психологічні та емоційні проблеми: очевидно, він страждав від передчасної еякуляції і був абсолютно не здатним до тривалих та серйозних стосунків з жінками. Своєю сексуальною поведінкою він постійно намагався довести свою чоловічість, проте лишався емоційно незадоволеним. Цей чоловічий невроз має назву “синдром Дон Жуана” і може бути знаком прихованої гомосексуальності, а тому таким відчайдушним постає прагнення бути супер-гетеросексуалом». Mills 1993: 60–61.

ДОПИЗДІТИСЯ, *док., обсц., згруб.-просторозм.* Мати негативні наслідки чиеїсь зайвої балаканини.

♦ **Гага́рін доліта́вся, а ти допиздівся**, *дисфем.* – не слід було говорити зайвого.

◊ Замість *Гага́рін доліта́вся, а Пушкі́н дотринді́вся.*

ДОСТОЇНСТВО, с., просторозм., жарт. Чоловічі геніталії.

◆ **Чоловіче достоїнство**, розм., жарт. – те саме, що ДОСТОЇНСТВО.

ДОШКА, ж., жарг. (мол.) Дівчина без бюста або з малим бюстом.

ДОЩ, ч., евфем., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. *Ой, дощику, поливайщику, Поливай, поливай, Поливай, поливай, Ти, пареньок, до дівчиноньки Прибувай, прибувай* (Цит. за: Вищенко 2005).

ДРАКОНІТИ, недок., жарг. (мол.). Займатися онанізмом.

ДРАТИ див. ДЕРТИ.

ДРАЧКА, ж., жарг. (мол.). Жінка як статева партнерка чоловіка.

ДРАЧМЕЙСТЕР, ч., вульг.-просторозм. Онаніст.

■ Фіксується як харківський сленгізм першої половини ХХ ст. Горбач 2006: 97.

ДРЕК, ч., вульг.-просторозм. 1. Кал, екскременти.

■ З їдиш: *drek* «лайно, людський кал»; нім. *Dreck* «взагалі щось погане».

2. Що-небудь погане, нічого не варте. *Плаття – дрек*.

3. Мерзотна людина, негідник.

4. жарг. (мол.). Погані справи або погано.

ДРІГАТИ, недок., зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ДРІЗДА, ж., зах. (львів.), згруб.-просторозм. Повія.

■ Від ДРИСТАТИ. Горбач 2006: 210.

ДРІМБА, ж. Жінка легкої поведінки.

■ Експресивне утворення; вживається у знач. «здоровенна дівка; висока тонка жінка; нечепура»; укр. *дринба* «висока

тонка жінка», болг. *друнда* «здоровенна негарна жінка». ЕСУМ, 2, 127.

ДРІНДАТИ, недок., зах., просторозм. Те саме, що ДРІГАТИ.

ДРІСКАВКА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРІСЛЯ.

ДРИСЛІВИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який часто страждає проносом.

◆ **Дрислива, як корова від лободі**, вульг.-просторозм., зневажл. – повільна, нероботяща і хвороблива жінка.

ДРИСЛІВИЦІ, мн., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРІСЛЯ. *На твого сина плаксивиці, дрисливиці <...> і вся нечистота. А на мою дочку чистота, красота зо всіх сторон* (Сл. Гр. I, 48).

ДРІСЛЯ, ж., вульг.-просторозм. Сильний пронос.

ДРІСНУТИ, док. Інтенсивно випорожнитись. – <...> *Коли на горі байбак свисне. – А як не свисне? – Не свисне – так дрисне!* (Ю. Курай, *Ме густас ту, або Тім та ватага*).

ДРІСНЯ, ж., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що ДРІСЛЯ.

2. *несхвальн.* Будь-яка неважлива, нецікава, непотрібна для адресата інформація, яку йому намагаються донести у звуковій словесній формі. <...> *і чуєш <...> вереск редакційного секретаря: двопунктову на третій знати, заголовки на першій перебираємо рубленим. Чи якусь подібну виробничудрисню* (Ю. Андрухович, *Таємниця*).

ДРИСТАТИ, недок., вульг.-просторозм.

1. Мати сильний розлад шлунку, пронос.

◆ **Абі дристів дальше як видиш, у ролі виг., зах., лайл.** – уживається як прокляття з побажанням захворіти на дизентерію.

2. Інтенсивно випорожнитися.

ДРИСТИЦЯ, ж., діял. Те саме, що ДРИСЛЯ.

ДРИСТУН, ч., вульг.-просторозм., презирл.

1. Той, хто страждає проносом.

Синонім: ДРИЩИК.

2. жарг. (крим.). Дуже боязка людина; донощик.

ДРИСТУХА, ж., вульг.-просторозм., презирл. Жін. до ДРИСТУН.

ДРІШНЯ, ж., діял. (гуц.). Людський кал.

ДРИЩАТИ, недок., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРИСТАТИ.

◆ Рідко дрищати, презирл.: а) мати сильний розлад шлунка; пронос; б) багато говорити.

ДРІЩИК, ч., діял. (наддніпр.). 1. Той, хто страждає проносом.

2. Слабосилий, нікчемний чоловік.

ДРОЧИЛКА, ж., вульг.-просторозм. Парк, сквер.

ДРОЧИТЕЛЬ, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧИТИ, недок., вульг.-просторозм., нехвальн. 1. Займатися онанізмом. *Кому пилу точить, Кому пилу точить? Ховаймося, бо буду я П... ду дровичь* (В. Древянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *Хлопці Седого рлячаться на баришень з лімузинів, пускають соплі і дровичь* (О. Ульяновко, Седой); *Взагалі, стежити за людиною, коли вона їсть, — це просто свинство, це те саме, що підглядати, коли дровичь* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

2. кого. Дразнити кого-небудь.

3. кого. Дратувати, бісити кого-небудь.

◆ Кожен дроче як уміє і як хоче (прислів'я), жарг. (мол.). — кожна людина має свободу вибору кого-, чого-небудь.

Синонім: *Кожен піє* [співає, говорить] як уміє.

ДРОЧОЇ, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧМЕЙСТЕР, ч., вульг.-просторозм. Онаніст.

ДРОЧУГАН, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧУН, ч., жарг. (мол.). Онаніст. — Ну, а далі що було? — питається він вреїсті. — З ким? — не розуміє Вася. — Ну, з цим вашим дrouchном... перепрошую — з другом вашим (С. Жадан, Дешеш Мод).

ДРУГ, ч.: ◆ Білий друг, жарг. (мол.), жарт. Унітаз; Маленький (найближчий) друг, жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. *Я переконаний, що варто несподівано з'явитися до неї, і тоді <...> мій маленький друг до її послуг* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); *Які струми підключаються цієї миті під високовольтні лінії бажання й хотіння бути любленим завжди і тільки цим чоловіком? Чоловіком з чорним волоссям свого найближчого друга і приятеля <...>* (М. Матіос, Бульварний роман).

✧ — матеріялізація метафори: *Немає більшої удачі, Коли без комплексу й напруг Поряд з тобою різво скаче Красивий сексуальний друг!* (Ю. Позаяк, Шедери).

ДРУК, ч.: ◆ Встав як друк у кого, народн.-статистичним (про чоловічий член).

■ Друк — дрючок.

ДРЮЧИТИ, недок., кого, вульг.-просторозм. 1. Здійснювати з ким-небудь статевий акт. *Полігамний мужик, Він до шлюбну не звик — дрючить баб без розбору*

в Луганську (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

2. Завдавати кому-небудь неприємності;
// Лаяти кого-небудь, висловлювати догану комусь.

Пор. ВІДРЮЧИТИ, ЗАДРЮЧИТИ.

ДРЮЧОК, ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. *Я думала, що в нього маленький, аж воно такий дрючок, що як заложе, так і душа вискоче* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *«Більшості чолов'якам Бог дає сучки, а меншості – довгі дрючки, що одного на десятирбох вистачило б...»* (В. Скуратівський, Жеребець).

- ◆ **Дрючка́ заткну́ть під шку́рку**, згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт.

ДУБ, ч.: ◆ **Везти дуба**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися. *Ой береза дуба везла, Трохи впріла, трохи змерзла* (Нар. пісні в записах І. Франка); **Повалити на чéреві дуба**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. *Моя люба дівчинонько, ой люба, ой люба, Аби-с дала повалити на череві дуба* (Коломийки Прикарпаття); **Ста́ти дубом**, общ., фольк., вульг.-просторозм. – ерегуватися (про пеніс). *Молода через неділю чи через півтори з своїм мужиком шуптила, шуптила, поки в його став дубом* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ДУБІТИСЯ, недок., евфем., фольк. Ставати ерегованим (про пеніс).

- Еротична символіка «дуба» бере початок у міфопоетиці: «чоловік (мужчина) в антропоморфній моделі Всесвіту вважався мікрокосмом, <...> він міг прирівнюватися до Світового дерева (символ Всесвіту), причому дерево уособлювало Божественний фалос». Маковський 1996:

387. «Дуб в українському фольклорі – це символ мужчини. Таки дуб, таки дуб, Таки зелененький! Таки був, ночував Козак молоденький. ... Усі думки охочого до злуки мужчини обертаються навколо “дуба”: Шелесть, шелесть по дубині, З ким я буду спати нині? Охоча до сексуальної злуки дівчина йде “під дуба”: Під дубом лягла, заголилася». Виженко 2005: 212–213.

Пор. **Везти дуба**; **Ста́ти дубом** (див. ДУБ); **Дубо́ва коло́да** (див. КОЛО́ДА).

ДУБЛЯ́НИ, мн.: ◆ **До дубля́н**, евфем., зах. – абсолютно байдуже, все одно.

- **Дубляни** – село біля Львова.

Синоніми: **До ду́пи** (див. ДУ́ПА); **До дуна́ю** (див. ДУНА́Й); **До душі́** (див. ДУША́).

ДУБО́ВІЙ, в, є: ◆ **Дубо́ва коло́да** див. КОЛО́ДА.

ДУДА́, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

- ◆ **Да́ти дуду́**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт.

ДУ́ЛЯ, ч., просторозм. 1. Стулена в кулак рука так, що великий палець просувається між вказівним і середнім, як знак зневажливого ставлення до кого-небудь.

2. Абсолютно нічого.

- ◆ **Да́ти ду́лю під ніс кому**, просторозм., презирл. – категорично відмовити кому-небудь у чомусь. Пор. **Да́ти фі́гу під ніс** (див. ФІ́ГА).

3. евфем. Чоловічий статевий орган.

- ◆ **Ду́лю з'ї́сти**, вульг. – нічого не одержати, не дістати; **Ду́ля в карма́ні**, просторозм., презирл. – боязка, перев. не висловлена погроза, заперечення кому-небудь або незгода з кимсь; **Ду́ля з ма́ком [під ніс]**

кому і без дод., *зневажл.*: а) абсолютно, зовсім нічого; б) уживається як лайливий вираз на означення категоричної відмови від чого-небудь, незгоди з чимсь і т. ін.; **Дуля з маслом, просторозм., ірон.**:

а) уживається для вираження категоричної відмови, заперечення, незгоди: зовсім ні; б) (зі сл. отримувати, давати, мати) абсолютно нічого; **Матері твоїй (його і т. ін.) дуля, лайл.** – уживається для вираження незадоволення, обурення з приводу чого-небудь; **Мати дулю (лиху) трясцю і т. ін.), вульг.** – нічого не досягти, не одержати, нічим не володіти; **Показувати / показати дулю кому, просторозм.** – виражати кому-небудь (перев. відповідним жестом) презирливу відмову в чомусь, знуцання з когось; **Скрутити дулю, вульг.** – стулити в кулак руку так, що великий палець просунувся між вказівним і середнім на знак відмови кому-небудь або неповаги до когось; **Сукати дулі, вульг.** – скручувати, показувати дулі; **Соробкам дулі крутити, зневажл.** – байдикувати, нічого не робити.

Синоніми: ФАК 2, ФІГА.

ДУНАЙ, ч.: ♦ До дунāju, *евфем., зах.* – те саме, що До дупи (див. ДУПА 1).

ДУНДЛИК, ч., зах., розм. Чоловічий статевий орган.

ДУНЯ, ж., діял. (гуц.). Задниця.

ДУНЯША, ж., діял. (гуц.), розм. Жіночий статевий орган.

ДУПА, ж., просторозм. 1. Заднє місце людини; сідниці. Як прищ може вискочити на першій-ліпшій дупі, так і людська винахідливість знаходить для себе найнеочікуваніші сфери застосування (ПіК, 2004, № 16–17); Мене розважив задушливий декор серпастро-молоткастих ку-

мачів <...>, а особливо офіціантка з діркою на джинсовій дупі (Смолюскипи, 1997, № 2).

■ Від праслов. *dupa*, початково «заглибина, довбанка» < *dъpylo (укр. дупло); в укр. мові з'явилося під впливом польської. Хоча слово відоме усім слов'янським мовам, тільки у пол., укр., рос., болг., серб. мовах означає «зад». ЕСУМ, 2, 146.

♦ **Нарватися дупою на іржавий цвях, згруб.-просторозм., жарт.** – потрапити в халепу.

1.1. Заднє місце, призначене для дефекації.

♦ **Брак'є [тільки] другої дупи [до срання], у кого, вульг.-просторозм., жарт.** – хто-небудь задовольняє усі свої потреби, має все.

1.2. Заднє місце, призначене для сидіння.

♦ **Брати / взяти дупою, згруб.-просторозм., нехвальн.** – добиватися успіхів у навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, старанністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту. <...> про пересічну людину, що не вирізняється блискучими здібностями, але яка вперто гризла грані науки та перла до поставленої мети, кажуть, що він свій успіх чи посаду дупою взяв <...> (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

Пор. **Брати жопою (див. ЖОПА); Брати задницею (див. ЗАДНИЦЯ).**

1.3. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («дупа покарана, бита»).

♦ **Дати під дупу [колінцем] кому, згруб.-просторозм.:** а) ударити кого-небудь; б) насварити, покарати кого-небудь; в) вигнати кого-небудь звідкись. В олігарха крісло трісло – тож міцніше треба крісло. Крісло він з міністром купить, а міністру дасть під дупу (Ю. Луканов, Козюльки); **Добратися до дупи чиєї,**

згруб.-просторозм. – поквитатися з ким-небудь; **Копнути в дупу** – те саме, що **Дати під дупу**. Потихеньку прибрали всю його компанію, копнули в дупу тих, хто його фінансував, а кого не копнули – посадили <...> (Поступ, 2004, № 46); **Побиття дупи без пати́ка, зах., згруб.-просторозм.** – порожня балаканина.

1.4. Задне місце людини як «непристойне» місце, яке соромно показувати.

◆ **Лизати дупу, кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед кимсь, догоджати кому-небудь. Хтось Путіну написав ще й таке: «Взагалі, може досить лизати д... Росії. Хочуть 250, дамо 250. От тільки <...> не будемо купувати “Лади” і „Волги”, і взагалі все, що пов'язано з РОСІЄЮ» (Поступ, 2006, № 13).

Пор: **Лизати жопу** (див. ЖОПА); **Лизати зад** (див. ЗАД); **Лизати задниці** (див. ЗАДНИЦЯ); **Лизати сідницю** (див. СІДНИЦЯ); **Лизати сра́ку** (див. СРА́КА); **Цілува́ти в дупу кого, згруб.-просторозм.** – підлабузнюватися до когось; **Цьом-цьом в дупу і па-па, жарг. (мол.), жарт.** – формула прощання.

1.5. Задне місце як негарна частина тіла («анти-обличчя»). **Виглядає, як дупа; Світ повернувся до мене дупою** (Цит. за: Винничук 2006: 41).

1.6. Задне місце як вмістище, звичайно вузьке, важкодоступне.

◆ **Запахати (засу́нути) в дупу, вульг.-просторозм.**: а) (що) повністю зігнорувати що-небудь. Відтак дехто примудряється жити, захавши в дупу не лише революцію, а й свою світлу голову, і споглядаючи світ у цій збоченій йогівській позі (Д. Лиховій, Революція в дупах); **Я готовий стати перед нею на коліна і цілувати їй ноги, я готовий лю-**

бити цю жінку до кінця життя, бляха, я готовий захвати глибоко в дупу всі свої принципи разом із Тибетом, аби тільки Ліда була зі мною (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) (кого), презирл. абсолютно перевершити кого-небудь у чомусь. Пор. **Засу́нути в зад** (див. ЗАД); **Засу́нути в жопу** (див. ЖОПА); **Засу́нути в сра́ку** (див. СРА́КА); **Як із дупи витягнутий [(витягли)], вульг.-просторозм., несхвальн.** – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг, білизну і т. ін.). Там [у сраці] є все, просто «закрома Родіни», але є одна проблема: те, що добуто, виглядає «як із дупи витягнуте». Ця констатація як сталий вислів навіть перейшла до побутової мови. Особливо це стосується чомусь непрацьованої білизни (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

Пор.: **Як із жопи витягнутий** (див. ЖОПА); **Як із задниці витягнутий** (див. ЗАДНИЦЯ); **Темно, як у не́гра (мури́на) в дупі, згруб.-просторозм.** – нічого не видно (погано освітлене приміщення).

1.7. Місце, погане в цілому (посідає в ієрархії частин тіла одну з найнижчих сходинок).

◆ **В (у) дупу, вульг.-просторозм.**: а) (кого, що) – те саме, що **До дупи**. Тільки в дупу мейкап (І. Карпа, Перламутрове порно); б) (у ролі частк.) уживається для запевнення в істинності чого-небудь. Тут ти можеш признатися, що ніяких, у дупу, наукових робіт ти не пишеш <...> (І. Карпа, 50 хвилин трави). Синоніми: **В задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **В пизду** (див. ПИЗДА́); **В сра́ку; В сра́ці** (див. СРА́КА); **В хе́ра** (див. ХЕР); **На хуй** (див. ХУЙ); **У дупі** (див. ХУЙ 3). **До [ясно́ї] дупи:** а) нічого не варте. [Руслан:] Фух!.. Аж упрів... Але то все – до дупи. Працюй

для них, страждай – ніхто тобі й слова доброго не скаже... (В. Діброва, Поетика застілья); б) абсолютно байдуже, все одно. ■ Від пол. *do dupy*. Синоніми: **До душі** (див. ДУША́); **До дублян** (див. ДУБЛЯ́НИ); **До дуняю** (див. ДУНА́Й); **До одного місця** (див. МІ́СЦЕ); **До пизди** (див. ПИЗДА́); **До сра́ки** (див. СРА́КА). **Ма́ти в ду́пі кого**, що – ігнорувати когось, щось. ■ Від пол. *tięć coś w dupie*. Панна, котра роздягається сама, робить це з двох причин: а) має тебе в ду́пі, і їй глибоко начхати, що ти про неї думаєш; б) не має тебе в ду́пі, а тому не бажає грати вар'ята (Ю. Винничук, Груші в тісті). Пор. **Ма́ти у за́дниці** (див. ЗА́ДНИЦЯ); **Ма́ти у сра́ці** (див. СРА́КА). **Не з ду́пи ви́пав**, вульг.-просторозм. – не позбавлений здібностей, умінь і т. ін. Синонім: **Не па́льцем ро́блений** (див. ПА́ЛЕЦЬ). **У ду́пі** (зі сл. бути, опинитися і т. ін.), вульг.-просторозм., не-схвальн.: а) у дуже віддаленому місці, закутку. б) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації. «У ду́пі ти тепе-ра... А як звідти виберешся, доведеться партійний білет на стіл покласти...» (В. Дрозд, Життя як життя); **Навколо мільйони жінок, можна якусь іншу полюбити, і то дуже просто. Якщо вони разом, значить, на те є причина. І де тоді я опиняюся зі своїми почуттями? Не хочеться казати «в ду́пі», бо це не романтично, але де ж тоді?** (С. Пиркало, Не думай про червоне). Синоніми: **В жо́пі** (див. ЖО́ПА); **У глибо́кій за́дниці** (див. ЗА́ДНИЦЯ). в) (у ролі частк.) уживається для вираження запевнення в чому-небудь. **Таня, сміється Риня, ти гоніш, який у ду́пі заміж, пішли** (А. Дністровий, Пацики); **Молоді люди, такі як я, в час депресії полюбують інколи сумувати**

- над важкою долею. Ха, яка в ду́пі важка доля? (А. Дністровий, Патетичний блуд).
- 1.8.** Задня частина тулуба, що має неестетичний вигляд.
- ◆ **Убити їжака́ го́лою ду́пою**, вульг.-просторозм. – здійснити, подолати і т. ін. що-небудь дуже складне або неможливе.
- 1.9.** Заднє місце жінки або чоловіка, яке має сексуальну привабливість і є об'єктом стосунків («ду́па сексуальна»).
- ◆ **Ду́пи дава́ти, жарт.** – бути гомосексуалістом; **Ніби у ду́пі гни́є член**, вульг.-просторозм. – дуже погано (про зовнішній вигляд). **Дека знову мовчить, і це мене починає харити, бо я, врешті-решт, не з мумією розмовляю, а зі своїм другом. Обурююся з приводу цього, кажу: ти виглядаєш так, ніби у твоїй ду́пі гни́є член, розслабся, ти і так нічого не змі...** (А. Дністровий, Патетичний блуд). Синонім: **Як в жо́пу ви́ібаний** (див. ЖО́ПА).
- 1.9.1.** Статевий орган жінки. **Люська дала мені дуну** (Цит. за: Винничук 2006: 41).
- ◆ **Тягну́ти / натягну́ти штани́ на ду́пу**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – в інтимних стосунках поводити себе таким чином, щоб уникнути небажаної вагітності. [Тато:] **Як де́сь йдеш, то тягни штани на дуну, бо як в подолку мені принесеш найду́ха, то повалите мені з хати двоє до курви мамі** (А. Білецький, Усе геніальне – просто).
- 2.** вульг.-просторозм., зневажл. Людина.
- 2.1.** вульг.-просторозм. Жінка або дівчина як сексуальний об'єкт. **Ну все. Більше мені в ліжко жодна ду́па не ляже, поки не змиє писка** (Ю. Винничук, Обід); **Я взяв собі, як звичайно, гандрабату Ориську, бо не дуже люблю зводити до нової ду́пи...** (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); // **Жінка, яка належить іншому.**

◆ **Дупа з яйцями**, вульг.-просторозм. – чоловікоподібна жінка. Синонім: **Кінь з яйцями** (див. КІНЬ).

2.2. **згруб.-просторозм., презирл. або лайл.** Людина як носій негативних рис. *А ці лящики на все здатні, і нічого їм не коштує десь лизнути, а десь поло-скотати вельможну дупу так званою сатиною, про існування якої та дупа ніколи не здогадається <...>* (Г. Тарасюк, Сні анахорета).

2.3. Дурна, нікчемна людина, недотепа.

◆ **Борщ без м'яса** – то є **зупа**, **хлоп без зони** – то є **дупа** (прислів'я), **дисфем., зах.** – уживається як натяк на кандидата у Президенти України В. Ф. Януковича, 2004 р., який відбував строк тюремного ув'язнення. ■ Замість борщ без м'яса то є **зупа**, **хлоп без вуса то є дупа**; **Дупа волова** (грабובה, зашіта, з вухами), **презирл.** – нікчемна людина, нездара; **Пся дупа**, **зах., лайл.** – нікчемна людина, яка викликає роздратування. ■ Трансформоване **псякрев** < пол. *psiakrew*, букв. «кров собаки». **Старá дупа**, **згруб.-просторозм., зневажл., лайл.** – чоловік зі слабкою статевою потенцією. *Я думала, що то яйко, а то шкаралупа, Я думала, що то хлопець, а то стара дупа* (Коломийки Прикарпаття). Синонім: **Старий прик** (див. ПРИК).

3. Що-небудь погане, яке має багато негативного. <...> **ніякої арт-мафії в нашій ні-від-якого-глузду-незалежній дупі** <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів); <...> **і навіть якщо самі поляки стверджували, ніби їхня країна – дупа, то я лише хитав головою: не бачили ви справжніх дуп...** (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сирі); // **Несприятливий перебіг подій; неприємна ситуація. Вони жи-**

ли, по суті, в українській державі, чулися у власній державі, а через кілька років сталася дупа (Кг, 2003, № 19); <...> **і нічого не клеїться, суцільна дупа всюди, не тільки заду, а й спереду** (Ю. Андрухович, Таємниця).

4. Душа. **Це тішить мою дупу; Аж ми [мені] жаль дупу стиснув** (Цит. за: Винничук 2006: 41).

◆ **Дупою відчувати**, вульг.-просторозм., **жарт.** – очікувати, гостро передчувати, відчувати що-небудь (перев. небезпечне, загрозливе). – **Я відчуваю дупою, що на-зріває скандал** (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Найяскравіші про-зріння не піддаються свідомому аналізу, це «дупою відчують».** Далєбі, **оте й є справжня сутність речі. Можливо, дупа функціонує як генератор інтуїції?** Прислухайтесь до себе (Іда Ворс. Орган шостого чуття). Пор.: **Жóпою відчувати** (див. ЖÓПА); **Зáдницею відчувати** (див. ЗÁДНИЦЯ).

◆ **В дупі дурка гуляє, у кого і без дод. жарг. (мол.).** – хто-небудь несерйозний, легковажний і поводить по-дитячому. <...> **Кралі носять жовті туфельки ... не, не, це напружає, таке можна було слухати раніше, коли в дупі ще дурка гуляла...** (А. Дністровий, Пацики).

■ Трансформоване рос. *детство в жопе играет* «хто-небудь несерйозний»; **Ві-ще своїє дупи не підскочиш (не зле-тиш)** (прислів'я), **дисфем., згруб.-про-сторозм., жарт.-ірон.** – не можна до-сягти видатних успіхів у чому-небудь над свої можливості, а треба залишитись на певному рівні. **Дівчина, яка має ідеальну фігуру, уже не здатна злетіти вище своїє дупи** (Ю. Винничук, Весняні

ігри в осінніх садах). ■ Первісно: *вище голови не стрибнеш. Голодрáнці всіх країв, підіймайте дупи!*, дисфем., ірон. – уживається як глузування з бідности, властивої тоталітарним державам. ■ За-мість *пролетарі всіх країн, єднайтесь!*; *Гризти дупу, згруб.-просторозм.* – шкодувати про що-небудь; *Догорі дупою встáти, вульг.-просторозм.* – дуже розсердитися; *До дупи дверця́та, вульг.-просторозм.:* а) нікчемна, ні на що не здатна людина; б) що-небудь абсолютно не підходяще, те, що не задовольняє певних потреб. Синонім: *ні туди, ні сюди; Ні в пизду, ні в Кра́сну А́рмію; Попа́сти пальцем в дупу (в жо́пу), дисфем., вульг.-просторозм.* – зробити що-небудь не до ладу, помилитися у поясненні чи визначенні чогось. ■ За-мість *попасти пальцем в небо. Треба, як до дупи двéрці (як на дупі чиря́к), згруб.-просторозм., ірон.* – зовсім не треба; *По́ки півень в дупу не клю́нув кого, згруб.-просторозм., жарг.-ірон.* – поки що ніхто не відчув справжньої біди, втрат, горя; *Рва́ти / порва́ти дупу, жарг. (мол.), несхвальн.:* а) вислужуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил. <...> / *штангу я начав тяга́ть, причом з тої пацанви ніхто – як жо́пу не рвали, – не міг взя́ть той вес, що я брав аж бігом (П. Вольвач, Кляса); Синоніми: Рва́ти жо́пу (див. ЖО́ПА); Рва́ти за́дницю (див. ЗА́ДНИЦЯ); Рва́ти очко́ (див. ОЧКО́). Торча́ти, як па́лець в дупі, жарг. (мол.), вульг.* – про стан задоволення, насолоди; *Рва́ти воло́бся на дупі, згруб.-просторозм.* – бути дуже розгніваним; *У дупу (в чо́тири дупи), зі сл. напиться п'яний і т. ін., вульг.-просторозм., зне-*

важл. – дуже, надзвичайно, смертельно. *Учора я надравсь, Сьогодні в дупу п'яний – А може, це любов? (Ю. Позаяк, Ше-деври); – Відмовилася. Каже, що він був п'яний в дупу (І. Карпа, Перламутрове порно). Пор. У за́дницю (див. ЗА́ДНИЦЯ); У жо́пу (див. ЖО́ПА); У сра́ку (див. СРА́КА); Ясна́ дупа, у ро́лі виг., вульг.-просторозм.* – уживається для вираження незадоволення, обурення.

○ – мовна гра (римування):

Як єсть, то й дупе́ честь, а як тупо – терпи, дупо.

Терпи, дупо, коли хліба́ скупо. Говорить чоловік сам собі, коли йому не вистачає харчів.

За що, Італіє, я так тебе люблю? За те, що дмеш у дупу ко́раблю!

– гра на прямому і фразеологічно зв'язаному значенні слова: *Мілі́ція як пизда: зайвий рух язиком – і ти в дупі* (Міський фольклор); *Вони не ремонтують, бо їм то до дупи, а ми мусимо оплачувати усю ту воду, яка стекла в каналізацію, аби то́ті їхні гарні дупи, які сидять у віконечках, не змекли з голоду?* (Поступ, 2004, № 76).

Ти в дупі розрослася.

Тому що я багатьох в тій дупі маю (Усна мова).

– трансформація фразеологізму:

У дупі зі сл. бути. Яка різниця – чи ти в дупі, чи дупа навколо тебе? (Усна мова).

ДУПА́К, ч., вульг.-просторозм. 1. Удар по сідниці як забава.

2. Нездара.

3. жарг. (вояк.). Професійний вояк і підстаршина.

ДУПАРЕ́ЛІ, мн., згруб.-просторозм. Дурниці, нісенітниці.

ДУПАРЄЛЬКІ, мн., зруб.-просторозм. Те саме, що ДУПАРЄЛІ.

ДУПАСТІЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має товстий зад. <...> скільки чоловічих рук тягнулися погладити чи вищипнути кохані сіднички, скільки фротеристів ошивалося у міському транспорті біля дупастих бабисьок, а скільки лагідних слів і евфемізмів, а скільки «персиків», анальний секс <...> (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

Синонім: СРАКА́ТИЙ.

ДУПЕЛЬЦЕ, с., евфем. Піхва. Король за-сміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, Щілина <...> Ну, а тепер продовжуй. І вповіла: – Дупельце <...> Нірка <...> Пастка (Ю. Винни-чук, Житіє гаремное).

ДУПЕНТА́ША, ж., зах. (львів.), зруб.-просторозм. Те саме, що ДУПНЯК.

ДУПІК, ч., зах. (львів.), просторозм. Недотепа.

ДУПКУВА́ТИ, недок., жарг. (мол.). Гасити недопалену цигарку.

ДУПНЯК, ч., зах. (львів.), зруб.-просторозм. Задня кишеня в штанах.

ДУПОЛІЗ, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Підлабузник, підлиза; той, хто практикує грубі лестоції.

Синоніми: ЖОПОЛІЗ, ЛИЗОДУПЕНКО, СРАКОЛІЗ.

ДУПЦЯ, ж. Пестл. до ДУПА 1. – Мілана класна тьолка. У неї така кайфова ду...ця, як її... душа, – зажурено зітхнув Бамбула і миттю заснув (К. Москалець, Вечірній мед); <...> він [ліжник] пам'ятає всі зізнання <...> він цілу ніч мені шепоче про твої губи дупцю очі <...> (Р. Малко, Шкіци).

ДУРАЧО́К, ч., вульг.-просторозм., ірон. Те саме, що ДУРЕНЬ.

◆ Заткну́ти дурачка́ під шкірку – здійснити статевий акт.

ДУРЕНЬ (ДУ́РНЬ), ч., евфем., фольк., просторозм. Чоловічий статевий орган. Він тоді зліз на кровать, став коліньми між її ніг, направив свого дурня, ліктями оперся об подушки <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Коло клубу хлопці грали на спор, то Степан поспорив, що за пляшку пива натягне залізну шайбу на свого дурня і через півгодини стягне. І нічого дурневі не буде. А дурень із Степанових штанів Степана не послухав, спух, мало не тріснув у різьбі з шайбою (М. Матіос, Солодка Даруся).

◆ Дурня загна́ть, жарг. (крим.) – здійснити статевий акт.

ДУРІДІВЧА́Т, ч., розм., заст. Те саме, що БАБОДУ́Р.

ДУ́РНЬ див. ДУРЕНЬ.

ДУ́РНИК, ч., евфем., фольк., ірон. Те саме, що ДУРЕНЬ. – З тобою хотіла би спробувати все, не з тобою – не хотіла б нічого, – призналася, тручи носом об його знов збунтованого чи п'яного дурника (М. Матіос, Бульварний роман).

ДУРНОСЛІ́ВКА, ж., евфем., фольк. Піхва.

■ Слива – поширений евфемізм на позначення вагіни. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 193.

Синонім: КРАСНОСЛІ́ВА.

ДУ́ТИ, недок., кого, зруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з кимсь.

Пор. ВДУ́ТИ.

○ – мовна гра (римування): Дуй, дуй, 110-й хуй.

ДУХОПЄЛИТИ, недок., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт. – Спинися! Я

вже більше не можу! Гвалт! А його ще, іще духопелю! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: бити.

ДУЧКА, ж., *евфем.*, *фольк.* Вагіна.

■ Первісно: дірочка.

ДУША, ж.: ♦ **Душу закропити**, *евфем.*, *фольк.* – здійснити статевий акт з жінкою. Ой ти їхав, переїхав, чо-с до мене не ступив? Чоловіка нема дома – був би-с душу закропив (Коломийки Прикарпаття); **Привіт з глибині душі**, *евфем.*, *жарт.* – випускання газів з кишечнику; пердіж.

ДУША, ж.: ♦ **До душі**, *евфем.* – те саме, що **До душі** (див. ДУПА).

■ З пол.: *dusza* «евфемізм, що замінює слово “dupa”».

ДЮБЕЛЬ, ч., *евфем.*, *жарт.* Чоловічий статевий орган. <...> після мого гарячого душа на його золоті яйця він так став мене своїм дюбелем гатити, що я од болю стала сперва репетувать, потом культурно ругація, а потом, звиняйте, матюкація (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: стрижень, що його гострим кінцем забивають у кам'яну стіну.

Е

ЕКСТАЗ, ч.: ♦ **Зливатися / злітисся в екстазі**: а) *евфем.* злягатися, здійснювати статевий акт; б) *жарт.* емоційно поглинатися якоюсь справою.

■ Первісно: найвищий ступінь захоплення, захвату, інколи на межі несамовитости; лат. *extasis* «здивування» < гр. *ἔκστασις* «несамовитість».

ЕРЕКТОРАТ, ч., *дисфем.*, *жарт.* Виборці.

■ Замість *електорат*.

✧ Гра слів *ерекція* і *електорат*.

ЕРЕКЦІЯ, ж. Збільшення об'єму, затвердіння і випрямлення чоловічого статевого органа при статевому збудженні. Він тоді зазнав першої мимовільної ерекції і сім'явиверження (дивлячись на голу бабусю? Рушник? Кров на її нозі?) (С. Процюк, Тотем); Чи кохалися ви сьогодні вранці, мої любі найдорожчі друзі? У похмурих напівтемних кімнатах, відпровадивши дітей до школи, поки сніг осідав на підвіконнях і дахах, мляво, по-зимовому рухались у напівсплячих тілах

дружин? – адже ж ранкова ерекція найсильніша... (О. Криштопа, А я яй!).

■ Від лат. *erectio* «встановлення у вертикальному положенні».

✧ – метафоричне переосмислення: <...> А очі – в полоні чуттєвої млюсті – так сяють, мов окулярні сонячні скельця. Скажіть, на подібних сеансах закоханості у вас бувас ерекція... серця? (Лель, 1997, № 5–6).

ЕРОТИКА, ж. 1. Сукупність усього, пов'язаного зі статевим коханням, чуттєвістю.

2. Психологічні аспекти сексуальності, її розвитку та виявлення в стосунках, моді, мистецтві, літературі, кінофільмах.

■ Від гр. *ἔρωτις* «любобний» < Ерос – грецький бог кохання і плідності.

ЕЯКУЛЯЦІЯ, ж. Випорскування сперми зі статевого органа чоловіка під час статевого акту, мастурбації або снів у пубертатний період.

■ Від лат. *ejaculatio* «викидати, вивергати, бризкати».

Є

Є: ♦ Для мене є; Є ко́ло мене, *евфем., діал. (поліськ.).* – менструація.

ЄБАК, ч., діал. (*зах.-поліськ.*), *обсц., згруб.-просторозм.* Те саме, що ЄБАКА.

ЄБАКА, ч., діал. (*зах.-поліськ.*). 1. Чоловік як статевий партнер жінки; коханець. *Ой, дівчата молоденькі, Не дайте ми вмерти, Та буду вам за єбака До самої смерти* (Русинський ерос).

2. Чоловік з високою сексуальною активністю.

ЄБАЛО *див. ЇБАЛО.*

ЄБАЛЬНИЙ *див. ЇБАЛЬНИЙ.*

ЄБАЛЬНИК *див. ЇБАЛЬНИК.*

ЄБАНА, ч.: ♦ Єбана гробний, *обсц., ірон.-жарт.* – чоловік, який любить упадати за жінками.

ЄБАНИЙ, а, є, діал. (*зах.-поліськ.*), *обсц., згруб.-просторозм.* З яким здійснено статевий акт. *Файна дівка ниебана, А єбана – ліпша* (Русинський ерос); – *Чи єбана мама вдома? – Дома і єбана, але в нас сука не єбана. Може би ви прийшли та й поєбали?* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Котра коса неклепана, не хоче косити. Котра жінка не єбана, не хоче робити* (Коломийки Прикарпаття).

ЄБАТИ *див. ЇБАТИ.*

ЄБАТИСЯ *див. ЇБАТИСЯ.*

ЄБЛИВИЙ (ЇБЛИВИЙ), а, є, *обсц., згруб.-просторозм.* Який провадить активне сексуальне життя і якому подобається злягатися (перев. стосовно жінки).

Той чоловік був трохи млявий, та й не

хотів її їбати, не мав охоти. А вона була дуже палка і єблива (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Гендерну (фемінну) маркованість цього означення доводять такі російські тексти: *На передок все бабы слабы – Скажу вам правду, не таясь – Но уж такой ебливой бабы И свет не видел отродясь* (И. Барков); *Пишу карикатуры, – Знакомых столько лиц, – Восточные фигуры Ебливых кукониц* (А. С. Пушкин). Цит. за: Флегон 1973: 103.

Пор. ЗАЙОБИСТИЙ, ЇБУЧИЙ.

ЄБЛЯ *див. ЇБЛЯ.*

ЄБНИК, ч., *зах. (лівів.), обсц., згруб.-просторозм.* Ліжко.

Синоніми: СЕКСОДРОМ, ТРАХОДРОМ.

ЄБНУТИСЯ, *док., обсц., згруб.-просторозм.* Здійснити статевий акт.

ЄБУН, ч., *обсц.* Коханець, статевий партнер. *Анця єбуна міняє Семый раз тай наново. Най, засранка, добре знає, Як давати п'яному* (Русинський ерос).

♦ **Єбун косооголбвий**, *лайл.* – нікчемна, ница людина. – *Не, ну ти поняв, єбун косооголовий, платить він не буде <...>* (П. Вольвач, Кляса).

ЄВА, ж.: ♦ То ще Єва в раю вміла (приказка), *евфем., жарт.* – уживається для підкреслення звичности статевого акту.

ЄВНУХ, ч. 1. Кастрований наглядач за гаремом. ■ Від гр. *εὐνοῦχος* «охоронець ложа».

2. Презирл. Імпотент.

Синонім: КАСТРАТ.

ЕДРИТИ *див. ЇДРИТИ.*

ЕДРО́Н, ч.: ♦ **Едрон-батон**, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм. — те саме, що

Йоб твою мат (*див. МАТЬ*).

- Від рос. *едрить* «здійснювати статевий акт».

Ж

ЖАГА́, ж.: ♦ **Погашувач жаги́**, *евфем., інд.-авт.* Чоловічий статевий орган. — *Я ті прочитаю. Пруть — то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас < ...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ЖАЛІ́ТИ, *недок., кого, жарг. (крим.).* Здійснювати статевий акт; злягатися.

ЖАНДА́РЬ, ч., діал. (зуц.). Чоловічий статевий орган.

- Літ. *жандарм*.

ЖАРА́, ж., *евфем., згруб.-просторозм.* Статевий акт.

ЖА́РИТИ, *недок., кого, евфем., вульг.-просторозм.* Здійснювати з ким-небудь статевий акт, виконуючи роль активного статевого партнера.

ЖА́РИТИСЯ, *недок., кого, евфем., вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт; злягатися. <...> *ті сцикухи, хоч і малі, а жаряться, як вугриці на пательні <...>* (Є. Пашковський, Безодня).

ЖА́РТУВА́ТИ, *недок., фольк.* Виявляти любовні ласки. *Жартувала дівчина до зорі, поки стало видно вже на дворі: «Іди, іди, козаченьку, додому, не хвалися, серденько, нікому»* (Жартівливі пісні). // Мати статеві стосунки з кимсь. *Ой Настуню-серце, Візьми пуд ряденце, Візьми мене пуд рядно, Бо в ноженьки студено. Й казала мати Пуд рядно не брати, Бо то хлопець молодий, Схоче жартувати* (Жартівливі пісні).

- Пор. у рос. ерот. лексиконі *шутковать* «іграти»; у пол. *hawić się* «злягатися».

ЖЕМЧУ́ЖИНА, ж., *евфем., фольк.* Клітор. <...> *молода дівчина Та тою водицею вмивається, Червоною китайкою витирається; Повісила китаєчку на морі, Посіяла жемчужину на полі* (Цит. за: Виженко 2005).

ЖЕНІ́ЛО, ч. 1. *евфем., народн., жарт.* Чоловічий статевий орган (перев. хлопчика, молодого неодруженого чоловіка).

- ♦ **Женіло не виросло у кого**, *евфем., просторозм., жарт.-ірон.*: а) хто-небудь не здатний до статеви́х стосунків через молодість; б) хто-небудь дуже молодий, недосвідчений.

2. діал. (*наддніпр.*), *ірон.* Чоловік, що одружується не вперше. *Був женило, джигун, не послідній-таки бабодур* (Л. Костенко, Берестечко).

ЖЕНІ́ТИСЯ: ♦ **Як мати женіться, так краще (лучче) по чужих живіться** (*прислів'я*), *жарт.* — залицятися до заміжніх або чужих жінок, мати з ними статеві стосунки краще для чоловіка, ніж женитися.

ЖЕ́НЯ, ж., *просторозм., жарт.-ірон.* Заднє місце; сідниці.

- За першою буквою слова **ЖО́ПА**.

ЖЕРЕБЕ́ЦЬ, ч. 1. *просторозм., несхвальн. або лайл.* Сильний, високий на зріст і грубуватий в сексуальних прагненнях чоло-

вік. Та опісля усієї шизофренії, після усіх фаз хворобливого невдоволення, після усіх старечих маразмів твого молодого життя до тебе приходить психічно здоровий лупокий жеребець (Є. Кононенко, Без мужика); Я перестала зачаровуватися. Я бачила в чоловіках єдине: кобелі. Жеребці. Вони думають, що всі жінки слабі на передок (Л. Таран, «Атол Мороруа»).

2. *жарг.* (крим.). Сексуальний партнер (перев. випадковий).

ЖЕРЕБЧИК, ч. 1. Пестля. до **ЖЕРЕБЕЦЬ**. – Довго тебе, жеребчику, на луг не пускали (В. Гужва, Рай).

2. *євфем.* Чоловічий статевий орган. – А я кажу, що жеребчик, – вступив у гру чоловік (М. Матіос, Бульварний роман).

ЖИВІЦЯ, ж. 1. *фольк.-поет.* Жіночий статевий орган.

- ◆ **Дати живіці**, *фольк.-поет.* Погодитися на статевий акт (про жінку). Ой казала дівчина музиці: «Заграй, заграй, дам тобі живіці». Казала: «Дам тобі живіці, 3-під дорогої спідниці» (Цит. за: Виженко 2005).

2. *євфем.* Сперма. По ідеально білій лисині погруддя стікала моя живіця (Ю. Винничук, Обід).

- Первісно: соснова смола < індевр. корінь із значенням «зціляти» ЕСУМ, 2, 196.

ЖИВІТ, ч.: ◆ **Парити живіт**, *євфем., фольк.* – здійснювати статевий акт; злягатися.

ЖИВЧИК, ч. 1. Чоловіча статева клітина; сперматозоїд.

2. *євфем.* Чоловічий статевий орган. У кожного чоловічка рано чи пізно, щойно я починала дивитися на нього, випростовувався живчик (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

3. *євфем.* Клітор. В'дночас его рука пірнула мі до лона і зачала моїм живчиком ся бавити... (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

- Первісно: вертлявий, рухливий чоловік легковажної вдачі < «жилочка на людському тілі, в якій відчувається пульсування тіла».

ЖИГАТИ, *недок., кого, просторозм.* Здійснювати статевий акт.

- Може бути пов'язане із семантикою кохання – возню у знач. «обпікати» або з ерот. символікою укусу – «кусати жалом, жалити».

ЖИГУЛІ, *мн.*: ◆ **Червоні жигулі**, *жарг.* (мол.), *жарт.* – менструація.

Синонім: **Красний мерседес** (див. **МЕРСЕДЕС**).

ЖИГОЛО, ч. 1. Чоловік, який за плату надає інтимні послуги жінкам, зазвичай старшого віку.

2. *презирл., лайл.* Нікчемний чоловік, основним джерелом заробітку для якого є надання інтимних послуг жінкам. А ти забув, як по вокзалах спав?! Як заробляв вечерку, трахаючи самотніх столичних курв? Жиголо! Сутенер! Сибарит! (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита).

- Від фр. *gigolo* «сутенер, альфонс». Первісно – професійний партнер жінки на танцях або супроводжуючий. Згодом слово почало вживатися на означення чоловіка, якому жінка платила за секс, що, ймовірно, відображало справжній стан речей, те, що насправді траплялося з жиголо. Mills 1993: 87.

ЖИЖЛИК, ч., *народн.* Те саме, що **ДЖИГУН**.

- У ГРНП І. Франко тлумачить слово як «український джигун», «сільський Дон Жуан».

ЖИЛА, ж., народн., фольк. Чоловічий статевий орган. *Один учитель хотів одружитися з жінкою, син якої навчався у нього в школі. Але жінка відмовила йому. Вчитель тоді дуже побив хлопчину, примовляючи: – Ти навіщо казав матері, що чоловіча жила вчителя таких великих розмірів? Хлопчик поскаржився матері. Мати після його скарг передумала та й погодилася вийти заміж (Анекдот); Коновочка пива – Щоб стояла жила! (Лель, 1994, № 5).*

ЖИРОВИЙ, а, е, народн., ірон. Незаконнонароджена, позашлюбна дитина.

■ Див. коментар до **Скоромне слово** (див. СЛОВО).

ЖИТИ, з ким, евфем. Бути з ким-небудь у любовному зв'язку; мати з кимсь статеві зносини. *Як то кажуть плетухи: він з нею живе. Бо таки ж я і жив, поки з нею (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).*

◆ **Жити (сидіти) на віру, розм.** – бути як чоловік і жінка без офіційного оформлення шлюбу. *Використавши офіційний ліміт – раніше, як здається й нині, дозволялося лише тричі оформляти державну реєстрацію шлюбу, – Володька з рештою жінок жив на віру (В. Скуратівський, Жеребець); З кулаком на віру жити, просторозм., ірон.-жарт. – займатися онанізмом.*

ЖИТО, с., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. *«Та спасибі батькові, Та спасибі матері, Що нас добували, Як нас добували, Жито розсипали Вночі на печі...» (Т. Шевченко, Титарівна).*

◆ **Не за те біто, що ходила в жіто, тільки за те, що вдома не ночувала** (прислів'я), жарт. – хто-небудь у розповіді оминає суть справи і зупиняється на несуттєвих

деталях, які виставляють щось у спотвореному світлі; *Ходіти в жіто, евфем., фольк.* – здійснювати статевий акт.

■ **Жито** – «символ плодючості й багатства, тому часто є дійовою особою в ритуалі, особливо весільному <...>». Жайворонюк 2005: 221.

ЖИТТЯ, с.: ◆ **Врата життя, фольк.-поет.** – піхва.

ЖІНКА, ж.: ◆ **Вулична жінка** – повія, яка шукає клієнтів на вулиці; **Жінка легкої поведінки, несхвальн.** – жінка, яка легко вступає у статеві стосунки з випадковими чоловіками; рідше – повія. *– Спокійно, спокійно. Ніхто тебе тут не тримає за жінку легкої поведінки. Може, я і є жінкою легкої поведінки, – не здавалася я, – тільки це не її собача справа. Хай краще стежить, аби туалетний папір був у кожному номері (С. Пиркало, Не думай про червоне); Не знати жінки див. ЗНАТИ.*

ЖІНОЦТВО, с.: ◆ **Чисте жіноцтво** – категорія жінок, які за своє життя ні разу не перебували у сексуально-статевих стосунках з чоловіком.

■ **Наявність** цього словосполучення, яке фіксує групову спільноту зазначеного типу жінок, певною мірою проявляє життєве жартівливе спостереження: у світі є чимало жінок, які жодного разу не злягалися, але важко віднайти жінку, яка б зробила це лише один раз.

ЖІНОЧІСТЬ, ж., евфем. Жіночі геніталії. *<...> а він запустив їй свою руку в її жіночість і її струснуло, вона прагнула його руки, його ества, його всього всередину себе, навіть не спитала його про гуму <...> (Ю. Покальчук, Жовте листя).*

- З пол. *kobesość* «жіночий статевий орган». Lewinson 1999: 93.

ЖОЗЕПЕ: ♦ Замкни свою жозепе бізе, у ролі виг., жарг. (муз.), вульг. – прохання, щоб хтось перестав випускати гази з кишечнику.

- Контамінація: Джузеппе Верді і Жоржа Бізе.

ЖОЛУДИ, мн., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. Ой підю я в ліс по опеньки, Та найду я дуб зелененький. Сюди, туди дубком стрепену – Натрусила жолудків пелену; Слова твої ласкавії, а чортова слава, Розсипав мені по перині жолудків чимало (Цит. за: Виженко 2005).

- Див. коментар до ДУБІТИСЯ.

ЖОНКА, ж.: ♦ Цвіте жонка, евфем., діял. (поліськ.) – менструація.

ЖОПА, ж., вульг.-просторозм., згруб.

1. Заднє місце людини або тварини. Танцювала з комісаром, Намазала жопу салом, Ще й чорнилом підвела, Щоб красивіша була, гей-я! (Українські жартівливі пісні); – Та ні, там говорилося, що мексиканська [комедія]. Там купа сексу, я бачила на екрані голу жопу (С. Пиркало, Не думай про червоне).

- Етимологія слова залишається спірною. М. Фасмер висловив припущення про зв'язок цього слова з пол. *gar* «роззява, зівача» і дієсловом *garić się* «стояти, роззявивши рота». Найновіше пояснення слова як викривленого *жупа*, яким у 16–17 ст. називали віддалені села в Україні, в Білорусії, Польщі і на Смоленщині. Хоча й можна кваліфікувати таке пояснення як класичну народну етимологію, проте стсл. *жупа* «яма, нора», укр. *жупа* «соляна яма в Галіції». СРБ 2003: 142.

♦ **Наче (як) в жопу ранєний [боєць],** вульг.-просторозм. – повільно і/або незграбно. Готова в дим Іруся її не чує, її загали дуже добре, вона повільно, наче в жопу ранєний боєць, сповзає на землю й розкарячує ноги (А. Дністровий, Пацики).

- 1.1. Заднє місце, призначене для сидіння.

♦ **Брати / взяти жопою,** вульг.-просторозм., нехвальн. – добиватися успіху у навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, старанністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту. Синонім: **Брати задницею** (див. ЗАДНИЦЯ); **Жопою ворущити,** перев. у наказ. сп., виг., вульг.-просторозм. – швидше рухатися або виконувати певну дію. – <...> Бігом, давай бігом, – заволав він на бідолашного гардеробника. – Бігом, твою мати, ворущи жопою! (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Кáрлсон з пропелером в жопі,** згруб.-просторозм., жарт. – дуже активна, рухлива людина; **Крутитися як шіло** (клізма) в жопі, вульг.-просторозм., жарт. – виявляти надмірну, перев. безмістовну активність; **Як шіло в жопі у кого,** згруб.-просторозм., нехвальн. – суєтно, вертляво, непосидюче. [Йорік:] Сери йобані! Болтаються в строю, Як клізми в жопі, служби Ще ніхуя не пойняли <...> (Леся Подерв'янський, Король Літр).

- 1.2. Заднє місце, призначене для покарання («жопа покарана, бита»).

♦ **Брати / взяти за жопу кого,** вульг.-просторозм.: а) ставити кого-небудь у безвихідне становище; б) ловити, заарештовувати і садити в тюрму кого-небудь; в) настійливо напирати на кого-небудь на допиті, примушуючи зізнатися; **Глándи (глóтку) чéрез жопу вирвати** (повирвати), вульг.-просторозм. – фізично

розправитися з ким-небудь (з погрозою). <...> я тебе сука закопаю да тобі гланди через жопу повириваю <...> (А. Дністровий, Пацики); – Такі напробую смахатись, я тобі тута глотку через жопу вирву (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Давати / надавати по жопі кому, вульг.-просторозм., презирл.: а) бити по задньому місцю, лупцювати кого-небудь. Активістиці УНСО в Конотоні Надавали ментяри по жопі. Вона ніжками тупа: То не жопа, а дупа! (Ю. Позаяк, Українські лімерики); б) дуже сварити, лаяти, карати кого-небудь за щось; Жоба як пісанка, у кого, вульг.-просторозм., ірон. – хто-небудь часто зазнає побоїв.

1.3. Задне місце як частина людського тіла, протиставлена голові («жопа дурна»).

♦ Думати головою, а не жобою, вульг.-просторозм., ірон. – мізкувати, розмірковувати над чим-небудь; Думати [не головою, а] жобою, вульг.-просторозм., ірон.: а) розуміти що-небудь з великими труднощами, бути тупим, не мати здорового глузду; б) робити вчинки, які дивують своєю необдуманістю, дурістю; Жоба замість голови у кого, вульг.-просторозм., презирл. – хто-небудь дуже нерозумний, тупий, безтолковий, незграбний у своїх діях і вчинках.

1.4. Задне місце, що має непристойний вигляд («жопа непристойна»).

♦ Жобоюдіхати, вульг.-просторозм., ірон. – мовчати. [Вовка:] Ти жопою дихати вмієш? [Вітька:] Не-а. А шо? [Вовка:] Не шо-о, а сиди вчись! Ротяра в тебе не закривається. Ганяєш повітря язиком – протяги тільки робиш. А потім через таких, як ти, – завали в шахті... (О. Росич, Останній забій). Пор. Хоч жобою діхай!; Запас в жопу не цілує (прислів'я), вульг.-

просторозм. – придбане про запас не буває обтяжливим; 3 গোлю жобою, вульг.-просторозм., несхвальн.: а) (зі сл. залишитися, опинитися) ні з чим, без грошей, майна і т. ін.; б) (зі сл. ходити, бути) бідно, погано одягнений. Пор.: 3 голим задом (див. ЗАД); 3 গোлю задницею (див. ЗАДНИЦЯ); 3 গোлю сракою (див. СРАКА); Злякав їжакá গোлю жобою!, вульг.-просторозм., ірон. – відповідь на чий-небудь погрози, заперечення небезпеки, від якої хтось когось застерігає: мене не злякаєш! Пор: Злякав їжакá গোлю задницею! (див. ЗАДНИЦЯ); Лизати жопу кому, вульг.-просторозм. – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь. Пор: Лизати задницю (див. ЗАДНИЦЯ); У жопі чешеться у кого, вульг.-просторозм., несхвальн. – хто-небудь відчуває настійне і суєтне бажання зробити щось; Хоч жобою діхай!, вульг.-просторозм., несхвальн. – сперте, важке або димне, з чадом повітря; Цілуй / поцілуй в жопу [менé], у наказ. спос. у ролі виг., обсц., вульг.-просторозм., презирл. – уживається як груба відмова зробити, дати що-небудь комусь; Цілувати в жопу кого, вульг.-просторозм., презирл. – догоджати кому-небудь, принизливо підлабузнюватися до когось у корисливих інтересах.

Пор.: Цілувати в зад (див. ЗАД); Цілувати в задницю (див. ЗАДНИЦЯ); Язиком у жопі чесати див. ЯЗІК.

1.5. Задне місце, що має неестетичний вигляд («жопа негарна»).

♦ Гярний як дві жопи серед куців, вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. – зовсім негарний, фізично непривабливий (про людину). Синонім: Гярний, як срака на віворіт (див. СРАКА).

1.6. Задне місце як простір-вмістилище.

- ◆ **Без міла в жопу лізти / залізти**, *вульг.-просторозм., презирл.*: а) мати здатність входити в довіру до людей і добиватися своєї мети, не гребуючи будь-якими засобами; б) докладати зусилля, щоб увійти в довіру до кого-небудь і досягти своєї мети. Пор.: **Без міла в сраку лізти / залізти** (див. СРАКА); **В жопі**, *вульг.-просторозм.* – уживається як відповідь на запитання «Де?» (про місцеперебування). [Жан Марє:] *Де кардинал?* [Фантомас:] *В жопі <...>* (Лесь Подєрв'янський, Жан Марє); **Засунути язик в жопу**, *вульг.-просторозм.* – мовчати (як визнання неправоти у суперечці, при небажанні видати таємницю і т. п.); **Тёмно, як [у нёгра] у жопі (в сраці)**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – дуже темно (перев. про погане освітлення в приміщенні). [Вітька:] *Темно, як у жопі <...>* (О. Росич, Останній забій); **Язык у жопі** (див. ЯЗЫК); **Як із жопи [витягнутий (витягли)]**, *вульг.-просторозм., зневажл.* – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг).
- 1.6.1. Задне місце, яке в ієрархії частин тіла посідає одну з найнижчих сходинок.

- ◆ **Засунути в жопу**, *кого, згруб.-просторозм., презирл.* – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомусь. Пор.: **Засунути в зад** (див. ЗАД); **Засунути в задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Засунути в сраку** (див. СРАКА). **Засунь в жопу**, *у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.* – уживається для вираження абсолютної непотрібності чого-небудь; **Засунути в жопу головою кого**, *вульг.-просторозм.* – учинити жорстоку фізичну розправу над ким-небудь. [Привид:] *Чом не засунув в жопу головою Й не задушив?* (Лесь Подєрв'янський, Гамлет); **Іди (йди) / пішов**

у жопу, *у ролі виг., вульг.-просторозм.*:

- а) уживається для вираження відмови у проханнях, вимогах, пропозиціях або претензіях кого-небудь. <...> *але йди в жопу – я не маю дрібних, не маю я їх, розумієш?! Не маю!* <...> (С. Жадан, Біг Мак); Пор.: **Іди в задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Іди в сраку** (див. СРАКА); б) уживається для вираження незгоди з ким-небудь або сильного бажання не мати справи з ним, розірвати зв'язки з кимсь, позбутися кого-небудь; йди геть! [Вітька:] *Вовка, йди в жопу* (О. Росич, Останній забій); – *Брехня! Ти працюєш на КГБ. – Ну й пішов ти в жопу, – сказала я Джеймсу. Він мене дістав. Я вдяглася і пішла* (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Ну тебе (вас, його і т. д.) в жопу**, *у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл.* – уживається для вираження зневаги, презирства, бажання позбутися кого-небудь; **Посилати / послати в жопу кого**, *вульг.-просторозм.* – грубо ляяти кого-небудь, виражаючи обурення, роздратування. Пор.: **Посилати в задницю** (див. ЗАДНИЦЯ).

1.7. Задне місце як «неправильне», «проти-природне» місце.

- ◆ **Чєрез жопу** (*зі сл. робити, виконувати і т. ін.*), *вульг.-просторозм., нехвальн.* – нерационально, неакуратно. Пор. **Чєрез задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Рүки з жопи ростуть / віросли у кого**, *вульг.-просторозм., ірон.* – хто-небудь невмілий і незграбний.

Синоніми: **Рүки з одніго місця ростуть** (див. МІСЦЕ); **Рүки з сраки ростуть** (див. СРАКА).

1.8. Задне місце, включене у сферу сексуальних стосунків («жопа сексуальна»).

1.8.1. Жіноче заднє місце як інструмент кокетування, зваблювання.

◆ **Крутіти (вертіти) жопою**, вульг.-просторозм., нехвальн.: а) (перед ким) кокетувати, добиваючись уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) *зневажл.* виявляти надмірну і показну активність, догоджаючи впливовим особам з корисливою метою; догоджати.

Синоніми: **Крутіти за́дом** (див. ЗАД); **Крутіти (вертіти) за́дницею** (див. ЗА́ДНИЦЯ).

1.8.2. Заднє місце як об'єкт виявлення сексуальної агресії.

◆ **[Як] в жопу виїбаний**, *обсц.*, згруб.-просторозм. – доведений до стану надзвичайного фізичного виснаження і (або) морального приниження. *Похмелись краще, а то будеш цілий день ходити як в жопу виїбаний; Їбати в жопу кого*, *обсц.*, згруб.-просторозм.: а) уживається для вираження презирства до кого-, чого-небудь; б) примушувати кого-небудь багато і тяжко працювати (зазвичай у чийсь інтерес); **Йїбаний в жопу**, *обсц.*, згруб.-просторозм., *лайл.* – який викликає досаду, роздратування або презирство; **Щоб тебе (йогб і т.ін.) кожного дня в жопу трахали!** див. ТРАХАТИ; **Хай (нехай) у жопу виїбеться (виїбуться)**, вульг.-просторозм., *лайл.* – уживається як проклин з недоброчисливими побажаннями. *Ну, то хер з тими смердючими циганами, нехай у жопу виїбуться* (О. Уляненко, Ангели помсти); **Хуй тобі в жопу!** (див. ХУЙ).

2. Незграбна, нерозторопна і непрактична людина.

◆ **Жопа з ручкою**, вульг.-просторозм., *жарт.-ірон.* – людина, яка допустила некоректність у поведінці або сказала оче-

видну дурницю. *Коли про людину кажуть, киваючи на голову, «він дурний», це просто констатація констатційності дурості, а якщо роблять висновок – «жопа з ручкою», то це вже характеристика індивіда, певного психологічного типу, комплексу індивідуально-особистісних якостей* (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

■ **За моделлю орган праці + орган сидіння**; пор. *руки з одного місця (сраки, задниці) вирости* (див. МІСЦЕ, СРА́КА, ЗА́ДНИЦЯ). **Як клізма в жопі**, згруб.-просторозм., нехвальн. – вертляво, рухливо, з боку на бік. [Йорік:] *Сери йобані! Болтаються в строю, Як клізми в жопі, служби Ще ніхуя не поїняли <...>* (Леся Подерв'янський, Король Літр); **Старá жопа**, вульг.-просторозм., *жарт.-зневажл.* – людина похилого віку, перев. фізично і розумово немічна; **Хитра жопа**, вульг.-просторозм., *ірон.*: а) хитра і потайна людина; б) хитра людина, яка намагається обдурити свого партнера.

Синонім: ХИТРОЖО́ПІЙ 1.

3. Що-небудь абсолютно непотрібне.

◆ **До жопи кому що**, вульг.-просторозм., *презирл.* – абсолютно байдуже, все одно.

4. Дуже складна, безвихідна і принизлива ситуація.

◆ **В [глибо́кій] жопі**, вульг.-просторозм., нехвальн.: а) у дуже віддаленому місці, глухому закутку. *<...> якщо все буде добре, хочемо в іноземний легіон поїхати, там бабки серйозні платять, будемо воювати в Африці чи ще в якійсь забутій Богом жопі* (А. Дністровий, Пацики); б) у брудному, невлаштованому місці; в) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації; **Півна жопа**, вульг.-просторозм., нехвальн. – дуже важка, безвихідна або принизлива ситуація. *<...>*

ніху не зміниться нічого не буде кращим бо з кожним роком повна жопа настає все більше... (А. Дністровий, Пацики).

5. Задня частина останнього вагона поїзда, місце, на якому іноді подорожують футбольні уболівальники.

◆ **Залізна жопа, жарг. (байк.)** – байкер, який проїхав 1000 миль. ■ З англ.: *iron ass*.

◆ **Вискочив як прищ на жопі, вульг.-просторозм.** – сказати що-небудь недоречно, невчасно.

■ За моделлю вискочив як дурний з печі; як голій з бані, з гречки; **Втикнути два пера в жопу і думати, що птаха** (примовка), *вульг.-просторозм., жарг.-ірон.* – поводити себе самовпевнено, зазнайкувати; **Добра жопа від Бога, а лиха від чорта** (прислів'я), *дисфем., вульг.-просторозм.* – добро людині дає добра сила, а лихо – зла. ■ **Замість добра жінка від Бога, а лиха від чорта; Жопа зліпнеться у кого, від чого, вульг.-просторозм., ірон.:** а) кому-небудь не варто надмірно уживати солодощі; б) хто-небудь не повинен мати надмірних бажань, претензій; **Жопа широка, жарг. (авт.), жарг.** – автомобіль «Jeep Cherokee»; **Жопою відчувати що, вульг.-просторозм.** – очікувати, передчувати, передбачати що-небудь (перев. щось небезпечно, загрозливе); **Зажмурити жопу, вульг.-просторозм., жарг.** – померти; **На безриб'ї і жопа пряник** (прислів'я), *дисфем., вульг.-просторозм.* – за браком чого-небудь не доводиться бути перебірливим. ■ **Замість на безриб'ї і рак риба; На безриб'ї і жопа соловійом стане** (прислів'я), *вульг.-просторозм.* – те саме, що **На безриб'ї і сама раком станеш** (див. РАК). Дивлюсь я на нього: а воно ж мале, лисе, товсте – гідко плю-

нуть! Але, як то кажуть, на безриб'ї і жопа соловійом стане (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгулявцях); **На свою жопу, вульг.-просторозм., жарг.** – собі на шкоду, на свою біду. Синонім: **На свою задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Ні каплі в рот, ні сантиметра в жопу, вульг.-просторозм.** – запевнення в тому, що хто-небудь припинить тривалу пиятику; **Повертатися / повернутися жопою до кого, вульг.-просторозм., нехвальн.** – відвертатися від кого-небудь у важку хвилину, відмовлятися допомогти комусь; **Піки півень не клієне в жопу, вульг.-просторозм., жарг.-ірон.** – до справжньої біди, до перших проявів загрози; **Посиніти як куряча жопа, вульг.-просторозм.** – дуже змерзнути; **Рвати жопу, жарг. (крим., мол.), нехвальн.** а) вислуговуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил; старатися. <...> *Та я прийшов не в діджея бавитись, а баскетбол грати. Мене беруть в одну з команд, я починаю дупу рвати (З репертуару виконавця «Вова зі Львова». <http://nashe.com.ua/song.htm?id=2690>); У жопу, зі сл. напийтися, п'яний і т. ін., вульг.-просторозм., зневажл.* – дуже, надзвичайно, смертельно. Пор. **У задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **У сраку** (див. СРАКА); **Шпілька в жопу, жарг. (воjak.)** – догана; **Шукати на свою жопу пригód, вульг.-просторозм., ірон.** – ризикувати, діяти авантюрно, втручатися у небезпечні події або ситуації.

Пор.: **Шукати на свій зад пригód** (див. ЗАД); **Шукати на свою задницю пригód** (див. ЗАДНИЦЯ). **Як жопа в трусах – ні світла, ні повітря, зі сл. жити, вульг.-просторозм., жарг.** – безбарвно, нецікаво й безперспективно.

ЖОПАСТІЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має великий зад.

ЖОПАТІЙ, а, е, вульг.-просторозм. Те саме, що **ЖОПАСТІЙ**. *Ой де ж наша весільна мати? Обіщала по чарочці дати Із сливками та з гичками, З жоватими молодичками* (Українські сороміцькі пісні).

ЖОПОЛІЗ, ч., вульг.-просторозм., презирл. Підлабузник, підлиза; той, хто любить грубо лестити кому-небудь.

ЖОПОРО́ЖЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм. Автомобіль «Запорожець».

ЖОПОСІД, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Людина, яка досягла успіхів у навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, настирністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту.

ЖОПУСИК, ч., вульг.-просторозм., зменш.-пестл. Невеликі сидниці.

ЖОПУШНИК, ч., вульг.-просторозм. Гомосексуаліст.

ЖРІЦЯ, ж.: ♦ **Жріця** [купованого] кохання, евфем., книжн. або публ. — повія. *Коло столика навпроти, як з-під землі, виросла жіноча постать у капелюшку з великими крисами, з усіма прикметами сумної професії. Як не намагались*

«чесні» жінки червоним карміном на губах стерти межі між собою і жрицьми купованого кохання, вбачаючи в тому шик «нової» жіночої краси й незалежності, а жодна не досягне і в карміном запалених губах того, що так просто і легко вдається проститутці (М. Могиланський, Честь).

ЖУРАВЕ́ЛЬ: ♦ **Журавель** в коноплях, евфем., фольк. — чоловічий статевий орган. *А скільки тих мук, коли баба ще хоче побачити «журавля в коноплях», а дід, на превеликий жаль, «і забув, що йому Господь пристібнув»* (Цит. за: Виженко 2005).

ЖУРІТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ЖУ́ЧИТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *З Танею в мене виходить трохи краще, може, через те, що вона не така красива, як Ляня, а може, тому, що я жучу її раком, і ця поза мене сильно заводить* (А. Дністровий, Пацики).

■ З рос., первісно: допікати доганами.

ЖУ́ЧКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

3

ЗАБАБА́Х, ч., вульг.-просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

ЗАБАБА́ХАТИ, док., кому кого, вульг.-просторозм., жарт. Запліднити жінку. [Вітька:] *Ти що, Анжелке малого забабавав, чи шо?* (О. Росич, Останній забій).

ЗАБАХУРУВА́ТИ, док., заст. Почати поводитися розпусно. *Ти поїдеш, а жінка забавує з молодшими* (Сл. Гр., 2, 4).

ЗАБЗДІТИ, док., просторозм., несхвальн.

1. Випустити гази з кишечника, поширити сморід (перев. на все приміщення).

2. Злякатися, відчувати великий страх.

Пор.: НАБЗДІТИ 1.

ЗАВА́ЛЮВАТИ, *недок., зах., вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт.

■ З пол. *wal* «чоловічий статевий орган» Див. ВА́ЛЕК.

ЗАВО́ДИТИСЯ, *недок., просторозм.* Приходити до стану сексуального збудження; збуджуватися. *Якщо коханки змушені були докладати певних зусиль до своїх партнерів, то Бабовал заводився сам* (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

◆ **Заво́дитися з півоберта** – приходити до стану сексуального збудження дуже швидко; дуже швидко збуджуватися. – *А ви б були задоволені, коли б вам запропонували дівку молоду, прудку, гарячу, з півоберта заводиться, і тільки іскри з-під коліс летять, а ви показали на стару бабу* (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

ЗАВОЛО́КА, *ж., зневажл.* Жінка легкої поведінки. *І вона, ця чумичка, ця заволока сифілітична, йшла, як королева!* (Г. Тарасюк, Новели).

■ Первісно: людина, що багато часу десь вештається, гуляє.

ЗАГА́НЯЧ (ЗАГА́НЯЧ), *ч., зах., вульг.-просторозм., заст.* Чоловічий статевий орган.

ЗАГА́РБНИК, *ч., евфем., книжн.* Чоловічий статевий орган.

ЗАГУ́ЗИЧИТИ, *док., кому, діял. (закарп.), згруб.-просторозм.* Здійснити статевий акт.

ЗАД, *ч., згруб.-просторозм.* 1. Задня частина тулуба людини і тварини; заднє місце.

◆ **Аж п'яти в зад влипають у кого, згруб.-просторозм., жарт.** – хто-небудь дуже швидко біжить. **Ширóкий в задú, згруб.-просторозм.** – який має великі сідниці (перев. про жінку). *Ой кувала зозулечка*

у саду, у саду, а я тому любку люблю, що широка в задú (Бандурка); **З задú хорóшого склáду, а погля́нути в очі** – **блюва́ти ся хóче** (прислів'я), *зах., згруб.* – статний і рослий, але негарний з лиця, на обличчя (про людину); **Шукáти на свій зад пригóд, згруб.-просторозм., ірон.** – ризикувати, чинити авантюрно, втручатися у небезпечні події або ситуації.

1.1. Задня частина тулуба, призначена для сидіння.

1.2. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («зад покараний, битий»). *Та купив дідище Собі нагайце, Да ударив молоду Та по товстому задú* (Бандурка).

◆ **Давáти / да́ти під зад [коліном] кому, згруб.-просторозм.:** а) ударяти по задньому місцю кого-небудь; б) насварити, виляяти кого-небудь, зробити сувору догану комусь; в) грубо виганяти кого-небудь звідкись; г) рішуче й грубо звільняти кого-небудь з місця роботи.

1.3. Задня частина тулуба людини або тварини як вмістище, перев. вузьке, важко-доступне.

◆ **Засну́ти в зад кого, згруб.-просторозм., презирл.** – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомусь. Пор.: **Засну́ти в за́дницю** (див. ЗА́ДНИЦЯ); **Засну́ти в жо́пу** (див. ЖО́ПА); **Засну́ти в сра́ку** (див. СРА́КА); **Засу́нь в зад що, у ро́лі виг., згруб.-просторозм., презирл.** – уживається для вираження абсолютної необхідності чого-небудь і категоричної відмови від нього; Пор.: **Засу́нь в за́дницю** (див. ЗА́ДНИЦЯ); **Засу́нь в жо́пу** (див. ЖО́ПА); **Засу́нь в сра́ку** (див. СРА́КА); **Піди́ (пішо́в) [коби́лі] в зад, у ро́лі виг., згруб.-просторозм., лайл.:**

а) уживається для вираження невдоволення ким-небудь, небажання бачити когось; б) уживається для вираження презирства, небажання мати справу з ким-небудь, рахуватися з кимсь. *Ну, і пішов він у зад, у свої досліді чи то пак науку, й у всі свої тинди-ринди!* (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*).

1.3.1. Задня частина тулуба людини як вмістилище для проникнення предметів, речовин.

◆ **Бігати як в зад гарячий віник заснули**, *згруб.-просторозм.* – метушитися, швидко бігати (про людину); **Наче (ніби) [йому] в зад щось заснули** (зі сл. ходити), *згруб.-просторозм.*: а) незграбно, вайлувано; б) величаво, поважно; **Як пєрцю в зад насіпали кому**, *згруб.-просторозм., ірон.* – дуже швидко (про рух людини); **Як пїр'ну в зад вставив хто**, – те саме, що **Як пєрцю в зад насіпали**.

1.4. Задня частина тулуба людини або тварини, що має неестетичний вигляд.

◆ **Гóлим за́дом їжакá не вб'єш** (приказка), *згруб.-просторозм.* – для виконання важкої або небезпечної справи треба докласти багато зусиль; **Гóлим за́дом трястí** – бути дуже бідним, немаєтним; **З гóлим за́дом**, *згруб.-просторозм., нехвальн.*: а) (зі сл. бути, залишитися, опинитися) ні з чим, без грошей, майна і т. ін.; б) (зі сл. ходити) бідний, погано одягнений; **Лизáти зад кому**, *вульг.-просторозм.* – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь; **На гóлову стрíй, а кóло за́ду, пробáчте, з лопáтою стíй** (прислів'я) – про людину, яка ошатно одягнена, але сама брудна, неміта; **Наляка́в їжакá гóлим за́дом**, *ірон.-зневажл.* – хто-небудь зовсім не злякався. Пор.: **Наляка́в їжакá гóлою сра́кою** (див. СРА-

КА); **Поцілува́ти коби́лі зад** *див. КО. БІПА*; **Світíти гóлим за́дом**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон. або нехвальн.* – носити старий, дірявий одяг; **Цілува́ти / поцілува́ти в зад кого**, *вульг.-просторозм., презирл.* – догоджати кому-небудь, принизливо підлабузнюватися до когось у корисливих інтересах. Пор.: **Цілува́ти в жо́пу** (див. ЖОПА); **Цілува́ти в за́дницю** (див. ЗАДНИЦЯ).

2. Жіночі сідниці як предмет уваги або сексуального потягу чоловіка.

◆ **Ба́ба без за́ду, що се́ло без це́рки** (приказка), *жарт.* – про сідниці як достоїнство жінки; **За́д як у ви́зної коби́ли**, *у кого*, *згруб.-просторозм., жарт.-ірон.* – хто-небудь має великі сідниці (про жінку); **Круті́ти (верті́ти) за́дом**, *згруб.-просторозм., нехвальн.*: а) (*перед ким*) кокетувати, добиватися уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) (*зневажл.*) з корисливою метою виявляти надмірну показну активність, догоджаючи впливовим особам. Пор.: **Круті́ти жо́пою** (див. ЖОПА); **Круті́ти за́дницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Хто за за́дом хóдить, в гóлові рóзум губíть** (прислів'я) – бігати за чужими жінками зовсім нерозумно.

ЗАДВІНУТИ, *док., кого, просторозм.* Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Тільки Гришка задвинув жидівку через сраку і жидові захотілось* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАДЕРТИ, *док.*: ◆ **Задерти но́жку на Явдо́шку**, *жарг. (бурс.-сем.)*. – здійснити статевий акт (про чоловіка).

ЗАДІБИТИСЯ, *док.* Виявити готовність до статевого акту (про жінку). *Лягла і задібилась, а він на неї* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАДНИЦЯ, ж., вульг.-просторозм.

1. Задня частина тулуба людини; сідниці. *Не будемо стежити за тим, як <...> запухлий зі сну їздовий зі словами «щасливо, Маши!» востаннє лякає по безформній задниці вагонну тітку з хімічним олівцем і накладною <...> (Ю. Андрухович, Двадцять обручів); Гарна задниця – це найкраща прикраса оселі, поряд з картинами та шпалерами... (Іда Ворс, Орган шостого чуття).*

♦ **Гарячий як у мёртвого задниці**, вульг.-просторозм., ірон. – байдужий, емоційно зовсім холодний (про людину); **Задниця як братська могила** (жорна, кошик) у кого, вульг.-просторозм. – хто-небудь має надмірно товсті сідниці; **Задниця як кулачок**, вульг.-просторозм. – хто-небудь має дуже малі сідниці (про худу людину); **Молоти (плескати) як у задницю (сраку) змёрзти**, вульг.-просторозм., нехвальн. – говорити дурниці, нісенітниці, що-небудь безглузде; **Причепитися як мокрі штани до задниці**, вульг.-просторозм., нехвальн. – набридливо нав'язуватися, надокучати своїм товарством; **Треба як до задниці віхоть (чиряк)**, вульг.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; **Як комар на задниці**, згруб.-просторозм., жарт. – про те, що заважає, дошкуляє кому-небудь.

1.1. Задня частина тулуба, призначена для сидіння. *Що ти знаєш? Ти, котра жодного разу не захлиналася хмільним вином сперми? Що знає твій язик, який лизав тільки морозиво? Що знає твоя задниця крім сидіння на унітазі?.. (Ю. Винничук, Обід).*

♦ **Брати / взяти задницю**, вульг.-просторозм., нехвальн. – добиватися успіху у

навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, настирливістю, не маючи для цього великих здібностей, таланту; **Задницю м'яти**, вульг.-просторозм. – зволікати, не поспішати; **Задниця приросла до мерседеса у кого**, вульг.-просторозм. – хто-небудь любить їздити, віддає перевагу пересуванню машиною; **Лінь підняти задницю кому**, вульг.-просторозм., нехвальн. – хто-небудь лінивий, зволікає, неохоче щось робить; **Як шило в задниці у кого**, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь неспокійний, непосидючий.

Синонім: **Мати шило в сраці** (див. СРАКА).

1.2. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («задниця покарана, бита»).

♦ **Батіг до задниці**, діял. (схлосб.), згруб. – справа, з якою людина найкраще обізнана, якою повинна займатися і яка підходить, влаштовує; **Налатати задницю кому**, вульг.-просторозм., жарт. – побити, відлупцювати кого-небудь; **Паяльник у задниці**, вульг.-просторозм. – покарання, догана. *<...> бізнес середньої руки – така стрьомна штука, що лише один невірний крок, і вже маєш паяльник в задниці <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Щоб задниця по шву розійшлася!, у кого, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як прокля́н для вираження крайнього незадоволення, обурення чийми-небудь вчинками, діями. Щоб у тебе задниця по шву розійшлася, щоб твоя дружинонька з кумом повелася <...> (В. Журавський, Сучасні прокльони).*

1.3. Задня частина тулуба як частина людського тіла, протиставлена голові («задниця дурна»).

◆ **Лише одна звінина і та на задниці у кого, вульг.-просторозм., зневажл.** – хто-небудь нерозумний, нетямущий; **Думати задницею, вульг.-просторозм.** – бути тупим, позбавленим здорового глузду. Вони [мислі] такі хуткі, що зникають зовсім, і тоді видається, що людина думає одним місцем. Задницею, звісно, задницею (О. Ульяненко, Седой).

1.4. Задня частина тулуба людини як вмістилище, перев. вузьке, важкодоступне місце.

◆ **У глибкій задниці, зі сл. бути, опинитися і т.ін., вульг.-просторозм., несхвальн.:** а) у дуже віддаленому місці; б) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації; **Як із задниці [витагнутий (витагнули)], вульг.-просторозм.** – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг).

1.4.1. Погане в цілому місце, яке в ієрархії частин тіла посідає одну з останніх сходинок.

◆ **Засунути в задницю кого, згруб.-просторозм., презирл.** – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомусь. Пор.: **Засунути в зад (див. ЗАД); Засунути в жопу (див. ЖОПА); Засунути в сраку (див. СРАКА); Засунь в задницю що, у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.** – уживається для вираження абсолютної непотрібності чого-небудь і категоричної відмови від нього. Пор.: **Засунь в зад (див. ЗАД); Засунь в жопу (див. ЖОПА); Засунь в сраку (див. СРАКА); Іди (йди) / пішов у задницю, у ролі виг., вульг.-просторозм.:** а) уживається для вираження відмови у проханнях, вимогах, пропозиціях або претензіях кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання перервати будь-які стосунки, зв'язки з ким-небудь, позбутися когось;

йди геть!; Пор.: **Іди в жопу (див. ЖОПА); Іди в сраку (див. СРАКА); Мати до (у) задниці кого, що** – абсолютно байдуже ставитися до кого-, чого-небудь; ігнорувати когось, щось. Панки взагалі відмовлялися комусь підкорятись. І мали вся і всіх до задниці (О. Ульяненко, Ангели помсти). Синонім: **Мати в сраці (див. СРАКА); Посилати / послати в задницю кого, вульг.-просторозм.** – грубо лаяти кого-небудь, виражаючи роздратування, обурення і т.ін. Пор.: **Посилати в жопу (див. ЖОПА).**

1.5. Задня частина тулуба, що має неестетичний вигляд.

◆ **З голою задницею (зі сл. залишитися, опинитися), вульг.-просторозм., несхвальн.** – ні з чим; без грошей або без майна; **Злякав їжак голою задницею!, вульг.-просторозм., ірон.** – відповідь на чиї-небудь погрози, заперечення небезпек, від яких хтось когось застерігає; мене не злякаєш! Пор.: **Злякав їжак голою жопою (див. ЖОПА); Лизати задницю кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь. «У нас – ніколи нічого не вгадаєш: тут воно тобі задницю лиже, а тут – горло ріже. Країна вічних експропріаторів, гайдамаків та опришків» (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита). Пор.: **Лизати жопу (див. ЖОПА); Підтирати задницю кому, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, вислужуватись перед кимсь. <...> **Мало що: візьме та й примусить колись задницю йому підтирати (А. Кокотюха, Нейтральна територія); Цілувати в задницю кого, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, принизливо підлабузнюватися до когось у ко-

рисливих інтересах. Пор.: **Цілувати в жопу** (див. ЖОПА); **Цілувати в зад** (див. ЗАД).

1.6. Задня частина тулуба людини як «неправильне» місце («задниця проти-природна»).

◆ **Затягти язик в задницю**, жарг. (вожк.): а) стати струнко; б) замовчати; **Ніби руки із задниці віросли**, зі сл. робити, виконувати і т. ін., вульг.-просторозм., нехвальн. – невміло, незграбно; **Через задницю**, зі сл. робити, виконувати і т. ін., вульг.-просторозм., нехвальн. – нерационально, неакуратно. Пор.: **Через жопу** (див. ЖОПА); **Язик у задниці** див. ЯЗИК.

1.7. Задня частина тулуба людини, включена у сферу сексуальних стосунків («задниця сексуальна»).

1.7.1. Жіноче заднє місце як інструмент кокетування, зваблювання.

◆ **Крутити (вертіти) задницею**, вульг.-просторозм., нехвальн.: а) (перед ким) кокетувати, добиватися уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) (зневажл.) виявляти надмірну і показну активність, догоджаючи впливовим особам з корисливою метою. Пор.: **Крутити задом** (див. ЗАД); **Крутити жопою** (див. ЖОПА).

1.7.2. Жіноче заднє місце як уособлення геніталій.

◆ **Задницею заробляти гроші**, вульг.-просторозм., зневажл. – заробляти гроші проституцією. <...> вона принесла сильне знеболювальне та глюкозу, відвезла мене додому на зароблені задницею гроші (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Задниця аж пробється у кого**, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь збуджений і виявляє готовність до статевого акту (перев. про жінку). – А чому б вам її не

вграти? – Кого? Ту вар'ятку? – А чому б ні? Задниця в неї аж проситься (Ю. Винничук, Обід).

1.7.3. Заднє місце чоловіка або жінки як об'єкт виявлення сексуальної агресії.

1.7.4. Заднє місце людини як уособлення її тіла і/або духовного світу.

◆ **Задницею відчувати що**, жарг. (мол.) – очікувати, передчувати, гостро відчувати що-небудь (перев. небезпечне, загрозливе); **На свою задницю**, зі сл. робити, зробити і т. ін.), дисфем., вульг.-просторозм., жарт. – собі на шкоду, на свою біду. *Його не переконала в іншому навіть смерть Бритого, він лише зневажливо кинув, що самі на свої юні задниці з нічого зробили біду, і роздратовано додав: ідіоти* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ **Замість на свою голову. Рвати задницю**, жарг. (крим., мол.), нехв.: а) вислужуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил; **Рятувати свою задницю**, вульг.-просторозм., нехвальн. – дбати лише про власні інтереси у скрутний, важкий час.

◆ **В задницю**, у ролі частк., згруб.-просторозм. – уживається для підтвердження істинності, обґрунтованості сказаного. *Сільві сміється, але, схоже, жарту мого не розуміє, та й який це в задницю жарт – так, щось на зразок її атонального джазу* (С. Жадан, Біг Мак); <...> *які в задницю ментальності, коли насправді мало би йтися про ті жажливі суперечності, які вас роздирають* <...> (С. Жадан, Біг Мак); **Задниця воліла боліти, коли корова теліла родила**, вульг.-просторозм., ірон. – хто-небудь переймається чужими клопотами, інтересами; **У задницю**, зі

сл. напиться, п'яний і т. ін., згруб.-просторозм., *зневажл.* — дуже, надзвичайно, смертельно. Пор.: **У жо́пу** (див. **ЖО́ПА**); **У сра́ку** (див. **СРА́КА**); **Шука́ти на свою за́дницю приго́д**, *вульг.-просторозм., ірон.* — ризикувати, чинити авантюрно, втручаючись у небезпечні події або ситуації. *Вочевидь, удень вони працювали в Сіті, увечері йшли до спортзалу качатися, а вночі шукати пригод на свою задницю* (С. Пиркало, Не думай про червоне); <...> *ніякий інший орган не згадують у разі крайнього прояву відчайдушності, коли про якого-небудь екстремала, що пустився на авантюри, кажуть, що шукає сіромаха «пригод на свою задницю»* (Іда Ворс, Орган шостого чуття). Пор.: **Шука́ти на свій зад приго́д** (див. **ЗАД**); **Шука́ти на свою жо́пу приго́д** (див. **ЖО́ПА**).

2. **Будь-яка людина. Нако́жний грани́ці брав по за́дниці**, *заст., вульг.-просторозм.* — бити злодія біля кожного обійстя, чинячи над ним самосуд (про селян); **Ста́ра за́дниця**, *вульг.-просторозм., зневажл.* — людина похилого віку, перев. фізично і розумово немічна. Пор.: **Ста́ра жо́па** (див. **ЖО́ПА**).

ЗАДО́К, ч., *просторозм., зменш.* Задне місце; сідниці. *Вона так і казала мені: «Мужик лише в перші дні дивиться на гарненький задок, потім він іде на запах шкварок і борщу»* (О. Христан, Материння); *Візьмеш її за задок, поцілуєш і вона дасть. Вона сама каже, що від поцілунку взапас хмеліє і дає сама <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Мо́жеш мені в задо́к ху́хнути, зах., просторозм., жарт.** — нічого не вдієш, не зробиш мені.

ЗАДРА́ТИ¹, *док., кого, жрм., згруб.* 1. Здійснити статевий акт з ким-небудь.
2. *несхвальн.* Дуже набриднути кому-небудь, втомити, вимучити когось.

ЗАДРА́ТИ², *док.: ♦* **Задрати но́гу на кого**, *евфем., фольк.* бути готовим до статевому акту з жінкою (про чоловіка). *Ти гадаєш, дівчинонько, що я тебе стою, А я задержу ногу на ті і на маму твою* (Бандурка).

Пор.: **Заде́р но́жку на Явдо́шку** (див. **ЗАДЕ́РТИ**).

ЗАДРІ́ГА, *ж., жарг. (жрм.), заст.* Повія.

■ О. Горбач фіксує слово як елемент київського і харківського міського сленгу першої половини ХХ ст. Горбач 1963: 13. В етимологічній довідці посилається на російський післяреволюційний жаргон: *задрьга* «милая». Горбач 2006: 519. У сучасному рос. жаргоні: *крим.* «жінка, яку не поважають у злочинському середовищі», «жінка легкої поведінки, повія»; «неврівноважена людина».

ЗАДРІПА́НИЙ, а, е, *просторозм., зневажл.* Брудний, забруднений калом.

ЗАДРІСТА́НИЙ, а, е. Те саме, що **ЗА́СПРАНИЙ**. *Я зараз говоритиму з цими дядями про трахання! Де ті задристані японці?* (К. Москалець, Зірка на ім'я Марія).

ЗАДРО́ЧЕНИЙ, а, е, *жрм., згруб.-просторозм.* Хворобливий, слабосилий або втомлений, виснажений ким-, чим-небудь. *Подумати тільки — писака задрипаний, а так намахав усіх!.. Професіонали задрочені!* (Ю. Андрухович, Московіада).

■ Див. **ДРО́ЧИТИ**.

ЗАДРО́ЧУВАТИСЯ, *недок., згруб.-просторозм.* Втомлювати, виснажувати себе вирішенням яких-небудь складних проблем, виконанням важких завдань. <...> *хар-*

ківські роми по-своєму втілили в життя давню римську мрію про священний римський мегаполіс; вони не стали особливо задрочуватись і <...> воювати за незалежність <...> (С. Жадан, Депеш Молд).

ЗАДРЮЧИТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. 1. Здійснити з ким-небудь інтенсивний статевий акт, утомивши статевого партнера.

2. Дуже набриднути кому-небудь чіплянням, нудним базіканням і т. ін.

ЗАДУПИТИ, док., що, жарг. (мол.). Пожалкувати що-небудь для когось.

■ Див. ДУПА.

ЗАДУПІВ'Я, с., згруб.-просторозм. Те саме, що ЗАДУП'Я. – *Ти сидиш у тому Задупів'ї, бесідуєш зі своєю тлею і карасями, не маючи зеленого поняття про те, що світом переможно прокочуються вали постмодерної дискурсії* (К. Москалець, Вечірній мед).

ЗАДУП'Я, с., згруб.-просторозм. Будь-яке провінційне місто; глуха місцевість.

❖ – матеріалізація метафори: *Не, то, напевно, дуже тяжко бути чоловіком Юльці або Маргарет Тетчер. Весь час ти на її задуп'ї, вона – зізда, а ти – навіть не промінчик. Ти – пан Ніхто* (Поступ, 2005, № 262).

ЗАЄБАТИ, док., кого. 1. Те саме, що ЗАЇБАТИ.

2. діял. (закарп.). Те саме, що ВІЙБАТИ. Удданця из Унгвара Дасть за гроші лем мадяру. Сигіняшній наш руснак Заєбати може й так (Русинський ерос).

ЗАЄБІТОЛЗ, невідм., у ролі виг., обсц. Те саме, що ЗАЇБІСЬ. Від перших ковтків відчуваю пожвавлення руху крові, а по-

тім – повний форсаж. Заєбітолз (А. Дністровий, Пацики).

ЗАЖОПНИК, ч., жарг. (байк.). Пасажир байкера.

ЗАЖОП'Я, с., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Те саме, що ЗАДУП'Я.

ЗАЗНАВАННЯ, с., фольк.-поет. Любовні (статеві) стосунки. «Здоров, здоров, лу-же, несуджений друже!» – «Здорова, дівчино! Любімося дуже!» Ой любилися ж ми з ночі до світання, На рік, на два напилися того зазнавання (Цит. за: Виженко 2005).

■ Див. коментар до **Не знати жінки** (див. ЗНАТИ).

ЗАЗНОБКА, ж., просторозм., заст. Коханка.

■ З рос.: зазноба «кохана» < «досада, прикрість; обморожене місце» < «знобити, морозити» ЕСУМ, 2, 224.

ЗАЇБАТИ див. ЗАЙОБУВАТИ.

ЗАЇБАТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. Дуже втомитися від інтенсивного статевого життя.

2. (з) ким, чим. Дуже втомитися, виснажитися від якої-небудь проблеми, справи або спілкування з кимсь; замучитися. [Гамлет:] *Ви, батьку, Тим привидом вже зовсім заїбались <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлет); [Василь:] <...> цілий день тільки і думають про те, Яким би робом їм залізити в телевізор, маленьку цю коробочку Із сурлом чорнопиким, Що продукує цінності духовні, А сам, пацлюка, зроблен із пластмаси, Яка до світу матер'яльного належить. / З цим парадоксом заїбався я <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

ЗАЇБІСЬ, невідм., обсц., схвальн. 1. уrolі виг.

Уживається для вираження задоволення, схвалення; дуже добре, нормально.

2. Чудовий або чудово. [Степан Срака (рішуче):] *Все одно, заїбісь жизнь <...>* (Лесь Подерв'янський, Піздец); [Філін:] *Жить стало лучше, стало веселее, Теперь жить стало просто заїбісь!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Миша:] *Сижу в барі в Прибалтіке, кругом старінні стулья. Так заїбісь зделано* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Саломон Самсонович:] *Скажи бабі, щоб борщ зварила. Часником заправить та сметаною, галушками – заїбісь буде!* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

ЗАЇХАТИ, док.: ♦ **Заїхати** колісницею, евфем., фольк. Здійснити статевий акт грубо і/або насильно. *Ой молода молодице, не верти гузицев, Бо я скочу, то заїдусвойов колісницев* (Коломийки Прикарпаття).

ЗАЙНЯТИ, док., кого, евфем., фолькл., на-родн. Позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати. *Козак дівку та вірненько любить, а зайнять не сміє* (Укр. нар. пісня).

ЗАЙОБ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Неадекватна поведінка; дивакуватість. – *ОК, старий, вибач. Професійні зайоби. А що за фотка? Це з неї ти натуру малював?* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

♦ **Із зайобами, жарг., обсц.** – дивакуватий.

ЗАЙОБАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Втомлений, виснажений ким-небудь або чимось. <...> *ось тобі друзі дитинства зайобані індепендентом...* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> *тряхнемо сьогодні жирних ка-*

піталістичних свиней, щоби не особливо зажирались, експлуатуючи і без того зайобані пролетарські маси <...> (С. Жадан, Дешеш Мол); *Входить Гаврюша Обізянов і Степан Срака, поглиблені в свої інженерні факти і розрахунки. Вони зайобані і закомплексовані* (Лесь Подерв'янський, Піздец); *А той боксёр похожий на зайобаного жизнью інженера* (О. Каїнська, Письмо). Синонім: ЗАДРОЧЕНИЙ.

ЗАЙОБИСТИЙ, а, е, обсц., фольк. Активний у статевому плані (про людину). *Женщин теж якось узнають, яка з них зайобиста, а яка холодна <...>* (Сором, фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАЙОБУВАТИ, недок., **ЗАЇБАТИ**, док., обсц., згруб. 1. *кого*. Втомлювати, виснажувати статевого партнера інтенсивним статевим актом.

2. *кого*. Набридати, надокучати, завдавати клопоту, неприємностей кому-небудь. *Батьки в Ендрю лікарі, і як хтось його хоче дістати, то починає його зайобувати саме цим* (М. Нагач, Вісім чотири). <...> *чекайте, відказую, зайбала, давайте спробуємо подивитись на це дещо з іншого боку <...>* (С. Жадан, Біг Мак); *Усе нормально, сказав я, як мама? Заїбала мене мама, чесно відповів знайомий, але потрібно їй допомогти* (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

♦ **Заїбати в добку (в пень) кого**, обсц., згруб.-просторозм. – дуже набриднути, надокучити, завдати клопоту, неприємностей. [Гамлет:] *Папаша блядський, в добку заїбали!* (Лесь Подерв'янський, Гамлет); [Опанас (пиздить Толю по голові):] *Замовч, не пизди, вже заїбив батька в добку!* (Лесь Подерв'янський,

Кацапи); [Пророк Микола:] *Сімейка блядська, заїбали в пень!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Заїбати-замучити**, як Пол Пот Кампучію, *обсц., згруб.-просторозм.* – розправитися з ким-небудь фізично або морально (з погрозою). – *Ти що, горя хочеш? Ти знаєш, хто я по житті, а? Заебу-замучаю, як Пол Пот Кампучію...* (П. Вольвач, Кляса).

3. *перев. док.* Дуже вимучити, виснажити кого-небудь. *Думаю про те, що мене все це заїбало. Мене все це заїбало!* (А. Дністровий, Пацики); [Василь:] *Недосконалість світу заїбила і зивела в ці нетрі нас з дружком <...>* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).
4. *що.* Применшувати значення чого-небудь.

ЗАЙТИСЯ, *док., діял. (наддніпр.)*. Завагітніти. *Вона літом зайшлась* (Усна мова).

ЗАКАБЛУЧИТИ, *док., кому.* Здійснити статевий акт. *Кажуть люди, кажуть люди, що дідो не годен. Дідо бабі закаблучив на сімнадцять годин* (Колімоїки Прикарпаття).

ЗАКАЦАТИ *див. ЗАКАЦУВАТИ.*

ЗАКАЦАТИСЯ *див. ЗАКАЦУВАТИСЯ.*

ЗАКАЦУВАТИ, *недок., ЗАКАЦАТИ, док., евфем., діял. (наддніпр.)*. Покривати по-слідом, калом.

ЗАКАЦУВАТИСЯ, *недок., ЗАКАЦАТИСЯ, док., евфем., діял. (наддніпр.)*. Забруднюватися калом після випорожнення.

ЗАКВАСИТИСЯ, *док., народн., жарт.* Завагітніти.

ЗАКОБІТИТИ, *док., кого, зах., просторозм.* Позбавити дівчину цнотливості.

ЗАКОННИЦЯ, *ж., евфем.* Цнотлива дівчина.

ЗАЛЕТІТИ *див. ЗАЛІТАТИ.*

ЗАЛІТАТИ, *недок., ЗАЛЕТІТИ, док., жарг. (мол.)*. Вагітніти (про небажану вагітність). *Також чомусь лізли думки про тих, які залітали завчасу і не мали грошей на абортники* (Л. Дереш, Культ); *<...> «слава Богу, що я хоч од тренера не «залітала», бо тоді б і не так розперло»* *<...>* (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ЗАЛОЖИТИ, *док., просторозм., фольк.* Здійснити статевий акт з ким-небудь. *<...> хоч він мені насточортів своїм п'янством, а все-таки я не заміню його ні на кого. Він мені як для ночі, так кращого і бажать не треба. Як заложє так і витримає не нада, а то б я його давно бросила!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАЛУПА, *ж., згруб.-просторозм.* 1. Головка статевого органа чоловіка з відтягнутою шкіркою. *Стоїть Пилип за ступою, теліпас залупою, Дівки кажуть: «Се наш Пилип». А він яйцями. – теліп-теліп!* (Бандурка); [Микола Гнатович (мрійливо):] *От у Панаєса Іванового залупа була, як макагон, їй-бо не брешу!* (Лесь Подерв'янський, Утопія).

■ З рос.: залупити «задрати шкіру», букв. «відтягнути («залупити») крайню плоть». У традиційній російській культурі наявність великої відкритої залупи вважалась найважливішим достоїнством багатого чоловіка. Пор.: *Що робити, що робити? Залупити й так ходити.*

◆ **Залупа до пупа**, *згруб.-просторозм.*: – претензійні, багатослівні мудрування кого-небудь; **Залупу відрізати і натягнути на їбальника**, *обсц., лайл.* – учи-

нити жорстоку фізичну розправу над ким-небудь (перев. з погрозою). [Савка:] *Я сьогодні Анжелу виїбу, бля буду. Ти в це діло не мішайся. Бо я тобі залупу відріжу і натягну на їбальника <...>* (Лесь Подерв'янський, Піздец); **Пха́ти залу́пу, жарг.** (бурс.-сем.). – здійснювати статевий акт. *Нижче пупа Вовни купу, А в ту купу Пхай залупу, Аж ногами Ту-пу-ту-пу* (Бурсацький фольклор); **У залу́пу лі́зти, дисфем., згруб.-просторозм.** – сердитися, гніватися без достатніх на те причин. ■ **Замість лізти в пляшку.**

2. **лайл.** Задержувата людина.

3. **жарг.** (крим), **презирл.** Ненадійна людина.

4. **вульг.-просторозм.** Нікчемна людина.

◆ **Залу́па жиді́вська, лайл.** або **презирл.** – нікчемна, жалюгідна людина.

5. **жарг.** (мол.). Негарна дівчина.

6. **жарг.** (мол.). Обличчя, перев. непривабливе, негарне.

7. **знах. відм., у ролі виг., з дав. відм.;** уживається для вираження відмови у чому-небудь; нічого. [Цицькін:] *Залупу тобі, а не гроші* (Лесь Подерв'янський, Утопія).

◆ **Смокта́ти [кінську] залу́пу, згруб.-просторозм.** – залишатися ні з чим. <...> *взяли собі моду на пари не ходити, а коли буде кінець року? Екзамени... що будете робити? Га? Залупу смоктати (каже пошенки)?* (А. Дністровий, Пацики).

ЗАЛУПА́ТИСЯ, недок., до кого, просторозм., несхвальн. Набридати кому-небудь, дратувати когось.

ЗАМАНДЮ́РИТИСЯ, безос., обсц., згруб. Хотіти, сильно бажати, прагнути чого-небудь. *Мережу оцю химерну образотворчу сітку не через бажання само-*

милування й пустопорожньої гри, а тому, що мені чомусь запраглося (хотів було сказати «замандюрилося», але від такого вульгаризму утримався <...>) (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

■ **Від МАНДА́.**

ЗА́МІЖ: ♦ Іті́ замі́ж, евфем. – здійснювати статевий акт. *Твої Роксолани Попід «Брістолями» йдуть заміж по п'ять разів за ніч* (О. Ірванець, Любіть!); **Хоче за́між (відда́тися), аж поси́кує див. ПОСИ́КУВАТИ.**

ЗАМУДО́НЕЦЬ, ч., жарг. (мол.), **вульг.** Дурень.

■ **Від МУДА́К 2.**

ЗАМУДО́ХАНІЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Втомлений, виснажений.

ЗАМУДО́ХАТИ, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Вимучити, виснажити когонебудь перев. важкою роботою.

2. Роздратувати когонебудь.

■ **Див. МУ́ДО.**

ЗАМУДО́ХАТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Вимучитися, дуже втомитися.

2. Дуже роздратуватися.

ЗАПА́ЛЬНИ́ЧКА, ж., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ЗАПА́СКА, ж.: ◆ **Да́ти ла́ски з-під запáски див. ДА́ТИ; Чо́рна запáска, фольк.** – чорне лобкове волосся у жінки. *В Катерини чорная запаска, В Катерини чортова ласка* (Цит. за: Виженко 2005).

■ «Жіноче вбрання, що заміною спідниці. Кусок чорної, переважно вовняної, тканини обвивається кругом стану так, щоб кінці його сходились попереду. Поверх запаски у вигляді фартуха був кусок тка-

нини синього кольору (попередниці). Запаску і попередницю підперізували червоним поясом». Ставицький 1989: 225. «Запаска була зазвичай робочим одягом на відміну від святочної плахти». Жайворонок 2005: 235. Як і ПЛАХТА, СПІДНИЦЯ, ФАРТУХ, запаска пов'язана з жіночим тілесним низом, статевим життям: *Прийди, прийди, сама буду, Скину фартух, зроблю буду, А з запаски зроблю двері: – Прошу, милий, до вечери!* (Нар. пісні в записах Івана Франка); *Василь Меланку поклав на лавку, зірвав запаску, всунув ковбаску* (Українські со-ромицькі пісні).

ЗАПЕКА́НЧИТИ, док., кого, діял. (закарп.).

Здійснити статевий акт з жінкою. *Так ми фрайр запекачив, Онь у саму матку!* (Русинський ерос).

■ Первісно: з великою силою засунути що-небудь кудись.

ЗАПЕРДО́ЛИТИ, док., жарг. (мол.). 1. Енергійно зробити що-небудь. – *А може, ми його, ето-самое, ета-вот, у будбат запердолимо?* (В. Діброва, Проект «Діброва»).

2. кого, що. Закинути що-небудь дуже далеко або відправити кого-небудь кудись.

■ Від пол. вульг. *zapierdolić* «дуже сильно вдарити когось».

ЗАПЕ́РТИ, док., кому. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Ото він як запер їй, так вона не витримала, закричала до прислуги, щоб та прибігла рятувати* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАПІЗДИТИ, док., общ., зруб.-просторозм. 1. що. Привласнити, приховати, вкрасти що-небудь.

2. кого. Принизити або побити кого-небудь.

3. що. Знищити, зруйнувати що-небудь. <...> («гонорар записдили, австрійця замочили, вся касета в гівні») <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ЗАПИЗДЯ́ЧИТИ див. ЗАПИЗДЯ́ЧУВАТИ.

ЗАПИЗДЯ́ЧУВАТИ, недок., ЗАПИЗДЯ́ЧИТИ, док., общ., зруб.-просторозм.

1. Бити кого-небудь по чомусь. [Привид:] *Дивись, мій сину, це – жидомасони, Ти записдяч дрючком їх по печинці <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлет). // Убивати, знищувати кого-небудь. *Пророк Микола миттю хуяре гранчак горілки. Руба закуску, мимоходом записдячує шашкою блядь <...>. Друга блядь з жаху сховалася в домовину і непременно там усцялась* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. що. Здійснювати який-небудь оригінальний вчинок.

ЗАПИХА́ТИ, недок., ЗАПХА́ТИ, ЗАПХНУ́ТИ, док., зруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *Хтілось жінці в лоні Щось відчутти грубе. Прийшов Грайсовило – Та й запхав їй любо* (Лель, 1999, № 1); <...> *він тоді вийняв свою чесалку, задрав її хвіст і запхнув чуть не по самі яйця* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ ДА́ТИ запха́ти див. ДА́ТИ; Запха́ти ме́жи но́ги, зах., фольк. – те саме, що ЗАПХА́ТИ. *Ой ішла я дорогою, здибав мене Лідер. Таке запхав межі ноги, таке, як циліндер* (Коломийки Прикарпаття).

ЗАПІ́ЧИТИ, док., кого. Здійснити статевий акт. *Гий, шириночко англицька, Што ми в тобі файно – За сден раз запичити* *Купив тят Михайло* (Русинський ерос).

■ Див. ПІ́ЧА.

ЗАПІЗДА́ТИ, док., общ. Запізнитися.

ЗАПЛАТОНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Заграй мені, музиченьку, як я тебе прошу, А я тобі заплатоньку у запасці ношу* (Українська народня творчість).

ЗАПРИДУХ, ч., *просторозм., жарт.* Короткий і товстий пеніс.

ЗАПХАТИ *див.* ЗАПИХАТИ.

ЗАПХНУТИ *див.* ЗАПИХАТИ.

ЗАПУЗАТИТИ, *док., згруб.-просторозм.* Запліднити жінку, зробити її вагітною. *Під час твого останнього приїзду, коли ти мав сказати, що всьо, капут, тим запузатив її на третю дитину!* (І. Карпа, Перламутрове порно).

ЗАПУЗІРИТИ *див.* ЗАПУЗІРЮВАТИ.

ЗАПУЗІРЮВАТИ, *недок., ЗАПУЗІРИТИ*, *док., згруб.-просторозм.* Здійснювати статевий акт. — <...> я не знаю <...> як вийду заміж, так куди ноги дівати, як з чоловіком буду спати. — А, дочко, от про що ти хвилюєшся. Я вік звікувала... лягаю на спинку, ноги нарозкидку — і запузирюй! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАРИСУВАТИ, *док., кого, фольк., просторозм.* Здійснити статевий акт. *Солдат улігся з бабою на подушках і, недовго думавши, на неї; як зарисовав її, вона не видержала, аж перднула* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАСАДИТИ, *док., кому, вульг.-просторозм.* Здійснити статевий акт (про чоловіка).

◆ **Засадити по самі гланди** *див.* ГЛАНДИ.

ЗАСАНДАЛИТИ, *док., кого, евфем., вульг.-просторозм.* Здійснити з ким-небудь статевий акт. — *Давай, файдоль її. Засандаль, щоб аж баньки вилізли, відмолоти як*

належитися!.. Вали її, телицю! (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

■ **Первісно:** ударити когось.

◆ **Засандалити матом**, *згруб.-просторозм.* — вилаяти кого-небудь матірною лайкою.

ЗАСВЕРБІТИ, *безос.* Захотіти, забажати злягання (перев. про жінку). *Як засвербить, то жінка й каже: ти б, чоловіче, мене полічив, а то щось лихораде!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Щось у передочку Дівці засвербіло. Прийшов Грайсовило — Зробив любе діло* (Лель, 1999, № 1).

ЗАСЕРА (ЗАСЕРЯ), ч. і ж., *вульг.-просторозм.* Неохайна, брудна людина.

ЗАСЕРЯ *див.* ЗАСЕРА.

ЗАСИРАТИ, *недок., ЗАСРАТИ*, *док., вульг.-просторозм., лайл.* 1. що. Бруднити що-небудь своїми екскрементами.

2. Забруднювати, загиджувати, приводити що-небудь у безлад.

◆ **Засирати / засрати мізки** *кому, вульг.-просторозм., нехвальн.: а)* примушувати кого-небудь думати певним чином. <...> *американці просто засирають мізки всьому світові своїми нау-хау на зразок пивних пляшок із різьбою чи холодного зеленого чаю <...>* (С. Жадан, Біг Мак); б) обдурювати, вводити в оману кого-небудь. *А якщо боїшся, то чухрай з пляжу. Нема чого мені тут мізки засирати. Я тебе бачу наскрізь* (В. Шкляр, Кров кажана); в) надокучати кому-небудь; **Засрати справу**, *вульг.-просторозм.* — занедбати, зіпсувати що-небудь; **Христос тобі очі засере**, *вульг.-просторозм.* — ти осліпнеш.

ЗАСОВЕНЬ, ч., *згруб.-просторозм.* Чоловічий статевий орган.

ЗАСРАНЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм., лайл.

1. Неохайна, нечистоплотна людина; нечепура.
2. Ненадійна, підлувата людина. – <...> *Та ж я йому: «Бодик! Ти засранець!» – і обняв (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»); «Цікаво, скільки вони платять цим засранцям за таку базгранину?» – подумав Ярчик Волшебник <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); «Засранці! Засранці і заздрісники!» – скреготав зубами Шукальський <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); Дід якраз спадок ділив <...>. «А тобі, засранцеві, сонце переписую. Виростеш – не пропий» (В. Слпчук, Навпроти течії трави).*

3. Молодий хлопець.

Синонім: ГАМНІЯР.

✧ – мовна гра:

– римування: *Там ескімоси живуть ліпше за українців. А чому? Бо Гренландія належить Данії. Ну і люкс! Дайош ЄЕП! Але з данцями, а не з заср... (Поступ, 2004, № 52);*

– паронімічне зближення лексем: *Там то гульки, там то танці: танцювали два засранці. Який мужик, такі танці: танцювали два засранці. (Кепкування з шумного, безладного танцю). – Ви – гуманойди, роботи-гуманойди... засланці темних інопланетних сил... коротіше кажучи, засранці! (Г. Тарасюк, Сні анахорета).*

ЗАСРАНИЙ, а, е, вульг.-просторозм., презирл. 1. Забруднений екскрементами. <...> *крізь бетонні плити починає пробиватись трава, особливо після дощів, трибуни засрані голубами... (С. Жадан, Діпеш Мод).*

◆ *Одна засрана ярка всю череду засмердіть, вульг.-просторозм. – одна лиха людина псує добре товариство.*

- *Ярка – овечка, яка народилась навесні.*
2. Брудний, запущений, неприбраний (про приміщення, предмети і т. ін.). <...> *ми сиділи з моїм приятелем Джоном Вінстоном Ленноном на його засраній кухні та чекали, коли в місті відчиняться супермаркети (С. Жадан, Біг Мак).*
3. лайл. Бридкий, нікудишний. <...> *«Я така маленька» будуть ротувати на всіх засраних ЕфЕМ-станціях, а гопники похапують гітари й волатимуть мої пісні попід під'їздами <...> (І. Карпа, 50 хвилин трави); До того ж, не далі як хвилину тому, ви назвали Москву «засраною», що цілком підпадає під статтю про розпалювання міжнаціональної ворожечі... (Ю. Андрухович, Московіада); Суть у тому, що ситуація так званих молодих на першому році служби – це тотальне безправ'я, цілком засрана ситуація (Ю. Андрухович, Таємниця).*
4. Мерзотний, негідний, підлий (про людину).

ЗАСРАТИ див. ЗАСИРАТИ.

ЗАСУВАТИ, недок., **ЗАСУНУТИ**, док., кому, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. *Що ти мені виробляєш – То виймаєш, то вставляєш? Засунь мені хоч на три дні, Щоб забула свої злидні (Бандурка).*

2. *що куди. Уживається як груба відмова, небажання мати справу з чимсь. «Та засуньте свою прописку знаєте де?» (В. Діброва, Проект «Діброва»).*

ЗАСУВАТИСЯ, недок.: ◆ Засуватися на два спусти, зах., жарг. – здійснювати статевий акт (про жінку).

■ Пор. нім. арг. *Schieber* (засувка. – Л. С.) «чоловічий статевий орган». Горбач 2006: 214.

ЗАСУНУТИ *див. ЗАСУВАТИ.*

ЗАСУПОНИТИ, *док., кого, фольк.* Здійснити статевий акт.

◆ **Засупонити по саме нікуди (по самі яйця)** – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю. <...> вона тіко ногами посовує, а все-таки кріпиться, а далі як засупонив її по самі яйця, вона не вдержала, пукнула (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАСЦИКАТИ, *недок., ЗАСЦЯТИ*, *док., що, вульг.-просторозм.* 1. Забруднювати сечею.

2. Відчувати страх; боятись кого-, чого-небудь, дуже злякатися. Зненацька по мозку хльоснула жаклива за своєю можливою правотою здогадка: хіні засцяв і підмовив Дзвінку йти по хатах <...> (Л. Дереш, Поклоніння яйцїрці); – Ти засциш! – сказав мені класний пахан. – Я там був. Вони там є, я їх не бачив, але чув. Ду-уже страшно! (О. Криштопа, А. я яй!).

ЗА́СЦЯНИЙ, *а, е, вульг.-просторозм.* 1. Забруднений сечею.

2. Мерзотний, негідний (про людину).

ЗА́СЦЯНКА, *ж., вульг.-просторозм., зневажл.* Жінка, яка забруднилася сечею.

ЗАСЦЯТИ *див. ЗАСЦИКАТИ.*

ЗАТИКА́ЙЛО, *ч., евфем., фольк.* Короткий і товстий чоловічий статевий орган.

ЗАТИКАТИ, *недок., фольк.* Здійснювати статевий акт. Научила [Єва] його [Адама], як треба затицать (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАТІ́РИТИ, *док., кого, просторозм.* Здійснити статевий акт з ким-небудь. Іван

не проч би її затирить <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАТИ́ЧКА, *ж. 1. евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. В пичи вічно затичка – Чіась пуца шкрепче (Русинський ерос).

2. вульг.-просторозм., лайл. Нікудишня, нікчемна людина, яка викликає відчуття огиди. – <...> Де ті довбані японці? Мало того, що ви три підари, то ви ще й лохи драні, японські підстилки, затички і підтирки <...> (К. Москалець, Зірка на ім'я Марія).

◆ **Затічка минулорічна (тріперна)** – нікчема. Попадися тільки мені під гарячу руку, старий пердун! Затичка минулорічна! (А. Дністровий, Пацики). Вона просить запам'ятати її слова. Затичка триперна! (А. Дністровий, Пацики); Хохол без лічки, як пизд́а без затічки *див. ПИЗД́А.*

ЗАТРА́ХАНІЙ, *а, е, жарг., несхвальн.*

1. Утомлений, виснажений численними статевими актами. Побачивши свою невістку в досить двозначному (або, як сказала Кася, «затраханому») вигляді та ще й з якоюсь шльондрою невідомого походження, вона, артистично зажурившись, привітала її словами: – Повернення блудної невістки додому (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

2. Утомлений, вимучений чимсь (перев. працею, клопотами).

ЗАТРА́ХАТИ, *кого, док., жарг., несхвальн.*

1. Утомити, виснажити кого-небудь численними статевими актами.

2. Утомити, вимучити кого-небудь чимсь (перев. працею, клопотами).

ЗАФА́ЙДАНИЙ, *а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл.* Те саме, що ЗА́СЦЯНИЙ 1.

ЗАФАЙДОЛЕНІЙ, а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл. Те саме, що **ЗАФАЙДАНИЙ**. І коли-небудь вона буде прощатися з цим зафайдоленим світом, і з її потьмянілих уст злетять слова... (Ю. Винничук, Груші в тісті).

ЗАФАЧИТИ, док., що, жарг. (мол.). Негативно поставитися до чого-небудь, зігнувати щось. Мені запропонували класну роботу, але за таку малу платню, що я повністю зафачив цю справу (Усна мова).

■ Див. **ФАК**.

ЗАХВОЙДАНИЙ, а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл. Те саме, що **ЗАФАЙДАНИЙ**.

ЗАХЕЗАНІЙ, док., вульг.-просторозм. Забруднений екскрементами.

ЗАХЕЗАТИ, док., що, вульг.-просторозм. Забруднити що-небудь екскрементами; // Дуже забруднити, зробити брудним що-небудь.

ЗАХЕРАЧИТИ, док., що, жарг. (мол.). Зробити інтенсивно що-небудь.

ЗАХУЯРИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Сильно вдарити кого-небудь. [Едгар:] Сер Арчібальд поцупив за чупринку мілорда Річарда, А потім захуянив каламарем по шиї <...> (Лесь По-дерв'янський, Король Літр).

2. куди. Забити, загнати що-небудь кудись (перев. про м'яч).

3. кому. Здійснити з ким-небудь енергійний статевий акт.

4. що, схвальн. Зробити що-небудь видатне.

ЗАХЦЯНКА, ж., просторозм., ірон. Прищ, вугор на обличчі (перев. у підлітка, при тривалому статевому стримуванні).

ЗАЦЮЦЯТИ, док., евфем. Те саме, що **ЗАСЦЯТИ**.

ЗАЧЕПІТИ див. **ЗАЧІПАТИ**.

ЗАЧІПАТИ, недок., **ЗАЧЕПІТИ**, док., кого, евфем., фольк. Фліртувати, кокетувати з ким-небудь, щоб вступити в інтимні стосунки (про чоловіка з жінками). Один чоловік мав дуже погану жінку і тому ніхто не зачіпав її (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Я її любив, вона мене не любила, Я її зачепив, вона мене поганьбила (Нар. пісні в записах І. Франка).

ЗАШИВАТИ, док., евфем., діял., фольк. Здійснювати статевий акт. Ой дівчино моя люба, Скинь сорочку коло дуба, А я скину шаровари Та й будемо зашивали (Цит. за: Григораш 2007).

■ «Злягання – це ніби життя всередині смерті і смерть усередині життя. Слова з фалічним значенням можуть співвідноситися зі значенням «нитка» (символ зв'язку трьох світів)». Маковский 1996: 377.

Пор. **ЛАТАТИ**.

ЗАШИТА, евфем., фольк. Незаймана дівчина. Трошки гречки, трошки жита. Не дам, не дам, бо зашита (Бандурка).

ЗБАВЛЕНА, розм. Дівчина, позбавлена цноти; дефлорована дівчина.

ЗБАНЕТА, мн., евфем., зах. Чоловічі яєчка.

■ Від діял. **збанок**.

ЗБЕРЕЗНИК (ЗБЕРЕЗНИК), ч., зах. (львів.). Розпусник, збоченець.

ЗБЕРЕЗНИК див. **ЗБЕРЕЗНИК**.

ЗБОЧЕННЯ, с.: ♦ Статеве збачення – хворобливі порушення виявів статевого потягу або способів його задоволення. <...> верхівка Піраміди вже звикала до полотен Рубенса, плюшевих лежанок,

шоколаду й тонкої дамської білизни, справа неухильно просувалася до грандіозних коньяково-виноградних зловживань і статевих збочень (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ЗБРО́Я, ж., *евфем.* Чоловічий статевий орган. *Кзди-м ся пробувала вирвати, то кожного разу еще дужче напирал, аж доки не застромив свою зброю так глибоко, же не лишив мі жадної надії на порятунок* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ЗБУ́ДЖУВАТИ, *кого.* Викликати в кого-небудь статеве бажання. <...> *якщо тебе збуджує жінка твого друга, – значить, він твій справжній друг* <...> (О. Криштопа, А я яй!).

ЗБУР, ч., *просторозм., заст.* Гонорей.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 2, 248.

ЗВЕ́ДЕНИЦЯ, ж., *розм., заст.* Спокушена мужчиною жінка, яка народила дитину.

ЗВІЗДА́, ж., *евфем., вульг.-просторозм.* Жіночий статевий орган.

ЗВІДУ́Н, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас* <...> *Звідун, Ворохобник* <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Див. ЗВО́ДИТИ.

ЗВІТ, ч.: ♦ *Місячний звіт, жарг. (мол.), жарт.* – менструація.

ЗВОЛОЧИ́ТИ, *док., кого, згруб.-просторозм.* У результаті активних статевих контактів прищепити охоту до злягання; // Розбестити. *Ой курва ся курварила та й мя научила. Та було мені лиш сім літ – мене зволочила* (Коломийки Прикарпаття).

ЗВОНА́ЧИТИСЯ, *док., евфем., зах.* Випоржнитися.

■ Див. ВОНО́.

ЗВУК, ч.: ♦ *Уваліти звук, жарг. (мол.)* – зіпсувати повітря газами з кишечнику.

ЗВ'ЯЗО́К, ч. Інтимні стосунки, співмешкання. *Любовний зв'язок; Перебувати у зв'язку.*

ЗГА́ДУВАТИ, *недок.: ♦* *Іду тебе згадувать, жарг. (бурс.-сем.)* – піти в туалет.

ЗГВА́ЛТУВА́ТИ, *док., кого.* Здійснити статевий акт з жінкою (або пасивним гомосексуалістом) проти її (його) волі, з використанням фізичного чи психічного примусу або їх безпорадного стану.

♦ *Морально згвалтувати, жарг. (мол.)* – вразити, здивувати кого-небудь чимсь.

ЗГРАНДУВА́ТИ, *док., кого, зах., вульг.-просторозм.* Здійснити статевий акт.

■ Слово постає як елемент мікрополя лексем, похідних від пол. арготизму *grand-rabiś* «вбивство (букв. великий розбійник)» та нім. арг. *Grande* «важлива справа». Пор. крим. *гранд* «грабіж», у львівському і тернопільському сленгу 1920–1930-х рр. *зграндувати когось* «украсти», *зграндуватися* «робити бешкет», *грандляр* «авантюрник, бешкетник». Як похідні від цих значень постають еротичні лексеми *робити когось гранду* «безпідставно чіплятися до когось», *грандляр* «хлопець, який зачіпає дівчат на вулиці», що, як і дієслово *зграндувати*, є виявом сексуальної агресії, що послідовно простежується у словнику сексуального сленгу.

ЗДІБИТИСЯ див. ЗДІБЛЮВАТИСЯ.

ЗДІБЛЮВАТИСЯ, *недок., ЗДІБИТИСЯ, док.* Бути у стані ерекції (у чоловіка). *Я від-*

чував, як мій фалос наливається кров'ю, здиблюється... (Лель, 1998, № 5–6).
Синонім: **Кінь дїбки стає** (див. КІНЬ).

ЗДРИСНУТИ, док., вульг.-просторозм. Піти кудись; зникнути. – Здрисніть. Чхат'я хотїла на вашого Тоцького (О. Ульяновко, Квіти Содому).

ЗДРОЧИТИ, док., вульг.-просторозм., не-схвальн. Зайнятися онанізмом. Самостійний хлопак з Озер'ян Був завжди тільки сам собі пан – Вийде в сад серед ночі Та й любесенько здрочить Незалежний козак з озер'ян (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

ЗЕРНЯ, с.: ♦ **Макове зерня**, фольк.-поет. – чоловіче сім'я; сперма.

ЗИГМУНД, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. Я Зигмунда під зіпером гамую (Ю. Безодня: В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація).

■ Від імені Зигмунда Фрейда (1856–1939) – австрійського лікаря-психіатра і психолога, який розвинув теорію психосексуального розвитку індивіда.

ЗИЙТИСЯ, док., розм. Вступити у близькі стосунки без особливого кохання. З Аллою зійшовся, коли вона проходила практику в їхній сільській школі (В. Даниленко, Людина громів).

ЗІПСУВАТИ, док., кого, просторозм. Позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати.

♦ **Пізно дівці панянство шанувати**, як уже зіпсує (прислів'я), зах. – про дівчину, яка втратила цноту.

ЗІРОЧКА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

З'ІБАТИ, док., кого, зах., общ., згруб.-просторозм. Вилаяти кого-небудь.

З'ІБАТИСЯ, док., общ., згруб.-просторозм. Швидко і/або непомітно піти. <...> в цьому все питання – чи з'їбешся ти просто сьогодні, вечірнім автобусом, подалі від чорних дір у навколишньому повітрі <...> чи будеш далі нипати їхніми вулицями... (С. Жадан, Anarchy in the UKR); Деся там вдаліні праворуч нагромаджуються чорні привиди скель, що зранку стануть картинним місцем для медитації якого-небудь західного європейця, що з'їбався на Шрі-Ланку від затяжної кризи середини життя (І. Карпа, Перламутрове порно).

Синонім: **УІБАТИ**.

ЗЙОБИНА, ж., общ. Сперма. <...> а з його зйобина як цвиркнула та на лаву (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗЛАЙНУВАТИ, док., що, жарг. (мол.). Зіпсувати що-небудь.

■ Див. **ЛАЙНО**.

ЗЛИВАТИСЯ, недок.: ♦ **Зливатися в екстазі**, нов., жарт.-ірон. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ЗЛИГАННЯ, с., вульг.-просторозм., не-схвальн. Зв'язок чоловіка з жінкою.

ЗЛИГАТИСЯ див. **ЗЛИГУВАТИСЯ**.

ЗЛИГУВАТИСЯ, недок., **ЗЛИГАТИСЯ**, док., вульг., не-схвальн. Вступати в інтимні, статеві стосунки з ким-небудь. Але якби ж мені хто пояснив, якби ж мене хто напоумив – що ж то за радощ – злигатися та й злягатися? (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); У чотирнадцять вона злигалася з батьковим водієм, а водій, який відвозив її до школи, давав

чек героїну, нині названого джанком (О. Ульяненко, Ангели помсти).

ЗЛОЄБУЧИЙ, а, є, обсц., згруб. 1. Який інтенсивно, довго і насильно здійснює статевий акт; садистський; // Сексуально ненаситний. [Генерал Власов:] <...> *Кругом хуйня. Заябують мене питання сучі: Шо краще – бездуховність, розпатлана самиця злоїбуча, Шо верхи на скаженім бугаї Шаленим чвалом мчить в пампасах предранкових У нікуда?* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. Злий, сварливий.

3. Дуже міцний, гострий або різкий (про смак або запах чогось). Від неї дуже гарно пахло, волосся її дуже гарно пахло, такий японський якийсь аромат (сам ти японський, мудак, напевне, Yohji або Yumoto або ще якась рідина злоєбуча, ненавиджу парфуми, може навіть Magie Noir або Hugo Boss Giordani, або ні, – то, напевне, усе ж Yumoto, чи, може, Christian Lacroix, Givechy або DKNY?..) (А. Жураківський, Кінець відпустки).

Синонім: ЇБУЧИЙ.

ЗЛОЇБУЧКА, ж., обсц., згруб.-просторозм., неохвальн. або ірон. Повія.

ЗЛУКА, ж., фольк. Статевий акт; злягання.

ЗЛЯГАННЯ, с., розм. Статевий акт. У моїй уяві одна за одною, ніби швидкі метеорити, пролітають численні картинки нашого злягання, я настільки підкорююся цьому, що мені хочеться торкнутися Томи, покласти руку їй на коліно (А. Дністровий, Патетичний блуд); А наші любощі є звіриним зляганням прихованих антагоністів, зв'язаних проклятим вузлом ненависної небайдожості (С. Процюк, Тотем); Я стала груба, цинічна. Випотрошена курка

із задертими лапами нагадувала мені жінку, готовеньку до злягання (Л. Таран, «Атол Мороруа»).

ЗЛЯГАТИСЯ, недок., злягтисся, док., розм. Вступати з ким-небудь у статеві стосунки. Апетитна на вигляд, хоча навряд чи хтось озирався б на таку на вулиці. На дотик – приємна. Я мав із нею вже кілька місяців хаотичний роман, а якщо казати відверто, то просто злягався (О. Довженко, Я кохаю музику); Кожен європеєць зробить вигляд, що не помітив, навіть коли перед його носом будуть злягатися, поки його не спитають, що він про це думає <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Пролетарії усіх країн, злягайтесь!**, у ролі виг., дисфем., ірон.-жарт. – заклик до любовного єднання.

■ Замість пролетарії усіх країн, єднайтесь!

ЗЛЯГТІСЯ див. ЗЛЯГАТИСЯ.

ЗМІЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Синонім: ВУЖ.

■ Метафоричне перенесення за формою, хоча має місце і сексуальна символіка: в Едемському саду саме змій відкриває сексуальність Адамові і Єві.

◆ **Загравати зі змієм**, жарг. (мол.) – мастурбувати (про чоловіка).

ЗМІНА, ж.: ◆ **Працювати в другу (третю, четверту) зміну** – зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

ЗНАРЯДДЯ, с., евфем. Чоловічий статевий орган.

◆ **Знаряддя насильства**, евфем., неохвальн. – чоловічий статевий орган. Жалібні зойки німфеток, які навіки й безповоротно, тобто назавжди розлучаються зі своєю

холерною невинністю, зміщуються з речитативними прокльонами хору феміністок: *“Та що ж це ви робите, мудаки, встидайтесь, одягайтесь, о, femina melancolica, повідкуску їм знаряддя насильства!”* (К. Москалець, Вечірній мед).

ЗНА́ТИ, *недок.*: ♦ **Не зна́ти жі́нки** – не мати інтимних (статевих) зв’язків (про чоловіка).

■ Вислів пов’язаний із старозавітним евфемізмом на позначення статевого життя, напр.: «І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна...» За підрахунками Елана Річтера, *знати* вживається 943 рази у Старому Завіті, але тільки 15 разів у сексуальному значенні. Richter 1993: 123. Пор.: *знати* «мати тепер чи в минулому сексуальні стосунки з нею чи ним (у Біблії – тільки з нею)». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 133; «Не знати жінок (чоловіків) – бути цнотливим». (словник С. Ожегова); «Znać się z kimś» – «бути з кимсь у статевому зв’язку». Dąmbrowska 2005: 106; *roznać w sensie biblijnym* – про статевий акт. Lewinson 1999: 191.

Пор.: **ЗАЗНАВА́ННЯ**, **ПІЗНА́ТИ**.

ЗНАЧО́К, *ч.*: ♦ **Чорне́нький значо́к**, *евфем., фольк.* – жіночий статевий орган. – *Ой попе, попе, не гони качок, Покажу тобі чорненський значок. – Ніжку підняла, знак показала – Бідного попойка оскома зібрала* (Цит. за: Виженко 2005).

ЗНИМА́ТИ, *недок.*, **ЗНЯ́ТИ**, *док., кого, жарг. (мол.)* – знайомитися з дівчиною з метою здійснення статевого акту. *Зараз я нікого знімати не збирався, мені просто не хотілося йти додому, де мене ніхто не*

чекає <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЗНИМА́ТИСЯ, *недок., жарг. (мол.)*. Пропонувати себе для сексуальних стосунків (про жінку); // Пропонувати сексуальні послуги (про повію).

ЗНО́СИНИ, *мн., просторозм.* Любовні, статеві стосунки.

ЗНО́ХАТИСЯ, *док., просторозм., зневажл.* Вступити в любовні стосунки.

ЗНЯ́ТИ *див.* **ЗНИМА́ТИ**.

ЗО́ЛОТО, *с., жарг. (вояк.)*, *заст.* Людські екскременти.

ЗО́НА, *ж.*: ♦ **Ероге́нні зо́ни** – чуттєві ділянки шкіри, що спричиняють приємні сексуальні відчуття, коли їх торкаються, гладять або цілують. – *Шантаж, – радо визнає дружинонька, наче я по її ерогенних зонах язиком пройшовся* (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

ЗРО́БИТИ, *кому, кого.* Запліднити жінку, зробити її вагітною.

♦ **Зробити дитину (лялю)** – запліднити жінку, зробити її вагітною. *Батько за дочкою скучив, Цілу нічку матір мучив. – Як віддалицюю, Зробимо другу (В. Древянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); За солонину Зроблю дитину (Українські сороміцькі пісні); Поза гасм, гаєм штанці поскидаєм – Ти на мене, я на тебе: вроді віддихаєм. Ой ти, Галю, зроблю тобі лялю, Будеш коликати, мене споминати (О. Курочкін: Мій плуг не оре...).*

ЗРО́БЛЕНИЙ, *а, є*: ♦ **Десь там зроблений, народн., ірон.** – те саме, що БАЙСТРЮ́К.

И

ИНТЕРЕС, ч., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган. *Лайї за "интерес"* (Бурсацький фольклор).

■ Можливо, утворене жарг. контамінацією укр. *інтерес* і лат. *inter* «між, посередині».

ІВАН, ч.: ♦ **Червоний Іван** *ночував*, евфем., народн. – у кого-небудь менструація; **Швидкий Іван**, діял. (поліськ.), *на-родн.* – пронос.

ІКРА, ж.: ♦ **Метати ікру**, жарг. (мол.), *жарт.* – здійснювати статевий акт (про чоловіка).

ІМПОТЕНТ, ч., просторозм. 1. Чоловік, нездатний здійснювати статевий акт і в якого відсутня ерекція.

■ Від лат. *impotēns* «знесилений, слабкий». 2. *жарт., лайл.* Безсила, ні на що не здатна людина.

ІМПОТЕНЦІЯ, ж. Статеве безсилля, відсутність ерекції у чоловіка. <...> *чоловік завжди... здає коханій жінці своїх друзів з усіма тельбухами – з лисинами, запоями, імпотенціями, подружніми зрадами...* (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

■ Від лат. *impotentia* «безсилля, слабкість».

ІНСТРУМЕНТ (СТРУМЕНТ), ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. *Учневі хочеться тільки одного – заточити на ньому [любовному автоматі] свій інструмент. По суті, ця штука ніяк не пов'язана з рештою тіла* (Е. Єлінек, Піаністка). *Солдат розтібнув штани і вийняв свій струмент наружу* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

♦ **Любовний інструмент**, евфем., книжн. – чоловічий статевий орган. *Клеммер стогне, бо вона безцеремонно працює по всій довжині його любовного інструмента* (Е. Єлінек, Піаністка); **Робочий інструмент**, евфем., просторозм., *жарт.* – те саме, що **Любовний інструмент**; **Струмент**, яким роблять живих людей, *просторозм.* – те саме, що **Любовний інструмент**.

ІНШИЙ, а, є: ♦ **Та інше**, евфем.: а) статеві органи; б) статевий акт; злягання.

■ Евфемізм *etcetera* у значенні «жіночі геніталії» ужив В. Шекспір у п'єсі «Ромео і Джульєтта». Richter 1993: 74.

ІТІ, недок.: ♦ **Іді в Гагри**, у ролі виг., евфем., лайл. – уживається для вираження небажання мати справу з ким-небудь, бажання позбутися когось; **Іді (ідіть) / пішов (пішла, пішли) ти (ви, вони і т. ін.)**, наказ. сп., у ролі виг.: а) уживається для вираження мовцем категоричної відмови виконувати чиїсь вимоги, поради; відмова у якому-небудь проханні. – *Ти куди? – Прогулятися... – Підемо разом. – Та ідіть ви...* (С. Бортніков, Карателі); *Шиплять пательні, брязкають відра, ключі, гупають двері, бо, зрештою, сьогодні субота, і лекцій нема, і жодне падло не змусить мене робити щось таке, чого я не схочу. І пішли вони всі*

(Ю. Андрухович, Московіада); б) уживається для вираження незадоволення ким-, чим-небудь, несхвалення чогось, вираження сильного бажання перервати будь-які стосунки з ким-небудь. – *Та пішла ти... – зрештою махнула рукою вона і налила собі повний бокал (М. Гримич, Магдалинки); Та пішов він зі своїми філософіями! (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Зранку мені було смішно з моєї вчорашньої ностальгії. Та пішла вона! Життя знову тільки починається (Ю. Винничук, Троянда Орисі).*

■ Три крапки у тексті або їх відсутність передбачають обценні складові синонімічних ідіом: НА ХЕР (ХРІН, ХУЙ), В ПИЗДЇ (ЖОПУ, СРАКУ і т. ін.).

Синоніми: *Іді на хер (див. ХЕР), Іді на хрін (див. ХРІН), Іді на хуй (див. ХУЙ), Іді в жопу (див. ЖОПА), Іді в пизду (див. ПИЗДА).*

ІТІ: ♦ *Іті твою ма!, евфем., згруб.-просторозм.* – те саме, що *Йоб твою мать (див. МАТЬ).* – *Но, іті твою ма! Набирайся ума (Українські сороміцькі пісні).*

І

ІБАК, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Чоловічий статевий орган.

2. Те саме, що **ЕБАК**.

ІБАЛКА, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Повія.

2. зневажл. Дівчина, жінка.

3. Обличчя. Пор.: **ІБАЛО**, **ІБЛО**, **ІБУЧКА**.

ІБАЛО (ЕБАЛО), с., обсц., згруб.-просторозм. 1. Рот, пащека. *Їбало в крокодила під час удара розкрилося, як кришка в чамайдана (Лесь Подерв'янський, Казка про ріпку...).*

2. Обличчя; пика. <...> *друг-єврей-Собака-Павлов підходить до одного з ментів, до того, котрий старший, повертає його до себе і влучно заціджує йому просто в його сержантське ї.ло, так що картуз валиться на землю <...> (С. Жадан, Дешпеш Мод); [Вася Твердохлєбов (до Гриши Непейводи):] Лариса Сидорівна Сало Сьогодні под трамвай попала, І он іспортів всьо їбало (Лесь Подерв'янський, Пацавата історія); Вистачило*

тицьнути одного з них автоматним дулом у їбало – і ти створив навколо себе справжню ауру недоторканності (Ю. Андрухович, Таємниця).

ІБАЛЬНИЙ (ЕБАЛЬНИЙ), а, е, обсц., згруб.-просторозм. 1. Пов'язаний із статевим зляганням.

2. Призначений для статевого злягання.

♦ **Ебальний станок**, обсц., згруб.-просторозм., зневажл. – жінка як статевая партнерка.

◊ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): *Танці називаються! Бальні танці! Не бальні, а їбальні! (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).*

ІБАЛЬНИК (ЕБАЛЬНИК), ч., обсц., згруб.-просторозм. Обличчя, морда. *З того боку, де знаходиться масло, йдуть молодцюваті мудила. У них масні їбальники, в руках вони тримають носилки (Лесь Подерв'янський, Дохуя масла); В палаті на кроватях лежать Василь Гнатович, Жора, Сірбожа, Валерік і Ен-*

гельс Гасанович з забинтованими в різних місцях і синіми, як баклажан, їбальниками (Лесь Подерв'янський, Діана); Найдорожчий стукач був, багатьом життя покалічив, а тепер, гнида, самий модний аналітик, по ящику їбальник частіше показують, ніж Папу Римського (А. Дністровий, Патетичний блуд); <...> Полкач – командир нашої бригади, понурий дяпан зі скляним оком і вічно нахнюпленим їбальником (Ю. Андрухович, Таємниця).

ІБАЛЬНЯ, ж., дисфем., обсц. Їдальня.

ІБАНАТ, ч., обсц., лайл. Дурень.

ІБАНАТСТВО, с., обсц. Відсутність розуму, розумова обмеженість дурість. Їх ламали і змішували з чорним харківським ґрунтом, вражені їхньою мужністю і їбанатством <...> (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).

ІБАННЯ, с., обсц., згруб.-просторозм. Статевий акт, злягання.

ІБАНУТИЙ, а, є, обсц., згруб.-просторозм., лайл. Нікчемний, ненормальний або дивний (про людину). Синоніми: ЙОБНУТИЙ 1, ТРАХНУТИЙ 2.

ІБАНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Упасти; ударитися об що-небудь.

2. Поводити себе як божевільний; збожеволіти. [Гамлет:] *Навіщо ж Вам було родного брата, Слабкішого за Вас своїм здоров'ям, Примушувать лизати Вам мінета? От він і їбанувся, бідолашний, І це не дивно!* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

◆ **Їбанутись об сосну**, обсц., згруб.-просторозм. – стати психічно ненормальним.

3. у ролі виг. Уживається для вираження здивування, захоплення чим-небудь. *Тьолки в норкових шубах носять термоси студентам, братва роздає цукерки – їбанутися!* (І. Карпа, Перламутрове порно).

ІБАТИ (ЄБАТИ), недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Здійснювати статевий акт з кимсь; виконувати роль активного статевого партнера. – *Їбу, їбу, чи не плачеш ти? І матері чи не скажеш ти? – Коли б я сказала, То я б тобі не давала!* (Бандурка); *Один мій знайомий, поет, як тільки бачив якихось особливо сексапільних телиць, із тих, котрі можуть трапитися лише в Києві, щоразу вигукував: і хтось же їх їбе!* (Ю. Андрухович, Таємниця); [Василь:] *Цей недоносок напиздів, що хвастається Всім, який він є успішний, А ми його з Петром їбали вдвох – Він тільки верещав, І нам з Петром на пам'ять Подарував по кепочці* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

■ Слово праслов. (*jebti, *jebati). Відоме усім слов'янським мовам: рос. *ебать*, біл. *ебаць*, болг. *еба*, серб. *jebati*, словен. *jebati*, пол. *jebać*, кашуб. *jābas* «псувати, драти», дчеськ. *jebati* «лаяти», чеськ. *jebat* «бити», «злягатися», «проклинати», словацьк. *jebať* (діял.), влуж. *jebać*, нлуж. *jebaš* «бити, ударяти, штовхати», «обдурювати» (пор. *наїбати кого*). СРБ 2003: 131. За іншою версією, походить від індевр. *yḇāhati «з'єднання». Lewinson 1999: 79.

◆ **Їбати**, аж дим із хати йде кого, обсц., згруб.-просторозм. – здійснювати статевий акт з великою інтенсивністю. [Гамлет:] *Вам тіки би горілки засадить Та мамку бідну на печі їбати, Аж дим*

із хати йде (Лесь Подерв'янський, Гамлет); **Іба́ти** ва́шу ма́ть див. МАТЬ; **Іба́ти** (еба́ти, тра́хати і т. ін.) все, що ворухитися, обся., жарт.-ірон. – бути сексуально активним, нерозбірливим у статевих зв'язках чоловіка або жінки. [Едгар:] Тепер сидить він [Літр] в подраних кальсонах, Збира пляшки порожні і гандони, Киря шмурдяк, денатурат вониючий І все, що десть ворухитися, – їбе (Лесь Подерв'янський, Король Літр); – А в тебе багатий досвід у цьому плані? – О, дуже. Трахаю все, що ворухитися (С. Пиркало, Недумай про червоне); **Іба́ти, як врага́ наро́да** кого, обся., жарт.-ірон. – злягатися з жінкою протягом тривалого періоду; здійснювати статевий акт інтенсивно. [Іван Опанасович:] <...> Я її три года їбав, як врага народа, і вона не беременіла (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеньє); **Іба́ти** (еба́ти), як сата́ну́ кого, обся., жарт.-ірон. – здійснювати статевий акт насильно, грубо, «використовуючи» жінку. Ходиш ти, девко, по крутий горе Да шукаєш ти хлопця по своїй дурі. Нема в тебе, девко, не щастя, не талану, Єбуть тебе як ту сатану (Весільна пісня); **Очі́ма ї́бе, а но́сом спуска́є** див. ОЧІ; **Щоб мужики ї́бали** (еба́ли) кого, у ролі виг., обся., жарт. – уживається як жартівливе побажання жінці мати статеві стосунки з чоловіками. [Агнеза:] Гей, годі, годі, дві дурепи... щоб вас мужики ебали... весь час через них сваритесь! (А. Гавран, Усе про жінок); **Щоб теб́е** (вас і т. ін.) **ко́ні ї́бали!**, обся., лайл. – уживається як проклін знедоброзичливими побажаннями жінці; **Як я то́го не люблю́, як хто мо́ю жінку е́бе**, обся., вульг.-просторозм. – уживається як нечемна відповідь тому, хто втручається в чийсь справи.

2. що. Уживається для вираження презирства, зневаги, байдужості до чогонебудь або небажання займатися чимсь. [Шльома (схлипує):] Їбав я ту кандидатську (Лесь Подерв'янський, Піздець); *Я ебав того життя, Що прийшло без вороття <...>* (Русинський ерос).

◆ **Іба́ти** (еба́ти) в жо́пу (в сра́ку, в рот) що, кого, обся., лайл. – зневажати когонебудь або нехтувати чимсь. [Привид:] Коли я був царем, їбав я в жопу Всіх богоносців вкупі з Львом Толстим (Ну це, канєшно, в смислі переносном) <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлет); – Ї..ла я в сраку ту Росію, – похмуро відповіла Євка. – Я тут потрібна, я відчуваю це (І. Карпа, 50 хвилин трави); <...> Дефіцит кричить, як недорізаний, що їбав я в рот той дальній пляж, ми вже на ньому недавно були (А. Дністровий, Пацики); **Я їбу алібабу́**, обся., лайл. – уживається для вираження незадоволення ким-небудь, зневаги, презирства і т. ін. до когось, чогось; **Не їба́ти** кого – не цікавить когонебудь. Твій вік тут нікого не їбе, дуже агресивно каже він (Ю. Андрухович, Таємниця).

3. кого. Сварити когонебудь, знущатися з когось. *Сержанти їбали нас, а вони [офіцери] нас і сержантів. І головним чином від нудьги – от що типово!* (Ю. Андрухович, Таємниця).

◆ **Іба́ти** (еба́ти) в жо́пу [кале́ним ху́єм, сосно́вим ко́лом] кого, обся., лайл. – суворо карати когонебудь. [Привид (зловісно регоче):] *Ха-ха-ха-ха! Невдовзі та година, Коли нарід тупим сосновим колом їбать вас буде в жопи буржуазні!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Учитель:] *Де правда, їбани кретини, імбецили, олігофрени і мікроцефали?*

Ебать у жопу вас каленим хуєм! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Татари щоб їбали в сраку кого, у ролі виг., лайл. – уживається як проклин з побажаннями зла кому-небудь. [Привид:] Помсти хочу! Побачить цю падлюку на параші За грою в «півника» з неголеним убивцею, Або в канторі сраним інженером, Або у юрті раком на підлозі, Татари щоб його їбали в сраку!.. (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

4. *кого.* Дуже лаяти кого-небудь.

◆ *Ібати в хвіст і в гриву, кого, обсц., згруб.-просторозм.* – дуже сильно лаяти кого-небудь.

5. *безос., що.* Діймати кого-небудь, викликати роздратування у когось чим-небудь.

◆ *Ібати (єбати) мозок кому, обсц.* – клопотатися, перейматися чим-небудь, думати про щось. *Їм дуже добре від того, що нарешті вони можуть спокійно послати мене нахуй і не ебати собі мозок <...> (І. Карпа, Перламутрове порно).*

6. *інф.* Уживається для вираження захоплення з приводу чого-небудь або як емоційна реакція на репліку співрозмовника. *<...> обов'язково приїзжайте! у нас така природа! Ібати яка у нас природа! <...> (С. Жадан, Біг Мак).*

◆ *Ібать мене (меня) в дишло (рот і в ніс), в ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.* – уживається для вираження захоплення. [Митродора Пилипівна (сама до себе):] *Гарний пацанчик, їбать мене в дишло! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Перець Моїсєєвіч:] <...> я Вам советую – покиньте ту хуйню і посмотрите новий фільм Хабібуліна. От де екзистенція, їбать меня в рот і в нос! (Лесь Подерв'янський, Снобі); Ібать мої віники! – те саме, що Ібать мене в*

*дишло. [Іван Опанасович:] Я в армії так набався, Гриша, їбать мої віники!.. (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновенье). ■ Пор. у військовому соціолекті Великобританії: fuck my old boots! «їбати мої старі ботинки» (вираження здивування). Коровушкин 2005: 402. // у формі особ. форми дієслова: Я їбу, у ролі виг., обсц. – уживається для вираження збудженого стану: здивування, захоплення. [Микола Гнатович:] *Шо було, шо було? Пиздець бугаю! Шо було <...> [Цицькін (застьобує штани):] Я їбу!.. (Лесь Подерв'янський, Утопія);**

◆ *Ібати і фамілії не питати кого, обсц., згруб.-просторозм., несхвальн.:* а) здійснювати статевий акт з гим-небудь. *Ой, мамо, я пропала, Їбуть мене хто попало: і сапожники, й портні, і лягаві, і блатні, Їбуть мене, нахиляють, фамілію не питають (Міський фольклор); б) робити з ким-небудь все, що хочуть, знущатися як завгодно; Тебе не їбуть, так ногами не дригай (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм. – не втручайся в те, що тебе не стосується.*

✧ – мовна гра: замість очікуваного римою непристойного слова пропонується інше (ефект обманутого очікування): *Я хочу кохати Й коханою бути, Але мене всі Безсоромно Обдурюють* (Ю. Позаяк, Шедври);

– римування: *Добре ебете, ще завтра прийдете.* Насміхання над розпусною дівкою. *Єби маму і пий воду, будеш мати охолоду. Жарт у чоловічому товаристві.*
Пор. ЗАІБАТИ.

ІБАТИСЯ (ЄБАТИСЯ), недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Здійснювати статевий акт; злягатися. *Кажуть люди, що попи не їбуться! А де ж у їх тії діти беруться?..*

А попи їбуться, Аж патли трясуться! (Бандурка); В Переп'яті на валу Єбалися помалу (Бандурка); Якщо вона тобі жінка, то чого по машинах їбетесь? (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

- ◆ **Єбуться крблрики в голові** у кого, зах. (львів.), обсц., згруб.-просторозм. – хто-небудь несповна розуму. [В него в голові крліки єбутсі]; **Їбáлися кошенята, злипáлися оченята** (примовка), обсц., ірон.-жарт. – про статевий досвід дуже молодих людей; **Їбáтися, як кішка**, обсц., вульг.-просторозм. – активно вступати у статеві стосунки з різними партнерами, не висуваючи до них особливих вимог, не втомлюючись і отримуючи від цього велике задоволення; **Їбáтися (єбáтися) аж двéрі трясúться (село пáхне)**, обсц. – здійснювати статевий акт з великою інтенсивністю. Ішов гуцул з полонини, повернув у будку. А у будці так їбуться, аж двері трясуться (Коломийки Прикарпаття); Люде єбуться аж село пахне, а на мене ніхто й не моргне (прислів'я).

2. з ким, над чим, несхвальн. – довго возитися, безтолково і повільно виконувати, робити що-небудь.
3. Мучитися, виконуючи що-небудь нудне, те, що потребує копіткої роботи.

- ◆ **Їбись то́ком**, у ролі виг., обсц., лайл. – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-, чого-небудь.

- Модифікація їбнуло то́ком «вдарило струмом». Пор.: **Їбись ко́нем** (див. КІНЬ).

ІБКІЙ, а, е. Те саме, що **ЇБЛИВИЙ**. Була ї.юю жінка, Поки не всохла вишенька (Цит. за: Виженко 2005).

ЇБЛИВИЙ див. **ЄБЛИВИЙ**.

ЇБЛО́, с., обсц., жарг. (мол.), зневажл. Обличчя.

- ◆ **Їбло́м торгува́ти**, обсц., жарг. (мол.), жарт.-ірон. або несхвальн. – сидіти без діла, байдикувати. [Бруно Адольфович (до Адама Жоржевича):] А ти шо, красавец їобаний, сидіш? Їблом торгуєш <...> (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі).

ЇБЛЯ (ЄБЛЯ), ж., обсц., згруб.-просторозм. Статевий акт; злягання. – Ти крім їблі можеш ще про щось думати? <...> – Можу. Але не хочу (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах; <...> Таня помітно підтягнулася й трішки схудла <...>: єблі дають своє (А. Дністровий, Пацики); Услаб уд єблі, ги мара (Русинський ерос).

ЇБНУ́ТИ, док., кого, зах. (львів.), обсц., згруб.-просторозм. Сильно вдарити ко-го-небудь.

ЇБНУ́ТИСЯ, док., обсц. 1. згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. Дочка сім раз їбнулася, Ой ти, Семен мій! (Бандурка).

2. Поводити себе як божевільний; збожеволіти.

ЇБНЯ́, ж., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що **ЇБЛЯ**. І це правда, що я вже тоді бачила шлюб в усій його неприхованій красі, коли ми були збиралися з подругами-студентками, то завжди говорили всю правду про ту велику їбню, треба тільки бачити посоловілі пики подружжя, коли вони їдять у ресторані, вони жеруть і навіть не розмовляють, наче мумії (А. Ерно, Пристрасть).

ЇБО́ШИТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Наполегливо й важко працювати. [Привид:] <...> підарсів з дєтїства не любивши, Їх посилав на «хімію» їбошить

На благо Батьківщини. О, часи! О, Данія нещасная! (Лесь Подерв'янський, Гамлет); [Літр:] <...> Нехай вони внесуть корисний внесок В суспільне будівництво, хай ібошать, А я це все їбу! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. що. Інтенсивно виконувати що-небудь, трудитися над чимсь. [Альфред Юхимович:] Я знаю, бо я життя прожив. Пиздуй, тобі кандидатську ібошити нада (Лесь Подерв'янський, Піздєц); П'ять тисяч людей ібошити на «Позитроні», всі знають, що вони там ібошать <...> (Ю. Андрухович, Тасмниця).

ІБОШИТИСЯ, недок., обсц., згруб.-просторозм. Важко працювати. <...> а тут ібошишся-ібошишся, гнеш хребет на цих гандонів жирних, які вчать тебе, як тобі жити <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

ІБУЧИЙ, а, е, обсц., згруб. 1. лайл. Те саме, що ЄБЛІВИЙ. [Пророк Микола:] А ти що робиш тут, змія їбуча? (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік (несамовито верещить):] Рятуйте, сєри добрі! Підараса Із мене хоче Літр зробить їбучий! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. Поганий, мерзенний. [Генерал Власов:] А йобаний Канаріс, мудодзвон, Пиздить в своїй їбучій шифрограмі, Шо Філіну залізного хреста присвоїв фюрер <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).
3. Противний, остогидлий. [Сука:] Хотіла б я пацанчиків красивих Зустріти в цім їбучім турбоході <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).
4. Пекущий на дотик. [Василь:] Він був би там завклубом, і дівчатам Співав би він про кропиву їбучу, Що нею був колись відпизджений в дитинстві, І з того часу

він забудь її не може, Бо срака ще йому болять і досі <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

ІБУЧКА, ж., обсц., згруб. Обличчя.

◆ Дати в їбучку – вдарити по обличчю.

ІДРИТИ (ЄДРИТИ), кого, недок., евфем., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь; виконувати роль активного статевого партнера.

■ З рос.: *едрить* – «здійснювати статевий акт з кимсь»; *едри (едрит)* – у складі лайки *едрит твою (в дышло)*.

◆ **Ідріт (єдріть, єдріт)** твою качалку, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм. – те саме, що **Йоб твоєю мат'ю** (див. МАТЬ); **Ідріт твоєю через коромисло** – те саме, що **Ідріт твою качалку**; **Єдріт та в дріт та в колючу** – те саме, що **Ідріт твою качалку**. [Троммель:] І забрали німці прапор, а я сиджу припухлий, думаю, *єдрит та в дріт та в колючу* (П. Солодько, Четверта революція).

ІЖАЧОК, ч., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, <...> Ситко, Їжачок <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

Синонім: **ЙОЖИК**.

ІЗДА, ж.: ◆ **Ізда верхи**, евфем., книжн. – статевий акт з позою «жінка зверху». [Ольга:] <...> Маєш на увазі їзду верхи? [Грета:] Еге. [Ольга:] Мені більше подобається робити це з моїм (М. Гавран, Усе про жінок).

ІСТИ, недок.: ◆ **Істи солонину**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Ходіт, хлопці, до долини, мєте істи солонини, Ходіт, дівки, догори, мєте істи кубаси! (Цит. за: Лєсюк 2007).

- Див. коментар до **Скоромне слово** (див. **СЛОВО**); **Їсти схотілося**, *евфем., фольк.* – хто-небудь дійшов до стану сексуального збулження (про жінку). Взяв

кум куму за тіло, Аж ся їй їсти схотіло; Завів куму в вишеньки: «Відпочиньмо трошеньки» (Українські сороміцькі пісні).

Й

ЙОБ, ч.: ♦ **Йобу датися**, *обсц., вульг.-просторозм.* – втратити здатність розумно мислити і адекватно оцінювати ситуацію; збожеволіти. *Ти що, йобу дався?* (А. Дністровий, Пацики).

Синонім: **ЙОБНУТИСЯ**.

ЙОБЕВЕГЕДІ, *виг.* Те саме, що **ЙО-КЕЛЕМЕНІ**.

ЙОБЕВЕГЕДІЙКА, *ж., евфем., просторозм., жарт.* Негативна, несприятлива ситуація.

ЙОБАНИЙ, а, е, *обсц., згруб.-просторозм.*

1. З яким здійснено статевий акт; // який своєю поведінкою, вчинками або способом життя викликає неприязнь, вороже ставлення до себе. «**Йобані міщани**», – спокійно і зло думає Пашок. Точно що біомаса <...> (П. Вольвач, Кляса).

2. *лайл.* Який викликає огиду; поганий, нікудишний, мерзотний (про предмет, явище, подію і т. ін.). *Я був щасливий у Празі, і мені геть не подобалося, що тепер там хазайнують якісь йобані російські танки* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Ти бачив заголовок до того йобаного фейлетону?!!* (Ю. Андрухович, Таємниця); // Набридливий через те, що постійно є джерелом негативних емоцій; остогидлий. *Надто багато було компромісів, йобаний соціум вже ховався десь поруч, він причаївся і чекав лише, коли*

матиме на нас всі права (С. Жадан, Біг Мак).

♦ **Йобане чудо**, *обсц., згруб.-просторозм., лайл.* – незвичайне, дивне створіння. *На екрані виника гидкий силует саламандри. Грає Пінк Флойд. Раз по раз саламандра іздає звуки, ніби пилюю возять по шиферу.* [Свирид Свиридович (сам до себе):] *Хе-хе, йобане чудо!..* (Лесь Подерв'янський, Сноби); **Йобаний в рот див.** **РОТ**; **Йобаний-смішний**, *обсц., згруб.-просторозм., ірон.-зневажл.* – ди-вакувата, химерна людина, яка викликає роздратування. <...> *теж мені – моряк торгового флоту, йобаний-смішний, прийшли тут на все готове* <...> (С. Жадан, Депеш Мод); **Йобаний чіреп**, *обсц., згруб.-просторозм., презирл.* або *лайл.* – нікчемна людина. [Савка:] *А хочеш їбатися?* [Ахванасій:] *Г-и-и...* [Савка:] *Ги-ги, йобаний череп* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Йобаний чурка**, *обсц., згруб.-просторозм., презирл.* або *лайл.* – нікчемна людина; нікчема. [Ахванасій:] *Йобані чурки заїбали, нахуй* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Савка:] *Чурка йобаний, блядь, через мінуту віжу борщ на столі, кругом всьо блистит-сверкаєт! Шо не ясно, бля?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Йобана чучундра**, *обсц., згруб.-просторозм., презирл.* або *лайл.* –

те саме, що **Йобаний чурка**. [Голос Назара Сівухи:] *Та не чавкай ти, чучундра йобана* (Лесь Подерв'янський, Піздець); **Йобані очі див. ОЧІ**.

ЙОБАР (ЙОБАРЬ), ч., общ., згруб.-просторозм., презирл. 1. Чоловік з високою сексуальною активністю і вправністю. Коли ми з Ольком заходимо до «Вавилону», наші очі професійних йобарів в одну мить оцінюють панораму потенційного сексу (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Мумріков – ні риба, ні м'ясо <...> – не йобар (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

2. Коханець; статевий партнер. [Ольга:] *Дівчатка, як прекрасно, що ми кожної суботи кайфуємо без наших чоловіків, без наших занудних дітей. А де твій йобар тепер?* (М. Гавран, Усе про жінок); [Валька (ображено):] *А я тобі, дураку, і трезвому б не дала! Ходить цілий день весь в гамні і що-то вообража. Йобарь найшовся!* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку...).

◆ **Супер-йобар з пухнастим хуєм**, общ., згруб.-просторозм., ірон. – чоловік, який любить хизуватися сексуальною силою.

ЙОБАРЬ див. **ЙОБАР**.

ЙОБКАТИ, недок., кого, зах., общ. Те саме, що **ІБАТИ**.

ЙОБНУТИ, док., общ., згруб.-просторозм.

1. кого. Ударити кого-небудь. – *Якщо ти зараз не заткнешся і не почнеш збирати речі, – раптом наповниться Марко рішучістю, – я тебе йобну*. Боляче (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

2. Випити (про спиртне). [Пророк Микола:] <...> *А згодом йобнути горілки літрів зо два, блявають самозакохано і пизди-*

ти сім'ю <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); *Що інтересно – йобнує грам 200–250 і відрубився. Відчуваю, що втрачаю форму* (ІБТ-Жадан).

3. що. Украти що-небудь у когось.

ЙОБНУТИЙ, а, е, общ., згруб.-просторозм.

1. презирл. або лайл. Недоумкуватий, пришелепуватий. <...> *вона вибігла в одному халаті, під яким все видно, в мене відразу ж встав, ну, думаю, мама в Боба, що ж він з такою мамою такий йобнутий росте* <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> *Вона те в жисті не дасть, а я буду її грати, скільки захочу, і коли захочу, поняв, ти, балбес йобнутий?* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

2. ірон.-зневажл. Дивакуватий, нестандартний, непередбачуваний у своїх діях, вчинках і т. ін. *Іваненко – химерний тип, якщо не сказати йобнутий, і, власне, це все, що про нього можна сказати* (С. Жадан, Депеш Мод).

3. лайл. Нікчемний, нікудишний. [Гонерілья:] *Ти, йобнутий папаша! Скільки ждати Тебе ми будемо, поки ти склопосуд здавати будеш?* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

4. Розбитий; розтрошений. *Чути шипіння, рипіння та інші радіоглюки, а також звук йобнутих стьокол і падаючої арматури, визвані тим, що коли Гришу тянули за руки і за ноги, він ухопився зубами за шнур мікрофона і потягнув всю апаратуру* (Перець Червоний, Армагандон ілі Піздець свету (Апокаліптична п'еса)).

Синонім: **РОЗЙОБАНИЙ** 2.

ЙОБНУТИСЯ, док., общ., згруб.-просторозм. 1. Сильно вдаритися, забитися.

2. Упасти. *А дівочка Рая Йобнулась з сарая. Який тебе хрен заньос Туди, до-*

рогоя! (Українські сороміцькі пісні); Я подумав: ну от, мудило, зараз ти злетити високо-високо, а потім йобнешся з небес об землю <...> (Ю. Андрухович, Таємниця).

3. Почати поводити себе як божевільний; збожеволіти. – Ти що – йобнувся? – ображається Вася. – Що ти несеш? (С. Жадан, Дешев Мол).

◆ Йобнутися можна, у ролі виг. Уживається для вираження емоційного потрясіння від почутого, побаченого. Я його лікар, між нами немає таємниць. <...> Йобнутися можна (С. Жадан, Біг Мак).

ЙОГУРТ, ч., евфем. Сперма.

ЙОЖИК, ч., евфем., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ЙОКЕЛЕМЕНЕ, виг., евфем., просторозм., жарт., лайл. Те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). «Йокелемене» – тільки й думав я, а вона забігала..., змушуючи мене до маневру (Б. Жолдак, Спокуси); – Йокелемене <...> – вжахнувся Петро, «наздоганяючи» сказане дитиною: – так це ж мене в селі малі діти за божевільного мають! <...> (Г. Тарасюк, Новели).

■ З рос.: «Уживалось школярами, які цитували алфавіт (повна назва лайки ЕКАЛАМЕНЕ КУПОРЕСЕТЕ) як найвне алібі у разі звинувачення у лихослів'ї». Флегон 1973: 105.

ЙОЛКИ: ◆ Йолки-палки, у ролі виг., евфем., просторозм., – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). Нніт, не була мазохісткою – була, йолки-палки, нормальною жінкою, чиє тіло тішилося, даруючи радість іншому <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ЙОМА-ЙО (ЙО-МАЙО), у ролі виг., евфем., просторозм. Те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). [Вовка:] Да-а, на Донбасе нормально можна пожрать тільки на похоронах. Вітьок, йо-майо, сорок три братана за один раз <...> (О. Росич, Останній забій); Я випив літрів три, Прокинувся – йома-йо! Невже я оженився?! (Ю. Позаяк, Шедеври).

ЙО-МАЙО див. ЙОМА-ЙО.

ЙОПЕР, ч.: ◆ Йопер метр, у ролі виг., евфем., просторозм.: а) уживається для вираження досади або нерозуміння; б) уживається для вираження захвату, захоплення, задоволення.

ЙОПЕРЕСЕТЕ, виг., жарг. (мол.). Те саме, що ЙОКЕЛЕМЕНЕ. – Йопересете! Та скоро вже буде ранок! Давай, допивай, пора додому (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ЙОПКАТИСЯ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Лаятися матірними словами.

ЙОРШИК, ч.: ◆ Чищення пляшки йоршиком, евфем., жарт., – статевий акт. Бо ей захав – то набагато важливіше, аніж тупе механічне чищення пляшки йоршиком! (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ЙОСИП, ч.: ◆ Йосип голий (драний), у ролі виг., евфем., жарг. (мол.) – вислів, який замінює лайку Йоб твою мать (див. МАТЬ); Йосип Кобзон; Йосип та Марінка, у ролі виг., евфем., жарг. (мол.) – те саме, що Йосип голий; Йосип на кобилі (на волах)! Йосип твій дід; Йосип твою раз; Йосип тебе робив, у ролі виг., евфем., просторозм. – те саме, що Йосип голий; Плащ у шафу повісь – мм, а що це так пахне?.. Йо-о-осип-

на-кобилі, оце так так!.. (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

ЙОХАНІЙ, а, е, евфем., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що **ЙОБАНИЙ**. Наприклад, не виходячи з цього автобуса, не рипаючись нікуди, преспокійно дотруситися до пам'ятника йоханому Дзержинському <...> (Ю. Андрухович, Московіада); <...> він устиг уважно роздивитися і врешті вирішив, що йоханий ключ мусить бути не інакше як в унітазі <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять об-

ручів); Їх не настільки цікавила доля всіх тих йоханих саперних машин, аби ще й мерзнути коло них ночами з «калашем» навперевис (Ю. Андрухович, Таємниця).

◆ **Йоханий** (йобарний, йобаний) бабай, у ролі виг., евфем., лайл. – уживається для вираження досади, незадоволення з приводу чого-небудь. *Йоханий бабай! Я зовсім забув про Катерину!* (А. Мухарський, Попса для еліти); *Та йобаний бабай! Куди подівся мій знаменитий словниковий запас?* (Л. Дереш, Поклоніння ящірки).

K

КАБА́КА, ч. 1. евфем., діял. (наддніпр.), фольк. Чоловічий статевий орган. Баба діда споватила, За кабаку погладила (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: нюхальний тютюн. Див. коментар до ТАБА́КА.

2. Жіночий статевий орган.

КАБА́Н, ч., згруб.-просторозм. Хтивий і грубий у сексуальних устремліннях чоловік. Да, трахнути можуть, особливо цей кабан у залізничному картузі, який мене тут зачинив (С. Жадан, Депеш Мод).

КАБА́НЮРА, ч. Згруб. до КАБА́Н. <...> Ну-у-у-у! М-м-м! Та добре з тобою, добре, і стрижень подобається, кабанюра ти такий! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

КАБЕ́ЛЬ див. КОБЕ́ЛЬ.

КАБЗДЕ́ць, виг., евфем., жарг. (мол.). Невдале завершення; слово, яке замінює ПИЗДЕ́ць – крах, кінець.

◆ **Кабздéць** кошеняті, у ролі виг. – те саме, що **кабздéць**.

КАБІНЕ́Т, ч.: ◆ **Кабіне́т** задумливості, евфем., жарт.-ірон. Туалет; **Сб́тий кабіне́т** – те саме, що **Кабіне́т** задумливості.

■ Від англ. double «00». Див. ДАБЛ.

КАДР, ч., жрм. Чоловік як об'єкт можливо-го статевого зв'язку.

КА́ДРА, ж., жрм. Жінка як об'єкт можливого статевого зв'язку.

КАЗА́НОВА, ч. Успішний спокусник багатьох жінок.

■ Від імені Джовані Джакомо Казанова (1725–1798). У дванадцяти томах спогадів він навів список понад ста коханок і оповів про набагато більшу кількість спокушень. Уважають, що, на противагу Дон Жуану, походеньки Казанова не «спортивні», а відображають його душевну потребу.

КА́ЙРИСИ, мн., арг. Чоловічі яєчка.

КА́КА, ж., евфем., дит. 1. Кал, кіз'як; бруд.

2. Що-небудь погане, паскудне.

3. Погана, гидка, мерзенна людина.

◆ **Ка́ка-бе́ка**, дит., жарт.-ірон.: а) що-небудь неякісне, негодяще; б) погана,

негідна людина. В науці недотепа, В марксизмі недопека. Що не скажу про кепу – Він просто кака-бека (М. Лукаш, Шпигачки).

КАКАДІМІЯ, ж., вульг.-просторозм., ірон. Академія.

■ Контамінація **кака** і **академія**.

КАКАЛО, ч. і с., діал. (наддніпр.). Людина, яка часто випорожнюється.

КАКАТИ, недок. 1. *евфем., дит.* Випорожнюватися. – Сидять, так, ніби на горищах какають, спльовують і поливають водяру із пластмасових горняток (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ Звуконаслідувальне утворення, відоме в індоевропейських і неіндоевропейських мовах. ЕСУМ, 2, 344.

2. *жарт.* Говорити по-російськи. ■ Від рос. слова-питання *как*.

КАКАШКА, ж. 1. *евфем., дит.* Кавалок екскрементів. [Вовка:] Дивись, хоч не обкакайся, бо це буде неопровержимая улика в руках правосудія. Ідентифікують твої какашки... Ти знову?! (О. Росич, Останній забій).

2. *евфем., дит., зменш.-пестл.* Погана людина.

3. *жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Кіноконцертний комплекс.

КАЛ, ч. 1. Екскременти. Усюди мертво. Тільки мухи. Люди де? Тільки купи не-свіжого калу (І. Окуневський, Чиряк).

2. Бруд, нечистоти.

3. *жарг. (мол.).* Що-небудь бридке, відразливе.

◆ **Жити як свиня в калу**, *народн., зневажл.*: а) перебувати, мешкати в неприбраному, брудному приміщенні; б) жити у важких, нестерпних умовах.

■ Від праслов. *kalъ*.

КАЛАБАНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Піхва. Жінка плаче, руки ломить: «Яйці мої, яйці! Не раз ви ся викупали в мой калабаньці» (Коломийки. Прикарпаття).

КАЛАМАЖ, ч., *евфем., зах.* Вагіна.

■ Первісно: каламар, чорнильниця.

КАЛІНА, ж., *фольк.-поет.* 1. Сорочка нареченої після втрати цнотливості.

■ Калина – символ дівочства; через яскраво-червоні ягоди асоціюється з кров'ю. Войтович 2002: 433. «Калина широко представлена у весільному обряді <...> якщо після першої шлюбної ночі на сорочці молоді не було слідів, присутні на весіллі викидали з короваю калину, топтали її, а замість неї встромляли гілку сосни або рути». Жайворонок 2006: 270.

2. Незаймана дівчина. П'ємо чай, розмовляємо, обнімаємося. Проти більшого вона страйкує, бо начеб ще калина <...> (П. Федотюк, Єва).

◆ **Зламана калина**, *евфем.* – дівчина, яка втратила цнотливість. І вже замічено: як кіт валяється в ногах ухаляйки – значить, її дочка вже зламана калина (спорчена, значить)... (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); **Ламати / зламати** (згубити, стратити) **червону каліну**, *фольк.-поет.*: а) позбавляти дівчину цнотливості. Повів її у долину, Під червону калину. Став калину ламати, Стала Настя плакати (Цит. за: Виженко 2005); б) (тільки з **ламати**) одружуватися з цнотливою (незайманою) дівчиною. – Чи ружу рвати, чи ружу рвати, чи калину ламати? Чи замуж іти, чи замуж іти, чи дівкою гуляти? (Нар. пісні в записях І. Франка); **Сікти каліну**, *евфем., фольк.* – позбавляти дівчину цнотливості; дефлорувати.

КАЛИТКА, ж. Шкірно-м'язове утворення, мішечок, де знаходяться чоловічі статеві залози. *Часом мене охоплює страх, що <...> вона виведе мого прутня, мов коня з конюшні, сяде верхи й чкурне, лишивши мені лише калитку з яйцями <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

Синоніми: МІШЕЧОК, ТОРБОЧКА.

■ Первісно: торбина для грошей; гаманець.

КАЛІНИ, мн., *евфем., діал. (поліськ.)*. Менструація.

КАЛІЯТИ, *недок., розм., заст.* Випорожнюватися.

КАМАСУТРА, ж., *жарг. (мол.)*, *жарт.* Презерватив.

■ Від назви давньоіндійського трактату про кохання та статеві стосунки (V ст. н. е.).

КАМЕРА, ж.: ♦ *Газова камера*, *евфем., жарг. (мол.)*, *жарт.* або *зневажл.* – туалет.

КАМІКАДЗЕ, ч., *евфем., жарт.* Чоловічий статевий орган.

КАПАЛО, с., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

КАПЛІЦЯ, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Ой там за байраком там стояла баба раком. Москаль думав, що каплиця, Скинув штани да став молився* (Бандурка).

♦ *Виставити каплицю*, *просторозм., зневажл.* – зробити непристойний жест (показати зад) або спати голим (про жінку).

КАПНУТИ, *док.* Запліднити жінку в результаті нетривалих статевих стосунків з чоловіком.

♦ **На п'ятку кáпне – і вагітна** (з яйцём), *жарт.* – дуже легко завагітніти від якого-небудь чоловіка (з мови жінок).

КАПУСТА, ж. 1. *евфем., фольк.* Вагіна. *Чогось хлопці потрухли, бо їм носи попухли, Дайте, дівки, капусти, най їм трохи попустить* (Українська народня творчість).

■ За подібністю вагіни до розрізаної капусти. «У багатьох пісennих текстах зайця б'ють за те, що він ламає у городі капусту. Є підстави вважати, що мотив ламання капусти символізує шлюбний акт, де заяць втілює чоловіче, а капуста – жіноче начало. Українська шлюбна пісня («Біжить заяць дорогою та й скаче, Обтирається лапochками та й плаче:– А всі ж бо я городи обшустав, Ніде ж бо я капусти не кушав») не випадково виконується у післяшлюбному обряді «перезви», в якому беруть участь тільки заміжні жінки і співають пісні нескромного змісту. Образ зайця у фольклорі, співвіднесений з темою шлюбу, служить шлюбним, а точніше – еротичним символом. Зазвичай заяць осмислюється як чоловічий образ. З шлюбом і еротикою пов'язані також такі елементи сюжету пісень про зайця, як поцілунок і пастка (втрата холостяцької свободи і пов'язаність шлюбними узами). На Україні дітям пояснюють, що їх приносять зайці». Гура 1978: 170–173. Пор. вамер.сленгу: *cabbage* «вульва», *cabbage field (garden, patch)* «жіночі геніталії».

♦ **Капусту сікти**, *евфем., фольк.* – здійснювати статевий акт. *Ой дід та капусту січе, А у баби з пизди юшка тече, Дід ту юшечку збирає Та в капустку вливає* (Українські сороміцькі пісні).

2. *евфем.* Статеві стосунки. *Та з доброго харчу, ледячу й тлусту, тебе потягло на таку капусту?! (Л. Костенко, Берестечко).*

КАПУСТЕНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Пестл. до КАПУСТА 1. *Розложиста у мене... Розложиста капустенька На вгороді у мене (Українські сороміцькі пісні).*

КАПУСТИЦЯ, ж., *евфем., фольк.* Те саме, що КАПУСТЕНЬКА. *Ходить, хлопці, до мене – Широкая у мене, Широкая капустиця У городі у мене (Бандурка).*

■ Пор. еротичний підтекст: *Яка добра капустиця з шафраном, з шафраном, Яка нічка солоденька з молодим Штефаном (Бандурка).*

КАПУСТИЧКА, ж., *евфем., фольк.* Те саме, що КАПУСТЕНЬКА. *Капустичко лопушиста. <...> Уебали ня голодну – Нараз стала м сита! (Русинський ерос).*

КАПУЦІН, ч., *евфем., зах.* Онанізм.

◆ Капуцина рубати – займатися онанізмом

■ З пол.: *gonić karisypa < karcio (karisyn) «монах».* Dąmbrowska 2005: 126; Lewinson 1999: 64.

КАПУЦИНА, ж., *евфем., зах.* Сперма.

КАПУЦИНЬЯР, ч., *зах.* Онаніст.

КАРА́СИК, ч.: ◆ **Кара́сиків ловити [в кроваті]**, *евфем., дит.* – мочитися уві сні (перев. про дітей). Синонім: **Ловити рйбу** (див. РЙБА).

КАСТРА́Т, ч. Особа чоловічої статі, у якій видалені статеві залози (тестикули). *Такого кольору мусив би бути член у Кена, друга Барбі, якби дизайнери не змоделювали його кастратом (І. Карпа, Перламутрове порно).*

■ З лат.: *castratio* «оскоплення, кастрація».

КАФНО́, с., *евфем., жарг. (мол.).* Лайно.

КАЦАМО́НІЯ, ж., *зах. (львів.), вульг.-просторозм.* Жіночий статевий орган.

■ О. Горбач пов'язує з лат. *castimonia* «чистота, чесність». Горбач 2006: 513.

КА́ЦАТИ, *недок., КА́ЦНУТИ*, *док., також однокр., евфем., діял. (наддніпр.).* Випорожнюватися.

КА́ЦНУТИ див. КА́ЦАТИ.

КАЧА́ЛКА, ж., *евфем., просторозм., жарт.* Чоловічий статевий орган.

КАЧА́Н, ч., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Ой качан-качаночку, Качай мене щораночку <...> (Цит. за: Виженко 2005).*

КАЧЕ́ЛЬ, ж., *евфем., вульг.-просторозм.* Жіночий статевий орган.

◆ **[Ну його́ все] в каче́ль**, *у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл.* – уживається для вираження незадоволення, роздратування, злоби і т. ін. *Ні курсу, ні групи. Ні де цей пед знаходиться, Орко не знав. В качель його́ все (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).*

КА́ЧКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Ой дайте ми пиріжка, Ой дайте ми качки... (Українські сороміцькі пісні); Ой Іване, Іванюню, Іване соколе, Дала-м качки навстоячки, Аж мні в боці коле (Лель, 1994, № 5).*

КА́ШКА, ж.: ◆ **Ма́нна ка́шка**, *жарг. (мол.). жарт.* – сперма.

КБТ (Кебете), *абрєв., жарг. (мол.).* Кого Б Трахнути.

КВІ́ТКА, ж., *евфем., народн.* Жіночий статевий орган.

КВІТНИК, ч.: ♦ **Столбчений квітник**, *евфем., книжн.* – дівчина, позбавлена цнотливості. <...> улюбленець жіноцтва і серцеїд, мандрівний музика і тесля, що в кожному селі й містечку залишає після себе столочені квітники, безсонні ночі – виплакані очі і позашлюбних дітей <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

КЕТЧУП, ч., *евфем., книжн.* Кров під час дефлорації. Бо щось у мене «бутербродиком» не вийшло. Хутше – «гамбургером». Кетчупу було явно забагато (Поступ, 20.06.1998).

КИЙ, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: палиця.

КИЙОК, ч., *евфем.* Те саме, що КИЙ.

КИСІЛЬ, ч.: ♦ **Варігги кисіль**, *фольк.* – здійснювати статевий акт; злягатися.

КИСЛОБЗДІЙ, ч., *зруб.-просторозм., презирл., заст.* Росіянин.

■ Контамінація *кислий* (натяк на щі – російську національну м'ясну страву з посиченої квашеної капусти) і *бздіти*.

КИЦЬКА, ж., *евфем.* 1. Жіночий статевий орган.

2. Волосся на жіночих геніталіях.

КИЦЯ, ж., *евфем.* Жіночий статевий орган. Міліметр за міліметром, його руки повзли по моєму животі, як мінним полем, подовгу вивчаючи його складки і заглибини, намагаючи й відтягуючи впадину від пупа й короткі жорсткі волоски моєї зомлілої киці (М. Матіос, Бульварний роман).

КІШКА, ж., *фольк., розм.* Чоловічий статевий орган. Як упустив кишку, Витяг з дірки шишку (Українські сороміцькі пісні).

КІЗЯК, ч.: ♦ **Метнути кізяк**, *жарг. (мол.), жарт.* – справити велику нужду.

КІЛ, ч., *жарг. (бурс.-сем.).* Чоловічий статевий орган.

КІЛОК, ч., *евфем., просторозм., фольк.* Чоловічий статевий орган. В млі ока став межі нами, вистромивши того страшного кілка, котрого сам вид потрясав мною і заставляв моє серце ся бити, як зайця в сильці (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

♦ **Осіковий кіло́к**, *евфем., фольк.* – те саме, що кіло́к; В та́кий дірі кіло́к не зогни́є, а ще й на́росте́ див. ДІРА́; Для жіно́к бу́ла би бі́дка, щоб Ада́м на́роди́вся без кі́лка (прислів'я) – про важливість статевого життя для жінки; Як кіло́к усе́ в одній дірі, то й зогни́ти мо́же див. ДІРА́.

■ Див. **Фалічні символи** (див. ФАЛІЧНИЙ).

КІЛОЧОК, ч., *фольк.* Пестл. до КІЛО́К.

♦ Де подоло́чок – там доло́чок, де доло́чок – треба кіло́чок (прислів'я) – кожна жінка мусить мати статевого партнера.

КІНЕЦЬ (КОНЕ́ЦЬ), ч., *просторозм.* Чоловічий статевий орган. Він кру́тив і м'яв свій кіне́ць, да́лі намага́ючись з'ясува́ти, де ж це, як і чим він так приту́лювся до ліжка, що діста́в та́кі приємні відчу́ття (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

♦ **Діста́ти ка́пуста́ки на кіне́ць**, *жарг. (во-як.)* – заразитися венеричною недугою.

■ Пов'язане з пол. *kaipryst* «кисле молоко». Горбач 2006: 218; І з ма́лим кіне́цем мо́жна ра́дість ве́лику зроби́ти (приказка) – чоловічий статевий орган малого розміру може бути приємним для жінки; **Мочи́ти / замочи́ти (помочи́ти) кіне́ць**, *зруб.-просторозм.* – здійснювати статевий акт; **Наста́вили кінці́в – наро́били**

(наплодили) старців (приказка), зруб.-просторозм., ірон. – про бідну багатодітну сім'ю; **Піймати (повісити чайник) на кінець**, зруб.-просторозм. – заразитися венеричною недугою; **Хотіла кінець – утратила вінець** (прислів'я) – дівчина, яка утратила цноту і можливість вийти заміж через свою статеву хіть.

♣ – мовна гра (матеріялізація метафори):
В одному купе поїзда їдуть кавказець, росіянин і дві пані. Кавказець почував коліно. Росіянин вирішив над ним пожартувати: – Що, кінець засвербів? – Ні, – відповів супутник, – середина (Анекдот).

КІНОЗАЛ, ж.: ♦ **Катру́син кіноза́л**, жарг. (мол.), жарт. – груповий секс.

■ За назвою дитячої телепередачі, в якій демонструвались мультфільми.

КІНЧАТИ, недок., **КІНЧИТИ**, док., жрм. Відчувати оргазм. <...> емпірично вона виявила, що зазвичай не кінчає із чоловіками, до яких ставиться байдуже <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); <...> вона востаннє затягується і передає мені свою цигарку, я теж тягну, відчуваю смак її помади і ледь не кінчаю <...> (С. Жадан, Біг Мак); *Я кохався й кохався, я кінчав і кінчав, я кінчав у піхви й вуста, в простирадла й подушки, в долоні й перса, в листя і в квіти, в хустинки і серветки, в майки і сорочки, у вуха і волосся, в повітря і небеса, у ріки і моря, у пісок і траву, в газети і рукописи* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); *Вона скочила в ліжко. Лизались. А потім, поки я скидав все – одно за другим – і клав рівно на крісло, як перед сном, малий Качик встиг вже кінчити і випити трохи «чорнила»*

(Р. Кухарук, Любити хлопчика); *Член немилосердно саднило, Пашок відчував, що скоро кінчить, але йому страшно про це було навіть подумати* (П. Вольвач, Кляса).

■ Дієслово, на думку О. Флегона, є фемінно маркованим, уживається стосовно жінки; «чоловічий» відповідник – СПУСТИТИ. Флегон 1973: 155.

♣ – лексична субституція і матеріялізація метафори: *Чорні починають і не закінчують. Білі жінки від них без тям* (Лель, 1993, № 2).

КІНЧИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган; // Чоловічий статевий орган малого розміру. *А я йшла дорогою, здибалася Андрія, Подивилася на кінчик – то плоха надія* (Коломийки Прикарпаття).

♦ **Кінчик замочити** – здійснити статевий акт. *Дала би-м ти, мій миленький, кінчик замочити, Коби-с пішов день орати, два дні волочити* (Коломийки Прикарпаття).

КІНЧИТИ див. КІНЧАТИ.

КІНЬ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

♦ **Кінь дибки стає**, евфем. – починається ерекція у чоловіка. – *Ну, то як, дороженький? Чи боїшся, що кінь дибки стане?* (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); **Напо́гти коня́**, фольк.-поет. – здійснити статевий акт. ■ «Напувати коня – у народних піснях символічний образ любовного задоволення, бажання кохання: “Дівчино моя, напій же коня! – Не напою, бо ся бою, бо щем не твоя”; давати пити чужому чоловікові – значить зраджувати свого; Т. Шевченко використав цей образ у поемі “Великий льох”: дівчина напуває коня Петра І, що вертався з-під Полтави, де загинула воля України». Жайворонок 2006: 385.

Напр.: «А я над ярами і степами козацькими і досі літаю! І за що мене карають, Я й сама не знаю! Мабуть, за те, що всякому Служила, годила... Що цареві московському **Коня напоїла!**» (Т. Шевченко, Великий льох).

Пор.: «Представлення чоловічого статевого органа як коня, а жіночого – як джерела, звідки кінь тамує спрагу, очевидно, дуже архаїчне: воно зустрічається також в інших індоєвропейських народів, наприклад, у італійців». Успенський 1996: 163.

Пор. Між яругами є стұдник, де б напівся і мій кóник (див. КÓНИК). Див. також коментар до КРИНИЦЯ; **Осідлати коня**, жарг. – здійснити статевий акт; **Прив'язати коня**, жарг. (мол.) – справити малу нужду.

◆ **Їбись конём**, обсц., лайл. – уживається для вираження запевнення, підтвердження висловлюваного. [Корделія:] Їбись конем всі хахалі противні! Це коні з яйцями, ці хижі до мінсту губаті кажани! (Леся Подерв'янський, Король Літр); **Кінь з яйцями**, обсц., згруб.-просторозм. – сильна чоловікоподібна, владна жінка. Пантера, котру тобі до біса подобалося годувати собою і робити з неї ангела, коня з яйцями і велосипеда з сімома передачами <...> (І. Окуневський, Знадвору); **Кінь педальний**, жарг. (мол.), презирл. – дурна, шкідлива або дивна людина. Задля досягнення всіх можливих гараздів «кінь» має бути таки Конем, а не «конем педальним» (ПіК, 2002, № 47–48); **Коню під хвіст**, вульг. – даремно, марно, без позитивних наслідків. Пор.: **Коту під хвіст** (див. КІТ).

Синонім: КÓНИК.

КІТ, ч., просторозм. або жарг., презирл. 1. Сутенер; чоловік, який живе на утриманні повії.

2. Чоловік, якого утримує коханка.

3. Співмешканець, коханець.

◆ **Блищати як у коті яйця**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – дуже сяяти; **Був (побував) кіт на сáлі, евфем., діал. (зах.-поліськ.)** – здійснити статевий акт (про чоловіка); **Коту під хвіст** – даремно.

КІТКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Любив мене молодець, Купив мені гребінець; Купив мені щітку Розчесати кітку* (Цит. за: Виженко 2005).

КІШКА, ж., жарг. Жінка легкої поведінки.

◆ **Блудлива (дрána) кішка**, просторозм. – сексуально активна жінка, нерозбірлива у зв'язках. *Висить голісінька, ще теплісінька, блудлива кішка. Зелений гріх* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

КЛАСТИ, недок.: ◆ **Класти маяк на кого**, що, жрм., заст. – зневажати кого-небудь або гребувати чимсь.

■ В одеському сленгу маяк – penis. (Горбач 1963: 34).

КЛЕЇТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Знайомитися з ким-небудь, фліртувати; схилити до статевого контакту. *Проминув дочку від котрогось із ранніх шлюбів, яку явно клеїв тупуватий тип нового українця, розбагатілого на торгівлі бензином <...>* (Г. Тарасюк, Новели).

Пор. СКЛЕЇТИ.

КЛЕОПАТРА, ж., евфем. Жіночий статевий орган. – <...> *А я тим часом поголю і своє рильце, щоби, борони Боже, не подряпати пишину твою клеопатру* (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Від імені Клеопатри – останньої цариці Єгипту, коханки Юлія Цезаря, дружини Марка Антонія.

КЛЕПА́ТИ, *недок., кого, просторозм.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

◆ **Клепа́ти / наклепа́ти діте́й**, *вульг.-просторозм., жарт.* – запліднювати жінку. – *Ніж розказувати вам усяке, лише був би вам май діточок більше наклепав, кумко, то не думали би'сьте тепер, хто вам має очі закрити, коли ваш час прийде...* (М. Матіос, Солодка Даруся); **Клепа́ти косу́**, *евфем., фольк.* – здійснювати статевий акт. *Вийди, вийди, файна любко, на студену росу, Та розложи білі ніжки – я клепаю косу. – Та не кледай до коліна, бо в коліні кости, Але кледай трохи вище – там самі радости* (Українські сороміцькі пісні).

КЛИН, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, <...> Клин, Швач <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

КЛІЄ́НТ, *ч., жарг. (пов.).* Чоловік, який користується послугами повії. *Підскакував [вагон] на стиках, як стара курва на клієнтові, задихаючись, слинячись, метляючи цицьками, з останніх намагаючись довести, що гроші взяті недарма* (Іздрик, АМ™).

КЛІ́ЗМА, *ж. 1. жрм.* Догана.

◆ **Ста́вити (вста́вити) клі́зму** – грубо лаяти кого-небудь або винести догану комусь; **Як клі́зма в жо́пі див.** ЖО́ПА.

2. *жарг. (мол.).* Пуста пластяна пляшка з-під прохолодних напоїв.

3. *жрм.* Неприваблива жінка; // Набридлива жінка.

4. *жарг. (крим.).* Повія.

КЛІТО́Р, *ч.* Жіночий еректальний орган, розташований перед вульвою, який уважається аналогом пеніса. *Клітор – це*

та ж сама червона коробка для запуску ядерної зброї у валізі президента, лише без належної охорони (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

■ Від гр. *χλύτις* «схил, пагорб».

КЛУ́МБА, *ж.:* ◆ **Опи́лювати клу́мбу**, *жарг. (мол.).* – мати численні статеві контакти з жінками (про чоловіка).

КЛЮ́Ч, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

◆ **До жіно́чої коло́дки ко́жен ключ пасу́є** (приказка) – фізіологічно для жінки підходить кожен чоловік; **І вели́кий бага́ч ходи́ть лиші́ з одні́м ключе́м** (прислів'я), *жарт.* – навіть у багатого чоловіка один статевий орган.

КЛЯ́П, *ч., евфем., жарт.* Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: ганчірка, якою затикають жертві рота.

КНІ́ЖКА, *ж.:* ◆ **Зази́рати в чо́рну кні́жку**, *евфем., фольк.* – мати статеві стосунки з жінкою; **Чо́рна кні́жка**, *евфем., народн.* – жіночий статевий орган. ■ У ГРНП І. Франко наводить вислів: *О, я також чорнокнижник, бо вмію в чорну книжку зазирати*. Про парубка, який часто мав статеві зносини з дівками.

КНО́ПКА, *ж.:* ◆ **Вибухо́ва кно́пка**, *евфем., жарт.* – клітор.

КНУ́Р, *ч. 1. згруб.-просторозм., презирл.* Надмірно хтивий чоловік.

■ *Кнур* – самець свині. У наддніпрянському говорі *кнурувать* «виявляти статеву охоту (про свиню)».

◆ **Кну́рефіо́пський**, *лайл.* – уживається для вираження зневаги до кого-небудь, осуду когось (перев. у звертанні). *<...> подасть твоя на аліментики і припаяють за не-*

виплату строк; розпозіхається і мовчить, кнур ефіопський <...> (Є. Пашковський, Безодня).

2. жарг. (бурс.-сем.). Сутенер.

КНҮРИК, ч., просторозм. Зменш.-пестл. до КНУР. <...> іноді я заздрю вузьколобому кнурику, який щовечора закидає в пельку сорок вареників, спроквола запихає у жінку свою <...> (А. Морговський, Салаїха, нера...).

КНУРЯЧИЙ, просторозм., зневажл. Притаманий, властивий кнурові. Кнуряча звичка.

КОБЕ́ЛИК, ч. Зменш.-пестл. до КОБЕ́ЛЬ. Ймовірно, що Етна розмірковувала над тим, що зрілі коханці неказанно цінніші за молоденьких кобеликів (І. Карпа, 50 хвилин трави).

КОБЕ́ЛИНО, ч., просторозм., жарг. Чоловік, який любить жінок, який веде активне статеве життя. – Я в захопленні! Моя дружина так мене кохає, навіть називає лагідним італійським іменням. – Це яким же? – А зараз сам почуєш – вона мене завжди зустрічає. Відчиняються двері і на порозі – молода дружина. – З ким це ти розмовляєш, кобелино? (Анекдот).

КОБЕ́ЛЬ (КАБЕ́ЛЬ; КОБИ́ЛЬ; КОБЕ́ЛЬ), ч., вульг.-просторозм., несхвальн. Хтивий чоловік. <...> але там [в очах] застигла якась невесела <...> втома, котра міняла свої відтінкові барви залежно від того, на кого жінка дивилася: коли ж на чоловіків, згушувалися, інколи до чорноти, особливо як зустрічала той не зовсім делікатний тип, що його іменують «жеребець», чи «кобель», чи по-новішому «козел» (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька); // лайл.

[Мальвіна:] Отстаньте от меня, кобелья противні, я этого не вынесу (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменить ніззя).

■ З рос.: кобель – первісно: «пес, самець собаки».

◆ Якщо сучка не схоче, то кобель не скоче (прислів'я), вульг.-просторозм., жарг.-ірон. – якщо жінка не захоче, то статевий акт не відбудеться.

КОБЕ́ЛЯКА, ч. Згруб. до КОБЕ́ЛЬ. – Вперше чую, щоб відмовлялися від «дівчинки», жодним кобелякою не чіпаної (А. Морговський, Салаїха, нера...); Можна було б подумати, що жінка <...> так згушувала барву очей щодо заданого типу чоловіків [жеребців, кобелів] через їхній специфічний запах, що його неодмінно розпоширювали від себе ці кобеляки <...> (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

КОБЕ́ЛЯЧИЙ, а, е. Притаманий, властивий кобелю. Пригода з Мар'яною зараз повнила його трохи ще й кобелячою пихою (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

КОБЕ́ЛЬ див. КОБЕ́ЛЬ.

КОБИ́ЛА, ж.: ◆ Пішбів (пішли) ти (ви) кобилі в тріщину, у ролі виг., просторозм., лайл. – уживається для вираження обурення, незадоволення, роздратування і т. ін. з приводу чого-небудь, небажання бачити когось; йди геть! не заважай (робити щось)! Ну й пішли ви кобилі в тріщину, рагулихи дурні, – подумав у відповідь Пепи і закутив цілком брутальну «прилуцьку», від якої очікував ще сильнішого запаморочення, чи, іншими словами, розширення свідомості (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Поцілуй (поцілуйте) кобилі зад (кобилу в тріщи-

ну), у ролі виг., жарг. (мол.), вульг. – уживається для вираження невивічливої відмови робити, виконувати що-небудь недоцільне. Синонім: **Поцілуй в сраку** (див. СРАКА).

КОБІЛЬ див. КОБЕЛЬ.

КОБІТА, ж.: ♦ **Зайванити кобіту**, зах. (львів.), вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт з жінкою.

■ Первісно: **зайванити** «вкрасти»;

♦ **Закалатати (покалатати, перекалатати) кобіту**, зах., вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт; **Перерізати кобіту**, зах. (львів.) – здійснити статевий акт; **Шмондати кобіту** див. ШМОНДАТИ; **Шмудляти кобіту** див. ШМУЛЯТИ.

КОВБАСА, ж., евфем., фольк., просторозм., ірон. Чоловічий статевий орган.

♦ **Жива ковбаса**, фольк. – чоловічий статевий орган. *Святий Понеділку, Іспортив нам дівку: Ноги розкарячив, Вовну покулавив, Не пилюю, не косою, А живою ковбасою* (Українські сороміцькі пісні); **Ковбаса, що спереду**, фольк. – чоловічий статевий орган; **Ковбасу їсти**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Ой ти, поцю, хлєпчи воду, Бось ковбасу їла* (Українські сороміцькі пісні).

КОВБАСИНА, ж., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. *Уяви собі: приїжджає сім'я – він і вона йдуть загоряти на цей пляж – навколо голі потки, жіночі груди, чоловічі ковбасини* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

КОВБАСКА, ж., фольк., просторозм. Пестл. до КОВБАСА. *Прийшов Ключко Під віконечко Та й кличе <...> Підняв запаску, Вийняв ковбаску Та й тиче!* (Бандурка); *Обіцяє їй, що вона, тобто*

вони обоє, можуть зробити це значно краще, і пояснює, що готовий. Його ковбаска здригається й синіє (Е. Єлінек, Піаністка); *Не та в нього ковбаска, що нада* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

КОГУТ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ У сороміцькому фольклорі (записи В. Гнатюка) є жарт «Когут на продаж»: шляхтич виніс молоко продавати і сів навпочіпки, поставивши бутлі з молоком біля ніг, а портки мав роздерті між ніг. Жінка, яка проходила повз нього, запитує: когута поїш чи продаєш?

Синонім: **ПІВНИК I**.

КОГУТИК, ч., евфем., фольк. Пестл. до КОГУТ. – *Ну, тоді, якщо хочеш, хай буде когутик* (М. Матіос, Бульварний роман).

КОЗА, ж.: ♦ **Коза драна**, згруб. – дівчина (жінка) легкої поведінки. – *На всьому кутку знали, що вона одного не держиться. Коза драна!* (Усна мова).

КОЗАК, ч.: ♦ **Козак із штанів**, евфем., просторозм., жарт. – чоловічий статевий орган.

КОЗЕЛ, ч., вульг.-просторозм. Хтивий чоловік. *А воно, це дурне дівчисько, і справді кізка нівроку, позиркують в її бік і безбороді козлики, і рогаті одружені козли, та й навіть цапи, яким вже давно пора на цвинтарі тілити, а не жінок очима мацати* (В. Врублевський, Текля з Марією...).

♦ **Водити козла за роги**, діял. (схлюб.). – зраджувати чоловікові (про жінку).

КОЗУБ, ч., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

■ Первісно: ручний кошик із лубу або лози.

КОЗУБЕНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Пестл. до КОЗУБ.

КОЙКА, ж., *евфем., просторозм.* Статеві стосунки. <...> *трахали місцевих селянок, які нас, хлопців, розбирали одразу після приїзду по хатах, і вчили простій сільської руської моралі – водка, сельодка, хліб, картопля, ще водка і – в койку. А ще простіше – на піч і поїхали, і пої...* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

Синонім: ЛІЖКО.

КОЇТИСЯ, *недок., жарг. (мол.)*. Здійснювати статевий акт.

■ Жартівливе зближення *коїтися* з КОЇТУС «статевий акт» і КОЙКА «статеві стосунки».

КОЇТУС, ч. Статевий акт. Кров наказує бути на правду учасницею коїтусу і карає за інтелігентські секс-пародії чи засюсюкані чверть-любощі (С. Процюк, Тотем).

■ З лат.: *coitus* «статевий зв'язок, злягання» < *coitio* «з'єднання, союз».

КОКИ, *мн.* Чоловічі яєчка; тестикули. *Аж до самісінького ранку Тебе тримав я, наче бранку. Крутив тобою на всі боки, Допоки не попухли коки* (Лель, 1998, № 4).

КОЛГОСП, ч., *жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Груповий секс.

КОЛЕСА, *мн.*: ♦ **Крутіти колеса**, *евфем., розм.* – перебувати в інтимних стосунках з кимсь або фліртувати. <...> *не з одною нею крутив колеса, та купилася вона* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря). ■ Трансформація *крутити любов*.

КОЛІНО, с.: ♦ **Танцювати у чотири коліна** [кадріль], *евфем., фольк.* – здійснювати

статевий акт. *Він скинув штани і сорочку, а вона теж розділась догола і почали танцювати у чотири коліна кадрили* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Сягнути під коліна**, *евфем.* Здійснити статевий акт з жінкою. *Сягни під коліна, буде дитина* (приказка).

КОЛІСНИЦЯ, ж.: ♦ **Заїхати в біду колісницею** (*зах. колісницьев*), *евфем., фольк.* – здійснити статевий акт (тільки про чоловіка). *Ой дівчино, дівчинонько, не тріси спідницьев, Не я буду, а заїду в біду колісницьев* (Коломийки Прикарпаття).

КОЛОДА, ж., *жрм.* Фригідна жінка. [Генерал Власов:] *Совсем не в кайф їбать таку колоду Безчувственну!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

♦ **Дубова колода**, *евфем., просторозм.* – чоловічий статевий орган. <...> *я й схаменуця не вспіла, як він забив мені поміж ніг свою чисто дубову колоду, то єсть своє грішне тело* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

КОЛУПАТИСЯ, *недок., згруб.-просторозм.* Здійснювати статевий акт між двома жінками (про лесбіянок). *Дві приятельки скромні зі Сміли З парубками гуляти не сміли. Вдвох у ванні купались Й ніжно так колупались Одна одній в заглибинах тіла* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Синонім: СИКИЛЯТИСЯ.

КОЛЬБА, ж., *арг.* Жінка легкої поведінки.

КОМБІНАЦІЯ, ж.: ♦ **Комбінація з трьох пальців**, *просторозм., жарт.* – дуля.

КОМЕДІЯ, ж., *фольк., жарт.* Жіночий статевий орган. *Поляга ... Полягали вони спать, Став коме ... Став комедію шукать* (Українські жартівливі пісні).

КОМІРКА, ж.: ♦ Золотá комірка, фольк.-поет. – піхва.

КОМІРЧИНА, ж.: ♦ Інтимна комірчина, евфем., інд.-авт. – піхва. – Царице моя! Відкривай свою таємну інтимну комірчину для свого царя! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

КОНЕЦЬ див. КІНЕЦЬ.

КОНДОМ, ч., жарг. (мол.), зневажл. 1. Те саме, що ГОНДОН 1. Уламки бетону. Банки з-під пива. Помада, туш і кров. Не сумніваюсь у використаних кондомих (Ю. Андрухович, Таємниця); Дівчинку хлопчик у куцик попер, там згвалтувати хотів її смачно. Пильний спинив його міліціонер: «Ви про кондома забули, юначе!» (Ю. Луканов, Козюльки).

■ Від англ. *condom*, запозиченого з французької. Існують дві версії французького походження слова: 1) від назви міста Кондом, де було винайдено гондон; 2) поєднання фр. *con* «пизда» із суфіксом *dom* «домінування». Richter 1993: 51.

2. Те саме, що ГОНДОН 2. <...> він мій колега а в житті кондом <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

КОНДОМНИЦЯ, ж., жарг. (мол.), зневажл. Коханка. Іноді моя колишня кондомниця бавилася такими делікатесами. І жива (О. Ульяненко, Квіти Содому).

КОНДОНОК, ч., зах., жрм. Те саме, що КОНДОМ.

КОНИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Він красивий, він нестливий, шепче лагідненько, А вже коником керує неспішно, ладненько. То дрібцює, то танцює, то йде у розхитку <...> (Цит. за: Виженко 2005); Не доводо здумавши, вийняв з итанів свого коника і на неї (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

♦ Між яругами є студник, де б напився і мій коник (прислів'я) – про статевий потяг чоловіка до жінки; На коника, вульг.-просторозм. – у позиції зверху під час статевого акту.

КОНКУБІНА, ж. Коханка.

■ Від лат. *concubina* < *concubatio* «лежання». Лежати – біблійний евфемізм на позначення статевого акту. Див. коментар до ЛЕЖАТИ.

КОНКУБІНАТ, ч. Незаконне співжиття чоловіка з жінкою.

■ Від лат. *concubinatus*. Первісно: тривале позашлюбне співжиття з незаміжною жінкою, яке допускалось давньоримським правом.

КОНОВОЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

■ Первісно: висока, здебільшого звужена вгорі посудина.

КОНОПЛІ, мн., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. Орав милий цілий день Та посіяв конопель. Вродилася горстка, Ні мала, ні шорстка (Цит. за: Виженко 2005).

♦ Тёрти / потёрти коноплі, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Кум до куми залицявся, Потерти коноплі обіцався. – Кумко, голубко, сопілко моя, Хто б тобі потер, якби не я? (Українські сороміцькі пісні).

■ «Процес обробки конопель в еротичному фольклорі містить супереротичний підтекст: Хто б тобі [голубко] виорав, якби не я? Хто б тобі посіяв, якби не я? Хто б тобі витяг, якби не я? Хто б тобі потер, якби не я? Хто б тобі потінав, якби не я?». Красиков 2003: 5–6. Коноплі належать до рослин-афро-

дизяків, здатних викликати або посилювати статевий потяг.

КОНСЕРВА, ж.: ♦ Консерву відкрити зіпсу́ту, *жарг. (мол.)* – зіпсувати повітря; на-смердіти.

КОНСТРУКЦІЯ, ж.: ♦ Триповерхова кон-струкція, *евфем., розм., жарт.-ірон.* – ба-гатослівна матірня лайка.

КОНТО́РА, ж., жарг. (пов.). Те саме, що Кубло́ розпу́сти (*див. РОЗПУ́СТА*).

КОНТРОПО́Ц, ч., жарг. (муз.), вульг. Кон-трабас.

КО́НЧА, ж., жарг. (мол.). Сперма.

КО́ПАНКА, ж.: ♦ Глибо́кая ко́панка, *ев-фем., фольк.* – піхва. Глибо́кая ко́панка На вгороді у мене (*Українські сороміцькі пісні*).

■ *Копанка* – криниця без зрубу.

Синоніми: КРИНИЦЯ, КРИНИЧЕНЬКА.

КОПРОЛА́ЛІЯ, ж. Бажання публічно ви-словлюватися нецензурними словами для шокування присутніх.

КО́ПРОС, ч.: ♦ І ти, Боже мій, ко́прос, *жарг. (бурс.-сем.)* – Боже мій, яке ти гівно.

■ Від гр. *κόπρος* «лайно, кал».

КОПРОФІ́ЛІЯ, ж. Збочення, при якому еро-тичним об'єктом є кал, екскременти.

КОПУ́ЛЯЦІЯ, ж. Статевий акт; злягання. <...> *поринає у неспішне дочитування вмі-щеної на передостанній сторінці статті «Що мусить знати кожна українка, щоби не зайти в небажаний тяж»* – якраз від слів «Копуляції в час місячного циклу аж ніяк не є стовідсотковою гарантією щодо <...>» (*Ю. Андрухович, Дванадцять обручів*); *Мудачка безпосередня, більше того – вона природна. Приходячи до*

тебе затемна, вона й гадки не має, що справа йде до копуляції – куди там! (*Із-рик, Воццек*).

■ Від лат. *copulatio* «з'єднання, зв'язок» < *copula* «мотузка».

КОРЕНЕВІ́ЩЕ, с., евфем. Чоловічий ста-тевий орган великого розміру. *Висмок-туючи з ошалінням мої вуста і перса, же їх ставила на шляху моя цнота, роздирав і розшарпував м'я на частки, але времті нагле получення наших тіл ознайомило, же ціле тоє жакне кореневище загли-билось ве мні* (*Ю. Винничук, Житіє га-ремное*).

Синонім: КО́РІНЬ.

КОРИСТУВА́ТИ, недок., кого, просторозм., зневажл. Здійснювати статевий акт з жін-кою (грубо або насильно).

КОРИСТУВА́ТИСЯ, недок., ким, просто-розм., зневажл. Перебувати з жінкою у статевому зв'язку протягом нетривалого періоду. – <...> *таких, як ти, чоловіки не люблять. Користуються і кидають. А ти впевнена, що сама ними користуєшся!* (*М. Гримич, Магдалинка*).

КОРІНЕ́ЦЬ, ч., евфем. Пестл. до КО́РІНЬ. *Маєш коханку – дружина має задоволен-ня сім разів на тиждень. Нема коханки – раз на місяць Душа сохне, корінець в'яне, і душа огорнута суцільною депресією* (*О. Черногуз, Міністр без портфеля*).

КО́РІНЬ, ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. *На його ослабленому, але ще повному, жиловому корені теж були ослизлі червоно-руді сліди моєї місячної «цноти»* <...> (*В. Шкляр, Кров кажана*).

■ Семантична універсалія; в амер. сек-суальному сленгу *root* «пеніс»; в Авст-ралії слово уживається у значенні «здій-снювати статевий акт». The Wordsworth

Dictionary of Sex 1994: 216. *Man-root* – літературний евфемізм, уживаний У. Уйтменом у «Листі трави»; відсилає до рослини мандрагора, яка за зовнішнім виглядом була названа «фалосом поля». Richter 1993: 137. Пор. також семантику слова *rooty*: *he was feeling pretty rooty* «він відчував, як у нього встає», *that jerk is always sort of rooty* «цей придурок завжди сексуально стурбований». Глазунов 2001: 551.

- ◆ **Все у корінь пішлб, просторозм., жарт.** – низький на зріст чоловік; **Живий корінь, евфем., схвальн.** – чоловічий статевий орган; **Корінь життя** – те саме, що **Живий корінь**. *Я припідняла свою сраку, аби не промахнуться і точніше насадити себе на живий корінь, на корінь життя* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); **Корінь попарити (запарити), евфем., фольк., жарт.** – здійснити статевий акт (про чоловіка). *Ішов гуцул з полонини Та зустрічає Мар'ю. Легай, Мар'є, під сме-реку, Най корінь попарю* (Українські сороміцькі пісні); **Червоний корінь, евфем.** – чоловічий статевий орган. *Еріка починає місити між пальцями червоний корінь* (Е. Єлінек, Піаністка).

КОРОВИЦЯ, ж.: ◆ **Чорненькая коровиця, евфем., фольк.** – жіночий статевий орган. *Гонці-хлопці до мене: Чорненькая у мене – Чорненькая коровиця На обори у мене* (Цит. за: Виженко 2005).

КОРОЛЁВА, ж. 1. жарг. (крим.). Проститутка, яка користується успіхом.

2. жарг. (гом.). Жінкоподібний чоловік-гомосексуал, який підкреслює жіночість своїх манер та способу мовлення.

- Від викривленого англ. *quean* «жінка легкої поведінки, розпусна жінка, проститутка». Слово спочатку застосовувалося до жінок, а потім було запозичене жіночими чоловіками як самоназва. **Всередині й назовні 2004: 11.**

КОРОЛЬОК, ч., жарг. (мол.). Жінка з високо розташованою піхвою.

КОСТІОМ, ч.: ◆ **Резиновий костіом, жарг. (мол.)** – презерватив.

КОТИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Пруть – то є Голуб, Котик, Погайшувач жаги, Вигрутас <...> (Ю. Винничук, Житіє гарем-ноє).*

КОХАНЕЦЬ, ч. Чоловік, який перебуває у позашлюбному зв'язку з жінкою.

КОХАНКА, ж. Жінка, яка перебуває у позашлюбному зв'язку з чоловіком.

КОХАННЯ, с. 1. Інтимні, статеві стосунки.

◆ **Вільне кохання** – статевий акт без соціоетичних обмежень, напр. шлюб.

■ Вислів поширився у 60-х роках ХХ ст. під час сексуальної революції; **Грецьке кохання, евфем.** – анальний статевий акт.

■ Гомосексуальні практики у Давній Греції; **Французьке кохання, евфем.** – оральний секс.

2. Статевий акт.

◆ **Займатися коханням (любов'ю)** – здійснювати статевий акт. *Втім, я пішла на те, чим мине вдовзі зайнялися, зентузіазмом. Ми займалися тим, що називається чомусь «коханням», незалежно від того, чи має воно до кохання відношення, чи ні... (С. Пиркало, Не думай про червоне); Пили з одноразових пластмасових стаканчиків, їли з таких самих тарілок. Але переважно займалися коханням. Але*

коханням таке дійство назвати було важко. На думку Бабовала, це скоріше були сексуальні оргії (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

- Від англ. *make love* < фр. *faire l'amour*. Англійський вислів набув популярності завдяки творчості В. Шекспіра, який уживав його на позначення здійснення статевого акту. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 144. Пор. кальку з англ. у п'єсі Леся Подерв'янського «Павлик Морозов»: *К хуям війну, робіть любов, дебіли!*, що становить собою алюзію на лозунг американських хіпі *make love, not war*. Пор. *Зайнятися сексом* див. СЕКС; *Мішаче кохання* – швидкий статевий акт, який здійснюється перев. стоячи, у не призначеному для цього місці. Синонім: *Швидка любов* (див. ЛЮБОВ); *Швидкий секс* (див. СЕКС); *Плótське кохання* – статеве кохання; *Птах кохання*, *евфем.*, *інд.-авт.* – чоловічий статевий орган. *І хоч був змучений вчорашньою пиятикою, його птах кохання вже прокинувся, стрепенується і забажав пурхнути до її гніздечка, що було ледь приховане під крилом блаженької сорочини* (М. Кондратенко, Уроки сексу). ■ «Чоловічий» елемент семантичної універсалії *статевий орган – птах*. Пор. загадку про *penis*: *Крил не має, а до гніздечка пхає, приказку: В такім гнізді і мій пташок переночував би*. Див. коментар до ПОТКА.

КОХАТИ, *недок.*, *кого*. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. – <...> Ніколи не повірю, що тебе чоловік не кохає. – Кохає, та не так часто, як би мені хотілося. Аби так кохав, як пив, то я б найщасливішою жінкою на світі була (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

КОХАТИСЯ, *недок.* Здійснювати статевий акт. Якщо і кохатися, виконуючи роль рабині-мазохістки, то з Микитой (С. Процюк, Тотем); Якщо тобі колись захотілося б зневажати своїх друзів, то ти просто уяви собі, як вони кохаються з будь-ким: власними дружинами, випадковими жінками або – найкраще – з твоєю (О. Криштопа, А я яй!).

КОЧЕРГÁ, *ж.*, *евфем.*, *фольк.* Чоловічий статевий орган. *Ходє дід по току, Баба по вгороду; Носє дід кочергу, Баба скворороду* (Українські сороміцькі пісні).

КОША́К, *ч.* Те саме, що КІТ 3. *Ти живеш із маленькою донечкою у Москві. Твій кошак стогне по телефону, як йому погано без милої кішечки* (Є. Кононенко, Без мужика).

КПЗ, *невідм.*, *абр.*, *евфем.* Кабінет Попереднього Затримання (туалет).

КРАН, *ч.*, *евфем.*, *жарт.* Чоловічий статевий орган. *Він тоді забіг за сортир, вихватив з штанів свій кран і начав одливати* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

КРА́НИК, *ч.*, *евфем.*, *жарт.* Пестл. до КРАН. *Інколи йому ставало аж моторошно, коли коханець після закінчення сексуальних вправ <...> спрямовував свій «краник» прямо на курінь* (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

◆ **Відкрити краник**, *евфем.*, *жарт.* – справити малу нужду; **Краник розкрутився** у кого, *евфем.*, *жарт.* – хто-небудь часто справляє малу нужду.

КРА́СКІ, *мн.*: ◆ **Кра́скі йдуть** у кого, *евфем.*, *діял.* (поліськ.) – у кого-небудь менструація.

КРАСНОЖО́ПІЙ, *а, е, жарг.* (бурс.-сем.), *вульг.* Який веде активне статеве по-зашлюбне життя (про чоловіка).

КРАСНОСЛІВА, ж., *евфем.* Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: — Розтята, Хтивва, Гребеняста, <...> Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

КРИВОСЦІЙШКА, ж., *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* Жінка (дівчина).

КРИНИЦЯ, ж., *фольк.-поет.* Піхва. Рано на руно клали *Й* у середині дірки шукали; Тицю-тицю у чорну вовницю, Утрапили червону криницю (Цит. за: Виженко 2005).

■ Води, за первісним уявленням, поділяються на чоловічі і жіночі. Чоловічі — це дощові й снігові, «небесні» води, а жіночі — «земні», води криниць, колодязів, джерел. Войтович 2002: 83.

◆ І коли тєпло, жіноча криниця не вісохне (приказка) — про фізіологічні особливості жіночого копуляторного органа.

КРИНИЧЕНЬКА, ж., *фольк.-поет.* Пестл. до КРИНИЦЯ. Летів павук попід стелю Та впав на постелю, На чорнуку вовну, В криниченьку повну (Українські соромицькі пісні).

КРОВ, ж.: ◆ Кров заграла у кого, народн. — хто-небудь готовий до статевого акту (про жінку або чоловіка); Кров з нбса течє див. НІС.

КРОЛІТИСЯ, *недок., жарг. (мол.).* Здійснювати статевий акт.

■ За здатністю кролів до частотної копуляції.

КРОПІВНИК, ч., діал. (зах.-поліськ.). Те саме, що БАЙСТРЮК.

КСП, *невідм., абр., жарг. (мол.), жарт.* Кабінет Стратегічного Призначення (туалет).

КСЕРНЯ, ж., *жарг. (мол.), вульг.* Процес ксерокопіювання.

■ Зближення з обценізмом ХЕРНЯ.

КУЗІНКА, ж., *жарг. (бурс.-сем.).* Коханка. Синонім: СЕСТРА́.

КУЙ, ч., *евфем., жарг. (мол.).* Чоловічий статевий орган; хуй. <...> частіш ми стали уживать ковальське слово куй <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

■ Пор. радянську частівку про серп і молот: Хочеш жни, а хочеш куй, Все равно получишь хуй.

КУКУРУ́ДЗА, ж., *фольк., жарг. (крим., мол.).* Чоловічий статевий орган. Ой я тебе колихав, ворувив, Кукурудзу біленьку садив. Зійшла кукурудза моя — Струнка й головатая; Зерно солоденьке і тобі любеньке (Цит. за: Виженко 2005); Ой чи чула, чи не чула, Як я тебе кликав, Як я тобі кукурудзу Попід ніс тикав (Бандурка).

◆ Кукурудзу сирі́ їсти, *евфем., фольк.* — оральний секс (по відношенню до чоловіка). Кукурудзу сирі їла, Кукурудза набу́бніла (Цит. за: Виженко 2005).

КУКУРУ́ЗКА, ж., *евфем., фольк.* Пестл. до КУКУРУ́ДЗА. Де я тебе посаджу, Моя кукурузко? Бо на печі гаряче, На припічку вузько (Цит. за: Виженко 2005).

КУЛЬБА́ЧИТИ, кого, діал. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. А я бачив! — Шо ти бачив? — Як дід бабу кульбачив (Усна мова).

✧ — мовна гра (римування).

КУ́НА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. Попадали під бороною Догори куною... (Українські соромицькі пісні).

■ «Куниця — пухнастий звір, пов'язаний з еротичною символікою. <...> У весільних обрядах і піснях молоду називали ласицею, а найпотаємнішу жіночу принаду — куною, кункою, куночкою». Войтович 2002: 528. У пол. сексуальному сленгу кина «повія». Lewinson 1999: 107.

◆ **Чорна кўна, евфем., фольк.** – те саме, що кўна. *Не седи, дружку, на лаві, Сядь собі на ослоні, Да поглядай до комори, Чи грає соболе з чорною куюно?* (Українські сороміцькі пісні).

КЎНА, ж., евфем., фольк. Те саме, що КЎНА. – *Читоби, чоловіче, може, горілки принести? – Еге, бісова дочка, тут і без горілки на душі гірко; в кунку собі налий (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).*

◆ **Чорна кўнка** – те саме, що **Чорна кўна** (див. КЎНА). Коли мені батько велів, коли мені казала мати Сивому голубку дати чорну кунку мотати! (Українські сороміцькі пісні).

КУНІЛІНГґУС, ч. Оральна стимуляція жіночих геніталій. *А можливо, тоді розпочалася би оральна епідемія? Пандемія міньєту чи кунілінгусу? засилля пансексуалізму? <...>* (С. Процюк, Тотем).

■ Від лат. *cuppus* «жіночий статевий орган» і *lingere* «лизати».

Синонім: **Оральний секс** (див. ОРАЛЬНИЙ).

КЎРВА, ж., вульг.-просторозм. 1. Повія. <...> кілька разів навіть зупинявся біля курвів, які стояли на кожному перехресті в білих панчохах, шкіряній амуніції та високих гренадерських чоботях, тримаючи в руках великі парасольки (С. Жадан, Біг Мак).

■ З пол. *kurwa*, де побутує з 1304 р. і вживається як експресивна лайка з широким значенням. Увійшло практично в усі слов'янські мови (рос., біл., болг. *курва*, влуж., нлуж. *kurwa*, словацьк., чеськ. *kurva*, серб. *кўрва*, словен. *kúrva* та ін.) і запозичене, як стверджує Я. Левінсон, деякими неслов'янськими: німецькою, угорською, їдиш, англійською. Поширена

версія походження: прасл. **kyru* <*kur* «півень» з початковим значенням «курка», пізніше «розпусниця». ЕСУМ, 3, 151–152. Не менш переконливою, на думку Я. Левінсона, є версія походження слова від лат. *curvus* «кривий». Lewinson 1999: 108–109.

2. **зневажл. або лайл.** Жінка легкої поведінки; розпусниця. – *Ой матусю, що я чула? Кажуть люди, що я курва. А я би ся забожила, Що я дівка справедлива (Бандурка).*

◆ **Громáдська кўрва, вульг.-просторозм., презирл.** – людина, яка любить пліткувати, наговорювати на кого-небудь, бігаючи від хати до хати; **За грóші з дівки кўрву зробиш** (приказка), **вульг.-просторозм.** – матеріальні винагороди за кохання деморалізують дівчат, перетворюють їх на повій; **Кўрва дубельтова, зах., згруб.-просторозм., презирл.** – жінка, яка здійснює статевий акт одразу з двома чоловіками. *Ой у свата на подвір'ю новенька стодола. А то мені заспівала курва дубельтова (Коломийки Прикарпаття).*

■ Полонізм **дупельтовий** «подвійний»; рос. відповідник – **двустволка**; **Кўрва каратова, зах., вульг.-просторозм., лайл.** – найгірша повія; **Кўрві плюй в очі, а вона ка́же, що дощ іде** (прислів'я), **дисфем., вульг.-просторозм., презирл.** – про аморальну, продажну жінку, яка втратила почуття власної гідності. ■ **Замість йому плюй в очі, а він ка́же – «Божа роса».** Синонім: **Йому сци в очі, він ка́же – Б́ожа рóса** (див. О́ЧИ).

3. **жрм.** Коханка, співмешканка. – *Чого ти там ліжком рипиш, крутишся...? – Та оце ж рахую, скільки у мене за життя курв було, – відповідаю скоренько <...>* (В. Дрозд, Життя як життя).

4. *зневажл. або презирл.* Жінка. *Входить Митродора Пилипівна, вже пожила, але гарна курва* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); // *лайл.* Уживається у звертанні. [Адам Жоржевич (сам до себе):] *Ето піздец, яка у меня харя!..* (до Васіліси Єгоровни). *Ти, курва, куда кепку мою поклала?* (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі).
5. *ч., зневажл., лайл.* Корислива, аморальна людина. *Скрізь курви-чиновники доларову стружку знімають* (В. Сичевський, У кожного); *Ой кувала зозуленька в лісі, на галузі. Добре курві, злодієві в Радянськiм Союзі* (Коломийки Прикарпаття).
- ◆ **Лягрóва кúрва**, *зах., вульг.-просторозм., лайл.* – дуже погана людина; негідник.
- Пол. *lagrowy* «табірний». Вислів побутовав серед в'язнів – поляків, українців – німецького концентраційного табору в Освенцімі (Польща) під час Другої світової війни. Горбач 2006: 90.
6. *жарг. (вояк.), заст.* Рушниця.
7. у ролі *виг., лайл.* Уживається для вираження незадоволення, роздратування, гніву і т. ін. – *Можливо, це і є одна з моїх найфатальніших помилок, – відповідаєш, аби він, курва, відчепився* (Ю. Андрухович, Московіада).
- ◆ **Йді́ (іди́) до кúрви нéндзи**, у ролі *виг., зах., лайл.*: а) уживається для вираження бажання позбутися кого-небудь; йди геть; вимога до когось негайно піти геть; б) уживається для вираження зневаги, презирства до кого-небудь. ■ *Нендза* «нужда, злидні» < пол.: *needza*; **Кúрва бúду**, *вульг.-просторозм.* – уживається як клятва для вираження запевнення в істинності сказаного. [Савка:] *Ти в це діло не мішайся. Бо я тобі залупу відріжу і натягну на їбальника, бля буду, пойняв?* [Ахванасій:] *Пойняв.* [Савка:]

Курва буду. (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Кúрва ва́ша ма́ть п'я́на** *бу́ла в па́трóнташ, у ро́лі виг., зах., вульг.-просторозм., лайл., заст.* – те саме, що **Кúрва ва́ша ма́ма бу́ла; Кúрва ва́ша (тво́я) і т. ін. ма́ма (ма́ти) [сра́на] бу́ла, у ро́лі виг., зах., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклин з вираженням незадоволення, обурення. ◆ **Кúрва ма́ма (ма́ть); Кúрва [ж] тво́я ма́ть**, у ролі *виг.*: а) уживається для вираження незадоволення, роздратування, обурення і т. ін. *Курва мама, вже скоро тиждень, як гнию під землею, аж сигарети відсиріли!* (Ю. Андрухович, Московіада); – <...> *Решта все у Швейцарії, скинути б туди атомну бомбу, курва ма́ть!* (В. Солодько, Четверта революція); – *О курва ж тво́я ма́ть!* – у де́що теа́тральному е́кстазі вигукнув він (Іздрик, АМ™); б) уживається для вираження щирості, переконливості висловлюваного. – *Я готовий подати руку кожному на цій землі. Бо всі люди створені, курва ма́ть, для щастя, хоча розуміють його кожен по-своєму* (Ю. Андрухович, Московіада); **Кúрва тво́я ма́ти і ти син сімо́х ба́тьків, щоб то́бі сі́мдеся́т дрю́чків**, у ролі *виг., вульг.-просторозм., лайл.* – уживається як проклин з побажанням кому-небудь всього недоброго, поганого. ■ Див. коментар до **Лягрóва кúрва; Нія́ка кúрва**, *вульг.-просторозм.* – ніхто. *Тепер, якщо найближчим часом ніяка курва не надумає стрибати з такого не такого вже й висотного будинку, за пару тижнів на стеблі з'являться пуп'янки...* (Іздрик, АМ™).**

- – актуалізація прямого і метафоричного значення: «<...> виходить, як в анекдоті: “Перепрошую, чи пані курва? Не, то не, але спитати можна”. Уряд, може,

й курва, але воліє ся не признавати, а Татусько, котрий користується послугами курви, воліє це не афішувати а про очі дозволяє собі навіть щось там цвиркнути на його (її?) адресу» (Поступ, 2004, № 135);

– у функції об'єкта образного зіставлення: *А весна, взагалі, вже по нишпорках, курва, пішла* (О. Ільченко: Світовид, 1994, № 1); *Якби ж війна ця не була такою курвою!* (В. Слапчук, Навпроти течії трави).

Синоніми: КУРВЕ́ГА, КУРВІ́ДЛО, КУР-ДИБАЛЯ́НС, КУРДІМО́ЛЬ.

КУРВА́ВИТИ, *недок.*, діял. (закарп.). Те саме, що КУ́РВИТИ І. *Ой курва курвавила, Та й мене навчила <...>* (Русинський ерос).

Синоніми: КУРВА́РИТИ, КУРВІ́ТИ, КУ́РВИТИСЯ.

КУРВА́ЛЬ, *ч.*, діял. (поліськ.), *презирл.* Розпусний, хтивий чоловік. Він любив згадувати <...> самі знаєте, що люблять згадувати такі курвалі, але на поштові штемплі може глянути (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

Синоніми: КУРВА́НЬ, КУРВІ́Й, КУРВІ́НЕЦЬ.

КУРВА́ЛЬСЬКИЙ, *а, е*, діял. (поліськ.), *презирл.* Властивий, притаманний курвалю. – <...> Сама й закрила його курвальські очі (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

КУРВА́НЬ, *ч.*, діял. (поліськ.), *фольк.*, *презирл.* Те саме, що КУРВА́ЛЬ. – *Не веліла мати Зарані давати, Без скрипочок, без цимбал, Без дружочок, без бояр. І без короваю – Скурвий син, курваню!* (Лель, 1994, № 5).

КУРВА́РИТИ, *недок.*, *зах.*, *вульг.-просторозм.* Вести розпусний спосіб життя.

З жонов, з дітьми я ни гварю – *Хожу селом, пю, курварю* (Русинський ерос); *Ой курва ся курварила та й мя научила* (Коломийки Прикарпаття).

КУРВА́ТОРША, *ж.*, *дисфем.*, *жарг. (студ.)*.

Жінка – куратор студентської групи.

■ Замість кураторша.

КУРВЕ́ГА, *ж.*, *вульг.-просторозм.* Те саме, що КУ́РВА І.

КУРВІ́ДЛО, *ж.* і *с.* Згруб. до КУ́РВА. <...> ця міжнародна лушпайка, курвидло, шалавінь, блядво, спірохетниця, втілена аморальність, ця преса... (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

КУ́РВИТИ, *недок.*, *згруб.-просторозм.*

1. Вести розпусний спосіб життя (про жінку).

◆ І шіти, і пр'ясти, і к'урвити, й кра́сти (приказка), *жарт.* – жінка здатна до будь-якої роботи.

2. Часто уживати слово «курва» у розмові.

КУ́РВИТИСЯ, *недок.*, *вульг.-просторозм.* Те саме, що КУ́РВИТИ.

КУРВІ́Й, *ч.*, *згруб.-просторозм.*, *презирл.* Те саме, що КУРВА́ЛЬ.

КУРВІ́НЕЦЬ, *ч.*, *згруб.-просторозм.*, *презирл.* Те саме, що КУРВА́ЛЬ.

КУРВУВА́ТИ, *недок.*, діял. (закарп.), *вульг.-просторозм.* Те саме, що КУ́РВИТИ І. *Ой піду я данцувати, Голубці щіпнати, Не кортит мі курвувати, Лише погуляти* (Українські сороміцькі пісні).

КЎРВ'ЯЧИЙ, *а, е*, *вульг.-просторозм.*, *лайл.* Остогидлий, противний. <...> у курвчому пеклі пекло і метало в металі <...> (В. Цибулько, Книга застережень).

КЎРВ'ЯЧИЙ, *а, е*, *вульг.-просторозм.* Те саме, що КУ́РВЧИЙ. [Привид:] *О курв'яча сімейка!* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

КУРЄВСТВО, с., зах. (львів.), вульг.-просто-розм. Розпуста.

КУРЄВСЬКИЙ, а, е, зах. (львів.), згруб.-просторозм. Поганий, кепський; підлий.

◆ **Курєвські часи**, зах. (львів.), згруб.-просторозм. – погані часи.

■ 3 пол.: *kurewski*.

КУРДИБАЛЯНС, ч., евфем., зах. Те саме, що КУРВА.

КУРДЙМОЛЬ, ч., евфем., зах. Те саме, що КУРВА.

КУРИТИ, недок., кому, кого, евфем., зах. (львів.). Лаяти кого-небудь, уживаючи «курва твоя мама була».

КУРИЦЯ, ж., евфем., фольк. Те саме, що КУРКА. Одна бариня була дуже чупарна і чистоплотна. Вона дуже слідила за своєю курицею, все боялась, щоб не попав сифіліс (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

КУРКА, ж. 1. евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Гоциці, гоциці! Коло курки косиці: Як будемо їбатися, Буде за що держатися (Бандурка); Солдат пішов до річки, набрав картуз води, приніс і начав мить курку бабі (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Пор. у біл. народній мові «Надзень спадніцу трошкі даўжэйшу, а то курка відаць». Володзіна 2001: 38–39; фр. *roule* «проститутка» (букв. курка), рос. курочка «пасивна лесбіянка» СРБ 2003: 184, але болг. кур, курчо, серб. курац, хорв. *kuras* «penis». Див. ще коментар до КУРВА.

◆ **Курка в шерстю (волохата)** – те саме, що КУРКА 1. Він до мене прийшов з лестю, А я йому – курку в шерстю, матінко моя! (Бандурка); Ой їхав, їхав, їхав, Вчом до мене не заїхав? В мене сіни, в мене хата,

В мене курка волохата (Українські соромицькі пісні).

2. зневажл. Жінка як сексуальний об'єкт чоловіка. Випатрошена курка із задертими лапами нагадувала мені жінку, готовеньку до злягання (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

КУРНИК, ч.: ◆ Заглядати до курника, евфем., жарт.-ірон. – зраджувати дружині (чоловікові).

КУРТКА, ж.: ◆ Куртка на ваті, у ролі виг., евфем., зах., жарт.-ірон. – те саме, що КУРВА 5.

■ 3 пол.: *kurtka na wacie*.

КУРЧИЙ, а, е: ◆ Курча лімонада (ляга, ма-ма, [йогó] мать), у ролі виг., евфем., зах. (львів.), лайл. – уживається для вираження будь-якої емоції, а також підтвердження сказаного. Мої розкидані по підлозі й журнальному столику манатки за ніч ніхто не зжер і навіть не пошматував, не кажучи вже про крадіжки. Швеція ж усе-таки, курча ляга (І. Карпа, 50 хвилин трави); <...> (звук!.. звук, курча ма-ма, от чого бракує цим знімкам, чого не може віддати жоден альбом! – цілодобового гулу мільйонного натовпу, ухаючого грому скандування, відбитого від міських мурів <...>) (О. Забужко, Let my people go); Насправді не хотів бути хірургом, просто пішов шляхом найменшого опору: так хотів мій батько – теж хірург, і, крім того, всі тоді навколо просто марили хірургією <...> Курча мати!.. Але я був все-таки непоганим різником – зробив усього лише дві хірургічні помилки, і за кожну уже розплатився сповна (О. Криштопа, А я яй!);

■ Замість пол. *kurwa ci taś była*. Ляга «нога», *limoniada* «лимонад»; Курча пала – те саме, що Курча лімонада; Якої

курчої мами?, *лайл.* – чому, навіщо? *А шляк би то трафив, таже з нього вже зовсім здоровенний жеребюра, ич як розслабувався, то якої ж курчої мами тут висиджує – жирує собі з медсе-стричкою <...>* (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

КУРЯК, ч., діал. (поліськ.). Імпотент.

КУТАС, ч., зах., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган. *Не дивітсі, дівчытоська, я малий не всюди. У мене є такий кутас – дивуютсі люди!* (Цит. за: Лесюк 2007).

■ З пол.: *kutas*; первісно «кістка».

КУФЕР, ч., жарг. (мол.). Жіночі сідниці.

■ З нім.: *Koffer* «валізка, скринька» < гр. *káfinos* «кіш» через араб. *kuffa* «кошіль» та ісп. *sofa* з'являється у фр. мові як *coffer*, у 17–18 ст. запозичене до нім. мови як *Kuffer*. Горбач 2006: 467.

КУЦУПЕНЬКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган.

КУЧЕРЯВИЙ, а, е: ♦ **Кучерява вишенька** (м'яточка, петрушечка, яблунька), *евфем., фольк.* – жіночий статевий орган. *Кучерява вишенька На вгороді у мене; Кучерява м'яточка В огороді у мене; Кучерява петрушечка на городі в мене* (Українські сороміцькі пісні); *Гопці-хлопці, до мене: Кучерява у мене – Кучерява яблонька Та в садочку у мене* (Цит. за: Виженко 2005); **Кучерява ко-**

рбна (соромітниця), евфем. – те саме, що **Кучерява вишенька**. *Нізащо не повірю, що твоїй кучерявій короні не подобається такий марафон кохання, цей бенкет живої плоти!* (М. Матіос, Бульварний роман); *Та частокіл жорсткого волосся не витримував натиску розчервонілого чоловічого повелителя й чорного розбійника, щойно він наблизився до такої ж кучерявої моєї соромітниці, що ліниво дримала між великими жовтими ромашками безрозмірного кольорового простирадла* (М. Матіос, Бульварний роман); **Кучерявий кущик, евфем., книжн.** – те саме, що **Кучерява вишенька**. *Але біда тих сотень довгоногих капельок була в тому, що своїми курячими мізками вони думали, нібито лишень під їхнім кучерявим куциком рожевіє медова, зваблива для чоловіка «полуничка», і страшно помилялись, а тому щезали з його життя, як мильні бульбашки* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Кучеряві бешкетники, евфем.** – статеві органи жінки і чоловіка. *Поки ми шепталися одне з одним незаїждженими словами, наші знехтерпеливлені кучеряві бешкетники давно розмовляли між собою лише їм зрозумілою мовою <...>* (М. Матіос, Бульварний роман).

КУЩ, ч.: ♦ **Бігати по кущах, евфем., жарт.-ірон.** – зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

Л

ЛАБУЗНИК, ч., розм., заст. Ловелас; залицяльник.

ЛАЗИТИ, *недок., на кого, по кому*. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

♦ **Пані ся покажуть, як пан по ній не лазить** (прислів'я), *зах.* – відсутність статевого життя погано впливає на психіку жінки; **Лазити з усіма підряд, про-**

сторозм., зневажл. — вести розпусний спосіб життя.

ЛАЙНО, с., просторозм. 1. Кал, екскременти; гній. *Лайно пахне світом, а не напваки* (Т. Антипович, Сутужності).

■ Від праслов. *laǵlo, зіставляється з давнім. *leimo* «глина», англ. *loam* «глина і пісок з перегноєм», лат. *limo* «мажу, обмазую», індевр. *lei- / *l̥ei- «мазати». ЕСУМ, 3, 185.

◆ **Життя корóткє і все в лайні** (примовка), вульг.-просторозм., згруб., несхвальн. — уживається як нарікання з приводу швидкоплинності невеселого життя. <...> *письмо на кшталт симптоматичного лікування: вгамовує біль і трохи продовжує життя, яке в тому постсовковому Станіславові по-єрофеевськи схоже на дитячу сорочку — таке ж коротке і все в лайні* (І. Бондар-Терещенко, Ментальність шпани); **Нажеріся собáчого лайна́**, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. — уживається як груба відмова кому-небудь у чомусь; **[Потону́ти]**, як **лайно́ в уніта́зі**, вульг.-просторозм. — зникнути безслідно, назавжди. *Ці вірші прочитавши раз — негайно киньте в унітаз. Там потоне все воно, як і будь-яке лайно* (Ю. Луканов, Козюльки).

2. **Що-небудь неякісне, непридатне, погане.** *А до ранку у нього з дівками була розвага, з легкими варіаціями. У компах вони не шарять, та йому цього лайна й на роботі вистачало <...>* (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

3. **Що-небудь гидотне, мерзотне.** *Да, геніально, давай поговоримо про марноту марнот, світ — лайно і люди в ньому*

актори <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

◆ **Вийти з лайна́ (з гівна́)**, вульг.-просторозм. — мати досвід проживання в прилизливих, важких умовах <...> *Я сам вийшов із бруду <...> Із грязі в князі? — навіщось запитала я. Вважай, із лайна <...>* (М. Матіос, Бульварний роман); **Витя́гувати / витя́гти з лайна́ кого**, вульг.-просторозм. — допомогти кому-небудь у біді, позбавити когось від прилизливих, важких умов існування або від неприємної ситуації; **Власне лайно́ ні смерді́ть, ні па́хне** (прислів'я), вульг.-просторозм. — людина не зважає на власні хиби, вони їй не дошкуляють; **Вто́піти у лайні́ кого**, вульг.-просторозм.: а) жорстоко розправитися з ким-небудь, знищувати когось (перев. з погрозою); б) зіпсувати кому-небудь репутацію, образити, зганьбити когось. — *Ну що, добилися свого? Добилися? Втопили мене в лайні? Втопили? Ну що, тепер задоволені? Святкуєте перемогу? Так?* (М. Гримич, Магдалинка); **Лі́пнути / прилі́пнути, як лайно́ до штані́в (до спóдні́в) до кого**, вульг.-просторозм. — дуже набридати кому-небудь, чіплятися, приставати до когось. *Але ж воно, це чамрисько, цей Крутов, приліпло до неї, як лайно до споднів, і тягне каменем на своє дно!* (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький...»).

4. Незначна, ница людина.

5. Підла, мерзотна людина.

◆ **Кусо́к лайна́**, вульг.-просторозм. — нікчемна, ница, підлувата людина. *Вам під силу взяти себе за патли, піднятися і подивитися на себе, як на кусок лайна?..* (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Лайно́ собáче**, вульг.-просторозм.: а) що-не-

будь нічого не варте, те, що не заслуговує на увагу або має погану якість. *Хочеться інколи сказати, що все це лайно собаче, що все це дурнуваті і безпідставні міркування на важливі теми, для яких не маю елементарного досвіду* (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) (лайл.) погана, мерзотна людина. – *От лайно собаче. Я знову не влучив, – застогнав Костя* (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні); **Лантух з лайном**, вульг.-просторозм., лайл. – погана, мерзенна людина. *Світ прозорий, як буришин. Я – гандж у тому буришині. Або, по-простому, лантух із лайном* (І. Карпа, 50 хвилин трави); Я – всього лише лантух з лайном. Хоча, якщо подивитися на все це по правді, то наша система травлення – від стравоходу й аж до ануса – *лежить поза нами, це така собі транзитна труба, прокладена територією нашого тіла, але, попри внутрішність – зовнішня* (О. Криштопа, А я яй!); **[По вуха] в лайні** (в гівні), вульг.-просторозм. – у страшенно принизливих, нестерпних умовах існування або обставинах. *«Ми всі по вуха у лайні. Якщо народні обранці таке творять, що говорити про простих смертних?»* (С. Бортніков, Карателі); **Упав ся в добро́, як сли́вка в лайно́, зах., вульг.-просторозм.** – оженившись, потрапив у багату, але лиху сім'ю (про чоловіка); **Як му́хи над лайно́м**, перев. з дієсл. кружляти, вульг.-просторозм. – дуже активно, з великим ентузіазмом. *Усі вони палили, пили, закусували і, мов мухи над лайном, кружляли в розмові довкола всякої срамоти* (В. Діброва, Проект «Діброва»).

• – у функції об'єкта образного зіставлення: <...> *«Його дурнуватий мозок розле-*

тівся на всі боки, ніби пташине лайно» (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – метафоричне переосмислення: *Міцна людина не копається у лайні само-рефлексій* (С. Процюк, Тотем).

ЛАЙНІОК, ч., зневажл., лайл. Те саме, що **ГІВНІОК**. – *Ах ти ж, лайнюку малий!* (В. Слапчук, Калюжа пізнання).

ЛАПАТИ, недок., кого, просторозм. Грубо, хтиво хапати руками (перев. за інтимні частини жіночого тіла). – *Ой козаче, козаченьку, де-с ся заталапав?* – *Я в лісочку по пісочку дівчиноньку лапав* (Бандурка); *Я на бочці сидю, З бочки капає, Ніхто заміж не бере, Тільки лапає* (Українські сороміцькі пісні); *Дрібний дощик іде, З стріхи капає, А мій милий не того, Тільки лапає <...>* (В. Древлянський, «Ой, мамо...»); *Захотіла мене дуже Молодиця Зіна І взялася научити Грать на піаніно. Але моїм пальцям Було не до гам, Лізли під спідницю І лапали там* (С. Близнюк: В. Даниленко – Сучасна українська літературна містифікація).

Пор. ПОЛАПАТИ.

ЛАТАТИ кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Гоп, Сидір, латай мене, Вилатавши, пускай мене* (Українські сороміцькі пісні).

ЛАТКА, ж.: ♦ **Чорна латка**, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *Дала би-м ти, мій миленький, дала би-м ти, дала. Та за тоту чорну латку була би мні мама* (Коломийки Прикарпаття).

ЛАХУДРА, ж., вульг.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Жінка легкої поведінки; по-вія. *Вибігав Гадан, <...> ліричних геро-їнь називав курвами й лахудрами...* (О. Яровий, Чекання несподіванки); 2.

Щось у ній є. Таке, що навіть переважає острах. Скоро вже й Мулік вийде, а я все не відірвусь від цієї обманної лахудри (П. Вольвач, Кляса); <...> коли трахаєш, то не добереши, чи це затягнута у модні лахи студентка, чи пліснява, але з перцем, великосвітська лахудра (О. Ульяненко, Квіти Содому).

2. Неохайна жінка, яка опустилась.

■ Існує дві версії походження цього слова:

1) О. Горбач припускав, що «значення ("жінка") виникло із переконання, що жінки нічого іншого й не роблять, що "зуби сушать", сміються (*лахн*). Значення "неохайна жінка" викликане, мабуть, асоціацією слова *лахудра* зі словом *лах(ман)*». Горбач 2006: 359; 2) походження цього слова пов'язують з *лахон* «танчірка». Вальтер, Мокиєнко 2000: 98.

ЛЯЯТИ, *недок.*: ♦ **Ляяти в батька, в матір (по-москівському)** – ляяти нецензурними словами. Як позичає, то всі боги викладає; а як віддає, то в батька-матір лає (Усна мова).

ЛЕГКА, *ж.*, у знач. ім., *просторозм.* Те саме, що **Жінка легкої поведінки** (див. **ЖІНКА**). Вона була з легких, тобто легко велася, бо щоразу траплялася мені з іншим чуваком (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ Слово виникло у результаті okazіональної еліптичної субстантивзації тричленного словосполучення *жінка легкої поведінки*.

ЛЕЖАТИ, *недок.*, з ким, *евфем.*, *заст.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися.

■ Бере початок із «Старого завіту», де неодноразово вживається у цьому значенні, напр.: «І він [Амнон] був сильніший від

неї [Тамари], – і збездістив її, і лежав із нею».

♦ **І попів'я дівка, коли з хлібом лежить, то не моли́ться** (прислів'я) – служителі релігійного культу, як і прості смертні, злягаються.

○ – мовна гра (римування): У Горожінці лежить чоловік на жінці. Ой жаль мені і не жаль, Що з поганою лежав (Лель, 1994, № 5).

ЛЕЙТЕНАНТ, *ч.*, *жарг.*, *заст.* Первинний сифіліс.

■ Див. коментар до **Генерал сифіліс** (див. **СІФІЛІС**).

ЛЕНОК, *ч.*: ♦ **Простирати ленок по долині, фольк.-поет.** – здійснювати статевий акт; злягатися. Ходи, любко, до мені Та будемо простирати Ленок по долині (Цит. за: Виженко 2005).

ЛЕСБА, *ж.*, *жарг. (мол.)*. Лесбіянка.

ЛЕСБІ, *ж.*, *жарг. (мол.)*. Те саме, що **ЛЕСБА**.

ЛЕСБІЙКА, *ж.*, *жарг. (мол.)*. Те саме, що **ЛЕСБА**. Якби вони були лесбійками, то я, не задумуючись, класифікував би їх за сексо-культурними критеріями як «активна» і «пасивна». Але ці субстанції не могли бути лесбійками (М. Бриних, Голосіння з-під снігу); [Митчиня:] Годі про це. Ти лесбійка? [Настя:] Ні. [Митчиня:] Чому? [Настя:] А якби я сказала «так», то ти б також запитала: «чому?» (Б. Жолдак, Голодна кров).

ЛЕСБІЯНКА, *ж.* Жінка, статевий потяг якої спрямований на жінок.

■ Від назви о. Лесбос у Стародавній Греції, де жила поетеса Сапфо (7 ст. до н. е.), якій приписують оспівування лесбійського кохання.

ЛЕСБО, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ЛЕСБОС. *Лесбо не лесбо, гомо не гомо, кожен кохати хоче законно <...>* (ПіК, 2002, № 37).

ЛЕСБОС, ч., жарг. (мол.). Лесбіянка. *<...> чи тільки одні страждальники, – ніжні хутрові тварини, лесбоси і гомосеки, – прагнуть вашого милосердя і волають про захист?* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ЛЕСБУХА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ЛЕСБОС. *Ця думка серед цих білих стін так мене вразила, що я готовий був трахати цю лесбуху три дні підряд, що б вона мені не запропонувала <...>* (О. Ульяненко, Ізгої).

ЛЕСЬКА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Те саме, що ЛЕСЯ.

ЛЕСЯ, ж., діал. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ЛІБЛЯДЬ, ж., дисфем., обш., згруб.-просторозм. Либідь – сестра легендарних засновників Києва – Кия, Щека, Хорива. *Кий, Щек, Хорив. І сестра їхня. Либлядь* (І. Окуневський, Чиряк).

■ **Контамінація Либідь і блядь.**

ЛИГАТИСЯ, недок., з ким, вульг. Вступати в інтимні, статеві стосунки з ким-небудь. *Таким, як я, самотнім лигатися з ним за честь було* (Г. Тарасюк, Новели).

Пор. ЗЛИГАТИСЯ.

■ *Лигати* – накидати віршовку на роги вола.

ЛИЗОДУПЕНКО, ч. Підлабузник, підлиза; той, хто любить грубі лестоці. *Хрунько-подібних лизодупенків у нас ніколи не бракувало* (Поступ, 2004, № 210).

ЛИЗОЖОПСТВО, с., вульг.-просторозм. Підлабузництво.

ЛИМОНІ, мн., жарг. (мол.). Жіночі груди. Синонім: ЦИТРИНИ.

ЛИНДИК, ч., діал. (гуц.). Клітор. *Заболіла головочка, засвербіли плечі Та й засвербив самий линдик, як настане вечір* (Коломийки Прикарпаття).

■ З рум.: *lindic* «клітор». ЕСУМ, 3, 235.

ЛІНВА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Він тоді взявся сам за свою линву обома руками, і ще кінець залишився. Він тоді каже: – А що ж ви казали? Що нема за що взятися, а тут ще й зайве є!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ **Первісно:** товстий канат.

ЛИСИЧКА-ВЕРТИХВІСТКА, ж., евфем. Жіночі геніталії. – *Послухай, яка в тебе зараз красива лисичка-вертихвістка! Як розтулена троянда. Ніби її щойно зросили цілющою водою* (М. Матіос, Бульварний роман).

ЛІТИ, недок., евфем., згруб.-просторозм. Мочитися.

Синонім: ВІДЛИВАТИ.

ЛИХОВАНЕЦЬ, ч., заст. Чоловік, який дуже упадає за жінками.

ЛИХОВАНКА, ж., заст. Жінка легкої поведінки.

ЛИХОВАНЬ, ж., заст. Розпуста; статева хтивість.

ЛИХОСЛОВИТИ, недок. Уживати лайливі нецензурні слова.

ЛІЧКО, с., жарг. (бурс.-сем.), ірон. Зад; сідниці.

ЛІБІДО, с. Статеве бажання, хтивість або імпульс, який іде від біологічного сексуального інстинкту.

■ Від лат. *libido* «бажання, потяг».

♣ – мовна гра (паронімічне зближення слів): *Відлебеділо лібідо* (Ю. Позаяк, Шедєври).

ЛІЖКО, с., *евфем., просторозм.* Статеві стосунки. *Досі ви спілкувались із жінками, маючи перед собою кінцеву мету – ліжко* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ Семантичне перенесення з місця сексу на секс. Пор. в амер. секс. сленгу фразеологізми із семантичним центром *bed* «ліжко»: *go to bed with* «злягатися», *bed sports* «статевий акт», *bed with somebody* «злягатися», *bed bunny* «жінка, яка швидко погоджується на статевий зв'язок (кролі часто вступають у статевий контакт)», *beddy* «жінка, з якою можливий статевий зв'язок», *beddable* «сексапільна жінка», *bed-ready* «готовий до злягання», *bedtime story* «секс». У мові У. Шекспіра: *bed-rite* «злягання», *bed-fellow* «сексуальний друг», «розпусний чоловік», *bed-swerver* «жінка, яка ухиляється від сексуальних обов'язків у ліжку». Richter 1993: 17. Пор. набуття сексуальної семантики назвами інших «постільних» аксесуарів: **ВИРІННЯ**, **КОЇКА**, **МАТРАЦ**, **ПОДУШКА**, **ПРОСТИРАДЛО**.

◆ **Затягнути в ліжко**, *кого*, згруб.-просторозм. – спокусити, змусити кого-небудь до статевих стосунків. *Фраза «подивитися відео» поступово витіснила в побуті лондонської молоді більш звичну для мене фразу «випити кави», коли хтось когось приводить до себе додому з явним бажанням затягнути або бути затягнутим у ліжко* (С. Пиркало, Не думай про червоне); – *Ех, якби мені довелося втерти сопельки такий красунечці –*

просто тобі зірці індіан муві – я би неодмінно затягла її собі до ліжка (І. Карпа, Перламутрове порно); **Іти (йти) в ліжко з ким**, *евфем.* – бути готовим до злягання з ким-небудь. *Чоловіки наші звикли: жінки – це власність. Просто зобов'язана в ліжко йти* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі); **У ліжку**, *евфем.* – під час статевого злягання. *Прости мене, Господи, я б жіночого щастя у ліжку ніколи і не звідала б, якби не Кирило* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

Лізти, *недок., на кого і без дод., вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт з жінкою. *Гарно було баранину їсти, Гарно було на Марусю лізти* (Бандурка); *Наварила, напекла, да нікому їсти, Розставила ручки, ніжки, да нікому лізти* (Бандурка).

◆ **Лізти між ноби див. НОГА**; **Про мене лізь на мене, але що мати скаже?** (приказка), *жарт.-ірон.* – відповідь дівчини на відверто-цинічне залицяння парубка.

ЛІКАРСТВО, *ж., евфем., просторозм., жарт.* Статевий акт. – *Але психіатр сказав, що тобі потрібен мужчина!.. – Мамо! Ну скільки можна! Який там мужчина! Тут жити не хочеться, а ти <...>.. – Ну не хочеш як мужчину – то хоч як лікарство!..* (Л. Тарнашинська, Клінічний випадок).

■ Метафоричне перенесення на основі того, що ліки є чимсь рятівним, життєво необхідним, корисним і т. ін. Пор. в амер. секс. сленгу *medicine* (медицина) «ліки». В українському еротичному фольклорі одним з поширених сюжетів є оповідь про вайлуватого, не дуже розумного чоловіка, який не хоче мати статевих

стосунків із своєю жінкою, а та вдає з себе смертельно хвору і хитрістю змушує чоловіка до злягання з нею, після чого між подружжям відбувається діялог: – *А що, жіночко, допомогло тобі це лікарство?* – *Ой, се то одинокє лікарство, яким ти мене урятував і лиш цим мене лічи.* Комізм цього сюжету полягає в тому, що нерозумний чоловік починає жалкувати: – *Ото якби я був це лікарство вперед знав, то я би був поєбав свою маму і сестру, то вони би були не вмерли, а так пропало...* Пор. також лікувати, дохторувати «здійснювати статевий акт» Григораш 2007: 11; рос. прислів'я: *живот на живот – все заживет* «фізичне кохання вилікує все». Флегон 1973: 113.

ЛІКУВА́ТИ, *недок., кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт (тільки про чоловіка). *Та як зачъив мій миленький мене лікувати, То не могла-м три години із постелі встати* (Цит. за: Лесюк 2007).

ЛІНІВИЦЯ, *ж.* Жіночі геніталії. – *А як будеш? – ловила руки свого господаря й давала легеньких циглів його нахабному месникові, який норовив нібито заспокоїти, а насправді – розпалити лінивицю, що показувала своє безсоромне рильце з-під прозорої нічної сорочки* (М. Матіос, Бульварний роман).

ЛОВЕЛАС, *ч.* Вправний спокусник жінок; джигун, гульвіса.

■ З англ.: *Lovelace* – прізвище героя роману англ. письменника С. Річардсона «Клариса» (1747–1748).

ЛО́ЖЕ, *с.:* ♦ **Непра́вого ло́жа**, *евфем., зах.* – незаконнонароджена дитина.

ЛО́НО, *с. 1.* Тіло жінки: груди або утроба.

2. Жіночий статевий орган. *Облизую губи, на яких висох сліз її лона, заплющую очі, повертаючись у пам'яті до Насті, до розкішного оголеного тіла, від якого ще півгодини тому втрачав розум* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ЛОСКОТА́ТИ, *недок., кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт. *Чи чуєш ти, чоловіче, Що мій півень кукуріче! Чом ти мене не лоскочеш, Бо я бачу, що ти хочеш!* (Українські сороміцькі пісні).

ЛОСКОТУ́НЧИК, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган.

ЛО́ТОС, *ч.:* ♦ **Верші́на подвійного лото́са** – жіночі груди.

■ Даоський сексологічний термін.

ЛО́ТРА (ЛЬО́ТРА), *ж., розм., зневажл.* Розпусниця. *Вона городська лотра* (Сл. Гр., 2, 378). *Спиши слова, татуйровку зроблю, грубо й розв'язливо підхоплює з неї зовсім інша жінка, цинічка з явно приблатньонними, ніби з «зони» вивезеними манерами, <...> якщо людина в цілому (кожна!) – одна велика в'язниця, то звичайно раніше та лотра мешкала в ній десь у найдальшій камері <...>* (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

♦ **Швидкий як льо́тра**, *народн., жарт.* – швидка, жвава людина.

■ Знім.: *внім.* *Lotter* «ледар», *liederlich* «недбалий, безладний, розпусний». ЕСУМ, 3, 293. Пор. у днруськ. *лотыгство* «розпуста» Срезневский И. Словарь древнерусского языка. – М., 1989, т. 2(1), с. 48.

ЛОША́К, *ч., просторозм.* Те саме, що **ЖЕ-РЕБЕ́ЦЬ**. *І, маючи в анамнезі кілька років тяжкої муки з трьома статевими*

недоделками (одне одного краще!), ти йдеш на заклик того лошака, який віртуозно легко знаходить де, як і куди (Є. Кононенко, Без мужика).

ЛУПЕЗДРИКИ, мн., згруб.-просторозм., жаргт. Соняшникове насіння.

■ Контамінація *лупати* «дивитися» і *пиздити* «говорити, розмовляти».

ЛЬОРВА, ж., діял. (гуц.). Те саме, що ЛЯРВА 1.

ЛЬОТКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Повія; жінка легкої поведінки.

■ Від ЛОТРА.

ЛЬОТРА див. ЛОТРА.

ЛЬОФА, ж., діял. (гуц., закарп.), згруб.-просторозм. Те саме, що ЛЬОХА. *Кой идете, хлопці, в таниць, Биріть в руки букы, Бо у льофи сусыдської зубы ги у суку* (Русинський ерос).

ЛЬОХА, ж., зах., згруб.-просторозм. Повія.

■ Первісно: «свиня-самка, свиноматка». Асоціативний зв'язок *свиня* – жінка за соціостатеву ознакою є семантичною універсалиєю. У сленгу амер. геїв *rig* – застаріле слово на позначення жінки як суперниці чоловіка-гомосексуала, етимологія цього слова виводиться з гр. *χοῖρος* «жіночі геніталії», «свиня». Richter 1993: 166.

Синоніми: ГУКЛЯ, МАЦЬОРА, СВИНІЯ.

ЛЮБА́С, ч., діял. Коханець.

ЛЮБА́СКА, ж., діял. Коханка.

ЛЮБИ́ТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. У цьому ж готелі ви курите траву <...> і любите осіб протилежної статі, якщо можете організувати так, щоб сусід із вашого

здвоєного номера кудись дівся на певний час (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ЛЮ́БКО, ч., діял. Те саме, що ЛЮБА́С.

ЛЮБОВ, ж. 1. Статеві, інтимні стосунки. Один раз на тиждень – із суботи на неділю – любов із рідним чоловіком, графік такий витворився (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

◆ **Податися на любов**, жарг. (бурс.-сем.): а) залиятися до кого-небудь; б) зрадити (про чоловіка або жінку).

2. Статевий акт.

◆ **Швидка любов** – те саме, що **Швидкий секс** (див. СЕКС). Тут можна за копійки купити <...> перуки, дешеві прикраси, маріхуану, швидку й, знову ж таки, недорогого любов і таке інше (С. Пиркало, Не думай про червоне). Синонім: **Мішаче кохання** (див. КОХАННЯ).

ЛЮ́ЕС, ч. Сифіліс.

■ Від лат. *liēs* «зараза, пошесть».

ЛЮ́ІС, ч., розм. Те саме, що ЛЮ́ЕС.

○ – перехід у власну назву: *Я загину раптом. А не урочисто – Під трамвайним рухом, а не священнодійно, Смертю вму Верхарна, смертю вму Люїса* (В. Ярошенко, Луни);

– метафоризація: *Скоромовка махновського «люїса» Мої видива, врешті, означить. І, негадано, ти намалюєшся, Під одежею гола й гаряча* (П. Вольвач, Бруки і стерні).

ЛЮ́ЛЬКА, ж.: ◆ **Люльку розкурити** – привести чоловіка у стан статевого збудження. *Ти то ловка, ти й весела, у стану тоненька, Вмієш люльку розкурити, віддатись гарненько* (Цит. за: Виженко 2005); **Червона ліолька**, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган.

ЛЯЛЬКА, ж., *евфем., фольк., розм.* Чоловічий статевий орган. <...> *Ой, мамо, і штани спускає, Ой, мамо, таке, як качалка! – Не бійся, доню, бо то твоя лялька (Українські сороміцькі пісні); Як тільки закрилися двері за нами в хлів, я зразу уледіла, що його лялька встала, як Ванька-встанька, як олов'яний солдатик! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).*

ЛЯРВА, ж., *презирл. або лайл., просторозм.*

1. Розпусна жінка; повія. *Скільки навколо дівчат, як маківки добрих, роботящих, не, вперся в одне, в оту лярву задрипану і не знати, що витіваєш (В. Шевчук, П'ятий номер); [Альфред Юхимович:] <...> От вчора, після вечері, вам звонила якась лярва, мол так і так, кидай все, приїзжай їбати <...> (Леся Подерв'янський, Піздец); Рожеві окуляри, і лярви за долари (О. Забужко, Закон Архімеда); Нема життя. Хоча б їдну дешеву лярву для рядових. Знов ціни підняли «чекістки» (В. Слапчук, Навпроти течії трави).*

2. *жарг. (мол.).* Жінка; дівчина. *Ми повертаємося назад. Спустошені. Мені ще якась лярва запхнула до рота таблетку, і тепер не голова, а чавун (Ю. Шинкаренко, Самовбивця); «Досить, – утом-*

лено каже, – я давно все зрозуміла, ще тоді, коли почав раніше (як ніколи!) від мене повертатися, в тебе в общазі є якась лярва, я знаю це, Віталік, тільки не перебивай мене!» (А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ 3 лат.: *larva* «злий дух, привид».

✧ – у ролі об'єкта образного зіставлення: *Дні й ночі надходили справа і зліва, пропонуючи себе, як наглі лярви (І. Карпа, 50 хвилин трави); Нема, нема, нема таких [слів] в лексикології, а з мішанини кривд і крихт, як з лярви голої, – один хосен, що переспши (Б. Щуравський, Західний вітер).*

ЛЯРВІНА, ж., *діял. (наддніпр.), лайл.* Те саме, що ЛЯРВА.

ЛЯС, ч.: ♦ *Морг лясу*, *зах. (львів.), жрм., жарт.* Волосся на жіночих геніталіях.

■ *Морг* «загін поля, сіножаті (прибл. 50 арів)» < нім. *Morgen* «те, що можна обробити за один день» (25,2 ара) [1 ар = 0,01 га]. Горбач 2006: 235. У пол. *las* (ліс) «жіночий статевий орган». Lewinson 1999: 115.

ЛЯФІРІНДА, ж., *зах.* Коханка.

■ 3 пол. секс. сленгу: *lafirynda* «повія» < фр. *la* і чеськ. *frnda / frinda* «кокетка». Lewinson 1999: 114.

М

МАГНІТНИЦЯ, ж., *евфем.* Жіночий статевий орган.

МАГНАТ, ч.: ♦ *Пограбований магнат-воевода, евфем., книжн.* – чоловічий статевий орган.

МАДИСТКА, ж., *жарг. (бурс.-сем.).* Повія.

■ 3 рос.: *модистка* «майстриня, яка виготовляє жіночі капелюшки; кравчиня».

МАЙКА, ж., *арг.* Жіночий статевий орган.

■ Про табуйованість цього слова свідчить той факт, що після 1939 р. [нащадки нововивжівських кожухарів] унікалі, со-

ромилися вживати літературне українське *майка* «вид одягу». Дзендзелівський 1996: 265.

МАЙОНЕЗ, ч., жарг. (мол.), жарт. Сперма.
МАЗНИЧКА, ж., фольк. Жіночий статевий орган.

МАК, ч.: ♦ **Мак головатий**, фольк.-поет. – чоловічий статевий орган. *На городі мак головатий, Любив мене дяк бородатий* (Цит. за: Виженко 2005); **Тёрти мак див.** **тёрти**; **Товкті у ступі мак** – здійснювати статевий акт. *Передком, задком і так, Як товчуть у ступі мак. З криком, з лементом, зі схлипом, Із підмахом, із підстрибом* (Лель, 1999, № 2).

МАКАЧУЛА, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

МАКІТРА, ж., евфем., фольк. Піхва. *Ой звідки ти, дівчинонько, Чи не з Перемисля? В тебе така, як макітра, В мене – як півдишля* (Українські сороміцькі пісні).

МАКОГІН (МАКОГОН), ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Ой дам тобі, мій миленький, горівки півлітри, Лиш принеси макогона до мої макітри* (Цит. за: Лесюк 2007); *Ревізор питає: Де, сину, та макітра, що тато табаку тре? Хлопець: у мамі між ногами. – А макогін де? – У тата в штанях* (Анекдот).

МАКОГОН див. **МАКОГІН**.

МАКОДЗЬОБ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ На основі оповідання «Макодзьоб» з сороміцького фольклору про дівчину, яка хвалилася тим, що може пересецяти скирту сина, а парубок позбавляє її цієї здатності: «Пішов він, натер маку, та й пішов до тієї дівки бавитися. Бавилися. Він їй

маку давав (вони сиділи), та й багато маку розсипав по її подолку. – Але той мак треба визбирати, гріх, щоб валявся, – каже дівка. Збирають, але мак утікає, не можуть ради дати. Парубок каже: Знаєш, я маю спосіб. Взяв та й витяг свого, та й зачав ним збирати. Але мак залетів між ноги! Та як зачне шукати того маку, а далі як надивав волосся та дірку...» (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАЛАКІЯ, ж., жарг. (бурс.-сем.). Онанізм.

■ У днурськ. функціонувало у знач. «блуд ручний» (Срезневський І. Словарь древнерусского языка. – М., 1989, т. 2(1), с.102). < гр. *μαλαχία* «те саме, що “блуд ручний”». Пор.: **Малáхвію трусіти** (див. **МАЛАФ'Я**).

МАЛАФ'Я (МАЛАФЬЯ; МАЛАХВ'Я; МАЛАХВІЯ), ж., просторозм. 1. Сперма. [Корделія:] *Дивись, татуню, я знайшла гандона.* <...> *З його сріблястих пелюстків, як перли, стікають сльози, росяні, яскраві* <...> [Літр:] *Не перли то, а малахв'я вонюча! Це концентрація тих виблядків поганих, Що повзають, як блядські мандавошки По аглицькій землі* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

♦ **Втопіти у малаф'ї** кого, вульг.-просторозм. – учинити жорстоку фізичну розправу з ким-небудь (зпогрозою). [Привид:] *Чом не втопив я Тебе я у малаф'ї вонючій, як ти родився?* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Малáхвію трусіти**, вульг.-просторозм. – займатися онанізмом.

2. Полюція.

○ – у ролі метафоризованого слова, конотація «щось відразливе, огидне»: [Літр:] *Їбав <...> всю малахв'ю бенкетів і прийо́мів <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

МАЛАФЬЯ див. МАЛАФ'Я.

МАЛАХВІЯ див. МАЛАФ'Я.

МАЛАХВ'Я див. МАЛАФ'Я.

МАЛІНА, ж.: ♦ **Переср'яти** **маліну**, жарг. (мол.), вульг. — завадити якій-небудь справі або дії; зіпсувати задоволення.

МА́МА, ж.: ♦ **Насра́ти** **тво́й** **ма́мі** (див. НАСРА́ТИ); **Тво́ю ма́му**, у ролі виг., евфем., лайл. — те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). «*Що ж ти так стукаєш по клавіатурі, <...> твою маму, мабуть, хочеш, щоб тебе хлопцi так вистукували?*», відповідний хлоп такi знайшовся <...> (Дзвінка Матіяш, Риби головою праворуч); **Три́ста ма́му**, у ролі виг., евфем., лайл. — те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). *Гандзю, Гандзю, триста маму! Через тебе впав у яму. Через твої гладкі цици Я не маю молодийці* (Українські сороміцькі пісні); **Хай тобі (тво́ю) ма́му морд'є**, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм. — те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ).

МАМАЛІ́ГА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Як засунув мамалигу, потка сім раз трісла* (Коломийки Прикарпаття).

МАНА́ТИ, недок., евфем. 1. *кого*. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

2. *що*. Ігнорувати що-небудь, нехтувати чимсь. [Борис:] *Я мана́в оце повзання! Я їсти хочу* (Лесь Подерв'янський, Множення в умі).

МАНДА́, ж., общ., згруб.-просторозм.

1. Жіночий статевий орган. *Проститутка буха в Кривім Розі Продавала себе на морозі. Але як на біду застудила манду І почила, небога, у бозі* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

■ Польські лінгвісти категорично зауважують польське походження слова: <...> meda, menda, 'зоол. phithirius pubis a. pediculus pubis, owad polpokrywuy waszowaty' Słownik języka polskiego. Warszawa, 1902, t. II, s. 933. Проте пов'язане з назвою чоловічого статевого органа (первісно — тестикули; ядро, див. МУДО), є спільнослов'янським. Ковалев 2005; СРБ 2003: 194; Falowski 1996: 88. Висловлюється також думка, що походить це слово від дієслова *maniti, тобто *манда* — це те, що заманює, приваблює, спокушає. Утворилось за тією ж моделлю, що й *девербативи байда* (*bajiti), *кривда*, *правда* (*kriviti, *praviti), Отин 2006: 100. На такий етимологічний зв'язок вказує зближення лексем в укр. сороміцькому фольклорі: *На кладці стояла, Манду вимивала <...> Чорна, як циганка, Хлопчака приманка. Приманула, не дала: От така-то я була!*.. (Бандурка).

♦ **Пра́ти тудю́-сюдо́ю**, **щоб не смерді́ло мандю́**, вульг.-просторозм., ірон. — бути поганою господинею.

2. *презирл., лайл.* Жінка, перев. стара, негарна, вредна. *Ой за лугом, лугом Ходив кляп за плугом, А манда Уляна Волів поганяла, А манда Хведоська Усе волів хвицька, А манда Марина Передніх водила* (Бандурка).

♦ **Манда́ брусі́ловська (Іва́новича)**, вульг.-просторозм. — стара, негарна і вредна жінка; **Манда́ їбану́та**, общ., лайл. — стара, негарна і вредна жінка. *Дитя індустріальної хімії, злісна вигадка зоотехніків і похмільний жарт таксидермістів, істота з плексигласу, клізма в сраку на Івана Купала <...> Коротше, манда їбанута, по-іншому й не*

скажеш (Л. Дереш, Архе); **Мандá** -ля-ля, вульг.-просторозм., жарт. – крах, кінець. <...> А як нога почорніла, кажуть, все – манда-ляля, одрізати треба ногу нахуй (П. Вольвач, Кляса).

Синонім: ПИЗДА́ 3.

3. лайл. або презирл. Підла, мерзотна людина; негідник.

МАНДАВІШКА див. **МАНДОВІШКА**.

МАНДОВІШКА(**МАНДАВІШКА**), ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. Лобкова воша. – Ага, і в неї мандавошок підчепили всі троє (Ю. Покальчук, Те, що на споді); [Літр:] А! Хай в пизду ідуть! Ще не хватало Мені лічить під старість мандавошки! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Зустрічаються два приятелі. Давно не бачилися. Один стоїть і увесь час чується. Потім питає:– Слухай, ти чим своїх мандавошок лікуєш? – Нічим. – А як же? – А вони в мене не хворіють (Анекдот).

■ Лобкова воша. З пол.: *mędoweska* «лобкова воша» < *mądo* (споріднене з *мудо*), *weska* (відповідає укр. *воша*). ЕСУМ, 3, 380.

◆ **Мандавішки розводити**, обсц., згруб.-просторозм., зневажл. – говорити щонебудь неправдоподібне, нісенітницю. – Який у хера дощ! <...> Ми вдосвета вийшли на мисливство, цілий день просідали в засідках і хоч би одна хмарина проб'єгла по небу. А ти тут мандавошки розводиш (В. Скуратівський, Жеребець).

2. презирл., лайл. Нікчемна жінка.

3. лайл. Мерзотна, підла людина.

4. зневажл. Надокучлива людина.

МАНДИЦА див. **МАНДИЦЯ**.

МАНДИЦЯ (**МАНДИЦА**), ж., обсц., згруб. Те саме, що **МАНДА́** 1. Ой зять тецю

взуває, Під сподницю заглядає, Чі широкá сподниця, Чі велика мандица <...> (Українські сороміцькі пісні).

МАНДІТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм., презирл. Говорити нісенітницю. Синонім: ПИЗДІ́ТИ 1.

МАНДМУАЗЕЛЬ, ж., дисфем., жарг. (мол.), вульг. Дівчина, молода жінка.

■ Перекруч.*мандмуазель* на основі зближення з **манда**.

МАНДОЛІНА, ж., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган.

МАНДРЬО́ХА, ж., просторозм., зневажл. Жінка легкої поведінки. Квартал єсть цілий волоцюг, моргух, мандрьох, ярижниць, п'яниць (І. Котляревський, Енеїда); І якщо буде, то лише з грудною дитиною і тою мандрьохою, яку він так необачно підчепив (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ У «ієрархії» жінок легкої поведінки, названих І. Котляревським в «Енеїді» (ДІПТЯНКА, ХЛЬОРКА, ЯРИЖНИЦЯ), «мандрьоха» є найменш негативно конотованою (у вищенаведеній цитаті вона йде за невинною «моргухою» – кокеткою, а І. Котляревський уживав подібні назви у переліку по низхідній). Мандрьохою називали одружену жінку, яка залишила сім'ю і пішла блукати по людях. Так називали й тих, які з незаконнонародженою дитиною йшли з рідної домівки. Мандрьоха не завжди була пропащою жінкою, повією. Ставицький 1989: 248. У Словнику Б. Грінченка *мандрьоха* тлумачиться як «бродяга, потаскуха». Сл. Гр., 2, 404. Найточнішим синонімічним відповідником «мандрьохи» можна уважати діял. **ТЯГАНІНА**.

МАНТАЧИТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> без рук,

без ніг, а невтомний прутень денно і
ночно мантачив нев'янучі ерогени ко-
ханої (А. Морговський, Салаїха, нера...).

- Первісно: гострити, направляти косу ман-
тачкою.

Пор. ВІДМАНТАЧИТИ.

МАНЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Те саме,
що МАНДІА.

МАНІОРКА, ж., евфем., зах. Жіночий ста-
тевий орган.

МАРУСЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіно-
чий статевий орган.

МАРУХА, ж. 1. жарг. (крим.). Повія. По-
мийника не надто любили дівчатка,
тому він щоразу, коли користувався по-
слугами «марух», під кінець нещадно бив
їх (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

2. жрм. Коханка. Шурка Кукса раптово
пригадав, що в тому районі, де жила
його остання маруха на Подолі, розби-
рають старі будинки і там цілком мо-
жуть лишитися якісь поганенькі двері
(В. Шевчук, Місяцева зозулька із ласті-
в'ячого гнізда).

3. жарг. (мол.), зневажл. Дівчина, жінка.
«Питал міня мусар, с-сука пазорная, –
підзигикують Пашок з Єгором, чуючи
магнітофонні схлипи якоїсь естрадної
марухи <...>» (П. Вольвач, Кляса).

МАРФУТКА, ж., евфем., фольк., просто-
розм. Жіночий статевий орган. – Ну, стій-
те же, свахо, і не рухайтесь, я три рази
обведу своїм кругом твоєї марфутки
<...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАСЛО, с.: ♦ Бити масло, жарг. (бурс-
сем.). – займатися онанізмом; Збивати
масло, евфем., фольк. – здійснювати
статевий акт; Щасливе масло, евфем. –

зволоження стінок піхви, яке полегшує
проковзування пеніса усередину.

Синонім: Сік радості (див. СІК).

МАСТИТИ, недок., кого, евфем., просто-
розм. Здійснювати статевий акт; зляга-
тися. Дідо бабу так мастив, що відпала
потька (Коломийки Прикарпаття).

МАСТИТИСЯ, недок., евфем., просторозм.
Здійснювати статевий акт; злягатися.

МАСТУРБАЦІЯ, ж. 1. Стимулювання ге-
ніталій, головним чином пеніса і клітора,
руками.

■ Від лат. *masturbor* < *manus* «рука» і *stur-*
pro «оскверняти».

♦ Символічна мастурбація – різноманітні
рухи, які, як уважають, замінюють мані-
пулювання генітальними органами (пе-
нісом або клітором): потирання носа,
смикання за мочку вуха, сплітання пасем
волосся, маніпулювання годинником або
поправлення галстука, оплески і т. ін.
The Wordsworth Dictionary of Sex 1994:
253–254; Плущер-Сарно 2005: 23.

2. жарг. (мол.). Одноманітна, втомлива і
безрезультатна діяльність, яка дратує ви-
конавця і/або того, хто її спостерігає. –
Колективна мастурбація, – говорить
Гаїшпер до неї, ніби вітаючись... (С. Жа-
дан, Біг Мак).

МАСТУРБУВАТИ, недок. Стимулювати ге-
ніталії руками. – Леббенч, починай мас-
турбувати. Світло! Камера! Мотор!
Кадр перший, дубль перший, поїхали! (Із-
дрик, Павільйон).

МАТ, ч., просторозм. Непристойна лайка,
лихослів'я.

■ Слово *мат* первісно мало значення «го-
лос» (рос. *благим матом*). Експресивної
семантики «непристойна лайка» воно на-

було вторинно – під впливом асоціацій із словом *мать*, яке активно уживається у російській лайці. СРБ 2003: 197.

- ◆ **Гніти мати, просторозм.** – лаятися матірними словами; **Нóги ма́том у кого, згруб.-просторозм.** – дуже криві ноги; **Очі ма́том у кого, згруб.-просторозм.** – у кого-небудь косі очі, несфокусований погляд; **Сто́яти ма́том, згруб.-просторозм.** – бути у незграбній позі.

МАТИ¹ (МА́ТИР), ж.: ◆ В чо́му ма́ти роді́ла, просторозм., ірон. – голий, без будь-якого одягу; **До йба́ної ма́тері (к їбе́ней ма́тері), у ролі виг., евфем., обсц., згруб.-просторозм., лайл. або презирл.** – уживається для вираження злості, бажання позбутися кого-, чого-небудь; **геть! Ё́би [я] ї́х (ї́ї і т. ін.) ма́тір, у ролі виг., обсц., лайл.** – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). **Заї́хав гали́цький піп на го́стину до угорського, та й по́чув, що там лю́ди ли́хословля́ть. Та й ка́же до го́сподаря: «Як тут у се́лі лю́ди по́гано ла́ються! Ви б ї́х учи́ли, щоб по́кинули!» Той скри́кнув з розпу́кою: «Та чи я ї́х не вчу? Та вчу, ё́би я ї́х ма́тір, вчу, але гада́єте, що тій по́роді то по́може?»** (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Йба́на ма́ти, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.:** а) (несхвальн.) уживається для вираження незадоволення, злоби, роздратування; б) уживається як заклик до якої-небудь дії; в) уживається для вираження задоволення, захоплення і т. ін.; **Ла́ятися в ба́тька, ма́тір, просторозм.** – матюкатися; **Ма́тері йо́го (тво́їй і т. ін.) кові́нька (перековінька, ко́рінь), у ролі виг., евфем., просторозм., жарт., лайл.** – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). – А на Лівому в них артилерія, –

недовисловив свою думку Ганджа і філософськи додав: – *Матері твоїй перековінька* (П. Солодько, Четверта революція); **Ма́тері тво́їй сто ху́в (роздво́єних, перелáманих); Ма́тері тво́їй ху́й соба́чий, у ролі виг., обсц., лайл.** – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ); **Насе́ру тво́їй ма́тері, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження презирства, байдужості до кого-, чого-небудь; **хай то́бі гре́ць! Си́ноніми: На се́ре́дні́й мі́ста** (див. МІСТО); **НАСЕРОМА́ТРЕ; Пизда́ ва́ша ма́ти, у ролі виг.** – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). [Данко:] *Шо поставали, пизда ваша мати?! (Лесь Подерв'янський, Данко); Поси́ла́ти / поси́ла́ти до йба́ної (к їбе́ней) ма́тері ко́го, обсц., згруб.-просторозм., лайл.* – лаяти кого-небудь, виражаючи обурення, відсилаючи геть; **Я́по́на ма́ти, у ролі виг., евфем., просторозм.** – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. МАТЬ). *Я́пона ма́ти! Хі́ба це «Тойо́та»?* (З радіореклами).

МАТИ², недок., кого, евфем., просторозм.

1. Зді́йснюва́ти ста́тевий а́кт з ким-небу́дь. – *Сука... Зате тебе вже ма-ли! Ото мали – кому не лиш було <...> А я, дурень, підібрав <...>* (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита).

■ Маскулі́нно марко́ване дієсло́во з семанти́кою воло́діння. Пор. у рос. *поиметь* «злягатися з жінкою, без кохання; можливе уживання із знуцанням, зловтіхою».

◆ **Ма́ти жі́нку, евфем.** – зді́йснюва́ти ста́тевий а́кт з жі́нкою. *По-перше, понад місяць не мав жінки, бо ж в Англії, у середовищі українців, це питання просто відпадало* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

2. Залучати кого-небудь до будь-якої форми сексуальної активності. <...> *секс по телефону, мене також колись так мали – удома, в себе в хаті, не де <...>* (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

◆ **Ма́ти секс** з ким, *евфем.* – здійснювати статевий акт з ким-небудь або бути залученим до будь-якої форми сексуальної активності; **Ма́ти в усіх (різних) по́зах** кого, *згруб.-просторозм.* – лягати кого-небудь, принижуючи; **Ма́ти у за́дниці** *див.* ЗА́ДНИЦЯ; **Ма́ти на со́бі**, *евфем., народн.* – мати менструацію.

✧ – мовна гра, заснована на актуалізації двох значень дієслова: *Вип’ємо за те, що всі люблять, але... не завжди мають! Тож вип’ємо за гроші, щоб ми їх завжди мали!* (Тост).

МА́ТИР *див.* МА́ТИ¹.

МА́ТИРНИЙ, а, е, *просторозм.* Який містить непристойні слова і вислови, пов’язані з сексуальною сферою.

МА́ТКА, ж. Внутрішній орган жінки, в якому розвивається зародок.

◆ **Ма́тка опусти́лась (в труси прова́лілась)**, *вульг.-просторозм.* – уживається для вираження захоплення, здивування (у мові жінок); **Сказ ма́тки**, *згруб.-просторозм., несхвальн.* – постійне прагнення жінки до злягання; німфоманія.

МАТНЯ́, ж. 1. У грубо пошитих селянських портках місце між холошами.

■ Праслов. *matica* «середня частина» < *mati* «мати». ЕСУМ, 3, 415.

◆ **Ви́хопитися з матні́**, *згруб.-розм.* – вийти з біди, неприємної і складної ситуації.

2. Чоловічі дітородні органи.

МАТРА́С *див.* МАТРА́ЦІ.

МАТРА́СИТИ *див.* МАТРА́ЧИТИ.

МАТРА́СИТИСЯ *див.* МАТРА́ЧИТИСЯ.

МАТРА́Ц (МАТРА́С), ч. 1. *жарт.-ірон.* Жінка як статева партнерка чоловіка. <...> *ти вже знаєш, що таке бути з мужиком: це значить щочоночі бути матрасом* (Є. Кононенко, Без мужика).

2. *зневажл.* Жінка, яка охоче вступає у статевий зв’язок з випадковими чоловіками; розпусниця.

МАТРА́ЧИТИ (МАТРА́СИТИ), *недок., кого, згруб.-просторозм.* Здійснюватистатевий акт з жінкою. *Ти щаслива відіспатися на самоті, коли ніхто не матрасить* (Є. Кононенко, Без мужика).

МАТРА́ЧИТИСЯ (МАТРА́СИТИСЯ), *недок., згруб.-просторозм.* Злягатися з ким-небудь.

МАТУ́ЛЬ, ч., *діял. (наддніпр.).* Статевий орган чоловіка.

МАТЬ, ж.: ◆ **Їбсен твою мать**; **Ідрона мать**; **Йо́кара мать**; **Йо́па мать**; **Йо́рік твою мать**, у ролі *виг., евфем., лайл.* – те саме, що **Йоб твою мать** (*див.* МАТЬ). <...> *краєм свідомості, тобто крайока побачив, як кучеряве дитинча тягнеться ручкою до його, Толянової сумки. «Їбсен твою мать!»* (Б. Жолдак, Шизотерапія); – *Толю, здоров! «Йорік твою мать!»* – *мало не зірвалося в нього* (Б. Жолдак, Шизотерапія);

◆ **Їдрі́ (ідрі́, єдрі́) твою (ва́шу, йо́го і т. ін.) мать!**, у ролі *виг., евфем., обсц., згруб.-просторозм., лайл.* – те саме, що **Йоб твою мать** (*див.* МАТЬ). *Швидко, їдрі його мать, щоби ще встигнути до сусідки навпроти* (С. Процюк, Тотем); ■ **Калька з російської едри (едрит, ядри) твою мать**; вислів активно варіюється у російській народній мові.

Йоб (їбати, їбать, їбі, діал. юб) твою (ва́шу) [в Дарданелі] **мать**; **Мать твою** (ва́шу) **йоб**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для привернення уваги кого-небудь до чогось; б) уживається для вираження великого незадоволення, роздратування, обурення і т. ін.; та що ж це таке? та що ж це робиться? *Та знала, їбать твою мать, Хлопцям пиздки давать!* (Українські сороміцькі пісні); «*Йоб вашу мать! То це я приїхав зі своїм батьком аж із Західної, щоб ви мені цю істерику тут влаштовували? Пішли на хер! Я можу завтра поїхати!*» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); в) уживається для вираження здивування обставинами, які відкрилися і мають позитивну і негативну сторони; оце так! це ж треба! *Я біг і думав: йоб твою мать – 8:0!!!* (С. Жадан, Біг Мак); г) уживається для підтвердження, переконливості чого-небудь висловленого. [Павлік Морозов (до дітей):] *Стояті всім, їбати вашу мать!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Савка:] *Шо не ясно, йоб твою в Дарданелі мать?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу). ■ Натяк на Дарданельську битву під час російсько-турецької війни (1807 р.), у якій російські війська отримали перемогу. Лайка належить до військового соціолекту.

■ Вислів **йоб твою мать** відомий у багатьох слов'янських регіонах, насамперед там, де домінує сексуальна лайка: рос. *ёб твою мать*, серб. *jebet ti majku*, відома і тим мовам, де домінує «екскрементна» лайка: чеськ. *jebi tvoji tas*, словацьк. *jebet ti tvoju mat'*, укр. *йоб твою мать*. Пор. в інших мовах: англ. *mother-fucker*, ісп. (Мексика) *mentarle la madre*, угор. *baszom az anyadat*, рум. *futu-ți mama ta*.

Йоб (їбі) твою (його́, йі, їх) **мать**; **Мать його́ йоб** (вийоб), у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – уживається для вираження негативного, байдужого ставлення кого-небудь до сказаного. *Внав батько з гори – чорт його бери, батько здох – мать його йоб* (Усна мова); *А в нашого господаря Сивий лоб, Як не дасть нам горілочки, Мать його вйоб!* (Українські сороміцькі пісні); <...> *сам факт існування десь у зоні впливу Київського РОВД міста Харкова такого чудесного чоловіка, як Валерій Євгенович Бондар, примушує щоразу поправляти гімнастюрку, заправляти пасок і перевіряти ручні гранати. Школа житні, їбі його мать!* (ІБТ-Жадан); *Метаболізм, їбі його мать* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Курча́ [його́] мать див.* **КУРЧА́; Мать би твою пси ебали**, у ролі виг. – уживається як грубе прокляття; **Мать ва́шу п'ять у вісім**, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як «багатоповерхова лайка»: те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). *Про що б не говорив, сердито, насмішувато, якось інакше, з його мови ніколи не зникає «японський город над Десной», зрідка – «мать вашу п'ять у вісім», а коли вже його дістануть, посилає «к Євгенії батьковній». Всі не просто здогадуються – твердо знають, куди посилає, але матюка від лукавого дядька ніхто ніколи не чув* (В. Кашка, Житло); **Мать-[в] перемать, невідм.**, у знач. ім., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – нецензурна лайка. *Сам Віктор Юценко вважає: «Настав час відходити від радянського „мать-перемать”. Як-що говорити про нашу державу, то логічніше вживати „бать-перемать”»* (ВЗ, 15.05.03; № 89); **Мать його́ та-**

раба́н, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ!); **Мать твою (ва́шу, його́ і т. ін.) в пизду́**, у ролі виг., евфем., общ., зруб.-просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ); **Мать твою (ва́шу, його́ і т. ін.) за но́гу (ла́пу)**, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). **Ти що розлієся, ніби корови пасеш, мать твою за ногу!** – мов з ланцюга зірвався ротний <...> (В. Слпчук, Навпроти течії трави); <...> романтика, мать його за ногу, забули чуваки маршала Жукова, він би їм показав руський рок і прощання слов'янки <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> все'дно що з одного табору кореша, скільки ж, мать його за лапу, справді років тривають цьому спадку <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); **Мать твою за ву́хо**, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ); **Мать твою (його́) нищечком**, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ); **Мать твою (ва́шу, його́ і т. ін.) туди; Туди твою (ва́шу, його́ і т. ін.) мать**, евфем., вульг.-просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що **Мать твою в пизду́**. – **Туди твою мать, ну якого ж хера!** **Водій вискочив зі свого боку, пасажи́р – зі свого** (А. Кокотюха, Нейтральна територія); **Об твою мать**, у ролі виг., евфем., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ); **Пся ти мать засра́на**, у ролі виг., зах. (львів.), лайл. – уживається для вираження великого незадоволення, роздратування; **Твою́ (ва́шу, його́ і т. ін.) мать [у ки́шкі]; Мать (ма́му) твою́**

(ва́шу, його́ і т. ін.) [так], у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). <...> коли вони курять драп, вони вже не просто курять драп, вони займають певну соціальну позицію, твою мать, і з ними треба рахуватися <...> (С. Жадан, Біг Мак); **Твою мать**, – сказала я пошепки, хоча, мабуть, і так би ніхто не зрозумів (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Допоможіть підвестися, мать вашу!** (А. Кокотюха, Шукачі скарбів); – **Ану, таку вашу мать, вилазьте, бо подналимо скирту й згорите, як рудие миші!** <...> (В. Скуратівський, Жеребець); **Акуратніше, мать вашу так!** **Я за ними [коштовностями] на край світу мотався, цілий тиждень сала не бачив!** (С. Бортніков, Карателі); **Ну і деньочок, мать його, – лайнувся між двома кулетними чергами земляк <...>** (В. Слпчук, Навпроти течії трави); – **Таж люди подумают, що ми довбані авангардисти, маму вашу!** (Іздрік, Павілійон); **Твою́ (ва́шу, його́ і т. ін.) у ки́шкі**, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). [Арнольд:] **Вже весь пліт обповз, твою мать у кишки!** (Лесь Подерв'янський, Множення в умі); **Твою́ ду́шу (дія́л. душі́аку) мать**, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать!** (див. МАТЬ).

МАТЮЖИТИСЯ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що **МАТЮКА́ТИСЯ**.

МАТЮ́К, ч., просторозм. Лихослів'я, груба лайка.

◆ **Гну́ти матю́кі**, просторозм. – лаятися матірними словами; **Ру́ки матюко́м сто́ять у кого́**, ірон.-зневажл. – хто-небудь не вміє нічого робити; у когось

нічого не виходить. – *Зиши обидві половини!* – *Не вмію: руки матюком стоять у мене* (Усна мова); **Як стук, так і грюк, як слово, так і матюк** (приказка), просторозм. – про мову, пересипану ляхослів'ям.

○ – у структурі метафори: *Зіпсоване повітря давить їх камінням, а матюки згинаються бичами...* (Український футуризм – М. Терещенко).

МАТЮКАЛЬНИК, ч., просторозм., жарт.-ірон. 1. Рот.

2. Гучномовець.

МАТЮКАТИ, недок., **МАТЮКНУТИ**, док., також однокр., кого, вульг.-просторозм. Лаяти кого-небудь непристойними словами. Відомчий медзаклад він вважав своєю вотчиною і нецадно матюкав всіх ліворуч і праворуч, особливо не розбираючи, хто перед ним: санітарка чи кандидат медичних наук (С. Бортніков, Карателі).

Пор. ОБМАТЮКАТИ.

МАТЮКАТИСЯ, недок., **МАТЮКНУТИСЯ**, док., також однокр., згруб.-просторозм. Лаятися непристойними словами.

◆ **Кишкі матюкаються**, у кого, згруб.-просторозм., жарт. – хто-небудь дуже голодний.

МАТЮКНУТИ див. МАТЮКАТИ.

МАТЮКНУТИСЯ див. МАТЮКАТИСЯ.

МАТЮЧНИЙ, а, е, просторозм. Який стоюється мату. Він не просто віртуозно матюкав усіх бандюг <...>, але й примудрявся будувати матючні тиради без жодного пристойного слова (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

МАТЮЧОК, ч. Пестл. до МАТ. Просто йому якось враз здтиніли дворові

хлопці, алейка і лавочка під липами, де вони збиралися вечорами, курили, зрідка пили і першопрохідницьким, але вже вневним матючком приміряли себе до світу (П. Вольвач, Кляса); <...> у різних кінцях селища над напівзведеними огорожами періодично злітали в повітря густі крупини незлого матючка (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

МАТЮЧЧЯ, збірн. Те саме, що МАТ.. <...> так ти став непристойним автором, хоч і писав без матюччя, а ті, що пописували з геніталіями, з оральщиною <...>, отримували право від блюзнірів, право на щось надмистецьке <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл); <...> з усіх сторін наближуються голоси. Вона зосереджено вслухається у слова: це – матюччя (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

МАХАТИ, недок., **МАХНУТИ**, док., також однокр., кого, евфем., вульг.-просторозм., жарг. (бурс.-сем., мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою. Солдат зііз і почав махать молодицю (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Хороша жєницина, і людина класна, а почни махать – вона входить ув вібрацію, ув резонанс і од чого зараз повністю втрачає свєдєніє... (Б. Жолдак, Шизотерапія).

Пор. ВІМАХАТИ, ВІДМАХАТИ.

МАХАТИСЯ, недок., евфем., вульг.-просторозм. або жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт; злягатися. [Єврей, який служив у війську, пішов до повії, заплатив скільки вона хотіла, впхав їй]. Але їй з того нічого. Мовить йому: та махайся! – Ну чого тобі бракує? Хай моє мєкне, я заплатив! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАХНУТИ див. МАХАТИ.

МАХУН, ч., діал. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

МАХУС, ч., арг. Жіночий статевий орган.

МАЦАТИ, недок., кого, згруб.-просторозм. Щупати, лапати жінку.

МАЦАТИСЯ, недок., згруб.-просторозм., жарт. Обніматися, пестити одне одного. Пор. ПОМАЦАТИСЯ.

МАЦЬОРА, ж., зах., просторозм. 1. Стара повія.

2. Жінка, яка утримує дім розпусти.

■ З пол. секс. сленгу: тасіога «мацьора» < «льоха, поросна свиня».

МАЦЬОРНИК, ч., зах., просторозм. 1. Чоловік, який любить впадати за жінками; бабій.

2. Сутенер.

МАЧО, ч. Чоловік, для якого сексуальні стосунки полягають лише у прагненні до статевого акту; сексапільний чоловік.

■ З ісп. *macho* «бик».

МАЧОК, ч., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. Де стояли кавалери Там посіяли мачок! (Цит. за: Виженко 2005).

МАШІНА, ж., евфем., просторозм., жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган. Виздихала б у хліві також і скотина, між ногами щоб кілок правив за машину (В. Журавський, Сучасні прокльони).

МАШІНКА, ж. Те саме, що МАШІНА. – <...> Я ж тут кілька днів, і все з батьками та друзями, а машинка хоче працювати. Ходімо! (Ю. Покальчук, Жовте листя); Це вже потім не терпиться, бо треба щоби машинка не ржавіла, так і лікарі говорять, та й узагалідесь є підсвідомий страх, що все це

може незабаром якось скінчитися, і треба брати своє! (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

МАШКА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Менструація.

МЕД, ч., фольк.-поет. Любовна втіха. Ой подайте калача з медком, Я ж була під парубком. Все тремтіла: себе згублю <...> А тепер я той мед люблю! (Українські соромицькі пісні).

◆ **Мед, що спєреду**, евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Тумба, тумба, тумбаси, Ти казала, що даси Того меду, що спереду, А я тобі ковбаси (Українські соромицькі пісні).

Синонім: МЕДОВІЦЯ.

МЕДОВІЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

МЕДОК, ч.: ◆ **Медок солодєнький**, фольк.-поет. – те саме, що Мед, що спєреду (див. МЕД). Мама мені відповіла: «Ти, си-ну, маленький. А тото [межи ногами] сі назива–медоксолодєнький» (Коломийки Прикарпаття).

МЕНДА, ж., зах., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що МАНДАВОШКА 1.

2. Докучлива, набридлива людина.

МЕНДЕЛ, ч., діал. (зуц.), ірон. Чоловічий статевий орган великого розміру.

МЕНСТРА, ж., жарг. (мол.). Менструація.

МЕНСТРУАЦІЯ, ж. 1. Циклічний, зазвичай щомісячний вихід крові і тканини з матки невагітної жінки, яка досягла статевої зрілості. – Дорогий мій Карль, не забудь захватити в Ялту оце шмаття: це для менструації! (М. Хвильовий, Сині етюди).

■ Від лат. *menstruus* «щомісячний».

2. *жарг. (мол.), жарт.* Кров з носа. *Заїхав йому в рило, аж менструація пішла* (Усна мова).

◆ *А скляночку менструації?, жарт.-ірон.* – уживається у формі риторичного запитання як невічлива відмова комусь у знач. «А ще чого захотів!».

МЕРСЕДЭС, ч.: ◆ Красний мерседес, жарг. (мол.), жарт. Менструація.

МЕСАЛІНА, ж. Розпусна жінка з рисами андроманії – хворобливого потягу до чоловіків.

■ Від прізвища Валерії Месаліни (25–48 рр. н. е.), третьої дружини римського імператора Клавдія, яка ввійшла в історію як неперевершена розпусниця.

МЕСНИК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

МЕТЕЛІК, ч.: ◆ Денний метелік, жарг. (крим.). – порядна заміжня жінка, яка підробляє проституцією вдень, поки чоловік на роботі; **Дівчина-метелік, евфем.** – повія; **Нічний метелік, просторозм.** – повія. Він сказав – я подумаю, й пішов далі, роздивляючись нічних метеліків у всіх вікнах, – повії здавались йому або занадто огрядними, або старими, або вульгарними, і понад усе хотілося йти геть і не мучити себе дурницями (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Коли уся сімка прибула на двох «моторах» під потрібну браму, нічне життя вирувало і багато всіляких «нічних метеліків» та «кольорових пташок» намагались використати гарну ніч з користю для себе (СМ, 2.03.2001). ■ Калька з нім. *Nachtschwärmer*, що становить собою давню метафору, яка спершу позначала нічного гульця, а згодом – повію. Вальтер, Мокиєнко 2002: 101.

МЕШКАНЕЦЬ, ч.: ◆ Мешканець темряви, евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ти прочитаю. Прутьень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги <...> Мешканець Темряви, Таран, Смолоскип (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

МЙНЬКА, ж., зах., просторозм. Жіночий статевий орган.

МЙЦЬКА, ж., евфем., діял., фольк. Жіночий статевий орган. Ой стояла дівчинонька під біленьков хатов Задурила легіника мицьков пелехатов (Цит. за: Лесюк 2007).

Синонім: КЙЦЬКА.

МЙЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. <...> Позавчора мине вона так і сказала: та який з тебе чолов'єк, прийдеш п'яний й за мою мичку не поламаєш, а Предко як попрацює, то тиждень не хочця чолов'єков <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно: пучок конопель або льону, підготовлений для прядіння. Метафоричне перенесення за зовнішнім виглядом.

МІЗЕРНИЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

МІЛІПІЗДРІЧНИЙ, а, е, жарг. (мол.), вульг. Маленький.

МІНЕТ (МІНЕТ, МІНЬЕТ), ч. Вид орально-генітального контакту; стимуляція ротом чоловічого статевого органа. Чому чоловіки так полюбляють мінет? – Тому що він дарує 15 хв. тиші (Анекдот); Це не зовсім те, що жити в Содомі: групівщина, збочення і мінєти тут зовсім не ті <...> (Ю. Андрухович, Московіада).

■ Від фр. *minette* «кішечка».

◆ **Робити / зробити мінет кому** – стимулювати ротом чоловічий статевий ор-

ган. <...> за нашою спиною раз по раз оживала шахта ліфта, ти спробували навіть зробити мені мінет (фу, слово яке гідке, коли ти так казала, мене всього аж пересмикувало, я натомість солодково просив: «візьми в ротик») <...> (О. Криштопа, А я яй!); Він пішов за ним у туалет, зайшов у кабінку, розстібнув Дмитрику штани, сказав, що його почуття хоча раптові, але дуже серйозні, і почав робити тому мінет (С. Пиркало, Не думай про червоне).

♦ –розширення сполучуваності: [Гамлет:] Навіщо ж Вам було рідного брата, Слабкішого за Вас своїм здоров'ям, Примушувать лизати Вам мінета? (Лесь По-дерв'янський, Гамлет).

МІНЕТКА, ж., зах., просторозм. Те саме, що МІНЕТ.

♦ Тягнути мінетку кому – те саме, що Робити мінет (див. МІНЕТ).

МІНЕТНИЦЯ, ж. Жінка, яка займається оральним сексом.

Синонім: СОСУЛЬКА.

МІНЕТ див. МІНЕТ.

МІНІСТЕРСТВО, с.: ♦ Міністерство зовнішніх зносин, евфем., жарт. Жіночий статевий орган; // Дівчина, жінка. Ерічине міністерство зовнішніх зносин носить куцу спідничку, на яку деякі перехожі обертаються з неприхованою по-смішкою (Е. Єлінек, Піаністка).

МІНЬЕТ див. МІНЕТ.

МІНЯТИ, недок.: ♦ Міняти на дрібні, евфем., жарт. – голосно випускати гази з кишечнику.

МІСТО, с.: ♦ На середині міста, у ролі виг., евфем. – те саме, що Насеру твій мамі (див. МАТИ').

МІСЦЕ, с.: ♦ Вразливе місце, евфем. – чоловічий статевий орган. Пор. ВРАЗА; **Грішне (одне) місце**, евфем. – статевий орган чоловіка або жінки. Кася заперечно захитала головою, і він з бичачим стогоном вирвав своє грішне місце з іншого грішного місця і, за-тиснувши його в руках, направив його, мов шланг, на оголений Касин живіт (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані); *От тіко одна проблема: як оте грішне Осірісове місце, оту гадость запхати собі в рота?* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); – *От козлище! Таке казати жінці! Не міг сказати, що його зистукала дружина й відбила «одне місце»!* – *сестричка висловилося грубіше* (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско). Синонім: **Грішне тіло** (див. ТІЛО); **До одного місця**, евфем. – абсолютно байдуже, все одно. *А книжки не віддам, хоч вони мені усі до одного місця* (Ю. Покальчук, Те, що на споді); <...> *Я тебе не переварюю <...> Ти мені до одного місця <...> До дуни!..* (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»); *В той момент категоричний імператив, екзистенціалізм і всі книжки Сімони де Бовуар мені абсолютно до одного місця* (А. Ерно, Пристрасть); **Думати заднім місцем [а не головою]**, просторозм., ірон. – допускати непродумані рішення, дії; **Задне (одне) місце**, евфем. – зад; сідниці; **Капустяне місце**, евфем., фольк. – вагіна. *Але він знав, нащо люди женяться, та коли хотів торкнутися «капустяного» місця – Настуня в крик* (Лель, 1999, № 2). Синоніми: **КАПУСТА**, **КАПУСТЕНЬКА**, **КАПУСТИЦЯ**, **КАПУСТИЧКА**; **Найсмачніше місце**, евфем. – жіночий статевий орган. *І вона*

впускає вас у своє найсмачніше місце? Зрештою всі знають цю Фортуна як відому курву (Іздрик, АМ™); **Посилати / послати в одне місце кого, евфем., просторозм., жарт.-ірон.** – лаяти непристойними словами кого-небудь, намагаючись позбутися його; **Поцілуй (хай поцілує) мене в одне місце, в ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., презирл.:** а) груба відмова робити що-небудь; б) кому-небудь не вдається домогтися чогось від когось; **Рвати волосся в усіх місцях, вульг.-просторозм., ірон.** – дуже жалкувати про втрачену нагоду, бурхливо виражати такий жаль; **Руки з одного місця ростуть / вирости у кого, вульг.-просторозм., ірон.** – хто-небудь невмілий і незграбний (про людину). Усім винен! Дочкам, що повискакували ще в школі заміж за недоумків, злятям, яких ніхто на роботу не бере, бо в них руки ростуть з одного місця, дружині Галі <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Соромне місце, евфем., просторозм.** – чоловічі і жіночі статеві органи. Твоє показування соромних місць побудило декотрих жінок і собі шальвари скинути і ластитися руками (Ю. Винничук, Життя гаремное). Синонім: **СОРОМ**; **Шукати на одне місце пригбд, евфем., згруб.-просторозм., жарт.** – потрапляти у неприємні, складні ситуації через власну необачність або легковажність. Нині така біда кругом, а вона <...> в розкошах купається, як сир у маслі, і шукає собі на <...> одне місце пригбд (Г. Тарасюк, Покоївка).

МІСЯЧКИ, мн., жарг. (мол.). Менструація, місячні. Літературні мадами вже давно й незакомплексовано розводяться про особливості своєї фізіології, порівнюючи тривання своїх місячок з тим же

процесом своїх матусь... (Кг, 2001, № 16).

МІСЯЧНІ, мн., розм. Те саме, що **МЕНСТРУАЦІЯ**. Він ніколи не бачив її без косметики. Ніколи не знав, коли в неї місячні (І. Карпа, Перламутрове порно).

МІШЕЧОК, ч., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що **КАЛІТКА**.

МОДЖАХЕДИСЬКО, ч., евфем., згруб. Чоловічий статевий орган. – *Питаєш, як звати пустуна? – нібито надовго задумалася. – А звати його <...> довготелесий моджахедисько. Ось як його звати!* (М. Матіос, Бульварний роман).

■ **Моджахед** – у країнах мусульманського Сходу учасник різних соціальних і релігійних рухів.

МОЗГОЙОБКА, ч. і ж., обсц., згруб.-просторозм., презирл. Надокучлива людина.

■ Пор. рос. *мозгоебатель*, англ. *brain-fucker*.

МОКРОЩЬОЛКА, ж., вульг.-просторозм. Молода, недосвідчена дівчина. – *Шо ви, блядь, пиздите, мокрощьюлкі грёбані <...>* (Іздрик, АМ™).

МОЛОДЕЦЬ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Тоді я похапцем прилаштувався біля її апетитного задка і ледве впхав свого набубнявілого, як весняні бруньки на деревах, молодця в її розтривожене лоно* (М. Кондратенко, Уроки сексу).

МОЛОКО, с., евфем. Сперма. <...> *вабив романтичний присмак вранішніх зустрічей, притягував прохолодний морок підвального тиру, де ми злягалися за бар'єром, як за таємничою ширмою, а потім я справді смалила з пістоleta по мішенях, щоправда, не в «яблучко», а в «молоко»* (В. Шкляр, Кров кажана).

МОЛОКОЗАВÓД, ч., жарг. (мол.). Жіночі груди.

МОЛОТІТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Прийди, прийди молотити, дам горівки, будеш пити* (Нар. пісні в записах І. Франка).

■ «...еротичні асоціації, пов'язані з невимолоченим снопом як ерегованим, готовим до запліднення фалосом, проявляються надто очевидно у весільній обрядовості українців і поляків. <...> Молотіння снопа як у весільній обрядовості, так і в контексті Святка могло символізувати статевий акт і запліднення, а також і магічно сприяти цій справі». Гаврилюк 1999: 34.

Пор.: ВІДМОЛОТІТИ.

◆ **Молотіти горошіну** див. ГОРОШІНА.

МОЛОТО́К, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

МОЛОЧА́РНЯ, ж., жарг. (вояк.), заст. Жіночі груди.

МОЛОЧКО́, с., жарг. (мол.). Сперма.

МОЛО́ЧНИЙ, а, е: ◆ **Моло́чні брати**, жрм., ірон. Співжителі однієї жінки.

МО́НДЗЯ, ж., зах., вульг.-просторозм. Вульва.

Синонім: ШМО́НДЗЯ І.

МОНОПЕНІСУА́ЛЕ, у ролі прис., жарг. (мол.), жарт. Байдуже, все одно.

■ Латиномовна імітація ОДНОХУ́ЙСТВЕ́ННО: моно (моно) «один» і пеніс (penis).

МО́РКВА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Посходилися пані та й розказують про овочі в городах. Одна казала, що в неї великі буряки, друга – що файна капуста, а один підліток*

вихопився та й каже: А в мого вуйка у підштаниках така велика морква! Всі в сміх (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

○ – матеріалізація метафори: *Стоїть черга за морквою. – Мені, будь ласка, найтовстішої, – просить одна жінка. – А мені тонкої. Але довгої, – просить інша. – А мені, будь ласка, на борщ* (Анекдот).

МОТОВІ́ЛО, с., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган великого розміру.

МОТО́РЧИК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

МОТУ́ЗЗЯ, с., збірн., жарг. (бурс.-сем.). Екскременти.

МОТУ́ЗИТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой наш батько все тужить, Цілу нічку матір мотузить. Ой так же він старався, Що й на матері всрався* (Українські соромицькі пісні).

■ Первісно: зв'язувати, скручувати.

МОТУЗО́К, ч., фольк., просторозм. Чоловічий статевий орган у стані відсутності ерекції. *Вона може 10 раз на ніч і їй нічого, бо її скіко не пхай, все однаково ямка. А мужикові як раз, два, а третій уже не підніметься, як мотузок зробиться* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МОХНА́НЬКА, ж., евфем., діал. (закарп.). Жіночий статевий орган. *Ой свербить мене мохнанька Тай меже ногами, За-сунь, хлопче, туду пуцу – буде пуці амінів* (Русинський ерос).

МОХНА́ТЕ, у знач. ім., евфем., народн. Статеві стосунки з жінками.

○ – мовна гра (римунання): *Гнате, а любиш мохнате?* Вислів, яким дразнили чоловіка на ім'я Гнат.

МОХНАТКА, ж., *евфем., просторозм.* Жіночий статевий орган.

МОЧИТИСЯ, *недок., просторозм.* Випускати сечу. [Друга жінка:] <...> *Ось вже два роки [мати] лежить і під себе мочиться. Від нього й жінка через те пішла, бо змучилася вже за свекрухою ухажувати* (О. Росич, Останній забій).

Пор. ОБМОЧИТИСЯ, ПОМОЧИТИСЯ.

МОШКО, ч.: ♦ **Позивати мошка**, *евфем., народн.* – випускати сечу, випорожнюватися.

МУДАК, ч. 1. *згруб.-просторозм.* Наївна, некмітлива людина.

■ Похідне від МУДО. Слово загальнослов'янське (*mъdo, *mъdĕ): цслов. *мждо*, друськ. *мудо*, укр. *мудо* «калитка у чоловіка», «грубий чоловік, мужик», *мудьо* «дурень», біл. *муды*, болг. (діял.) *мудб*, *мъду*, *мънди*, *мъдѣ*, *мъди* «калитка», макед. *маде*, пол. *mądo*, серб. *муџдо*, *муда*, стчеськ. *múd*, *múdie*, чеськ. *mud*, *moudi*, *moudu*, словацьк. (діял.) *múdie*, влуж. *mud*, *mudo*, *mudže*, *muda*, нлуж. *Mud*, полаб. *mądzǫ* «те саме, що муда» та ін. За однією з традиційних версій, слово походить від індевр. *mond-o-m «щось кругле, кулеподібне». Учені вказують на зв'язок з низкою слов'янських та індевр. слів, однокорених з *mądr «мудрий» і *men- (лат. *mens* «розум», «дух»), які слугують для позначення особливого душевного руху, напруги, зусилля і виражають поняття, пов'язані з різними сферами життя людини, в тому числі і сексуальною. За архаїчними уявленнями, *mądo і є зосередженням чоловічого начала, чоловічої сили, енергії, яка виявляється в розумовій та сексуальній сферах. Кінцеву етимологію, однак, не

встановлено, бо слово, очевидно, – доіндоєвропейське, ностратичне і відоме таким мовам, як уральсько-алтайські, дравідські і ескімоська. СРБ 2003: 213–214. Спершу уживалося на позначення чоловіка з дуже великою калиткою, яка заважала йому поратись по господарству. Ковалев 2005: 187.

2. *згруб.-просторозм., лайл.* Дурна, тупоголова, нікчемна, шкідлива людина. *Бузок палає на вікні Мудак малює мертве тіло* (Нова дегенерація – С. Процюк); – *Як добре, що усе це є: жінки, вино і спека! (Хоч я насправді пив «Байкал» і думав – «мудаки...»)* (В. Неборак, Літаюча голова); *Мата Харі була в парі із якимось мудаком* (В. Цибулько, Майн кайф); *Я просто вийду з «Арбатської» на Новий Арбат, себто на проспект імені мудака Калініна, і йтиму ним аж до кіноконцертного залу «Октябрь»* (Ю. Андрухович, Московіяда); <...> *а ще кажуть – розумна нація, батьківщина мислителів, читав я їхнього Фіхте – мудака з мудаків* (А. Дністровий, Невідомий за вікном); [Руслан:] <...> *я – нездара! Повне ніщо! Пишк! Смердючий, дрібний і пихатий!.. Шмаркля! Нікчема! Мудак!* (В. Діброва, Поетика застілля).

♦ **Дешевий муда́к** – те саме, що МУДАК 2. <...> *тепер він міг <...> встоятися виляяти дешевим мудаком...* (Є. Пашковський, Щоденний жезл); **Емоційний муда́к**, *ірон.-зневажл.* – чоловік, якому притаманна неадекватна емоційно-психологічна поведінка в інтимних стосунках з жінкою (з мови жінок); **Муда́к гні́йний (до́вбаний)** – те саме, що **Дешевий муда́к**. – <...> *Таку вечірку зіпсував! «Я оголошую тобі війну».* *Мудак гні́йний <...>* (С. Бортніков, Чистильник).

3. Нудна людина; зануда.

4. діял. (бук.). Волоцюга. Таких має мудаків, що молодицям проходу нема.

5. Статевий орган імпотента. <...> нікого не хочу вже трахати, бо мій член розлінувався – не встає; не розуміє, мудак, хто його господар (С. Процюк, Тотем).

МУДАКУВА́ТИЙ, а, е, згруб.-просторозм., зневажл. Дурний; нікчемний. Є кілька способів більш-менш безболісно проїхати <...> до цього маленького міста, славного тим, що в ньому свого часу Володимира Миколайовича Сосюру, майбутнього поета-лауреата, не взяли в полон і не порубали на дрібні неприглядні шматки, позбавивши тим самим українську радянську літературу чогось важливого, наприклад – його ж таки мудакуватих мемуарів <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

МУДАКУВА́ТИСТЬ, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Нікчемність, простакуватість. <...> у мене все гаразд у моїх стосунках із життям, навіть попри його клінічну мудакуватість (С. Жадан, Депеш Мод).

МУДА́ЦЬКИЙ, а, е, згруб.-просторозм., зневажл. Недосконалий, поганий. <...> все ніби в поганих вестернах з їхньою мудацькою системою кінопрокату що вибиває суглоби твоїм сном <...> (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

МУДАЧІ́СЬКО, ч., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що МУДА́К 2. Треба бути обережним із цією кралею, нічого зайвого, – вирішив хлопець, – от гад, мудачисько! Таку жінку відхопив, козел! (О. Криштопа, Жаж на вулиці В'язнів).

МУДА́ЧКА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Жін. до МУДА́К.

<...> Дзвінка ніколи б не одягла міні-спіднички. Це, як і шашлик з музикою і дівчатами, було таланом мудачок (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Мудачки <...> щедро наквацьовують посуд незмивними слідами своєї водо-гасо-ацетононерозчинної шмінки (Іздрик, Воццек).

МУ́ДЕЛЬ, ч., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Те саме, що МУДА́К 2. Зранку цей мудель, наш капітан, пригрібався: збирай, каже, матеріал (В. Діброва, Проект «Діброва»).

МУ́ДЕНЬ, ч., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Те саме, що МУДІ́ЛО. – Ах ти, мудень дрімучий! (А. Мухарський, Попса для еліти).

■ Від мудак за аналогією до дурень.

МУДІ́ЛА див. МУДІ́ЛО.

МУДИ́ЛО (МУДІ́ЛА), ч. 1. обсц., лайл. Те саме, що МУДА́К 1, 2. Таке мудило, сівши на лавці поїзда метро, обов'язково розкине свої ножиці – мало матія не репне <...> (О. Яровий, Чекання несподіванки); Мудило зоднією звивиною, і та до акумулятора не під'єднана! (В. Яворівський, Вовча ферма); Як останній мудила, гризеш посторонки й вудила (О. Ірванець, Любіть!).

МУДИ́СТИКА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Те саме, що МУДНЯ́. – Слава богу! Ти щодня перевіряєш машину на наявність жучків і іншої вашої мудистики? (С. Бортніков, Чистильник).

МУДЛО́, с., обсц., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що МУДА́К 2.

◆ **Мудло́ ре́пане**, обсц., лайл. – тупа, незграбна, некмітлива людина.

МУДНЯ́, ж., жарг. (крим.). Дурниця, нісенітниця. І яка б то не була мудня, але

ось воно, перше суфле в моєму житті з цієї плити, все вийшло, браво, і він також дуже задоволений (А. Ерно, Пристрасть).

МУДО, с., обсц., згруб.-просторозм. 1. мн. муди. Ядро (у чоловіка, самця). Схватити за мудя.

◆ **Мудями трясті**, обсц., згруб.-просторозм. Байдикувати, нічого не робити. [Привид:] Ха-ха-ха-ха! Гадали, що я мертвий, Трясу мудями в пеклі потойбічним?! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Державу весті – не мудями трясті** (прислів'я), обсц., жарт.-ірон. – керування державою – складна справа, яка вимагає неабиякого хисту і вміння.

2. Неотесана, груба людина.

3. Дурень, телепень.

МУДОВИЙ, а, е, згруб.-просторозм. Поганий; низької якості; // Нудний.

МУДОДЗВІН, ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Людина, схильна до довгих, беззмістовних розмов; пустодзвін. – Гей, заткайтесь, мудодзвони! Усі слухають! – перекиваючи баритоном шум дощу і ревище у долі, виголошує один із присутніх священників (Ю. Андрухович, Московіада).

2. Людина, яка морочить голову кому-небудь; збиває з толку когось теревенями.

МУДОЛЬ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що МУДАК 2. – Справжні поети, чувак, завжди пишуть для самих себе. Тому вони справжні. А такі мудолі, як ти й Андрухович, пишете для відсотків, і тому <...> (К. Москалець, Вечірній мед).

МУДЬ, ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Груба, невихована людина.

2. Те саме, що МУДАК 1. <...> ти Євро трахнув ще по телефону доки мударь-Адам ліпив їй рай <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

3. Те саме, що МУДАК 2. – Ну шо, зашив? – Но. – У. А чо такий мударь? (Р. Кухарук, Любити хлопчика).

4. жарг. (бурс.-сем.). Селянин.

◆ **Здоровий як мударь**, обсц., згруб.-просторозм. – сильний в інтимному плані чоловік; **Мударь недолугий**, обсц., згруб.-просторозм., презирл. – імпотент.

МУДЬО, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Дурень.

2. Мерзотник.

3. зах. Селюк, неотеса.

МУЖИК, ч., просторозм. Коханець, статевий партнер.

МУЗЖОП, ч., обсц., жарг. (мол.). Магазин, де продається музичне обладнання.

МУСОЛИТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. Вийняв хуя і начав її мусолить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: змочувати або бруднити слиною.

МУХА, ж.: ◆ **Муха-бляха**, у ролі виг., жарг. (мол.) – те саме, що **Бляха-муха** (див. БЛЯХА); **Муха-металістка**, у ролі виг., жарг. (мол.) – те саме, що **Бляха-муха** (див. БЛЯХА).

МУХОСРАНСЬК, ч., вульг.-просторозм., ірон. Віддалена місцевість; провінція.

МУШНА, ч., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

М'ЯЗ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Вона спустила руку далі, перед його ноги, і віднайшла вагари, ось тут, де рухався

шало напружений м'яз (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Чоловічий м'яз – те саме, що М'ЯЗ.

М'ЯКУШ, ч., евфем., жарт. Зад; сідниці.

М'ЯСО, с., жарг. (мол.), жарт. Жінка як сексуальний об'єкт. О Господи, скільки прекрасного м'яса! Такого близького й доступного! (А. Морговський, Смерть у Золотих Пісках).

■ На основі асоціативної співвіднесеності у жаргонному слововживанні багатьох мов між м'ясом і особою жіночої статі. У рос. обценному слововжитку: *не пизда, а говядина* «про несексуальну жінку», пор.: *«Ты – деревянная, каменная говядина! Ты... ты – дура! Плачь, несчастная, переваренная, немецкая колбаса!..»* (А. П. Чехов, цит. за: Павлович Н. Словарь поэтических образов в 2 т. Т. 1, 1999, с. 65); у пол. мол. жарг. *mięso*, чеськ. розм. *maso*, *kotleta*, *flaksa* (від *flákota* – великий шматок м'яса) «жінка», нім. *Blutwurst* «ковбаса (товста жінка)»; в амер. та британському сленгу слова *flesh* і *meat* розвивають також значення «геніталії»: *flesh*, *fleshy idol* «жіночі геніталії», *meat* «жіночі геніталії», «жінка як сексуальний об'єкт», *meat and two vegetables* «чоловічі геніталії», *meat* «пеніс», *two vegetables* «яєчка». (Оскільки

м'ясо і овочі уважаються за «серйозну» їжу, вислів надає чоловічим геніталіям першорядного значення). Пор. також: *flesh factory (market)* «бордель», *flesh excrescence* (букв. – наріст м'яса) «клітор», *easy meat* (легке м'ясо) «легкодоступна жінка», *sweet meat* (солодке м'ясо) «жінка», *bit of meat* «повія», *dark meat* «чорношкіра жінка як сексуальний об'єкт», *fresh meat* «нова жінка для злягання», *beef* «жіночі геніталії» «жінка», *beefsteak* «повія, яка живе з сутенером». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 253; Richter 1993: 139. Див. також ГІГ'А, СВІЖИН'А, СКОРОМНИНА, ТУХЕС 2. Секс. елемент «м'яса» виявляється у розвитку семантики лат. *caro*, *carnis* «м'ясо» → вульг. «плоть, тіло». На думку феміністок, асоціація жінка – м'ясо передбачає погляд на жінку як мертвий шматок м'яса, призначений виключно для поглинання чоловіками. Mills 1993: 127. Пор. психологічний ракурс взаємозв'язку м'яса з сексуальністю: «Існує химерна форма гіперсексуальності, пов'язана з пошкодженням скроневих ділянок мозку. Хворі з такою патологією схильні до орального пізнання об'єктів навколишнього світу та мають незвичайний апетит до м'яса». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 133.

Н

НАБЗДІТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Випустити (безшумно) повітря з заднього проходу. За столом сиділа, Кріпко набзділа: Оце тобі, моя матінко! (Бандурка).

2. чим., безос. Поширюватися (про ідеї, думки і т. ін.). [Філін:] Ти тоже роз-

пиздівся на весь ліс, Начальнику, ну просто романтизмом Повіяло і Байроном набзділо трохи <...> (Лесь По-дерв'янський, Павлік Морозов).

НАБІГАТИ, док.: ◆ Набігати [дитину], на-родн., жарт. – завагітніти поза шлюбом.

– Дивно мені тільки, – де така поганка набігала [дитину]? (Панас Мирний, Палійка).

НАБЛОЧИТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.

НАВАЛИТИ, док., згруб.-просторозм. Випорожнитися (про велику кількість).

■ Від вал «нашип, гребля».

НАВАРИТИ, док., жарг. (крим., мол.). Захворіти на венеричне захворювання.

НАВЕРНУТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з жінкою.

НАВІРНИКИ, мн., діал. (бук.). Подружжя, яке живе на віру.

■ Див. ЖІТИ на віру (див. ЖІТИ).

НАВКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

НАГАДИТИ, док., евфем., просторозм. 1. Випорожнитися.

2. кому. Зробити кому-небудь капость, приховано нашкодити комусь.

НАГАН, ч., народн., жарт. Чоловічий статевий орган у стані ерекції. *Якось дід замріявся, почав згадувати свою молодість і каже бабці з жалем: – Раніше в тебе такі були груди як подушечки, а тепер – порожні наволочки <...> – У тебе теж раніше був наган, а тепер – порожня кобура! (Анекдот).*

■ Пор. побажання при обдаровуванні молодого і молодої на весіллі: *Дарую молодому пістолет, щоб... до ста лет!*

НАГОПАТИ, док., кого, евфем., фольк. У результаті тривалого злягання запліднити жінку. *Гопав в стайні і в хатині, Гопав вчора, гопав нині та й нагопав дві дитини (Коломийки Прикарпаття).*

НАГОРОДИТИ, кого чим, евфем., зниж., розм., ірон. Заразити кого-небудь якоюсь

(звичайно венеричною) хворобою. *Повертається [до батьківської домівки], пізнавши <...> божевільну студентку слов'янської філології Риту, яка нагородила його трьома різними грибками <...> (А. Жураківський, Об'єкти симпатій).*

НАГОДУВАТИ, док., кого, евфем., ірон.

1. Здійснити статевий акт з жінкою.

■ Пор. гендерну диференціацію слова в амер. сленгу: *feed one's pussy* – у мові жінок, *feed someone's monkey* «нагодувати чийось мавпу», *feed the dump glutton* «нагодувати глуху ненажеру», *feed the dummy* «нагодувати манекена» – у мові чоловіків. Richter 1993: 78. Див. коментар до ДАВАТИ їсти (див. ДАВАТИ).

2. Запліднити жінку. *Хто її нагодував? (Усна мова).*

НАГУЛЯНЕЦЬ, ч., діал. (зах.-поліськ.). Те саме, що БАЙСТРЮК.

НАГУЛЯНИЙ, а, е, згруб.-просторозм. Який народився поза шлюбом. – <...> *Кажуть, десь тут онучка його живим бачила <...> Того, нагуляного, з Любкою (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).*

НАГУЛЯТИ, кого, згруб.-просторозм. Народити поза шлюбом дитину. – <...> *Нагуляла мене, а від кого – й не знає. І при мені гуляла (Ю. Покальчук, Те, що на споді).*

НАДІТИ, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою.

НАДУЛО, док., безос. Народитися від невідомого батька.

■ Див. Вітром надуло (див. ВІТЕР).

НАДУПНИЙ, а, е: ♦ **Надупна кишенья** – задня кишенья. Друга з кишень – так звана надупна – якраз і містила в собі касету, заради якої все затівалося (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

■ Див. ДУПА.

НАЖОПНИК, ч. 1. вульг.-просторозм.

Брюки.

2. жарг. (байк.). Те саме, що ЗАЖОПНИК.

3. жарг. (мол.). Те саме, що Надупна кишеня (див. НАДУПНИЙ).

НАЕБАТИСЯ див. НАІБАТИСЯ.

НАЕБНУТИСЯ див. НАІБНУТИСЯ.

НАІБАТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. кого. Обдурити, ошукати кого-небудь. [Щицькін (кричить до Вені):] *Веня! Катай сюда! Подрочиш – дам десять копійок.* [Веня:] *Не наїбеш?* (Лесь По-дерв'янський, Утопія).

2. кого. Набити кого-небудь.

3. що. Здійснити які-небудь швидкі та інтенсивні дії (з чимсь). *Наїбати бутерброд.*

НАІБАТИСЯ (НАЕБАТИСЯ), док., обсц., згруб.-просторозм. 1. з ким. Здійснити з ким-небудь тривалий та інтенсивний статевий акт до повного сексуального задоволення. *Як ззаду добереться, То і волюю наїбеться!* (Бандурка); *Кой огинь кладуть у шпорі, Дым из комина густый. Иван ся нигда ни уженить – Наебався холостый* (Русинський ерос).

2. Заспокоїтися завдяки спільному статевому співжиттю з ким-небудь.

3. з чим. Напрацюватися, намучитися з чим-небудь. *Наїбатися з комп'ютером.*

НАІБНУТИСЯ (НАЕБНУТИСЯ), док., обсц., згруб.-просторозм. Зазнати краху, невдачі у здійсненні планів, виконанні чого-небудь. [Гаврюша Обізянов:] *По нашим данним, якщо будівництво не наїбнеться зараз, воно обов'язково наебнються в наступному кварталі* (Лесь По-дерв'янський, Піздец).

НАІЗНИЦЯ, ж., жарг. (крим., мол.). Жінка, яка віддає перевагу здійсненню статевому акту, сидячи на партнері, який лежить. *Любилися у всіх позах, лишень доступних людському розумінню, починаючи класичною і «наїзниця», і завершуючи по-зами «Кельтський дракон» та «радість капуцина», яка вимагає спеціальної багатоденної підготовки, тому що невідготовлені партнери вмирають у титанічних муках оргазму на тридцять першій секунді любові <...>* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Вона була маленька і тендітна, проте в ліжку могла виявитися справжньою наїзницею* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

НАЙДУХ, ч., просторозм. Дитина, яка народилась поза шлюбом.

НАЙОБОК, ч. Те саме, що УЙОБОК. <...> всі ці штатівські найобки на зразок бройлерного типу білозубих серфінгістів або пришелепуватих скаутів, котрі так ніколи і не дізнаються, що таке комсомол і карієс <...> (С. Жадан, Біг Мак).

НАЙОБКА, ж., обсц., згруб.-просторозм. Обман, шахрайство. <...> ти не просто якийсь мудак, котрий змирився із існуючим несправедливим станом речей і з повсякденними найобками з його боку <...> (С. Жадан, Депеш Мол).

НАЙОБУВАТИ, недок., кого, обсц., згруб.-просторозм. Обдурювати кого-небудь.

НАКАКАТИ, док., дит. Випорожнитися.

◆ **Жук накакав**, розм. – що-небудь незначне, мізерне. *А ви знаєте, що у Донецьку є вулиця імені Юхима Звягильського. Слід очікувати відкриття будинку-музею Віктора Януковича. Це вам не жук накакав, це – Донбас* (Поступ, 2004, № 234).

НАКА́ЦУВАТИ, *недок., евфем., діял. (наддніпр.)*. Лишати сліди від випорожнення.

НАКЛА́СТИ, *док., просторозм.* Випорожнитися. Вітя-Вітюнчик наклав у чавунчик, Плаче-голосить — не хоче виносити (примовка).

◆ **В (у) ріжо́к накла́сти**, *просторозм.* — злякатися; **Накла́сти по́вні штані**, *згруб.-просторозм.* — те саме, що **В ріжо́к накла́сти**. [Перший сер:] То — Літр Четвертий, Шо заснував парламент двопалатний, Дав Конституцію англійському народу і на спір виїбав скаженого собаку, Такого страшиного, шо люті каскадери, На нього дивлячись, наклали повні штани! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Накла́сти у штані** — те саме, що **В ріжо́к накла́сти**. — А де Лопух? — поцікавився ватажок. — Дідько його знає. Може, наклав у штани і змився? — припустив Клаповухий (С. Бортніков, Карателі); Зайшла цікава балачка, типу, завтра всі поїдемо до Криму, і наш військовий десант із протигазами та автоматами заставить накласти у штани тамтешніх росієлюбів (С. Процюк, Тотем); **Ходить (хóде) як у штані накла́в**, *згруб.-просторозм.* — має незграбну ходу.

НАЛО́ЖНИЦЯ, *ж., заст.* Коханка.

НАЛЮ́РИТИ, *док., згруб.-просторозм.* Насцяти (про п'яних). — Треба ж так набратися, щоб аж у штани налюрити! (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

НАМИСТІ́НА, *ж., евфем., фольк.* Клітор. Кожній дівчині по наместині (Цит. за: Виженко 2005).

НАПА́СТЬ, *ж., евфем., діял. (наддніпр.)*. Менструація.

НАПЕРДІ́ТИ, *док., вульг.-просторозм.* Зіпсувати повітря (голосно).

◆ **На чолові́ка насра́ти, на діти наперді́ти, трéба себе́ гляді́ти** (приказка), *жарт.* — власні інтереси переважають інтереси сім'ї (у мові жінок); **Хто наперді́в? — Неві́стка**. [— А їй нема́ в ха́ті. — А он куфа́йка висі́ть], *вульг.-просторозм.* — уживається для констатації того, що когонебудь несправедливо вважають винним. Синонім: — **Хто всравсь? — Неві́стка** (див. ВСРА́ТИСЯ).

■ Первісно: невістка у всьому винна і все повинна зробити.

НАПИЗДІ́ТИ, *док., кому, общ., згруб.-просторозм.* Розказати кому-небудь про щось; розкрити чиясь таємницю. [Гурвінок:] Блядь дає йому поліно, чуєш, каже: «Це твій кінь, і давай пизду́й, щоб тебе не виділи. Тільки не пизди нікому, бо помреш». Він прилетів і зразу ж куму напиздів, а той мені (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменіть ніззя).

НАПИЗДНИ́К, *ч.1. общ., згруб.-просторозм.* Фартух.

Синонім: ПРИПІ́НДА.

2. *мн. напиздники.* Жіночі труси. <...> два золотисті напиздники трикутної форми зі сріблястими зав'язками, орендовані для зйомок на тій же фірмі (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

НАПИЗДЯ́ЧИТИ, *док., що, общ., згруб.-просторозм.* Здійснити якісь швидкі й інтенсивні дії (з чимсь); швидко зробити, виконати що-небудь. [Іван Опанасович:] А шо? Щас дісертацію напиздячу і в Броварах дом куплю за 20 тисяч (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгно́веньє).

НАПУДИТИ, док., просторозм. Справити малу нужду.

◆ **Напудити у штані**, зруб.-просторозм. – дуже злякатися чого-, кого-небудь. *Я почув, як Василько тремтить від жаху, але й сам я був у такому стані, що можна й у штани напудити від побаченого* (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

Синонім: **Накласти у штані** (див. НАКЛАСТИ).

НАРЕБРІТИ, док., евфем., зах., просторозм. Насцяти.

НАРОБИТИ, док., просторозм. 1. Випорожнитися.

2. Помочитися.

◆ **Крутиться як у штані нароби**, просторозм., жарт.-ірон. – робити незграбні рухи; **Як дам, то й у штані наробиш**, просторозм. – погроза фізичної розправи над ким-небудь.

НАСЕРОМАТРЕ, у ролі виг., зах., просторозм., жарт. Те саме, що **Насеру твій матері** (див. МАТИ).

НАСИРАТЕЛЬ, ч., дисфем., жарг. (бурс.-сем.). Наглядач.

■ Замість *надзиратель*.

НАСІДАТИ, недок., кого, зруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Зійшов місяць хлопців вішать, А дівчат минати, Щоб не вчилися тії хлопці Дівчат насідати* (Українські солом'яні пісні).

НАСІННЯ, с. Сперма. <...> штучними роздраженнями своєї плоті половой перед тим він проливав на землю насіння свого біло-мутний струмінь <...> (В. Поліщук, Онан).

◆ **Насіння життя**, евфем., книжн. – те саме, що **насіння**. *І ото кди врешті*

король намірився проламати останні куж опори, раптово насінне життя пірнуло ему і затопило м'я, як паводок (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НАСРАНО: ◆ **Голова як маківка**, а **розуму як насрано** у кого, обсц., зруб.-просторозм., ірон. – хто-небудь вродливий, дотепний, жартівливий; **Як насрано**, обсц., зруб.-просторозм. – багато, велика кількість.

НАСРАТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Випорожнитися. *З-за стола йдучи, Перднула двічі: Оце тобі, мій батеньку! А вийшла надвір, Насрала, як віл: Оце тобі, мій родоньку!* (Бандурка).

◆ **Ішов хохол, насрав на пол, ішов кацап, зубами – цап**, народн., вульг. – відповідь росіянинові, коли він українця називає хохлом; **Загніваний, наче йому хто в кишеню насрав**, вульг., жарт. – який гнівається з невідомих причин; **Насрати у штані**, вульг.-просторозм. – те саме, що **Накласти у штані** (див. НАКЛАСТИ); **Пан Бог високо, кому схоче на голову насере**, вульг.-просторозм. – уживається для підкреслення всемогутності Бога; **Хвальби повні торби, а в ті торби хоч насери**, народн., вульг., зневажл. – про бідного чоловіка, який хвалиться своїми достатками.

2. *на кого, що*. Виявити повну байдужість до кого-, чого-небудь; зігнорувати когось, щось. *Ясно, що він таки й змінився, але тільки на гірше. Йому вже було насрати, Полю, на всіх – на мене, на своїх батьків і так далі* (С. Пиркало, Не думай про червоне); *А. кривиться й каже, що вони надто ліві, а всі ліві письменники неухважні до деталей, неухважні до людини, їм, козлам, на це насрати, вони завжди дбають лише за*

схеми, модель і дурнувату глобалістику <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд); Мені насправді насрати, де я живу, головне – як я живу (С. Жадан, Біг Мак); // кому. Виявити презирство, зневагу до кого-небудь. Скакав горобейко по точку, Насеру сваточку за дочку – За його не червону калину, За його нечесну дитину (Бандурка).

- ◆ [Ей,] жиді наші, насеру́ я ма́мі ва́шій, вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження обурення з приводу того, що обдурили євреї когось; **Насра́ти в ду́шу див.** **СРА́ТИ; Насра́ти на го́лову кому, вульг.-просторозм.** – скривдити, образити кого-небудь; **Насра́ти на ку-мовство́, ко́лі дити́на вме́рла, вульг.-просторозм.** – коли дитина вмерла, то й кум не потрібен; **Насра́ти на твою́ го́лову!, вульг.-просторозм., лайл.** – уживається для вираження нетямущості, дурості співрозмовника; **Насра́ти тво́й (ва́шій, йо́го і т. ін.) ма́мі (ма́тері) [у великоде́нний оці́пок (по́вен гле́чик, гівна́ по́вну пизду́)], вульг.-просторозм., лайл.:** а) виявити абсолютне презирство, зневагу до кого-небудь. *Ой ти мене не зачіпай, Бо я собі пані, Насеру я мамі тво́й За таке кохання* (Українські со-ромицькі пісні); б) виявити повну байдужість до кого-, чого-небудь.

- ◆ **Не сказа́ти на́віть «насеру́ ти», вульг.-просторозм.** – не подякувати й словом.

- ☆ – мовна гра (римування): – *Будь другом! – Насери кругом. – Будь братом! – Насери квадратом. Казали наші: насеру мамі ва́шій* – уживається для перекликання сусідів-ворогів. *Насеру Петру і гузицю втру* – уживається як лайка.

– *Розтята, Хтивива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива* <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

НАСТОЇБЕНІТИ, док., кому, общ., згруб.-просторозм. Набриднути кому-небудь, втомити, вимучити когось. [Король Літр:] <...> *о, як мені Це все настоїбенило, піздец!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

НАСТОМБУРЧИТИСЯ, док., жарг. (бурс.-сем.). Бути у стані ерекції (про чоловічий статевий орган).

НАСТОПІЗДИЛИЙ, а, е, общ., згруб.-просторозм. Те саме, що **ОСТОПІЗДІЛИЙ**. <...> *опинившись на безпечній відстані і – головне – висоті від настопизділого фізруцького існування* <...>, *новопризначений директор інтернату приголомшливо швидко перестрибнув у чергове втілення* (Ю. Андрухович, Двадцять обручів).

НАСТОПІЗДІТИ, док., общ., згруб.-просторозм. Те саме, що **ОСТОПІЗДІТИ**.

НАСТОПОРЧИТИСЯ, док., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що **НАСТОМБУРЧИТИСЯ**.

НАСТРОМІТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт (тільки про чоловіка).

НА́СНЯ, ж., народн. Пронос.

- ◆ **Тьотка На́сня**, діял. (поліськ.) – пронос; **Швидка́ На́сня**, діял. (наддніпр.) – пронос; **Щоб тебе́ «швидко́ю На́стею» носіло**, у ролі виг., лайл., жарт. – уживається як проклин.

НАСТІРЛИВА, ж., евфем. Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви:*

НАСЦЯТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Помочитися. *На підвіконні кружка стояла,*

В ту кружку киця насцяла. Дайте мені тую кружку, Напою старшу дружку (Весільна пісня).

2. на кого, на що. Те саме, що НАСРÁ-ТИ 2. «Господи, якщо тобі на нас насцять. Так зроби це швидше!..» (Ю. Курай, Ме густат ту...); <...> ми насцяли на вічний вогонь, себто не поїхали до нього з квітами (Ю. Андрухович, Таємниця).

НАТРА́ХАТИСЯ, док., евфем., вульг.-просторозм. Мати статевих контактів доволі, досхочу, до повного задоволення. Він, щойно вирросло в нього бажання, дістав сексу, скільки хотів, натрахався до армії по самі вуха, і секс відтоді не був для нього ні таємницею, ні свинським тупим бажанням <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

НАТРУ́БИТИ, док.: ♦ Най вам натру́бить зза́ду, у ролі виг., діял. (згуц.), вульг., лайл. — уживається як проклін.

НАТУ́РА, ж.: ♦ Бра́ти / взяти нату́рою, жрм. — примушувати розплачуватися здійсненням статевого акту.

НАТЯГНУТИ див. НАТЯ́ГУВАТИ.

НАТЯ́ГУВАТИ, недок., **НАТЯГНУ́ТИ**, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. Треба звальювати, каже переляканий Сава, бо Агнешку тут натягує тільки один Аналіз, а з ним краще не зв'язуватися, він і так на нас криво дивиться (А. Дністровий, Пацики); Оглядаю ментелепу: струнка, у відверто-коротенькій спідничці; при нагоді можна було б її натягнути, але кілька гнійних прищів на лобі змушують про це забути (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); <...> — легенько покусують Вишеньку за вухо і намагаюся пристрас-

но поцілувати, мені дуже хочеться вивести зараз її надвір і натягнути по повній програмі (Л. Дереш, Намір!).

Синонім: **Натяга́ти по́тку** (див. ПО́Т. КА).

НАХА́БА, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Змокрілий нахаба залишився задоволений: він ледь здригнувся, обпечений незвичною для нього рідиною, й раптово скрутився, мов равлик, у моїй долоні (М. Матіос, Бульварний роман).

НАХА́БНИК, ч., евфем. Статевий орган жінки або чоловіка. Саме ці двоє нахабників ставали законодавцями наших нічних ігор, як визначні дизайнери стають законодавцями моди (М. Матіос, Бульварний роман).

НАХЕРА́ЧИТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Напитися доп'яну.

НАХИ́ТУВАТИ, недок., кого і без дод. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Трохи згодом став до неї лащитися — потихеньку, помаленьку і забрався на неї, і став нахитувати (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

НАХУ́ЯРИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Набити, сильно побити ко-го-небудь.

2. Наробити біди, нашкодити.

НАХУ́ЯЧИТИСЯ, док., обсц. Напитися доп'яну. — Серйозно. Не п'ю. Взагалі. — А що ж ти так нахуячився? (С. Жадан, Дешпеш Мод).

НАЦЮ́ЦЮРНИК, ч., згруб.-просторозм. Бюстгальтер. Славка мала перса, як у третьокласниці, я не знаю навіщо вона взагалі вбирала нацицьника <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

НАЦЮ́ЦЮРНИК, ч., евфем. Презерватив.

НАЯБУВАТИ, *недок., общ., згруб.* 1. *кого.* Обдурювати кого-небудь, брехати ко-мусь. [Павлік Морозов:] *Він нас на-ябував, казав, нема чортів* (Лесь Подер-в'янський, Павлік Морозов).

Пор. **НАІБАТИ**.

2. *що.* Здійснювати які-небудь швидкі й інтенсивні рухи, які повторюються (напр. їсти, пити, працювати, йти). [Савка (зрізно):] *Анжела, тебе две мінути на розмішленіє. Наябуй кохве і пиздуй за мной* (Лесь Подерв'янський, Герой на-шого часу); [Цицькін (*застьобує штани*):] *Та разведка щас до пизди, щоб ви знали. Щас хто первий нажмьот кноп-ку, той і буде кашу наябувать* (Лесь По-дерв'янський, Утопія).

НАЯРІВАТИ *див.* **НАЯРЮВАТИ**.

НАЯРЮВАТИ (**НАЯРІВАТИ**), *недок., кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт. *Бабуся була уже готова, солдат зліз на неї і ну її наярювать* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Коли дивиться: там двоє голих – молодий парубок дівчину наярює через гену* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

НЕБОРАК, *ч., евфем., фольк., жарт.* Чоло-вічий статевий орган.

■ Первісно: бідолаха.

НЕВІЛЬНИК, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

■ *Див.* **НЕВÓЛЯ**.

НЕВ'ІБЕННИЙ, *а, е, общ.* 1. *схвальн.* Гар-ний, відмінної якості.

2. *Дуже великий розмірами, кількістю.* «*То-ді я, це саме, ну там конверт, бабло – от така була нев'їбенна пачка, і всьо зеленими <...>!*» (Ю. Андрухович, Двана-дцять обручів).

3. *Надзвичайно сильний інтенсивністю або ступенем свого вияву. Тож невідомі від-чайдухи в невідомих науково-дослідних установах з нев'їбеним кримінальним ризиком для себе відтворювали <...> усілякі таємні тексти* (Ю. Андрухович, Таємниця).

Синонім: **ОХУЄННИЙ**.

НЕВ'ІБЕННО, *общ.* 1. *Прислівник до НЕВ'І-БЕННИЙ* 3. <...> *лисина, сива борідка-еспаньйолка, нев'їбенно товсті окуляри* (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. *Великою мірою, надто. Тобто як – жод-них еротичних поривів? З цим було не-в'їбенно складно* (Ю. Андрухович, Таєм-ниця); *Чого мені має снитися, як хтось у дворі спального району пробив мені нев'їбенно дороге колесо, і тепер я па-рю собі мозги питанням, де ж тут вставляється домкрат* (І. Карпа, Перла-мутрове порно).

Синонім: **ОХУЄННО**.

НЕВÓЛЯ, *ж., евфем., фольк.* Жіночий ста-тевий орган.

Пор. **НЕВІЛЬНИК**.

■ «У [“Заповітних казках” О. Афанасьєва] *vulva* метафорично іменується тюрмою. Цим користується батрак: він надягає чужі шакарпетки на *penis*, заявляє, що спіймав злочинця, і добивається того, щоб “злочинець” (*penis*) потрапив до тюр-ми (*vulva*). Сюжет казки визначається загадкою, в якій статевий акт інакомовно представлений як ув'язнення злочинця в тюрму». Успенский 1996: 152.

НЕГОДНИЙ, *ч., діял. (поліськ.).* Імпотент.

НЕГОДАЙ, *ч., діял. (поліськ.).* Те саме, що **НЕГОДНИЙ**.

НЕДОЙОБАННИЙ, *а, е, общ., згруб.-про-сторозм., презирл.* 1. Придуркуватий, несповна розуму.

2. Нікчемний. <...> всі ці недолюбані інтелектуали, працівники муніципалітету, туристи і почесні громадяни міста Лінц наполохано й заворожено дивляться вгору... (С. Жадан, Біг Мак).

3. лайл. Мерзотний, підлий.

НЕДОНОСОК (НЕДОНОСОК, НЕДАНОСОК), ч., згруб.-просторозм. 1. Недоношена дитина, яка народилася до кінця нормального строку вагітності.

2. лайл. Розумово відсталий, дурний чоловік.

3. зневажл. Людина, яку зневажають; нікчема. <...> медсестри кидаються телефонувати сержантові, говорять, що, мовляв, біда, товаришу сержанте, в нас тут лежить обриганий недоносок <...> (С. Жадан, Депеш Мод); [Василь:] Ми не бажали більше брати участь У змаганні всіх тих недоносків, Що цілий день тільки і думають про те, Яким би робом їм залізити в телевізор <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів); // лайл. Виродок. [Привид:] Сучий сину, Хуйовий неданосок – так на батька, Таку хуйню казати? (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

НЕДОНОШЕНИЙ, а, е, просторозм., лайл. 1. Тупий, нікчемний. Знову повертаємося до розмови про Юлю і її недоношеного математика (А. Дністровий, Патетичний блуд); От сука недоношена! – злиться малий Машиталір <...> (А. Дністровий, Пацики).

2. Поганий, не вартий доброго слова. «Найкраще помирати вдома». «Мабуть, лише тому, що в цій недоношеній країні смерть – особливо спокуслива штука <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

НЕДОПІЗДОК, ч., обсц., вульг.-просторозм., лайл. Те саме, що НЕДОНОСОК 3.

НЕДОРОБЛЕНИЙ, а, е, просторозм., лайл. Те саме, що НЕДОНОШЕНИЙ. Так дивно – встановлюєш ти, скажімо, встановлюєш, керуєшся, можна сказати, найкращими побажаннями, гинеш у нерівній боротьбі з капіталом, і що – на твоїй могилі встановлюють недороблену вазу і називають тебе при цьому каменярем <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

НЕЗАЙМАНА, ж., розм. Цнотлива дівчина. Та я ж йому, дівчонки, повірила! Я ж йому пошти незайманою оддалася! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

НЕЗАЙМАНКА, ж., розм. Те саме, що НЕЗАЙМАНА.

НЕЗДАЛИЙ, ч., евфем., фольк. Чоловік із слабкою статевою потенцією; імпотент. Їа ти, діде, їа старий, Ти до мене нездалий, Іди на піч, виспися, Не до мене берися (Нар. пісні в записах І. Франка).

НЕЗДАТНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Те саме, що НЕЗДАЛИЙ.

НЕЗДОЛЬНИЙ, ч. Те саме, що НЕЗДАЛИЙ.

◆ Нездобільний до гріха – те саме, що нездалий. Я ж думав так: як до меча нездатне, то, певно ж, і нездобільне до гріха (Л. Костенко, Берестечко).

НЕНТЕР, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Від нєнтер «самець, у якого одне ядро або обидва ядра містяться всередині, а не в мошонці» <пол. wnęter ЕСУМ, 4, 71.

НЕПЕРЕМОЖНИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Я ті прочитаю. Пр-

те́нь – то є Голуб, Котик, Погаишувач жаги, <...> Пливав, Вламувач, <...> Непереможний <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НЕРО́ЗНАК, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Можливо, від *не́резень* «самець сірої качки, який своїм оперенням (особливо літнім) майже не відрізняється від качки». ЕСУМ, 4, 75; або від *неро́ззнака* «людина, яка не обізнана у чомусь». Сл. Гр., 2, 557.

НЕРУХО́МІСТЬ, ж., евфем., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Відсутність ерекції у чоловіка.

❖ – матеріалізація метафори: *Після першої шлюбної ночі молода дружина зустріла подругу.*

– Вітаю! Чула, що ти вийшла заміж...

– Вийшла. Але вітати ні з чим. Мій чоловік – *імпотент!*

– Який жах! Він що, не попередив тебе про це до шлюбу?

– Він щось казав про *нерухомість*, але я думала, що він мав на увазі інше... (Анекдот).

НЕСПОСО́БНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Те саме, що НЕЗДА́ЛИЙ.

НЕСТО́ЯЧКА, ж., вульг.-просторозм. Відсутність ерекції.

НЕХУ́ЙОВИЙ, а, е, обсц., вульг.-просторозм. Гарний, якісний. *Клавдій гидотно плямка, ізображая вкусний, нехуйовий «Тузік»* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

НЕ́ЧТА (НЕ́ШТА), ж., діял. (бук.), згруб., заст. Повія.

■ Очевидно, пов'язане з *чті́ти* ([шті́ти]) «шанувати». ЕСУМ, 4, 83.

НЕ́ШТА див. НЕ́ЧТА.

НЕЩА́СТЯ, с., евфем., зневажл. Чоловічий статевий орган малого розміру. *Я ще раз зиркнула на його нещастя і подумала: «О-о-ой! Дак тут роботи невпроворот! Попробуй оце-о нещастя та й поставити!»* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

НЕЩІ́МНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Первісно: «такий, що вариться без м'яса»; «про м'ясо без жирних шматків». Аркушин 2000, I, 346. Скоріш за все пов'язане з сексуальною семантикою жирної скоромної їжі. Див. коментар до **СКОРО́МНЕ СЛОВО́** (див. СЛОВО́).

НЕДАНО́СОК див. НЕДОНО́СОК.

НЕДОНО́СОК див. НЕДОНО́СОК.

НІМФЕ́ТКА, ж. Сексуально приваблива молода жінка або дівчина. <...> *твое лице, Лізо, над першою партою – місце відмінниці, комплекс відмінниці, – таке ж пихате і всезнаюче, як у твоїх друзів-підлітків, німфетко* <...> (О. Криштопа, А я яй!).

■ Від гр. *νύμφη* «молода жінка, наречена».

НІМФОМА́НІЯ, ж. Хворобливо нестримний статевий потяг у жінок.

НІ́РКА, ж., евфем. Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, <...> Нірка <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НІ́С, ч.: ♦ **Кров з ноба́ тече́**, жарг. (мол.), жарт. – розстебнулася ширінка.

НІХТО́, с., діял. (гуц.). Повія.

НІХТО́ЛИЦЯ, ж., діял. (бук.), згруб. Повія.

■ Первісно «нікчема, ледащо» < *ніхтони́ця* «підла, негідна жінка» < *ніхто*. ЕСУМ, 4, 103.

НОГÁ, ж.: ♦ **Аж ногáми засóвати, фольк., просторозм.** – виявити сексуальне збудження (про жінку). *Іван приходе, вийма свого та як засунув попаді так, що вона аж ногами засовала* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Бúти між ногáми, евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт (про чоловіка). ■ З анекдоту. – *Куме, були між ногами? – Там був! – каже той. – А як там? – Товсті ноги дорожчі, а тонші – дешевші. Загáдити нóги, евфем., фольк.* – втратити дівочу цнотливість. *Бігла коза од вовченька, Позбивала роги. А чия то дівчинонька Загадила ноги* (Бандурка); **Задёрти нóгу див. ЗАДЁРТИ; Лізти між нóги кому, згруб.-просторозм.** – здійснювати статевий акт. – *Що ж у вас, чоловіків, за така псяча звичка: спочатку лізти жінці між ноги, і тільки потім заглядати в лице, щоб з'ясувати, хто така!* (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція); Синонім: **Бúти між ногáми; Між ногáми, евфем., фольк.** – статеві органи людини. ■ З цим евфемізмом пов'язані «нездійсненні завдання»: відсилення якогось лиха нечистій силі «між ноги»; наказ вистригти шерсть «між ногами» у магічного барана тощо. «Тілесний низ» – особливо пильнована зона, куди не можна дістатися, і невиконання завдання тягне за собою зникнення лихих істот, що напали на людину. Войтович 2002: 338. **Похóдиш зле, як підéш дорóгами, що кінчаються між ногáми** (прислів'я) – надмірна хтивість може мати згубні наслідки; **П'ята корóтка ногá, евфем., фольк.** – чоловічий статевий орган. *Положили чотири ноги, А п'яту коротку На горілку солодку* (Бандурка); **Середня ногá, народн.** – те саме, що **П'ята корóтка ногá; Третья ногá, жарг. (бурс.-**

сем.), фольк., народн. – те саме, що **П'ята корóтка ногá**. *Хазяйка все його щипала то за бік, то за ногу, то за третю ногу і все йому баяла різні штуки, учила як з дівчатами спать <...>* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

НО́ЖИК, ч., фольк.-поет. Чоловічий статевий орган. *«Ой мамцю, вже й ножик виймає!...» – Цить, доню, він Боже думає!* (Бандурка).

НОЧУВА́ТИ, недок., з ким, розм. Те саме, що **СПА́ТИ**. *Танцювала, топотіла, Ночувала з ким хотіла* (Українські соромицькі пісні).

НУЖДА́, ж.: ♦ **Вели́ка нужда́ (потре́ба), евфем.** – випорожнення, звільнення кишечнику; **Малá (малéнька) нужда́ (потре́ба), евфем.** – випускання сечі; **Справля́ти [вели́ку, малу́] нужду́ (потре́бу), евфем.** – задовольняти фізіологічні потреби у дефекації або сечовипусканні. *Загальновідомо, що хірурги справляють малупотребу в рукомийник <...>* (О. Криштопа, А я яй!).

НУ́ЖНИК, ч., просторозм. Туалет.

НУЛЬ-НУЛЬ, ч., жарг. (мол.). Туалет.

НУ́МЕР, ч., зах. (львів.), жрм. Статевий акт.

■ Первісно: діял. «число». Очевидно, пов'язане з фалічною символікою числа. Маковський 1996: 377.

♦ **Вда́рити ну́мер** – здійснити статевий акт.

НУМЕ́РОК, ч., зах. (львів.), жрм. Те саме, що **НУ́МЕР**.

♦ **Поста́вити нуме́рок** – те саме, що **Вда́рити ну́мер** (див. **НУ́МЕР**).

НЮ́РКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

О

ОББУДЬОРИТИ, док., евфем., діял. Те саме, що **ОБІСЦЯТИ**. [Надька:] *Ні, ну подивись, зновуця заразюка оббудьорила всі двері! Щоб йому, падлюці, повилазило <...> Кожнісінький божий день ходє [кіт] до мене срати <...> Це ж вход у жилплощадь, а не кошачій туалет!..* (О. Росич, Останній забій).

ОБЕРПЇЦ, ч., жарг. (мол.), вульг. Те саме, що **ПОЦ**.

ОБИЗЯ́НКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Жіночий статевий орган.

ОБІСРА́НЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм., презирл. Брудна, нікчемна, підла людина. <...> *хлопець не алкоголь, можна і зранку <...> Привези першого-ліпшого, хто тебе спинить – але хлопця, а не старого обісранця, ми гарно побавимось <...>* (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»).

Синонім: **ЗАСРА́НЕЦЬ**.

ОБІСРА́НИЙ, а, е, вульг.-просторозм., нехвальн. Забруднений калом.

◆ **Ніби обісраний**, перев. зі сл. піти, сидіти: а) у приниженому становищі. *Тома сидить, ніби обісрана, не наважується зі мною зустрітись поглядами* (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) принижений, зневажений. *Обісраний пішов*.

ОБІСРА́ТИ див. **ОБСИРА́ТИ**.

ОБІСРА́ТИСЯ, док., вульг.-просторозм., нехвальн. 1. Випорожнитися на себе, забруднитися калом.

2. Дуже злякатися.

3. Зробити грубу помилку.

4. Зробити що-небудь дуже погано, не виконати завдання. <...> *а якщо ти обісрешся то заставляю зжертви своє лайно да я тобі гадьонши всі ребра поламаю <...>* (А. Дністровий, Пацики).

5. Потрапити в неприємну і важку ситуацію.

6. *наказ. сп.* Те саме, що **ЗАЇБІСЬ**. *Боже, ніколи такого сонця більше не було, обсерися* (О. Ульяновко, Квіти Содому).

ОБІСЦЯ́ТИ, док., кого, що, вульг.-просторозм. Забруднити сечєю; обмочити кого, що-небудь. [Привид:] *От бач, злякався, йобаний сцикун! Він обісцяв мене на полюванні, Коли я міцно спав* (Лесь Подерв'янський, Гамлет); <...> *навіть пелюшок не обісцяли Ті, нами не зачаті діточки <...>* (О. Ірванець, Любїть!).

◆ **Як два пальці обісцяти**, вульг.-просторозм. – дуже легко зробити що-небудь, впоратися з чимсь. *Пояснюю, чому не можу прийти, хочу, щоб вона заспокоїлася й нічого поганого не думала. Намагаюся їй це пояснити, це ж те саме, що два пальці обісцяти: з потоків свідомості треба вичавити неприємну лабуду – і все буде добре* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ОБІСЦЯ́ТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Забруднити сечєю, обмочитися. *Обісцявся кілька разів – це було. А блював рідко. Організм такий* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

ОБ'ІБАТИ, кого, обся., згруб.-просторозм. Грубо виляяти когось.

◆ **Об'їбати як свєнти Мі́хал дьблa**, зах. – грубо виляяти кого-небудь.

ОБЙОБАНИЙ, а, є, обсц., згруб.-просторозм., лайл. Принижений, упосліджений. <...> нас ростили мужики обйобані як-тільки-можна з усіх кінців, <...> потім такі самі мужики нас трахали <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ОБКАКАТИ, док., евфем., просторозм., дит. Те саме, що ОБІСРАТИ. Цілу годину Татусько пашталакав про те, які він добрі справи зробив за цей період, і зробив би нам ще краще, якби не клята опозиція, яка обкакала нас перед Заходом (Поступ, 2004, № 192).

ОБКАКАТИСЯ, док., просторозм., перев. дит. Те саме, що ОБІСРАТИСЯ. Але після замаху на життя заступника директора ринку наші менти як води до писка набрали. Обкакалися як має бути (Поступ, 2004, № 204).

ОБКІНЧАТИСЯ, док., жарг. (мол.). Відчути еякуляцію (про чоловіка). Уночі юнакові з Глевахи Понаснились оголені махи. Від картини такої (Та куди вже там Гоїї) Обкінчався юнак із Глевахи (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Синонім: КІНЧИТИ.

ОБМАТЮКАТИ, док., кого. Виляяти когонебудь матірними словами. [Генерал Власов:] Стоять [клікуші] на цвинтарі, простягнувши загірбайла, А як не даш їм грошей, то січас обматюкають <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ОБМІЛОК, ч., евфем., вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. Чоловічий статевий орган малого розміру. <...> Сутенер! Сибарит! Тоді ти торгував своїм <...> обмилком, тепер – совістю! (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита).

ОБМОЧИТИСЯ, док., евфем. Випустити сечу на себе. Зранку прокинувся із дивним відчуттям у роті і ще більш дивним – у грудях та внизу живота. Він подумав: – Невже я обмочився вві сні? (А. Жураківський, Об'єкти симпатій).

Синонім: ПОМОЧИТИСЯ.

ОБПЇДИТИ, док., кого, що, евфем., діял. (наддніпр.). Те саме, що ОБІСЦЯТИ.

ОБПЇДИТИСЯ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Те саме, що ОБІСЦЯТИСЯ.

ОБРОБИТИ, док., кого, евфем., народн. Здійснити статевий акт з жінкою. Плакав півень на тину: – Маю курочку одну. Раз уранці, два в обід, Що ж мені тепер робить? – А в сусіда п'ять самок, Без козута ні на крок, Оброби їх, як годиться, – Так порадила синиця (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ОБСИРАТИ, недок., **ОБІСРАТИ**, док. 1. кого, що. Забруднювати калом (у різних місцях). [Сірьожа:] Вовк підскочив вверх метрів на двадцять, ні, на двадцять п'ять! І всього діда обісрав (Лесь Подерв'янський, Діана).

◆ **Лице як мұхи обісрали**, вульг.-просторозм., зневажл. – негарне, з фізичними вадами обличчя; **Обісрали як мұхи драбйну**, кого, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь зазнав багато невдач.

2. кого. Наговорювати на кого-небудь. А от «ЗВУ плюс» обсирає нашого Президента на чім світ стоїть (Поступ, 2005, № 256); І треба також не забувати про позірну політкоректність, хоча, за умов дотримання формальної політкоректності, насправді можна обісрати всіх (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Обсирати / обісрати гординь (гідність)** *чию* – принижувати кого-небудь. <...> *а ти терпиш де твоя гординь, чи її вже обісрали* (А. Дністровий, Пацики).

○ – мовна гра (римування): *Микола обісрав хату довкола, наказали йому лизати, а він втік до хати* (Вислів, яким дражили чоловіка на ім'я Микола).

ОБСЛУГОВУВАТИ, *недок., кого, евфем.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь (про жінку або чоловіка), як правило, за матеріальну винагороду.

ОБСЦЕННИЙ, *ч.* Непрстойний, сороміцький (про слова, жести, графіті та ін.).

■ З лат.: *ob* «поза», *scenius* «сцена» (буквально – «поза сценою», «поза лаштунками життя»).

◆ **Обсценний телефонний дзвінок** – неадекватна поведінка чоловіка, який телефонує незнайомій дівчині або жінці, говорячи непристойні вислови.

Синонім: **Телефонна скатологія** (див. **СКАТОЛОГІЯ**).

ОВОЛОДІТИ, *док., ким, евфем.* Здійснити з кимсь статевий акт.

ОВОЧ, *ч.: ◆ Достяглий овоч, евфем., книжн.* – чоловічий статевий орган у стані ерекції. <...> *рука її постійно намагається пірнути вам до кишені і, намацавши достяглий овоч, м'яти його в якомусь солодкійному самозабутті* <...> (Ю. Винничук, Обід).

ОГІРІК, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Пчілко моя ярая, ловкая, Принав до твого сліду, Попав на грядочку, А там – ба! – зацвів огірок, Невже ми йому не дамо толук* (Цит. за: Виженко 2005).

■ **Огірок** – фалічний символ, який позначився на магичній примовці при посадці

огірків, поширеній у деяких регіонах України: *щоб стільки було огірочків, як в селі хуйочків*. Еротична символіка огірка ґрунтується не тільки на формі, а й на семантиці завивання: городина, яка обплітає своїми стеблами інші рослини, – яскравий образ для позначення любовного єднання. Гаврилюк 1999: 44. Див. **Фалічний символ** (див. **ФАЛІЧНИЙ**).

ОГЛЮБЛЯ, *ж., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган великого розміру.

ОДДІЛАТИ, *док., згруб.-просторозм.* Здійснити статевий акт. *Одділав її разів з три, піднявсь і подивився на пизду* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Див. **ДІЛО**.

ОДИН, *ч.: ◆ Один серед чотирьох, евфем.* – дуля.

ОДНООКИЙ, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьє – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач, Одноокий* <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Семантична універсальїя, напр. в амер. сексуальному сленгу: *cyclops* «циклоп», *one-eyed monster* «одноокий монстр», *Polyphemus* «Поліфем» – penis.

ОДНОХУЙСТВЕННО (**ОДНОХУЙСТВЕНО**), *уролі прис., обсц., згруб.* Абсолютно байдуже, все одно.

ОДНОХУЙСТВЕННО *див. ОДНОХУЙСТВЕННО*.

ОДОРОБЛО, *с., вульг.-просторозм., зневажл.* Чоловічий статевий орган. *Як я в'явила собі, що це золоте одоробло щас може мені встромиця помежду ног і надавить на мій мочовий пузир, а ті золоті яйця начнуть шльопати мене*

по страці, то я собі не позавидувала <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгулявцях); // Неерегований чоловічий статевий орган. Її руки мали в собі стільки ніжності, що я плакав щоразу, як тільки після всього вона лягала на мене, утішеного, цілувала запалі пипки, пуп, моє дочасно вмерле від алкоголю одоробло, стегна <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ОДРОБІНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

■ Від одробіна «крихта, крапля, частка».

ОДХОЖЕ, с., евфем., народн. Туалет.

◆ Ніколи й в одхóже збігають, кому – хто-небудь дуже зайнятий, не має вільного часу.

ОНАНІЗМ, ч. 1. Перерваний статевий акт.

■ У цьому значенні слово бере початок з «Книги Буття» (Старий завіт), історії Онана і його брата Ера. Після смерті Ера «сказав Юда до Онана: “Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, – і встанови насіння для брата свого”. А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові».

2. Отримання сексуального задоволення стимуляцією власних статевих органів; мастурбація.

3. жарг. (мол.). Те саме, що МАСТУРБАЦІЯ 2. [Зоя Жорівна:] Одна думка, що Бог є, – це вже хуйня, Мирон Опанасович. [Мирон Опанасович:] Звичайно, хуйня, Зоя Жорівна, ще й яка хуйня – це ідеалістичний онанізм (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліді).

ОНАНІСТ, ч. Той, хто займається онанізмом. <...> оглянувши вас, не один

гімназистик ішов рецидивом в старі онаністи <...> (Український футуризм – Олена Влизько).

ОНКА, ж., евфем., діал. Жіночі геніталії.

■ Від оник «нуль».

ОПА-ОПА, невідм., вульг.-просторозм. Статевий акт. – <...> Покоротить тільки опа-опа буває (К. Москалець, Вечірній мед).

ОПЕРДОЛЬ, ч., зах., вульг.-просторозм. Догана.

ОПИЗДІНІННЯ, с.: ◆ До опиздініння, общ., жарг. (мол., крим.). 1. Сильно, найвищою мірою. [Савва Морозов:] І всюди Руссю пахне! Человек Здець вольно нюхаєт тот запах до опиздініння (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. Багато, у великій кількості.

ОПИЗДІТИ, док., общ., згруб.-просторозм.

1. нехвальн. Одурити, втратити здатність адекватно мислити (від люті, пятики і т. ін.).

2. схвальн. Дуже здивуватися, захопитися.

◆ Опиздіти можна, общ., згруб.-просторозм. – уживається для вираження сильного здивування або захоплення.

Пор.: Охрініти можна (див. ОХРІНІТИ); Охуїти можна (див. ОХУЇТИ).

ОПИЗДЯЧУВАТИ, недок., кого, общ. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ОПОЛОНКА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Роз'ята, Хтивя, <...> Ополонка, <...> Криниця <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ОПУЗАТИТИ, док., вульг., згруб. Запліднити жінку, зробити її вагітною. – Я не змогла від нього понести. Але він все одно тримався мене, а не тих, кого опузатив (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

ОРАЛ, ч. Оральный секс. *Ні, досить з мене! Через вас я збожеволів! Повторюю: відсьогодні тільки орал!* (Іздрік, Павільйон).

ОРАЛЬНИЙ, а, е: ♦ **Оральний секс** – сексуальна активність, що проявляється у застосуванні губ, рота, язика, гортані у процесі сексуальної стимуляції та задоволення.

Синоніми: **Кукурудзу сирі їсти** (див. КУКУРУДЗА); **КУННІЛІНГУС**; **Оральний характер** – риси характеру особистості, засновані на досвіді оральної стадії психосексуального розвитку.

■ Оральний еротизм передбачає такі дії, що приносять задоволення, як смоктання грудей немовлям, приймання їжі, куріння, цілування, кусання, смоктання великого пальця, говоріння і оральний секс. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 173–174. Дитина, яка дістає задоволення від смоктання грудей і отримує в цей період материнську увагу, буде розвивати дружній, великодушний і оптимістичний погляд на світ. Але якщо не дістає задоволення в цей період, людина виросте агресивною, критичною, змагальною.

■ Фр. *oral* < лат. *os (oris)* «рот».

ОРАТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой мамунько, мамунько, маю таке горе! Вийшла заміж за дурного – цілу нічку оре* (Коломийки Прикарпаття).

Пор. ВІОРАТИ.

♦ **Орати нівку**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт з жінкою; **Орати своє поле**, евфем., фольк. – те саме, що **Орати нівку**; **Хто перший там орав**, там другий не садить (прислів'я) – про необхідність збереження дівочої цноти

до одруження; **Цілину орати**, евфем., фольк. – позбавляти дівчину цнотливості. *Що в нашого да Федора Воли половий, А в нашої да Химочки Чепіги новий. Будем запрягати, Цілину орати* (Українські сороміцькі пісні).

ОРГАЗМ, ч., Найвищий ступінь насолоди, що виникає в момент піку статевого збудження, і виражається у відчутті фізичного і психічного задоволення (не завжди пов'язаний зі статевим актом). <...> чи може недурна жінка насправді полюбити порожнього красунчика? *Хіба його тіло на час інтиму <...> Але фізіологічне шаленство завжди закінчується, і ти бачиш побіля себе самозакоханого лялькаря, пересиченого енним оргазмом* (С. Процюк, Тотем); <...> *все це вельми скидалося на панічну втечу з місця ганьби й неслави, одначе голова моя, проясніла після оргазму, працювала зосереджено й чітко, як телетайп, вистукуючи команди <...>* (О. Забужко, Музей покинутих секретів); *Я усі свої найвищі оргазми пам'ятаю. Приємно згадати, бо в цьому сила життя, піднесення, вихід за межі будня <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Від фр. *orgasme* < гр. *orgia* «пристрасно бажаю, палаю бажанням».

ОРГАН, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган. *Вона намацала міцний дружний орган, хлопець затремтів від її дотику, і вона потягла його до себе* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

♦ **Дітородний орган**, евфем., розм. – чоловічий статевий орган. *Вона дивиться на твій дітородний орган, захищаючись відьмацьким реготом, і <...>* (С. Процюк, Тотем); **Робочий орган**,

евфем., жарт. – чоловічий статевий орган. А те, за допомогою чого це робиться, є звичайним робочим органом, який має такі ж права й обов'язки, як і всі інші, що допомагають нам заробляти гроші (руки, ноги, мозок тощо) (ПіК, 2004, № 15); **Статеві органи** – чоловічі або жіночі геніталії. Якби у мене не було брата хто б тоді мені розповів у чому відмінність між жіночими та чоловічими статевими органами? (А. Бондар, Псалом братерству).

ОРГІЯ, ж. Гулянка, яка характеризується групою п'ятикою, співом, танцями і нестримною сексуальною активністю. Пили з одноразових пластмасових стаканчиків, їли з таких самих тарілок. Але переважно займалися коханням. Але коханням таке дійство назвати було важко. На думку Бабовала, це скорше були сексуальні оргії (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

■ Від гр. *ύορτή* «таємні обряди, містерії; свята». Слово поширилося з часів, коли давні греки влаштовували церемонії на честь Діоніса – бога рослинництва, виноградарства і виноробства.

ОСІДЛАТИ, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою. А він, батяр безсоромний, мене осідлав, як кобилу вже жеребну, а сватати не збирається! (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб).

Синонім: **Осідлати коня** (див. КІНЬ).

ОСКОМА, ж.: ♦ **Оскома берé (взяла) на кого**, з *інф.* – хто-небудь хтиво поглядає на когось; у кого-небудь виникає статевий потяг до когось. Його часто оскома брала на жидівочку, та ніяк не придумав, як до неї підлабузниться (Сором. фольк.,

зап. В. Гнатюка); *Попадя вислухала все і намотала собі на ус; оскома то її взяла одпробувать Іванового* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Оскому зігнать [з зубів]** – задовольнити статеве бажання. А зараз всі і потаскались, Чого хотілося шукать: Якому меду та горілки, Кому – молодиці, дівки, Оскому щоб з зубів зігнать (І. Котляревський, Енеїда); **Адам зів кислічку, а у нас оскома на зубах** (прислів'я) – первородний гріх завдає чимало неприємностей людині.

■ Це прислів'я, наведене Номисом, зазнало лексичних варіацій *Хто кислиці поїв, а кого оскома напала* = «в чужом пирі похмельє» (Сл. Гр., 3, 68). ■ У літературній мові фігурує значення слова «відчуття в'язкості в роті, а також неприємні больові відчуття на зубах від споживання чого-небудь кислого, терпкого» < друськ. *оскомина* «оскома; неприємний спогад, неприємний наслідок», русько-цслов. *скомина*, *оскомина* «зубний біль» < праслов. *skoma* < **ščemiti* «щеміти» < індевр. **skem-* / **skom-* «нити, боліти». Мотиваційний зв'язок слова з душевними болісними відчуттями зумовив реконструкцію у слові дуалістичної метафоричної семантики «неприємне відчуття від перенасичення чимсь» (*набити оскому*), «неприємне відчуття від браку чогось». Актуалізація останнього значення проступає у загальнономовному фразеологізмі *оскома бере* «хтось заздрісно або хтиво поглядає на кого-, що-небудь». Закономірно, що сема хтивості, наявна в семантиці фразеологізму, гіпертрофується в еротично зорієнтованому контексті – «статеве бажання», а також зумовлює семантичну переорієнтацію літ. фразеологізму *збити*

оскому «втратити потяг до чого-небудь» → «задовольнити статеве бажання». Іншими словами, рух семантики слова *оскома*: «насититися кислим» – «вдовольнити сексуальний голод». Сема кислого смаку на рівні буденної свідомості пов'язує оскому з «яблуком», яке в еротичній картині світу постає символом сексу, гріховності, але у фольклорі при збереженні символічної семантики замінюється народним кисличка «яблуко з дикої яблуні».

ОСЛОБОНІТЬСЯ *див.* **ОСЛОБОНЯТЬСЯ**.

ОСЛОБОНЯТЬСЯ, *недок., ослобоніть-ся, док., діял. (наддніпр.)*. Випорожняється.

ОСТОЄБЕНІТИ (ОСТОЙОБНУТИ), *док., кому, обсц., згруб.-просторозм., презирл.* Дуже набриднути кому-небудь, вимучити когось. [Клім Моїсейович Кац:] *Ваш план уже мне остойоб* (Лесь Подерв'янський, Пацавата історія).

ОСТОЙОБНУТИ *див.* **ОСТОЄБЕНІТИ**.

ОСТОПИЗДИТИ (ОСТОПИЗДИТИ), *док., кому, обсц., згруб.-просторозм., презирл.* Набриднути комусь, втомити когось; остогидіти. [Гамлет:] *Як остопиздило купатися мені! Чи може іскупатися? Купатись, Чи не купатись?* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

ОСТОПИЗДІЛИЙ, *а, е, обсц., згруб.-просторозм., лайл.* Обридлий, остогидлий. <...> *але бабок нема й доводиться робити на остопизділу рекламу* <...> (Іздрик, АМ™).

ОСТОПИЗДИТИ *див.* **ОСТОПИЗДИТИ**.

ОТВІР, *ч.: ♦ Анальний отвір, вульг.-просторозм.* Рот. *Закрий свій анальний*

отвір і не пизди! Бо зуби повибиваю! (А. Дністровий, Пацики).

ОТЕ, *с., займ., евфем., просторозм.* 1. Статевий акт; злягання.

♦ **Робити оте**, *евфем., просторозм.* – здійснювати статевий акт. [Ольга:] *Ці мужчини – вони найкращі, як дивляться телевізор.* [Грета:] *А я думала – найкращі, як роблять оте* (М. Гавран, Усе про жінок); *Даже в'явити собі не міг, що можна ОТЕ робить на свіжому воздуху* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

2. Секс, статеве життя.

ОТРУКІ, *мн., арг.* Чоловічі яєчка.

ОТСОСАЛІЗМ, *ч., дисфем., вульг.* Соціалізм. <...> *не було дня в соціалізмі, щоб не народився новий анекдот про Леоніда Ілліча. – Отсосалізм, – сказав Подя. Бо він ще н'єс не писав, але вже матюкався* (Б. Жолдак, Антиклімакс).

ОФОРМИТИ, *недок., кого, евфем., вульг.-просторозм.* 1. Здійснити статевий акт з ким-небудь.

2. Домогтися статевого зв'язку з ким-небудь. *Сергій так і не оформив її, бо вона, як і більшість молодих, виїхала з України* (СинOPSIS станіславський не-обов'язковий).

♦ **Оформити біксу**, *жарг. (крим.)* – здійснити статевий акт з молодого вродливою дівчиною.

ОХЛЯЛИЙ, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутеня – то є Голуб, Котик, Охлялий, Відкривач, Звідун, Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран* <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ОХРІНЕЗНИЙ, *а, е, вульг.-просторозм.* Те саме, що **ОХУЄННИЙ**. *Будинок теж мі-*

би стати втіленням гасла «Сучасний будинок з дерева в невисоких горах», здається мені, що з нього б вийшла охрінезна ідея (М. Нагач, Вісім чотири).

ОХРІНІТИ, док., вульг.-просторозм. 1. не-схвальн. Одурити, втратити здоровий глузд <...> підбирає погнуту піонерську сурму, в яку до цього дув хтось із його полеглих друзів, і раптом починає про-низливо свистіти в неї, плаксиво і від-чайдушно, так що аж всі охрініли <...> (С. Жадан, Дешеш Мод).

2. схвальн. Дуже сильно здивуватися або захопитися.

◆ **Охрініти** можна – уживається для вираження сильного здивування або захоплення.

ОХУЄВАТИ див. **ОХУЇВАТИ**.

ОХУЄННИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм.

1. Надзвичайно високий за ступенем вияву ознаки (розмір, звук і т. ін.); страшенний. [Філін:] В хмизі тім скульптури охуєнних розмірів Лежать, розкидані, І дивляться незрячими очима В безодню неба <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Василь:] Він не звернув, він впертим чорним лобом Хуїнув об ту стіну і розлетілись Із охуєнним вибухом мозги його [телевізора] японські (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підаравів); [Привид:] Я цапа вашого пиздячив по дорозі, Я мордував і в ніс його, і в рота! Торттури охуєнні придумав для вас я <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. Гарний, чудовий; відмінної якості. Шкода, що ми не зустрілися раніше, тоді я й справді був охуєнним коханцем. Тепер руїна (І. Карпа, 50 хвилин трави); Щас-

ливими в ці дні були не тільки охуєнні чуваки з наметового містечка чи лобуряки типу нас із Аскольдом (І. Карпа, Перламутрове порно); – Старий, у тебе, звичайно, охуєнний прихід, – сказав я, – але, не повіриш, ми цю телегу вже чули (Іздрик, АМ™).

ОХУЄННО, присл., обсц., згруб.-просторозм. Великою мірою, надто. Я побрів назад додому і всю дорогу думав про те, як охуєнно все з усім збігається (Ю. Андрухович, Таємниця).

ОХУЇВАТИ (ОХУЄВАТИ), недок., **ОХУЇТИ**, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. не-схвальн. Дурити, втрачати здоровий глузд. Вітя, пригадуючи пророцтво Лазаря, охуїває до такої степені, що падає на асфальт мов мішок з гавном (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

2. схвальн. Дуже сильно дивуватися або захоплюватися. <...> вибачте, говорить йому скін тим таки гугнявим голосом, допоможіть хоча б парочку монет, Берні починає охуївати з цього молодого чоловіка, але добре нутро в ньому знову бере гору <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> їх на радіо, мабуть, за цим принципом і на роботу беруть, так щоб вони врубали і народ охуївав на п'ятій секунді їхніх музичних композицій <...> (С. Жадан, Дешеш Мод); Ніким не помічений до тронного залу тихо крадеться Привид. Книгу "Тімур і його команда" він держить в зубах, а руками тягне за роги старого вонючого цапа. Він нишком підкрадається до Літра і з усієї сили пиздить його книгою "Тімур і його команда" по голові. Від несподіваного удару всі охуєвають (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

◆ **Оуху́ти можна**, у ролі виг. – уживається для вираження сильного здивування або захоплення; **Просто оуху́ти** – те саме, що **Оуху́ти можна**. У мене є теорія, що він курить план тому, що тоді йому легше розмовляти, <...> а на тверезу голову справа погана, може, за пару років він узагалі перестане говорити, буде навіть кумедно, всі думатимуть, що він німий, а тут він на тобі, просто оуху́ти, майстер риторики, еристики й монологу (М. Нагач, Вісім чотири).

Оуху́лий, а, е, обсц., зневажл. Який тимчасово втратив самоконтроль (про людину). Відтак у привокзальному сквері її на повному ході збив якийсь оуху́лий велосипедист (Ю. Андрухович, Таємниця).

Оуху́ти див. **Оуху́вати**.

Очере́т, ч.: ◆ **Сяга́ти в очере́т**, евфем., жарт.-ірон. – зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

Очі, мн.: ◆ **Бода́й тобі́ о́чі з ло́ба ви́йбло**, у ролі виг., дисфем., обсц., вульг.-просторозм., лайл. – уживається для висловлення недоброго побажання кому-небудь.

■ **Замість щоб тобі́ о́чі пови́лазили!**; **До сра́ки ка́рі о́чі**, у ролі виг., вульг.-просторозм. – уживається для вираження презирства, байдужості до яких-небудь умовностей. Вже підходячи до ньюз-руму, я в'яло подумала, що треба б пожувати якусь жуйку, щоб колеги не здогадалися про мій стан. Але ця думка сама собою померла. До сраки карі очі, подумала я (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Сци (насці́) в о́чі**, він ка́же – «бб́жа роса́» (дош іде́ (прислів'я), кому, дисфем., вульг.-просторозм., презирл. –

про перту, наївну, готову на приниження людину. ■ **Замість йому́ плю́й в о́чі**, а він ка́же – «бо́жа роса́»; **Йобба́ні о́чі**, у ролі виг., евфем., обсц. – те саме, що **Йоб тво́ю ма́ть** (див. **МАТЬ**). – **Блядь!** – кричить він. – **Йобані о́чі!** – підтримую я (І. Карпа, Перламутрове порно); **О́чима́ їбе́**, а но́сом спу́скає, обсц., жарт. – хтиво оглядати жінку (про чоловіка).

Очко́, с. 1. вульг.-просторозм. або жарг. (крим., мол.). Анальний отвір; задній прохід.

◆ **Гра́ти / зігра́ти в очко́ кому**, жарг. (крим.) – вступати з ким-небудь у гомосексуальний контакт; **Дути в очко́ кого**, жарг. (крим.) – здійснювати гомосексуальний контакт з ким-небудь; **Очко́ злі́плюсь у кого**, жарг. (крим., мол.) – хто-небудь злякався (про людину); **Рва́ти / порва́ти очко́**, жарг. (крим.): а) здійснювати насильний гомосексуальний акт, насилувати кого-небудь у задній прохід (перев. з погрозою); б) (тільки док., перед ким) вислужуватися перед адміністрацією колонії або взагалі перед ким-небудь; в) погоджуватися на акт мужолозтва за недокурок цигарки, начиненої гашишем; **Щоб тобі́ очко́ злі́плюсь**, у ролі виг., лайл. – уживається як проклин з недобрими побажаннями.

2. жарг. (мол.). Унітаз. **Зайшов я в кабі́нку: на очко́ в смі́слі**. Налив дікалону в мильницю. Хекнув. Заїв канфетою. Чую – куранти б'ють... (О. Яровий, Чекання несподіванки); **Одного́ разу́ був ви́жбурну́в якийсь антишизофрені́чний поро́шок, то са́нітар, за вказівкою осно́вного, заставля́в мене злизувати очко́ язиком і дуже бо́ляче закручува́в руку́** (С. Процюк, Тотем).

П

ПАГІН, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган.

ПАЗУХА, ж., *евфем.* Жіночі груди.

◆ **Півна пазуха** – великі груди.

ПАЛЕЦЬ, ч.: ◆ Двадцять перший палець, *евфем., просторозм., жарт.* – чоловічий статевий орган; **Слушний палець**, *фольк.* – те саме, що **Двадцять перший палець**; **Чортів палець**, *фольк., згруб.* – те саме, що **Двадцять перший палець**.

■ «У міфопоетичній традиції палець – це символ буття, символ усього сущого, уособлюваного словом і світлом, життям і смертю, символ вищої небесної сили і сексуальної потенції, символ небесного Розуму». Маковский 1996: 258. Майже всі культури світу фіксують палець як фалічний символ. Середній і вказівний пальці слугували знаком статевого акту у єгипетську еру. Схрещення пальців було талісманом для відвернення покарання за злягання. Метонімічне позначення [великий] палець – пеніс характерне для слов'янських і не слов'янських мов: у чеськ.: *palec*, пол. *palec dwudziesty pierwszy* «двадцять перший палець», *palec bez kostki* «палець без кістки», *palec bez paznokcia* «палець без нігтя», в нім. *elfte Finger* «одинадцятий палець»; в амер. секс. сленгу дієслово *finger* «сексуальні маніпуляції пальцями», «мастурбувати». Richter 1993: 80.

◆ **Не пальцем роблений (зроблений)**, *просторозм., жарт.-ірон., схвальн.* – який розбирається у чому-небудь, уміє робити щось не гірше за інших; **Пальцем роблений (зроблений)**, *просторозм., жарт.-ірон.* або *презирл.*: а) наївний,

простодушно-довірливий; б) дурний, догадливий; в) який робить що-небудь невміло, незграбно, повільно; г) нікчемний, ні на що не здатний; **Як два пальці об асфальт**, *евфем.* – те саме, що **Як два пальці обісцяти** (див. **ОБІСЦЯТИ**). – *Одружимося за не фіг.* **Як два пальці об асфальт** (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПАЛИЦЯ, ч., *евфем., просторозм.* 1. Чоловічий статевий орган.

■ Асоціація *загострена палиця, кілок* – *пеніс* поширена у сфері лайливої та обсценної лексики і відома у багатьох мовах: пол. (*вульг.*) *pał* «дерев'яний стовп», *pała, pałka, pałeczka* «пеніс», *kół, kotek* «кіл», «пеніс»; чеськ. *palice* «чоловічий статевий орган у стані ерекції», *pálka* «пеніс» (*жарт.*), *balda, hůlka, klacek, prut, rákoska, kláda*; серб. *tojoga, палица, батина, топуз*; рос. кур «пеніс» і курик «палиця з товстим кінцем», алб. *hi* «кіл» і «пеніс».

Див. **Фалічні символи** (див. **ФАЛІЧНИЙ**).
Синоніми: **ДРУК, ДРЮЧОК, КИЙ, ПАЛКА, ПАТІК** 1.

◆ **Поліцейська палиця**, *евфем.* – статевий орган великого розміру. *Це була не безвольна маленька ганчірочка, і це був навіть не стійкий олов'яний солдатик. <...> Це була поліцейська палиця. Велика, тверда і дуже бойова* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ПАЛКА, ж., *евфем., просторозм.* Те саме, що **ПАТІК** 1. – <...> *Уявляєш, я молодий, здоровий, палка ще стоїть, а баби немає* (Іздрік, АМ™).

◆ **Кидати (вкінути) палку** – здійснювати статевий акт з жінкою; **Поставити палку** – те саме, що **Вкінути палку**.

ПАЛЯНИЦЯ, ж., фольк. Жіночий статевий орган. *Коб то мені до неділі, Буду танцювати, Дам музиці паляниці, Буде добре грати* (Українські сороміцькі пісні).

■ Асоціювання жіночого статевого органа з борошняним виробом традиційне для українського еротичного фольклору (див. **ПАМПУШКА**, **ПИРІЖОК**), про що свідчить також семіотика коржа як символу дівчини, її лона в українській обрядовості. Гаврилюк 1999: 37.

ПАЛЯНИЧКА, ж., фольк. Пестл. до **ПАЛЯНИЦЯ**. *Гопці-хлопці, до мене: Гарячая у мене – Гарячая паляничка На полиці у мене* (Цит. за: Виженко 2005).

ПАМПУШКА, ж., фольк. Жіночий статевий орган.

ПАМПУШЕЧКА, ж.: ◆ **Смачнёнькая пампушечка** – жіночий статевий орган. *Гопці-хлопці, до мене: Смачнёнькая у мене – Смачнёнькая пампушечка Десь схована у мене* (Цит. за: Виженко 2005).

ПАН, ч.: ◆ **Ясновельможний пан**, евфем. – чоловічий статевий орган. – *Чого хочуть пані сьогодні? – пальцями лівої руки чоловік куйовдив спочатку кучері свого набухлого ясновельможного пана, а потім діставався кучерів все ще лінивої моєї крихітки <...>* (М. Матіос, Бульварний роман).

ПАНАС, ч.: ◆ **Дядько Панас**, народн., жарт. Пронос.

ПАЊІ, ж.: ◆ **Старá паЊі**, евфем., народн. Зад, сідниці.

ПАЊІСТАРА, ж.: ◆ **Митець голюю паЊістарою їжаків бить** (приказка), ірон. –

про боязку, нерішучу у своїх діях, учинках людину; **Сиротá** – ні паністарої, ні животá (приказка), народн., жарт. – про дуже худу, виснажену людину.

ПАПЛЮГА, ж., вульг. Жінка легкої поведінки; повія. *Енеєм кинута я бідна, Як сама паплюга послідня, Еней злий змій, – не чоловік!* (І. Котляревський, Енеїда).

ПАПЛЮЖИТИ, недок., кого. Лаяти брутальними непристойними словами.

ПАРАСОЛЬКА, ж.: ◆ **Парасолька в чохлах**, евфем. – чоловічий статевий орган.

ПАРАСТАС, ч.: ◆ **Відправити парастас**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. *Завів мене в будяки та й казав лягати. Як відправив парастас, я не могла встати* (Коломийки Прикарпаття).

ПАРАША, ж. 1. жарг. (тур.). Посудина для нечистот у камері.

2. жрм. Відхоже місце. [Пророк Микола:] <...> *Я б краще петухом Ламбаду танцював би на параші!* (Леся Подерв'янський, Павлік Морозов); <...> *Був час перед самісіньким дзвінком. Вони обидвоє затягнули мене в хлопчачу парашу* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

3. жарг. (мол.). Менструація.

ПАРАШКА, ж., зах., жарг. (тур.). Те саме, що **ПАРАША** 1.

◆ **Піті на парашку**, жрм. Випорожнитися.

ПАРАШУТ, ч., жарг. (мол.), жарт. Презерватив.

ПАРИТИ, недок., кого, евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт. *Ще відсиджу рік за тебе та й буду сидіти <...> Та так буду курву парив, аж буде пердіти* (Коломийки Прикарпаття).

ПАРТНЕР, ч. Чоловік, з яким вступають у сексуальні стосунки або здійснюють

статевий акт. Він опам'ятовся першим, зазмер, потім повів далі вже у темні дорослого чоловіка, котрий знає, чого хоче, і вимагає від жінки того ж самого. Вона прийняла його умови, якийсь час рухаючись чисто механічно, підтримуючи партнера (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

- ◆ **Сексуальний (статевий) партнер** – те саме, що **партнер**. Коли проходять роки і вони просто коханці чи там сексуальні партнери, то витворюють таке, що позеленів би од заздрощів маркіз де Сад (О. Ульяненко, Ангели помсти); Наступного дня я вийшла на станції метро Нотінг Хілл, роззираючись у пошуках свого майбутнього статевого партнера і одночасно дивуючись власному цинізму (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПАРТНЕРКА, ж. Жін. до **ПАРТНЕР**. Вона вирішила, що я мав свій секс і раніше, але з невірними партнерами. І вона показала мені, що таке секс насправді (Ю. Покальчук, Те, що на споді); І саме тому останньої миті він здогадався крутнутися штовпором, вирватися з обіймів чергової партнерки <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

- ◆ **Сексуальна (статєва) партнерка** – те саме, що **партнерка**.

ПАРУБОК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ПАСКУДА, ж., просторозм. 1. фольк., презирл. Жіночий статевий орган. Цілу нічку я не спала – паскуду чесала (Коломийки Прикарпаття).

- 2. лайл. Жінка легкої поведінки. [Романич:] <...> коли оце та ильондра в Турцію танцювати їхала, то залишила доньку в Одесі, у дитдомі. Паскуда така...

(О. Росич, Останній забій); <...> за щипку махорки нахвалявся походеньками по паскудах <...> (Є. Пашковський, Безодня).

ПАСКУДИТИ, недок., згруб.-просторозм. Випорожнитися. Отож, Спиридон Спиридонович, доведений до відчаю, почав паскудити на все, що пахло психованим Жекою: на смердючі черевики, давно не прану куртку (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря).

ПАСТА, ж.: ◆ **Нема́ пасти в тїбику**, жарт. – хто-небудь імпотент (про чоловіка); **Подавити пасту**, жарг. (мол.), жарт. – сходити в туалет (про дефекацію).

ПАСТКА, ж., евфем. Жіночі геніталії. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, <...> Ну, а тепер продовжуй. – І я вповіла: – Дупельце, <...> Нірка, <...> Пастка <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПАТІК, ч., зах. (львів.), просторозм. 1. Чоловічий статевий орган.

- ◆ **Ста́вити / поста́вити паті́к**, зах. (львів.), просторозм. – здійснювати статевий акт. Пор.: **Патіковий рух** (див. РУХ).

2. Ерекція.

3. ірон. Імпотент.

■ Від літ. **пати́к** «палиця».

ПАТІЧИТИ, недок., кого, зах. (львів.), жрм. Здійснювати статевий акт.

Синонім: **Ста́вити паті́к** (див. ПАТІК).

ПАТИЧО́К, ч. Пестл. до ПАТІК. <...> вона сміялася тільки король драгувався бо в нього мудака ніяк не міг встати патичок <...> (А. Дністровий, Пацики).

ПАТРОНТА́ШІ, мн., жарг. (воjak.). Жіночі груди.

ПАХАТИ, *недок., кого, евфем., фольк.*

Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПАШКО́, *с., арг.* Лайно, людський кал.

ПАШКОВНИ́К, *ч., арг.* Туалет.

ПАШЧИ́ТИ, *недок., арг.* Випорожнятися.

ПАЩЕ́КА, *ж., евфем., фольк.* Піхва.

ПЕДЕРА́СТ, *ч., просторозм.* 1. Чоловік, який здійснює анальний статевий акт з іншим чоловіком або хлопчиком. ■ Від гр. παιδί «дитина» і ἐραστής «коханець».

2. Гомосексуаліст. *Пацана не можна згвалтувати – він цього хотів і мав від цього крутий кайф, а тих бідних баб судять судді – або педерасти, або цілковиті імпотенти* (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

3. *лайл.* Негідна, підла, мерзенна людина.

4. *презирл.* Нікчемна і/або жалюгідна людина. *На третьому курсі ліричний Слава вже нагадує розтоптаного долею педераста з болючим тілом і вичерпаного душею* (Ю. Андрухович, Московіяда).

ПЕ́ДИК, *ч., зменш.* 1. *просторозм.* Гомосексуаліст. *Колись трахались цілий день, і то мало було? А тепер що? Раз на кілька днів? Тьху! Ви що, може, педики?* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

2. *Зневажл.* Те саме, що ПЕДЕРА́СТ 3. [Самітник:] *Подумайте логічно: ви відпочиваєте у могилі, а зверху якісь субчики-педики кидають на вас недопалки, папірці, презервативи <...>* (А. Дністровий, Учителі).

ПЕДОФІ́Л, *ч.* Людина (перев. чоловік), яка відчуває статевий потяг до дітей. *Естетизуючий педофіл, він кохався на Брамсі та Гекторі Берліозі, успішно склеюючи всі частини світу в одне* (О. Ульяновко, Ангели помсти).

ПЕДОФІ́ЛІЯ, *ж.* Сексуальна любов до дітей.

■ Від гр. παιδί «дитина» і φίλος «люблю».

ПЕ́ДРАТИ, *недок., кого, жарг. (мол.).* Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПЕДРІ́ЛО, *ч., жарг. (мол.), презирл.* 1. Пасивний гомосексуаліст.

2. *лайл.* Нікчемна людина, дії і вчинки якої викликають роздратування, обурення. [Буратіно (до Петрушки):] *Ти, педрило, Ану катай, відкрий* (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменить ніззя).

ПЕ́ЖИТИ *див.* ПІЖИТИ.

ПЕ́КЛО, *с., евфем., фольк.* Вагіна. «А що маєш нижче пупа, Чернице-сестрице <...> «Пекло маю, отче Дмитріє <...>» (Бандурка).

■ Пор. у пол. секс. сленгу *zaganianie diabla do piekła* «про статевий акт».

ПЕКТІ́, *недок., кого, жарг. (мол.), вульг.* Інтенсивно здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Бо що єднає тебе з узбеком за стіною, крім стіни? З узбеком, котрий вічно готує плов і потім заминає на його плустиий запах не одну голодну студентку. І напихає її пловом, набиває її пловом, як опудало тирсою, і вона ціпеніє, робиться опудалом, і тоді він пече її, а в неї з рота, із вух, із носа сиплеться плов* (Ю. Андрухович, Московіяда).

◆ **Рібу пекті́** *див.* РІБА.

Пор. СПЕКТІ́.

ПЕЛЕНА́, *ж.:* ◆ Пелену (пелінку) покрасніти, *евфем., фольк.* – позбавити дівчину цнотливості. *Він дівку у нас украв, Він калину ламавав, Він ягоди потрусив, Він пелінку покраснив* (Українські соломіцькі пісні); **Принести в пелені**

[дитину], *евфем.* – народити дитину поза шлюбом. *Ой послала мене мати У ліс по калину, А я їй принесу В пелені дитину* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ПЕЛЕСІТИ, *недок., діал.* Розпунсо залицятись до особи протилежної статі.

■ **Первісно:** мандрувати.

ПЕНІС, ч. 1. Чоловічий статевий орган. *Тепер він повзе додому, ніч, порожнє місце, він п'яний, розчавлений, нікому не потрібний зі своїм пенісом і самотній* (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ Від лат. *pénis* «чоловічий статевий орган» < «хвіст». Пор.: *Покласти хвіст* (див. ХВІСТ).

2. *жарг. (бурс.-сем.), жарт.* Хліб. ■ Зближення з лат. *panis* «хліб».

◆ **Забити (покласти) пєніс на кого, що**, *жарг. (мол.):* а) поставитися до кого, чого-небудь байдуже, зігнорувати; б) рішуче покінчити з чим-небудь, перестати займатися чимсь. <...> *Який це кайф – покласти на все пеніс. Змести всі питання до купи, до брудної смердючої купи і накласти на них ще більшу купу* (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо та інші»).

ПЕПЕЖЕ, ж., *просторозм., абр.* Коханка. <...> *колись цю квартиру у невеликому особнячку облюбували, повертаючись після перемоги в 45-му з Європи додому, батьки Крутова, бойовий командир і його пепеже – медсестра Тоня* (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький...»).

■ **Скороч. рос.** «походно-полевая жена».

ПЕРДАН, ч., *жарг. (мол.), вульг.* Зад, сідниці.

ПЕРДЕЛА, ж., *обсц., згруб.-просторозм.* Зад. *Я на свалбі мойїв любіці Інно (гарно. – Л. С.) замузичив. А потім через*

перделу Фест им загузичив (Русинський ерос).

ПЕРДІК, ч. Те саме, що ПЕРДЬ.

○ – *мовна гра (римування):* *Сцик без пердик, як весілля без музик.*

ПЕРДІЛО, с., *діал. (закарп.).* Зад, заднє місце. *Їбав мене Герасим, а потім Гаврило. Так ми потку розпороли – по саме перділо* (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРДІЖ, ч., *вульг.-просторозм.* 1. Голосне випускання газів через задній прохід.

◆ **Гімн пердіжєм не збудеш**, *вульг.-просторозм.* Менші дії і зусилля не можуть замінити більших дій або зусиль.

2. *презирл.* Беззмістовні теревені, нісенітниця.

ПЕРДІННЯ, с., *вульг.-просторозм.* Те саме, що ПЕРДІЖ. *В ту ж мить із кабінки почулося довге і смачне пердіння, ніби на сніданок хтось об'ївся бобів на тості, і тепер його дме* (С. Пиркало, Не думай про червоне); *З сортиру чути огидливе пердіння* (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновєньє); *Струсили з себе ту тишу, бо Муко перднув. Дійсність любить бути гротесковою. Та й добре, якби не те пердіння, невідомо, скільки часу ми б іще отак провалювались у себе* (М. Нагач, Вісім чотири).

ПЕРДІТИ, *недок., ПЕРДНУТИ*, *док., також однокр., вульг.-просторозм.* 1. Голосно випускати гази з кишечника. *Ой летіла баба з неба, Бо там її не потреба. Як летіла, то перділа, А як впала – Пизду всрала* (Бандурка); *Наша мати добре зробила, – Вона собі сина вродила. А ваша дулась та пер..ла, І не знає, де дочку діла* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Літр:] *Рахував і плакав, пердів беззахисно. <...>* (Лесь

Подерв'янський, Король Літр); <...> а свита грає короля а король пердить і крекче <...> (В. Цибулько, Майн кайф); Світив місяць, як полтинник, Тепер світе, як п'ятак. Дівка пердне, як кобила – Жеребець не пердне так! (Українські жартівливі пісні); Він напружився і соковито перднув, одразу ж трохи посцяв (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

■ Зводиться до індевр. *perd- «голосно випускати гази». ЕСУМ, 4, 338.

◆ За гробі в церкві пердне, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – дуже скупий; Краще чеснo перднути, ніж по-шіпінськи бзднути (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт. – краще сказати неприємне в очі, ніж позачі; Мукú сє і пердїть, мукá в стóрону летїть, палняніці качає, в сраку пучки вмочає (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт. – про процес випікання хліба; Навчі сраку пердіти, то вона́ все буде хотіти (прислів'я), вульг.-просторозм. – про стійкість поганої звички; Не звикай вдóма пердіти, тоді не буде в гостях кортіти (прислів'я), вульг.-просторозм. – не слід культивувати погані звички вдома, щоб подолати їх поза домом; Ні бзднути, ні перднути, вульг.-просторозм. – дуже тісно через велике скупчення народу; Перднути в калюжу, вульг.-просторозм. – виявити себе дурнем у якій-небудь ситуації; Сів срати, надўвся, ледве перднув, вульг.-просторозм., жарт. – про людину, яка хоче зробити що-небудь значне, але виходить щось дрібне й мізерне; Срака перділа, маку не їла (приказка), вульг.-просторозм. – про голосне випускання газів з кишечки; Сцить, пердїть, тріскі збирає і Бóгу мо́литься (приказка),

вульг.-просторозм. – про людину, яка любить виконувати кілька справ одночасно; Хто навчїться пердіти, не мóже і в церкві терпїти (прислів'я), вульг.-просторозм. – про силу звички.

2. презирл. Говорити яку-небудь дурницю, щось недоречне.

◆ Не віл пердїть, а чоловік гóворить, вульг.-просторозм. – уживається як докір тому, хто обертає на кпини чийсь слова; Пердіти губáми, вульг.-просторозм.: а) говорити дурниці; б) (презирл.) говорити; Перднути як тра́ктор, вульг.-просторозм. – збрехати; Сказáти як [у бóчку, вáзу, калю́жу, мукú, трубú і т.ін.] перднути; Сказáти як у вóду перднути (і бóльки не пішли), вульг.-просторозм. – сказати яку-небудь дурницю, щось недоречне; Срав, пердів і ще хотів (примовка), вульг.-просторозм. – про балакуна, базіку, який викликає презирство; Як дам, то будеш летіти, пердіти і дим пускáти, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як заперечна відповідь на прохання «Дай мені»; відмова у чому-небудь.

Пор. НАПЕРДІТИ.

✧ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): – *Пардон! – Перди своїй матері, не моїй.*

ПЕРДНУТИ див. ПЕРДІТИ.

ПЕРДО́ЛА, ч. і ж., зах., вульг.-просторозм.

Поганий ремісник або кравець, швець.

ПЕРДО́ЛИТИ (ПЕРДО́ЛИТИ), недок., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. *Пиля шпора на землі, Дідо бабу пердолить, Баба йойкать: «Йой, болить!» Дідо й далє пердолить* (Русинський ерос).

■ З пол.: *pierdolać* «здійснювати статевий акт» < «пускати гази». Lewinson 1999: 171.

Пор. ВІДПЕРДОЛІТИ, ПРОПЕРДОЛІТИ.

ПЕРДОЛІТИСЯ (ПЕРДОЛІТИСЯ), *недок., кого, зах., вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт; злягатися.

ПЕРДОЛЬНИК (ПЕРДОЛЬНИК), *ч., зах., вульг.-просторозм.* Квартира для розпусти; притон.

ПЕРДОЛЬНУТИ, *док., зах., вульг.-просторозм.* Вдарити кого-небудь.

ПЕРДУЛА, *ч.: ♦ Старий пердула, зах., вульг.-просторозм.* – старий чоловік.

ПЕРДУЛЬКИ (ПЕРДУЛЬКИ), *мн., зах., вульг.-просторозм.* Дурниці.

♦ **За пердульки кіблювати** – сидіти в тюрмі за згвалтування жінки. ■ Пол. *kiblować* «відбувати строк тюремного покарання», букв. «сидіти на параші».

ПЕРДУН, *ч., вульг.-просторозм.* 1. Людина, яка часто псує повітря.

2. Нікчемна людина.

3. Нероба, ледар.

♦ **Старий пердун**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – чоловік похилого віку. Цей старий пердун три місяці упирався показати бункер свого сина (М. Матіос, Солодка Даруся); Довкола Геніка нипають старі пердуни і пердулки, що на обід навіть не виходять навіть просмердітися... (І. Карпа, Перламутрове порно).

✧ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): Наступив пан хлопові на ногу та й каже: «О, **пардон!**» – «**Ти сам пердун**», – відказав хлоп (Фольклор).

– у функції об'єкта образного зіставлення: Чкуряйте ж з Богом, любі діти [вірші], Мої маленькі **пердуни** (Ю. Позаяк, Шедери).

ПЕРДУШКА, *ж. Жін. до ПЕРДУН.* Ой батько пердун Усе пір'ї роздув, А мати пердушка роздула подушку (Весільна пісня).

ПЕРДЬ, *невідм., вульг.-просторозм.* Звуко-наслідувальне слово; однокр. до ПЕРДІТИ. – Я думала, що то Хведь – Він до мене, а я [пердь] (Бандурка).

♦ **Нагадай козі смерть, а вона пердь і пердь** (приказка), *дисфем., вульг.-просторозм.* – примусити кого-небудь згадати те, що для нього дуже важливе і болюче, а всім іншим уже набридло.

■ **Замість нагадай козі смерть, а вона все біжить вперед; Прийде смерть – срака пердь** (примовка), *вульг.-просторозм., жарт.* – про передсмертний страх; **Прийшла смерть, а дүшечка пердь** (примовка), *вульг.-просторозм., жарт.* – те саме, що **Прийде смерть – срака пердь; Сказати як пердь у бочку, народн., вульг.-просторозм. – висловити яку-небудь дурницю, недоречність.**

ПЕРЕБЗДІТИ, *док., кого, вульг.-просторозм.* 1. Зіпсувати повітря інтенсивніше за всіх.

2. Злякатися. **Вінтаки, здається, перебздів, бо тільки розвів руками і сказав, що зведе мене з генералом, але обіцянки не виконав і надовго зник** (Ю. Андрухович, Московіада).

Синонім: ПЕРЕСРАТИ 2.

ПЕРЕДНИЦЯ, *ж., просторозм.* Те саме, що ПЕРЕДІОК.

ПЕРЕДІОК, *ч., просторозм., жарт.-ірон.* Статеві органи жінки, жіноче «переднє місце». Думаєш, що передком усі двері повисаджуєш! Думаєш, переспала раз-другий із генеральним директором каналу і тепер можеш качати права?

(А. Мухарський, Попса для еліти); *Тупцюємо попід своїм садком і тулимося задком і передком* (І. Лучук, Пісень пісень).

- ◆ **П'яна жінка передку (пизді) не хазййка** (прислів'я), *просторозм.*, *ірон.-зневажл.* – жінка у стані алкогольного сп'яніння легко погоджується на статевий акт; **Слаба́ (слабе́нька) на передо́к**, *просторозм.*, *жарт.-ірон.* – яка легко погоджується на статевий акт (про жінку). *Помічницями собі брав дипломованих економісток і бухгалтерок, переважно жінок спритних, ризикованих і, як казали в селі, «слабих на передок», яких тримав в узді, мов норовистих кобилиць* (Г. Тарасюк, Покоївка); – *Ти не догнав, – перебиває мене, – вона справді добра людина, лише на передок слабе́нька, але в цьому нічого поганого нема – гарні дівахи всі на передок слабе́нькі* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ПЕРЕДІОЧОК, ч. Пестл. до ПЕРЕДІОК. А я своїм передочком «Волгу» заробила (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРЕДРІЮЧИТИ, *док.*, *кого*, *евфем.*, *вульг.-просторозм.* Те саме, що ПЕРЕІБАТИ.

ПЕРЕІБАТИ, *док.*, *кого*, *обсц.*, *згруб.-просторозм.* 1. Здійснити статеві акти з кількома жінками. Пор. ПОПЕРЕЙОВУВАТИ.

- 2. що. Дуже сильно вдарити по чому-небудь; розбити щось. [Гамлет:] Ви, батьку, Пиздуйте в ваше море, та хутчіше, Бо я дрючком переїбу їбальник <...> (Леся Подерв'янський, Гамлет).

ПЕРЕІБАТИСЯ, *док.*, *обсц.*, *згруб.-просторозм.* 1. Втомитися від інтенсивного заняття сексом, втратити смак до нього через численні і часті статеві акти.

- 2. з *ким*. Здійснити інтенсивні статеві акти з багатьма жінками.

ПЕРЕКИНУТИ, *док.*, *кого*, *евфем.*, *фольк.* Здійснити статевий акт з жінкою (про чоловіка). *Сухий дуб, сухий дуб, Що й листу не кинув. Такий всю ніч ночував, Що й не перекинув* (Українські жартівливі пісні).

ПЕРЕЛЮБ, ч. Порушення подружньої вірності; перебування у позашлюбному любовному зв'язку.

- ◆ **Перелюб чинити**, *книжн.* – порушувати подружню вірність; перебувати у позашлюбному любовному зв'язку.

ПЕРЕЛЮБЕЦЬ, ч., *заст.* Те саме, що ПЕРЕЛЮБНИК.

ПЕРЕЛЮБКА, ж., *заст.* Жін. до ПЕРЕЛЮБЕЦЬ.

ПЕРЕЛЮБНИК, ч., *заст.* Той, хто перелюбствує.

ПЕРЕЛЮБНИЦЯ, ж., *заст.* Жін. до ПЕРЕЛЮБНИК. *Та було ж її прикопати за тисячу верст від святого християнського цвинтаря! Оту перелюбницю, ту брехачку <...>* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

ПЕРЕЛЮБСТВО, с. Те саме, що ПЕРЕЛЮБ. <...> а інші подейкували, буцімто голова сілради поставив перед Жеребцем умову: або він геть виїде з села, або ж його притягнуть до відповідальності за перелюбство (В. Скуратівський, Жеребець).

ПЕРЕЛЮБСТВУВАТИ, *недок.*, *заст.* Порушувати подружню вірність; перебувати у позашлюбному любовному зв'язку.

ПЕРЕМОТЛОШИТИ, *док.*, *кого*, *евфем.*, *вульг.-просторозм.* Те саме, що

ПЕРЕЇБАТИ. За лічені тижні перемот-
лошивши кількох нещасних і безборонних
учительок <...>, він перекинувся було
на майже шістдесятилітню пропахлу
комбіжирами глухоніму кухарку <...>
(Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ПЕРЕПІХ, ч., жарг. (мол.). Статевий акт;
злягання. Але ж виникає величезна спо-
куса відзначити буржуйське «свято ко-
хання» повальним «перепихом», як це
зараз називається (ПіК, 2003, № 5).

ПЕРЕПИХОН, ч., вульг.-просторозм.,
жарт.-ірон. Одноразовий статевий акт.
ПЕРЕПИХНУТИСЯ див. ПЕРЕПХАТИСЯ.

ПЕРЕПИХОНЧИК, ч. Пестл. до ПЕРЕПИ-
ХОН. <...> були панночки, з якими б ра-
до втамував свою хіть, такий, знаєте,
перепихончик – дві-три пляшки вина,
розмова ні про що, телевізор, ліжко
<...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осін-
ніх садах).

ПЕРЕПІЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий
статевий орган. А далі підняла пелену
і каже: На тобі перепічку з секелем
(Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПЕРЕПЇДИТИ див. ПЕРЕПЇДЮВАТИ.

ПЕРЕПЇДЮВАТИ, недок., ПЕРЕПЇДИТИ,
док., евфем., діял. (наддніпр.). Перемо-
чувати сечею (про багато чого-небудь).

ПЕРЕПХАТИСЯ, ПЕРЕПИХНУТИСЯ, док.,
також однокр., з ким, евфем., вульг.-про-
сторозм. Здійснити з ким-небудь ста-
тевий акт. Ну, чоловік і жінка хочуть
перепихнутися, а тому <...> беруть та
й роздягаються (А. Дністровий, Міс-
то уповільненої дії); <...> ми злягли
разом, перепихнулися, переспали, трах-
нулися, перепробували все, що тільки

підказувала нам наша хвороблива уя-
ва та ілюстроване видання «Кама-
Сутри» у суперобкладинці з кольоровим
додатком для гомосексуалів! (Л. Дереш,
Поклоніння ящірці).

Пор. ПРОПИХНУТИСЯ.

ПЕРЕСІП, ч., просторозм. Статевий акт.
■ Від СПАТИ.

ПЕРЕСПАНЕЦЬ, ч., просторозм. Чоловік
для задоволення сексуальних потреб
жінки (з мови жінок).

ПЕРЕСПАТИ, док., з ким, евфем. Побувати
у ліжку із статевим партнером; здійснити
статевий акт. – Тату, я хочу женитися
на Галі. – Ти що, здурів?! Та вона ж пе-
респала з усім селом. – Усе одно хочу.
<...> Вийшов я на пагорб, глянув на
наше село – не таке воно вже й велике
(Анекдот); Надокучила ж мені Ти зі своїм
«ні» та «ні». Все життя мені чекати
– Щоби разом переспати (Лель, 1996,
№ 4); Поки я йшла на роботу, я встигла
побачити десятки гарних чоловіків,
із якими можна було б переспати
(С. Пиркало, Не думай про червоне);
Де була? З ким пила? Чи пощастило з
кимось переспати, чи ні? Нічого не па-
м'ятаю (М. Гримич, Магдалинка).

ПЕРЕСРАТИ, док., вульг.-просторозм.

1. що. Зіпсувати що-небудь, викривити
суть чогось. <...> воно, висмикнувши
з твого речення ключових три слова,
злемзає бездарну песенку – і весь твій
дух пересере <...> (Є. Пашковський, Що-
денний жезл).

2. Дуже налякатися. – Підпанок страшно
пересрав! Сказав, що то робота всіляких
нявок-мавок та мольфарів-сатаністів
(Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

- ◆ **Переср́ав** **ді́дько** **дорб́гу**, вульг.-просторозм., жарт. – виникла якась дивна перешкода на шляху завершення справи.

ПЕРЕТРА́Х, ч., евфем., вульг.-просторозм. Втомливе, виснажливе, інтенсивне статеве злягання. *Сексуальний гігант із Черкас Був в коханні атас, Але мир його праху – Він помер з перетраху, Так яскраво горів й рано згас* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

ПЕРЕТРА́ХАТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснити багато статевих актів з різними особами. *Баб хіба мало? Всіх не перетрахати. А шкода...* (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера).

ПЕРЕТРА́ХАТИСЯ, док., евфем., вульг.-просторозм. Здійснити статеві акти (про багатьох). Чоловіки і жінки <...> поперепивались, перетрахались – на душі весело, бо вдалили літру коньяку (О. Ульяненко, Богемна рапсодія).

ПЕ́РЕЦЬ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. *Мала юна мрії Молодого серця. Прийшов Грайсовило – Застромив їй перця* (Лель, 1999, № 1).

- ◆ **Товќті пе́рець**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Мовчи, бабуню, мовчи, Будемо перець товчи* (Нар. пісні в записах І. Франка); **Утовќті пе́рцю**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт (про жінку). *Ішла баба по перець, Припер і дід до дверець. – Ой ти, діду, цить, сиди, Нащо тобі ще біди? – Ой бабуню, цить, мовчи, Давай перцю утовчи!* (Нар. пісні в записах І. Франка).

ПЕРІ́ЩИТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. <...> *Вибирала собі зятя: Щоб і чуб кучерявий,*

Щоб і сам був не млявий, Щоб і сажу чистив, Щоб і тецу періщив (Українські сороміцькі пісні).

- **Первісно** – «сильно бити, сікти, шмагати» < перти < праслов. *periti «відбивати, боротися, заперечувати», пов'язане з «тиснути», споріднене з лит. «бити, хльоскати віником», латиськ. «лупцювати». ЕСУМ, 4, 356.

ПЕРЛІ́НИ, мн., евфем., фольк. Сперма. *Скільки перлинок Я вклав у кохану – Не полічити. Це капітал мого духу, Снаги і натхнення* (Цит. за: Виженко 2005).

ПЕРО́, с.: ◆ **Три пера́**, жарг. (мол.) – гоноря.

ПЕРОЖО́К див. ПИРІЖО́К.

ПЕ́РТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Йшла баба по перець, Здибав її дід-старець. Та як узяв її перти, то не дав їй перцю втерти* (Українські сороміцькі пісні); *Він її пер, а вона іще підмахувала і не догадалась, що її вправду їбуть* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

- Див. коментар до ПЕРІ́ЩИТИ.

ПЕ́РЧИТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою. *Хлопці дівок перчать. Ті скажено кричать – Не стихає всю ніч гвалт в Козельці* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

- **Первісно** «запліднювати самицю» (про цапів) < праслов. *ryřkati «паруватися, злягатися (про тварин)», пов'язане з *porse «поросся». ЕСУМ, 4, 358.

ПЕС, ч.: ◆ **Чорний пес**, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *Ой Семене, Семене, не йди ввечір до мене, Бо в мене є чорний пес, як укусить, то умреш* (Українська народня творчість).

ПЕТИНГ, ч. Любовна гра, пестоші для досягнення оргазму без статевого акту. *Замолоду вони вирішили ніколи не ставати дорослими. Звідси й той привселюдний петинг над озером. <...> Ні, все було б нічого, якби не облізла сивина генітальних зон* (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ З англ.: *petting* < *pet* «пестити, голубити, обійматися, цілуватися».

ПЕЦИК, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ПЕЧЕРА, ж., евфем., мол. Жіночі геніталії. *Врешті вона втопилася і просто сіла на мене, вже не рухаючись вгору – вниз, а тільки тручись об мене, тримаючи мій м'яз усередині, тручи його об стінки своєї печери* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Глибока печера – один з найбільш поширених жіночих символів. Жельвис 2001: 26.

ПЕЧЕРКА, ж. Зменш.-пестл. до ПЕЧЕРА. *Згадую наш перший раз, коли півдня мудохався, аби вставити в її незайману печерку свій болт* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ПЕЧІНКА, ж.: ♦ Чорна печінка, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *Талля-талля по болоті до чужої жінки, Аби дала з-під черева чорної печінки* (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРДОЛЕНЕ, с.: ♦ Пердолене в бамбус, зах., вульг.-просторозм., заст. – безглузда й безцільна балаканина. ■ Пол. *bambus* «бамбук»; Пердолене грека в бамбус, зах., жарг. (крим.) – нездарна робота.

■ Див. коментар до ПЕРДОЛИТИ.

ПЕРДОЛИТИ див. ПЕРДОЛИТИ.

ПЕРДОЛИТИСЯ див. ПЕРДОЛИТИСЯ.

ПЕРДОЛЬНИК див. ПЕРДОЛЬНИК.

ПЕРДУЛЬКИ див. ПЕРДУЛЬКИ.

ПЕРОГ, ч., зах., жрм. Те саме, що ПИРІГ.

■ З пол.: *pieńóg* «жіночий статевий орган» < «вареник». Lewinson 1999: 173.

♦ По перо́гу вдáрити, зах., згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт.

ПИЗДА́ (пизда́), ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. Геніталії жінки або самки тварини. *На припічку сиділа – Сова в пизду влетіла. А ще буду сидіти; Друга буде летіти* (Бандурка); *Одна баба в бубон біла, Друга баба в х... трубила, Одна баба другої бабі Засаділа в п... граблі* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»);

■ Слово відоме усім слов'янським мовам: рос., біл. *пизда*, пол. *piźda*, нлуж. *piźda*, полаб. *paizdā, paizd'a*, чеськ. *piźda*, серб. *piźda*, словен. *piźda*, болг. (діял.) і макед. *пизда* «заднє місце». Пор. табуїстичні номінації: пол. *pićzka, pićza, pića*, чеськ. *pića, pička*, хорв. *pića, pička*, болг. (діял.) *пица, пичка*. Етимологія слова спірна. Існує кілька версій походження: 1) з дитячої мови, від звуконаслідувального дієслова **pisati* (пор. укр. *пісати* «мочитися»); 2) пов'язане з діндевр. *pidáyati* «давить, жме, тисне, мучить»; 3) від дієслова **byzděti* (бздіти) «випускати гази». Древнім значенням слов'янських і балтійських мов було «задньопрохідний отвір»; 4) від лит. *pisti*, латиськ. *pist, pīsi* «здійснювати статевий акт». СРБ 2003: 251. «Можливо, що слов'янський вульгаризм **pić-da* походить від дієслова **pīsti* (лит. *pīsti*); на слов'янському ґрунті відбулася зміна індоєвропейського -s- в

-х-; корінь індоєвропейського походження – пасивний дієприкметник минулого часу *рїхати, яке на рос. ґрунті дало *пихать*, діял. *пхать*, яке уживається в сексуальному значенні в рос. сленгу». Cooper 2005: 19.

◆ **На хуя мені здалося на пизді чуже волосься?**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм. – про цілковиту байдужість до певних подій, справ і т. ін.; мене це зовсім не стосується; **Пиздү чухать, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – нічого не робити; байдикувати. [Іван Опанасович:] <...> *Я ото квартири ті блядські не пізнаю, ну що тут такого? Ото меблі купують, позвуть у гості і сидять, і цілий день пиздять. А жінка пизду собі чуха* <...> (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє); *Обидві бляді сидять, розкарячившись, поклавши голі хвости на стола, чухають собі пизди. Матюкаються і плюють на підлогу* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).■ **Замість чухати голову; Хохобл без лічки, як пизда без затічки** (приказка), обсц., ірон.-зневажл. – про прагнення українців здобувати високі військові звання.

■ Від рос. *хохол без лычки – что пизда без затычки <солдат без бирки, как пизда без дырки <пизда без дырки (затычки)> «ні для чого непридатний об'єкт»*. Приказка виникла в армійському середовищі (за радянських часів). «Цей вислів висміює прагнення хлопців з України отримати якесь звання вище рядового задля підняття на батьківщині свого авторитету» (Кузьміч 2000, Цит. за: Плущер-Сарно 2005: 184). Пор. спогади Ю. Андруховича про армійську службу: «<...> у радянській армії сол-

дати-українці були для начальників за щастя – слухняні, старанні, переважно неконфліктні, з нахилом до вислужування» (Ю. Андрухович, Таємниця); **Торчати як палець у пизді, обсц., жарг. (мол.)** – про стан здивування, емоційного потрясіння.

1.1. Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів.

◆ **Аж дим з пизди іде, фольк., жарт.** – надзвичайно інтенсивно (про статеве злягання); **Аж іскри з пизди сіпляються, фольк., жарт.** – те саме, що **Аж дим з пизди іде**; **Аж пизда трясеться, фольк., жарт.** – те саме, що **Аж дим з пизди іде**. *Ой там, за байраком, їбе мужик бабу раком, Аж пизда трясеться* (Бандурка); **З заштою пиздою, обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – без статевих контактів (у жінки). *Два місяці в Америці з заштою пиздою була* (Усна мова); **Ключі від пизди украсти, евфем., фольк.** – здійснити статевий акт потайки, користуючись тим, що жінка перебуває у фізіологічному стані сну. *Дівка спала і не чула, Як им спереду зайшов: Од пизди ключі украв им, Набався и – пішов* (Русинський ерос); **Нині дівча ледве поріг перелізе, а вже їй у пиздү слівка влізе** (прислів'я), жарт. – про ранній статевий досвід дівчини. ■ У ГРНП І. Франко дає такий коментар: цинічний жарт на тему зіпсуття дівчат, поширений в селах біля великих міст. **Пизда горить, у кого, обсц., згруб.-просторозм.** – те саме, що **Пизда свербить; Пизда мохом заросла** у кого, обсц., згруб.-просторозм. – хто-небудь довгий час не мав статевого життя (про жінку); **Пизда – не міло, не зміліється** (прислів'я), обсц., згруб.-

просторозм., жарт. – про можливість жінки часто і неодноразово злягатися і про безглуздість сексуальних обмежень для неї; **Пизда свербіть (чешеться)** у кого, *обсц., згруб.-просторозм.* – хто-небудь відчуває сильне сексуальне збудження (про жінку); **Пизда свербуча** у кого, *обсц., згруб.-просторозм., жарт.* – хто-небудь перебуває у стані постійного сексуального збудження (про жінку). *У жони пизда свербуча – Діті повна куча* (Русинський ерос); **Пизди зажити**, у кого, *обсц., фольк.* – використати жінку як сексуальну партнерку (про чоловіка). *Ой треба Марусі просити, Щоб дала пизди зажити* (Бандурка); **Пизду на уші натягати собі**, *обсц., згруб.-просторозм.* – жалкувати з приводу того, що вчасно не погодилася на статевий акт з чоловіком (з мови жінок); **П'яна жінка передку** (пизді) **не хазійка див.** ПЕРЕДОК; **Урочиста здача пизди в експлуатацію**, *обсц., ірон.-жарт.* – весілля; // Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів як засобу отримання матеріальної винагороди або збагачення. **Вибратися з глою пиздою на ярмарок** (приказка), *діял. (гал.-бук.)* – кепкують з жінки, що приходить на ярмарок упорожні або з наміром торгувати своїм тілом; **У людей пизди стоять ізби, а я свою зносила – ні випіла, ні закусіла** (прислів'я), *обсц., діял. (сх.-поліськ.), жарт.* – про жінку, позбавлену матеріальних вигод від статевих стосунків із чоловіками.

1.2. Геніталії жінки або самки тварини як вмістилище-простір. *Та мала му жона пизду Велику, ги відро* (Русинський ерос); *Тупи, тупи, тупиченьки, пішов хуй до криниченьки. Аж там пизди сидять і сокири держать: Хочуть хуя зарубать.*

А хуй догадався Да в пизду сховався <...> (Бандурка); <...> до побачення, Чарлі, ти влип як муха, тебе з головою затигнуло в чийось пизду, як тобі в ній, Чарлі? (Ю. Андрухович, Дванадцять обрuchів).

♦ **В пизді сховатися**, *обсц., згруб.-просторозм.*: а) причаїтися, відчуваючи сильний страх; б) уживається як зневажлива, дошкульна репліка на попередню репліку співрозмовника, з яким не бажають підтримувати розмову. *Озався? В пизді сховався!* ■ Фіксується рос. словниками з імітацією укр. вимови. Кузьміч 2000; Плущер-Сарно 2005: 244; **В пизду**, *обсц., згруб.-просторозм., лайл.*: а) (кого, що) уживається для вираження сильного бажання припинити розмову з ким-небудь про щось. [Голос Альфреда Юхимовича:] *На чьом ми зупинились, господа?* [Назар Сівуха:] *На сімфонії Брамса.* [Альфред Юхимович:] *В пизду того Брамса!* (Лесь Подерв'янський, Піздец); б) (у ролі частк.) уживається для вираження високого ступеня виявлення чого-небудь. *<...> все справді вдалося – мене не розмазало в пизду й не покалічило <...>* (Іздрик, АМTM); – *<...> задушити, зарізати, на крайняк скинути в пизду зі східної вежі <...>* (Іздрик, АМTM); в) (у ролі частк.) уживається для запевнення в істинності висловлюваного, переконання в чому-небудь. *Яке там в пизду служіння слову! Ішлося про куди реальніші й вагоміші речі!* (Ю. Андрухович, Дванадцять обрuchів); *Яка ще в пизду АВВА, я не навидів цю лискучу шведську родину!* (Ю. Андрухович, Таємниця); **Іди (ідіть) в пизду**, у наказ. сп., *обсц., згруб.-просторозм., лайл.*: а) уживається для вираження недоречності прохань, вимог,

пропозицій або претензій від кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання позбутися кого-небудь, припинити розмову; йди геть! [Клім Моїсейович Кац:] Ну, ладно, *щас в пизду ідїть* (Лесь Подерв'янський, Пацавата історія); **Посилати / послати в пизду кого, що, обсц., згруб.-просторозм., лайл.** – грубо вилаявши, відмовитися від когось, чогось, будь-яких стосунків з кимсь. [Пелагея Нилівна:] *Хотїлося б, усе в пизду пославши, Вдвох милуватися у бані на полиці <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов). Пор.: **Посилати на хуй** (див. ХУЙ). Там **тїї пизді** – хоч **вбозом заїзді** (приказка), **обсц., вульг.-просторозм.** – про розпусну жінку, яка провадить активне статеве життя; **Усімєблї в пизді порозтрїчувати, зах., обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – здійснити статевий акт грубо, насильно і/або інтенсивно; **У пизді, у ролі частк., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для запевнення в істинності висловленого, переконання в чому-небудь. *Який у пизді «за кордон»!* – *у мене ж навіть паспорта нема, хто мене туди випустить, хто?* (А. Дністровий, Пацики).

1.3. Волосяне покриття геніталій жінки або тварини.

◆ **Голосок, як на пизді (у жопі) волосок у кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь має тонкий і фальшивий голос. ■ Йдеться про тонке, але нечисте волосся. Пор.: *Бабий голос, что волос: тонок да долог; Голос, что в жопе волос, тонок и нечист.*

2. **презирл.** Будь-яка жінка. [Василь Гнатович:] *А ми випить хочемо. Жора, хариш лежать, як стерво, катий лишень*

за двері, подивись, чи та пизда сьогодні діжурить (Лесь Подерв'янський, Діана); *Дождени ту пизду!* – кричить Риня до Дефіцита. *Кобіта тікає, як ненормальна <...>* (А. Дністровий, Пацики).

2.1. **презирл., лайл.** Жінка, яка легко вступає у сексуальні контакти з різними чоловіками.

◆ **Пизда рвана, обсц., згруб.-просторозм., презирл., лайл.** – розпусна, продажна, нерозбірлива у статевих стосунках жінка; **Щедрой пизде хорошб вездє** (приказка), **діял. (сх.-поліськ.)** – жінка, яка охоче погоджується на статевий акт, скрізь користується успіхом у чоловіків.

2.2. Жінка, чий зовнішній вигляд викликає вкрай негативні емоції.

◆ **Пизда собача, обсц., згруб.-просторозм.** – жінка з відразливою зовнішністю. *Увечері прийдуть хлопці – Пю, співаву, скачу. Рано встану, на ся піздрю – Ги пизда м собача!* (Русинський ерос).

2.3. Надмірно балакуча або сварлива жінка.

◆ **Пизда язика́та, обсц., згруб.-просторозм.** – жінка, яка багато говорить, любить пліткувати.

◆ **Пизда з вухами, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – нерозторопна жінка. ■ **Замість голова з вухами; Старá пизда́, обсц., згруб.-просторозм.:** а) (**презирл.**) літня жінка; б) (**лайл.**) вредна, неприємна жінка (перев. у зверганні). [Єбічеська сила:] *А, поналась, стара пизда* (Лесь Подерв'янський, Жан Марє та його друзі).

3. Сексуальна сфера життя людини; секс. *На пизді ся світ держить* (приказка).

4. **кому, чому.** Втрата, зникнення, кінець. – *Вам усім пизда, поц. Я тобі базарю* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

◆ **Пиздо́ю гавкнути** – те саме, що **Пиздо́ю накрітисся**, *обсц.*: а) перестати нормально функціонувати; зламатися, стати непридатним для користування; б) перестати існувати; загинути, померти, зникнути, не реалізуватися. [Йорік:] *Накрилася пиздою та епоха, Шо взад тягнула нас* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Блядь:] *Шоб ми про пацанів не сміли думать! Та я їбала жизнь таку, подружка! У дике лігво це я раком щас полізу, І хай весь світ накриється пиздою <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

5. Дуже неприємна ситуація.

◆ **Пизда́ з зуб'ям**, *обсц., презирл.* – жіноча піхва, персоніфікована у вигляді живої істоти як уособлення дуже неприємної ситуації: *А у нашого свата Луб'яна хата, А за тим луб'ям пизда з зуб'ям; Я б її узав, Так боюся приступити, Хоче вона укусити* (Українські сороміцькі пісні). ■ В основі фразеологізму лежить архаїчний образ *vagina dentata* – «зубасте лоно (загрожує чоловікові кастрацією, поглинає чоловічу життєву силу)». На цьому образі базується серія оповідань українського сороміцького фольклору (записи В. Гнатюка), одне з яких називається «Чи має поця зуби?».

Пор. приказку: **Страх ма́ти думати, ніби вона́ зуби має.**

◆ **Без пизди́**, у ролі *вставн. сл., обсц., презирл.* – уживається для підкреслення істинності чого-небудь; дійсно. *Іти на вибори чи не іти туди? Блядські перегони ці забують Кількох недоумків, що стали, без пизди, Багаті за народний кошт й іще наябують* (Перець Червоний, Вибори-2004); *Да́ти пизди́, кому, обсц., згруб.-просторозм.*: а) сильно вдарити,

побити кого-небудь кулаком і/або ногою; б) висловити кому-небудь претензії в образливій формі, виляти когось. **До пизди́, кому, чому, що, обсц., згруб.-просторозм.**: а) не потрібно. [Щицькін (застьобує шпани):] *Хуйня, діду, Зараз Б-52 пустять, і до пизди те здоров'я* (Лесь Подерв'янський, Утопія); б) нічого не дасть. [Жора:] *Тобі милом треба було голову перед тим вимити*. [Сірьожа:] *Та! Те мило до пизди* (Лесь Подерв'янський, Діана); **Ні в пизду́, ні в Кра́сну а́рмію**, *обсц., згруб.-просторозм., ірон., презирл.*: а) нікчемна, ні на що не здатна людина; б) абсолютно непідходящий, не відповідає певним потребам; **Пизда́ буду́, у ролі виг.**, *обсц.* – уживається для вираження запевнення в чому-небудь (у мові жінок); **Пизда́ ва́ша ма́ти див. МА́ТИ!**; **Пизди́ лопáтою вигріба́ти**, *обсц., згруб.-просторозм.* – виконувати яку-небудь нецікаву і безрезультатну роботу. *Начальство бабки заробляє, а ми тут пизди лопатою вигрібаєм* (Усна мова); **Пизди́ отріма́ти**, *обсц., згруб.-просторозм.* – бути дуже побитим. *Степан Срака і Гаврюша Обізянов штурмом беруть вагон, але негайно отримують пизди і відкочуються назад* (Лесь Подерв'янський, Піздец); **Проміня́ти гірку́ правду на соло́дку пизду́**, *дисфем., обсц., вульг.-просторозм.* – не зважити на реальний, справжній стан речей; свідомо сприйняти оманливе за справжнє, дійсне. *Спитатися за чаркою – якого хрена проміняли гірку правду на солодку пизду?* (І. Окуневський, Знадвору). ■ **Замість проміня́ти гірку́ правду на соло́дку брехню; Розплаті́лися: три пизди́ по́пелу одміря́ли**, *обсц., згруб.-просторозм.*

ірон. – хто-небудь не розрахувався з кимсь належним чином або нічого не дав; **Три пизді твоєї матері, у ролі виг., общ., згруб.-просторозм., лайл.** – уживається як проклин.

○ – мовна гра (нагромодження оказіональних словотвірних неологізмів): – *А які то є різні у всього функції: пизда пиздить, пізде, опіздіває, запиздячується, розпиздячується* (О. Каїнська, Письмо).

ПИЗДАНУТИ див. **ПИЗДОНУТИ**.

ПИЗДАТИЙ, а, е, общ., згруб.-просторозм.

1. Дуже великий. *Визивно-вусаті, нахабно-бюстаті, безпардонно-задаті, бездонно-п.даті представниці прекрасної статі* (М. Лукаш, Шпигачки).

2. Гарний, якісний. – *До речі, ще одна пиздата штука*, – сказав він (Іздрик, АМ™).

ПИЗДЕЛЬ, ч.: ♦ **Старій пизділь**, лайл. – чоловік зі слабкою статевою потенцією. *А я сночы прями клочи, на лаві куделю. Заберися мені з хати ти, старий пизделю* (Коломийки Прикарпаття).

ПИЗДЕЦЬ (ПІЗДЕЦ), ч., общ., згруб.-просторозм. 1. у ролі ім. або виг. Кінець, крах. *Ще сто років після смерті Либляді (народжуючи мінотавра, порвала матку – кровотеча і пиздець), причвалав туди скажений собака* (І. Окуневський, Чиряк); *Зойки стихають, на морі гуде шалений шторм, кругом лежать побиті тіла кацапів*. [Толя:] *Папа, кажись, піздець!..* (Лесь Подерв'янський, Кацапи).

2. чому. Що-небудь перестало працювати, зіпсувалося, стало непридатним для користування. *Холодильнику пиздець*.

3. чому. Що-небудь перестало існувати, зникло. [Гамлет:] *Ех, блядська Даніє! Піздець всім сподіванням!..* (Лесь По-

дерв'янський, Гамлет); *Якщо людина – це світ, то світу – пиздець* (С. Поваліяєва: з інтерв'ю).

♦ **Пиздець (піздец) крадеться (підкрадається) / підкрався [непомітно], общ., згруб.-просторозм., жарт.** – загрозлива ситуація, крах застаеть зиснацька, несподівано. [Літр (сумно):] *Усі перевероти, юний друже, Одне начало мають і кінець: Спочатку розбивається склотара, А потім підкрадається пиздець <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Пиздець (піздец) усьому, у ролі виг.** – уживається для вираження захоплення чим-небудь, схвалення чогось. [Адам Жоржевіч:] *А профіль, ето воообще, піздец усьому!* (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі); **[Це] повний (справжній) пиздець (піздец), у ролі ім. або виг.:** а) кінець, крах. – *Заманюю тебе на Україну <...>, декадентно змальовую тобі наше можливе помешкання на найубитішій станції метро Лісова. <...> Повний піздец, як летальний наслідок музики 24 год. на добу* (І. Карпа, 50 хвилин трави); – *Пиздець повний, – розпочав звернення Глухий, звично перекикуючи свою музику, – Київ оточено* (В. Солодько, Четверта революція); б) уживається для вираження захоплення чим-небудь незвичайним, неймовірним. – *Не хвилюйся, це ще не все. Зараз він покаже ще одну іграшку. Це справжній пиздець* (Іздрик, АМ™); <...> *Я приїжджаю. Це молоді дівчата, чеченки, а прямо посередині лоба у них дірки від куль. Я бачив багато, але такого ще ніколи не бачив. Це просто пиздець* (С. Пиркало, Не думай про червоне); в) (у ролі ім.) те саме, що **ПИЗДЕЦЬ** 1. *Через декілька хвилин озеро чорніє та стає схожим на повний піздець* (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

ПІЗДИТИ, *недок., обсц., згруб.-просторозм.* 1. *кого, що.* Дуже сильно бити когонебудь. [Туз:] <...> *Ти краще скажи, де ти дівся, коли нас з Біном ракітнянські пиздили?* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); <...> *а гопніки <...> вже не пиздитимуть неформалів, а обіймуться, як рідні сестри, і заплачуть на могилі надії молодії Української держави...* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

Пор. ВПІЗДИТИ.

2. *Красти у кого-небудь щось.* [Літр:] *Я роздав на хуй все. Все, що роками пиздив І пер, згинаючись, до себе у комору <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

ПІЗДИТИСЯ, *недок., обсц., згруб.-просторозм.* Битися з ким-небудь. [Стовогнів:] <...> *Тільки шукають фашистів, щоб пиздитись з ними на Першотравень, поки поліція дозволяє...* (В. Солодько, Четверта революція); <...> *брати вирішили, що досить їм пиздитись із неграми на футбольному майданчику, тим більше, що он їх скільки – негрів цілий континент <...>* (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).

ПІЗДИЦЯ, *ж., фольк., обсц.* Те саме, що ПІЗДІА І. *Візьму бика за рога, А телицю за пиздицю, Та й поведу на базар <...>* (Українські соромицькі пісні); *І батькові, і матері, І молодому, і молодій, І вам, добрії люде, Усім по пиздиці буде* (Українські соромицькі пісні).

ПІЗДІТИ, *недок., обсц., згруб.-просторозм., презирл.* 1. *Говорити нісенітницю, дурниці.* Раз сказала баба деду: «Я в Америку поеду!» А дед бабі: «Не п...ди – Туди не ходять поїзди». (В. Древянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

♦ **Пиздіти на радість** – те саме, що ПІЗДІТИ І; **Пиздіти про хуйзнашо** – те саме, що ПІЗДІТИ І. [Василь:] *Ось подивись на тьолку дурнувату, Що з пацаном на шкірянім дівані Пиздять про хуйзнашо. Вона йому: «Гиги», а він їй: «Гиги». Так півтори години Вони спілкуються* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

2. *Говорити про що-небудь незначне; теревенити.* *За столом сидять два дебіла, Буратіно і Гурвінок, п'ють і пиздять* (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі змінить ніззя).

♦ **Пизді, пизді та не запіюкджуйся**, *обсц., згруб.-просторозм.* – застерігання від зайвої пустопорожньої балаканини.

3. *Вводити кого-небудь в оману; обдурювати.* – *Пиздить він багато, – знайшла-ся з відповіддю Марлена. – Ти що, йому віриш? Він же придурак!* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – *Я колись контролерку в трамваї зустрів, так вона зі своїм компостером ходила. – Не пизди. – Що – не пизди? Серйозно – йде баба, п'яна сто пудів, я їй свій талончик дам, а вона звідкись із кишені дістає компостер, уявляєте?* (С. Жадан, Депеш Мод).

Пор. ПІЗДОНУТИ, СПІЗДІТИ.

ПІЗДКА, *ж., фольк., обсц.* Те саме, що ПІЗДІА І. *А знала, їбать твою матір, Хлопцям пиздки давать!* (Українські соромицькі пісні).

ПІЗДЛИВИЙ, *а, е, обсц., згруб.-просторозм., презирл.* Який говорить нісенітницю. *І от знову тікаю в гори, до пиздливих богів питатися поради, шукати шляху* (І. Окуневський, Знадвору).

ПІЗДОБІЛ, *ч., обсц., згруб.-просторозм.* Людина, схильна до довгих, беззмістовних

розмов. [Пелагея Нилівна:] *А замість цього у тебе разведка, Філін, Пиздобол Канаріс <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік:] Замовкни, пиздоболе, Це – провокація! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).*

ПИЗДОГРАЙ, ч., обсц., згруб.-просторозм., зневажл. 1. Чоловік, який упадає за жінками; бабій.

2. Недотепа.

ПИЗДОВАТИЙ див. ПИЗДУВАТИЙ.

ПИЗДОВАТИЗМ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Відсутність будь-яких соціоетичних норм, здорового глузду; нікудишність, нікчемність. [Філін:] *<...> Рп-тово зглянувся і швидко осліпив Микола стрілами, щоб той не бачив Білши пиздоватізму і не страждав Безсмысленно <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).*

ПИЗДОЙОБ, ч., обсц., згруб.-просторозм., зневажл. Те саме, що ПИЗДОГРАЙ 1. *На осійськїм танитові Сів гузицив на свій гроб: Нашто м жив на сьому світі, Хлібоїд і пиздойоб?! (Русинський ерос).*

ПИЗДОЛОМ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ПИЗДОНУТИ (ПИЗДАНУТИ), док., обсц., згруб.-просторозм. 1. презирл. Сказати яку-небудь дурницю або щось недоречне. [Едгар:] *<...> – Де правда? – запитав він. <...> Тоді один із нас сказав: «В народі!» <...> Учитель удруге грізно запитує... «У серці!» – хтось здуру пизданув (Лесь Подерв'янський, Король Літр).*

2. що. Сильно вдарити по чому-небудь. [Василь:] *Я йобаний цей ящик [телевізор] Затяг в мішку на гору, звідки*

видно Лани широкополі, забудовані потворними Будинками для бідних <...>. Там я посцяв і трохи покурив, А потім пизданув його безжально носом Американського важкого черевика (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

3. Упасти згори. [Морфей (стоячи вже на даху височенного будинку поруч із Нео):] *Пизданеш і знаєш. [Нео (радісно):] Правду? [Морфей (хитро):] Ага. Стрибай (Лесь Подерв'янський, Матріца).*

ПИЗДОНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. Почати поводити себе як божевільний; збожеволіти.

ПИЗДОНЬКА, ж., обсц., згруб.-просторозм., пестл. Те саме, що ПИЗДА 1–2. *Та як були ми на влогах, То піймали пиздоньку (Українські сороміцькі пісні).*

ПИЗДОРАЙ, ч., обсц., жарт. Жіночий статевий орган. *Ты русинку кладь на спинку, Будюговы ни глядай, Бо она гати ни носить – Провіває пиздорай (Русинський ерос).*

ПИЗДОСТРАДАТЕЛЬ (ПИЗДОСТРАДАТЕЛЬ), ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Чоловік, який тужить за статевим життям, романтично мріє про жінок (перев. безуспішно).

2. Чоловік, який страждає через жінок.

ПИЗДОХЛЯПА (ПИЗДОХЛЯПА), ж., зах. (львів.), обсц., вульг.-просторозм. 1. Дівчина; жінка.

2. Жінка, яка багато говорить; пліткарка.

■ Від хляпати (язиком) «пліткувати».

ПИЗДОХУЙ, ч., обсц., зневажл. Людина, суть якої незрозуміла.

ПІЗДОЧКА, ж. Те саме, що ПІЗДОНЬКА.

Подивіться, вороги. Чи в тонкій сорочці, чи немає дирочки. Чи не видно пиздочки (Українські сороміцькі пісні); *Ой наша дівчина мала, навстоячки жито жала, Навлежачки хлопцям Пиздочки давала* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЗДЬОЖ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Базікання, дурниці.

ПІЗДУВАТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Іти, прямувати куди-небудь. *Комиші. По комишам пиздує самурай Сімамура* (Лесь Подерв'янський, Йоко і самурай); [Буратіно:] *От воно стало біля клуні і мигає. Той мудак пиздує туди* (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеніє).

2. наказ. сп., куди. Іти за наказом або пропозицією кого-небудь. [Бруно Адольфович:] *Бистро піздуї в магазин <...>* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Гамлет:] *<...> Ви, батьку, Пиздуйте в ваше море, та хутчіше <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

ПІЗДУВАТИЙ (ПІЗДОВАТИЙ), а, е, обсц., згруб.-просторозм., презирл. 1. Розумово обмежений, тупий; нерозумний. *<...> одягалися пиздуватими казковими гномами і роздавали зомівцям цукрову вату* (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Який виражає розумову обмеженість, тупість; дурнуватий. *Бачу Іздрика 20 хвилин на львівському вокзалі, він упізнає мене за шизофренічним поєднанням кольорів на шалику і пиздоватим виразом обличчя* (І. Карпа, 50 хвилин трави); // Позбавлений розумного змісту; нікудишній. [Генерал Власов:] *<...> немає смисла нікакого, Шо він пиздячить ліс і розриває Навпіл шатунів, і греблі*

рве <...> Діяльність пиздувати! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); А може, хотів, аби я таки ознайомився з його пиздуватою газеткою (Іздрик, АМ^{1М}).

ПІЗДУЛЕТ, ч., жарг. (бурс.-сем.). Пістоль.

ПІЗДУН, ч., обсц., вульг.-просторозм.

1. Той, хто багато говорить; балакун.

♦ **Солідкий пиздун**, обсц., вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. — людина, яка красномовно говорить.

2. Дурень.

ПІЗДЮК (ПІЗДЮК), ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Негідник, мерзотник.

2. Ница, нікчемна людина. [Перець Моїсєєвич (*шуткує*):] *Шо, піздюкі, доігрались?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

3. Те саме, що ПІЗДУН 1.

ПІЗДЯЧИТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Дуже сильно бити кого, що-небудь. [Гамлет:] *пиздячить герба з ведмедем, потім заливає шампанське в рояль і шпроти запускає туди ж* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

2. Їхати, йти куди-небудь. У принципі, в цьому районі таксі не водяться, тут водяться екскаватори, та й то рідко, тому ми пиздячимо аж до цирку *<...>* (С. Жадан, Депеш Мод); *Без питань. Чи в когось вони знайдуться? Якщо ні, то можете пиздячити до дідька* (О. Уляненко, Квіти Содому).

3. Їсти, пити. [Чорт:] *А хто казав: «Покину це село хуйове, а буду ананаси і бургундське пиздячить із манекенщицями в Парижі...»* (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеніє).

4. жарг. (бурс.-сем.). Докучати, набридати кому-небудь.

ПІЛА, ж., жарг. (мол.). Секс; усе, що стосується сексу. «Ні, ну правда, я підраховував, вісімдесят – дев'яносто процентів усіх розмов – про пилу! Це – нечесно! Скрізь мусить бути пропорція. Хоча, як можна боротися з цим, якщо людство не знає гострішої насолоди!» (В. Діброва, Збіговиська).

ПІЛКА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ПІЛА.

ПІЛОСÓСИТИ, недок., кого, жарг. (мол.), жарт. Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПИЛУВА́ТИ, недок., кого, евфем., згруб.-просторозм. Те саме, що ПІЛЯ́ТИ. Дідо бабу так пилує, що гора трясеться (Коломийки Прикарпаття).

ПІЛЯ́ТИ, недок., кого, евфем., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. Він тоді зііз на неї і ну її пилать (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПІПТИК, ч., розм. Сосок жіночих грудей. <...> ліва моя рука опинилася в неї під головою, а права гладила їй спочатку спину, потім перемандрувала на перса, тверді й ідеально округлені, далі вона розстібнула їй бюзку і, вивільнивши одне персо зі станика, узяла його в жменю, але воно не вміщалося, воно билось в жмені і пульсувало, як спіймана пташка, а пиптик під долонею пучнявів, наливався... (Ю. Винничук, Троянда Орісі).

Синонім: ПІМПОЧКА.

ПІРІГ, ч., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Якби ми ся такий трафив додому довести, Я би такий пиріг дала – не міг би донести (Коломийки Прикарпаття).

ПІРІЖÓК (ПІРОЖÓК, ПЕРОЖÓК), ч., просторозм. Те саме, що ПІРІГ. Припадъ

тешеньці до ніжок За той тепленький пиріжок. Не за той печений, А за той прирощений (Цит. за: Вищенко 2005); Чи бачили, люди добрі, диво? В боярина борода сива <...>. Бородою трусить – Пиріжка не вкусить <...> (Українські сороміцькі пісні); Там, поміж ногами, був такий апетитненький пирожок, що захотілося його цап! – і з'їсти (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); Ой узяли стару бабу, поставили раком, Дивилися в перожок, чи з сиром, чи з маком (Коломийки Прикарпаття).

ПІРКА, ж., заст., презирл. Жінка легкої поведінки; хвойда.

ПІРОЖÓК див. ПІРІЖÓК.

ПИСТЕ́ЦЬ, ч., евфем. Те саме, що ПІЗДЕ́ЦЬ. – Щоб не втекла [прив'язана]. Бо їй ось-ось настане пистець. Повний пистець поезії, чувак, це катастрофа! (К. Москалець, Вечірній мед).

ПИСТІ́ТИ, недок., евфем. Те саме, що ПІЗДІ́ТИ. – <...> Львівська жовта преса – це, блін, щоб ти знав <...> – Читай, не писти (К. Москалець, Вечірній мед).

ПИХА́ТИ, недок., евфем., народн. Здійснювати статевий акт. Де будемо ночувати, Там будемо пихати (Бандурка).

ПІЧА (ПІ́ЧА), ж., діял. (закарп., зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган. Моя пуца не для тебе, Марько хмуролиця, Бо яка у тебе пича – Вижу по гузици (Русинський ерос).

◆ **Пі́ча мо́хом заросла́** – те саме, що **Пизда́ мо́хом заросла́** (див. ПІЗДА́). <...> В старійв хыжчині за селом Жила една стара. Вже й пічі в ній ни было – Вся мохом заросла (Русинський ерос).

ПИЧІНА, ж., діял. (закарп.). Те саме, що ПІЧА. *Судили ня молодого За малое діло – За пичину кучиряву, За білоє тіло* (Русинський ерос).

ПИЧИТИ, недок., кого, діял. (закарп.). Здійснювати статевий акт.

Пор. ЗАПІЧИТИ.

ПИЧИТИСЯ, недок., діял. (закарп.). Здійснювати статевий акт; злягатися. *Гоп, динь, білий динь, Пичилися цілий динь!* (Русинський ерос).

ПІЧКА (ПІЧКА), ж., діял. (закарп.). Те саме, що ПІЧА.

■ Пол. *pićka* < праслов. *pitati* «живити, годувати». Lewinson 1999: 177.

ПИЧКУВАТИСЯ, недок., діял. (закарп.), згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

ПИЧОДАЙКА, ж., діял. (закарп.), жарт. Жінка, яка легко погоджується на статевий акт, усім «дає». *Котра дівка чорнобривка, Тото пичодайка* (Русинський ерос).

ПІВЕНЬ, ч., жарг. (крим.). Пасивний гомосексуаліст. Ну, а що таке півень – пояснювати не треба: це й на волі знають – чоловік з нестандартною сексуальною орієнтацією (А. Кудін, Як вижити у в'язниці); – <...> *Штатні півні за пачку «Прими» такий мінет збацають...* (С. Бортніков, Чистильник).

◆ **Півень закукурікав**, діял. (зах.-поліськ.) – менструація.

ПІВНИК, ч. 1. евфем. Чоловічий статевий орган. – *Ха-ха! Піка – жіночого роду. Не вийде.* Так що змирися з півником (М. Матіос, Бульварний роман).

2. жарг. (мол.). Гомосексуаліст.

ПІВХУЙЧИК, ч., обси., згруб.-просторозм., презирл. Нікчемний чоловік. *Справа була в ньому. Я зиркнула на нього – і мені стало гидко. Таки півхуйчик, моя подруга мала рацію. З ним далеко не заїдеш* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Гнилий півхуйчик** – те саме, що півхуйчик. В подальших контактах з'ясувалося, що Андрій – мудак із позірною аристократичним прикидом, всередині – гнилий півхуйчик (Синопис станіславський необов'язковий).

ПІВШОСТА, ж.: ◆ **Показувати на півшостої**, у кого, жарг. (крим., мол.) – у кого-небудь відсутня ерекція (про чоловіка). *Гукає Риню, але той лається, що в нього показує на «півшостої»* (А. Дністровий, Пацики).

ПІДАР (ПІДЕР, ПІДОР), ч., вульг.-просторозм. або жарг., лайл. 1. Гомосексуаліст. <...> *Але ти дав мені того підара перечитати. – Лорда Уайльда?* (Р. Кухарук, Любити хлопчика); *Олег з варягами <...> перебив авторитетів хозарських, мечами й секірами постинав їхні голови, а тих, що лишилися живими, сраками на гострі палі повстромлював – «підерами» (сексуальними меншинами) зробив* (М. Марк, Хохляцький апокаліпсис).

2. Нікчемна людина, негідник. – *Gorky був сифілітиком? – Підаром він був* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> *слухав, а тоді тикав прокуреним пальцем: ти мужик, а ти підар, пиюл вон!* (Є. Пашковський, Безодня); *Скільки разів ударив його ножем, не пам'ятає. Зате точно знає – наглухо цього підора замочив* (А. Кокотюха, Шукачі скарбів); – *Не, – знову засміявся наркоман. – Ти*

не казб'юл. Ти підер, поняв? Я тебе знаю, ти з восьмого училища. Підер! (Ю. Андрухович, Рекреації).

- ◆ **Підар вошивий (рваний)** – негідник. <...> але ж пацанам по барабану, Леонт'єв ти чи підар вошивий <...> (А. Дністровий, Пацики); – Ще й тиняється, диви! Та ти в мене потанцюєш, підер ти рваний! (Л. Кононович, Мертва грамота).

ПІДАРАС, ч., вульг.-просторозм. 1. презирл. Гомосексуаліст.

- ◆ **Одін раз** – не підарас – одиничний досвід участі в чому-небудь не змінює особистості і не потребує радикальної зміни ставлення до неї.

2. презирл. Нікчемна людина. Зібрались в лазні міністри, паряться, пиво п'ють. От один хвалиться, що його син такий крутий, добре забезпечений, колезі своєму авто подарував. А другий: «А мій теж крутий пацан, колезі квартиру подарував». Третій: «А мій своєму колезі мобілку подарував». А четвертий слухав-слухав і зітхає: «Вам добре, у вас сини круті, а мій – підарас! Правда, колеги йому і авто, і квартиру, і золоту мобілку подарували» (Анекдот); [Василь:] У порівнянні з смертю кожен з нас Всього лиш мелкій і трусливий підарас (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

3. презирл., лайл. Негідник, мерзотник. Моя б воля – я побудував би яку-небудь ідеальну Китайську народну республіку, так щоб Китай, але без підараса Мао <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Сінеглазка (ікаючи):] Вже всю шуткатурку оббив, підарас <...> (Лесь Подерв'янський, Мес-то зустрічі змінить ніззя).

4. жарг. (мол.), вульг. Кросівки Adidas.

ПІДАРАСКА, ж., жарг. (мол.). 1. Чоловічий головний убір з козирком.

2. Маленька чоловіча сумочка для грошей, документів і т.ін., яку носять на руці; барсетка. Тим часом у заграповане вікно залазять Жан Марє і Фантомас. В руках у них підараски (Лесь Подерв'янський, Жан Марє та його друзі).

ПІДАРСЬКИЙ, а, е, зневажл. Який належить гомосексуалам або має відношення до них. <...> Какао – чи не єдиний із моїх знайомих ходить до перукарні, користується якимось підарським гелем <...> (С. Жадан, Депеш Мод); У ніч перед тим, як Дмитрик мав їхати додому, ми пішли пити на коня в черговий підарський бар (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПІДАРКА, ж., жарг. (мол.), жарг. Маленька плетена шапочка; // Будь-який головний убір, який щільно облягає голову. Ти з'являєшся на узбережжі з ідіотською сумкою «спорт», на тобі літній картуз «підарка»... (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ПІДАРМОН, ч., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що ПІДАР. <...> підармонові педіка дозволено педрити до впаду й СНДу <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ПІДАРАСТІЧНИЙ, а, е, зневажл. Який має відношення до стилю життя, одягу гомосексуалів; кумедний, смішний, неокочирний. <...> чуваки в сірих підарастичних формах свою справу зробили... (С. Жадан, Біг Мак); <...> стоїть не хто інший, як мій друг Карбюратор, власною персоною, майже такий, яким я його пам'ятаю – в якихось коротких підарастичних шортах <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

ПІДАРЮГА, ч., презирл., лайл. Те саме, що **ПІДАРАС**. «Ну ясно, що не складається [з жінками], – подумав я вивільняючись, – *підарюга довший*» (Іздрик, АМ™).

ПІДБІЧНИЦЯ, ж., евфем., фольк. Коханка одруженого чоловіка. Там мій милий ходить, підбічницю водить, мід, вино купує, кармазин торгує, Чи собі, чи мині, чи нашій дитині? (Нар. пісні в записях І. Франка).

ПІДВЕСТІСЯ, док., евфем. Бути здатним до здійснення статевого акту (про чоловіка). Поет запитав водія, скільки разів той може підвестися на таке. Поспіль. За ніч. У середньому (В. Діброва, Проект «Діброва»).

ПІДЕР див. **ПІДАР**.

ПІДЕРАЛ, ч., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що **ПІДАР** 2. Особливо стурбувалися піддерали, які люто ненавиділи одну шосту суші за тверду мораль, яка базувалась на «домострої» (Б. Жолдак, Топінамбур, сину).

ПІДЖЕНЮВАТИСЯ, недок., на кому, жрм., жарт.-ірон. Бути у статевих стосунках з коханкою (про чоловіка).

ПІДЖИВАТИ, недок., просторозм. Те саме, що **ПІДЖЕНЮВАТИСЯ**. Останніми роками Крутов взагалі рідко спливав на поверхню, переважно жив по майстернях художників та бомжацьких притонах або підживав у якоїсь «сестри по розуму» <...> (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький...»).

ПІДЗАЛЕТІТИ (**ПОДЗАЛЕТЕТЬ**), док., жарг. (мол.). Завагітніти (про небажану вагітність). Гінеколог зразу сказав: – Ви, громадяночка, подзалетілі! (В. Врублевський, Тріщини).

ПІД'БАТИ див. **ПІДЙОБУВАТИ**.

ПІДЙОБ, ч., обсц. Піддражнювання когось, небудь, підсміювання з когось. А відтак цілком щиро, без усялякого підйобу питаю: – А як вас звати? (І. Карпа, 50 хвилин трави); А я ненавиділа твої підйоби щодо мого неробства, бо сам ти також ні чорта не робив, окрім малювання своїх бездарних картинок (І. Карпа, Перламутрове порно).

ПІДЙОБУВАТИ, недок., **ПІД'БАТИ**, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Піддражнювати когось. <...> нахилився до її вуха: «Перестань мене підйобувати!» <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

2. Підсміюватися з когось-небудь, розігрувати когось. <...> «ви сідайте, до вас підійдуть». Карл-Йозеф ще деякий час обдумував, чи добре він усе розчув («вас під'їбуть?»), але єдино можливе тлумачення казало йому врешті відступити і впасти за першим-ліпшим вільним столиком (Ю. Андрухович, Двадцять обручів).

ПІДЛОЖНИЦЯ, ж., заст. Те саме, що **НАЛОЖНИЦЯ**.

ПІДМАХНУТИ див. **ПІДМАХУВАТИ**.

ПІДМАХУВАТИ, недок., **ПІДМАХНУТИ**, док., також однокр. 1. кому. Допомогати партнеру рухами стегон під час статевого акту (про жінку).

2. кому. Здійснювати статевий акт (про жінку).

3. кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). <...> скільки би я удовольняв сам себе у дитинстві і не уявляв би собі, як я підмахую якихось гарних крутозадих блондинок з великими цицьками, все

зі мною сталося лише у сімнадцять (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

ПІДМАШКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий жар при зляганні.

ПІДМЕТКИ, мн.: ♦ У заміжніх погубити підметки, просторозм., ірон. – упадати за заміжніми жінками. – Ви, мамо, знаючи отаку нецноту, чого тоді ж не розлучили їх? – Щоб у заміжніх погубив підметки? (Л. Костенко, Маруся Чурай).

ПІДОР див. ПІДАР.

ПІДОРА, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ПІДОР.

ПІДРАХУЙ, ч., вульг.-просторозм. 1. презирл. Прізвисько Голови лічильної комісії ЦВК С. Ківалова, з мовчазної згоди якого відбувалась фальсифікація результатів виборів Президента України у 2004 р. Сміх і сльози викликає обрання ректором Одеської національної юридичної академії С. Ківалова на прізвисько Ківалов-підрахуй (Поступ, 2005, № 4).

2. ірон.-жарт. Людина, яка вправно рахує. Зараз уже ніхто не полічить, хіба що якийсь феноменальний Підрахуй (Ю. Андрухович, Таємниця).

✧ – гра слів (паронімічне зближення лексем): <...> Одеський міжнародний гуманітарний університет (МГУ), заснований Юридичною академією, президентом якої є незабутній Ківалов-Підар... перепошую, Підрахуй, звернувся до Віктора Юценка за дозволом присвоїти його ім'я своєму закладу (Поступ, 2005, № 173). ■ Контамінація підрахувати хуй.

ПІДСРАЧ, ч., вульг.-просторозм. Стусан під заднє місце. Кому не подобається, як я співаю, той може отримати підсрач (Усна мова).

ПІДСРАЧНИК, ч., вульг.-просторозм. Те саме, що ПІДСРАЧ.

♦ Давати / дати підсрачника кому, вульг.-просторозм. Завдавати кому-небудь удару ногою під заднє місце. Попсяче лайно отруєє душі дітей, які навіть не підозрюють про існування культури іншої якості. Хтось має публічно усе це вистібати, обматюкати, дати підсрачника і викинути на помийку (П. Солодько, Четверта революція).

ПІДСТИЛКА, ж., згруб.-просторозм. 1. презирл. Жінка легкої поведінки; повія. Владислава не телефонує, продажна сука, підстилка, вона покинула його тоді, коли йому найбільше потрібно уваги і співчуття (С. Процюк, Тотем); Вона два місяці тому волочилася з Петром Григоровичем, і він зробив з неї звичайну підстилку (А. Дністровий, Пацики).

2. зневажл. Коханка.

ПІДТІПАНКА, ж., просторозм., зневажл. Розпусна жінка; повія. Де ся підтіпанка вмішалась, там верб'я золоте росло (І. Котляревський, Енеїда).

■ Первісно: неохайна жінка з забрудненою пеленою. Результат контамінації форм типу потіпідха «розпусниця» і нетіпідха (нетіпанка) «неохайна жінка». ЕСУМ, 4, 397.

ПІДФАРТУШНИЦЯ, ж., евфем., народн. Жіночий статевий орган.

ПІДЧЕПИТИ, док., просторозм. 1. кого. Познайтися з ким-небудь (з метою залицяння і здійснення статевого акту). Чому я не можу просто забути про всю цю маячню, піти в бар і підчепити собі гарного хлопця. На фіг мені цей Джим, хай собі живе спокійно зі своєю дружиною (С. Пиркало, Не думай про

червоне); <...> пху! Твою мати! І треба було ж таке чювирло підчепити? <...> (А. Дністровий, Пацики).

2. що. Заразитися венеричною хворобою.

ПІЖИТИ (ПЕЖИТИ), недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> він її поставив раком і ну піжить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: «бити; лупцювати» < праслов. *režiti «бити, лупцювати; дуже лити (про дощ); давити, душити». Сема «душити» домінує в однозвучному слові ПЕЖИТИ. Пор. рос. *пежить* «натискати, притискати; давити за горло». ЕСУМ, 4, 399.

ПІЗДА́ див. ПИЗДА́.

ПІЗДА́РІКІ, мн., общ., зруб.-просторозм. Те саме, що ПИЗДЕ́ЦЬ І. [Миша:] Танк лучше. По пулемьоту раз пиздане і пиздарікі (Лесь Подерв'янський, Кацапи).

ПІЗДЕ́Ц див. ПИЗДЕ́ЦЬ.

ПІЗДОСТРАДА́ТЕЛЬ див. ПИЗДОСТРАДА́ТЕЛЬ.

ПІЗДОХЛЯ́ПА див. ПИЗДОХЛЯ́ПА.

ПІЗДЮ́К див. ПИЗДЮ́К.

ПІЗДЮ́ЛЬ, ч., общ., зруб.-просторозм. Удар при побитті кого-небудь. <...> і тут я розумію, що ось зараз Мойсей Фішбейн <...> отримає від болівійців пиздюль, і на цій радісній ноті я прокинувся <...> (ІБТ-Жадан...).

◆ **Піздю́лей да́ти (наві́шати, накі́дати, накла́сти, понакида́ти, понакладáти)** кому – сильно побити, відлупцювати кого-небудь. [Пророк Микола:] <...> не люблю я Тих блядських теревенів, бо не вірю У силу слова я, а вірю У силу

пиздюлей! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Пророк Микола:] <...> Пророчеств мудрих ви від мене ждете? Так я вам дам моїх пиздюлей страшних, Ніякая Кассандра вас по яйцях Ногой не впизде влучно так, как я!.. (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Савва Морозов (повчально):] Якби з'явивсь щас світлий Аполлон, То не прийшлося б нам пиздіть багато. Він пиздюлей би нам понакидав фігурних <...> (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Гамлет:] <...> ми з ним [лядьком] разом Таких пиздюлей вам понакладаєм, Шо Данія здригнеться!.. (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

2. Вилаяти, насварити кого-небудь.

ПІЗНА́ТИ, кого, евфем. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Коли Онан пішов до жінки брата Іра, Її пізнати й запліднити з наказу батька <...> (В. Поліщук, Онан).

■ Див. **Не зна́ти жінки** (див. ЗНА́ТИ).

ПІЗНА́ТИСЯ, док., евфем. Здійснити статевий акт з кимсь.

ПІК, ч.: ◆ **Досягті́ піку**, евфем. – відчуття оргазм. <...> він досяг свого піку раніше, намагався створити ілюзію продовження, але вона знала – більше зараз нічого не буде, та це не важливо – їй не досить, та вона мужчину не відпустить, поки не підкорить своєї вершини, адже вона довго сиділа біля підніжжя, чекала, чекала, тепер недовго, тепер трошки лишилося... (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

ПІКА, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. – Тоді краще піка. Гостра піка, що влучає в саме серце (М. Матіос, Бульварний роман).

ПІКТИСЯ, *недок., жарг. (мол.)*. Здійснювати статевий акт.

ПІЛОТКА, *ж., евфем.* Жіночий статевий орган.

ПІМПОЧКА, *ж., розм.* Сосок жіночих грудей.

ПІНГ-ПОНГ, *ч., жарг. (мол.), жарт.* Статевий акт. <...> *але ти, мала, любиш цю справу! Я – теж люблю, от у нас і виходить! Пінг і понг!* (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ПІНЦЕТ, *у ролі виг., евфем., жарг. (мол.), жарт.* Тесаме, що ПИЗДЕЦЬ І. Скажімо, стосунки між солдатом першого і двадцять п'ятого року служби. Це ж уже як батько і син! Повний пінцет!.. (Ю. Андрухович, Таємниця).

ПІНЧУК, *ч., евфем.* Статевий орган чоловіка великого розміру. *Не кожен читач знає, що означає слово «пінчук». Зрештою я й сам його нещодавно почув, вибачайте, в лазні. Компанія захмелілих чоловіків кепкувала над своїм приятелем: «Ну й пінчука ти викохав! З таким можна і політичну кар'єру зробити і мільярд доларів заробити! Головне стати зятем найкрутішого тестя»* (Свобода, 2002, № 47).

■ Можливо, від прізвища Віктора Пінчука – впливового українського олігарха, зятя Л. М. Кучми – другого Президента України (1994–2004).

ПІНЬКА, *ж., зах., розм.* Чоловічий статевий орган.

ПІОНЕРИ, *мн., жарг. (мол.), жарт.* Менструація.

ПІПА, *ж., зах. (львів.), жрм.* Чоловічий статевий орган.

■ 3 пол.: *pіpa* «чоловічий статевий орган» < фр. *pіre* «пицалка». Lewinson 1999: 176.

◆ **Піпа змнікла кому, зах. (львів.), протесторозм., жарт.-ірон.** – хто-небудь перестав бути гордим; **Фурчіт піпа кому, зах. (львів.), жрм.** – хто-небудь хоче здійснити статевий акт. ■ **Фурчіати** – про звук від тріпоту крил. Горбач 2006: 285.

ПІПЕТКА (ПІПЕТКА), *ж., жарг. (мол.), ірон.-зневажл.* 1. Чоловічий статевий орган невеликого розміру. – <...> *Я ні разу не відчула з тобою оргазму! Ні разу! Тобі з твоєю піпеткою в аптеці працювати, а не одружуватися з жінкою!* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

2. Дівчина для тимчасового задоволення сексуальних потреб чоловіка.

◆ **Піпетка тріперна див. ТРІПЕРНИЙ.**

ПІПЕЦЬ, *ч., евфем.* Те саме, що ПИЗДЕЦЬ.

ПІПЕТКА див. ПІПЕТКА.

ПІ-ПІ, *невідм., евфем., дит.* 1. Мала нужда, сечовипускання.

2. Сеча.

◆ **Робіти / зробіти пі-пі** – справити малу нужду; мочитися.

ПІПКА, *ж., евфем.* Піхва.

ПІРГІЛИ, *мн., жарг. (бурс.-сем.).* Жіночий статевий орган.

■ Можливо, мн. від пол. *piróg* «вареник, пиріжок». Див. коментар до ПЕРОГ.

ПІРИТИ, *недок., кого, фольк.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *А той півень, півень, півень Нашу курку пірив, пірив* <...> (Українські сороміцькі пісні).

■ Первісно: «бити, лупцювати» < «перти». Див. коментар до ПЕРІЩИТИ.

ПІСЕЦЬ (ПІСЕЦ), ч., *евфем.* Те саме, що **ПІЗДЕЦЬ.** — *Кияни обіцяють нам підмогу, тільки свисни, і вам — «пісець»* (С. Бортніков, Карателі).

ПІСЕЦ *див.* **ПІСЕЦЬ.**

ПІСІ, *невідм., дит.* Мочитися.

ПІСТ, ч., *евфем.* Утримання від статевих стосунків. *Я сам ось уже півроку пощу. Півроку? Який жах! Шість місяців без оргазму! Не може бути! Але віднині я не маю жодних причин, аби цей піст продовжився* (Ю. Винничук, Троянда Орісі).

ПІСТОЛЬ, ч., *просторозм.* Чоловічий статевий орган. **Пістоль поставити** — здійснити статевий акт.

ПІСТОН, ч., *жарг. (мол.).* 1. Чоловічий статевий орган.

2. Статевий акт.

◆ **Вставляти / вставити пістон,** *кому, евфем., вульг.-просторозм.:* а) бити, лупцювати кого-небудь; б) лаяти, сварити кого-небудь; в) вступати з ким-небудь у статеві стосунки; злягатися. — *Та перестань комизитися! Вульгарно! Ти мені чесно скажи: вставив пістон?* (Ю. Винничук, Троянда Орісі).

ПІСІОК, ч., *жарг. (комп'ют.), вульг.* Персональний комп'ютер. — *Прийшов розвіятись, в мене од цього «пісюка» голова вже: о!* (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ПІСЬКА, ж., *евфем., дит.* Чоловічий або жіночий статевий орган.

■ Утворене від дієслова *пісяти*. Пор. пол. *pisia, pisiulka*, чеськ. *pisa* «жіночий статевий орган», пол. *pisiak, pisor, pisiaczek, pisioch, piś, pisiorek*, чеськ. *pist* «penis». СРБ 2003: 259.

◆ **Зморщитися як в старій бабі піська,** *вульг.-просторозм., жарт.* — виявити зо-

внішнім виглядом своє незадоволення, роздратування, обурення і т. ін.; **Піськи дати, вульг.-просторозм.** — погодитися на статевий акт з чоловіком (про жінку). *Ех, йоб твою мати З тою Катериною: Обіщала піськи дати — замастила глиною* (Українські сороміцькі пісні).

ПІСЬОХА, ж., *вульг.-просторозм.* Те саме, що **ПІСЬКА.**

ПІСЮН, ч., *просторозм., жарт.* Чоловічий статевий орган. «Малий, давай, ти ж, мабуть, девок ще не трахав, правда не трахав? У тебе пісюн є?» — сміються за мою спиною (А. Дністровий, Пацики).

◆ **Гуляй рука, балдій пісюн,** *вульг.-просторозм., ірон.-жарт.* — мастурбувати (про чоловіка); **Заквасити пісюна,** *вульг.-просторозм., жарт.* — здійснити статевий акт; **Мочити / замочити пісюна,** *вульг.-просторозм.* — здійснювати статевий акт; **Пестити / попестити пісюна,** *жарг. (мол.)* — займатися оральним сексом. <...> він просить попестити пісюна, але вона опирається і відмовляє (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); **Пісюн газбований,** *евфем., вульг.-просторозм.* — сечовипускання у собаки, що нагадує газований напій); **Тіпун тобі на пісюн!**, *дисфем., просторозм., жарт.* — уживається для вираження побажання кому-небудь з приводу недоречних висловлювань.

■ Замість *тіпун тобі на язик*.

ПІСЯ, ж., *просторозм.* Те саме, що **ПІСЬКА.** — *Дядьку, га, чому у вас така велика піся, а в мого тата набагато менша?* (В. Скуратівський, Жеребець).

◆ **Грати в штріки-пісі,** *евфем., жарт.* — здійснювати статевий акт. <...> люди

мовчать, їхні діти граються в штрики-пісі, дорослі вже <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

ПІСЯТИ, недок., дит. Випускати сечу; мочитися. *Добре бути кішкою, а також собакою: де захочу пісяю, де захочу какаю <...> або трахаюсь <...>* (Міський фольклор).

■ Запозичення з германських мов < стфр. *pißsier* «мочитися; випускати рідину, тексти». ЕСУМ, 4, 417.

◆ **Пісяти кип'ятком**, зруб.-просторозм., ірон.-зневажл. – боятися.

Синонім: **Сцяти по ногáх [кип'ятком]** (див. СЦЯТИ).

ПІТАШОК, ч., зах. (львів.). Чоловічий статевий орган.

■ Від «пташок» < «птах». Горбач 2006: 313. Пор. **Птах кохання** (див. КОХА́ННЯ). Проте не виключено, що походить від пол. *piś* «чоловічий статевий орган» < *piśa* «жіночий статевий орган», походження невідоме. Lewinson 1999: 177.

ПІТИ, док.: ◆ **А пішóв би ти далéко**, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження бажання позбутися кого-небудь: іди звідси! Геть! Не заважай!; **Іди (ти) / пішóв (би ти) знáєш кудí?**, евфем., просторозм., лайл. – те саме, що **Іди в зад** (див. ЗАД); **Іди в жóпу** (див. ЖÓПА); **Іди в пиздó** (див. ПИЗДÁ); **Іди нá хуй** (див. ХУЙ); **Піти на стéжку (в корчі)**, жарг. (воляк.) – справити велику або малу нужду.

ПІХВА, ж. Кінцева частина статевих провідних шляхів у жінок і самок ссавців; вагіна. *Усвідомлення того, що є щось для мене важливіше й цінніше за їхню піхву, дупу, перса, кохачче серце, за їхні вуста із краплями сперми <...>*,

викликає у них агресію, спрямовану саме на те найцінніше і найдорожче, чим живе письменник (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ Можливо, від праслов. ро́зъва, пов'язаного з ро́зити «пошити, обшити», яке пізніше зазнало зближення з (ро-)ховати «(за)ховати». ЕСУМ, 4, 419. **Вилізти на гóлову і [свою] піхву натягну́ть**, дисфем., вульг.-просторозм. – поводитися цинічно, нахабно й зухвало відносно чоловіка (про жінку). ■ **Замість вилізти на голову і ноги звісити**. <...> **якщо курка багато кудкудаче – один раз по балді – і в Багдаді всьо спокійно; по-іншому з ними не можна, бо на голову вилізуть. Да, вони такі, що вилізуть і свою піхву натягнуть, аж в очах потемніє** (А. Дністровий, Пацики).

✧ – гра на прямому і переносному значенні слова піхва: **Чоловік без жінки, як скричок без скрипки. А з жінкою, як меч у піхві** – до бою непридатний (В. Слапчук, Кенгуру завбільшки з цвіркуна); **Сиджу я, мастурбую, любий пане, аж входить Роз – а член, як меч без піхов, – розхристаний, в панчохах, що сповзають, немов презерватив, увесь тремтить** (Іздрик, Павільйон). – метафоричне переосмислення, засноване на метафізичному уявленні про жіночий копуляторний орган як пекло, яке приховує загрозу небуття. (Див. ПЕКЛО): **Ми помираєм не від сміху, Ми помираєм не в Парижі. Я гину в кльовій твоїй піхві, а ти – під моїм фейсом рижим** (Лель, 1993, № 2);

– у ролі об'єкта образного порівняння: **Під ногами хлюпало, мов у гвалтованій колективом піхві** (Лель, 1995, № 3).

ПІХВОЧКА, ж. Пестл. до ПІХВА. *Любий мій Івасику, розкажи мені, де ти бував, що чував, у якій пихвочці ночував* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЦА, ж., зах., діал. (зуц.). Чоловічий статевий орган.

ПІЦИК, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган малого розміру.

ПІЦКА, ж., діал. (зуц.). Чоловічий статевий орган невеликого розміру.

ПІЦУРІНА (ПІЦЮРІНА), ж., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган. *Мати ж моя старенькая, Дай за мене дочку, Бо вже мені піцурина Подерла сорочку* (Українські сороміцькі пісні).

◆ **На твою діру шкода гліну, ліпше піцюрину** (прислів'я), *жарт.* – про жіночий статевий орган.

ПІЦЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

ПІЦЬОК, ч. Те саме, що ПІЦЬ. *Коб ви знали, дівчатонька, Що мені ся стало: Сів я собі на лавчині – Теля піцька ссало* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЦЮРІНА див. ПІЦУРІНА.

ПІЧА див. ПІЧКА.

ПІЧКА див. ПІЧКА.

ПЛА́ХТА, ж.: ◆ **Робити в пла́хті перебб́ри**, евфем., народн. – здійснювати статевий акт.

■ Як **ЗАПА́СКА, СПІДНІ́ЩЯ, ФАРТУ́Х**, плахта пов'язана з жіночим тілесним низом. Пор. *Плахта виновата, що дівка черевата, бо її легко розв'язать*.

ПЛАЩ, ч., евфем., жарг. (мол.). Презерватив.

ПЛЕЙБО́Й, ч. Багатий чоловік, який постійно з'являється з різними жінками

у дорогих ресторанах, нічних клубах, казино.

ПЛИВА́К, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Пруте́нь – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Випрутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПЛІД, ч. Чоловічий або жіночий статевий орган. *Еріка особливо ненавидить розкислий, прогірклий плід у себе між ногами* (Е. Єлінек, Піаністка).

◆ **Заборо́нений плід** – секс. ■ Вислів пов'язаний з біблійним Едемським садом.

ПЛІТ, ч.: ◆ **Палити пліт**, зах., жарг. – справляти малу нужду під пліт.

ПЛО́МБА, ж., ірон.-зневажл. Дівчина або жінка, яка не перебувала у статевих зв'язках з чоловіком.

Синонім: ЦІЛКА.

ПЛОТЬ, ж. Людське тіло (включно із статевими органами) як носій, джерело чуттєвості, хіті, тілесних насолод. *Приймала, м'ясна і пашиста, важкої плоти хіть тугу. Як незагнущдана лошиця, несла крізь ніч мою жагу* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); *Любов тремплива й обережна, Я входжу в плоть твою бентежну* (Лель, 1993, № 11–12).

Синонім: ТІЛО 2.

◆ **Кра́йня плоть** – складка шкіри на кінці чоловічого статевого органа; **Па́косник плоти́**, жарг. (бурс.-сем.), *жарт.* – чоловічий статевий орган.

ПЛУГ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ На основі паралелізму життя поля і тілесного життя людини, який виник на основі уявлення про землеробство з його

ідеєю родючості Землі-матері, від якої залежить життя і добробут селянина. «Саме з появою плуга чоловіки стають хазяями на полі, і чересло замислювалось як статевий член у стані ерекції, що виконує стосовно землі злягальні рухи і заглиблюється в неї» Ліндсей 1995: 101.

Синонім: РА́ЛО (див. ОРА́ТИ).

ПЛЯМКАЛКА, ж., вульг., ірон.-зневажл. Жінка, яка часто мастурбує.

ПОБЕ́ДА, ж., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОБЛІ́КА, ж., діял. (бук.), зневажл. Жінка легкої поведінки.

■ Від діял. *поблічний* «безстидний, аморальний» < *поблічити* «прилюдно соромити».

ПОБЛЯДУ́ШКА, ж., обсц., зневажл. 1. Легкодоступна, розпутна жінка. – *Знаєш що, хіпарь? Вони пішли з твоєю поблядушкою їбати! Федя вже її в десятій позі грає!* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

2. Молода повія.

ПОВБЗЮ́Х, ч.: ♦ *Дівча́чий повбзюх*, згруб.-просторозм. – дівчачур.

ПОВЕ́ЛИТЕЛЬ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Та частокі́л жорсткого волосся не витримував натиску розчервоного чоловічого повелителя й чорного розбійника, щойно він наближався до кучерявої моєї соромітниці <...>* (М. Матіос, Бульварний роман).

ПОВІ́ННИСТЬ, ж.: ♦ *Виконува́ти жіно́чу пові́нність*, жарт. – погоджуватися на статевий акт (про жінку).

ПОВІ́ЙНИЦЯ, ж. Те саме, що ПОВІ́Я.

ПОВІ́Я, ж. 1. Жінка, яка займається протитуцією; проститутка. *Тільки-но з'явилась повія, і ще не знала вона, що повія, як*

мусив з'явитися хтось, хто б про це сказав вголос і сформував громадську думку (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

■ Пов'язане з *завійний* «який любить гуляти», *віятися* «бродити, тягатися» < «провіватися вітром». ЕСУМ, I, 408.

2. Жінка легкої поведінки, розпусниця.

3. *лайл*. Мерзотна, ненадійна, продажна людина.

♦ **Пові́я А́ртмане**, *дисфем.* – латвійська актриса Вія Артмане.

○ – у функції об'єкта зіставлення: *Пові́яніч звела весь сєнс до ліжка* (В. Слалчук, Навпроти течії трави).

ПОВОЛО́КА, ж., діял. (наддніпр.). Дівчина, жінка легкої поведінки; повія. *Прожени оту поволоку, щоб хлопця з ума не звела* (Усна мова).

■ Від ВОЛОЧИ́ТИСЯ.

ПОГА́НИЙ, а, е: ♦ *Погана́ хвороба́*, *евфем.*, *заст.* – венерична хвороба.

ПОГА́НКА (ПУГА́НКА), ж., діял. (зах.-поліськ.). Сифіліс.

■ Від ПОГА́НА ХВОРО́БА (див. ХВОРО́БА).

ПОГИ́ЛИТИСЯ, *док., фольк.* Здійснити статевий акт. *Заманулося дівиці До весілля погилиться. Їй припав до серця я Послужить за бугая* (Лель, 1999, № 2).

ПОГНА́ТИ, *док., кого і без дод.* Почати здійснювати статевий акт з великою інтенсивністю. *От він зліз на дівчину і зразу як погнав!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПОГОЙДА́ТИСЯ, *док., з ким, жарг. (мол.).* Здійснити статевий акт; злягатися.

♦ *Сім раз на тиждень погойдатися* – щоденно злягатися.

ПОГРИМАТИ, док., евфем., зах., просторозм. Здійснити статевий акт.

ПОДІЛОК, ч.: ♦ Допускати до поділка, евфем., фольк. – мати статеві зв'язки з чоловіками (про дівчину). *Ой не дівка, товаришу, не дівка, не дівка, Котра хлопців допускає до свого поділка* (Коломийки Прикарпаття).

ПОДІЛ, ч.: ♦ Принісати / принести в поділі, просторозм., несхвальн. – народити від кого-небудь дитину, не оформивши офіційного шлюбу. <...> *гонорові газдівські дівки без вінка і батьківського благословення приносили у подолах нагуляних дітей*. <...> (М. Матіос, Солодка Даруся).

ПОДЗАЛЕТІТЬ див. ПІДЗАЛЕТІТИ.

ПОДЗВОНІТИ, док.: ♦ Подзвоніти на Батьківщину, жарг. (мол.), жарт. – справити малу нужду.

ПОДРОЧИТИ, док., вульг.-просторозм. Помастурбувати. [Щицькін (кричить до Вені):] *Веня! Катай сюда! Подрочиш – дам десять копійок* (Лесь Подрів'янський, Герой нашого часу); *Саме в юності можна з горя і подрочити, і почекаати, чи перекаати, бо відчуття, що попереду у тебе ще безмір часу і ти все встигнеш, домінує над усім твоїм еством* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

ПОДРУГА, ж.: ♦ Лінива подруга, евфем. Жіночий статевий орган. *Які струми підключаються цієї миті під високовольтні лінії бажання й хотіння бути любленим завжди і тільки цим чоловіком? Чоловіком з чорним волоссям свого найближчого друга і приятеля, який посиляє запашні флюїди зголоднілій, але*

все іще лінивій своїй подрузі з такими ж запашними кучерями?! <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ПОДРУЖКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОДУШКА, ж., жарг. (мол.), зневажл. Жінка легкої поведінки.

♦ Волосся обтерти об чужі подушкі, просторозм., ірон. – вести розпусний спосіб життя (про лисого чоловіка).

ПОЄБАТИ, недок., **ПОЄБТИ**, док., діял. (поліськ.), обсц., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Ой на горі на високій Корова з телетьом. Поки тецу не поєбеш, Не назве ті зетьом* (Українські сороміцькі пісні); *Ой пошла я по гриби На самого Спаса, Хотів мене поє.ти, А я не далася* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

○ – мовна гра (римування): *Ні проїхать, ні пройти, нема кого поєбти. Після лоти охота поєбти*.

ПОЄБТИ див. ПОЄБАТИ.

ПІЗА, ж. Певна техніка злягання, взаємне положення тіл партнерів під час коїтусу.

♦ Місіонерська піза – статевий акт пари «обличчям до обличчя», коли чоловік перебуває зверху.

■ Словосполучення виникло наприкінці 19 ст., вказує на позу, яка була улюбленою у захоплених місіонерами землях як протилежна до тієї, що панувала у тубільців, які практикували інший спосіб злягання.

ПОЗАБАВИТИСЯ, док., з ким, евфем., просторозм. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Серед ночі ми спати пішли. Там з ним ще трохи позабавились, ну, вранці поспідали, все чудово* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ПОЗАКАЇЦУВАТЬ, док., евфем., діял. (над-
дніпр.). Позабруднювати калом.

ПОЗИЧАТИ, недок.: ♦ **Позичати чоловіка**,
жарт. – перебувати з одруженим чо-
ловіком у статевому зв'язку (про жінку).
<...> з Оксаною спали чимало чоловіків
з їхнього інституту та ще деяких з них
вона охоче б «позичала» в їхніх дружин
(Лель, 1993, № 4).

ПОЇБАНЕЦЬ, ч., обсц. Людина, перейнята
байдужістю до загальноприйнятих цін-
ностей.

■ Пор. ПОЇБАТИ 2.

Синонім: ПОХУЇСТ.

ПОЇБАТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. кого. Здійснити статевий акт з ким-
небудь.
2. кому. Хто-небудь відчув байдужість до
всього непотрібного для нього; комусь
все одно, байдуже. [Філін:] <...> А при-
видення – безстидні проститутки, Які
за руб залізуть в склеп сімейний. Їм
поїбать, що там жмури лежать <...>
(Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов);
Тож лицар скидає лати, і лицарю перед
богом глибоко поїбати щодо наслідків
цього (С. Жадан, Балади про війну і
відбудову).

ПОЇБАТИСЯ, док., з ким, обсц., згруб.-
просторозм. Здійснити статевий акт з
кимсь. [Блядь:] <...> нещасні молодиці,
Які купили льготніє путівки, Щоб
поїбатись трохи у поході Спортивному,
лікуються від нервів і клімаксу воюючою
водою <...> (Лесь Подерв'янський, Пав-
лік Морозов).

ПОЇБЕЇНЬ, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Статевий акт.
2. презирл. Те, що викликає огиду, роз-
дратування, досаду своєю незначущістю

або нікчемністю. Ви можете скільки
завгодно <...> говорити в так званій
прогресивній пресі та на незалежних
евфемах про тотальний тіві-контроль,
про <...> вироблення інформаційних
рефлексів і тому подібну поїбень <...>
(С. Жадан, Біг Мак); [Генерал Вла-
сов:] Як остопиздили мені Кістяві
атеїстки, Шо лекції читають кугутам
про Марс і іншу поїбень <...> (Лесь По-
дерв'янський, Павлік Морозов); Скі-
ни сунуть по Михайлівській. Вони
йдуть, розвернувши плечі, з градинами
поту на чолі. Вони голомозими хроба-
ками риють прекрасний полудень. Про-
тектори підкованих бутс крешуть бру-
ківку, впевнено ведуть їх на БЖ, Велику
Житомирську. Замоchio цю жидівську
срану поїбень! (О. Ульяненко, Ангели
помсти).

3. зневажл. Що-небудь дрібне, незначне.
Просто скочується з насипу, рве праву
штанину, але навіть водяру – котру він
весь час судомно притискає до серця –
не випускає і не б'є. Не кажучи вже про
всілякі там ребра, гомілки і тому подібну
анатомічну поїбень (С. Жадан, Депеш
Мод); [Саломон Самсонович:] <...>
Так от, взгляніте шире: спочатку у нас
все мале, ну там раковини, спірахети
разні. Вобщем, що я вам розкажу, та
поїбень, що з моря вилізла. Так? (Лесь
Подерв'янський, Казка про репку).

ПОЇБЕЇНЬКИ, мн., обсц., згруб.-просторозм.

Те саме, що ПОЇБЕЇНЬ 1.

ПОЙОБАНИЙ, а, е, чим. Який зазнав згуб-
ного впливу; зруйнований, пошкоджений.
Їхня [жителів Відня] свідомість пой-
обана тисячею взаємно суперечливих
комплексів, тому вони й досі не знають,

хто вони: австрійці чи нацисти (Ю. Андрухович, Таємниця).

Пор. РОЗІЙБАНИЙ 2.

ПОІХАТИ, док., евфем., фольк. Здійснити статевий акт. *Я з своїм дідом Коли схочу, то поїду: Чи пізенько, чи раненько Тюрю, тюрю помаленьку* (Бандурка).

ПОЙДА, ж., діял. (наддніпр.), зневажл. Жінка легкої поведінки; розпусниця.

■ Зближення з *побігайка* (первісно: дівчина (жінка), яка бігає з дому). Сл. Гр., 3, 202.

ПОЙОБУВАТИ, недок., кого, обсц., згруб.-просторозм. Час від часу мати статеві стосунки з жінкою.

Пор. ПОІБАТИ 1.

ПОКАЦАТЬ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Випорожнитися.

ПОКЛАСТИ, док., вульг.-просторозм. 1. *на кого*. Порвати з ким-небудь будь-які стосунки, виразити до когось цілковиту байдужість, зневагу.

2. *на кого*. Не боятися кого-небудь.

3. *на що*. Перестати цікавитися чим-небудь, кинути щось.

◆ **Покласти болт** див. БОЛТ; **Покласти пеніс** див. ПЕНІС.

ПОКЛЮЖНИК, ч., арг., зневажл. Бабій.

ПОКЛЮЖНИЦЯ, ж., арг., зневажл. Повія.

ПОКОЛОТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. *Завів мене в околоту, хотів мене поколоту, А я йому не далася, бо-м скоботалася* (Коломийки Прикарпаття).

ПОКРАЯТИ, док.: ◆ **Печеню покраяти**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт з жінкою. *Наш дружбонько чорнобривий, Не жаль йому дати, печеню покраяти* (Українські соромицькі пісні).

ПОКРОПІТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт (про чоловіка). *Їхав, їхав. Чом до мене не вступив? Мого нема вдома, був би-сь мене покropив* (Бандурка).

ПОКУШТУВАТИ, док. Почати статеве життя.

◆ **Дівка яка покуштує, то спати вдома не буде** (прислів'я) – про принаду статевого життя для молодої жінки.

ПОЛА, ж. 1. діял. (гуц.). Жіночі геніталії. 2. *заст.* Менструація. ■ Можливо, з праслов. *rola* «розлив». ЕСУМ, 4, 485.

ПОЛАПАТИ, док., кого. Хтиво хватонутися руками (зазвичай за інтимні частини жіночого тіла). *Вийшов сват із саду Да полапав сваху ззаду, А сваха регоче Ще й спереду хоче* (Весільна пісня).

ПОЛІНО, с., жарг. (бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган.

ПОЛУНІЧКА, ж., просторозм. Що-небудь непристойне, пов'язане із сексом, еротикою або порнографією. *У невеликому газетному дописі <...> п. Земляний примудрився зібрати більше «полунички», ніж п. Забужко у мемуарах, названих романом* (М. Рябчук, Критика за п'ятою графою).

ПОЛЮБОВНИК, ч., просторозм. Те саме, що КОХАНЕЦЬ.

ПОЛЮБОВНИЦЯ, ж., просторозм. Те саме, що КОХАНКА.

ПОЛЮЦІЯ, ж. Мимовільне сім'явилиття у чоловіка, не пов'язане зі статевим актом або мастурбацією. <...> *тепер Революція!!! Навіщо ж Щодня Полюція? Коли в душі Смітник І насіння налушено* <...> (Український футуризм – Юліан

Шпол); 3 травневих верлібрів, доцїв і полкуїй ми завжди виходимо якось миршаво (С. Жадан, Капітал).

■ Від лат. *pollutio* «осквернення».

○ – метафоризація: *Слава потайки висилає вірші з жіночими йменнями, ці душевні полюції, на конкурс до московського інституту* (Ю. Андрухович, Московіада).

ПОМАЦАТИСЯ, док., просторозм. Здійснити петинг. <...> вчора ще до полудня я набрався пива разом із однією шльондрою з кафедри прикладних наук і ми заснули просто на підлозі помацавшись для годиться <...> (А. Попідоха, Yesterday).

ПОМИЙНИЦЯ, ж., діал. (гуц.). Повія.

■ Первісно «помийний (брудний) посуд».

ПОМІДОРІ, мн., евфем., вульг.-просто-розм. Чоловічі яєчка. Ой музики, музиченьки, та як вам не встидно, Розщепилися штани – помідори видно (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Відірвати помідори** – те саме, що **Відірвати яйця** (див. **ЯЙЦЯ**). *Я втихомирюю його, що нас можуть почути, а тоді <...> тоді просто відірвуть помідори* (А. Дністровий, Пацики); **Морбачити помідори**, жарг. (бурс.-сем.) – те саме, що **Морбачити яйця** (див. **ЯЙЦЯ**); **По самі помідори** – великою мірою, дуже сильно. *Да, нічого не скажеш, я влип <...> по самі помідори* (А. Дністровий, Пацики); <...> *бюджет-99 – найжорстокіший у порівнянні з попереднім, тобто обрізаний по самі помідори* (УМ, 20.02.1999).

ПОМОЧИТИСЯ, док., просторозм. Випустити сечу. – *Та він же просто спить, ге-хм, алкаш! – Дивіться, люди, та він помочився!..* (А. Жураківський, Об'єкти симпатій).

ПОМСТА, ж.: ◆ **Кривава помста**, евфем., жарт. – менструація як привід для жінки відмовитися від статевого акту.

ПОНАПЇДЮВАТИ, док., діал. (наддніпр.). Поналивати сечі.

ПОПА, ж., евфем., дит. Сідниці.

◆ **Треба як чірка на попі**, народн., ірон. – зовсім не треба.

○ – гра слів (народна етимологія): *Для особистого іміджута професійної репутації журналіста така співпраця також не є, як правило, чимось фатальним – якщо він, ясна річ, не перетворюється на відвертого популіста* (од слова «попа») (А. Окара: www.telekritika.kiev.ua).

ПОПÁРИТИ, док.: ◆ **Корінь попáрити див. КОРІНЬ**; **Попáрити животину**, евфем., фольк. злягтися (про жінку).

ПОПÁСТИ, док., під кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт з чоловіком (про жінку). *Од села до села Конопельки терла, Під солдатики попала, Трохи я не вмерла* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ПОПÁСЬКА, ж., жарг. (мол.). Зад; сідниці.

ПОПЕНГÁГЕН, ч., жарг. (мол.), жарт. Сідниці; анальний отвір.

ПОПЕРЕЙОБУВАТИ, док., обш., згруб.-просто-розм. 1. Багатократно здійснювати статеві акти з кількома жінками.

2. Багатократно порозбивати що-небудь. *Та це ж можна було <...> попередити всі можливі картини разом із фотографіями всіх пиздуватих родичів усіх мешканців вашого кварталу <...>* (Із-дрик, АМ™).

Пор. **ПЕРЕІБАТИ**.

ПОПІЗДИТИ, док., що, обш., згруб.-просто-розм. Знищити, зруйнувати, зламати

що-небудь. [Гамлет:] Попиздив мебель цінну, герба Національного хуйнув, усюди смерть, розруха <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

ПОПИЗДІТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. Поговорити про що-небудь не дуже важливе; потеревенити. [Василь:] Там [у парламенті] про духовність трохи попиздів – І знов біжить співати в телевізор (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

ПОПИХАНІЄ, с., жарг. (бурс.-сем.). Статевий акт. Всяке диханіє любить попиханіє (Бурсацький фольклор).

■ Пародія біблійного вислову «Всяке диханіє да хвалить Господа». Гра значень: попиханіє «те, що пхається в рот, їжа» та «статевий акт».

ПОПИХАТИ, недок., кого, жарг. (бурс.-сем.). Здійснювати статевий акт.

◆ Попихати дівчат – здійснювати статевий акт.

Пор. ПИХАТИ.

ПОПІКАТИ, док., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

◆ Попікати дівчат, жарг. (бурс.-сем.) – те саме, що Попихати дівчат (див. ПОПИХАТИ).

ПОПІНС, ч., жарг. (мол.). Зад; сідниці.

ПОПІСЯТИ, док., дит. Справити малу нужду.

◆ Попісяв – і на душі легше (примовка), жарт. – сечовипускання приносить фізичне полегшення.

ПОПКА, ж., дит. Пестл. до ПОПА. Принаймні на неї приємно дивитися – на мокрих дівок майже завжди приємно дивитися – вологий блиск її очей, вологий блиск її плечей, з її грудей тече ручей, і попка,

попка теж дуже нічогенька (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Хоча вона [Віка] не відповідали французьким стандартам (невисокий зріст, маленькі груди і помітна попка), проте йому дуже імпонували її зріст і довгі ноги (М. Гримич, Магдалинка).

ПОПСОВАНА, ж., просторозм., зневажл. Дівчина, яка втратила цнотливість. От зауваж: усі бодай чогось варті дівчата потрапляють до нас уже попсовані. От я і думаю: то хто ж ті мудаки, що позбавляють їх незайманості? (Іздрик, АМ™).

ПОПРИПИЗДЯЧУВАТИ, док., обсц., вульг.-просторозм. Поприєднувати які-небудь поверхні до інших; поприбивати. Та це ж уже можна було поприпиздячувати всі наявні в природі плінтуси <...> (Іздрик, АМ™).

ПОРАТИ, недок., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт. Светка Кисіль сидить на бочечці, закинувши свої око-рочка на Лопату, а той хвацько порає її (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

ПОРАТИСЯ, недок., біля кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт; злягатися. Коли, навишпиньки, повернувся до своєї кабіни, Лунін ще порався біля моєї дружини, і я подумав із зловтіхою: «Не така то проста задача ублажити мою Зою...» (М. Кондратенко, Уроки сексу).

ПОРНОГРАФІЯ, ж. 1. Відверта репрезентація сексуальних матеріалів (органи, пози, дії) у картинах, фото, писемній формі, покликана викликати сексуальне збудження або задовольнити сексуальну цікавість.

2. Що-небудь поганої якості, низькосортне або непотрібне. *Вмер [Жміль] від передозу, передозування наркотика, наостанок прохрипівши лікарям, що метушилися довкола нього з крапельницею: — Приберіть цю порнографію, дайте спокійно крикнути, — мужнім, до речі, був жміль «насекомим»* (П. Вольвач, Кляса).

■ Від гр. *λόγνος* «повія (як правило, з найнижчого стану рабів у Греції)» і *ὑρᾶψω* «пишу». «У давньому світі слово стосувалось зображень статевого акту, що прикрашали стіни публічного дому в Помпеях (і не тільки там) і покликані були викликати збудження». Гоцило 2000: 121.

ПОРОЖНІЙ, ч., народн., зневажл. Чоловік зі слабкою статевою потенцією.

ПОРОТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. — *Цей Жеребець не тільки твою, а й других женок поре, — злісно виматюкався Левон <...>* (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно «розривати шви» і «бити різками, шмагати кого-небудь» < праслов. **portī*, пов'язане з **periti* «іти, просуватися; проникати». ЕСУМ, 4, 526.

ПОРОТИСЯ, недок., з ким, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися. <...> *ми хочем кушати і поротися! Поротися й кушати <...>* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ПОРШЕНЬ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. <...> *він виникав у своєму помешканні в незліченні години Артурової відсутності і по-хазяйськи брав її просто на кухонному столі, доводячи до знеможених вересків усе навалніши-*

ми поштотвами безжально холодного і твердого поршня (Ю. Андрухович, Два-надцять обручів).

ПОСІКУВАТИ, недок. ♦ **ХОТІТИ ЗАМІЖ** [від-датися], аж **ПОСІКУВАТИ**, жарг. (бурс.-сем.) — дуже хотіти вийти заміж (про дівчину).

■ Від **СЦЯТИ**.

ПОСЛАТИ, док., кого, що, евфем. Слово, яке замінює посили з обценними словами **ПИЗДА**, **ХУЙ**, **ЖОПА** і т. ін. *Закохався, виграв, розчарувався, пограв, послав* (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); *Останню він послав кілька місяців тому, бо спати з нею стало нецікаво, але це можна було ще виправити різними засобами <...>* (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); *На той час я вже знав, що спробую вступати до поліграфічного на так звану журналістику, тому я просто послав усі ці хімії, фізики й геометрії* (Ю. Андрухович, Таємниця).

♦ **Послати в жопу див.** **ЖОПА**; **Послати в пизду див.** **ПИЗДА**; **Послати [куди] подальше кого, евфем., вульг.-просторозм.** — грубо вилаяти когось, виражаючи цілковите небажання спілкуватися, мати справу з кимсь. *Тиждень тому я б послала його подальше* (С. Пиркало, Не думай про червоне); <...> *він запропонував «колесо» за мін'єт, і мені нічого не залишалось, як послати його куди подальше, навіть якщо він пригостив мене травкою* (С. Сорокін, Щоденник наркомана); **Послати куди треба кого, евфем., вульг.-просторозм.** — те саме, що **Послати [куди] подальше**; **Послати на хуй див.** **ХУЙ**; **Посилати / послати на три букви (літери): а)** (евфем.) те саме, що **Посилати на хуй**.

Комуністи знову послали Кабмін на три літери (УМ, 16.11.2005); б) (жарг. (комп'ют.), жарт.) повідомляти адресу веб-сайту: <http://www>; **Посилати / послати на фіг кого**, евфем., вульг.-просторозм., лайл. – лаяти кого-небудь, виражаючи незадоволення, обурення і т. ін. <...> Якщо хто інший присунеться, посилає на фіг (С. Бортніков, Карателі); **Послати по факсу кого**, евфем., жарт. – те саме, що **Послати на хуй**.

ПОСМИК, ч., народн. Чоловічий статевий орган.

Синонім: СМІК.

ПОСОЛИНА, ж., діял. (бойк.). Менструація.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 4, 536.

ПОСРАТИ, док., вульг.-просторозм. Випорожнитися. [Саломон Самсонович:] <...> Розумієте, Мурзик Васильович, кал – дуже цікава штука. Ви помітили, що людина, коли посре, завжди оглядається, щоб побачити, скіки вона насрала і якої якості кал (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліди).

◆ **Іті / піті як бик посрāv**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – ходити нерівно, кривою ногою; **Посрāti як кіт на гліні**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – полінуватися виконати, зробити що-небудь як слід; **Як гусь посрāv**, кого, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь горбатий або кривий; **Як мұхи посрāли**, кого, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь зовні негарний. Синонім: **Як у Давіда: ні сраки, ні віда** (див. СРАКА).

ПОСРАТИСЯ, док., з ким, вульг.-просторозм. Посваритися. Головне, щоб їй з тобою було цікаво і вона не хотіла <...>

ну, посратися з тобою (А. Дністровий, Пацики).

ПОСТАВИТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт.

◆ **Поставити пāлку див. ПАЛКА**; **Поставити патік див. ПАТІК**.

ПОСТІТИ, недок., евфем., жарт. Утримуватися від сексуальних стосунків. Я й сам півроку постив. Півроку? Який жал! Шість місяців без оргазму! (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ПОСЦИКАЙЛО, с., вульг.-просторозм. Випускання сечі. З кавунів найдку нема, тільки посцикайло (Сл. Гр., 3, 375).

ПОСЦЯТИ, док., вульг.-просторозм. Випустити сечу; помочитися. «Надворі посциш. Треба йти» (Ю. Андрухович, Двадцять обручів); – Та посцять захотілось. Ну шо, карманні гроші єсть? – відгукнувся інший знайомий голос <...> (П. Солодько, Четверга революція); [Едгар (побожно):] <...> – Де правда? – запитав він. <...> Тоді один із нас сказав: «В народі!» Учитель наказав йому лягати і широко розкрити пащу. Потім, ставши у позу ритуальну, Просто в рота сенсей посцвяв янтарною мочею <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

◆ **Як бик посцяв**, зі сл. писати, написати, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – нерівно, погано (про почерк); **Як віл (п'яний) посцяв**, зі сл. піти, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – нерівною, кривою ногою; **Як собака посцяла**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – кривий, вигнутий.

ПОТАК, ч. Чоловічий статевий орган.

ПОТАСКУН, ч., просторозм., презирл. Чоловік, який упадає за жінками.

ПОТАСКУ́ХА, ч., просторозм., презирл. Жінка, яка легко вступає в інтимні стосунки; розпусниця.

ПОТАСКУ́ШКА, ж., просторозм., презирл. Дівчина з розпусною поведінкою. На цю нікчемну тварюку, дешево потаскушку навіть не хочу дивитися (А. Дністровий, Пацики).

ПОТЕБЕ́НЬ, ж., евфем. Те саме, що ПОЇБЕ́НЬ 3. Колись у часи професійно-творчих пошуків я розробляв його підставній фірмі стиль: логотипчики, бланки і всяку таку потебень (О. Довженко, Я кохаю музику).

ПОТЕ́ПА, ж., презирл., лайл. Повія.

ПОТЕРУ́ХА (ПОТЕРІ́ЮХА), ж., просторозм. Сифіліс.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 4, 541.

ПОТЕРУ́ШКА, ж., просторозм., зневажл. Жіночий статевий орган. Ой просив у дружки дружба тої потерушки, А молодий в молодой тої золотой (Коломийки Прикарпаття).

■ Можливе зближення з *терти* «здійснювати статевий акт». Але не виключено зв'язок з *пóтрых* у знач. *пóтрых* – «частина нутрощів тварини». Пор. у рос.: *потроха* – жін. статеві органи; оголене тіло і *потрашки* – статевий акт. СРБ 2003: 271.

ПОТЕРІ́ЮХА див. ПОТЕРУ́ХА.

ПОТИ́ЧКА, ж. Те саме, що ПÓТКА.

ПОТИ́ПАКА. 1. ж., просторозм. Жіночий статевий орган.

2. ч. і ж., зневажл., перев. лайл. Людина розпусної поведінки.

ПОТИ́ПАХА, ж. 1. просторозм., зневажл., лайл. Жінка розпусної поведінки. Се чесній, не потіпахи, були тендітні при людях (І. Котляревський, Енеїда).

■ Походження слова до кінця не з'ясоване. Існує три версії: а) з нім. арг. *tirpen dappeln* «статевий акт». Горбач 1966: 16; б) через первинне значення «жіночий статевий орган» слово пов'язане з нім. *Potz.* Горбач 2006: 472; в) пов'язане з *ті́пати* «смикати, трясти»; первісно, мабуть, стосувалось лише жінок легкої поведінки. ЕСУМ, 4, 542.

2. просторозм., презирл. Чоловік, який користується послугами повій.

3. жарг., заст. Повія.

ПОТИ́ПОВИЩЕ, с., зневажл., лайл. Повія.

ПÓТКА, ж., зах. 1. Геніталії жінки.

■ Зникле укр. **потька* < днруськ. **пъ-тъка* (пташка; (перен.) статевий орган переважно жіночий) < праслов. дериват-демінутив **рѣтъка* < **ръта*. Слово та його похідне стукр. *потя* у прямому і переносному значеннях активно побутують в карпатському і закарпатському діалектах. ЕСУМ, 4, 545; Німчук 1992: 170–171. Біл. *потка*, серб. *патка*, пол. *potka* «жін. стат. орган», рос. *потка* «чол. статевий орган», але О. Флегон фіксує функціонування *потка* «оленяча сумка». Флегон 1993: 274. Припускають, що пол. *potka* (замість закономірного **petka*) – запозичення із східнослов'янських мов. На польському ґрунті трансформувалось у *ро́ска* і перейшло в українську як *поцька*. ЕСУМ, 4, 539. Елемент семантичної універсальії *статевий орган* – *птаха*.

Синоніми: КУ́РИЦЯ, КУ́РКА, ПО́ЦЬКА.

1.1. Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів.

◆ Дати *пóтки*, кому, просторозм. – погодитися на статевий акт (про жінку). Сеї ночі, опівночи, згоріли колготки,

Не купив-с ми чукуляду – не дам тобі потки (Українські жартівливі пісні); **Пóтку натяга́ти**, вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою. *Та нікому так не добре, як тому музиці – А він потку натягає замість рукавиці* (Коломийки Прикарпаття); **Пóтку по-па́рити**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. *Лягла баба на піч спати та й не постелила. Та й так потку попарила, що ся облупила* (Коломийки Прикарпаття).

1.2. Жіночі геніталії як простір-вмістилище. *Як у бочці, так і в потці дна не досягаю* (Коломийки Прикарпаття).

2. Дівчина.

3. Секс; мрії про секс. *Лшов гуцул з полони ни та й собі тралляче. А так бідний потки хоче, що мало не плаче* (Коломийки Прикарпаття).

✧ – мовна гра (римування): *Чи це місто чи село? – Та село. – То поцілуй потку в чоло! Куме Гнате, та потки вам напе!*

ПОТОЛОЧИ́ТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. *Ой дідуно, дідунику, Я твоя бабочка. Кобис мене потолочив, Бом така, як бочка* (Лель, 1994, № 5); *Кажуть люде, шо я нероб – Робити ни хочу, Та я за ніч по сім жіін Ваших потолочу!* (Русинський ерос).

ПОТО́п, ч., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОТОПТА́ТИ, док., кого, просторозм.

1. Згвалтувати.

2. Здійснити статевий акт грубо і/або насильно.

ПОТРЕ́БА, ж.: ♦ **За вели́кою потре́бою**, евфем. – для випорожнення, справляння великої нужди; **За малю́ю потре́бою**,

евфем. – для сечовипускання, справляння малої нужди.

ПО́ТРІБ, ж.: ♦ **Сво́я по́тріб**, евфем., на-родн. – випорожнення.

ПО́ТРОХ, ч., фольк. Чоловічі геніталії. *А так як у нього штани без матні, то весь його потрох вивалювався із штанів <...>* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПОТЧІ́НА, ж., зах., фольк. Те саме, що **ПО́ТКА** 1. *Я дівчину за потчину – дівка потки дала* (Коломийки Прикарпаття).

ПО́ТЯ, ж., зах. Жіночий статевий орган.

■ Див. коментар до **ПО́ТКА**.

ПОТЯГУ́ХА, ж., діял. (поліськ.), зневажл. Жінка легкої поведінки; проститутка.

ПОТЯ́ТКО, с., діял. (гуц.). Дівочий статевий орган. *В Анничкы-золотятка Меже ногами потятко* (Русинський ерос).

ПОХ, кому що, евфем. Те саме, що **По хуй** (по́хуй) (див. ХУЙ).

ПО́ХВА, ж., діял. (бук.). Те саме, що **ПІ́ХВА**.

ПОХІ́ТНИК, ч., евфем. Клітор.

ПОХОДЕ́НЬКИ, мн., евфем., розм. Численні статеві контакти, сексуальні пригоди (зазвичай стосовно чоловіка). *Щойно поховала матір – ще й не встигла до пуття усвідомити, що лишилася на білім світі одна-однісінька (мати через вічні батькові походеньки не схотіла більше мати дітей) <...>* (Л. Тарнашинська, Флорентина); *Іноді згадую свої кавалерські походеньки – не йму віри. Колекціонувати не колекціонував, навіть для «внутрішнього вжитку» списків не складав. Як деякі, але чимало їх, женицин, різних-прерізних, перейшло через життя моє* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

- ◆ **Сексуальні походеньки** – те саме, що **походеньки**.

ПОХУЇЗМ, ч., *обсц., жарг. (мол.)*. Байдужість до чогось неприємного, нецікавого або непотрібного. <...> у себе на приальпійських верховинах вирощують [фермери] коноплі, користаючись з вічного туману та поліцейського похуїзму <...> (С. Жадан, Біг Мак); Змінилась пам'ять – вона стала довшою, але не стала кращою. Сподіваюсь, її вистачить ще років так на 60 тривалого побутового похуїзму й незламної душевної рівноваги (С. Жадан, Деш Мод). // Байдужість щодо загальноприйнятих стереотипів, цінностей.

ПОХУЇСТ, ч., *обсц., жарг. (мол.)*. Людина, яка культивує байдужість до чого-небудь неприємного, нецікавого або непотрібного <...> мій друг Вася Комуніст, хорошиий хлопець, рідкісної душі похуїст, в якийсь момент заламався жити на водці з чаєм <...> (С. Жадан, Деш Мод).

ПОХУЇСТИЧНИЙ, а, е. Який виражає байдужість до чого-небудь нецікавого, непотрібного або до загальноприйнятих цінностей. <...> він показав мені з кілька десятків загалом похуїстичних віршиків (Ю. Андрухович, Таємниця).

ПОХУЯРИТИ, *док., куди, обсц., згруб.-просторозм.* Піти, поїхати куди-небудь. [Чорт:] А ми і міліції пизди дамо, а потім похуярим у «Дубки» і все там нахуй рознесем (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

ПОЦ, ч., *жарг.* 1. Чоловічий статевий орган.

- Див. коментар до ПУЦА.

2. *несхвальн.* Дурень. *Проживати* написано – це не бути поцом, посміховиськом, а жити, як кожному Бог виділив у житті (Kr, 2001, № 7).

3. *презирл., лайл.* Дуже погана й нешанована людина. [Едгар (побожно):] Тоді хутчіше, Ніж кролик вздрочить, наш дідусь сивенький Прийомами кунхфу виймає серце в поца із грудей (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Такий думає, як у нього стоїть, то він вже король. А він – поц, і все тут, просто козел! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

- ◆ **Віспяний поц**, *жарг. (мол.)* – те саме, що ПОЦ 2, 3. Пензлюй, віспяний поц, і не показуйся, поки не наберешся розуму (А. Морговський, Смерть у Золотих Пісках).

ПОЦЕНЬ, ч., *жарг. (мол.), зневажл.* Те саме, що ПОЦ 2.

- Контамінація **поц** і **дурень**.

ПОЦИДРІКАЛО, с., *жарг. (мол.), зневажл.* Те саме, що ПОЦ.

ПОЦИК, ч., *жарг., зневажл. або ірон.-жарт.* Пестл. до ПОЦ. Я збагнула вже доволі пізно, що в чоловікові повинна також бути жіночність, я маю на увазі не жіноподібних поциків, а сильного чоловіка, який може собі дозволити бути м'яким і слабким. Але – дозволити! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ПОЦИЛУНОК, ч., *жарг. (мол.), жарт.-ірон., зневажл.* Те саме, що ПОЦ.

- Жарт. зближення з літературним **поцілунок**.

ПОЦІНА, ч., *жарг. (мол.), жарт.* Те саме, що ПОЦ.

ПОЦКА *див.* ПОЦЬКА.

ПОЦМАН, ч. Те саме, що ПОЦ 1.

ПОЦЬКА (ПОЦКА), ж., діял., фольк. Жіночий статевий орган. *Хоть їдь, родоньку, хоть не їдь, Роздер Івасьо поцьку, як ведмідь; Ніхто мені не докучив, як той соцький, Даю йому обідати, А він просить поцьки (Бандурка); Хай люди й плескали, що поцкою должность здобула <...> Може, й поцкою, але ще Чехов казав, що в людини все має бути красивим, – поцьку також мав на увазі класик літератури (Ю. Ключ, Біс в ребро); Ще ніхто не цілував, Ще ніхто не милував Мою поцьку <...>. А так хочу, Щоб її попестив хлопчик (Лель, 1996, № 4).*

■ Див. коментар до ПОТКА.

◆ **Поцьку всрать кому**, фольк., вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт з ким-небудь. *Через греблю, через став Козак дівці поцьку всрав, Друга біжить та плаче: Всери мені, козаче! (Українські сороміцькі пісні).*

ПОЦЯ, ж., діял., фольк. Те саме, що ПОЦЬКА. *«Дівчино біла, Де ти поцю діла?» – «Дала шевцям на виправу, Щоби ся не засмерділа!» (Бандурка); А в нашій цю<...>, ой цюці Просив москаль по<...>, Ой покришки накрити горня (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).*

◆ **Щирій поці не висихають нігді бці** (приказка), діял. (наддністр.) – про сексуально активну жінку.

✧ – у структурі неофразеології: *десь на тому боці, там живе Марічка → десь на тому боці захотів я поці.*

ПОЧАТА, ж., евфем., фольк. Дівчина, яка втратила цнотливість. *Сорок щоб синів було, і усі – дівчата: як не товста, то крива, кожна щоб почата (В. Журавський, Сучасні прокльони).*

◆ **Не почата**, фольк. – незаймана дівчина, яка зберегла цнотливість. *<...> Дала б тобі, серце моє, Да ще не почата (Бандурка); Вискочила з лободи: – Драстуйте, дівчата! Сім день була в лободі, Та ще й не почата! (Українські сороміцькі пісні).*

ПОШМОРГАТИ, док., кого і без дод., фольк. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Признавайся, Марусенько: Хто пошморгав спершу? (Бандурка).*

ПОШМУЛЯТИ, док., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт.

Пор. ШМУЛЯТИ.

ПОШОЛОПАТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. *Ой дідуню, дідуніку, я твоя бабинка. Якби-с мене пошолопав, була би дитинка (Коломийки Прикарпаття); Припер мене до лавиці – грішні мої кости! Та так мене пошолопав – Боже, його прости! (Коломийки Прикарпаття).*

■ **Шолопати** – човгати по чому-небудь, утворюючи шелесті звуки.

ПОШТРИКАТИСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Поштрикалися хвилинку, як кролики, вона сказала, що було добре, я навіть тоді не повірив, але не став з'ясовувати (С. Процюк, Love story).*

ПОЩУГАТИ, док.: ◆ **Пощугати в пизду**, кого, діял. (закарп.) – здійснити статевий акт. *Хотів бысь ня молоду Пощугати у пизду! (Русинський ерос).*

ПРАВИЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Часто бува, що у малого чоловіка здоровий правило; не дурно кажуть, що паршиве дерево в сук росте, а хто погоне в рост, у того хуй малий (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).*

- Первісно: частина колодки чобота, яка вставляється в халяву.

ПРАВІЧКА, ж., зах., просторозм. Незаймана дівчина. *А Шешори, Прокурава, а Брустори, Річка. Штири з мене, п'ять за мене, а я ще правічка* (Коломийки Прикарпаття).

- З пол.: *prawiczka* «незаймана дівчина».
- ◆ **Правічка на вухо**, зах., просторозм., жарт.-ірон. – дівчина легкої поведінки.

ПРА́ЗНИКИ, мн., евфем., просторозм. Менструація.

ПРА́НЦІ, мн., народн. Те саме, що **СИ́ФІЛІС**.

- Хвороба «занесена в Європу матросами з Гаїті і звана з XV ст. «французькою»; у народі ця назва набула варіантної – *франці*, але у вимові – *пранці*». Жайворонок 2006: 478.

Пор. **ФРА́НЦА**, **ФРАНЦУВА́ТИЙ**.

- ◆ **А пран́цей табе́ ме́ркі две**, у ролі виг., діял. (сх.-поліськ.), вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклин з недобрими побажаннями; **Бода́й тебе́** (його́, вас і т. ін.) **пран́ці** [та **боля́чки**] з'їли, лайл. – уживається як прокляття з недобрими побажаннями.

ПРА́ПОР, ч.: ◆ **Черво́ний пра́пор**, евфем., жарт. Менструація.

ПРАЦЮВА́ТИ, недок., евфем. Здійснювати статевий акт.

ПРЕЗ, ч., жарг. (крим., мол.). Презерватив.

ПРЕЗЕРВА́ТИВ, ч. 1. Тонкий гумовий мішечок, який одягають на ерегований пеніс під час статевого акту для запобігання вагітності або венеричної інфекції. *Вона, як і я, зневажає безпечний секс. Це просто здорово! Це мене заводить, бо кохатися з презервативом – це те ж*

саме, що говорити правду закритим ротом чи брехати з заплющеними очима (А. Дністровий, Патетичний блуд).

2. жарг. (мол.), презирл. Нікчемна людина; // Людина, яку використовують з корисливою метою. *Москва плакає різних маріонеток зовсім не для того, щоб із ними «решать вопросы».* Доля презервативів завше та сама – бути одноразово використаним, а потім потрапити у смітник. Бувають, правда, трафунки в особливо економних людей, що презерватив використовують двічі. В цьому сенсі Януковичу пофортунило (Поступ, 2006, № 4).

3. жарг. (мол.). Плетена шапка.

- ◆ **Личить як щу́ці презерва́тів**, згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не личить; **Тре́ба як бобру́ презерва́тів**, згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; **Як у презерва́тиві**, зі сл. жити, згруб.-просторозм., несхвальн. – безбарвно, нудно, з обмеженими можливостями.

Синонім: **Як сперматозо́ід у презерва́тиві** (див. **СПЕРМАТОЗО́ІД**).

- – у функції об'єкта образного зіставлення: – *Сам ти зносився ще раніше, ніж твій костюм*, – і так на мене подивилася, мовби я взагалі якийсь **презерватив одноразовий** (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

- Від лат. *praeservāre* «запобігати» < *praes-* «який захищає, охороняє».

ПРЕЗИДЕ́НТКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Наї́лам-сі, напи́лам-сі та й поміж панами Та за то́ту президентку, що межи ногами* (Коломийки Прикарпаття).

ПРЕ́ЗИК, ч., жарг. (мол.). Те саме, що **ПРЕЗЕРВА́ТИВ** 1, 3.

❖ – гра слів (паронімічне зближення лексем): Газета «Президентський вісник», яку видає за наші з вами гроші Державне управління справами і яка визнана Кучмою виданням органу влади, взялася за нове відмивання Дона. <...> І от сесей «Презик» забідкався, що «ніхто чомусь не згадав, що ця донедавна російськомовна людина з переважно російськомовного регіону за короткий час досить пристойно опанувала українську <...>» (Поступ, 2004, № 182).

ПРИВІТАТИ, док.: ♦ **Привітати з Восьмим березня**, жарг. (мол.), ірон. – позбавити дівчину цнотливості.

ПРИГУЛЯТИ, док., кого, просторозм., зне-
важл. Народити поза шлюбом дитину.

ПРИДЗИГЛЯНКА, ж., заст. Розпусна жінка.
■ Від дзига.

ПРИДИБЕНЦЯ, ж., евфем., просторозм.
Статевий акт.

■ Первісно: пригода.

ПРИЖИЛИТИСЯ, док., просторозм. Здійснити статевий акт.

■ Пор. ЖИЛА.

ПРИЖИТИ, док., кого, просторозм. Народити поза шлюбом дитину.

Синонім: ПРИГУЛЯТИ.

ПРИБЇАТИСЯ, док., до кого, общ., згруб.-просторозм. Причепитися, присікатися до когось. [Йонатан:] Ми з Людкою осібно в Київ їздили, нашого собаку в'язати. То Людка приїбалась: «Пайдьом в тіатр, да пайдьом в тіатр». То пішли (Лесь Подерв'янський, Нірвана).

ПРИЙМАТИ, недок., **ПРИЙНЯТИ**, док., кого, що. Здійснювати статевий акт; віддаватися чоловікові. Ой на городі липух,

липух, А у Килини живіт підпук! Ой нехай пухне, нехай знає, Нехай Івана не приймає (Українські соромицькі пісні); Жінки Іспанії, Італії, Німеччини, Великобританії та ще деяких країн полюбляють приймати чоловіків іззиду <...> (Лель, 1996, № 2–3); Приймала, млосна і пашиста, важкої плоті хіть тугу. Як незигнуздана лошиця, несла крізь ніч мою жагу (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

♦ **Приймати / прийняти мужчину** (чоловіка), евфем., книжн. – здійснювати статевий акт з чоловіком (про жінку). Раз прийнявши мужчину, жінка неминуче переходить ув іншу зону притягання – просто впадає в час сама, як у грузький потік, всією вагою свого земного тіла, з маткою й придатками, цим живим хронометром включно... (О. Забужко, Музей покинутих секретів); **Прийняти прутня** див. ПРУТЕНЬ.

ПРИЙНЯТИ див. ПРИЙМАТИ.

ПРИЙТІ, док.: ♦ **Наші прийшли**, жарг. (мол.), жарт. – почалася менструація.

ПРИК див. ПРИК.

ПРИМУДЬКАТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Злягтися з чоловіком (про жінку); // Дати себе запліднити.

■ Пор. МУДО.

ПРИНАДА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой, наша дівчина мала, Настоячки жито жала, Навлежачки хлопцям П<...> підставляла <...>, стала підростати, Стала усім хлопцям принаду давати (П. Чубинський 1994).

ПРИНАДОНЬКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до ПРИНАДА. Не орано, не сіяно, Не буде родити. Не дай хлопцям

принадоньки – Не будуть ходити (Українські сороміцькі пісні).

ПРИПІНДА *див. ПРИПІНДА.*

ПРИПЕРДÓЛИТИСЯ, *док., до кого, вульг.-просторозм.* Причепитися до кого-небудь.

ПРИПІЗДЯНИЙ, *а, е, обсц., згруб.-просторозм.* Дурнуватий; нікчемний.

ПРИПІЗДОК, *ч., обсц., згруб.-просторозм.* Нікчемна людина; придурок.

ПРИПИЗДЯЧИТИ, *док., що, обсц., згруб.-просторозм.* 1. Приєднати, прикріпити що-небудь кудись, до чогось.

2. Сильно вдарити кого-небудь.

ПРИПІЗДАТИ, *док., вульг.-просторозм.* Запізнитися куди-небудь.

■ Контамінація *припізнитися і пизда*.

ПРИПІНДА (ПРИПІНДА), *ж., діял. (зах.-поліськ.).* Фартух.

■ Так, як і у словах **ЗАПÁСКА**, **СПІДНИЦЯ**, **ПЛА́ХТА**, наявний зв'язок поясного одягу з жіночим тілесним низом. Пор.: «Така назва використовувалась для номінації хвартуха для роботи біля печі, але в більшості говірок вона несла емоційно забарвлений відтінок: так “на сміх” називали звичайний хвартух, про що свідчить поширене в говірках примовляння *А за тою припіндою ходять хлопці чередою*». Пономар 1997: 27. Етимологічний зв'язок з ПИЗДА́. Маєрчик 2003: 71; у польському сексуальному сленгу *pinda* «жіночий статевий орган, повія». Lewinson 1999: 175; у львівському сленгу *pinda* «дівчина». Горбач 2006: 333.

ПРИРО́ДА, *діял. (поліськ.).* Статеві органи людини.

ПРИРОДЖІНІ, *с., діял. (зуц.), фольк.* Те саме, що **ПРИРОЖЕ́НЄ**. *Полюбила баба діда через природжіні* (Коломийки Прикарпаття).

ПРИРОДЖІННЯ, *с., діял. (зуц.).* Статеві органи людини.

ПРИРОЖЕ́НЄ, *с., діял. (зуц.).* Чоловічий статевий орган.

■ З пол.: *przrodzenie* «чоловічий статевий орган» < зовнішні статеві органи людини. Lewinson 1999: 201.

ПРИРОЖІНІ, *с., діял. (зуц.).* Те саме, що **ПРИРОДЖІННЯ**.

ПРИСЛІВ'Я, *мн., діял. (зуц.).* Статеві органи людини.

ПРИХІД, *ч.: ♦ Прихід прийшов, жарг. (мол.)* – настав оргазм.

ПРИХУ́ЯЧИТИ, *док., обсц., згруб.-просторозм.* Те саме, що **ПРИПИЗДЯЧИТИ**.

ПРИЧАНДА́ЛИ, *мн., евфем.* Чоловічі геніталії. *Коли я бавився маленьким зі своїми родичами, то навчив їх показувати одне одному статеві органи. Я разом з іншими дітьми грався в садку, в якому демонстрували свої причандали, пока нас не застукала тітка Ілона* (А. Дністровий, Пацики).

ПРИЧАНДА́ЛЛЯ, *с., евфем.* Те саме, що **ПРИЧАНДА́ЛИ**. *Я вперше бачив Суфії голим і здивувався прямому, як і на голові, волоссяю на лобку над його чоловічим причандаллям і під пахвами* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів); *Чоловік повернувся з вечірки з пляшкою французького коньяку. – Привітай мене, любя, – гордо сказав він. – Я одержав приз за найдовший член у*

нашій компанії. – Який жах! – скрикнула дружина. – Ти що, демонстрував на людях усе своє причадалля?! – Заспокойся. Я показав не більше, ніж було досить для перемоги! (Анекдот).

ПРИЩИК, ч.; *перев. мн. прищики*. Жіночі груди малого розміру. Але в ту пору мала тільки якісь нещасні гульки («Прищики! – казали хлопці в школі. – Їх зеленкою треба мазати») (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ПРИК (ПРИК), ч., *жарг. (мол.), вульг.-просторозм.* Чоловічий статевий орган.

■ Від англ. *prick* «чол. стат. орган» <«шип, колючка, голка».

◆ **Старій прик**, зах., *вульг.-просторозм.* Старий чоловік зі слабкою статевою потенцією.

ПРІРВА, ж., *евфем.* Жіночий статевий орган. А бабі все равно, вали як у прірву (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Він відчув запах жінки, яка давно на нього чекає, його щокучало залоскотало жорстке волосся паху, а ніс і губи занурилися в слизьку і надзвичайно теплу прірву (М. Ткачук, Гра з тінню).

ПРОБЗДІТИСЯ, док., *вульг.-просторозм.* Набути поганого запаху; провонятися. – Та, блін, не впоймеш, чи воно з перцем, чи пробзділося (Б. Жолдак, Шизотерапія); [Привид:] Пробзділось щось у Датському князівстві (Лесь Подерв'янський, Гамлет). // Провітритися. [Клавдій:] Відкрийте хвіртку, хами, щоб пробзділось!.. (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

ПРОБИВАТИ, *недок., ПРОБИТИ*, док., *просторозм.* 1. Свідомо здійснювати статевий акт для зриву небажаної вагітності у жінки.

2. Позбавляти дівчину цнотливості; дефлорувати. – Ой ти, тещо, моя тещо, я ї пробив гладко, Буде рости черев'ятко, як то гарбузятко (Коломийки Прикарпаття).

ПРОБИТИ *див. ПРОБИВАТИ.*

ПРОБЛЯДЬ, ж., *обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл.* 1. ж. Вкрай розпусна жінка; повія. Проблядь – це та блядь, яку вигнали за розпусту з борделю (Усна мова); <...> вони тоді [знімалися] в кіно під Москвою, з Любов'ю Орловою чи ще з якоюсь пробляддю, я їх завжди плутую (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків); <...> щось в полі роблять пані проблядь мабуть вирощують туйі <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

◆ **Проблядь**, на якій ніде ставити **пробу**, *обсц., згруб.-просторозм., презирл.*: а) вкрай розпусна жінка; повія; б) (ж. і ч.) дуже підла, мерзотна, непорядна людина.

ПРОБОЙЧИК, ч., *жарг. (бурс.-сем.).* Чоловічий статевий орган.

ПРОВЕРТИЛО, ч. і с., *жарг. (бурс.-сем.).* Те саме, що **ПРОБОЙЧИК**.

■ Пов'язане з **Провертіти дірку** (*див. ДІРКА*).

ПРОДІРЯВИТИ, док., *кого, евфем., фольк.* Позбавити дівчину цнотливості. Мене мамка породила Чистеньку, ги папір, А ти мене продірявив, Дірявив бысь матір! (Русинський ерос).

ПРОІБАТИ *див. ПРОЙОБУВАТИ.*

ПРОЙДА, ж.: ◆ **Вульгярна пройда**, *евфем.* – жіночий статевий орган. – Хай твоя вульгярна пройда вмиє після оргії писочок, а вже потім покажеться на мої ясні очі (М. Матіос, Бульварний роман).

ПРОЙОБУВАТИ, *недок., ПРОЙБАТИ*, *док., общ., зруб.-просторозм.* 1. Нерозумно, без користі витратити гроші, майно і т. ін.; // Даремно, без користі губити (про життя, силу і т. ін.); марнувати. <...> інше питання – мій сьогоднішній спосіб життя і те, як я пройобую своє здоров'я (А. Бондар: ШО, 2006, № 12).

2. Пропускати, прогавлювати слушний момент, сприятливу нагоду; позбавлятися чого-небудь через помилки, недогляди. <...> великі стернові пройбали найголовніше, як на мене, адже як не крути, а в Союзі були дві речі, котрими можна було пишатись, – футбольний чемпіонат і ядерна зброя <...> (С. Жадан, Депеш Мод); // Втрачати у державних масштабах те, що становить історико-політичну, культурну і под. цінність. *Як ми втратили Європу або просто: «Як ми пройбали Європу»* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

Синонім: ПРОСИРА́ТИ.

ПРОКЛА́ДКА, *ж.* ♦ **Прокла́дки вручну пра́ти**, *ірон.-жарт.* – бути страшенно бідним, злидінним; **Як прокла́дка (та́мпакс) під час менструа́ції** – у депресивному стані з негативними емоціями, викликаними несприятливим перебігом подій.

ПРОКОЛО́ТИ, *док., кого, зруб.-просторозм.* Позбавити дівчину цнотливості. *Щоб зробити з баришні баринку, треба її проколоть!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПРОКУРВА́ВИТИ (ПРОКУРВА́ТИТИ), *док., вульг.-просторозм.* Витратити гроші на повій. *А п'яничка що не проп'є, то все прокурвавить* (Сл. Гр., 3, 470).

ПРОКУРВА́ТИТИ *див. ПРОКУРВА́ВИТИ.*

ПРОМЕ́ТИЛО, *ч. і с., жарг. (бурс.-сем.).* Те саме, що ПРОБО́ЙЧИК.

ПРОМОКА́ШКА, *ж. І. жарг. (крим.), ірон.* Молода і недосвідчена повія.

2. *жарг. (мол.), ірон.* Жінка для короткочасного задоволення сексуальних потреб чоловіка. <...> не всі ми «промокашки» або, в кращому разі, «мишачі кохання», вибачай, але я вмю грати – тільки по-крупному, і коли вже не коханням – не-мишачим: справжнім! – то в усякому-будь разі, ніколи й ні в чім – не «промокашкою»: волю бути наждаком-с <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ПРОНО́С, *ч.* Розлад функції травного тракту, який характеризується частими позивами до випорожнення і рідким калом.

♦ **Словесний проно́с**, *просторозм., ірон.* – чийсь змістовно порожній, але емоційний і ясні слововиливи. *Коли Княжицького почує з Кісельовим, чомусь не пробирає нас мороз. Невже і справді за свободу слова словесний той приймаємо пронос?* (Ю. Луканов, Козюльки).

ПРО́ПАСТЬ, *ж., евфем.* Жіночі геніталії.

ПРОПЕРДО́ЛИТИ, *док., кого, зах., жарг. (мол.).* Здійснити статевий акт з ким-небудь.

■ Від пол. *przepierdzielić* «те саме, що ПРОПЕРДО́ЛИТИ».

ПРОПИЗДЯ́ЧКА, *ж.:* ♦ **Да́ти пропиздзя́чки**, *вульг.-просторозм.* Побити, відлупцювати кого-небудь. *Чорти бабу розірвали, і сорочку зняли, Пропиздзячки дали* (Українські сороміцькі пісні). Пор. **Да́ти пизд́и** (*див. ПИЗДА́*).

ПРОПІ́ХАЧ, *ч., жарг. (мол.), жарт.* Презерватив.

ПРОПИХНУТИСЯ, *док., з ким, вульг.-просторозм.* Те саме, що **ПЕРЕПИХНУТИСЯ**.

ПРОПІДАР, *ч., жарг. (мол.).* Те саме, що **ПІДЕР** 2. <...> читати вірша про хлопця з розумними очима і чолом високим та ясним, – про того лисого пропідара, трупойда <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ПРОПОЛІТИ, *док.: ♦ Прополіти руту-м'яту, фольк.-поет.* – здійснити статевий акт. Обізвався старий дід з бородою: «Я ж тую руту-м'яту та й прополю» (Українські сороміцькі пісні).

ПРОСИРАТИ, *недок., ПРОСРАТИ*, *док., вульг.-просторозм.* Те саме, що **ПРОЙОБУВАТИ**. <...> Собака успішно й безтурботно просирає свої молоді роки <...> (С. Жадан, Дешев Мод); <...> лукаві діти в цю лиху годину забули встид, просрали Україну <...> (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

ПРОСИТИ, *док., евфем., фольк.* Добиватися у жінки (дівчини) згоди на статевий акт. – Якби-с знала, матусенько, Як він просив хорошенько, Якби-с, мати, знала, Сама би-с му дала (Нар. пісні в записах І. Франка).

Пор. **ВІПРОСИТИ**.

ПРОСО, *с.: ♦ Товкти просо, евфем., фольк.* – здійснювати статевий акт (про жінку). Поглядає дружка скося, Чи немає на печі проса; Коли б як утекти, Щоб проса не товкти (Цит. за: Виженко 2005); Прийди, прийди уночі, Маю просо утовчи. Моє просо руде, Будем товчи обоє (Нар. пісні в записах І. Франка).

■ «Просо, як гречка і коноплі, здавна мало для народу сексуальне значення (І. Огієн-

ко); гаряче просо на печі манило до себе чоловіків і жінок, звідси й приказка: «Не пхай носа до чужого проса»; одне з найменш Венери – просяна богиня». Жайворонки 2006: 487.

ПРОСРАТИ *див. ПРОСИРАТИ.*

ПРОСРАТИСЬ, *док.: ♦ Дати просратись* кому – насварити, виляяти кого-небудь. Їх [мазохістів] потрібно принижувати, матюкатися, просто змішувати з брудом – вони отримують від цього кайф. Розпізнати їх легко за тоном і голосом, вони принижені одразу, готові на все. Ну, ми інколи даємо їм «просратись» так, що аж самим стає страшно (ПіК, 2003, № 4).

ПРОСТИРАДЛО, *перев. мн. простирадла.* Місце, де відбувається статевий акт.

■ Узвичаєна метонімія, що вказує на зв'язок постільних аксесуарів та статевого акту. Пор. в амер. сленгу: *between the sheets, dance the sheets, shaking of the sheets, posses a woman's sheets* «статевий акт». Richter 1993:17.

Пор. перенесення простирадло → жінка (*див. ВИРІНЯ*).

ПРОСТИТУТКА, *ж. І. Жінка, яка займається проституцією. Тамара виховувала сина сама, працювала в готелі «Харків», <...> завідуючи поверхом і відповідаючи в основному за готельних проститутток (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).*

■ 3 фр.: *prostituée* < лат. *prōstitūta* < *prostituo* < [pro+statuo] – букв. «ставати попереду», «виставляти на продаж».

2. Жінка легкої поведінки; розпусниця.

3. *лайл.* Мерзотна, ненадійна, продажна людина.

- ◆ **Політична проститутка, презирл.** – продажний, безпринципний політик, який легко змінює переконання та орієнтацію.

ПРОСТИТУЦІЯ, ж. 1. Продаж жінками свого тіла, щоб добути засоби для існування або для збагачення. *Здається, вже від Кронштадта почалася зона відвертої готельної проституції, що є обов'язковим супутником мафії* (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сирі).

2. Відмова від своїх переконань, принципів заради матеріальних або політичних вигод.

- ◆ **Політична проституція** – безпринципна зміна політичних переконань та орієнтація заради матеріальних вигод. *Пошукаймо плюралізму деінде, серед людей, не запламованих інформаційним кілерством і політичною проституцією <...>* (Критика, 2005, № 1).

ПРОСЦЯТИ, док., що, вульг.-просторозм.

1. Зрозуміти що-небудь. [Гамлет:] <...> *Щось пиздите таке, що не просцяти За цілий тиждень <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

- ◆ **Просцяти собі хуя, обсц.** – зрозуміти що-небудь. [Африкан Свиридович:] <...> *А дракони катастрофічно поменшали, так що тут і Дарвін ваш не просчить собі хуя, не те що ми з вами* (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліді); **Хрін (хуй) просциш, обсц.** – нічого неможливо зрозуміти. *Така херня, то зразу й не поймеш, що то таке – навук, осьминог чи якийсь дракон, хрін просциш* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *А потім почалось рубалово направо й наліво, хуй просциш, хто з ким* (П. Вольвач, Кляса).

2. Змарнувати час; прогавити щось. *Як хазяйка добра, Літа не проспить, А*

зими не просчить, То за нею і курчата, і каченята ходять <...> (Українські солом'яцькі пісні).

Синонім: ПРОСРАТИ 1.

ПРОФЕСІОНАЛКА, ж. Повія.

ПРОФЕСІЯ, ж.: ◆ **Найдревніша (найдавніша) професія, евфем., публ., жарт.** – проституція. *За Януковича агітують <...> Каріна Плай, Віктор Павлік і «Соколи».* Ці останні, за давньою традицією найдавнішої професії, готові агітувати хоч за чорта, аби від влади (Поступ, 2004, № 264); **Представниця найдревнішої професії, евфем., публ., жарт.** – повія; **Сумна професія, евфем., книжн., жарт.** – проституція. *Коло століка навпроти <...> виросла жіноча постань у капелюшку з великими крисами, з усіма прикметами сумної професії* (М. Могілянський, Честь).

- Вислів відомий багатьом європейським мовам, напр.: нім. *das älteste Geverbe der Welt*. Містить жартівливий натяк на «прародительку» Єву, яка согрішила з Адамом.

ПРОФУРА, ж., жарг. (крим., мол.), презирл. Легкодоступна жінка, низькопробна повія. *Отак поступово ти входив у дійсність, пам'ятаючи, що гарячої води може й не бути, що профура з 303-ї почувала не в 727-й, як було помилково заявлено в коридорі, а в 729-й <...>* (Ю. Андрухович, Московіада); <...> *Це ота-таки профура?* – Ага. *Закохала його в себе, він і соплі розпустив.* – *З нею вся вулиця спала* (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); *Клімакс бере в кожную руку по товстій змії і зміями пиздить нецасних профур, які від жаху викють і лазять рака* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

- Контамінація слів *проститутка* і *фура*. *Фурати* «іхати, пересуватись». Профура – повія, яка пересувається по панелі без попередніх телефонних погоджень з клієнтами. Смирнов 2002: 178.

ПРОЦЭС, ч. І. жарг. (крим.). Групове злягання.

2. жарг. (мол.). Статевий акт.

ПРОЧИЩАТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Солдат <...> зліз на Параску і ну її прочищать* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

Синонім: ПУЦУВАТИ І.

ПРОШМАНДОВКА, ж., жрм. 1. зневажл. Повія, яка опустила, втратила колишню привабливість, красу.

2. презирл., лайл. Жінка легкої поведінки. *Бела забігла до кімнати, перевірила туалет, кухню та ванну, обдивилася балкон, не забула і про кладовку. «Де його прошмандовка?» – накинулася вона на господарів. Колись Михайло зняв її п'яньєного чоловіка разом з манекенницею і, мабуть, фотографія та потрапила до Бели* (В. Діброва, Збіговиська).

ПРУТЕНІТИ, недок., жарг. (мол.), схвальн. Дуже сильно дивуватися, захоплюватися. *А я від неї просто «прутенію».* Це від слова «прутень». Хоча сказати по правді, жодного разу у трамваї не чув цього слова. Все більше х...ми обкладають (Українська традиція лайки).

ПРУТЕНЬ, ч., просторозм. Чоловічий статевий орган. <...> *ото догола роздягнеться, прутень як пам'ятник Леніну стоїть, а ця фігурка на шії... ну краса та й годі!* (Л. Кононович, Феміністка); «Наконець-то», – зойкнув

Юра, вивільнившись із майдків, і було незрозуміло, що саме він має на увазі: нашу зустріч наодинці, закінчення процесу роздягання чи зацікавлення, що, напевно, відбулося на моєму обличчі під час розглядання його войовничо відстовбурченого прутня (Н. Сняданко, Колекція пристрастей); *Мій прутень героїчно пульсував у Лідиній долоні, відчуваючи те саме, що відчуває курча, коли йому скручують шию* (Ю. Винничук, Обід).

■ Первісно: тонкий, довгий металевий стрижень.

◆ **Приймати / прийняти прутня**, евфем. Здійснювати статевий акт з чоловіком (про жінку). *Для мене Леся так і залишалася загадкою, а точніше не вона, а її піхва, готова у будь-яку хвилину прийняти мого прутня і дістати порцію сперми* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ПРУТИК, ч. Пестл. до ПРУТЕНЬ. – *Таке скажеш! Хай уже буде прутик* (М. Матіос, Бульварний роман).

ПСУВАТИ, недок., кого, фольк., просто-розм. Зваблювати дівчину, позбавляти її цнотливості. *Нащо мені два ковалі на літо, на зиму? Єден кує, другий псує молоду дівчину* (Бандурка); *Як же ти коваль, коваль, То ти мене поваль, поваль Та й підкуй!* А як ти не зумієш Та й не розумієш – То й не псує! (Лель, 1994, № 5); <...> *розпорядник сипонув новими звинуваченнями: «З жінкою спиш, дівок псуєш, горілку дудлиш?»* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

Пор. ЗІПСУВАТИ.

ПСУЛ, ч., арг. Чоловічий статевий орган.

ПСЮХА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ПТАШЕЧКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Ой то мене покарали за дурну дурницю, Що помацав за пташечку одну молодицю* (Цит. за: Лесюк 2007).

ПТАШКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Полюбила тракториста молода кухарка, Дві неділі пташку мила, бо текла солярка* (Коломийки Прикарпаття).

ПТИЧКА, ж., діал. (*закарп.*). Жіночий статевий орган. *«Як хочеш, щоб хлопці до тебе липли, то треба взяти той мід, що стояв на свят-вечері, і помастити собі коси на голові і на «птичці»... (записано в с. Кваси Рахівського р-ну Закарпатської області від Бойчука Василя Федоровича 1949 р. н. в 2001 р.)»* (Цит. за: Бондаренко 2003).

ПТОХА (ПТУХА), ж., *арг.* Жіночий статевий орган.

ПТУХА *див.* ПТОХА.

ПУГАНКА *див.* ПОГАНКА.

ПЇДИТЬ, *недок., евфем., діал. (наддніпр.)*. Випускати сечу.

ПЇКАТИ, *недок., ПЇКНУТИ*, *док., також однокр., дит.* Голосно випускати газу з заднього проходу. [Вовка:] <...> Тихо! Що це? <...> Чуєш? [Вітька:] Не дрейфь, це я пюкаю (О. Росич, Останній забій); А як він зарахував до опозиціонерів Вітренко, то я мало не пукнув зі сміху (Поступ, 2004, № 264).

○ – метафоричне переосмислення: *Кажуть, є така технологія в піарі. Називається «випустити пару». А по-нашому, польвівському, – «пукнути»* (Поступ, 2005, № 250).

ПЇКНУТИ *див.* ПЇКАТИ.

ПЇЛА, ж., *жарг. (бурс.-сем.)*. Чоловічий статевий орган.

ПУПОК, ч.: ♦ **Заголіти пупок**, *евфем., фольк.* Погодитися на статевий акт (про жінку). *Заголи пупок – буде синок* (прислів'я).

ПЇП'ЯНОК, ч., *евфем.* Клітор.

ПУСКА́ТИСЯ, з ким, *просторозм.* Зраджувати чоловікові (про жінку).

ПУСТИТИ, *док., кого, просторозм.* Погодитися на статевий акт (про жінку). *Вона опиралась, а він скинув з неї одержу, розстібнувся сам <...> мусила б пустити його тоді, натомість вкусила за вухо і за чоку <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

♦ **Пустити п'ятку**, *евфем., просторозм.* – випустити газу з кишечника; **Пустити свояка** (*смелі; англ. smell – запах, жарг. (мол.)*) – те саме, що **Пустити п'ятку**; **Пустити тихона**, *евфем., просторозм.* – те саме, що **Пустити п'ятку**. *Один чоловік «пустив тихона», другий стояв поряд і розреготався* (М. Лукаш, Шпигачки).

ПУСТУН, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Тоді скажи, як звати мого пустуна? Якщо переплунеш мене у кількості назв до нього – дам спокій до завтрашнього ранку* (М. Матіос, Бульварний роман).

ПУТАНА, ж. Повія.

■ З фр.: *putain* «повія».

ПУТО, с., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Питаїсі старий зьить, ци він має віно, А той йому показуї пuto по коліно* (Цит. за: Лесюк 2007).

■ *Див. коментар до ПУЦЬКА.*

ПУЦ, ч., *зах.* Чоловічий статевий орган.

ПУЦА, ж., зах. 1. Те саме, що ПУЦ. В мого Луця довга пуца, Волочут сі яйця (Українські сороміцькі пісні).

■ О. Горбач вказував на німецьке походження цього слова і споріднених з ним: *Porz* (діял. *Fotze, Fott*) «жіночий статевий орган, чоловічий статевий орган». Пуца, поц, поцман, піцько, піцик, піцюриня, пуцька, пудо, пудас «penis»; поцька, потьипака «жіночий статевий орган», потка, пічка «дівчина». Назва чоловічого статевого органа поставала мотиваційною основою інших лексем: *підцусь* «елегант», *підцкатися* «довго возитися біля чогось», *пацан* «хлопчик». Горбач 2006: 472; *пуц* «чоловік малого зросту» (жарг., бурс.-сем.), *пуцак* «добре розвинутий парубок», *пуцьо* «ласкаве звертання до хлопчиків» (у буковинських говірках). СБГ, 2005: 447. Проте в іншій праці О. Горбач стверджував рум. походження слова *пуца* < *puță* «penis». Горбач 1966, 44. О. Флегон уважав, що «поц» прийшло з їдиш, і разом з тим відзначав, що *поцка* функціонує в Україні і Молдавії. Флегон 1993: 276. Див. коментар до ПОТКА.

2. Статевий контакт; // Думки про сексуальні контакти. *Сидить Анця на траві – Єдна пуца в голові* (Русинський ерос).

◆ Неєбаній бабці лиш пұца на гадці (приказка), зах. – жінка, яка не має статевого партнера, думає (мріє) тільки про секс.

ПУЦАК, ч., зах. Те саме, що ПУЦ. *Лійг на лавицю дїтвак, До зимлі му звис пуцак* (Русинський ерос).

ПУЦАЛІН, ч., жарг. (мол.), жарт. Те саме, що ПУЦ. *Пішов до умивальника помити пуцалін, а там, глядь, уже води нема* (Синописис станіславський не-обов'язковий).

ПУЦИЛИНА, ж., зах. Те саме, що ПУЦ.

ПУЦІВКА, ж., жарг. (воляк.). Догана.

ПУЦКА див. ПУЦЬКА.

ПУЦЛИК, ч., зах. Статевий орган хлопця. *Ни є хлопця без пуцлика, А дівки без пички* (Русинський ерос).

ПУЦМАЙСТЕР, ч., дисфем., жарг. (бурс.-сем.). Поштмейстер.

ПУЦУВАТИ, недок., зах., жарг. (бурс.-сем.).

1. Здійснювати статевий акт з жінкою.

■ З пол.: *рисоваць* «здійснювати статевий акт» < «ретельно чистити». Lewinson 1999: 203.

2. жарг. (воляк.). Лаяти.

ПУЦЬКА (ПУЦКА), ж., зах. 1. Чоловічий статевий орган. *Тут можна розглядати дівчат, їхню легку ходу, розкішні форми і думати про багато приємних речей, пов'язаних із цим. Недарма ж біля го-голівського корпусу товчється ціла зграя ексгібіціоністів, які ховаються в навколишніх куцах і чекають слушної нагоди показати першій-кращій самотній дівчині свою пуцьку* (А. Дністровий, Патетичний блуд); *В кавалера палкого із Луцька Зразу видно, душа не з лопуцька. Він і вдень, й серед ночі До любові охочий. То дарма, що мала в нього пуцька* (Ю. Позаяк, Українські лімерики); *Вона [Еріка] сама видобуває його пуцьку, яка давно вже перебуває в стані повноїготовності* (Е. Єлінек, Піаністка); *Ой ішов я з полонини, Повернув до шваба, А у шваба така пуцька, Як у коня лаба* (Українські сороміцькі пісні).

◆ **Яйця й пуцька – біда людська** (приказка), жарт. – секс, статеве життя спричиняють чимало клопоту в житті чоловіка.

■ Слово відоме південноросійським діалектам. *Идут отец и сын мимо памятника*

Пушкину. *И сын спрашивает: – Папоцка, это Пуцкин? По-моему, гениально*» (В. Катаев, Горох в стенку). Цит. за: Флегон 1993: 291.

2. Нікчемний чоловік.

◆ **Пуцька волбова** (граббова, злбмана, ліпова), зах., просторозм., презирл. – нікчемна людина.

3. Клітор. – *Чого дівка віддається, чого йде до шлюбу? Через потку кучеряву, через пуцьку грубу* (Коломийки Прикарпаття).

■ Уявлення про клітор як жіночий еректальний орган підтримане наявністю у семантичній структурі прототипу Potz значення «жіночий статевий орган». Див. коментар до ПУЦА. *Груба пуцька* – ознака статевої зрілості дівчини.

○ – римована приповідка: *Не кажи «Єбу твою маму!», Йване, бо не знаєш, чи пуцька встане.*

ПУЦЬКО, с., зах. Те саме, що ПУЦЬКА. <...> *ще дурний, але вже пуцько в нього стирчить, і він кричить: я сам усе знаю і вмію!* (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

ПУЦЬОЧКА, ж., зах., жарг. (бурс.-сем.). Зменш.-пестл. до ПУЦ.

ПУЦЮР, ч., зах., просторозм. Те саме, що ПУЦ.

ПУЦЮРІНА, ж., зах., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що ПУЦ. *В нашого вокомана [економа] пуцюрини закована, а в нашого професора пуцюрини затесана* (дражнилка, адресована економові і учителям, ГРНП).

ПУЦЮРІНКА, ж., зах. Зменш.-пестл. до ПУЦЮРІНА. *Суздальський поет Костя Сєроштанов <...> навіть вірша написав про те, як розлючені дівки облили його*

хлоп'ячу пуцюринку окропом за те, що підглядав, як вони шубовтаються у сільській лазні (Ю. Андрухович, Москва-віада).

ПУЦЯ, ж., зах., дит. Чоловічий статевий орган.

ПХАТИ, док., що, народн., просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *Як стоїть, то його пхають, а як ляже, то тягають* (загадка про статевий орган чоловіка); *Так ніхто не кохав через тисячі літ, Вже куди я не пхав – ти холодна, як лід* (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

◆ **За коралі пхай ще далі, народн.** – уживається як репліка дівчини парубкові, який за статевий акт обіцяв подарувати коралі; **Пхати залупу див.** ЗАЛУПА.

Пор. ВПХАТИ, ЗАПХАТИ.

ПХАТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

ПХАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, <...> Волохач, Пхач <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПЦЬОХА, ж., діял., просторозм. Жіночий статевий орган. *Ходи, стара, до стодоли, Дай ми трохи пцьохи* (Українські сороміцькі пісні).

ПШЕНИЦЯ, ж., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма.

ПШЕНИЧЕНЬКА, ж., фольк.-поет. Пестл. до ПШЕНИЦЯ. – *Дівчинонько! Несе тебе дідько! Розсіяв пшениченьку рідко. – Козаченьку, буде твоє слово пусто – Зійде твоя пшениченька густо* (Цит. за: Виженко 2005).

◆ **Козаченькова пшениченька зійшла,** фольк., народн. – жінка завагітніла.

ПШЕСЯТКА, ж., зах., просторозм., жарт.

Перерва під час статевого акту.

■ З пол.: *przesiadka* «пересадка».

П'ЯТА, ж.: ◆ **На п'яту капне – і вагітна,** жарт. – можна дуже швидко завагітніти від кого-небудь (з мови жінок).

П'ЯТКА, ж.: ◆ **Пустити п'ятку** див. пу-
стити.

Р

РАДІСТЬ, ж.: ◆ **Жіноча радість, евфем., жарт.** – менструація.

РАК, ч.: ◆ **На рака, зах., просторозм.** – поза з заднього боку під час статевого акту; **Продавати сухі раки, фольк.** – здійснювати статевий акт; злягатися. *На прип'ічку, на краю Сухі раки продаю. А хто буде раки їсти, Той буде рачки лізти* (Цит. за: Виженко 2005).

РАК-НЕБОРАК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Як зараз видю: стоїть навкарачки Черепок ну <...> в чому мати родила <...> і держе свого рака-неборака <...>* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгулявцях).

РАКОМ, присл. 1. Задом наперед.

■ За характерною для рака «ходою» задом наперед.

2. З заднього боку, зі спини.

◆ **Давати/дати раком, згруб.-просторозм.** – погоджуватися на злягання з заднього боку.

3. На чотирьох ногах.

◆ **Ставати (стояти) / стати раком, згруб.-просторозм.:** а) стояти, нахилившись вперед і виставивши догори заднє місце (особливо при зляганні). *Била мене мати арматурним гаком, Жеби-м не стояла на порозі раком* (Українські жарти-північ); *Знаєш що, мудак? Твоя*

тьола в мене буде по десять разів на день раком ставати (Л. Дереш, Покло-
ніння ящірці); б) стояти, нахилившись
вперед і виставивши догори заднє міс-
це, виконуючи фізично важку роботу;
в) (перед ким) принижено підпорядкову-
ватися, догоджати кому-небудь. *Над ними
стояли вищі офіцери, командування пол-
ку, перед якими наші офіцери – ротні –
абсолютно безсоромно прогиналися,
тобто стояли раком і виляли задницями*
(Ю. Андрухович, Таємниця). **Ставити /**
поставити раком кого, згруб.-просто-
розм.: а) ставити партнершу на ноги й
на руки одночасно для здійснення ста-
тевого акту; б) гвалтувати кого-небудь;
здійснювати насильницький статевий
акт з ким-небудь; в) здійснювати акт
мужолозтва; г) примушувати кого-не-
будь підпорядкуватися, змиритися; г) ста-
вити кого-небудь в неприємне, склад-
не становище; робити комусь неприєм-
ність. – *Поїхали. Я вам зараз влаштую
Кобо Абе і Йоко Оно. Я вас там усіх
раком поставлю, разом з японцями,
філіппінцями і коринфіянами* (К. Мос-
калець, Зірка на ім'я Марія); *В такому
віці завжди подобається різна тупфа,
гормони грають, висипають прищі,
хочеться поставити цілий світ раком*
<...> (С. Жадан, Біг Мак).

4. Погано, невміло, невдало. ♦ **Робити / зроби́ти ра́ком** *що-небудь, просторозм.* – виконати *що-небудь* погано, невміло, невдало.

♦ **Дбля ста́ла ра́ком**, *згруб.-просторозм.* – не щастить *кому-небудь*; **До Москви ра́ком не переста́виш кого**, *просторозм., презирл.* – надлишкова кількість *кого-небудь*. <...> *за щупку махорки нахвалявся похіденьками по паскудах, так іменував жінок, яких мав: «до Москви раком не переставиш» <...> (Є. Пашковський, Безодня); Кишкі ра́ком ста́ють, *дисфем., жарг. (мол.), жарт.* – дуже хочеться їсти. – *Я страшенно голодна. Кишки раком стають (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).* ■ **Замість кишки сваря́ться. На безри́б'ї і сама́ ра́ком ста́неш** (*прислів'я*), *згруб.-просторозм., жарт.* – коли бракує чоловіків, не можна бути перебірливою (*з мови жінок*). *Доводиться з ним спати. На безриб'ї і сама раком станеш (Усна мова).* ■ **Контаміна́ція фразеологізмів на безри́б'ї і рак риба і стати ра́ком. Наві́ки ра́ком**, *дисфем., жарг. (мол.), назва монументу Восс'єднання України з Росією у м. Києві.* ■ **Замість наві́ки разом.***

⊙ – макаронічне змішування української і англійської (*stand, you, very, please*) мов: **Стенд у ра́ком ве́рі плі́з.**

РАКОМДА́Ш, *ч., жарг. (мол.).* Олівець.

■ **Перекручення рос. карандаш.**

РА́ЛО, *с., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Вин'ємо за те рало, Щоб іще 150 років орало (Тост).*

РА́ЧИТИ, *недок., кого, вульг.-просторозм.* Здійснювати статевий акт з жінкою у *позі раком.*

РЕВОЛЮ́ЦІЯ, *ж., жарг. (мол.), жарт.* Менструація.

РЕ́ГУЛИ, *мн., евфем., заст.* Менструація.

■ Від лат. *regula* «норма, правило».

РЕГУ́ЛЯ́ЦІЯ, *ж., жарг. (бурс.-сем.).* Те саме, що РЕ́ГУЛИ.

РЕЗІ́НКА, *ж., жарг. (мол.).* Презерватив.

♦ **Резі́нка для на́рбду** – презерватив.

РЕКРЕА́ЦІЯ, *ж., евфем., ірон.* Туалет. *Ми ще довго говоримо про Деку, про те, що він страждає <...> й намагається подолати власні страждання, особливо тоді, коли надто довго не пише, напивається й тиждень ходять синій, нерухомо валяється в рекреації й ні на кого не звертає уваги (А. Дністровий, Патетичний блуд).*

РЕМЕСЛО́, *с.:* ♦ **Жіно́цьке (жіно́че) ремесло́:** а) психофізіологічні якості жінки як статевої партнерки чоловіка; ступінь обдарованості у сфері сексу. *Ласухо моя до любовної ярости! Ніяк не забуду очей твоїх карости, твоїх колінець, твого лона, згадаю – досі душа холоне. Щоб ти так знала букву і число, як знала жіноцьке своє ремесло! (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); б) жіночий статевий орган. Жіно́цьке ремесло́ о́коло обросло, посередині дірка (Загадка про жіночий статевий орган); Жіно́че ремесло́ кругом обросло (Бурсацький фольклор).*

РЕНДЖІ́ГЛО (РЕНДЖІ́ТЛО), *с., заст.* Зад. *Одвернув, як циган ренджигло (Сл. Гр., 4, 12).*

■ Походження неясне. ЕСУМ, 5, 58.

РЕНДЖІ́ТЛО *див. РЕНДЖІ́ГЛО.*

РÉШЕТО, *с.:* ♦ **Ночувати під ре́шетом**, *фольк., зневажл.* – вступати у статеві

стосунки (про жінку). *Гандзю, Гандзю кучерява! Під решетом ночувала, Як решето подереться, Гандзя лиха набереться!* (Жартівливі пісні).

РІБА, ж., евфем., фольк. Вагіна.

- Ця асоціація має тривалу історію: світовий символ Великої Матері становив собою загострено овальний знак йоні (вагіни) у вигляді посудини з рибою. Він асоціювався з рибним знаком, що його індуси атрибутували йонічній богині, бо уважали, що жіноча вагіна пахне рибою. Асоціація передбачає подібність не тільки за запахом, а й за вологістю. Фемінна репрезентація символу (означає вагіну і жінку) прочитується в застарілих англомовних сленгових номінаціях: *a bit of fish* (шматок риби), *to go fishing* (йти на риболовлю) «злягання з жінкою», *fish market* (рибний базар) «бордель», і в сучасних: *fishing rod* (вудка) «пеніс», *fish pond* (ставок з рибою) «вагіна», *fish* «американська повія». У сленгу американських геїв: *fish* «гетеросексуальна жінка, в т. ч. з відтінком презирства і зневаги», *to have a fish dinner* (мати рибний обід з жінкою) «злягатися», *fishwife* «законна дружина гомосексуаліста». Близькість у французькій мові *mer* (море) та *mère* (мати), на думку Е. Річтера, пояснює, чому у багатьох культурах риба вважається афродизіаком. Проте, з феміністичної точки зору, хоча устриці й вважаються афродизіаком, що передбачає позитивне чоловіче сприйняття вагіни на запах, смак і дотик, проте жіноче прагнення маскувати природний запах за допомогою гігієнічних спреїв, що виробляються парфумерною промисловістю, сленгізм *риба* з іманентно притаманними одоративними конотаціями пе-

редає вікове уявлення про жінку як істоту брудну, нечисту. У християнській теології риба постає фалічним символом у зв'язку з тим, що гр. *ichthys* (риба) було акронімом для Ісуса Христа. Richter 1993: 81; Womenwords 1989: 89.

- ◆ **Давати рибу, евфем., фольк.** – погоджуватися на статевий акт (про жінку). *Таки ходив, таки просив, Таки його ма-ра носив: – Ой дівчино, рибчино моя, Дівчино, любе серце, Дай же мені риби, Що давала перше* (Бандурка); **Забити рибу, евфем., фольк.** – здійснити статевий акт з жінкою (про чоловіка). *Кукуріку, кудкудак, «Забив рибу», – хвастав рак. Коби б риба не дурна, То б ся раку не дала* (Цит. за: Виженко 2005); **Рибу варити (пекти), евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт (тільки про жінку). *А я рибку варила, По кусочку ділила: В'кого чорний вусок, Тому рибки кусок, В кого руда борода, Тому юшки шкода* (Українські сороміцькі пісні); *Сковорода тепла: Баба рибу пекла* (Українські сороміцькі пісні).
- ◆ **[Жива] риба наснілась кому, евфем.** – хто-небудь завагітнів; **З рибалки носити копчену рибу, евфем., жарт.-ірон.** – зраджувати в подружньому житті (про чоловіка); **Ловити рибу [в кроваті], евфем., дит.** – мочитися уві сні; **Поміняти рибам воду, жарг. (мол.)** – справити малу нужду.
- РИМ'УНДА, ж., зах., жарг.** Дівчина або жінка легкої поведінки.
- Від нім. *Remonte* «невишколена шкапа». Горбач 2006: 446.
- РІНКА, ж., фольк.** Жіночий статевий орган. *Маринка, Маринка, в мене – яйці, в тебе – ринка. Ой підемо на долинку:*

будем бити яйці в ринку (Українські со-
роміцькі пісні).

■ Ринка – глиняна каструля.

РІПАТИ, *недок., зах., просторозм.* Здійснювати статевий акт.

■ Від *рипнути* «вдарити».

РІГ, *ч., фольк.* Чоловічий статевий орган.

■ Походження цього вислову має три версії: 1) Пов'язується зі звичаєм давніх германців: проводжаючи чоловіків на війну, дружини одягали їм на голову шолом з рогами, і первісно надіти роги чоловікові означало «спорядити його у похід і залишитися вільною»; 2) Зворот з'явився в Німеччині після імператорського указу 1427 р., який забороняв перебування в армії з дружиною: той, хто порушив цю заборону, повинен був носити роги; 3) Вислів пов'язується з візантійським імператором Андроником Комніном (1183–1185), який дозволяв чоловікам жінок, з якими у нього був любовний зв'язок, полювати в його звіринці: на комірці таких «щасливчиків» вивішувалися оленячі роги, а жартома про них говорили, що роги у них ростуть на лобі. Однак ці версії – всього лише історико-етимологічні анекдоти. В основі звороту лежить уявлення про рогатих тварин (напр., козла) як втілення чорта (у грецькій і римській традиції – Пана, Сатира), наділених особливою сексуальною потенцією. СРБ 2003: 288–289.

■ **Водіти козла за роги** (*див. КОЗЕЛ*); **Волівий ріг**, *евфем., фольк.* – чоловічий статевий орган. *Волові роги Дівчатам між ноги* (Цит. за: Виженко 2005); **Наставити / наставляти роги кому, просторозм., жарт.-ірон.**: а) зрадити чоловікові; б) стати коханцем чиєї-небудь

дружини. <...> це ж бо вперше, та ще така симпатична молода жінка, та ще «чиясь» дружина, це ж я такий модерато, комусь роги наставляю, ого! (Ю. Покальчук, Те, що на споді); **Носіти роги, просторозм., жарт.-ірон.** – бути обдуреним (про чоловіка, якому зрадила дружина).

РІЖЕННЯ, *с., розм., заст.* Сперма. *На сорочці у неї я бачила ріження – такі п'ятна, що бувають після гріха з чоловіком* (Сл. Гр., 4, 21).

РІЖОК, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган.

◆ **Хоч старій баран, але ріжок твердій** (приказка), – попри старий вік, чоловік має добру статеву потенцію.

РІЗАТИ, *недок.*; ◆ **Різати / перерізати кобіту, зах., згруб.-просторозм.** – здійснювати статевий акт; **Різати січку, евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт. *На припічку, на запічку Різав тато з мамов січку. Ой нарізав півміщата: «Давай, стара, пиріжчата!»* (Нар. пісні в записях І. Франка).

РІЧ, *ж.:* ◆ **Річ для дам, евфем., жарт.** – чоловічий статевий орган.

РОБИТИ, *недок., евфем.* 1. Здійснювати статевий акт.

◆ **Робити іменіни, фольк., жарт.** – здійснювати статевий акт. *Ішов гуцул з полонини, гуцулка – з долини. Сіли собі під смереку, роблять іменіни. Ідуть люди, питаються, що за іменіни. Ой що виліз гуцул зверху, гуцулка – з долини (Коломийки Прикарпаття); Робити тілесний гріх, евфем.* – злягатися. *Було не любити – а я полкобив Було не хотіти – а я дуже хотів Було не робити тілесних*

гріхів Я маю надію ти ся вернеш домів (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: Бу-ло не любити); **Робити тую роботу**, *евфем.* – здійснювати статевий акт; **Робити це**, *евфем.* – здійснювати статевий акт; **Робити чоловічу роботу**, *евфем.* – здійснювати статевий акт (про чоловіка).

2. *кого.* Запліднювати жінку, робити її вагітною. Під грушею цією Мене робив мій батько Тепер тут песик сцить (Ю. По-заяк, Шедеври).

◆ **Майстер чужім свиням поросята робить див.** СВИНІЯ; **Нас тато як робили, то хуї сажею мастили** (прислів'я), *обсц., жарт.* – самохарактеристика чорнявих людей; **Робити / наробити дітей** – запліднювати жінку.

РОБОТА, *ж., евфем., фольк., просторозм., жарт.* Статевий акт. «У “Волзі” було найкраще, – міркував він. – Широка, просто-ра...» Клади партнершу на заднє сидіння, тільки її черевички під час «роботи» миготіли перед очима Бабовала (О. Черногуз, Міністр без портфеля); *Чи в хліву, а чи в оборі, В хаті, в сінях чи в коморі. Тишком-нишком, аж до поту. Ох, і славна ж то робота!* (Лель, 1999, № 2).

◆ **Нічна робота** – статевий акт. *Все від нічної роботи залежить.* «Попрацюєш» як слід другу зміну, у першу відгодовувати-муть, як жеребця <...> (О. Черногуз, Міністр без портфеля).

РОГОНОСЕЦЬ, *ч., презирл.* Чоловік, якому зраджує дружина.

Пор. Носити рбги (див. РІГ).

РОЗБІЙНИК, *ч., евфем., жарт.* Чоловічий статевий орган. Мій розбійник давно вже отверд знову, і ота хмарка бажання знову ковзала по наших тілах (Лель, 1998, № 5–6).

РОЗВÉРА, *ж., діял. (поліськ.).* Жінка легкої поведінки.

■ Від *розверзати* «широко розкривати, розсувати, утворюючи отвір». ЕСУМ, 5, 106.

РОЗВОЛОЧИТИ, *док., кого, просторозм., несхвальн.* Розбестити кого-небудь. – *Свої жінки не позичу, хоч ти брат мій рідний, Бо ти жінку розволочиш, а я буду бідний* (Коломийки Прикарпаття).

РОЗВОЛОЧИТИСЯ, *док., просторозм., несхвальн.* Те саме, що РОЗГУЛЯТИСЯ. *Пора, мати, жито жати – Колос похилився; Жени, мати, свого сина, Бо розволочився* (Бандурка).

РОЗГУЛЯНИЙ, *а, е, просторозм., несхвальн.* Розбещений у статевих стосунках (про жінку або чоловіка легкої поведінки).

РОЗГУЛЯТИСЯ, *док., просторозм., несхвальн.* Стати нерозбірливим, вкрай розбещеним у статевих стосунках.

РОЗÉТКА, *ж., жарг. (мол.).* Легкодоступна, розпусна жінка.

РОЗ'ЄБАТИ див. РОЗ'ІБАТИ.

РОЗЗВІЗДАНИЙ, *а, е, евфем., згруб.-просторозм.* Який зазнав інтенсивної руйнівної дії; розбитий, розтروщений. *Внизу, на відстані півтора метра, було що-небудь на кшталт оглядової тераси, а на ній, весь роззв'язаний – Евзубій* (М. Нагач, Вісім чотири).

■ Від ЗВІЗДА «жіночий статевий орган».

РОЗ'ІБАЙ, *ч., обсц., презирл. або лайл.*

1. Невправна, невміла людина; недотепа. *В Кубку, вже починаючи від однієї восьмої, грали професіонали, і те, що наші роз'їбаї дійшли так далеко, стало сюрпризом для них самих* (С. Жадан, Біг Мак).

2. Розпусний чоловік, хлопець; лобур. – У вас же діти є? – Є <...> Син. Такий самий роз'їбай, як ти <...>. – Клей ось почав нюхати, зараза така (С. Жадан, Деш Мод).

Синонім: РОЗПИЗДЯЙ.

РОЗ'ІБАТИ (РОЗ'ЄБАТИ), док., обсц., зруб.-просторозм. 1. кого. Здійснити з ким-небудь інтенсивний статевий акт.

2. кого. Прищепити кому-небудь охоту до злягання завдяки активним статевим контактам; // Розбестити. *Таке було кучеряве, Таке було ладне, А теперка роз'єбали, Як колесо задне* (Українські соромицькі пісні). Синоніми: ЗВОЛОЧИТИ, РОЗВОЛОЧИТИ, РОЗОХОТИТИ.

3. що. Розвалити, знищити що-небудь. *Перші два [літаки] роз'їбали World Trade Center, ще два врізались у будівлю Пен-тагону* (Ю. Андрухович, Seven-eleven).

РОЗ'ІБОШИТИ, док., обсц., зруб.-просторозм. Те саме, що РОЗ'ІБАТИ 3. *Головне – не роз'їбошити чорно-білий телевізор на тумбочці позаду тебе* (І. Карпа, Перламутрове порно).

РОЗІЮБАНИЙ, а, е, обсц., зруб.-просторозм. 1. Який став об'єктом частого і тривалого у часі злягання. Синонім: РОЗГҀЛЯНИЙ.

2. Розбитий, пошкоджений, знищений. *Гурвінок підбира з полу красивий, важкий шуз Незнайки і пиздить ним у телевізор. Роздається страшний вибух. Чорний дим повзе з розіюбаної вещи на дівчат і хлопців (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменить ніззя); Тепер ось знову старий-добрий Суми-Луганськ, із квитками до Сватового, розіюбаний загальний вагон <...>* (С. Жадан, Anarchy

in the UKR); <...> Ваха <...> розглядає <...> недороблену дев'ятиповерхівку, яку мурують зеки, розіюбаний соціалізмом універсам <...> (С. Жадан, Деш Мод); // Який втратив сутнісні риси; який перестав існувати для мовця. <...> *оця закритість, самоізолюваність, гадаю, саме й виховує фашистів, лібералів, гакерів та інших відморозків, які заправляють усім у нашої вкінці розіюбаний реальності* (С. Жадан, Біг Мак).

РІЗКІШ, ж. 1. Сексуальна насолода. *Тілом розливалася млість, ущерть виповнюючи його солодко-болючим відчуттям незнакої досі розкоші буття, ствердженого у насолоді* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

♦ **Найбільша рїзкіш**, евфем. – оргазм. *Король був розміллий і безвольний, тіло его ся здригало і було в чеканні найбільшої розкоші* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

2. Жіночий статевий орган. *През хвилину король ся бавив м'ягеньким пушечком, которий вінчав узгірок розкоші <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

РОЗКІШНИЦЯ, ж. Те саме, що РІЗКІШ 2. *Я підняв очі вгору – й просто на стелі побачив картину в золоченій рамі: гола дівчина лежить горілиць на білому простирадлі, цнотливо прикриваючи долонькою свою розкішницю* (Л. Кононович, Феміністка); *Ось вона вертається, гордо несучи свою кучеряву розкішницю на крутих стегнах. Крапельки води виблискують на волосинках діамантами* (Ю. Винничук, Троянда Орісі).

РОЗКЇРВИТИСЯ, док., вульг.-просторозм.

Стати розпусною людиною.

Пор. СКЇРВИТИСЯ 1.

РОЗМОВЛЯТИ, *недок., евфем., фольк.* Здійснювати ставевий акт; злягатися. *Люблю ляхка! – Люби, доню, Люби. Серце, не бороню; Зостаєшся сама в хаті, Сте-режися розмовляти* (Жартівливі пісні).

Синонім: ГОВОРІТИ.

РОЗМАНДЯЧИТИ, *док., що, обсц., згруб.-просторозм.* Ущент зламати, знищити що-небудь. <...> *життя ґрунтовно розмандячило наші веселі піонерські загони* <...> (С. Жадан, Біг Мак).

РОЗОХОТІТИ, *док., кого, просторозм.* Прищепити жінці смак до статевого злягання. *Я нікому не давала, Лиш раз москалеви. Москаль мене розохотив – Дала би-м коневі* (Українські сороміцькі пісні).

РОЗПИЗДІТИСЯ, *док., обсц., згруб.-просторозм.* Захопитися базіканням, беззмістовною балаканиною. [Едгар:] *У вухах ще звінить від ахінеї, яку я майже три години слухав. Як на базарі, сери розпизділись!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); – *Я щасливий, – сказав Крапля, встав і застрелив довговолового. – Ти теж, батьку* <...> *Розпиздівся* (П. Солодько, Четверта революція).

РОЗПИЗДЯЙ (РОЗПИЗДЯЙ), *ч., обсц., згруб., презирл. або лайл.* Ненадійна, незібрана, недбайлива у справах людина; нехлюй. *На краю болота, в позі мисливців на привалі художника Перова, сидять два розпиздїя: Савва Морозов і його друг Щукін* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); *За мною в школі вже давно ходила слава грубіяна та розпиздїя, і взагалі, персони вкрай несерйозної* (Л. Дереш, Намір!); *Міхал дивиться на*

мене, як на повного придурка, і каже, що він також розпиздїя, але краще тримай язик за зубами <...> (А. Дністровий, Пацики).

РОЗПИЗДЯЙСТВО (РОЗПИЗДЯЙСТВО), *с., обсц., згруб., презирл.* Недбальство, незібраність, нехлюйство. *Автор висловлює сердечну подяку* <...> *решті музикантів світу за їхнє вроджене розпиздїяство* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> *тільки й маєш виконувати, що там від тебе вимагається, і не займатись розп.дїяством на робочому місці* (С. Жадан, Дешев Мод).

РОЗПИЗДЯЙ *див.* РОЗПИЗДЯЙ.

РОЗПИЗДЯЙСТВО *див.* РОЗПИЗДЯЙСТВО.

РОЗПРАВІЧИТИ, *док., кого, евфем., зах., просторозм.* Позбавити дівчину цнотливості.

■ *Див.* ПРАВІЧКА.

РОЗПЇСТА, *ж.* Статева розпущеність.

◆ **Будінок** (дім, притілок) **розпїсти** – те саме, що **Публічний дім** (*див.* ДІМ); **Кубло розпїсти** – місце, де панує розпуста.

РОЗПЇТНИК, *ч.* Чоловік, який віддається розпусті.

РОЗПЇТНИЦЯ, *ж.* Жін. до РОЗПЇТНИК.

РОЗСЛАБИТИСЯ, *док., з ким, жарг. (крим., мол.).* Здійснити ставевий акт з ким-небудь.

РОЗПІПАХА, *ж., просторозм., зневажл., лайл.* Жінка легкої поведінки; повія.

РОЗТРУХА, *ж., просторозм., заст.* Повія.

■ Від літ. *розтрушувати*.

РОЗТУДІ, *евфем., просторозм.:* ◆ **Розтуді йогб** – те саме, що **Йоб твою мат** (*див.*

МАТЬ). <...> *надто взявши під увагу ціле моє, ах розтуди ж його, каторжанське життя* <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

РОЗТЯТА, ж., евфем. Піхва. Король за-сміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгана, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива <...> Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...> Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Сту-па, Свічкогас, Ополонка, Криниця (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

РОЗХУЇРИТИ, док., що, згруб.-просто-розм. Ущент розбити, зламати, знищити що-небудь. *Та це ж уже можна було <...> розхуїрити всю місцеву плитку <...>* (Іздрик, АМ™).

РОЗХУЇЧИТИ, док., що. 1. Те саме, що РОЗХУЇРИТИ. *Маруся навчалася в крутій школі, мала купу бабок, ледь не народила рік тому, в свої 15, тато-генерал ледве умовив її зробити аборт, подарував їй за це Жигулі, Маруся на диво легко погодилась – аборт зробила, жигуль розхуїчила і далі жила собі своїм життям <...>* (С. Жадан, Депеш Мод).

2. Завдати тілесних ушкоджень; порізати, розрізати. <...> *обов'язково розхуїчить собі писок яким-небудь станком, пере-стріне тебе на вулиці і давай вантажити нікому не потрібними речами <...>* (С. Жадан, Депеш Мод).

РОЗЧЕПІРА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Жіно-чий статевий орган.

РОПНУТИ, док., просторозм. Перднути. *Старість – не радість: що кашлянеш, то й ропнеш* (Сл. Гр., 4, 65).

РОСА́, ж.: ♦ *Збити росу, народн.* – здійснити статевий акт з жінкою (про чоловіка).

РОТ, ч.: ♦ **Брати / взяти хуя в рота** *див. ХУЙ*; **Брати в рот** – займатися оральним сексом. *Либлядь брала в рот в кожного по черзі. Але не ковтала. Тримала за щоками* (І. Окуневський, Чиряк); <...> *я в курсах, <...> хто на Київській з бабасьок бере в рот <...>* (А. Дністро-вий, Пацики); **В рот мента (мінта) довбать**, у ролі виг. – те саме, що **Їбати в рот**. – *Щас [бікса] підійде. Вона за мной, шо пашня за колхозом. Таналивай давай, в рот мінта довбать!* (П. Вольвач, Кляса); **І в рот, і в сраку**, зі сл. бити, їбати, дисфем., вульг.-просторозм., лайл. – дуже сильно, інтенсивно. Синонім: **і в хвіст, і в гриву**; **Їбати / виїбати те-бє, його́, вас і т. ін. в рот [і в носа]**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – уживається для вираження край-нього презирства до кого-, чого-небудь. [Гамлет:] *Такіє варіанти їбав я в рот і в носа!* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Їобаний в рот**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для вираження крайнього презирства; б) уживається для вираження незадоволення, обурення, роздратування, розчарування з приводу кого-, чого-небудь; **Ні в рот, ні в сраку**, вульг.-про-сторозм., нехвальн. – абсолютно непри-датний; **У роти́ як коті (му́хи) насра́ли (наси́яли)**, народн., згруб. – у кого-не-будь поганий запах з рота (перев. після похмілля).

○ – нестандартна заміна компонентів фра-зеологізму. [Гамлет:] *Піти би випити у барі шампаньйоли, Бо в сурлі мов коти понасцикали <...>* (Лесь Подерв'ян-ський, Герой нашого часу);

– матеріялізація метафори: *Завалюють мужики в трамвай. Одному чоловікові наступили на ногу, він вигукує: «Йобана в рот!»* Одна жінка делікатно витирає пальчиками кутики губ і питає: «Що, так помітно?» (Анекдот).

РУБЕЦЬ, ч.: ♦ **Вдарити (пройтися) по рубцю**, *евфем.*, *згруб.-просторозм.* – здійснити статевий акт.

РУЖА, ж., *евфем.* Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – *Розтята, Хтивва, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгана, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступа, Свічкогас, Ополонка, Криниця <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

РУКА, ж.: ♦ **З других (інших) рук**, *розм.*, *жарт.* – жінка або чоловік зі шлюбним або багатим сексуальним досвідом порівняно з черговим партнером (партнеркою). Він мріяв зараз опинитися у Києві у себе в майстерні, і забути цю ніч <...>, ці хвили іншого сексу і це відчуття, що усе набуте й пережите ним тут було з других рук, і сам він був тут – з других рук! А вона – й поготів! (Ю. Покальчук, Те, що на споді); <...> заміжні жінки почали викликати відразу, як комісійні крамниці. Не люблю речей з інших рук. Хай і після хімчистки <...> (П. Федотюк, Єва). Синонім: СЕ-КОНД ХЕНД (див. СЕ-КОНД); **Пішла душі по руках**, *народн.*, *несхвальн.* – про беззачеснену дівчину; **Пустити по руках кого**, *просторозм.* – позбавити дівчину цнотливості, беззачеснити її. А як

від чоловіка прийде охота на тебе, то можуть пустити по руках <...> ні, ліпше тобі не знати чоловіка <...> (М. Матіос, Солодка Даруся); **Руки з жопи (з одного місця, сраки) ростуть / віросли див.** **ЖОПА, МІСЦЕ, СРАКА; Руки поміти**, *евфем.*, *жарт.* – справити малу нужду; **Ходити / піти по руках**, *просторозм.*, *презирл.*: а) змінювати чоловіків, легко вступати з ними у статеві стосунки (про жінку, яка не є повією); б) стати розпусним чоловіком. <...> всі мужики – самодовольні свині. Вони всю вину за невдачі скидають на нас. І він, падло, пішов порукам <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

РУКОБЛДСТВО, с., *згруб.-просторозм.*, *несхвальн.* Онанізм, мастурбація. <...> а може Владислава теж мастурбує уявляючи ваші любові адже жіноча мастурбація не видається тобі ні смішною ні гидкою ні вульгарною хоча знайдуться такі що думають навпаки хирляві одописці *рукоблудства*... (С. Процюк, Тетем).

РУНО; с.: ♦ **Класти руно на руно**, *евфем.*, *фольк.* – здійснювати статевий акт; злягатися.

РУПА, ж.: ♦ **Чорна рупа**, *евфем.*, *фольк.* Піхва. Нижче пупа чорна рупа – по чотири пхайте (Коломийки Прикарпаття).

■ **Рупа** – яма, в якій тримають взимку картоплю.

РУТА, ж., *евфем.*, *фольк.* Жіночий статевий орган.

РУТОНЬКА, ж., *евфем.*, *фольк.* Пестл. до РУТА. Жоно моя, та жонусенько, Дивно, дивно, моє серденько. Усе в нас до втіхи-забави: Тобі хрін кучерявий, Мені рутонька яра (Цит. за: Виженко 2005).

рух, ч.: ♦ **Патіковий рух**, жарг. (мол.)
– статевий акт.

■ **Див. ПАТІК, РҰХАТИСЯ.**

РҰХАТИСЯ, недок., у кому. Здійснювати статевий акт з жінкою. <...> *якусь мить*

так тримався, кайфуючи від першого відчуття піхви, а потім почав швидко рухатися в ній, вкрай напружений нервово і щасливий від гострого блаженства (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

С

САДО́ЧОК, ч., фольк.-поет. Жіночі геніталії. *Солоденька яблунька У садочку у мене!* (Українські сороміцькі пісні).

■ Метафора пов'язана з Едемським садом як раєм і місцем, де почався секс.

САМЕ́ЦЬ, ч. Чоловік як носій чоловічих статевих ознак; хтивий, сластолюбний чоловік. <...> *Ось він прокидається із ранковою ерекцією двадцятилітнього бичка; такий лискучий, огорнутий пурпуром здорової фізіології розбещеного самця (С.Процюк, Тотем); На загал чоловік – просто кобель, бик, самець, точніше сказати, просто хуй (Ю. Покальчук, Те, що на споді).*

САМЕ́ЧИЙ, а, е. Який стосується самиці або належить їй. – *Ви! – Мільони Підведених очей І широких Самечих задниць <...> (Український футуризм – Юліан Шпол).*

САМІ́ЦЯ, ж. Те саме, що СА́МКА. <...> *поки він чекає на сполучення, його американська дружина – нелегалка і ревна християнка – і не менш хтива самиця – готує обід <...> (В. Махно, Weekend американської родини).*

СА́МКА, ж. Жінка як носій жіночих статевих ознак; хтива, сластолюбна жінка. *Може, цей нікчема несвідомо відкрив мені одну із зашпакльованих цивілізаційною мораллю іпостасей жіночого*

єства – розгнуданої самки, яка відчуває радість первісного поклику крові (С. Процюк, Тотем).

САМОВА́Р, ч. Жінка або чоловік, з якими партнер перебуває у шлюбному чи поза-шлюбному статевому зв'язку.

♦ **Прийхати (прийти) зі своїм самоваром**, жрм. – з'явитися де-небудь разом зі своєю супутницею або своїм супутником. <...> *на свій дебютний бал приходьте зі своїм «самоваром» – тобто з партнером, якого ви добре знаєте і з яким у вас добре налагоджені сексуальні стосунки (ПіК, 2003, № 28–29).*

САМОГО́НЩИК, ч., вульг.-просторозм., ірон. Онаніст.

САМОСІ́ЙНИЙ, а, е, розм., жарт. Який народився поза шлюбом (про дитину).

САМО́ТИК, ч., жарг. (мол.), жарт. Вібратор.

САМУРА́Й, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Жеребчик? А я думаю, що самурай (М. Матіос, Бульварний роман).*

СА́НКИ, мн.: ♦ **Гнути санки кому**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Дід бабі санки гне, По чотири клинки б'є: – Постій, бабко, Бо ще слабо, Заб'ю н'ятий – Буде сладко (Цит. за: Виженко 2005).*

САПА, ж., *арг.* Заднє місце; сідниці.

САПЕТІВКА, ж., *арг.* Те саме, що САПА.

САТАНА, ж.: ♦ **Сатана вусата**, *евфем., фольк.* – жіночий статевий орган. *Ох, юбка ж моя, Юбка волосата, А з-під юбки вигляда Сатана вусата* (Українські соромицькі пісні).

САФОН, ч., *просторозм., фольк.* Те саме, що СИФОН І.

СВЕРБИГУЗ, ч., *просторозм., зневажл.* Людина, яка часто чуває зад.

СВЕРБІТИ, *безос.* З'являтися (про фізіологічно зумовлене статеве бажання, перев. у жінки). *Ой дівчата, кайтесь, Молодиці, кайтесь, Свербить часом під поясом, Почухати дайтесть* (Бандурка); *Юній пані із селища Ічні Допікають проблеми одвічні: Як його далі жить – Вже ж воно так свербить, Та цінується цнота у Ічні* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Пор. ЗАСВЕРБІТЬ.

♦ **Там, де заростає, там і свербить** (прислів'я) – про статеве бажання жінки, позбавленої статевих контактів з чоловіками.

СВЕРДЛИК, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Е, ні. Краще свердлик* (М. Матіос, Бульварний роман).

СВИНЯ, ж., *жарг. (мол.). зневажл.* Дівчина, жінка для задоволення сексуальних потреб чоловіка. *Риня дивиться на мене потухлого й каже: тобі, Толян, на сьогодні нада свиню. Здивовано підводжу голову. Да, да, сьогодні на ніч, вони, курви, заспокоюють – це як ліки* (А. Дністровий, Пацики).

Майстер чужім свінням поросята робить, *народн., зневажл.-ірон.* – гулящий

чоловік, який шукає втіхи з чужими жінками.

СВИСТУН, ч.: ♦ **Пустити свистуну**, *евфем.* – зіпсувати повітря; бздути.

СВІЖИНА, ж., *жарг. (мол.), ірон.-зневажл.* – дівчина, жінка як нова сексуальна партнерка або цнотливиця. – *На свіжину летиш, Максе, може, захочеш? <...> Ось там лежить за шпорою. Може, хочеш?* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Пор. в амер. сленгу: *fresh meat* «те саме, що свіжині».

СВІНГ, ч., *жарг. (мол.).* Груповий секс. *Кохання, а точніше, секс на чотирьох, свінг, набуває все більшої популярності у США і Європі* (ВЗ, 15.08.2001).

■ Від англ. розм. *to swing* «провадити безладне статеве життя».

СВІНГЕР, ч., *жарг. (мол.).* Учасник групового сексу. До клубу «свінгерів» допускаються лише перевірені подружжі або постійні пари, що виключає ризик заражень венеричними хворобами чи СНІДом (ВЗ, 15.08.2001).

СВІТОЧ, ч., *евфем., книжн.* Чоловічий статевий орган. *Саме так, це була не поліцейська палиця, а факел, тобто, нардон, світоч (адже дія відбувалася у славномісті Львові) <...>. Ось світоч занурився до печери, і вхід закритися: Кася стисла губки* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

СВІЧКА, ж.: ♦ **Тримати свічку**, *розм., жарт.* – спостерігати за статевим актом. *Ой сидів я, малий, в хаті, в хаті, на припічку. Тато мамутам їбав, а я тримав свічку* (Коломийки Прикарпаття).

СВІЧКОГАС, ч., *евфем.* Піхва. *Король за-сміявся і зачав читати імена ніхви: –*

Розпята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгана, Ситко, Їсачок, Нاستирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступа, Свічкогас, Ополонка, Криниця <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СВІЧКУВАТИСЯ, *недок., зах. (львів.), просторозм.* Онанувати себе свічкою (про жінку).

СВОРІНЬ, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Ой, родила мене мати на самого Спаса Та й ми дала такий сворінь, як смичок від баса (Цит. за: Лесюк 2007).*

■ Первісно: залізний болт, який прикріплює передню вісь до веза.

СВЯЩЕННОДІЙСТВО, *с., ірон.* Секс; статевий акт. *<...> її лукава рученька розціпнула мені штани і проникла у звичні для неї місцини. Але це священнодійство тривало лічені секунди (Ю. Винничук, Обід).*

СЕКЕЛЬ *див. СІКЕЛЬ.*

СЕКОНД, *невідм.: ♦ Сёкoнд хенд, ч., жрм., жарт.* – те саме, що **З других рук** (*див. РУКА́*).

СЕКС, *ч. 1.* Сукупність психічних реакцій, переживань, учинків, які пов'язані з виявом і задоволенням статевого потягу і включені в статевий акт та розмноження. *Я думаю, що вже тоді – саме в Індонезії – в мене виробилося ставлення до сексу, як до небезпечної подорожі в іншу країну, у позасвітний простір, в якому забуття має інше значення (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).*

■ Англ. *sex* < лат. *sexus* «стать» < *secāre* «різати або розділяти». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 225.

2. Статевий акт.

♦ **Анальний секс** *див. АНАЛЬНИЙ; Безпéчний секс* – статевий акт із застосуванням презерватива, насамперед для захисту від венеричних хвороб і СНІДу; **Груповий секс** – будь-яка сексуальна активність, до якої залучено більше двох людей; **Займатися / зайнятися сéксом** – здійснювати статевий акт. – *Займатися сексом і займатися коханням – це дві різні фізіологічні акти (С. Пиркало, Не думай про червоне); Мати секс* *див. МАТИ; Оральний секс* *див. ОРАЛЬНИЙ; Секс-бомба*, *публ.* – сексуально приваблива, гарна жінка. – *Хто його запрошував на «явочну квартиру», граючи роль секс-бомби? Хто? (М. Гримич, Магдалинка); <...> я попросив, щоб ця гарна, зваблива дівчина, ця секс-бомба сезону, ця розрада мого серця попрямувала до мене <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Секс на біс, евфем., жарт.* – секс на світанні, після спільно проведеної ночі; **Секс по телефону** – послуга, коли додзвонювач слухає або обговорює відверті сексуальні теми або фантазії; **Ходячий секс, жарт.** – сексуально активна жінка або чоловік. *Ліда мене приваблює тим, що вона просто ходячий секс. Вона готова віддатися будь-де <...> (Ю. Винничук, Обід); Холódний секс* – статеве життя, що має на меті виключно задоволення сексуальних потреб без почуттєвого зв'язку з партнером; **Швидкий секс** – швидкий статевий акт, який зазвичай здійснюється стоячи, у не призначеному для цього місці. *А Валентині, щоб вона не думала,*

ніби вона вже зовсім нічого не значить для нього, він зрідка пропонував швидкий хуліганський секс десь у громадській вбиральні (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско).

- Калька з амер. сексуального сленгізму: *just-fuck*. Richter 1993: 78.

СЕКСАПІЛЬНИЙ, а, е. Привабливий у статевому розумінні; той, що збуджує статеві інстинкти. <...> якісь у міру сексапільні дівчатка ніби за чийось режисерським помахом одалісково закрутилися навколо популярного віденського фотографа <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обрубчів).

- Від англ.: *sex* «стать», *appeal* «заклик».

СЕКС-СІМВОЛ, ч. Відома людина (жінка або чоловік), перев. кінозірка, яка має значну привабливість, притягальність і мати секс з якою стає сексуальною фантазією багатьох людей.

СЕКСУАЛЬНИЙ, а, е. Сексуально притягальний, або еротичний.

- ◆ **Сексуальна заклопотаність (стурбованість)** – стан сексуально незадоволеної людини, коли думки постійно зайняті статевими проблемами.. <...> мало того, що зобразив мене ледачим, то тепер ще й грубо пальцем вказує на мою сексуальну заклопотаність (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція); – Тебе тільки кава і гріє, – Сухова промовляла подібні фрази автоматично, з віком таким активним жінкам важко приховувати сексуальну стурбованість (А. Кокотюха, Нейтральна територія); **Сексуальний об'єкт** – людина (перев. жінка), яку розглядають не як особистість, а тільки як об'єкт, що може дати сексуальне задоволення.

СÉКСІ, невідм., у знач. прикм. Сексуально привабливий, або еротичний.

СЕКСОДРОМ, ч., жарг. (мол.), жарт. Широке ліжко. На її ліжку, такому собі потужному «сексодромі», смачненько спало двійко дітлахів (СМ, 28.05.1999).

СЕКСОМАШІНА, ж. Чоловік або жінка з високою сексуальною потенцією. Молода удова з Ярославки Вже три ночі ночує у Савки. Савка гарний мужчина – Справжня сексомашина. Був би лиш самогоном для заправки (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

СЕКСУВА́ТИСЯ, недок., жарг. (мол.), жарт. Займатися сексом; злягатися.

СЕМЕН, ч., фольк., народн. Клітор. Нема в пизді косточок, ні костей, ні ребер, Посередині «семен» (Бандурка); У дівки зачухався семен, далі більше: розгорілася шмонька <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Молодий я оженився та й не придивився. Якась біда потіку з'їла, лиш семен лишився (Коломийки Прикарпаття).

СЕРÉДИНА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

СЕРЛІВИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який часто випорожнюється (про людину або тварину).

- ◆ **Викинути, як серлівого котá**, вульг.-просторозм. – вигнати кого-небудь звідкись. – <...> Ви його полюбите, потім він нап'ється, і ви його, як серливого кота, викинете під дощ! (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні).

СЕРНУТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Випорожнитися. [Свирид Опанасович:] <...> Коли їх главный серне, то і остальні

може. Бува, цілі села гімном засиплять (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

◆ **СЕРНУТИ** як **ГОРОБЕЦЬ**, вульг.-просторозм. – недоречно висловитися, сказати що-небудь.

2. жарг. (бурс.-сем.). Злякатися.

СЕРУН, ч. 1. Людина, яка часто випросяється.

◆ **ВБРАТИСЯ** як **серун** на **Велікдень**, вульг.-просторозм. – негарно, неестетично вдягтися.

2. Боягуз.

3. народн. Пронос.

СЕСТРА́, ж.: ◆ **Прибічна** (бокова́) **сестра́**, евфем., народн.: а) жінка легкої поведінки; б) коханка, яку видають за сестру; **Сестра́ з Остра́**, евфем., народн., жарт. – коханка.

СЕСТРИ́ЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *То ввечері, як лягли спати, він узав грубий мотуз, зсукав з нього джгут та ну чухати жінці поміж ніг, по її «сестричці»* (Лель, 1999, № 2).

СЕТРА див. **СІТРА**.

СЕ́ЧА, ж. Рідина, що виділяється нирками як продукт обміну речовин.

◆ **Се́ча** (моча́) в **го́лову** **вда́рила** (сту́кнула) **кому**, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь перебуває в такому психічному стані, коли втрачається контроль над своїми діями. *Повинен визнати, що серед них фактично не було садюг. Трохи армійської сечі вдарило в голову, не більшає того* (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ Праслов. *съць < съсати* «сцяти».

СЕ́КІЛЬ див. **СІКЕЛЬ**.

СИГА́РА, ж.: ◆ **Сига́ра** з **черво́ним фі́льтром**, жарг. (мол.) – чоловічий залуплений статевий орган з відтягнутою шкіркою.

СІКЕЛЬ (**СЕ́КЕЛЬ**, **СЕ́КІЛЬ**), ч., вульг.-просторозм. 1. Клітор. *А в свахи як загорілась марфутка, засвербів секель...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Мужики, виручіть, ламає, бля. Бабло, копа, бабло. Бізнес. Або піди посмокчи секель у Жирної Лізки* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

■ «“Кісточка сливи (у загадці); клітор”; основним є друге значення, пов’язане, можливо, із *сикати* – “мочитися, випускати сечу”». ЕСУМ, 5, 228.

2. діал. (наддніпр.) Піхва старої жінки. *Ходить тут і секелем трусить.*

■ О. Горбач подає як «одеське» і пов’язує з османським *siğil* «бородавка». Горбач 2006: 107.

3. жарт.-ірон. Відзнака на комірці радянських підстаршин.

СИКИЛЯ́ТИСЯ, недок., евфем., фольк. Злягатися (про двох жінок).

■ Пов’язане з **СІКЕЛЬ**.

СИКЛІ́НИ, мн., діал. (бук.). Те саме, що **СЦИКЛІ́ННЯ**.

СИМО́НЬКА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

■ Можливо, від **СЕМЕ́Н**.

СИН, ч.: ◆ **Су́кин** (**су́чий**) **син**, просторозм.: а) (лайл.) підла, мерзотна людина; негідник; б) (згруб., фам.) грубий молодий чоловік або хлопець (перев. при звертанні). – *Лишегу – не чіпай! В мене по ньому залишився добрий спомин. Хоча сучий син ще той!* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Коли я впав на дерев’яну*

зашмуглану лаву всередині її червоного вагона, я належав до найщасливіших сухих синів цього світу (Ю. Андрухович, Таємниця).

СИФ, ч., жарг. (мол.). Сифіліс.

◆ **Дістати (зляпати) сифа** – заразитися сифілісом.

СИФІЛІС (СІФІЛІС), ч. Заразна венерична хвороба.

■ З іт. або пізньюлатинської мови; іт. Syphilis походить від імені персонажа лат. поеми італійського лікаря Джіроламо Фракасторо «Сифіліс, або хвороба французька» (1530), в якій описувалась відповідна хвороба легендарного пастуха на ім'я Сифілус (Syphilus). Уперше зафіксована під час французько-неаполітанської війни 1495 р.; була відома як «французька хвороба» італійцям і як «італійська хвороба» французам. ЕСУМ, 5, 247; Lewinson 1999: 239; Mills 1993: 195.

◆ **Генерал сифіліс**, жарг. (бурс.-сем.) – те саме, що **сифіліс**. *Трипрі, шанькрі, бобони, Стройтеся в колони! Трипер! Чого вперед випер? Мандавошки! Назад трошки! Смирно! Іде генерал сифіліс* (Широцький 1998). ■ Слова лейтенант, полковник і генерал вважають давніми номінаціями на позначення людей, хворих на сифіліс 1, 2 і 3 ступенів. Флегон 1993: 172; **Сифіліс ходячий, вульг.-просторозм., лайл.** – негідна, мерзотна людина. <...> *біля параші твоє місце, зараза, сифіліс ходячий, чмо, та як же ти сюди пробрався...* (Іздрік, АМ™); **Щоб тобі сифіліс мозок (мозгі) роз'їв**, у функц. виг., лайл. – уживається як проклин з недобрими побажаннями. *Попадися тільки мені під гарячу руку, старий*

пердун! Затичка минулорічна! Лайно зіпсутого носорога! Щоб тобі сифіліс мозги роз'їв! (А. Дністровий, Пацики).

СИФОН, ч. 1. евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

2. жарг. (мол.). Сифіліс.

СІДАЛО, с., жарг. (воаяк.). Зад; сідниці.

СІДЛАТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

Пор. ОСІДЛАТИ.

СІДНІЦЯ, ж. 1. Зад. *Чиясь смачна сідниця блищала на сторінці «Дейлі Спорт»* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Лизати сідницю чию** – підлабузювати-ся; підлизуватися до кого-небудь. *Чи лизав я, як чимало галицьких достойників, сідницю Кучми? Ні* (Поступ, 2005, № 256).

2. Жінка як предмет сексуального зацікавлення чоловіка. Синонім: ДУПА 3.

СІДНІЧКА, ж. Пестл. до СІДНІЦЯ. <...> *я мусив сьогодні добратися до чиєїсь сіднички, то був єдиний ефективний засіб проти хандри <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); <...> *критичним оком обстежив усі присутні сіднички, але тієї, з котрою б я прагнув пережити нове велике кохання, не побачив <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

СІК, ч. 1. Сперма.

2. Волога на стінках жіночої піхви. *Ляня стає вологою й гарячою, злегка скрикує від незначних конвульсій, що пронизують її, треться об мене, стікає гарячими соками й схлипує* (А. Дністровий, Пацики); *Вдихаю морозяне повітря, й здається, що з ним у мене проникає запах моєї ніжної маленької дівчинки,*

її гарячих соків, які потрапили мені на губи, ніс, щоки, підборіддя, вії, що прозорою, непомітною плівкою вкрили обличчя (А. Дністровий, Патетичний блуд).

◆ **Сік радості** – волога на стінках піхви, яка полегшує проковзування пеніса усе-редину.

СІМ'Я, с. Те саме, що СПЕРМА. <...> вона тримала у вустах його стрижень, ще мокрий від її власної вологи і ще повний кількох краплин його сімені, на смак воно було солодкувате і якесь вибухово за-кличне (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

СІНО, с.: ◆ **Сіно громадити**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Та я сіно громадила, аж була я мокра, Лиш запаска трохи суха, спідниця вільготна (Цит. за: Григораш 2007).

■ Пор. еротичні імплікації «сіна» у ВІДГРОМАДИТИ, а також: У жінч. пічч. ідять сіно, А в мої – солому (Русинський ерос).

СІТРА (СЕТРА), ж., діял. Розпусна жінка. А та сітра вже знову попленталась гуляти (Усна мова).

■ Значення похідне від «хитра людина, проноза, наклепник». Походження неясне. ЕСУМ, 5, 258.

СІФІЛІС див. СІФІЛІС.

СІЧКА, ж.: ◆ **Врізати січку**, фольк. – здійснити статевий акт.

СКАРБОНКА, ж., зах., просторозм. Вагіна.

■ Первісно: скринька для грошей.

СКАТОЛАЛІЯ, ж. Те саме, що КОПРОЛАЛІЯ.

СКАТОЛОГІЯ, ж. Вивчення екскрементів, розпусти, непристойностей або інтерес до них.

■ Від гр. σκατό «кал».

◆ **Телефонна скатолógія** – ситуація, коли чоловік досягає сексуального задоволення, роблячи непристойні, провокативні дзвінки жінкам, перев. вибраним випадково.

СКАЧКИ, мн., жарг. (мол.). Статевий акт. Прилягла я рядом на кровать і стала помаленьку відходити від тих скачок (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СКВОЗНЯК, ч.: ◆ **Сквозняком проділо**, просторозм., жарт. – дівчина, жінка, яка завагітніла і народила дитину поза шлюбом.

СКІНЧИТИ, док. Те саме, що КІНЧИТИ. «А ти можеш раніше за мене скінчити?» – засміялася, переповнена шумовинням сил, як бутель молодого вина (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); Дженгельмен з Кароліну-Бугазу В стриптиз-барі дійшов до екстазу, Вибігати облом – Він скінчив під столом В спеціально принесену вазу (Ю. Позаяк, Українські лімерики); На хвилю я замислився, чи слід мені аж так тісно тулитися до неї, бо ось уже і прутень прокинувся, в тузі за жіночим тілом напнув мені джинси і вперся їй якраз у низ животики. Вона відчула його і стала злегка потиратися, крутячи стегнами. О блін! Зараз скінчу! Але музика закінчилася раніше (Ю. Винничук, Троянда Ориси).

СКЛЕЇТИ, док., жарг. (крим., мол.). 1. кого з ким. Познайти когось з ким-небудь (перев. з метою статевої близькості).

2. кого. Умовити, переконати кого-небудь вступити з ним у статевий зв'язок. – А я скажу, що ти мене склеїла в

автобусі, що завела додому і сама відтрахала! (Ю. Покальчук, Те, що на споді); *Офіціантка, вихляючи стегнами, обтягнутими чорною спідницею, з грудьми, де червоними вишнями проступали соски під білою майкою, світлячи засмаглим животом, з вічком пупа, уквітчаного пірсингом, підійшла до нас. З цього важко було зробити висновок: чи вона хотіла склеїти дівчину, чи мене* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

СКОВА́ТИ див. СКУВА́ТИ.

СКОВОРО́ДКА, ж., *евфем., фольк.* Те саме, що **СКОВОРОДА́**. *Баба рибу пекла, Скворідка текла* (Українські соромицькі пісні).

СКОВОРОДА́, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *Скворода тепла: Баба рибу пекла* (Українські соромицькі пісні).

■ Пор. загадку: *Чорна манда по печі гайда* (Скворода).

СКОРО́МНИЙ, а, е, *фольк.* Сороміцький; непристойний. <...> у його од *скоромної мислі хуй став дрючком* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ **Скоромне слово** див. **СЛОВО**; **Скоромні слова́** — лайливий або непристойний вираз.

СКОРО́МНИНА, ж., *евфем., фольк.* Жіноче тіло як інструмент сексуальної насолоди чоловіка. *У тої вдови був син жонатий; невістка була красива і здорова баба. Солдатів захотілось одвідать скоромнини. Часто він завилював коло неї...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: *молочна і м'ясна їжа*. Див. коментар до **М'ЯСО**; **Скоромне слово** (див. **СЛОВО** 1).

СКОСОПІЗДИТИ, *док., що, обсц., згруб.-просторозм.* Пошкодити, зіпсувати що-

небудь. [Привид:] *Підступною рукою він в вухо спрямував брудного хуя, і скосопіздила моє прекрасне тіло Смертельная гангрена* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

СКОТІ́НА, ж., *жарг. (мол.), презирл.* Дівчина легкої поведінки; повія. *Знімає скотину за 5 грн. І потрахує жадібно, жадібно* (Синопис станіславський не-обов'язковий).

СКУВА́ТИ (СКОВА́ТИ), *док.: ◆ Скува́ти* (діял. **сковати**) *дитину, фольк.* — запліднити жінку, зробити її вагітною. *Ой спасибі тому ковалю, Що сковав дитину Під сью годину. І ковав, і хотів, І, куючи, не впотів <...>* (Українські соромицькі пісні).

СКУРВА́Й, ч., *презирл., лайл.* Син розпусної жінки.

Синонім: **Скурвий син** (див. **СКУРВИЙ**).

СКУ́РВИЙ, *вульг.-просторозм.* Розпусний (тільки про чоловіка).

◆ **Скурвий син**: а) (*презирл., лайл.*) син розпусної жінки; б) (*лайл.*) мерзенна, підла людина. — *Знову, скурвий сину, за школярками волочишся?* (В. Слапчук, Навпроти течії трави).

СКУ́РВИТИСЯ, *док., жарг. (крим.), вульг.-просторозм., несхвальн.* 1. Стати нерозбірливою у статевих зв'язках, жінкою легкої поведінки, курвою.

2. Виказати спільників; порушити злочинські закони.

3. Розлюбити кого-небудь.

4. Змінитися в гірший бік (стати ненадійним, необов'язковим). <...> *старий Перебендя коло тину ячить собі, що, скурвившись на пню, лукаві діти <...> просрарили Україну* (С. Жадан, Балади про війну і

відбудову); <...> взагалі *Середа* остерігається писати пісні на слова нині живих, побоюючись, що вони в майбутньому скуреляться (Кг, 2001, № 12).

5. *зах.* (львів.). Народити нешлюбну дитину.

СЛАВЕНЬ, ч., діал. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

СЛИМАК, ч., евфем., зневажл. 1. Чоловічий статевий орган після статевого акту, еякуляції. *Не пізнала того, що він вийняв з мене, не могла-м повірити, же ціле моє нутро ся стрясало від ударів оцього нещасного, плустого слимака, котрому слина стікала на постіль* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

2. Статевий орган імпотента. *Одного старого чоловіка спитали: – Що од твого гріховиння чоловіцького тобі позосталося? – А такеє мені позосталося, – одказав старий, – немов ото слимак скоцюрблений* (Лель, 1994, № 1).

СЛИНОДУПСТВО, с., вульг.-просторозм., зневажл. Приниження перед ким-небудь, догодження комусь. *Політехнічний університет, 2006 р. (!), візит пана Єханурова. Те саме слинодупство, яке було й колись* (Поступ, 2006, № 49).

■ Див. *Лизати дупу* (див. ДУПА).

СЛОВО, ч.: ♦ **Брудні (гнилі) слова** – лайливі, непристойні слова; **Масні слова** – те саме, що **Скоромні слова** (див. **СКОРОМНИЙ**); **Міцне слово** – лайливий або непристойний вислів; **Погане слово** – нецензурне слово; вульгарна лайка; **Скоромне слово** – непристойне слово сексуальної сфери. *У одного багатого поміщика був син, один, як палець. Він його з дитства виховував так скромно, що він не знав ні одного скоромного слова;*

даже не знав, як називається те, зі чого він сщить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ У днруськ. *жировати* «пастиись, добувати їжу (про диких тварин); поїдати; жити; жити у достатку». Асоціювання жирного з сексуальною сферою людини, опосередковане приблизним мотиваційним зв'язком *їжа – життя – достаток – веселощі, насолода – розпуста – непристойність* (одна з версій походження слова *жир*: від праслов. *žirъ*, яке зіставляється з праслов. *žiti* «жити». ЕСУМ, 2, 198). На поч. ХХ ст. в укр. дієслові *жирувати*, крім основного, вже фіксуються значення «жартувати, гратися», «загравати, залищатися» (*жирун* – пустун, *жируха* – пустуха, *жировий* – незаконнонароджений). Пор. актуалізацію семантики «жиру» в номінації *сало* з виразними еротичними конотаціями: *Зірвав запаску, всунув ковбаску. Як мало, мало – Давай ще й сало!* (Українські сороміцькі пісні); *побував кіт на салі* «здійснити статевий акт». Аркушин 2005: 80. Пор. *Їсти солонину* (див. **ЇСТИ**).

Пор. рос. *жиреха* «коханка», *жирнозадый* «непристойний (про анекдот)», *сальный* «непристойний».

СМАКОЛІК, ч., евфем. Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: смачна страва, продукт харчування.

Синонім: **Найсмачніше місце** (див. **МІСЦЕ**).

СМАЛІТИ, *недок., кого, евфем., фольк.*

Здійснювати статевий акт грубо і/або інтенсивно.

Пор. **ВІСМАЛИТИ**.

СМЕРДІТИ, *недок.:* ♦ **Смердить, а смак має** (приказка) – про жіночу піхву.

■ Концептуалізація запаху жіночого статевого органа (приємного і неприємного) визначає природу деяких його номінацій у сексуальному сленгу. Наприклад, асоціацію *риба* – *вагіна* Е. Ріchter кваліфікує як подібність за запахом і вологістю. Richter 1993: 81. У польському сексуальному сленгу: *pachnidło* «те, що міцно і приємно пахне» – повія; жіночий статевий орган; *smródka* «поганий запах» – жіночий статевий орган. Пор. наведений негативний одоративний образ і *пичка* *чорнява, кучерява, гаряча, пахляча* (Русинський ерос). Російські ідіоми *пизда вонючая, пизда воняет* учені схильні пояснювати метафізичним зв'язком «пизди» зі смертю (трупний запах) Руднев 2005: 501, проте, на наш погляд, в цьому разі превалюють фізіологічні характеристики копуляторного органа, притаманний йому ольфакторний еротизм. Якщо концептуалізація запаху жіночої піхви передбачає негативну оцінку, то за смаковими властивостями в українській еротичній картині світу вона оцінюється виключно позитивно (*вона і нецукрена, і несолена – а все смакує*; див. **МЕД**, **СМАКОЛІК** та ін.) в ракурсі метафоричної універсальї *секс – їжа*, проте «смак риби» концептуалізується відповідно до семантичної домінант символу «риба»: *Ой та ни є смаку в раку, Гикой в той*

рыбы. Таку, дівко, пизду маєш, Ги в здохлої гиби (Русинський ерос). Див. коментар до **РІБА**, **ФЕРОМОНІ**.

СМЕТАНКА, *ж., евфем., фольк.* Сперма. *На тім боці, при толоці, наслася Каштанка. Дідо бабі як запхав – потекла сметанка* (Коломийки Прикарпаття).

СМИК, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган. *Один чоловік отим-о смиком, що нам Бог дав, потішав зимою стару жінку. Та нараз він урвав любові. – Що се ти виробляєш? – невдоволено спитала стара. – Та от, роздивляюсь я, – одрік той, – чи в тебе холодніше, чи надворі?* (Анекдот).

♦ **Бабин смик** – парубок, який одружується зі старою багатою жінкою.

СМІКАТИСЯ, *недок., евфем.* Здійснювати статевий акт. *А Валька, знай, й «ізображає», як тьоті і дяді лягають у ліжку і смикаються* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

СМИЧОК, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Ой грай, коли граєш, Коли добрий смичок маєш. Як не будеш добре грати, Скажу тобі смичка втіати* (Українські сороміцькі пісні).

СМОКТАЧКА, *ж., евфем., жарт.* Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цмакаюча <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СМОЛА, *ж., просторозм.* Менструація.

СМОЛОСКІП, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутенъ – то є Голуб, Котик, Погашувач жиги,*

Викрутас, Спис і Меч, Смолоскип <...>
(Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СМОРІД, ч.: ♦ **Смбірід підзалупний**, вульг.-просторозм., презирл. – нікчемна людина.

■ Див. коментар до ЗАЛУПА.

СНАЙПЕР, ч., жарг. (мол.), ірон. – хлопець, чоловік, який при сечовипусканні не падає в унітаз.

СНАСТЬ, ж., евфем., просторозм., фольк. Чоловічі геніталії. Чому, діти, не плачете, що в мамі є рана? Мама д'рани просить масти, як кавалок снасти (Коломийки Прикарпаття).

■ Див. коментар до РІБА.

СОВАТИ, недок.: ♦ **Совати колбдку**, евфем., просторозм. – здійснювати статевий акт.

СОВАТИСЯ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Вести розпусне життя.

СОВОКУЇТИСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.

СОВОКУПЛЕННЯ, с., просторозм. Статевий акт; злягання.

СОГРІШИТИ, док. 1. Здійснити статевий акт; злягтися.

2. Порушити подружню вірність. Я раз з Охванасієм Іннокентійовичем согрішила. Після замужества (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СОДОМІЯ, ж. Анальний статевий акт з чоловіком або жінкою; порочні сексуальні практики, які передбачають злягання з тваринами, оральний секс.

■ Від назви міста Содом, яке називається у Біблії містом диявола.

СОЛДАТИК, ч.: ♦ **Стійкий олов'яний солда́тик**, евфем., жарт. – ерегований

чоловічий статевий орган. Тоді чоловік улігся на неї і запрацював своїм стійким олов'яним солдати́ком (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

СОЛОВЕЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. <...> так управляв у мене свого солов'я і так віртуозно управляв мною: і раком, і стоячи, і лежачи, і сидючи <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СОЛОДІЙ, ч. Онаніст.

СОЛОДІЙСТВО, с. Онанізм. Правда, хлопчиком себе не вважав, бо ще з дванадцяти літ день у день займався солодійством, і то були особливі хвилі натхнення, яких він чекав, можна сказати, весь день (Ю. Винничук, Мальва Ланда); – До речі, мені не дуже подобається оце слово «онанізм». Є таке прекрасне українське слово – «солодійство» (А. Захарченко, Шелест).

СОЛОДКЕ, с. Чоловічий статевий орган. Та давайте отого – Ой як бо його, – Солодкого отого, Що стирчить од його (Українські сороміцькі пісні).

СОЛОДОЩІ, мн. Любовні утіхи. А котра наважувалася перервати свою сиротинську судьбу Іваном, чи вкусити солодошів а хоч би й з дурнуватим, а все ж – чоловіком, надовго удостоювалася насмішуватих клінів більш удаливих і щасливих (М. Матіос, Солодка Даруся).

СОН, ч.: ♦ **Херобий сон**, жарг. (мол.), вульг. – місто Херсон.

СОПЛІ, мн., евфем. Сперма.

♦ **Розпустити соплі**, жарт.-ірон. – еякулювати.

СОНЦЕ, с., жарг. (мол.), ірон.-зневажл. Жінка легкої поведінки; повія. Сон-

це – *окончателъна курва, повія, мінв-етчиця, звідниця, стерва* (Синописис станиславський необов'язковий).

СОРАТНИЦЯ, ж., *жарт.* або *зневажл.* Жінка для задоволення сексуальних потреб чоловіка. *Бо ти для нього не соратниця – посудина, щоб зливати сперму, а кохана* (С. Процюк, Тотем).

СОРОМ, ч., *просторозм.* Зовнішній статевий орган чоловіка або жінки.

СОРОМІЦЬКИЙ, а, е. Непристойний, пов'язаний з сексом, еротикою і т. ін. *Сороміцькі пісні; Сороміцька лайка; Сороміцькі картинки.*

СОРОМО́К, ч., *просторозм., фольк.* Статевий орган у дитини.

СОРОМО́ТА, ж., *збірн., діял. (гуц.).* Те саме, що СОРОМ.

СОРО́ЧКА, ж.: ♦ **На одѣжі (на рубашці, на сорбчці)**, *евфем., діял. (поліськ.)* – менструація.

СОСА́ЛЬНИК, ч., *вульг.* Рот (жіночий). *Тьолки в салоні «таврїї» відкрили сосальники: люди! хто-небудь! рятуйте!* (А. Дністровий, Пацики).

СОСІСКА, ж., *жарг. (мол.), жарт.* Чоловічий статевий орган.

СО́СКА, ж. 1. *жарг. (крим., мол.).* Те саме, що МІНѢТНИЦЯ.

2. *жарг. (мол.), зневажл.* Дуже молода дівчина, яка має вульгарний вигляд. *Драгош, масажист, який постачав чоловікам його віку і становища молоденьких сосок, цього разу явно перестарався* (Г. Тарасюк, Покоївка); *«Може, нічого не втрачено?» – «Пізно, – кажу йому, – такі жінки якщо вирішують, то це на завжди. Це ж не соска нашого віку,*

якій можна за вушко почесати і вона поведеться» (А. Дністровий, Патетичний блуд).

3. *жарг. (мол.).* Неохайна вокзальна повія.

СОСУ́ЛЬКА, ж., *жарг. (мол., крим.).* Те саме, що МІНѢТНИЦЯ.

СОСЮ́РА, ч. 1. *жарг. (крим.), жарт.* Мінет.

♦ **Сосюру читати [болту]** – робити мінет.

2. Те саме, що МІНѢТНИЦЯ. <...> *розхвалитимуть дві сосюри-співачки, і всі вони, такі грайливі, розкуті, впевнені, зароблять на перецьвірінканих трьох словах більше, ніж ти на трьох романах* <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

СОСЮ́РКА, ж., *жарг. (мол.).* Те саме, що СОСЮ́РА 2. <...> *за сценарієм спецслужби, мали сидіти й вип'ялювати губки бантиком юні педікі і сосюрки, коли хто там промерседеситься, розіміє оком, накаже дати назад і водій запонадливо відчинить двері* <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

СПАЛАХУ́ЙКА, ж., *обсц., жарт.* Запальничка. *Пацани внизу присіли під деревом, запалили по цигарці (Ігорич із захватом дав Феді припалити від своєї одноразової, даруйте, спалахуйки)...* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ Контамінація *спалахувати і хуй.*

СПА́РЮВАННЯ, с. Статевий акт; злягання. *Чуже завжди набридає, швидше, ніж спарювання з незнайомкою десь на курорті* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

СПА́РЮВАТИСЯ, *недок.* Вступати у статевий зв'язок як суто фізіологічний акт.

СПАСКУ́ДИТИ, *док., кого, просторозм.* Звабити дівчину; позбавити її цнотливості. *Та гуцуле, гуцулику, Коби-с не гуцулів,*

Була в мене єдна дівка, Та й ту є-с спаскудив (Бандурка); І не дай старому, і не дай малому, Бо старий не буде, а малий спаскудить, Бо старий не сміє, а малий не вміє (Лель, 1994, № 5); Якось то був так спаскудив тюдівську молодичу, що біданка до Кутів ходить пішки, аби лиш на Цвичка не втрапити (М. Матіос, Солодка Даруся).

СПА́ТИ, *недок.*, з ким, розм. Бути в статевих зносинах з ким-небудь. А ще кажуть інакше: він з нею спить. Але то вже дурниця. Спробуй з нею заснути (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); Любити я через тебе нікого не можу, але спати з ким попало мені це, дивним чином, не заважає. А може, навіть навпаки, я роблю це зі злості (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Пор. ПЕРЕСПА́ТИ.

◆ **Щоб з тоббю (з нею) чоловік не спав**, у ролі виг. – уживається як прокля́н або недобророзумне побажання жінці. <...> щоб із нею, курва, чоловік її не спав, щоб вона [продавець, яка не продала горілки], жаба, все життя тільки самих алкашів бачила! (А. Дністровий, Пацики).

⊛ – мовна гра, заснована на актуалізації двох значень дієслова: *На жінці лежати* – не значить *спати*.

СПЕКТИ́, *док.*, кого, *евфем.*, *фольк.* Здійснити статевий акт. Коледа-леда, Дід бабу гледа, Найшов ї в печі, Хотів ї спечи (Нар. пісні в записах І. Франка).

СПЕ́РЕДУ, *присл.*, *фольк.* Поза при статевому зляганні. Ішов батько садом, Попер матір задом, А мати регоче, Бо спереду хоче (В. Древянський, «Ой, мамо, в ко-мору ведуть»).

◆ **Ковбаса́, що спе́реду**, *евфем.*, *фольк.* – чоловічий статевий орган; Мед, що спе́-

реду див. МЕД; **Штось (щось) спе́реду**, *евфем.*, *фольк.*, діял. (закарп.) – чоловічий статевий орган. Ни неси ми подарунків, Лем неси штось спереду (Русинський ерос).

СПЕ́РМА, *ж.* Сім'яна рідина, яка містить сперматозоїди, чоловічі репродуктивні клітини. – Ти в мене кінчив, свинтус <...> – Її погляд падає на коц – там сліди моєї сперми. – Оба-на! (Ю. Винничук, Троянда Орісі); <...> а потім спробував на смак, яке воно, ота сперма. Вона була солодкава і якась приторно-слизька (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Життя і так заплямоване, що кров'ю, що спермою. Ніякої різниці й ніякої користі від пролитого на землі, ніякої (О. Ульяненко, Квіти Содому).

■ Від гр. σπέρμα < σπέρος «зернина, сім'я».

◆ **Банк сперми** – місце збереження сперми, яка застосовується для штучного запліднення; **Сперма да́вить / вда́рила в мі́зкі (в мозгі)** у кого і без дод. – хто-небудь починає поводитися психічно неадекватно (про чоловіка). – Сили береже? Для боксу? – регоче Риня, – ну хай береже, тільки щоб сперма в мозги не вдарилася (А. Дністровий, Пацики).

⊛ – метафоричне переосмислення: *Я запліднюю мову Спермами сміливих образів* (Український футуризм – О. Слісаренко).

СПЕРМАКО́ЛА, *ж.*, *жарт.* Безалкогольний напій «Живчик».

■ **Жартівливе переосмислення значення слова живчик** «чоловіча статеві клітина».

СПЕРМАТОЗÁВР, *ч.*, *жарт.* І. Сперматозоїд.

2. Чоловік з високою статевою потенцією.

Так, це було передусім згасання його сексуальності, хоч іноді принагідно завважене миготіння всіляких вуличних стегон і сидниць ще могло розворушити в ньому колишнього сперматозавра (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

■ Контамінація сперматозоїд і динозавр.

- ❖ – одночасна актуалізація двох значень слова: Тим часом із фалоса кримінальної демократії повискакували нові сперматозаври, котрі поперли одні поперед одного до виживання, а згодом і на цвинтарі стали змагатися між собою за краще місце у царстві тіней (В. Шкляр, Кров кажана).

СПЕРМАТОЗОЇД, ч. 1. Чоловіча статева клітина. – <...> Він мріяв про таку любов! А ти звела все до яйцеклітини, гормонів, сперматозоїдів, абортів<...> (М. Гримич, Магдалинка).

- З фр. *spermatozoïde* <гр. σπέρματoζoείδος «те саме, що сперматозоїд».

2. ірон.-зневажл. Хлопець, чоловік. [Літр:] І той потворний мій сперматозоїд, Розрісшийся в горбатого урода, Зробив-таки кар'єру нехуйову! (Лесь По-дерв'янський, Король Літр).

- ◆ Як сперматозоїд у презервативі – безперспективно, нудно (про життя).

СПЕЦОДЯГ, ч., евфем., жарт. Презерватив.

СПІЗДИТИ, док., що, обсц. Украсти щонебудь. [Сірьожа:] Я колись у школі працював, учителем труда. Така робота, що нема що спиздити (Лесь По-дерв'янський, Герой нашого часу); – Поки я спав, и-и... е-е ...спиздив у мене сигарети, да! (П. Вольвач, Кляса).

СПИЗДІТИ, док., обсц. Обдурити когонебудь; увести в оману. Ні, не розташовується [Прага західніше від Берліна] – я згодом перевіряв за мапою. Яхимек Тополь навмисне спиздів (Ю. Андрухович, Таємниця).

СПИС, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Ти любиш розглядати шкіру, Яка формує тіло панни, Ти цю пантеру взяв на віру, Встромляеш в неї спис тюльпанний <...> (В. Неборак, Квітка з пантерою).

- ◆ **Спис і меч** – чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є <...> Спис і Меч, Смолоскип <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СПІДНИЦЯ, ж., розм., зневажл. Жінка як об'єкт сексуального зацікавлення чоловіка. У відділ, де я працюю, прийшла досить симпатична жіночка моїх літ. <...> Закоханий по самісінькі вуха у Мадонну, я не звертав увагу на нову «спідницю» <...> (С. Лис, Моя Мадонна).

- **Спідниця** – поясний одяг, як і ЗАПАСКА, ПЛÁХТА, ФАРТУХ, для чоловіків – ШТАНИ, наближений до статевих органів, а отже, пов'язаний зі статевим життям жінки або чоловіка. «Заміжні жінки можуть носити плахти повсякденно, для дівчини ж це вважається неприпустимим. Дівчина, поки не висватана, не носить спідниці. Бувало, що і до 25 років дівчина ходила в сорочці з поясом (мотузочкою)». Маерчик 2003: 75.

- ◆ **Волочитися** за кожною спідницею, просторозм., жарт. – дуже упадати за жінками. <...> я зеленого поняття не мав, що я бабій, що волочуся за кожною спідницею, що переспав з усіма

її колежанками <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Не пропустити жодної спідниці** – те саме, що **Волочитися за кожною спідницею**. Жодної спідниці не пропустив у селі – ні самотньої, ні шлюбної (Г. Тарасюк, Новели); **Дві подруги**. – Порадь, за якого з двох женихів мені вийти: один – крадій, а другий – жодної спідниці не пропустить <...> – Як на мене, хай краще двічі згвалтують, ніж один раз обкрадуть (Анекдот).

СПІДНИЧНИК, ч., просторозм., зневажл. Чоловік, який дуже упадає за жінками. – А окрім всього, я – п'яниця, алкоголік, як спадковий, так і благонабутий, бабій, спідничник, аліментник (Перець, 1989, № 8).

СПІТКАННЯ, с.: ♦ **Амурне спіткання**, евфем. – статевий акт; злягання.

СПЛАННЯ, ж.: ♦ **Сплання червона**, евфем., просторозм. – менструація.

■ **Первісно**: «цвітіння води».

СПЛґТАТИСЯ, з ким, розм., несхвальн. За-в'язати любовні стосунки з ким-небудь. <...> з ким це ти, Лізко, сплґталась, з яким-небудь викопним доісторичним ящуром, педофілом <...> (О. Криштопа, А я яй!).

СПЛґХ, ч., евфем., жарт. – чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Пру-тень – то є <...> Викрутас, Спис і Меч, Смолоскип, Сплґх <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СПОКґСНИЦЯ, ж., евфем. Жіночий ста-тевий орган.

СПОЛУЧАТИСЯ, недок., розм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

СПО́НСОР, ч., жарг. (мол.). Багатий ко-ханець, який утримує, матеріально під-тримує дівчину. – Я знав, як вона жила по тому, як ми розбіглися: шлюбні й нешлюбні чоловіки, бойфренди, спонсори. Я жив приблизно так само <...> (Є. Ко-ноненко, Зустріч у Сан-Франциско).

СПОРТ, ч., евфем. Статеві стосунки. Вона ніяк не могла зрозуміти: невже це такий спорт – секс? Такі, розумієте, специ-фічні справи для здоров'я? (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

СПРА́ВА, ж. І. фольк. Чоловічий статевий орган. Він налагодив свою справу, як слі-дує, і потихеньку підкрався до кроваті (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

2. Статевий акт. В один з останніх разів, коли я її відвідував, вона поклала мене голого на ліжку і якусь мить дивилася на мене вже готового до справи, а потім лягла на мене сама, гладячи мої груди <...> (Ю. Покальчук, Паморочливий за-пах джунглів).

СПРА́ВИТИ, док., кого, кому. Те саме, що **ЗРОБИТИ**. На припічку під кожухом Справив хлопця з одним ухом; – Чоловіче, що ти робиш, Чому хлопця не доробиш? (Нар. пісні в записах І. Франка).

СПУСКА́ТИ, недок., СПУСТИ́ТИ, док., вульг.-просторозм. Виливати сім'я під час статевого акту. [Іван Опанасович:] <...> Я не люблю ото на простиню спускати чи на живіт <...> (Лесь По-дерв'янський, Остановись, мгновенье); – Ти б бачив його, коли він спускає! – Ти з ним спиш? – У мене тимчасовий творчий итиль. (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Хтось мав сім'явилиття. Серий емоційно, ніби сам був свідком

того, доповів, як тьола «брала в рот», «давала в зад» і як вони їй «спустили на рило» (Л. Дереш, Намір!).

♦ **Очі́ма ї́бе, а но́сом спуска́є див.** О́ЧІ.

СПУСКА́ТИСЯ, недок., безос., зах., просторозм. Настає ерекція у чоловіка.

СПУСКА́ЧКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Сперма.

СПУСТИ́ТИ див. СПУСКА́ТИ.

СРА́ЙДА, ж., зах., вульг.-просторозм.

1. Зад, заднє місце.

2. Дівчина.

СРА́ЙКА, ж., вульг.-просторозм. Сливи, які викликають пронос.

СРА́ЙНИК, ч., вульг.-просторозм. Туалет.

СРА́КА, ж. 1. вульг.-просторозм., згруб. Заднє місце людини або тварини. *Сидить козак на стерні Та штани латає: Стерня його в сраку коле, а він штани лає!* (Бандурка).

♦ **Не ба́чити, як вла́сної сра́ки без дзе́рка-кала**, вульг.-просторозм. – не отримати, не мати чого-небудь жаданого, бажаного.

1.1. Задній отвір, через який відбувається випорожнення кишечника.

♦ **В сра́ці був – гівно́ ба́чив (віди́в)**, вульг.-просторозм. а) ірон. Про людину, яка безпідставно вихваляється тим, що була у багатьох місцях і багато бачила; б) уживається для емоційного вираження незадоволення, обурення і т. ін.; **Гівно́ мені в сра́ці гриміть див.** ГІВНО́.

1.2. Заднє місце, що має неестетичний вигляд.

♦ **Вигляда́ти, як небі́жчика сра́ка**, вульг.-просторозм., зневажл. – бути дуже змарнілим; **Га́рний як сра́ка наві́воріт**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – зо-

всім негарний (про людину); **Га́рний як три сра́ки за ку́щами** (з-за куща́, наві́воріт) – те саме, що **Га́рний як сра́ка наві́воріт**; **Мо́рда як сра́ка у кого, вульг.-просторозм., презирл.** – хто-небудь має негарне обличчя, яке викликає відразу, огиду. *В тебе морда, як та срака, сам недобрый, як собака* (Бурсацький фольклор); **Як сра́ка наві́воріт у кого, вульг., зневажл.** – хто-небудь дуже негарний. **Як три сра́ки за ку́щами** – те саме, що **Як сра́ка наві́воріт**; **Як у Дави́да: ні сра́ки, ні ви́да**, вульг.-просторозм., зневажл. – дуже негарний, непривабливий чоловік.

1.3. Заднє місце людини як непристойне місце, яке соромно показувати.

♦ **Без ми́ла (вазе́ліна, зах. вазе́ліни) в сра́ку лі́зти / залі́зти кому, дисфем., вульг.-просторозм., презирл.** – вміти вдало підлабузнюватися, знаходити підхід до кого-небудь. *Взагалі, якщо подумати, наш Президент – дуже добра людина, коли б не пив та не тримав коло себе всяку шушваль, що лізе без ми́ла в сраку, а поза спиною таке робить, таке робить...* (М. Матіос, Бульварний роман).

■ **Замість без ми́ла в ду́шу лі́зе.** Бода́й тебе́ жи́ди в сра́ку цілува́ли, у ро́лі виг. – уживається для вираження грубої відмови на чие-небудь прохання зробити або дати що-небудь; **До сра́ки кому, вульг.-просторозм.** – кому-небудь абсолютно байдуже, все одно. <...> *знаю я ваші вітаміни, таблеток накоптився, от йому тепер будь-яка революція і до сраки* (С. Жадан, Біг Мак); [Свирид Опанасович:] *Те здоров'я зараз зійшло на пси. Колись люди ніколи не умивались і їли сало. А захоче помідора чи диню, то отак зірве і навіть не мис.*!

оттакі у всіх пики були! А зараз Б-52 як пускає, і – до сраки те здоров'я (Лесь Подерв'янський, Кривенька качечка); **До сраки карі бчі див.** ОЧІ; **До сраки така срака, вульг.-просторозм.** – ні для чого не годиться що-небудь; **До сраки така срака, яка не сєре** (приказка), **вульг.-просторозм.** – не треба говорити цілком очевидну дурницю, недоречність; **Лизати сраку кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь, підлабузнюватися до когось. <...> *Якби ж то <...> хоча б сто тисяч баксів... Він би вже показав, що вміє не лише сраки багатим лизати <...>* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Налякати їжаків голою сракою, вульг.-просторозм., ірон.** – зовсім не злякатися; **Показати сраку кому, вульг.-просторозм.:** а) відмовити кому-небудь у чомусь; б) виявити невдячність; **Посвисті мені в сраку, у ролі виг., вульг.-просторозм.** – те саме, що **Поцілуй в сраку; У (в) сраку дити кому, вульг.-просторозм.:** а) панькатися з ким-небудь, запопадати перед ким-небудь. – *Що то є, кумко, коли чоловік не знає другої жінки, – то ладен свій у сраку дити!* (М. Матіос, Солодка Даруся); б) бути приниженим; перебувати у не-вигідному становищі. *Наші гребці граблі несуть, А чужій хліба просять. Наші гребці вербу гнуть, А чужій в сраку дмуть* (Українські сороміцькі пісні); **Цілуй (цілуйте) / поцілуй (поцілуйте) в сраку; Хай поцілує в сраку кого, у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.:** а) уживається для вираження презирства, зневаги, зверхнього ставлення до когось. *А в городі дві грядки кукурудзи, А треття маку, Любив мя, не взяв мене, Тепер*

поцілуй в сраку (Бандурка); *Чужим гребцям Ой чуйте, чуйте, Да й не дивуйте, Рябу собаку В сраку цілуйте* (Українські сороміцькі пісні). ■ Тричі вимовлений вислів використовувався в деяких регіонах України як оберіг від небіжчиків: щоб той не ходив, його лаяли. Толстая 2001: 183; б) уживається як груба відмова зробити, дати кому-небудь що-небудь. *При цьому він гукав перекладачу «Скажи йому, хай поцілує мене в сраку»* (П. Солодько, Четверта революція).

1.4. Задне місце людини для побиття, покарання.

♦ **Бий в сраку, аби голова розумна була** (примовка), **вульг.-просторозм.** – про необхідність застосування методів фізичного покарання у вихованні; **Буде срака в роботі, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як погроза побити кого-небудь; **Всіплю так, що аж буде срака вогню давати, вульг.-просторозм.** – уживається як погроза дуже сильно побити кого-небудь; **В сраку бито, не в голову кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь добре вихований; **Дати по сраці кому, вульг.-просторозм.** – насварити, покарати кого-небудь; **Заскучати як срака за віхтем, вульг.-просторозм., ірон.** – зовсім не заскучати; **Під сраку дати / надавати** – сварити або карати кого-небудь. *Вона крутила Вонеу М І я від того зварював Нагнав її із хати Ще й під сраку надавав* (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: Файне місто Тернопіль); **Свербить тобі срака?, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як погроза побити кого-небудь; **Срака болить – голові легше** (приказка), **вульг.-просторозм.** – фізичне покарання дитини примушує її швидше і краще мислити; **Так вчили, що й діси**

сра́ка сверби́ть (приказка), вульг.-просторозм. — кого-небудь дуже били у процесі навчання і виховання.

1.5. Задне місце людини як обмежений простір, в який можна входити, в якому можна перебувати, або вмістилице. *Ой їхали жиди з гори та й не гальмували. Вони в сраці шабаш мали, в потці ночували* (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Вліз би йому́ в сра́ку, аби міг**, вульг.-просторозм., презирл. — хто-небудь дуже заприятелював з ким-небудь і всіляко догоджає йому; **В сра́ці:** а) (частк.) уживається для запевнення в істинності, обґрунтованості сказаного. <...> *на той бізнес потрібна ого як розвинена мережа професійних арт-ділерів, а, як каже наш оператор, і добре каже, де їх в сраці взяти?* (О. Забужко, Музей покинутих секретів); <...> *який в сраці анатом буде вам копирсатися в мертвякові у Святу Неділю, та й понеділок під великим сумнівом <...>* (Ю. Андрухович, Двадцять обручів); б) уживається як відповідь на питання «Де?». *«І де це взяти?»*, питається заклопотане людство. *«В сраці!»* є відповідь (Іда Ворс, Орган шостого чуття); **В сра́ці ма́ти що, кого** — бути абсолютно байдужим до кого-, чого-небудь; повністю ігнорувати когось, щось. *Кажуть люде, що я курва — мені тото в сраці. Буду давать хлопцям потки, бо то моя праця* (Коломийки Прикарпаття); **В сра́ці мені ріпу за́палить**, вульг.-просторозм., жарт. — уживається як відповідь на питання «Що мені можна зробити?» (нічого лихого не можна зробити); **Засу́нути в сра́ку що**, вульг.-просторозм., презирл. — те, що абсолютно не потрібне, від чого треба категорично відмовитися; **Лі́зти не́гру в**

сра́ку, вульг.-просторозм. — опускатися в шахту.

1.6. Задне місце людини як метонімічне уособлення її психосоціальних рис влачі, соціальних характеристик («срака соціальна»). [Василь:] *Не хочу більше я дивитись на блядей, На тілі яких опецькуватий недоумок Викручує фігури ритуальні Своєю сракою колгоспною, в перерві Між засіданням в парламенті* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

◆ **З го́лою сра́кою**, перев. зі сл. залишитися, бути, вульг.-просторозм., нехвальн. — ні з чим; без грошей, без майна і т. ін. *До Канади саком-паком, а з Канади з голов сраков* (кепкування з емігрантів, які поверталися в Україну). **Сра́ка го́ла у кого і без додатка**, вульг.-просторозм. — те саме, що **З го́лою сра́кою**. *Наша лінія така — обираєм Кравчука. А за те, що срака гола, проклинаєм Чорновола* (Фольклор перебудовних часів); **Хло́пова сра́ка до бу́ка, а па́нська до крі́сла** (приказка) — про мужика як представника соціально нижчого класу.

2. вульг.-просторозм., презирл. або лайл. Людина як носій негативних рис; // Недотепа. *Грай, музико, бо ти звик, Дери лика, роби смик. Як не зробиш з лика смика, То ти срака — не музика* (Українські соромицькі пісні).

◆ **П'яна сра́ка**, вульг.-просторозм., зневажл. — п'яна людина. [Пророк Микола:] *Сказала це тобі та срака п'яна, Шо їсть її Альонушка тепер* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Ста́ра сра́ка**, вульг.-просторозм., зневажл. — літня людина; **Хлоп-сра́ка-моти́ка**, зах.-вульг.-просторозм., презирл. — недотепа; **Хлоп-сра́ка но́мер шість, а во́берні**

буде дів'ять (приказка) – те саме, що Хлоп-срака-мотіка.

3. Задне місце людини як уособлення сексуального «тілесного низу» («срака сексуальна»).

- 3.1. Задне місце людини як об'єкт сексуальної агресії. [Юлу:] *Мальчікі, не скучайте! Я вам поїбаться принісла!* [Лукаш (ліниво):] *А шо, в сраку даси?* (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

- ♦ **В сраку виїбати** див. ВІЇБАТИ; Штуцер тобі в сраку, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як відмова у чиему-небудь проханні; ніхто нічого не одержить; [Як] в сраку виїбаний – те саме, що [Як] в жопу виїбаний (див. ЖОПА).

- 3.2. Задне місце жінки як фактор її вроди, сексуальної привабливості для протилежної статі. *Пишні коси до самої сраки У Марини з села Кобеляки. Хоч дівоча краса То є довга коса, Та не менша заслуга і в сраки* (Ю. Позаяк, Українські лімерики); *Котилася торба з горба, а в тій торбі раки. А хто мене, музиканта, пригорне до сраки?* (Коломийки Прикарпаття).

- ♦ **За чужу сраку заводять драку** (приказка), вульг.-просторозм. – ситуація, коли чоловіки стають суперниками у здобутті прихильності жінки; **Півна пазуха цицьок і оберёмок сраки**, згруб.-просторозм. – пишнотіла жінка.

- 3.3. Жінка як об'єкт зацікавлення або сексуального бажання чоловіка.

- ♦ **Цицьката срака**, вульг.-просторозм. – сексуально приваблива дівчина, жінка з великими грудьми.

- 3.4. Задне місце чоловіка як уособлення його сексуального «тілесного низу».

- ♦ **Голова сивіє, а срака дуріє** у кого – хто-небудь старий, але ще має сексуальну зацікавленість і може допускати фривольні чи сороміцькі речі.

4. Дуже складна, безвихідна і неприємна ситуація. *Було ясно, що винаймати квартиру не вийде <...>. Мені здається, то був час нашої найглибшої сраки* (Ю. Андрухович, Таємниця).

- ♦ **Вилізти з сраки**, вульг.-просторозм. – вийти зі скрутної ситуації, поліпшити своє становище. – <...> Тут дурному понятно: чим вищі оберти, тим більша продуктивність праці, «мо тоді ми виліземо з сраки» (Б. Жолдак, Шизотерапія).

- ♦ **Балáкала** (зустрілася) **срака з штанáми** (приказка), вульг.-просторозм., ірон.-зневажл. – про пересуди, пліткування; **Бері сраку в жмёно та й тікай**, вульг.-просторозм., жарт. – уживається як порада кому-небудь визнати свою провину, поразку і т. ін. в чомусь, а не продовжувати сваритися, виправдовуватися тощо; **Біжить, аж нога́ми в сраку б'є**, вульг.-просторозм. – швидко тікає хто-небудь звідкись; **Близький як п'яте ребро́ від сраки**, вульг.-просторозм. – зовсім не близький, чужий, далекий (про людину); **Варі, срако, борщ, а я пішла до хлопців** (приказка), вульг.-просторозм. – нехтування господинею господарськими обов'язками заради гульни; **Вда́рити язиком по сраці**, вульг.-просторозм. – сказати що-небудь різке, недоречне або смішне; **[В душі] срака-моті́ка**, вульг.-просторозм.: а) (у кого і без дод.) хто-небудь відчуває незадоволення, роздратування. *Мені на сцену йти, в душі срака-моті́ка, як він говорить, а тут ще ти лізеш* (Л. Дереш, Культ); б) велике

захоплення. *Любов – це ж ого-го, джихат, срака-мотика* (Л. Дереш, Культ); **Вербá тобі в сраці виросте**, *вульг.-просторозм.* – уживається як пересторога для дітей, які люблять купатися. ■ Вербá росте над водою; **[Вигляда́ти / ви́глянути]** як сра́ка з-за корча́ – раптово десь з'являтися; **Відкрити (розкрити) рóта як шпак сра́ку**, *вульг.-просторозм.* – голосно лаятися, сваритися з ким-небудь або почати говорити голосно та багато; **Вмреш і сра́ки не зобáчиш**, *вульг.-просторозм., жарт.* – уживається як засторога тому, на кого очікує небезпека; **В сра́ку:** а) (*частк.*) уживається для підтвердження істинності, обґрунтованості сказаного. – *Ні, звичайно, в якому в сраку Афганістані, – сердито каже Террі.* – *Я в Москві, на Дубровці* (С. Пиркало, Не думай про червоне); б) (*зі сл. п'яний, напиться і т. ін.*), *вульг.-просторозм., зневажл.* – дуже, надзвичайно, смертельно. *Входить Гамлет. Він у сраку п'яний. В одній руці у нього дрючок, в другій – шампанське* (Леся Подерв'янський, Гамлет); <...> *одного разу він, будучи в сраку готовим, захопив малого Радика – мого сусіда з третього поверху, підняв угору, тримаючи на двох руках, розкручував над собою, наче довбню, й несподівано кинув* <...> (А. Дністровий, Пацики). Пор.: **У жопу** (див. ЖОПА), **У за́дницю** (див. ЗАДНИЦЯ); в) (*жарг. (карт.).* – вигук гравця в карти, коли партнер викидає таку карту, яка унеможливорює впевнено вести гру (протилежне – в лист); **В сра́ці більше рóзуму ма́ю, ніж ти в голові**, *вульг.-просторозм., презирл.* – хто-небудь вважає себе розумнішим за інших; **Голова́ болить, сра́ці легше** (прислів'я),

вульг.-просторозм. – кепкування з того, хто скаржиться на головний біль; **Голова́ – ходім, а сра́ка – сидім**, *вульг.-просторозм.* – не мати бажання підніматися з місця і йти, хоча зрозуміло, що треба; **Грубі штани́ сра́ку деру́ть** (прислів'я), *вульг.-просторозм., жарт.* – кепкування з чоловіка, який носить штани з грубого полотна; **Держа́тися як кліщ сра́ки**, *вульг.-просторозм.* – триматися кого-небудь заради власної вигоди, користі; **Догоджа́ти, як стру́пові на сра́ці**, *вульг.-просторозм.* – запобігати перед ким-небудь, догоджаючи, виконуючи усілякі забаганки; **Заганя́ти сви́стунá в сра́ку**, *вульг.-просторозм., жарт.* – стримувати випускання газів з кишечника; **За моска́ля, за со́віта повіді́ла сра́ка сві́та** (приказка) – за радянської влади чимало українців із Західної України були заслані до Сибіру або змушені були емігрувати за кордон; **Заші́ти ротя́ку по са́му сра́ку**, *вульг.-просторозм., презирл.* – примусити кого-небудь перестати пліткувати, обмовляти, зводити наклеп на когось; **Зна́ти як сра́ка ба́чить**, *вульг.-просторозм., ірон.* – бути дурним або необізнаним з чим-небудь; **З но́са плі́ве як з лихóї сра́ки у ко́го**, *вульг.-просторозм.* – у кого-небудь нежить; **З одної́ сра́кою на два пра́зники**, *вульг.-просторозм., жарт.* – про людину, яка одночасно розпочинає дві абсолютно різні справи; **Зустрі́тися (пізна́тися) як сра́ка з ві́хтем**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – мати не дуже приємне знайомство; **І в рот, і в сра́ку**, *дисфем., вульг.-просторозм., лайл.* – дуже сильно, інтенсивно (про биття або здійснення статевого акту).

■ Замість *і в хвіст, і в гриву*; **Іті / піті** в сраку [по раки], вульг.-просторозм., лайл. — уживається для вираження несприйняття кого-небудь, незгоди з кимсь; бажання не мати справи з ким-небудь, чимсь. *Тримаю пістолет, як найбільшу цінність у своєму житті. Рептом я розумію: нехай іде до сраки буддизм із його запереченням зброї <...>* (А. Дністровий, Патетичний блуд); **Іті (ходити) як з моторчиком у сраці**, вульг.-просторозм., жарт. — бути швидким у рухах і при ході вихляти стегнами (перев. про дівчину, молоду жінку); **Кобіляча срака**, вульг.-просторозм., лайл. — негідна, мерзотна людина. <...> *свиняча морда, кобиляча срака, різницька собака, нехрещений лоб, хай би побрав тебе чорт!* (В. Колісник, Мазепаетьман); **Крутіти сраки кому, зах.**, вульг.-просторозм. — уводити в оману когось балачками; обмановати; **Крутитися на́че хто в сраку перцю насипав**, вульг.-просторозм. — бути неспокійним, вертлявим (про людину); **Кру́титься як обрі́к у сраці гра́є**, вульг.-просторозм., жарт. — бути швидким у рухах і при ході; вихляти стегнами (перев. про дівчину). Синонім: **Іті (ходити) як з моторчиком у сраці**; **Крутіти як коби́ла сра́кою**, вульг.-просторозм. — хитрувати, лукавити, лицемірити; **Мав бись кишкі в голові, а у сраці рózум** (приказка), зах., вульг.-просторозм., презирл. — про дурного, нерозважливого чоловіка; **Ма́ти в сра́ці кого, що**, вульг.-просторозм. — ігнорувати кого, що-небудь, бай-дуже або зневажливо ставитися до когось, чогось. *Ти — злочинець. Це через таких, як ти, вони знуцаються над нами і взагалі мають нас в сраці* (Ю. Винничук,

Весняні ігри в осінніх садах); <...> *в своїй комунальці читати стіхі комунаці і мати у сраці режим і вождя і ціну на водяру а решта ніштяк* (В. Цибулько, Майн кайф); **Ма́ти ші́ло в сра́ці**, вульг.-просторозм., жарт. — бути надзвичайно рухливим, непосидючим; **Мовча́ти на́че сра́ка в гостя́х** (на́че сра́ка язика́ з'ї́ла), вульг.-просторозм., зневажл. — бути мовчазним, нічого не говорити; **На сра́ку впа́сти**, вульг.-просторозм., жарт. — бути дуже приголомшеним, здивованим. *У жовтні в Києві двіжухи були, ну там студенти голодували, палатки розбили, Гебельс на це підписався, а здоров'я — не вистачило, помер у реанімації. Я в натурі, без «б», коли почув — мало на сраку не впав* (А. Дністровий, Пацики); **Нена́че серпо́м по сра́ці рі́же** — те саме, що **Серпо́м по яйця́х** (див. ЯЙЦЕ́); **Не шука́й в сра́ці зубі́в** (прислів'я), вульг.-просторозм. — про марність, безрезультатність зусиль; **Ні в рот, ні в сра́ку**, вульг.-просторозм., несхвальн. — абсолютно негодний, непридатний; **Ні́кому із сра́ки не ви́пасти**, вульг.-просторозм. — належати до доброго, чесного роду; **Оди́н, як в сра́ці ді́рочка**, вульг.-просторозм., жарт. — самотній, одинак у батьків; **Пе́рo в сра́ку — ле́гше йти́**, вульг.-просторозм., жарт. — уживається як побажання щасливої дороги; **Підпе́ртися як сра́кою об лі́д**, вульг.-просторозм. — мати неприємну або безвихідну життєву ситуацію; **По́бхати як сра́кою по ла́вці**, вульг.-просторозм., жарт. — зазнати невдачі, краху; **Помо́же як сухі́й сра́ці по́піл**, вульг.-просторозм., ірон. — зовсім не допоможе; **Попа́сти па́льцем в сра́ку**, жарг. (бурс.-сем.), вульг. — не вгадати; **Попро́бу́й су́чку в сра́ку, там більше**

смаку, у ролі виг., вульг.-просторозм., жарт.-ірон. — груба відмова кому-небудь у зляганні; **Потрібен як зуб у сраці**, вульг.-просторозм., ірон. — абсолютно, зовсім не потрібний; **Потрібний як сухій сраці попіл**, вульг.-просторозм., жарт., ірон. — зовсім не потрібний. — Бляха, та хай він тобі не подобається хоч сто років, потрібна мені твоя думка, як сухій сраці попіл! — завершив дискусію Мартофляк <...> (Ю. Андрухович, Рекреації); **Приліпнути, як сорочка до сраки**, вульг.-просторозм. — нав'язатися, пристати, причепитися до кого-небудь (перев. з власними проблемами); **Припули вухо до моєї (діял. мей) сраки** — почувеш (приказка), вульг.-просторозм., жарт., зневажл. — уживається як відповідь на нарікання співрозмовника, який не почув сказаного; **Причепитися, як кліщ до сраки**, вульг.-просторозм. — дуже приставати до кого-небудь, допікати когось власними проблемами; **Простій, як срака**, вульг.-просторозм., зневажл. — примітивний, недалекий (про людину); **П'ятами в сраку бити**, вульг.-просторозм. — байдикувати, нічого не робити; **Риби не хочуть і сраку не вмочу**, вульг.-просторозм., жарт. — відмовитися від будь-якої користі, аби нічого не робити; **Робити з гóрла (піска, рóта) сраку**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. — блювати; **Робити як срака дивиться (через сраку) у кого**, вульг.-просторозм., зневажл. — не докладати потрібних зусиль до роботи; бути ледачим; **Роздёр сраку на ломáку, сидить та й латáє** (примовка), вульг.-просторозм., народн., жарт. — уживається як кепкування з того, хто безрезультатно намагається вийти з неприємного становища; **Рúки**

з сраки ростуть / віросли, вульг.-просторозм., ірон. — хто-небудь невмілий, незграбний; **Рúки ростуть не зі сраки у кого**, вульг.-просторозм., схвальн. — хто-небудь вправний, вмілий. *Ви думаете, що ви газдиня, то й я не перечу, але й у мене руки растут не зі сраки <...>* (М. Матіос, Солодка Даруся); **Свербіти як немита срака**, вульг.-просторозм. — відчувати сильний свербіж, лоскотливе подразнення на шкірі; **Сво́й сорóчка б́лижче до сра́ки** (приказка), дисфем., вульг.-просторозм. — людина завжди дбає насамперед про власні інтереси. ■ **Замість своя сорочка ближче до тіла; Сері, перді, грійся** (примовка), вульг.-просторозм., жарт. — уживається як відповідь на запитання «Що робити?»; **Сіда́ти сра́кою на розпéчений асфа́льт**, вульг.-просторозм. — впадати у стан відчаю, безсилля; намагатися знайти вихід з небезпечної або безвихідної ситуації. *А коли ні хріна не виходить, коли ти сідаєш сракою на розпечений асфальт, тоді твої мізки починають вишукувати щонебудь таке, чого не можна роз'яснити...* (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Сі́сти на сра́ку**, вульг.-просторозм. — упасти від удару; **Скла́сти рúки як ме́ртвий сра́ку** — те саме, що **Робіть як срака дивиться**; **Сні́лось, що порос́я в сра́ці рі́лось** (приказка), вульг.-просторозм., жарт. — уживається як відповідь на питання «Що снилось?»; **Спійма́ти сра́ку**, жарг. (мол.), вульг., жарт. — послизнутися і впасти; **Сра́ка — ба́нька (до́шка, мо́тика, перд́яка)**, у ролі виг., жарг. (мол.): а) крах; кінець. *Це мала бути одна з тих гулянок, напередодні яких <...> кажуть: «але ж я, курва, нахляюсь»; «наберусь до всирачки»; <...> «срака-дошка, я*

все виблюю» (М. Нагач, Вісім чотири); б) емоційна реакція на ситуацію, коли хтось говорить дурниці; **Сра́ка горі́ла, кисе́лю не ї́ла, як на́блася, то розсі́лася** (прислів'я), *жарт.* — про людину, яка була голодною, а потім наїлася і заспокоїлася; **Сра́ка свербі́ть — свекру́ха борщ со́лить**, *вульг.-просторозм., жарт.* — народна прикмета; **Сра́ки кру́тяти кому**, *вульг.-просторозм.* — набридати комусь розмовами; **Сра́ку ви́пнути кому**, *вульг.-просторозм.* — за добро відплатити кому-небудь невдячністю; **Сра́ку порва́ти кому**, *вульг.-просторозм.* — жорстоко розправитися з ким-небудь (з погрозою). — *Вали звідси. Попаде́шся, то сраку на німе́цький хре́ст порву́* (О. Ульяненко, Ангели помсти); **Так пла́чу, так пла́чу, аж по сра́ці слё́зи течу́ть у кого**, *вульг.-просторозм., ірон.* — зовсім не плачу, бо нема за чим шкодувати; **Та́кий ста́рий, що гри́бі зі сра́ки росту́ть у кого**, *вульг.-просторозм., зневажл.* — хто-небудь дуже старий; **[Так] хо́четься, як го́ло́дному сра́ти**, *вульг.-просторозм., ірон.* — зовсім не хочеться; **Те́мно як [у не́гра] в сра́ці**, *вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* — дуже темно; **Умі́ти сра́кою цва́хи ви́тяга́ти**, *вульг.-просторозм., схвальн.* — могли досягати успіху у дуже складних ситуаціях; **У сра́ку (зі сл. напиться, п'яний і т. ін.), жарг. (мол.), вульг.** — дуже сильно, надзвичайно, до смерті. **[Блядь:] <...> блядь кома́ндірово́чна вно́чі Прихо́дить і сідає в умива́льник У сраку́п'яна, і тепе́р до ранку Ви слуха́єте, як вона і́кає <...>** (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **[Літр:] Ко́лись, у сраку́ п'яний, Я ви́бав ста́ру дебі́льну ху́ну <...>** (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Уче́пився, як клі́щ до сра́ки,**

вульг.-просторозм., жарт. — дуже причепитися, пристати до кого-небудь; **Хоч сра́ка го́ла, так ка́ша з молоко́м**, *вульг.-просторозм.* — хоч голий, бідний, але в поясі (в підв'язках); **Хоч сра́кою ї́ж**, *вульг.-просторозм.* — чого-небудь дуже багато, велика кількість; **Хоч сра́ку ви́три**, *вульг.-просторозм., зневажл.* — поступливий, безкорисливий (перев. про дівчину). *До Дми́тра ді́вка хитра, а по́тім — хоч сраку ви́три; Ху́й то́бі (йому́, вам) в сра́ку див.* ХУЙ; **Чолові́кові всі́єї сра́ки не пока́зуй і всі́єї пра́вди не ка́жй** (приказка), *вульг.-просторозм.* — жінка не повинна бути до кінця щирою і відвертою з чоловіком; **Чуха́ти (діял. чіхра́ти) сра́ку на ди́ва́ні (кана́пі)**, *вульг.-просторозм.* — байдикувати, нічого не робити. *Багато чим воно [змінення духу] схоже до перемоги над лі́нню, на́пр., коли, замі́сть того, щоб іпохондри́чно чіхрати сраку на кана́пі, лю́дина зрива́ється і ї́де в го́ри* (Л. Дереш, АРХЕ); **Ша́пка сі́ва, та сра́ка пере́ста** (приказка), *вульг.-просторозм., заст.* — про злодія, битого різкими у волості; **Шкре́бе́ як дерка́че́м по сра́ці**, *вульг.-просторозм.* — неприємно діє своєю на-в'язливістю, прискіпливістю (про людину); **[Ще] те́ля в сра́ці, а вже прода́ють (ба́ба до́вбню ла́годить)** (прислів'я), *вульг.-просторозм.* — про ситуацію, коли розраховують на те, чого ще нема зараз; **Що́б (що́би) біда́ нас у сра́ку ці́лува́ла, у ро́лі виг., вульг.-просторозм., жарт.** — уживається як тост з побажанням усього доброго. *Потім я ді́став з-за хо́лодильни́ка поча́ту пля́шку конья́ку, і ми ви́пили першу за нас, бо ми того ва́рти, дру́гу за Па́вла Анто́новича і за те, що́би біда ці́лувала нас у сраку, а*

третю, ну третю, звичайно, за любов <...> («Львівське метро № 4»); **Язік би тобі в сраку забіг**, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як недобре побажання балакучій людині або тій, яка обмовляє інших, пліткує; **Язік відрізати та й до сраки пхнути** (запахати), вульг.-просторозм. – уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь з приводу недоречних висловлювань. *Ти такої не співай, бо не маєш нути, Тобі язик відрізати та й до сраки пхнути* (Бандурка); **Язік у сраку забіжить**, вульг.-просторозм., жарт. – уживається як пересторога для надто цікавих; **Яка корова теля мала, то бика срака боліла** (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – уживається як кепкування з людини, яка надто переймається чужим лихом; **Як на сраці прищ**, вульг.-просторозм., жарт. – дуже, надзвичайно, занадто (про кого-небудь надокучливого, неприємного). *То проклятий Сидір [Ковпак] Наступав як кліщ. Докучав нам дуже, Як на сраці прищ* (В. Даниленко, Сучасна українська літературна містифікація – С. Близнюк); **Якої сраки?**, вульг.-просторозм. – чому, навіщо? *По-друге, якої сраки вони крутяться саме навколо нього – їм що, своїх беззубих любасів не вистачає* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); **[Як] серпом по сраці**, вульг.-просторозм. – те саме, що **Як серпом по яйцях** (див. ЯЙЦЯ).

❖ – мовна гра:

– римування:

– *А ти спрос? – Спрос! – То втикни в сраку нос.*

– *Га? – В сраці нога.*

– *Де? – В сраці гуде.*

– *Коли? – Як тебе з сраки вели.*

– *Лука – Поцілуй в сраку Пилипа.*

– *Скажи «телебачення». – Телебачення.*

– *Поцілуй у сраку і попроси пробачення.*

– *Три – Носом сраку втри.*

– *Хто вмер? – Петриха. – Котра? –*

Поцілуй в сраку Петра!

Без праці не буде і в сраці. Не буде праці – не буде в сраці.

За кожний обід даю Богу душу, а попові сраку (жартівливе дякування Богу за обід).

Лютий буде добре в сраку дуги.

Поцілуй себе в сраку, щоб не боявся переляку.

Жили, жили, поки їм не порвалися в сраці жили (жартівлива форма закінчення казок, які завершуються весіллям, а потім щасливим життям).

Мадзурі – в сраці дзюрі (вислів, яким дражнили мазурів).

Василь-куркусиль курці сраку одкусив.

Митер, сраку би ним витер.

Ой Миколо чого в тебе срака гола? (вислови, якими дражнять чоловіків на ім'я Василь, Дмитро, Микола).

Оба Митри, хоч ними сраку витри (про двох ледачих чоловіків).

Срака – мака, дупа – ляка (неясний вислів, яким перебивають чинюсь недоречну мову).

Так про жінку дбаєш, що навіть сраки її не знаєш (вислів з сороміцького фольклору, запис В. Гнатюка: «Якийсь чоловік наказав позганяти жінок і чоловіків з

усього села до двора. Та й наказав жінкам стати в ряд, та й заголити сраку.

– А ви, – каже до чоловіків, – пізнайте, котра ваша жінка. А то було смерком.

Та й деякі пізнали своїх жінок по сраці.

– Дайте їм двадцять п'ять нагаїв! То

замість працювати пильнуєш жінчиної сраки? А другі не пізнали! – Дайте їм, каже, двадцять п'ять нагаїв. То ти, каже, так про жінку дбаєш, що навіть сраки її не знаєш?»).

Танцювала, дроботіла, поки срати захотіла; а як срати захотіла: «Ой пустіть мене, бо впріла» (про завзяту, запальну танцюристку).

Умерла та й сраку заперла (про померлу жінку).

–омофони: *Тепер-діти, тепер-діти вранці юшки с-раками варила. Тепер-діти, тепер-діти, вставайте, юшки с-раками їсти!*

СРАКАТИ, недок., вульг.-просторозм. Випорожнюватися.

СРАКАТИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має товстий зад.

СРАКОБІЙ, ч., жарг. (вояк.), вульг., заст. Сідло.

СРАКОЛІЗ, ч., вульг.-просторозм. Підлабузник, підлиза; той, хто любить грубі лестощі. Звідки він [громадянський патріотизм] у того, хто продає гуртом і вроздріб усе, що можна продати? У того, хто їде за наші гроші з півсотнею сраколизів до Баден-Бадена чи відправляє на Олімпіаду зграю чиновників із дружинами та коханками (Поступ, 2004, № 192).

СРАКОПÁД, ж., вульг.-просторозм. Ожеледиця.

СРАКОТЛЇК, ч., зах., вульг.-просторозм., заст. Учитель гімназії.

СРАКУЛА, ч., зах., вульг.-просторозм. Опецькуватий чоловік, перев. з села.

СРАЛЬНИК, ч., вульг.-просторозм. Туалет, який знаходиться поза межами по-

мешкання, надворі. *Туалет, а точніше сказати дерев'яний сральник, знаходився у глибині двору <...> (Ю. Андрухович, Таємниця); // Дуже брудний або естетично непривабливий туалет. – Ну, Діл зі своїм трансформером. Бачиш, усі сральники позабивав. Усе – ці кляті кульки (Іздрік, АМ™); Ніхто не забутий, відгукнулося <...> в ньому далеке піонерське дитинство з груповим онанізмом у хлоркою засипаних сральниках (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).*

СРАЛЬНЯ, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що СРАЛЬНИК. У нерозривній діалектичній єдності з голосами перебувають і запахи – букет гуртожитського існування, аура кухонь і сралень з подальшими міазмами зачаченого смітєпроводу, перегарів і сперми (Ю. Андрухович, Московіада); [Буратіно:] *Мальвіна, вони в сральню пішли, а ми давай в ванну пойдьом (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі змінить ніззя).*

СРАМОТА́, ж., просторозм. Те саме, що СОРОМО́ТА. <...> Цвичок, роздягнувшись наголо, але прикривши свою срамоту долонею, шубовснув у теплу, як молоко з-під корови, воду (М. Матіос, Солодка Даруся); *Боже, як давно я не була зігріта ласкою, коли тепер, у найголоднішу свою годину, дерева з високими білими свічками, схожими на чоловічу срамоту, привиджалися мені потенційними коханнями! (М. Матіос, Бульварний роман).*

СРАНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. 1. Забруднений випорожненнями.

2. Дуже брудний.

3. лайл. Дуже поганий, нікудишній. – Ну, добре, – говорю я, – а як же я ці срани

консерви відкрию? (С. Жадан, Біг Мак); [Дмитро Стус:] Видавництво «Дніпро» має намір розпочати видання української класики в адаптованому стилю переказі. Я знаю, що в Америці такі книжки видаються. Виправдано це чи не виправдано в сучасних умовах, коли примусити прочитати всі твори зі шкільної програми сучасну дитину майже неможливо? [Григорій Грабович:] Це фантастична ідея, але вона є абсолютно срана. Це страшно. По суті, це є бастиардизація літератури (Кг, 2003, № 14).

- ◆ **Сра́ною мітло́ю виганя́ти ко́го**, лайл. – насильно випроваджувати кого-небудь звідкись.

СРАННІЙ, с., вульг.-просторозм. Процес випорожнення.

- ◆ **Таке вче́ння, як з го́лодного сра́ннй** з ко́го, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь не хоче вчитися або не має здібностей.

СРАНЬ, ж., вульг.-просторозм. 1. Випорожнення, кал.

2. що-небудь погане, нікудишне.

3. у ро́лі виг. Уживається для вираження подиву, нетерпіння, досади і т. ін. *Маршал вгризається Дракулою в груди Алли. Вода буряковіє.* – *От срань* (О. Ульяненко, Квіти Содому).

- ◆ **Срань го́сподня**, у ро́лі виг., жарг. (мол.), вульг. – те саме, що **СРАНЬ** 3. <...> *Риня витягує ключ до дверей. Але, срань го́сподня!* – *ключ не підходить, змінили замок* (А. Дністровий, Пацики); <...> *він схопив її* <...> *чи за tottu hilfiger* <...> *чи той же donna karan of new york, срань го́сподня, і він підійняв Аліну Ігорівну з офісного крісла* <...>

(А. Жураківський. Кінець відпустки). Синонім: **О Господи!**

СРАТВО́, с., вульг.-просторозм. Процес випорожнення.

СРА́ТИ, недок., вульг.-просторозм. 1. Вивільняти кишечник; випорожнюватися (про людей і тварин). *Й кружлятиме нас до нестями Вогненна танцю благодать, Аж поки знов (даруйте, дами!) Добродій не захоче срать* (Ю. Позаяк, Шедеври).

- Від праслов. sьrati; очевидно, споріднене з латиськ. sārti (мн.) «покидьки, бруд», перськ. sargīn «гній, кал», діндевр. šárd-hatē «випускати гази». Пор.: рос. *срать*, біл. *сраць*, пол. *srać*, чеськ. *srátí*, словацьк. *srat'*, болг. *сера́*. ЕСУМ, 5, 387.

- ◆ **Бода́й ти сра́в да́лі як ба́чиш**, вульг.-просторозм. – уживається як прокляття; **Бода́й ти сра́в то́нше во́лоса і да́лі го́лоса**, вульг.-просторозм. – уживається як прокляття з недобрими побажаннями; **Вандро́вний** [той, хто любить мандрувати] **чо́ловік** – усе то з **пе́чі на двір сра́ти, то з двору на піч спа́ти** (прислів'я), *жарт.* – насміхання з лінивого чоловіка; **Вибира́ється як [со́ня] за мо́ре сра́ти**, вульг.-просторозм. – який не вміє швидко діяти, робити що-небудь; дуже повільний; **Витрі́щив о́чі, на́че сра́ти хо́че**, вульг.-просторозм. – надутися, широко розплющивши очі (про людину); **Він до її ха́ти як під пень сра́ти**, вульг.-просторозм., зневажл. – про чоловіка, який немилий жінці, але вчащає до неї; **Живе́ як му́ха, а се́ре як віл** (приказка), *ірон.-зневажл.* – про людину, яка вдає з себе слабу, проте їсть добре і багато; **І місця́ не зна́ти**, де ходили **сра́ти**, вульг.-просторозм. – усе заросло бур'яном; **І не се́рі, і не лиж́и**, вульг.-просторозм.

– не роби нічого поганого, щоб потім не каятися; **І сра́ли, й ма́зали, три дні ї́хали** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про тривалу, копітку, перев. безрезультатну роботу; **Кру́тяться як Сёрка сра́ть, вульг.-просторозм., ірон.-жарт.** – бути метушливим (про людину); **Ма́ло ї́сть, бага́то се́ре, вульг.-просторозм.** – уживається як кепкування з дівчини, яка при людях соромиться багато їсти; **Молоде́ – золоте́: сі́ло сра́ти та й не мо́же вста́ти** (приказка), *народн., вульг., жарт.* – насміхання старих з молодих; **Не мав вовк чим сра́ти, то лі́ками** (приказка) – про кого-небудь пущено якусь брехню; **Не мав вовк чим сра́ти, то пішо́в до лі́су лі́ка дра́ти** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про необдуману, безглузду справу; **Не се́рі ви́ще, як сра́ка ви́росла** (прислів'я), *вульг.-просторозм.* – не берися за непосильну справу; **Оди́н без дру́гого й сра́ти не пі́де, вульг.-просторозм., жарт.** – дуже приязні, дружні і бувають завжди разом; **Пі́зно сра́ти, жарг. (мол.), вульг.** – крах, кінець. *Це ж треба так нахерачитись, сука <...> А потім дивись – і все, пізно срати, викликай міліцію для опознання* (М. Бриних, Голосіння з-під снігу); **Пі́ти як за мо́ре сра́ти, вульг.-просторозм.** – дуже довго не повертатися; **Сам се́рі, сам ї́ж, дисфем., жарг. (бурс.-сем.), вульг.** – уживається як пародіювання вислову, яким керівник хору задавав тони співцям: соль, сі, ре, соль; **Се́рі, перді́, грі́йся** (примовка), *вульг.-просторозм., жарт.* – емоційна реакція на висловлену ким-небудь дурницю; **Се́рі, се́рі, ма́ра тебе́ бе́ри, вульг.-просторозм.** – кажуть тому, кого застали при випорожненні; **Се́ру / на́серу тво́їй ма́мі, у ро́лі виг.,**

вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь. *Се́ру тво́їй ма́мі! – Я тво́їй не се́ру, бо тво́я би з'ї́ла* (Усна мова); **Се́ру на тво́ю го́лову, у ро́лі виг., лайл.** – те саме, що **Се́ру / на́серу тво́їй ма́мі!**; **Срав би ти крòв'ю, у ро́лі виг., лайл.,** – уживається як проклин з недобрими побажаннями – захворіти на дизентерію; **Срав, перді́в, з го́рі ле́тів, а як упав, то ся всрав** (примовка), *вульг.-просторозм., жарт.* – кепкування з чоловіка, який упав з висоти; **Срав, перді́в і ще хоті́в** (примовка), *вульг.-просторозм., зневажл.* – про людину, яка багато й беззмістовно говорить. – *Ну що там на зборах наш голова? – Срав, перді́в і ще хоті́в* (Усна мова); **Сра́ла Ва́рка на Заха́рка, вульг.-просторозм.** – репліка на чиєсь недоречне висловлювання; **Сра́ли – ма́зали, та гли́ни не ста́ло** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про марність, безрезультатність чийх-небудь зусиль; **Сра́ли му́хи – весна́ бу́де** (прислів'я), *вульг.-просторозм., ірон.* – уживається для вираження недовіри; **Сра́ло-перді́ло, у ро́лі виг.** – уживається як емоційна реакція на сказану ким-небудь дурницю; **Сра́ти в шта́ні і поме́рти на уніта́зі, вульг.-просторозм.** – дожити до глибокої старости. *<...> такі, як ти, так не вмирають. Нема чòо боятися, доживеш до старости, будеш срати в штани і помреш на унітазі <...>* (А. Дністровий, Пацики); **Сра́ти запе́рло, вульг.-просторозм.** – важко або неможливо випорожнитися; **Сра́ти і сра́ти до ко́го, чо́го, вульг.-просторозм.** – дуже важко досягти рівня кого-, чо́го-небудь. [Шукін:] *Нет, всьо-такі нам до Європи Срать і срать ещòо!* (Лесь

Подерв'янський, Герой нашого часу); – Розуміє, що до втілення ідеї вільного суспільства ще срать і срать <...> (П. Солодько, Четверта революція); **Сра́ти ко́ксом**, жарг. (крим.), вульг.-просторозм. – говорити нісенітниці. ■ **Кокс** – хліб у тюрмі; **Сра́ти, сра́ти в оди́н гле́чик**, та й розби́ти, вульг.-просторозм. – бути добрими друзями, але посваритися; **Сра́ти то́нко**, вульг.-просторозм. – дуже бідувати; **Срать не мо́жу без те́бе**, жарг. (бурс.-сем.), жарт. – не можу без тебе жити; **То віл у во́ду се́ре чи я говорю́?**, вульг.-просторозм. – уживається для вираження обурення, незадоволення з приводу того, що хтось говорить правду, а його звинувачують у брехні; **То чи́ста саранча́: оди́м кінце́м їсть, а дру́гим се́ре** (прислів'я) – про ненажерливих людей; **Тя́жко сра́ти не ї́вши** (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) про голодну людину; б) (зневажл.) про бідного чоловіка, який за браком грошей не може розпочати власну справу; **Хо́че робити як голо́дний сра́ти**, вульг.-просторозм., ірон. – не хотіти працювати; бути ледачим; **Я з то́бою срать ні́коли не пі́ду** (не сяду), вульг.-просторозм., презирл. – уживається для вираження зневаги, презирства до когонебудь. Синонім: **Я з то́бою до одні́єї дірки не сця́тиму** (див. СЦЯ́ТИ); **Якби був вовк не срав, то був би барана́ пийма́в** (прислів'я), вульг.-просторозм. – кепкування з людини, яка прогавила добру нагоду; **Як дідько сра́ти по́їхав** – те саме, що **Пішо́в як за мо́ре сра́ти**.

2. Дуже боятися.

◆ **У ріжо́к сра́ти**, вульг.-просторозм. – боятися. Пор. **У ріжо́к накла́сти** (див. НАКЛА́СТИ).

Пор. ПЕРЕСРА́ТИ 2.

3. на кого, що. Зневажати когочо, що-небудь, з презирством ставитися до когось, чогось. **Да я срав на тебе, на твого брата і на його прокуратуру!** (А. Дністровий, Пацики); **Коли ти надто туманний і нетривкий для того, щоби твоя public persona змогла обіпертися об тебе і зайняти свою звичну позицію «Сру я на всіх без розбору».** Хм. Починаєш так щемливо сумувати. Дивно, не? (І. Карпа, Перламутрове порно).

◆ **Сра́ти / насра́ти в ду́шу ко́му** – псувати когочо-небудь настрої. **Ти їм шматок хліба даєш і до хліба, а воно, бидло, се́ре то́бі в ду́шу!** (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); [Літр:] <...> **І дикий сморід, цей дух гівна на вільних білих крилах Вповзав мені у серце, як гадюка, І люто в душу срав <...>** (Леся Подерв'янський, Король Літр); **Сра́ти я хоті́в з висо́кого де́рева, у ро́кі виг., на ко́го, що, вульг., лайл.** – уживається для вираження презирства, байдужості до когочо, чогочо-небудь. <...> **і срати хоті́ли б на кри́зу духо́вності і па́діння ва́лового проду́кту <...>** (С. Жадан, Дешеш Мол).

○ – римовані вислови: **Як бу́ли кому́ністи, бу́ло що́ пи́ти й ї́сти, як при́йшли де́мократи – не́має чим срати.**

Ста́ра ба́ба срала, тра́ви ся трима́ла, тра́ва ся урва́ла, ба́ба в говно́ впа́ла.

– **Се́ру ма́тері тво́єї!** – **Моя ма́ти в гробі́ та на́сере то́бі, а ти ви́лізеш на грі́б та й подзьоба́єш як бі́б.**

СРА́ТИСЯ, недок., з ким, до ко́го, на ко́го, вульг.-просторозм. – сварити когочо-небудь, лаятися з кимсь.

Пор. ПОСРА́ТИСЯ.

СРАЧ, ч., вульг.-просторозм. 1. Безлад, бруд у приміщенні. **Мовчки відпарювався**

у гарячій ванні, оклигував, сьорбаючи її борщі та супи, а оклигавши, віддячував за її янгольське терпіння і милосердя репризами, які він називав «поезами» або «віршиками», на кшталт: Приходжу додому – В хаті – срач. Жінка на дивані, В руках – Драч (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький»).

2. народн. Пронос.

3. зах., заст. Недотепа, нездара.

4. Туалет за межами будинку.

◆ Срач-папір – туалетний папір.

СРАЧКА¹, ж. Зменш.-пестл. до СРАКА. Стоїть на річці прачка, А я туку прачку хуєм під срачку! (Бандурка); Молодий параноїк з Херсона Був на диво первертна персона: Спокушав він собачок і впирав їм до срачок – За таким гівнюком плаче зона (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

◆ В срачку, зі сл. напиться, п'яний і т. ін., вульг.-просторозм. – дуже, надзвичайно, до смерті. Може, напиться в срачку? І про все забути? (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); Той заперечливо киває головою і гнівно каже, що вони готові в срачку і дуже важко розуміють те, що відбувається (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

СРАЧКА², ж., вульг.-просторозм. Пронос. Мене злегка морозить, хоча я ковтнув цілу купу таблеток, кидавав усього потрохи: чотири штуки активованого вугілля, анальгін, і навіть від срачки, бо з п'ятої ранку бігаю, як ненормальний (А. Дністровий, Пацики).

◆ Бистрий як срачка після олів'є, вульг.-просторозм., жарт. – занадто метушливий, жвавий (про людину); Бігати / бігти як на срачку – дуже метушитися, бути занадто рухливим або дуже по-

спішати; Срачку зривати, жарг. (бурс.-сем.) – обурювати, дратувати, злити кого-небудь; Срачку мати, вульг.-просторозм. – дуже поспішати; Як не срачка, то дристачка (приказка), вульг.-просторозм., жарт. – як не одна біда, то інша.

○ – у функції об'єкта образного порівняння: <...> в нього вже перші приступи Божого одкровення, в нього це як срачка, його просто розриває, і все тут <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

СРІОНДЕЛЬ, ч., вульг.-просторозм. Сідниці.

СТАДІОН, ч., жарг. (мол.), жарт. Двоє або більше ліжок, зсунутих разом для статевого злягання.

СТАНОК, ч., жарг. (крим., мол.), жарт. Сідниці, стегна жінки.

СТАРПЕР, ч., вульг.-просторозм., жарт. Чоловік похилого віку. Старий козел... Мав би знати золоте правило старперів: не годен – не берись до жінки <...> (Г. Тарасюк, Новели).

■ Від Старій пердун (див. ПЕРДУН).

СТАТИ, док. Те саме, що ВСТАТИ.

◆ Стати дубом див. ДУБ.

СТАТЬ, ж.: ◆ Протилежна стать – чоловік з жіночої точки зору або жінка – з чоловічої; Сильна стать – чоловік; Слабка стать – жінка; Третя стать, жарг.-ірон. – гомосексуаліст.

СТЕГНОБЛґДІЄ, с., згруб.-просторозм., неохвальн. Онанізм, мастурбація.

СТЕЖИНОЧКА, ч., евфем., фольк. Вагіна. Семене, Семене, вузесенька в мене... Вузесенька стежиночка на городі в мене (Українські сороміцькі пісні).

СТЕЛІТИСЯ, *недок., під кого*. Погоджуватися на статевий акт з ким-небудь (про жінку). *І стелилася гуцульська дівка під кривняка і чужинця, і лунали горами загасні стогони* (С. Процюк, Тотем).

СТІГА, *ж., арг.* Зад.

СТИРЧАК (СТОРЧАК), *ч., евфем., просторозм.* Чоловічий статевий орган. *Параско моя, Коли ласка твоя, – вистав свого ровчака Протів мого сторчка* (В. Древланський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

СТОРОНА́, *ж.*: ♦ **Ходіти / піти на сторо́ну** – справляти малу або велику нужду просто неба.

СТОРЧАК див. **СТИРЧАК**.

СТОСУ́НКИ, *мн.*: ♦ **Статеві стосунки**, *евфем.* – статевий акт.

СТОЯК, *ч., евфем., схвальн.* Статевий орган чоловіка з високою статевою потенцією. *<...> Бригадір такого стояка мав, що ним можна було гвіздки забивать!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СТОЯТИ, *недок., просторозм.* 1. *у кого*. Хто-небудь здатний до ерекції (про чоловіка). *Дарую тобі гривень, Аби у тебе стояло, як бивень. А тобі, молодій, дарую ніж – Як у нього не стоятиме, то відріж* (В. Древланський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *У тебе шо, не стоїть? – скалить він свої зуби в неприємній, тупій посмішці, ніби показує, який він нафарширований штемп, і що всім цей галіміий цирк подобається* (А. Дністровий, Пацики).

♦ **Хуй стоїть** див. **ХУЙ**.

2. *на кого*. Відчувати сексуальне бажання стосовно особи протилежної статі.

♦ – актуалізація фразеологічно зв'язаного і «еротичного» значення: *Як у хлопця стоїть, то й робота стоятиме* (прислів'я);

– *Яка різниця між злодієм і коханцем?*

– *Злодій шукає, де погано лежить, а коханець – де погано стоїть.*

Пор. СТА́ТИ.

СТОЯ́ЧИЙ, *а, е, просторозм.* Який стоїть; випрямлений, твердий (про чоловічий статевий член).

СТРИБА́ТИ, *недок., евфем.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

СТРІЖЕ́НЬ, *ч., жарг. (мол.), жарт.* Чоловічий статевий орган. *<...> його стріжень майже боляче тиснув їй на живіт <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

♦ **Ганя́ти стріжня** див. **ГАНЯ́ТИ**.

СТРИПТІ́З, *ч. 1*. Видовище, в якому повільно й еротично роздягаються.

■ 3 *англ.: strip* «роздягати себе», *tease* «дразнити».

2. Відверта розмова з ким-небудь про інтимні питання.

СТРУГА́ТИ, *недок., кого*. Запліднювати жінку, яка народжує дітей. *Дядя Федір в містечку Судак Що не робить, то зробить не так. Вже три роки підряд Він струга негряття. Що тут скажеш – мудак є мудак* (Ю. Позаяк, Українські лімерики); *<...> квасив, стругав байстріюків, брехав, держав ж вимагала достойних кадрів <...>* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

♦ **Струга́ти дітєй** – те саме, що **струга́ти**.

СТРУК, *ч., евфем., фольк.* Те саме, що **СТРУЧО́К**. *Зрана свербить голова, Упрудне – пича. А мій милий з своїм струком Прийде лем пуд вичіір* (Русинський ерос).

СТРУМЕНТ див. ІНСТРУМЕНТ.

СТРУЧОК (СТРЮЧОК), ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. *Настає певний час – і все на світі зненацька починає обертатися навколо твого стручка* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Я сіла на ліжку і відвернула ковдру. Він був голий, і стрючок у нього стирчав прямовисно, як антена* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

СТРЮЧОК див. СТРУЧОК.

СТУДІЇ, мн.: ♦ **Гендерні студії**, *евфем., жарт.* – туалет.

СТУДНИК, ч., *евфем., фольк.* Піхва.

♦ **Між яругами є студник, де б напився і мій коник** див. КОНИК.

СТУПА, ж., *евфем.* Піхва. *Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтивва, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Насцирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступа, Свічкагас, Ополонка, Криниця <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СТУПКА, ж., *евфем., фольк.* Пестл. до СТУПА. *Ой мельничко-круподерочко, Позич ступку обдирати крупки. – Моя ступка непорожня, Обдирає шляхта подорожня* (Цит. за: Виженко 2005).

СУК, ч.: ♦ **Паршіве дєрево в сук ростє**, (приказка), *жарт.* – про чоловіка з великим статевим органом.

СУКА, ж., *просторозм., лайл.* Жінка легкої поведінки; повія. *Давай, виби цю суку, діставай свого пеніса, дай їй, щоб запам'ятала, вівця, горланить Артур, хочеш, я тобі допоможу <...>*

(А. Дністровий, Пацики). // *Уживається як лайливе слово щодо жінки. Ой втрапив я літо, втрапив я весну, втрапив дівчину, як суку облесну* (Бандурка); *Артур зневажливо каже, щоб на цю суку не звертали уваги, сама доповзе додому* (А. Дністровий, Пацики).

■ **Первісно:** самка домашнього собаки або тварин з родини собачих. Зв'язок самки собаки і пса з еротикою відомий міфології і фольклору багатьох народів. Звідси – велика кількість лайливих слів і висловів, які виникли на основі цієї асоціації.

♦ **Як сука не схоче, то й пес не вскоче** (то пес не займе) (прислів'я), *народн., вульг.* – без власної волі жінки статевий акт не відбудеться.

СУНІЦІ, мн., *жарг. (бурс.-сем.).* Подружня зрада.

СУНУТИ, *недок., зах., вульг.-просторозм., заст.* Здійснювати статевий акт.

СУНУТИСЯ, *недок., зах., вульг.-просторозм., заст.* Здійснювати статевий акт.

СУРА, ж., *діял. (поліськ.), зневажл.* Розпусна жінка. *Сура! Не переймай мого чоловіка, бо коси вирву!* (Усна мова).

■ **Первісно «сміття» < біл. сур < рос. сор, пов'язане з чергуванням голосних із серу, срати.** ЕСУМ, 5, 478.

СУРЛЯТИ, *недок., вульг.-просторозм.* Справляти малу нужду.

СУСТАВ, ч., *фольк.* Чоловічий статевий орган. *А я хлопець жвавий, жвавий, Хитаються в мене жили; Не так жили, як суства, Бо межі дівками став* (Цит. за: Виженко 2005).

СУТЕНЕР, ч. Коханець повії, що живе на її кошти.

- 3 фр.: *souteneur* «той, хто живе за рахунок повії» < *soutenir* «підтримувати, утримувати».

СУФЛЬОРА, ж., зруб.-просторозм., заст. Повія.

- Слово з рос. тюремно-арештантського жаргону, датується XIX ст. Фемінатив від *суфльор* «чоловік, який вступає в орогенітальний контакт з іншим чоловіком». ЯБМ, 2, 397.

СУХАР, ч.: ♦ **Розмочити сухар**, *евфем., жарт.* – мати випадкове статеве злягання з жінкою.

СУХОДРОЧКА, ж., *вульг., зневажл.* 1. Мастурбація, онанізм або здійснення статевого акту без досягнення оргазму.

2. Втомливо нудна, неприємна, довготривала, але непродуктивна справа, заняття.

- ♦ **Суходрочка миршава**, *вульг., лайл.* – негарна і неприємна жінка. <...> *молоденька карга, яка веде цей предмет, гние на мене по страшній силі, суходрочка миршава* <...> (А. Дністровий, Пацики).

СУХТЯ, ж., *арг.* 1. Жіночий статевий орган.

2. *лайл.* Жінка.

СУХЧА, ж. Те саме, що СУХТЯ.

СУЧКА, ж., *просторозм., лайл.* Жінка легкої поведінки, повія.

- Див. СУКА.

- ♦ **Сучку чéрез каблúчку**, *жарг. (бурс.-сем.)* – уживається як відповідь на матерну лайку.

СЦИК, ч. Звуконаслідувальне слово; однокр. до СЦЯТИ. А собаки з Маківок Сцик, пердь на дівок (Українські сороміцькі пісні).

- ♦ **Сцик без пердік**, як весілля без музик див. ПЕРДІК.

СЦИКЛІВИЙ, а, е, *вульг.-просторозм.*

1. Який часто справляє малу нужду.

2. Боязкий, лякливий (про людину). <...> *якщо «воно» таке сцикливе від початку, – і в подальшому нічого хорошого не жди. Бо перед кожним статевим актом вимагатиме довідку від венеролога і розгорнутий аналіз крові* (ПіК, 2004, № 10).

СЦИКЛІННЯ, с., *вульг.-просторозм.* Сеча. Це був багатий дiм, де ніколи не смерділо помиями, не драло горло дешевим тютюном, сциклінням <...> (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні).

СЦИКОЙДА, ж., діял. (*наддніпр.*), *зневажл.* Неакуратна дівчина. О, уже й Настина сцикойда на танці прийшла (Усна мова).

СЦИКУН, ч., *вульг.-просторозм.* 1. Чоловік, який часто справляє малу нужду. 26 травня 2004 року журналісти зустрілися з колишнім головою парткомісії при Донецькому обкомі КПУ Олександром Медяником, який розбирав численні скарги на Януковича і ознайомився з матеріалами суду. Наприкінці здибанки Медяник сказав: «Якщо людина в дитинстві мочилася, то що, її все життя сцикуном draжнити?» (Поступ, 2004, № 135).

2. Боягуз. Трапляються серед студентів і «сцикуни». Тобто ті, хто уникають сексу через панічний страх перед венеричними хворобами та СНІДом <...> (ПіК, 2004, № 10).

3. Про молодого, недосвідченого чоловіка. А мужик, що їх у матері було десятки, тандичився, намагаючись іще раз зазирнути в оці очі – зовсім чисті, такі, які він знав ще кілька років тому, коли

її тендітні коліна не розставляли сцикуни <...> (О. Ульяненко, Седой); – А ти старших людей не собач, сцикун безбожний! (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

СЦИКУХА, ж., вульг.-просторозм. Жін. до СЦИКУН 1, 3.

СЦИКУШКА, ж., вульг.-просторозм. Зменш. до СЦИКУХА. – <...> Знаєш, скільки зараз коштує «сінявка» в парку? Ну? – Ну... п'ять гривень. – Гривня!!! Тринадцятирічні сцикушки за гривню віддаються без усіляких презервативів (ПіК, 2003, № 37).

СЦЮН, ч., вульг.-просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

СЦЯКИ, мн., вульг.-просторозм. 1. Сеча.

2. Поганий чай або компот.

3. Алкогольний напій поганої якості. Я відчув, що коли не вип'ю, то в якийсь момент зірвуся і завию. <...> Адже тих їхніх напоїв я пити не міг. У мене є принцип: сцяків не п'ю (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

СЦЯННЯ, с., вульг.-просторозм. Сечовипускання. От тільки в жодному разі не казати про те сцяння – вони обов'язково скористаються і тоді вже справді нікуди не випустять (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

СЦЯТИ, недок., вульг.-просторозм. 1. Справляти малу нужду; мочитися. Полюбила тракториста, Одну нічку спала – Цілий тиждень цицьки мила, Соляркою сця...а (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Опанас:] На, тіки сцять не проси (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

Пор. ПОСЦЯТИ.

■ Від праслов. *sycati, пов'язане з чергуванням голосних з ітеративом sikati; спо-

віднене з діндевр. siŋcāti «вливає», лат. siat «випускає сечу», двнім. seiñ «сеча». Пор.: днруськ. сьць (сець) «сеча», рос. сцать, біл. сцаць, пол. szczać, чеськ. scátí, нлуж. šcaś, scaś «випускати сечу». ЕСУМ, 5, 492.

◆ **Аби ти густо сцяв, а рідко срав**, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклин, адресований п'яниці або не-нажері; **Вміти сцяти на вітер**, вульг.-просторозм., жарт. – докучати комусь, наражатися на прикрість; **До однієї дірки не сцяти з ким**, вульг.-просторозм., презирл. – уживається для вираження зневаги, презирства до кого-небудь; **Сци (насцї) в очі, а він каже – «Ббжа роса» див. ОЧІ**; **Сцяти проти вітру**, вульг.-просторозм., нехвальн. – розпочинати яку-небудь зарані ризиковану, приречену на невдачу справу проти того, хто має владу, вплив; **Сцяти як корова**, вульг.-просторозм., жарт. – голосно мочитися.

2. **Боятися**. – Ну що – сциш? – про всяк перепитав у мене пахан, спинившись. – Сам сциш... – процідив я, намагаючись надати тремтячому голосу впевненості (О. Криштопа, А я й!).

◆ **Будеш (заставлю) кров'ю сцяти**, вульг.-просторозм. – уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь. – Ну, бля, якщо найду шота, то я базарю, я тебе тута поломаю, будеш кров'ю сцяти (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Сцяти компотом**, жарг. (мол.), вульг. – боятися. Тільки вікна повідкривайте, кажу їм, бо не буде чим дихати. Не сци компотом, відповідає Коновал, бере мене за руку й виводить у коридор перетерти по кілька слів (А. Дністровий, Пацики); **Сцяти по ногáх [кип'ятком]** – те саме,

що **СЦЯТИ компютом**. Я *сцяв по ногах не менше Хіппі* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); – *Нута... Але ти не сциш чомусь! Бо в тебе нервів нема і зроду-віку не було... А я тут сцю по ногах кип'ятком* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

3. Виявляти сексуальне збудження. В мене тут був друг, що мене хотів, аж сцяв, і це не заважало нам кататися на його машині... (І. Карпа, Перламутрове порно).

◆ **Вже не могли так високо сцяти**, вульг.-просторозм., жарт. – постаріти; **Сцяти** (пріскати, пісяти / попісяти(ся) і т. ін.) **кип'ятком** (окропом), вульг.-просторозм., жарт.-ірон.: а) дуже бурхливо й демонстративно захоплюватися чим-небудь. Микола відшліфував свій дар словоблуда-жіноколюб в таке довершене ораторське мистецтво, що жіноцтво – ця суперактивна більшість пробудженого електорату – просто-таки окропом пісяло від захвату (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита); Особливо кип'ятком попісявся я, коли прочитав на одних дверях третього поверху профспілок, що за «службу безпеки» відповідає Вінський (Поступ, 2005, № 274); Навіть Банзая стало не по собі;

полохливі ж англійки ладні були пісяти кип'ятком (Л. Дереш, Культ); б) те саме, що **СЦЯТИ** 3. Ти що ж – справді вважаєш, що коли у тебе – стоїть, і не зразу кінчаєш, то ти вже й князь, і жінка мусить сукати ніжками й прискати окропом, іно ти зволиш до неї доторкнутися <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); в) (на кого, що, вульг.-просторозм., зневажл.) зневажати кого-небудь, ставитися з презирством до когось, чогось.

○ – трансформація фразеологізму **сцяти кип'ятком**: А коли четверть десятка «професійних» критиків, себто людей, що гондлюють «крапками зору» на розсип, **люрають кип'ятком** на зацукрену ширінку соцреалістичного монстра, як от «літукраїнний» Кухарчук, мовляв, усіх трюкюрідних людей з вітчизняного літдіямату він би ввів до анналів історії, а «ерзац-прозаїкам» типу А. (Андруховичу) та І. (Іздрику?) по-хазяйськи б відказав сакраментальне «вас тут не стояло», я сумую в інший степ (Кг, 2003, № 2 – І. Бондар-Терещенко).

СЦЯТОНЬКИ, пестл. Те саме, що **СЦЯТИ**. Танцювала, топотіла, Поки сцятоньки схотіла (Українські жартівливі пісні).

Т

ТАБАКА, ж., фольк. 1. евфем. Жіночий статевий орган. Мала жінка дівчину, і тая дівчина ходила до пасіки і там сорочку шила. І вона сиділа собі на порозі, і їй залетіла бджола і вкусила її в табаку, між ноги (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Очевидно, результат перенесення (спочатку на жіночий орган) назви *табака* «нюхальний тютюн». ЕСУМ, 5, 498.

◆ **Попахати табаки**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. А музиці із музиці, а кухарці з сраки, Що не дала попахати музикам табаки (Коломийки Прикарпаття).

2. *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Ой старий ти, старий ти, Ой що тобі зварили?* – *Бараболі, старая, Шоб табака стояла* (Українські сороміцькі пісні).

ТАБАЧКА, ж. Пестл. до ТАБАКА 1. Ой ходив я до дівчини та й до одиначки, Стара дає їсти-пити, молода табачки (Коломийки Прикарпаття).

ТАБАЧЕНЦЯ, ж., *евфем.*, *фольк.* Те саме, що ТАБАКА 1.

ТАЛОТНИЦЯ, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

■ Від талувати «топтати, витоптувати» <тюрк. тала «терзати, роздирати, нищити» <монг. tala «грабувати». ЕСУМ, 5, 509.

ТАМАНДА, ж., *дисфем.*, *обсц.*, *вульг.-просторозм.* Тамада.

ТАРАН, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутеня – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, <...> Таран, Смолоскип* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

◆ **Брутальний таран** – те саме, що таран. *Як я смів проникати сюди своїм тупоголовим прутнем, цим брутальним тараном, який створений для руйнування варварських фортець, проривання дубових брам – сюди. У цю країну марев, у це тендітне полохливе літепло?* (Ю. Винничук, Обід).

ТАРАХНУТИ, *док.*, *кого*, *згруб.-просторозм.* Грубо здійснити статевий акт з ким-небудь. *Ой то, мамо, тарах, тарах, що в червоних штанах. Ой то мене тарахнув, що в червоних штанах був* (Коломийки Прикарпаття).

ТАСКАТИСЯ, *недок.* Те саме, що ТЯГАТИСЯ.

ТАЯ, *займ.*, ж., *евфем.*, *просторозм.* Жіночий статевий орган. *Ішов медвідь, Здибав бабу, Роздер тую, встромив лабу* (Українські сороміцькі пісні).

◆ **Тая золотая**, *евфем.*, *фольк.* – те саме, що тая. *Ой просив у дружки дружба тої потрушки, А молодий в молоді тої золоті* (Коломийки Прикарпаття).

ТВЕРДОЛОбИЙ, у ролі ім., ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутеня – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач, <...> Пхач, Твердолобий <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ТЕ, *займ.*, с., *евфем.*, *просторозм.* 1. Чоловічий або жіночий статевий орган.

◆ **Те, з чого вода тече**, *евфем.*, *фольк.* – жіночий статевий орган. – *Ой, Маріко, дай ми того, Што ти тече вода з нього* (Русинський ерос). Синонім: **Тіло**, з якого вода дзюркоче (див. **ТІЛО**); **Те, що сцит**, *жарг.* (*бурс.-сем.*) – чоловічий або жіночий статевий орган.

2. Секс, статеве життя.

◆ **Всього треба вчитися, а того – ні** (прислів'я) – про статевий акт, який є природною функцією організму; **До того, під час того і після того**, *евфем.*, *просторозм.*, *жарт.-ірон.* – до, під час і після здійснення статевого акту. **З жінкою повинно бути приємно до того, під час того і не гидко після того** (О. Отченко, Думки про все); **Те робити** – здійснювати статевий акт; **Якби то гріх був, то того б попi не робили** (прислів'я), *жарт.* – про «плотський», з церковного погляду, гріх злягання.

ТЕАТР, ч.: ◆ **Йоперний театр** (балет), у ролі виг., *евфем.*, *жарг.* (мол.), *лайл.* –

вислів, який замінює лайку **Йбб твою мать** (див. МАТЬ).

ТЕЄ, займ., с., евфем., просторозм. 1. Те саме, що **ТЕ 1**. *Один хлопець просив у дівчини тее* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ **Слабовата на тее**, фольк. – те саме, що **Слаба на передок** (див. ПЕРЕДІОК). *Ти на вроду красовата, Так кажу чи не, А на тее слабовата, Так кажу чи не* (Весільна пісня).

2. Те саме, що **ТЕ 2**. *Солдат недовго думавши почав підлабузнюватися до баби на щот тее* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Слухайте, а скажіть мені таки по правді. Ви вже мою Лідку тее?* (Ю. Винничук, Обід).

◆ **Робити тую роботу** див. РОБІТИ.

ТЕЛІПОН, ч., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ТЕРОРІСТ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. – *Нічого собі прутик! Це цілий терорист, а не прутик* (М. Матіос, Бульварний роман).

ТЄРТИ, недок., кого, кому, фольк., просторозм. Здійснювати статевий акт. *Один кацап снохач зліз на сноху (невістку) і ну їй терти* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Картопельку терти – Гречаники їсти; Дівчиноньці терти – Як на небо злізти!* (загадка про коїтус. Цит. за: Виженко 2005).

◆ **Тєрти крупи (мак) [на животі]** ким, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Там-то круподерник, На животі крупи тре, А мірочки не бере* (Українські сороміцькі пісні); *Оженився біснுவатий, Та взяв собі жінку яку; Припер її до припичка, Та й тре нею маку* (Бандурка); **Тєрти коноплі** див. КОНОПЛІ.

ТЄРТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ТЕСТІКУЛИ, мн. Чоловічі статеві залози. <..> *зараз у їхньому середовищі пристижно повторювати <..>, що слово поет не має жіночого роду, у зв'язку з чим я, старий збоченець, уявляю всю цю бабноту з добрячими пенісами й – головне – тестикулами у відповідному місці* (Ю. Андрухович, Московіада).

■ Від лат. *testiculus* «яечка».

ТЄТА, ж.: ◆ **Тєта з Амєрики**, евфем., зах. – менструація.

■ Пор.: у британському сленгу вислів *to have (to see) an aunt from Reading*, що передає значення «менструація» і заснований на грі *aunt* «тітка», *Reading* «місто в околицях Лондона» та *red* «червоний (колір менструації)».

Пор.: **ТЬОТКА**, **ЦЬОТКА**.

ТЄЩА, ж.: ◆ **Загальносєлицна тєща**, народн., ірон. – мати дівчини з непристойною поведінкою.

ТЄЧКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Менструація.

ТІКАЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *У весняних іграх знаходимо легенький натяк на фалоса у грі «Тикало», де одна дівчина кидає тихенько паличку в пелену котрійсь дівчині, а інша дівчина повинна одгадувати* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: паличка.

ТІКАТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *А дід бабуга тикав-тикав, Аж із баби киндох випав* (Українські сороміцькі пісні); *Присватали одну дівчину. Вона, бідна, сидить і думає, як це я буду зі своїм*

чоловіком спати, звідкіля це він буде мене тикати – чи спереду, чи ззаду? Якщо спереду, то ноги заважатимуть (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

- Первісно: утикати тички, ставити віхи. У словнику П. Білецького-Носенка тикати «тягатися, упадати за жінками». Б–Н, 351.

ТІКАТИСЯ, *недок., просторозм.* Здійснювати статевий акт; злягатися.

ТІНДИ-РІНДИ, *виг.: ♦Тинди-рінди в кожушанці, жарг. (бурс.-сем.)* – жіночий статевий орган.

- Первісно слово *тинди-рінди* уживалось на позначення пустої балаканини.

ТИНДІРЛИЧКА, *ж., народн., жарт.* Жіночий статевий орган.

ТІРЛИК, *ч., народн.* Чоловічий статевий орган. А я тому тирлику тиндирлички дала (Усна мова).

ТІСНУТИ, *недок., кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт з жінкою. Посідали під смереков, зробили снідані. Ой яке то сніданічко та смачне, та пишне, Виліз гуцул на гуцулку та й тисне, та й тисне (Цит. за: Лесюк 2007).

ТИЦЬ-ПИЗДІЦЬ, *виг., вульг.-просторозм.* Уживається для вираження незадоволення, обурення, здивування. Тиць-пиздиць, – несподівано відреагував на це Пепа і пирхнув над своєю тарілкою (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

- ♦ **Тиць-пиздів** у копанку раком, *народн., вульг., ірон.-зневажл.* – уживається як репліка на чиєсь недоречне висловлювання.

ТИЧІНА, *ж., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. Ой Марусю, не ховайся, не ховайся, Вже сьогодні ти не будеш

дівчиною, Бо до тебе прийде бугай і сколе тичиною (В. Древянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

- Первісно: палиця, кілок, увіткнутий у землю (для витких рослин). Як жердина (зрубане й очищене дерево), якій поклонялись язичники, співвідноситься з символом Світового дерева. Маковский 1996: 387.

Див. коментар до ДУБ.

ТИЧИТИ, *недок., евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Їбалася соя, На припічку стоя. Дивися ти, сичу, Чи приємно я тичу? (Бандурка).

ТІЛО, *с. 1.* Тіло людини як інструмент сексуального бажання і чуттєвої насолоди. <...> до тебе прийшла поетка, одна з тих молодих поеток, що завжди перед тим, як вручити тіло, вручають вам конспект із власними віршами <...> (Іздрик, Воццек).

- ♦ **Брати / взяти тіло**, *евфем.* – здійснювати статевий акт з жінкою. <...> це якраз те, що мені тоді було потрібно: мати поруч тепле й покірне тіло і брати його, коли заманеться (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); А далі почалося любовне божевілля: Андрій повністю розпоряджався Дзвінчиним тілом, коли хотів входив туди, коли хотів брав його безцеремонно, наливаючи спермою (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); **Віддати тіло кому**, *евфем.* – погодитися на статевий акт з ким-небудь (про дівчину, жінку). І після многаз літа Ти своє тіло віддала Тому, для кого довго так Свою дівочість берегла (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: Мертвий півень); **Входити / ввійти (увійти) в тіло**, *евфем.* – починати статевий акт (стосовно

чоловіка). *Та ніхто не впав до ніг, Не ввійшов у тіло* (Іздрик – Гендер, ерос, порно); **Грішне тіло закортіло**, *евфем., народн.* – з'явився сексуальний потяг до особи протилежної статі. ■ І. Франко у ГРНП потрактує як «бажання зазвичай чоловіка до жінки»; **Не словом, а тілом**, *дисфем., жарт.* – уживається як натяк на статево близькість. ■ Замість *не словом, а ділом*. Вислів функціонував як жартівливе перекинуття лозунгу блоку В. Ющенка «Наша Україна» «Не словом, а ділом» під час президентської виборчої кампанії 2004 року; **Продавати тіло**, *евфем., публ. або книжн., несхвальн.* – займатися проституцією. <...> *є люди, які живуть, продаючи тіло, є ті, що живуть, продаючи мозок, а є ті, що продають почуття і себе <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді); **Тіло до тіла**, *евфем., народн.* – статевий акт; **Тіло хоче / схотіло (скортіло) тіла**, *евфем.* – з'являється сексуальний потяг до особи протилежної статі. *Чи заплющені душі пестять навпомацки, чи однаково їм, чиє тіло скортіло тіла, І чи є в тому тілі хоч стілечки ніжності?* (Л. Костенко, Берестечко); **Торгувати своїм тілом** – займатися проституцією. Пор. **Продавати тіло**.

2. Статевий орган чоловіка або жінки.

◆ **Грішне тіло**, *евфем., народн.* – статевий орган чоловіка. – *Тобі добре? Пенелопа була дещо здивована. Зазвичай він таким не цікавився. <...> – Добре, – сказала вона і вперше в житті подивилася на чоловікове грішне тіло* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані); **Грішним тілом**, *дисфем., жарт.* – треба признатися, немає потреби приховувати. ■ Замість

грішним ділом; Грішним тілом світити, евфем., народн. – мати дірявий одяг; **Знаходити (шукати) / знайти пригоди на різні частини тіла**, *евфем.* – необережно поводитися, втягуючись у ризиковані справи. *Весела така дівчинка, яка на порожньому місці примудрялася знайти пригоди на різні частини тіла <...>* (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); **Тіло, з якого вода дзюркоче**, *евфем., фольк.* – статевий орган жінки. *А ти хочеш того тіла, звідки вода дзюркотіла* (Коломийки Прикарпаття).

ТІЧКА, *ж. 1. ірон.* Період підвищеної статевої збудженості у жінок.

■ **Первісно**: період статевої активності у самиць ссавців.

2. *евфем.* Груповий секс. *Увечері [дивимося] – кіно про монстрів, а вночі – оту закордонну гидоту, коли дівки й мужики всі на купі... Як тічка* (Г. Тарасюк, Новели).

■ **Первісно**: згряя собак із сукою або згряя вовків з вовчицею.

ТОБАРНО, *с., діял.* Чоловічий статевий орган. – *Позаманював з усього кутка детлашню, виманюєш у них яйця та ще й тобарно своє їм показуєш, хвалячись, що воно в тебе велике <...>* (В. Скуратівський, Жеребець).

ТОВА́Р, *ч.: ◆ Живий товар, жрм.* – повія або будь-яка жінка, яку схиляють (примушують) до проституції.

ТОВКА́НИК, *ч., евфем.* Чоловічий статевий орган.

ТОВКА́Ч, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. *Товкачики дубовії, сосновії Сім літ они валялись, Поки ступки діждались* (Цит. за: Виженко 2005).

ТОВКАЧКА, ж. Те саме, що **ТОВКАЧ**. Тим часом прутень в Андрія збільшився і зробився схожий на товкачку, якою ото затовкують сало (Ю. Ключ, Біс в ребро).

ТОВКТИ, недок., кого, фольк., просторозм. Здійснювати статевий акт. Прийди, серце, уночі, – Будем товкти на печі, Прийди, серце, у пору – Будем товкти на полу, Прийди, серце, вранці – Будем товкти на лавці, Будем, будем, будем Товкти обоє (Бандурка); А в міжчассі я знову товчу свою «швидку допомогу», їй вже під сорок, вона без претензій на одруження, у неї дорослі діти (Ю. Покальчук, Заборонені ігри); Без пестощів і поцілунків увігнався в неї, мов роз'юшений бик, і почав товкти з таким завзяттям, начеб поклав за мету розчавити дівчину (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

Пор. **ВІТОВКТИ**.

♦ **Товкти перець** див. **ПЕРЕЦЬ**; **Товкти про́со** див. **ПРОСО**; **Товкти пшоно́**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт; **Товкти у ступі мак**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт.

ТОЙ, займ., ч., евфем., народн. Чоловічий статевий орган. *Щаблями розкоші мчи-мо ми, і той веде нас у світи. І тут лунають хмароломи, Їх чуємо лиш я і ти* (Лель, 1997, № 2–3); *Аби вам так життя пливло, Як Вісла до Гданська! Аби вам так Той стояв, Як піка уланська!* (Тост).

♦ **Той, що між нога́ми** – статевий орган чоловіка; **Той, що висіть (встає, на «х» починається)** – чоловічий статевий орган.

ТОНКОХУ́Й, а, е. Статеві немічний через фізичне виснаження (про чоловіка). *Ни опстало хлопа в селі – Лем самі же-*

бракы, Хромі, Сліні, тонкохуї, Ги восени раки (Русинський ерос).

ТОПТА́ТИ, недок., кого, евфем., фольк., просторозм. Здійснювати статевий акт. *Ой топтав же, топтав да і запечатав, Щоб нашої Уляноньки ніхто не посватав* (Цит. за: Виженко 2005); *Сиділа б у цьому крісличку його городська жіночка в завивці та перстенцях, а він і далі б топтав по фермах та лісосмугах молодих репанок, що попідростали у колгоспному раю <...>* (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря).

■ Первісно: запліднювати курей, спарюватися з курми (про півня).

Пор. **ПОТОПТА́ТИ**.

ТО́РБА, ж., розм. 1. Жінка легкої поведінки.

2. діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що **КАЛІТКА**.

ТОРБІ́НКА, ж., народн. Шкірно-м'язове утворення – мішечок, де містяться чоловічі статеві органи.

Синонім: **КАЛІТКА**.

ТО́РБОЧКА, ж. Те саме, що **ТОРБІ́НКА**.

ТО́РКАТИ, недок., **ТО́РКНУТИ**, док., а та кож однокр., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой си сирівець Та криши опеньки, А дід бабу торка ззаду, І діти раденькі* (Лель, 1994, № 5). *А та грудка невеличка, Я її не їла. Як ми торкнув навстоячки, Мало не зомліла; Ой ти, стара, стружи моркву, А я прийду та й си торкну* (Українські сороміцькі пісні).

ТО́РКНУТИ див. **ТО́РКАТИ**.

ТОРПЕ́ДА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ **Полірувати торпеду:** а) здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Ця мантелена ще кілька разів приходила до мене посеред дня, і я добряче полірував у її розкішному тілі свою торпеду* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); б) мастурбувати; в) *(наказ. сп.)* уживається як неvvічлива відмова чоловікові у статевому акті (з мови жінок).

ТОТО, займ. Те саме, що ТЕ.

◆ **Десь підбшва витреться, а тото ні** (приказка), жарт. – про жіночу вагіну.

ТОЧКА, ж.: ◆ **П'ята точка**, евфем., жарт. – зад, сідниці.

ТРАЛІ-ВАЛІ, невідм., у ролі ім., жарг. (мол.). Менструація.

ТРАНДА, ж., фольк. Жіночий статевий орган. *Снохач закотив юбку і тіко хотів узятися за транду, подержатися та як цапне за хуяку і рукою не обхватить!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Можливо, від *трандифиль*.

Див. ТРОЯНДА.

ТРАХ, ч., жарг. (мол.). Статевий акт. <...> який-небудь безкінечний трах із сестрами-жалібницями та відповідальними політпрацівницями (ок, із політпрацівницями, ясна річ, нічого такого за Володимиром Миколайовичем, здається, не спостерігалось) <...> (С. Жадан, *Apaghy in the UKR*); <...> секс – це коли ви трахаєтесь, і ти після цього хочеш, аби вона якомога скоріше пішла. А любов, відповідно, – це коли ви трахаєтесь, і після траху ти хочеш, аби вона якомога надовше залишилась (С. Жадан, *Власник найкращого клубу для геїв*).

ТРАХАЛКА, ч., жарг. (мол.). Секс, статеве життя.

◆ **Трахалка на колесах**, жарг. (авт.) – легковий автомобіль. *Деякі мої знайомі-приятелі, котрі мають тачки, вважають, що вони володіють трахалками на колесах, перетрахали в них всіх львівських курвів* (В. Неборак, *Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»*).

ТРАХАЛЬ, ч., жарг. (мол.), жарт., не-схвальн. Ловелас, чоловік з великою статевою потенцією. *Такі бабки викидала, аби купити собі молодого трахалю* (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*).

ТРАХАЛЬНИК (ТРАХАЛЬЩИК), ч., жарг. (мол.). Те саме, що ТРАХАЛЬ. – *Не правда, мабуть посварилась із тим своїм кудлатим трахальником?* (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*); – *Ти просто механічний апельсин. Ти вічний трахальщик. Ти не знаєш, що таке любов* (Ю. Винничук, *Весняні ігри в осінніх садах*).

ТРАХАЛЬЩИК див. ТРАХАЛЬНИК.

ТРАХАНІЙ, а, е, евфем., жарг. (мол.). 1. З яким здійснили статевий акт.

2. лайл. Огидний; негідний. <...> раз він сам увіпхав туди [у рекламний ролик] тих траханих бобрів, то хай сам звідти й витягує (С. Жадан, *Біг Мак*); *Трахані екзистенціалісти – концептуалісти!* (О. Ульяненко, *Вогненне око*).

ТРАХАНІНА, ж., вульг.-просторозм. Статевий акт; злягання. <...> припускається, що для «доброї траханини» їй потрібен «чоловік, який її бере», що є небезпечно близько до традиційних пояснень згвалтувань <...> (Всередині й назовні, 2004, 57).

ТРАХАННЯ, с. 1. вульг.-просторозм. Те саме, що ТРАХАНІНА. <...> кретин я дванадцятковий, квазімодо кохання,

лицар для серенад, а не для трахання (С. Процюк, Love story).

2. *жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Зайняття якою-небудь копіткою справою, яке вимагає напруження сил.

ТРАХАТИ, *недок., ТРАХНУТИ, ТРАХОНУТИ*, *док., також однокр. або підсил., евфем., вульг.-просторозм.* 1. *кого.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь. – *Трахати безперестанку, хоч би й королеву, нецікаво: приїдаються і вельможні пані, і ясночолі, і вирлоокі <...> (А. Морговський, Фіфті-фіфті); – Ти що, вже і сестру свою трахати почав? – спитала Віра <...> (Ю. Винничук, Обід); Підцепила чергового мальчіка і принципово його не трахнула. Настрій не той був (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Невже не діждешся ти ранку? Та трахну, трахну на світанку! (Лель, 1998, № 4); Отой мене трахнів, Що в червоних штанях був. Іще маю надію, що трахне в неділю (Фольклор).*

- ♦ **Трахала б тебе рота національних гвардійців**, *у ролі виг., лайл.* – уживається як проклин, адресований дівчині, жінці; **Трахати в усі дірки див. ДІРКА; Трахнути по самі бакенбарди** (*на повну шийшку, по самі помідори*), *кого, жарг. (мол.)* – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; **Щоб тебе (його) кожного дня в жопу трахали**, *у ролі виг., лайл.* – уживається як недобррозичливе побажання, проклин, адресований чоловікові.

2. *кого, жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Фізично й морально виснажувати кого-небудь; знущатися з когось. *А ми, дурні і нещасні, завжди мудохаємося, ніби кури на смітнику, у своєму минулому, скиглимо, що нам влаштовують голодомори, масові репресії, геноцид, переслідування, тра-*

хачуть по повній програмі (А. Дністровий, Патетичний блуд).

3. *що, жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Намагатися поладити який-небудь прилад, механізм і т. ін. *Трахати комп'ютер.*
4. *тільки док.* Випити спиртного.

ТРАХАТИСЯ, *недок., ТРАХНУТИСЯ*, *док., з ким.* 1. *евфем., вульг.-просторозм.* Вступати у статевий контакт, здійснювати статевий акт з кимсь. <...> *чи то я так влаштована, чи то моє «гостро трагічне світовідчуття», як антена комашиного вусика, всюди виловлює запах горя, і я кречучи повзу на нього, замість весело трахатися з молодим здоровим бичечком <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); Що ж, з одного боку, без неї буде трохи тяжко в плані фізіологічному, трахається вона дуже добре, щодо легких збочень не комплексує <...> (В. Кожелянко, Чайна ейфорія); – Ти мені дуже сподобався, і я пропоную тобі зі мною трахнутись (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Правду кажучи, я хотів з нею трахнутись, але не тут, де було повно підглядачів (А. Мухарський, Попса для еліти).*

- ♦ **Трахатися в усі дірки див. ДІРКА.**

2. *жарг. (мол.), жарт.-ірон.* Займатися якою-небудь копіткою справою, яка вимагає напруження сил. *Реальність Альми така ж аксіоматична, як і сон, що приснився вам, ліг на папір, на полотно, на музику. Спробуй згадати сон. Ми живемо цим сном, але боїмося, щоб він таки не став реальністю. Краще нехай трахається в наших головах (О. Ульяновенко, Ангели помсти).*

ТРАХІ-ТРАХІ, *невідм., у ролі дієсл.* Те саме, що **ТРАХАТИСЯ**.

ТРАХКАТИСЯ, *недок., вульг.-просторозм.*

Те саме, що ТРАХАТИСЯ. *Все було б добре, якби не згадка про СНД, бо у Максима на мить майнуло в голові, що ось він трахався зараз без презерватива <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ТРАХНУТИ *див. ТРАХАТИ.*

ТРАХНУТИЙ, а, е, *вульг.-просторозм.* 1. З яким здійснили статевий акт. – *А я вже п'яна в дим, тричі трахнута власним продюсером, проте теж весела і щаслива* (А. Мухарський, Попса для еліти).

2. *лайл.* Нікчемний, ненормальний або дивний (про людину).

♦ **Трахнутий в голову** – божевільний, ненормальний. *Теж мені новини. Трахнутий у голову правдоборець. У наркоманів це все умовності* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

✧ – метафоричне переосмислення: *Моя віра в доброту і порядність трахнута як сирітка* (В. Цибулько, Ангели і тексти).

ТРАХНУТИСЯ *див. ТРАХАТИСЯ.*

ТРАХОДРОМ, ч., *жарг. (мол.).* Місце, де зазвичай здійснюють статевий акт.

ТРАХОНУТИ *див. ТРАХАТИ.*

ТРАХТЕР, ч.: ♦ **Чотирибальний землетрус** за шкалою Трахтера, *евфем., жарг.* – статевий акт, злягання з великою інтенсивністю, шумовими ефектами і т. ін.

ТРАХ-ТРАХ, ч. Те саме, що ТРАХ.

ТРАЧ, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – *Я ті прочитаю. Прутьє – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас <...>, Одноокий, Волохач, <...> Безрукий, Трач <...>* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ **Трач** – пиляр «той, хто пиляє що-небудь пилкою; пилка для двох».

ТРЕБА: ♦ **Посилати / послати куді треба кого** – висловлювати кому-небудь у досити різкій формі своє незадоволення, небажання спілкуватися; лягтися з кимсь.

ТРИНЯ, ж., *зах. (львів.), просторозм.* Те саме, що ТРІПЕР.

ТРИПÁК, ч., *вульг.-просторозм.* Трипер, гонорея. – *У неї трипак!* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

■ У рос. мові *трепак* утворене каламбурною контамінацією слів *триппер* і *трепак* «російський народний танок з припотпуванням». СРБ 2003: 327.

ТРІПЕЛЬ, ч., *зах. (львів.), просторозм.* Те саме, що ТРІПЕР.

ТРІПЕР (ТРІПЕР), ч., *просторозм.* Гонорея. [Іван Опанасович:] *Ха, та воно можна, але ж у цих блядєй, я думаю, і тріпер є <...>* (Лесь Подєрв'янський, Остановись, мгновєньє).

■ З нім.: *Tripper* «тріпер» < *trippen* «капати, текти» < двнім. *troplo* «крапля». Горбач 2006: 487; ЕСУМ, 5, 640:

♦ **Треба як зайцю трипер**, *згруб.-просторозм., ірон.* – зовсім не треба; **Трип-дà-ча** (трипер-дàча), *жарг. (крим., мол.), жарг.-ірон.* – шкірно-венерологічна лікарня закритого типу.

ТРИПЕРЕНОСЕЦЬ. 1. ч., *жарг. (мол.), ірон.* Хворий на трипер. <...> *Чапай показав йому, як, але строго наказав із колиби не пити, мовляв, негігієнічно, ти б мовчав уже, – каже йому Собака, – трипереносець хрінів <...>* (С. Жадан, Дєпєш Мод).

2. *мн. трипереносці, дисфем., ірон.-зне-важл.* Назва роману О. Гончара «Прапороносці». Ти послухай, Тосю, прежде чим говорить: тута недавно позбиралися умніки й балакали про свою літературу. Не про цих «Трипереносців» чи «Прапороносців», ні. А про таку, якої нема (Б. Жолдак, Топінабур, сину).

ТРИПЕРНИЙ, а, е: ♦ *Піпéтка (ропу́ха) триперна, лайл.* – дівчина легкої поведінки. <...> молоденька карга <...> гние на мене по страшній силі, <...> піпéтка триперна (А. Дністровий, Пацики); Бля, да ти – ропуха триперна! – встигаю крикнути їй у слухавку <...> (А. Дністровий, Пацики).

ТРИПЕР див. ТРИПЕР.

ТРИСНУТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт з жінкою.

ТРИЩИНА, ж., зруб.-просторозм. Жіночий статевий орган.

ТРОЯНДА, ж., евфем. Вульва. <...> сміялася у відповідь на домагання – укотре! – спокусити мою троянду, розпашілу від ситості й багатства, як попова жінка (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Троянда – символ жіночого лона в мистецтві. Пуп'янок, який не розпустився, символізує незайманість, цнотливість.

♦ **Діка троянда** – те саме, що троянда. Усі скипілі й застигли в моєму тілі бажання вирвалися на волю, немовби вода із великої загати, як тільки гострий ніж різко зрізав жмут волосся поміж зів'ялих моїх ніг, ніби й справді стесав стебло дикої троянди <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ТРУДІВНИЦЯ, ж.: ♦ **Трудівниця секс-фронту**, публ., жарт.-ірон. Повія.

ТРУСІ, *мн.*: ♦ **Аж з трусів виска́кує, просторозм., жарт.** – дуже хоче злягання (про жінку, охоплену статевою хіттю); **Аж трусі мо́крі у кого, просторозм., жарт.**: а) хто-небудь дуже боїться. – Я просто боюся, дорога! Я боюся так, що у мене труси мо́крі, – визвірилася Стасі (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні); б) те саме, що **Аж з трусів виска́кує; Голова́ в трусі па́дає у кого, просторозм., жарт.** – хто-небудь відчуває втому, виснаження, сильне бажання спати; **Не шубу в трусі за́пихати, просторозм., жарт.** – уживається для підкреслення великої складності чого-небудь. Це вам не шубу в труси за́пихати; **Трусі намо́чити, просторозм., жарт.** – дуже злякатися. «Не лякай, вона труси намо́чить» (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

○ – мовна гра (омонімія): Як не трусі, а остання крапля – в трусі (про особливості сечовипускання у чоловіків) (Миський фольклор).

ТРЯПОЧКА, ж.: ♦ **В тряпочку, евфем.** – з перерваним статевим актом.

ТУБЗАСА́ДА, ж. Те саме, що ТУ́БЗИК.

ТУ́БЗИК, ч., жарг. (шк.). Туалет.

ТУДІ: ♦ **Туди твою́ мать, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл., жарт.-ірон.** – те саме, що **Йоб твою́ мать** (див. МАТЬ); **Туди́ його́ наліво** – те саме, що **Туди́ твою́ мать!** – А який же воно прапорщик та вже скине оту червону ганчірку, туди́ його́ наліво, а? <...> (П. Вольвач, Кляса); **Туди́ його́ перетуди́ (так), у ролі виг., евфем., просторозм., лайл.** – уживається для вираження обурення, роздратування і т. ін.

ТУЖЛІВА, ж., евфем. Піхва. Король за-смівся і зачав читати імена піхви: –

Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Життє гаремноє).

ТУЛІТИСЯ, *недок., коло кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт. *Ци я тобі не казала, файний мій Іване, Не туйлийся коло мене, бо буде погано! А ти мене не послухав, добре-с притуливісі, Тепер мене не питайсі, де Гаврило вживівсі (Цит. за: Лесюк 2007).*

ТУХА, *ж., арг.* Жіночий статевий орган.

ТУХЕС, *ч. 1. жарг., вульг.* Сідниці.

2. Жіноче тіло.

■ Наближення з туша.

ТХОРІТЬ, *недок., евфем., діал. (наддніпр.).* Псувати повітря газами з кишечника. *Не тхори у хаті! (Усна мова).*

ТЬОТКА, *ж., евфем., зах.* Менструація.

ТЬОТЯ, *ж.: ♦ Приїхала тьотя з Краснодара, жарг. (мол.), жарт.* – настала менструація; *ТЬотя Ася, жарг. (мол.), жарт.* – менструація; *Червона тьотя, жарг. (мол.), жарт.* – менструація.

ТЮНДЯ, *ж.* Жіночий статевий орган. *Трохи мені гарман Тюнді не вирвав!.. (Укр. раїнські сороміцькі пісні).*

ТЮТЯ, *ж., арг.* Чоловічий статевий орган.

ТЯГАЙЛО, *ч., діал. (наддніпр.), зневажл.* Чоловік (хлопець) розпусної поведінки.

ТЯГАНІНА, *ж., діал. (наддніпр.), зневажл.* Жінка розпусної поведінки.

ТЯГАННЯ, *с., просторозм.* Розпусна поведінка. *Що в такому разі мав би зарахувати святий Петро до активу Сосюри Володимир Миколайовича? Оце його тягання із сестрами-жалібницями по санітарних вагонах? Навряд чи (С. Жадан, Anarchy in the UKR).*

ТЯГАТИ, *недок., ТЯГНУТИ*, *док., кого, просторозм.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ТЯГАТИСЯ, *недок., просторозм.* Вести аморальний спосіб життя, мати інтимні стосунки з ким-небудь; волочитися. – *Ви, мами, знавши отаку нецноту, чого тоді ж не розлучили їх? – Щоб у заміжніх погубив підметки? ...Чи щоб пішов до Таці Кисломедки, котра тягалась бозна-де і з ким! (Л. Костенко, Маруся Чурай).*

ТЯГНУТИ *див. ТЯГАТИ.*

У

УВИХАТИСЯ *див. УВІХУВАТИСЯ.*

УВІХУВАТИСЯ, *недок., УВИХАТИСЯ*, *док., біля кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт з жінкою. *Відправила чоловіка калину ламати, Взяла хлопця за рученьку, завела до хати. Та й дивиться у віконце, старого не видно, Увихайся,*

мій миленький, коло мене швидко (Українська народна творчість).

УВІЙТИ *див. ВВІЙТИ.*

УВІХОДИТИ *див. ВХОДИТИ.*

УДАРИТИ, *док., жарг. (крим.), кого.* Здійснити статевий акт.

УЗНУТИ, *док., кого, діал. (гуц.).* Здійснити статевий акт.

- ◆ **Узнй менé, у ролі виг., діял. (гуц.), вульг.-просторозм., презирл.** – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь.

УЕБАТИ, док., кого, обсц. Здійснити ставтевий акт з ким-небудь. *Гуй, дівкы тко без роботы Йдыть робити в куперай: Там напоят, нагодувуть, А ци й уебуть каммай! (Русинський ерос).*

УІБАТИ див. УЙОБУВАТИ.

УЙОБИЩЕ, с., обсц., згруб., лайл. Те саме, що УЙОБОК.

УЙОБОК, ч., обсц., згруб., лайл. 1. Людина, дії якої викликають осуд, роздратування, обурення. *І кожна воша дає оцінки, як той жлоб в заводській їдальні <...>. Уйобки (П. Вольвач, Кляса); <...> я уявляю собі, що зі мною було б, якби я був яким-небудь невірноваженим уйобком, зі схильністю до істерик і параної <...> (С. Жадан, Біг Мак); Нещодавно кілька уйобків приїхали до мого будинку і без найменшого приводу покалічили клени, що ростуть просто перед моїми вікнами (О. Соловей, Танок, який виконують всі дівчатка).*

2. Нікчемна, погана людина; нікчема. *<...> ну що, уйобки, кричить хтось із них, давайте, підходьте... (С. Жадан, Біг Мак); Зараз усі сидять на дешевій барбітурі. Люмінал приносять контужені уйобки за досить помірну ціну (О. Ульяненко, Ангели помсти).*
3. Мерзотна, підла людина.
4. Негарний, з відразливою зовнішністю чоловік.

УЙОБУВАТИ, недок., УІБАТИ, док. 1. кого. Втомлювати кого-небудь інтенсивним ставтевим актом.

2. Ити звідкись. [Савва Морозов:] *Пиздять, шо ти пророк, – пророчествуй,*

шо знаєш, Або уйобуй! Шось одно із двух (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); <...> а другий підар вошивий кинув свого кента і уїбав <...> (А. Дністровий, Пацики).

УКАЦАТЬ див. УКАЦУВАТЬ.

УКАЦУВАТЬ, недок., УКАЦАТЬ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Забруднювати випорожненнями.

УКОЇТИСЯ, док., евфем., просторозм. Те саме, що УПІСЯТИСЯ (про дітей).

УЛЇОРИТИСЯ, док., евфем., просторозм. Те саме, що УПІСЯТИСЯ.

УНІТАЗ, ч.: ◆ Давати клятву унітазу, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – блювати; **Крішка унітаза, жарг. (мол.), жарт.-ірон.** – широка пласка кепка; **Лякати унітаз** – те саме, що **Давати клятву унітазу. <...> Васько Мейдик, зачинившись в туалеті, «лякав унітаза», звільняючи шлунок від смердоти, якою його пригощали петеушники з сусіднього гуртожитку <...> (В. Врублевський, Замах на генсека); **Обійматися з унітазом, жарг. (мол.), жарт.-ірон.** – блювати, перебуваючи у стані сильного алкогольного сп'яніння; **Працювати на унітаз, жрм.** – витрачати усі зароблені гроші на продукти харчування. Синонім: **Працювати на череві; Прожити, як в унітаз спустити, згруб.-просторозм.** – змарнувати життя, яке швидко проминуло і було позбавлене яскравих вражень, спогадів. *П'ятдесят років прожила – як в унітаз спустила (Усна мова); Унітаз з'їдає / з'їв гробіші – те саме, що Працювати на унітаз. Грошей майже не було ніколи, а їхню левову пайку з'їли речі та унітаз <...> (С. Процюк, Тотем); Спустітися в***

уніта́з, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – виблюватися (про їжу). У результаті кулінарні старання Анечки спустилися в унітаз, не встигнувши перетравитися в шлунку рудого практиканта (А. Кокотюха, Нейтральна територія); **Чолові́кі**, як уніта́зи (громадські туалети): або зайняті, або засрані – згруб.-просторозм. Мужчина може бути або одруженим, або таким нікчемним, що не становить жодного інтересу ні для кого (з мови жінок). На прощання вона сказала мені комплімент: – Чолові́ки, як унітази: або зайняті, або засрані. Ти, на жаль, зайнятий (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

УПІЗДЕНЬ, ч., обсц., згруб. Чоловік кремезної статури; здоровань. Джек представляє собою здоровенного упіздня у піджаку, штаних, чоботах, але з собакою головою (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

УПІЗДИТИ, док., обсц. 1. по кому, чому. Ударити по кому, чому-небудь. [Сука:] Вони [студенти-першокурсники красиві] із нами шуткувати хочуть, А ти ломакою упіздила по ним!.. (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. кого. Убити кого-небудь. [Гамлет (потихеньку починає тверезитись):] Ітогі падведьом: упіздив тата <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

УПІСЯНИЙ, а, е: ♦ Бігати як упісяня миша (упісяний таракан), просторозм., жарт.-ірон. – відчувати сильний переляк.

УСІ-ПҀСІ, невідм., у ролі ім., евфем. Статевий акт; злягання. <...> пацани за стільки часу вже просікли, що коли усі-пҀсі з якою-небудь знайомою, то вранці

геморой на голову (М. Нагач, Вісім чотири).

УСТІЛКА, ж., презирл. Жінка легкої поведінки. Така красуня, вінчана жона! Чи вже себе й за устілку не мала, – чим уподобавсь, смуток тебе зна (Л. Костенко, Берестечко).

■ Первісно: підстилка у взуття.

УСЦИКА́ТИ, недок., що. Обмочувати сечую.

УСЦИКА́ТИСЯ, недок., **УСЦЯ́ТИСЯ**, док., згруб.-просторозм. 1. Не втримувати сечу; мимовільно випускати сечу. Друга блядь з жаху сховалася в домовину і неприємно там усцялась (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

2. Лякатися. Але тут він явно усцявся, наче задрипаний початківець (Ю. Андрухович, Таємниця).

УСЦЯ́ТИСЯ див. **УСЦИКА́ТИСЯ**.

УТНУ́ТИ, док., кому. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Пісня вся, пісня вся, Пісня кончилася. А дід бабі як утнув – Баба й згорбилася (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); Забув стежку дідо Під поділ бабусі. Прийшов Грайсовило – Та й утнув бабусі (Лель, 1999, № 1).

■ Первісно: ударити, врубати, врізати чим-небудь гострим.

УТРО́БА, ж., евфем. Пронос.

■ Первісно: живіт.

УЩЕ́ЛИНА, ж.: ♦ Уще́лина вті́хи (пристрасті), евфем., книжн. – вагіна. <...> мені здалося, ніби ущелина втіхи в моєї коханої така велика, як ото в гулящій дівки, що віддається наліво й направо кожному, хто її забажає (С. Лис, Моя Мадонна).

ФАЙДА (ФОЙДА), ж., зах., вульг.-просторозм., лайл. Повія; жінка легкої поведінки.

■ Очевидно, від **ФАЙДАТИ**; елемент семантичної універсалії жінка легкої поведінки – бруд. Див. коментар до **ВІВАЛЯНКА, ПОМІЙНИЦЯ**.

ФАЙДАТИ, недок., зах., вульг.-просторозм. Випорожнятися.

ФАЙДОЛІТИ, недок., кого, зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

І що сильніше він пригнічував її, що брутальніше файдолив, то усе в глибшу екстазу Фрузя входила (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

Пор. **ВІДФАЙДОЛІТИ**.

ФАК, ч., жарг. (мол.). 1. Статевий акт. [Заїбуня:] <...> всі чоловіки – то є тварюки, Їм тільки факу хочеться від жінки, А в мене є душа, і я люблю співати, Ще вірші я пишу про Україну <...> (Леся Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

◆ **Хтоти за факом?**, дисфем., жарг. (мол.) – яка в тебе професія? ■ Замість *хто ти за факом?*

2. Невербальний обценний жест: піднятий догори середній палець руки. <...> *а крізь білі хмари виднівся маленький закіптюжений силует Центуріона, який матюкався, молився, співав-плакав і тикав факи* <...> (П. Солодько, Четверта революція). ■ В амер. сленгу жест називається *bird* і означає *fuck off* «йди геть».

○ – гра слів (паронімічне зближення лексем):

Навіки я рідному вдячний філфаку За те, що навчився духовного факу! (Ю. Позаяк, Шедеври). Пор. **ФІЛFUCK**, жарг. (студ.). – філфак. ССУС, 306.

Ющенку – так, Януковичу – фак. Лозунг періоду президентської виборчої кампанії 2004 р.

■ Від англ. *to fuck* «здійснювати статевий акт».

ФАКАТИСЯ, недок., з ким, жарг. (мол., крим.). Вступати у статеві зносини з ким-небудь; злягатися.

ФАКЕР, ч., жарг. (мол.). Людина, яка веде дуже активне статеве життя. [Ольга:] <...> *А де твій йобар тепер?* [Дубравка:] *Культурні люди кажуть факер* (М. Гавран, Усе про жінок).

ФАКТ, ч., жарг. (крим.), жарт. Статевий акт.

■ Контамінація *фак* і *факт*.

ФАКУША, ж., жарг. (крим.), жарт. Жінка (як об'єкт злягання).

ФАЛІЧНИЙ, а, е: ◆ **Фалічна жінка** – у психоаналізі: жінка, яка марить мати пеніс або уявляє себе особою, наділеною фалічною силою.

■ «Красиво розмальована і ефектно одягнена жінка означає собою фалос, форму його, “чоловіка” існування. ... У цьому сенсі жінка заміщує фалос як об'єкт бажання. Вона означає бажання». Плущер-Сарно 2005: 28. Цей образ фігурує у багатьох кінофільмах: жінка носить плаття, які щільно облягають фігуру (її тіло виглядає як ерегований пеніс); **Фалічний символ** – будь-який предмет, який натякає на пеніс або репрезентує його в уяві або реальному спогляданні.

- До фалічних символів у різних культурах зараховують такі об'єкти, як вежа дзвіниці, високі камені, вогонь (свічка, СМОЛОСКІП, купальське вогнище), ГРИБ, дерево, ДУБ, мандрагора (форма кореня (КОРІНЬ), яка нагадує людське тіло), меч, молот, ніж (ножик), ОГІРІОК, ПАЛЕЦЬ, ПАЛИЦЯ, пальма, парасолька, пірамідальний дах, плющ (потрійна форма листка), промінь, свічка каштана, сигарета, сосна, список, стовбур дерева, стовп, тверде каміння, фігове дерево, фонтан та ін. Бахтин 1990: 344; Гаврилюк 2002: 49; Жельвис 2001: 26; Miłoś i sex 1999: 69; The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 187 і т. ін. Деякі символи пов'язані з конкретною культурою: у культурі Заходу, наприклад, – меч, який розділяв Трістана та Ізольду, і змії (мотив біблійний). У японців: рило свині, черепаха. Жельвис 2001: 26. В українців: ЧЕРВ'ЯК, дзьоб, журавель (з цією фалічною символікою пов'язане уявлення про стосунок журавля до дітонародження), КІЛОК, БУР'ЯК, МОРКВА. Войтович 2002: 55; **Фалічний характер** – характер, який виявляється в недбалій, рішучій, самовпевненій, агресивній манері поведінки, великому марнославному, підвищеній чутливості.

ФАЛОС, ч. 1. Чоловічий статевий орган. Коли моя правиця, немов жона, мені віддасться, І потече із фалоса мій сік Білясто-мутний і гарячий, І на свіжі пелюстки фіалки упаде (В. Поліщук, Онан).

- У грецькій мові означає «пеніс» і «те, що схоже на пеніс або символічно його репрезентує». У деяких мовах «пеніс» уживається в значенні «статевий орган»,

а фалос – символ органа; зображення пеніса обожнювалося деякими народами як символ начала, яке запліднює або народжує. Лат. відповідник – *fascinum* «наслання, замовляння», «фалічний амулет» < *fascino* «задаровувати, заворожувати»; «наврочити». Від *fascinum* походить англ. слово *fascinate* «зачаровувати; захоплювати; полонити». Mills 1993: 154; Richter 1993: 165. Див. **Фалічний символ** (див. **ФАЛІЧНИЙ**).

2. Символічна репрезентація чоловічого статевого органа. А от зараз сиджу, їм морозиво, озираю святкових людей і думаю, який же це мені, як законній дружині, шлюбний жінці, пам'ятник звести на могилі свого третього чоловіка – чи не у формі збудженого фалоса? (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); <...> кожна жінка повинна плекати свій садок із гордо стоячим фалосом, з мексиканським фалосом посередині, бо інакше фалос в'яне і зачахає <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

- ◆ До фалоса – абсолютно байдуже, все одно. <...> ті твої ідеї <...> до лампадки. – До фароса <...> – До фалоса <...> – До дельти дверці! (М. Лукаш, Шпигачки).

- – метафоричне переосмислення: [Едгар:] Не згледівся, як дідуганів фалос Вже танцював мазурку старовинну В моєму анусі <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

ФАЛУВАТИ, недок., кого, жарг. (крим). Схилати кого-небудь до статевого зв'язку.

ФАНТАЗІЯ, ж.: ◆ Сексуальні фантазії – еротичні денні марення, які усвідомлюються як нереальні, які важко або неможливо здійснити.

ФАРБА, ж.: ♦ Пускати фарбу, просто-розм. – зраджувати кому-небудь (про жінку).

ФАРТУХ (ХВАРТУХ), ч.: ♦ Фартух роздёрти кому, евфем., фольк. – позбавити дівчину цнотливості; дефлорувати. Хлопці, як ведмеді, Та роздери дівчиноньці фартух напереді (Цит. за: Лесюк 2007); Фартух (хвартух) замочити, евфем., фольк. – втратити дівочу цноту. Наша Маланка на Дністрі була Дністрову воду, водупила, На камені ногимила, Та срібний перстень упустила. Я срібний перстень доставала, То тонкий хвартух замочила <...> (Цит. за: Гаврилюк 1999: 40).

■ Як і ЗАПАСКА, ПЛАХТА, СПІДНИЦЯ, фартух є поясним одягом, пов'язаним із жіночим тілесним низом: Прийди, прийди – сама буду! Я з спідниці зроблю пuto, А з хвартуха зроблю двері, – Щоб ходили кавалери (Лель, 1994, № 5); <...> Це капуста учорашня: Вона мене да напушила, Хвартушину розворушила! (Українські сороміцькі пісні). Пор. ПІД-ФАРТУШНИЦЯ, ПРИПІНДА.

Пор.: «Серед жінок африканських племен використання фартуха було знаком того, що вона недоторканна для стороннього чоловіка». Ильин 2003: 202.

ФАЧИК, ч., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

ФАЧИТИ, недок., кого, жарг. (мол.). 1. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

2. Принижувати кого-небудь, знущатися з когось.

ФАЧИТИСЯ, недок., з ким, жарг. (мол.). Злягатися, здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ФАЧКА, ж., жарг. (мол.). Жінка, доступна для статевих зносин.

ФЕМА, гом. Лесбійка, яка обирає соціо-статеву роль жінки або має більш жіночний вигляд.

■ З англомовного сексуального сленгу: *femme* < фр. *femme* «жінка, особа жіночої статі».

ФЕРМА, ж.: ♦ Молочна ферма, евфем. – жіночі груди.

ФЕРОМОНІ, мн. Хімічні речовини, які передають біологічну інформацію у вигляді сексуальних подразників, пов'язаних із запаховою привабливістю представників обох статей.

■ Чоловічі феромони називаються андростеронами (містяться у поті, шкірі, волоссі), жіночі – копулінами (містяться у поті і вагінальній рідині). Див. коментар до СМЕРДІТИ.

ФЕСТИВАЛИТИ, недок., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

ФІТЯ-МІТЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой якби ти, дівчинонько, Та моторна була – То ти б нам фитюмиту й на соломці дала! (Бандурка).

ФІГ, ч., евфем., просторозм. 1. Те саме, що ДУЛЯ.

■ «Уживається як евфемізм обценізму хуй; з античних часів (у греків, римлян) і в середньовічній Європі фрукт фігового дерева був фалічним символом, що використовувався у комедіях, народних сатиричних сценах і т. ін. І рос. слово виконує функцію “дитячого мату”» СРБ 2003: 339. «Походить або від обцененого жесту – фіг, – при якому великий палець висувається між пальцями кулака, уособлюючи злягання, або від назви м'ясистого фрукта. Фіг – давньогрецький евфемізм для вагіни. Забороненим плодом в Едем-

ському саду був фіг, а не яблуко. У британському сексуальному сленгу фіг (fig) – жіночі геніталії, фігове листя (fig leaf) – колоквиалізм на позначення жіночого лобкового волосся, який виник від репрезентації в образотворчому мистецтві фігового листя навколо геніталій». Richter 1993: 80. У вимові і на письмі літери г, ґ для евфемізації можуть замінюватися на к під впливом нім. *ficken* «здійснювати статевий акт».

2. Ніщо. ♦ **Ні фіга́:** а) (зі сл. не вийшло, не чутно, нема і т. ін.), вульг.-просторозм. – нічого. *Ні фіга не віціло!* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); б) (у ролі виг.), вульг.-просторозм. – нічого подібного! зовсім ні!

3. у ролі заперечн. займ. Ніхто.

- ♦ **Фіг (його́) знає,** згруб.-просторозм. – невідомо.

4. у ролі частк. або виг. Зовсім ні; не. <...> була в неї, бозна-звідкіль, ота природна, жіноцьки-грудна – колодязним провалом углиб – етнічна інтонація, яку фіг підробиш <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

- ♦ **Іди (пішів) ти на́ фіг,** у ролі виг., з чим, вульг.-просторозм., лайл.: а) йди геть!; б) не чіпляйся, відчепись!; **На́ фіг:** а) (кого, що, евфем., просторозм.) геть кого-, що-небудь!; б) (у ролі частк.) уживається для впевненості, переконаності своїх слів. <...> навперебій, як п'яні, сміялись і говорили, що які ж ми мудаки, які салабони, шнурки кінчені на фіг, це ж треба отак лоханутися, га? (О. Забужко, Let my people go). Синонім: **На́ хуй** (див. ХУЙ 2); **На фіга́,** вульг.-просторозм. – для чого, навіщо; **На́ фіг потрібен (потрібно, здалося) хто, що кому,** вульг.-просторозм. – абсолютно

не треба; **Ні фіга́ собі,** у ролі виг., вульг.-просторозм.: а) (несхвальн.) уживається для вираження обурення; б) (схвальн.) уживається для вираження здивування, захоплення ким-, чим-небудь; **Поси́лати / послати́ на́ фіг кого,** евфем., вульг.-просторозм., лайл. – лаяти кого-небудь, виражаючи обурення, категоричну відмову у якомусь проханні і т. ін.; **По́ фіг кому,** вульг.-просторозм., презирл. – абсолютно байдуже, нецікаво кому-небудь щось; **Фіг з то́бю (з ним, з ва́ми і т. ін.),** вульг.-просторозм.: а) уживається для вираження повної, абсолютної втрати інтересу до кого-, чого-небудь; б) уживається для вираження примирення, згоди з ким-, чим-небудь.

ФІГА, ж., евфем., просторозм. Те саме, що ФІГ.

- ♦ **Пока́зувати / показати́ фі́гу в карма́ні кому,** просторозм., ірон. – боязко і приховано виражати незгоду з ким-небудь, маскувати свої погрози комусь; **Фі́га в карма́ні,** просторозм., жарт.: а) повна відсутність грошей, матеріальних засобів; б) боязка, перев. не висловлена погроза, заперечення кому-небудь або незгода з кимсь. Пор. **Ду́ля в карма́ні** (див. ДУЛЯ); **Фі́га з ма́ком,** просторозм. – ніщо. *А потім виявляється, що то все фі́га з маком і ніхто справи не збирається розглядати. І такво завис бідний чоловік – ні мер, ні вмер* (Поступ, 2005, № 238); **Фі́гу з ма́слом,** у ролі виг., кому, просторозм., презирл. – уживається для вираження категоричної відмови, заперечення, незгоди; ні, зовсім ні; **Фі́гу під ніс кому,** просторозм., презирл. – уживається для вираження категоричної відмови кому-небудь у чомусь. Пор. ДУЛЯ. Синонім: ФАК 2.

ФІГЛІ-МІГЛІ, невідм., розм. Статеві стосунки поза шлюбом.

ФІНДЮРКА, ж., діал. (буков.). Те саме, що ШЛЬОНДРА.

ФІРДЗЯ, ч., діал. (поліськ.). Дівчина легкої поведінки.

ФІТІЛЬ, ч.: ♦ Вставляти / вставити фітіль у задницю (жопу) кому, вульг.: а) здійснювати з ким-небудь акт мужолозтва, насилувати когось у задній прохід; б) улаштовувати кому-небудь прочуханку, дуже лаяти когось; Отримати фітіля в задницю, вульг.-просторозм. – дістати прочуханку, бути виляним, розкритикованим ким-небудь. Хоча це карного розшуку не зовсім стосується, криміналу нема, зняти своїх працівників для прочісування району Соболь не має права – знову фітіля в задницю отримає (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

ФЛЬОНДРА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Жінка легкої поведінки; повія. Моя сестра повія <...> Вечоріє. – Беріть мене всі – для вас фльондра я (М. Хвильовий, Твори).

■ Існує дві версії походження слова: 1) з пол.: *flądra* «повія» < «сорт риби». Le-winson 1999: 54; 2) нім. *Plunder* < «безвартісні, зужиті речі». Горбач 2006: 471.

ФЛЯВОРА, ж., заст. Жінка, яка говорить непристойні слова.

ФЛЯШЕЧКА, ж., евфем., діал., фольк. Вагіна. – Ой, Анничко, што ти маш, што віганом прикрываш? – Маву я там фляшечку, Треба на ню затычку! (Русинський ерос).

ФОЙДА див. ФАЙДА.

ФОНТА́Н, ч.: ♦ Фонта́н зробити кому – здійснити статевий акт з великою інтен-

сивністю (про чоловіка). А ти далеко. Певно, вже у ліжку. Ти гола й тепла. Твої груди й твої ніжки <...> Який би я фонтан зробив тобі! Він зародивсь у ніжній боротьбі і порснув би на тебе й стелю трішки (С. П'ятаченко, Із книги «Кораблик та інші»).

ФО́ЦА, ж., зах., згруб.-просторозм. Жіночий статевий орган.

■ З пол. *fosa* «жін. стат. орган» < лат. *fossa* «жін. стат. орган» < «рів, яма, канава».

ФРАГМЕНТ, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ФРА́ЄР, ч., зах., просторозм. 1. Залицяльник; коханець. ■ Від пол. діал. *frajer* «залицяльник» < нім. *Freier* «жених».

2. Бабій.

ФРА́ЄРКА (ФРА́ІРКА), ж., зах. 1. просторозм. Коханка.

2. фольк. Жінка як статева партнерка чоловіка.

ФРАЗІ́Р, ч., діал. (гуц.), зневажл. Чоловік, що перебуває у позашлюбному зв'язку з жінкою або дівчиною; коханець.

ФРА́ІРКА див. ФРА́ЄРКА.

ФРА́НЦА́, ж., заст. Венерична хвороба.

■ Див. коментар до ПРА́НЦІ.

ФРАНЦУВА́ТИЙ (ФРАНЦЮВА́ТИЙ, ФРАНЦЮВА́ТИЙ), а, е, просторозм., заст. 1. Заражений сифілісом.

♦ **Морда французата**, зневажл., лайл. – негідник або негідниця.

2. лайл. Поганий, мерзенний. Ти дівка багата, Курва французвати (Українські сороміцькі пісні); Лайдак францьоватий! – прогарчала вона. – Поїхали звідси! (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ФРАНЦУЗ, ч., жарг., заст. Те саме, що **ФРАНЦА**.

ФРАНЦУЗЬКИЙ, а, е: ♦ **Французька робота**, *евфем.* — оральний секс; **Французький аборт**, *евфем.* — випльовування сперми після орального сексу; **Французький на-сморг**, *просторозм., жарт.* — гонорея.

■ Див. коментар до **ТРИПЕР**; **Французький поцілунок**: а) поцілунок, при якому язик глибоко проникає в рот партнера; б) (*евфем.*) оральний секс.

■ Існує думка, що прикметник *французький* у перифразах на позначення орального сексу постав на основі асоціювання з Францією сексуальності як такої, проте Д. Мілз зауважує: «Невідомо, чому французів вважають за експертів у царині орального сексу». Mills 1993: 81.

ФРАНЦУВАТИЙ *див.* **ФРАНЦУВАТИЙ**.

ФРАНЦОВАТИЙ *див.* **ФРАНЦУВАТИЙ**.

ФРИГІДНИЙ, а, е. Нездатний до сексуального збудження або відчуття оргазму (тільки про жінок).

■ Від лат. *frigīdus* «холодний».

ФРИГІДНІСТЬ, ж. Нездатність до сексуального збудження або відчуття оргазму. *Усі його спроби спокусити тверду в переконаннях панну передчасною інтимною близькістю розбивались об її незворушну добродієність і гідність на межі з фригідністю <...>* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ФРОЙДА (ФРОЙДРА), ж., діял. (бойк.), *зневажл.* Повія.

■ З пол. *frajda* «повія» < «радість», «утіха» < нім. *Freude* «радість», *rajda* «повія». Горбач 2006: 558; Lewinson 1999: 56.

ФРОЙДРА *див.* **ФРОЙДА**.

ФУЙО-МУЙО *див.* **ХУЙО-МУЙО**.

ФУЯРА, ж., зах., *просторозм.* Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: сопілка, флюяра < рум. *flueiță* «флюяра». Зближення з **ХУЯРА**. Горбач 2006: 432–433.

X

ХАБАЛИЦЯ, ж. Жінка, яка любить кокетувати, вступати в інтимні стосунки; коханка.

■ З рос.: *хабалка* < *хабальный* «нахабний, лайливий, непристойний».

ХАБАЛЬЧИК, ч., *фольк.* Чоловічий статевий орган. *Така в мене кумася, Щодень, щоніч – все б ї..я. Вона, наче пташка – Мальовані крильця; Хабальчика вицілує, задира спідницю* (Цит. за: Виженко 2005).

ХАЗЯЙСТВО, с., *жрм., жарт.* Чоловічий статевий орган. *Ляня тепер грузить*

нас обох, що, тіпа, всі мужики суки останні, вам вірити не можна, і взагалі – вам треба повідривати «хазяйство» (А. Дністровий, Пацики); *І як ото мужики з тим хазяйством ходять?!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

ХАЙДА, ж., *арг.* Жіночий статевий орган.

ХАЛЯВА, ж., жарг., *презирл.* 1. Повія, яка опустилася.

■ Первісно: верхня трубчаста частина чобота, що прикриває литку. Елемент мєтафоричної універсалиї жінка – взуття.

Див. коментар до ВЗУТИ.

2. Розпусна жінка, готова до безладних статевих зв'язків. *Пійди лиш ти к чортам, плюгава, невірна, пакосна халява* (І. Котляревський, Енеїда); *Ти, Параско, чорна халяво, Увесь рід покаляла* (Українські соромицькі пісні).

ХАМАЙДА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган.

ХАРАХОНЬКА, ж., діал. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ХАРИТИ, *недок., кого.* Здійснювати статевий акт з кимсь. — <...> *І більш-менш достойні тьотки на тому зробили нефігове промо. Кортні Лав... Та зрештою і до неї добігати не треба. Згадаймо лишень, як харили Мадонну <...>* (І. Карпа, Перламутрове порно).

Пор. ВІХАРИТИ, ВІДХАРИТИ.

- Від циг. *har* «чоловічий статевий орган».

ХАРИУС, ч., *жарг. (крим.).* Жінка як статева партнерка.

ХАРКА, ж., *жарг. (крим.).* Коханка, співмешканка.

ХАТА, ж., *жарг. (мол.).* Помешкання, в якому можна зустрітися для статевого злягання. *Ми танцюємо ще багато разів, бо це єдине, що в нас є — Танець, і жодної вільної хати на сьогодні* (Ю. Андрухович, Таємниця).

- Первісно: конспіративна квартира; сховок.

◆ **Курна хата** — те саме, що **Куртка на ваті** (див. КУРТКА); **Лівий (лєвий) в хаті**, *жарг. (мол.)* — те саме, що **БАЙСТРЮК**.

ХАТИНОЧКА, ж.: ◆ **Чепурненька хатиночка**, *евфем., фольк.* — вагіна. *Гопці-хлопці, до мене: Чепурненька у мене —*

Чепурненька хатиночка Край ярочку у мене (Цит. за: Виженко 2005).

ХАХЕЛЬ, ч., *просторозм.* Чоловік легкої поведінки; розпусник.

ХВАЙДА, ж., *зах., вульг.-просторозм., лайл.* Те саме, що **ФАЙДА**.

ХВАЛЬКО, с., *евфем., жарт.* Чоловічий статевий орган, який в ерегovanому стані майже зовсім не збільшується у розмірах. [Хвалько] *постійно заповнений певною масою крові й завдяки цьому виглядає солідно, гарантуючи господареві захоплені погляди жінок. Але нерідко на них чекає розчарування: ерекція зовсім не набагато збільшує його розміри* (Лель, 1996, № 4).

ХВАРТУХ див. ФАРТУХ.

ХВІСТ, ч. Чоловічий статевий орган. *Моя жінка, коли спить, завше хвіст між ногами має* (приказка).

- Див. коментар до ПЕНІС.

◆ **Великого хвоста мати** — зраджувати чоловікові (про дружину); **Їбати в хвіст і в гриву** див. ЇБАТИ; **Хвіст покласти на кого, жарг. (мол.)** — схилити дівчину до статевого акту.

ХВОЙДА, ж., *зневажл., лайл.* Жінка легкої поведінки; повія. *А бувало ж в походах — зголоднію Ой да як захочеться жінки, аж тісно мені в кунтуші. Бо похід то похід. А підвернеться, гляну — хвойда* (Л. Костенко, Берестечко); *І доки вона дерлася до викладацької кафедри, достойні її руки хлопці благополучно пережилися на хвойдах* (Г. Тарасюк, «Лексикон соромицький»); *Хвойдо русява у світлому плащичу, Светрик під горло застєбнеш на заціпку* (О. Ірванець, Любіть!); *Мені подумалось, що весело б*

зараз заколотись виделкою. Прямо тут, де філіжанки, фіранки, витинанки, куртизанки і просто хвойди (О. Довженко, Я кохаю музику); Я думав як хворий, що сам шукає порятунку, і зрозумів, що сьогодні краще напитися, зняти гарну хвойду на Хрещатику і проциндрити ці п'ять сотень (О. Уляненко, Ангели помсти).

■ Від ФА́ЙДА (ХВА́ЙДА).

ХВОЙДИТИ, *недок.*, діал. (зах.-поліськ.). Вести розпусне життя (про жінку).

ХВОРО́БА, *ж.*: ♦ **Погána хвороба**, *евфем.*, *несхвальн.* – венерична хвороба.

ХЕЗА́ЛЬНИК, *ч., жарг.* (крим.). Туалет.

ХЕЗАТИ, *недок.*, *жарг.* (крим., мол.). Справляти велику нужду.

ХЕЗНИК, *ч., жарг.* (крим., мол.). Те саме, що ХЕЗА́ЛЬНИК.

ХЕНДО́ЖИТИ, *недок.*, *кого, зах.* (львів.), *зруб.-просторозм.* Здійснювати статевий акт.

■ З пол.: *chędożyć* здійснювати статевий акт «чистити».

ХЕНДО́ЖНИК, *ч., зах.*, *зруб.-просторозм.* Чоловік, який любить впадати за жінками.

ХЕНДО́ЛЬО́ГІЯ, *ж.*: ♦ **Студіюва́ти хендольо́гію**, *зах.* (львів.), *жарг.* (студ.), *жарт.* – дуже упадати за жінками.

ХЕР (ХЕР), *ч., общ.*, *вульг.-просторозм.*
1. Чоловічий статевий орган.

♦ **На вас (тебе і т. ін.) ще хер дровичли**, **а на мене шинель шили**, *общ.*, *ірон.-зневажл.* – уживається як кепкування з людини, яка значно молодша за адресанта. – *На вас ещю хер дровичлі, а на меня шинель шили*, – носок хромового чобота

притупує в такт словам (П. Вольвач, Кляса).

■ **Із солдатсько-армійського гумору**; **Підструга́ти олівець як комарі́ний хер**, *вульг.-просторозм.*, *жарт.* – підстругати олівець дуже тонко.

2. *жарг.* (мол.), *вульг.* Поганий хор.

♦ **В хе́ра (хе́ра)**, *частк.* – уживається для вираження підтвердження істинності сказаного. *Біда? Яка там в хера біда* (О. Уляненко, Квіти Содому); **Іди́ (іди́ть) / пішо́в (пішли́) на́ хер**, *у ролі виг.*, *вульг.-просторозм.*, *лайл.*: а) уживається для вираження недоречності чийх-небудь прохань, вимог, пропозицій або претензій; б) уживається для вираження сильного бажання позбутися кого-небудь, перервати будь-які зв'язки; **На хера́ та ха́та?**, *вульг.-просторозм.* – немає сенсу, абсолютно непотрібно. *Будеш купувати нову машину? На хера та хата?* (Усна мова). ■ Імітація японської мови; **На́ хер з пля́жу**, *у ролі виг.*, *вульг.-просторозм.*, *жарт.* – йди (іди́ть геть!); **На́ хер (хер) (хера́, хера́)**, *вульг.*, *лайл.*: а) навіщо, для чого. <...> «Тимені скажи – на хера я сюди ї́хав, вдома таких самих прибамбасів мав – отак-о!» <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); «На хера я повернувся з війни, – казив Ігор, – щоб сьогодні нікому не бути потрібним? <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); б) геть. «<...> Дивися, де моя жінка сьогодні, коли в мене день народження? Пішла на хер! Їй не подобається, що я говорю про Афганістан <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); *Чому його, цього сонця, так багато, коли на хер все остогидло* (О. Уляненко, Квіти Содому); **Посила́ти / посла́ти на́ хер** *кого, вульг.-просторозм.*

– грубо проганяти, відправляти когонебудь, відмовляючи в чомусь. – <...> Словом, його трахав Георгій, трахав, а потім послав на хер. Сказав, що тепер любить там одного шведа (С. Пиркало, Не думай про червоне); Яко́го хе́ра?, вульг.-просторозм., лайл. – навіщо, для чого? <...> дівчата співали їм хором «Червону руту» й клали бутерброди на виду, – якого хера ви це робите, вони не собаки! – матюкався до Вовчика по мобільному його літньоха-однокласник... (О. Забужко, Let my people go). Синоніми: Яко́го хрі́на (див. ХРІН); Яко́го ху́я (див. ХУЙ).

ХЕРА́ЧИТИ, недок., вульг.-просторозм. Те саме, що ХУЯ́РИТИ 2. І всі херачать у напрямку вокзалу, де їх потім вантажать на такі спеціальні платформи (Ю. Андрухович, Таємниця). Синонім: ХУЯ́ЧИТИ 2.

ХЕ́РИ, мн., обсц., вульг.-просторозм. Жителі м. Херсона.

ХЕРНЯ́, ж., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що ХУЙНЯ́ 1.

2. Нікудишня, мерзотна справа. У цій борні, у цій херні – Чим ти допомогти мені? (О. Ірванець, Любіть!).

♦ **Херня собача** – те саме, що ХЕРНЯ́. До того ж мешканці цього притулку побоювалися навіженої вдачі свого сусіда й навряд чи комусь забрела в голову саможивча думка підставитись за херню собачу (Г. Цимбалюк, Останні проводи).

3. Дурниця; нісенітниця, маячня. Але за інформацію дякую – обов'язково напишу пістонів кому слід з підвідділу прослуховування – зауважте, про-слуховування, а не під-, як ви оце щойно назвали, уже не вперше з'ясовується,

що вони охоче додають від себе всіляку романтичну херню (Ю. Андрухович, Московіяда); <...> вічне промивання мізків усілякою ідеологічною хернею на кшталт атеїстичного виховання або лєнінського заліку (Ю. Андрухович, Таємниця).

ХЕРО́ВИЙ, а, е, вульг.-просторозм., несхвальн. Поганий, неякісний.

Синоніми: ХРІНО́ВИЙ, ХУЙО́ВИЙ.

ХЕРО́ВО, присл., вульг.-просторозм., несхвальн. Погано або невдало, неякісно. – Словом, він мені написав, що не приїде в Париж. – Що таке – його дружина не пускає? – Ой замовкни. І без того херово (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Синоніми: ХРІНО́ВО, ХУЙО́ВО.

ХЕРЩА́ТИК, ч., дисфем., вульг.-просторозм. Хрещатик – головна вулиця м. Києва.

ХЕТЕЗЕ́, невідм., евфем., абр. Хуй Тут Зробиш; нічого не можна вдіяти.

ХЕР див. ХЕР.

ХИТА́ТИ, недок., ♦ **Хита́ти** (шата́ти) юрту, жарг. (мол.). – здійснювати статевий акт з кимсь. Приходжу красиво, а в моїй хілядці який-небудь гнійний хаун шатає юрту (О. Яровий, Квартали ностальгій).

ХИТА́ТИСЯ, недок., на кому, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Отак чернець спасається – На черниці хитається (Бандурка).

ХИТРОЖО́ПІЙ, а, е, вульг.-просторозм., несхвальн. 1. Який намагається перехитрити інших нечесними прийомами; спритний, хитрий.

2. Брехливий.

3. Дуже обережний.

4. Який вміє пристосовуватися.

✧ – метафоричне переосмислення:

[Сфінкс:] <...> як мені ти не відповіси
На три мої загадки хитрождої, То з'їм
тебе негайно!.. (Лесь Подерв'янський,
Герой нашого часу).

ХИТРОСРА́КИЙ, а, е. Те саме, що ХИТРО-
ЖО́ПІЙ. [Назар Сівуха:] Жиди такі
хитросраки, заждіть, вони не тіки що
макарони, вони й сайри дістануть (Лесь
Подерв'янський, Герой нашого часу).

ХІХЛЯТИ, недок., жарг. (вояк., тюр.,
львів.). Випорожнюватися.

■ Від пол. *checić* «різати тупим ножем».

ХЛЬО́РКА, ж., презирл. або лайл. Те саме,
що ПОВІ́Я. З обстриженими головами,
з підрізнаними пеленами, стояли хльорки
наголо (І. Котляревський, Енеїда); Хай
не святенниця, недоторка, а так ша-
латися в глупу ніч! – Ти ж не якась там
хльорка, самій гетьманиш не подоба-річ
(Л. Костенко, Берестечко).

◆ **Що дво́рка, то хльо́рка** (приказка), заст.
– дівчата, які служили при дворах, мали
погану славу на селі.

✧ – новотвір на базі фонетично модифіко-
ваного слова: *Псевдофльо́рки* розкри-
вають вульви, Щоб скоріш ми їх запі́з-
нали (Ю. Позаяк, Шедеври).

■ Стукр. *фліо́рка* < «произведено от статуи
Флоры, богини цветов и похабства»
Б-Н, 371. Пор.: «На свято в честь рим-
ської богині Флори флоралії на її олтар
приносили квітуче колосся. З якоїсь
причини свято пішло в небуття і було
поновлене у зв'язку з неврожаями у
173 до н. е. В іграх на честь богині, які
супроводжувалися веселою розбеще-
ністю, брали участь прості люди і повії».
МС, 574.

ХМЕ́ЛІ-ЗАСУНЕ́ЛІ, с., дисфем., вульг.
Приправа «хмелі-сунелі».

ХМІ́ЛЬ, ч., фольк.-поет. Чоловіче сім'я;
сперма. Наберу я хмелю в жменю Та
посію над водою (Цит. за: Виженко
2005).

ХО́БОТ, ч., вульг.-просторозм. Чоловічий
орган великого розміру.

◆ **Кі́нський хо́бот**, фольк. – те саме, що
хобот.

ХО́ДИТИ, недок., евфем., фольк. Здій-
снювати статеве життя; злягатися. Ой
ходила-м потихоньки, ой ходила-м
швидко, До того-м сі доходила, що колін
не видко (Коломийки Прикарпаття).

■ Сексуальну семантику дієслова «ходити»
актуалізує в наведеному прикладі пе-
рифраз *колін не видко* «про живіт ва-
гітної». Прикметно, що зазначена семан-
тика виявляється без узвичаєних конкре-
тизаторів *до кого, з ким, у що*. Доказом
символічного паралелізму між ходою,
пересуванням у просторі і сексуальною
сферою слугують такі одиниці, як: пол.
lazić (ходити) «здійснювати статевий
акт». Lewinson 1999: 121; заст. крим.
жаргонізм *алюра* (повія) походить від
фр. *allure* «швидка хода». БСРЖ, 34.

Очевидно, цей паралелізм закорінений у
природі людської тілесності: органи, що
забезпечують пересування у просторі і
репродуктивну функцію організму, роз-
міщені у нижній частині. Пор.: «Функції,
які виконує нижня половина тіла, особ-
ливо ті, які пов'язані з сексуальністю і
пересуванням, здатні давати нам пережи-
вання і відчуття, найвищою мірою радісні
і навіть екстатичні за своїм характером».
Лоуэн 1999: 36. Стосовно жіночого мо-
дусу згаданого паралелізму, то, згідно
з психоаналітичною теорією вагіни,

вона стає реальною, об'ємною саме у повторюваних рухах, серед яких хода як **повторюваний рух** постає в одному ряду з фрикціями, палінням, мовою як рухом губ, биттям серця та ін. Плущер-Сарно 2005: 22. Можливо, це припущення пояснює семантику номінацій на позначення розпусної поведінки або осіб, яким вона притаманна, у лексемах зі значенням «тривалий, безцільний рух» (блукати, броджати, мандрувати): **БЛУДИТИ**, **ВОЛОЧИТИСЯ**, **ПОХОДЕНЬКИ**, **ТАСКАТИСЯ**, **ТЯГАТИСЯ**; **ПОВІЯ**, **ШЛЬОНДРА**, **ШЛЮХА** та ін. У рос. крим. жаргоні функціонує слово *тына* на позначення повії, яке походить від укр. *тинятися* «бродити, блукати де-небудь». Вальтер, Мокиєнко 2002: 98.

- ◆ **Ходити / піти на блядки**, *обсц., згруб.* – вирушати на пошук партнерів для сексу, як правило, у певне місце, де зазвичай проводять час подібні особи певної статі. [Чорт (спокусливо):] *На блядки підем сьогодні?* [Іван Опанасович:] *Та що я, пацан? Я в армії так набався, що противно згадувать* (Леся Подерв'янський, Остановись, мгновеньє); **Ходити / піти наліво**, *евфем., жарт.* – зраджувати чоловікові або дружині; **Ходити під себе**, *евфем., просторозм.* – випорожнюватися на постіль або забруднювати білизну, одяг (про лежачого хворого, маразматика чи людину, позбавлену можливості користуватися туалетом); **Ходити / піти по бабах**, *просторозм., ірон.* – часто вступати в інтимні стосунки; поводити себе як бабій (про чоловіків). «*Ти моя любов, – говорив їй, – ти – моя єдина любов...*» А сам – ходив «по бабах» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста);

Ходити / піти по блядах, *обсц., згруб.* – вести розпусний спосіб життя, шукати любовних пригод (про чоловіків); **Ходити по руках див**. РҮКИ; **Ходити у будяк**, *евфем., народн.* – здійснювати статевий акт; **Ходити у бузину див**. БУЗИНА; **Ходити у жіто див**. ЖІТО; **Ходити, як діти до школи до кого**, *евфем., фольк.* – учашати до розпусних жінок для злягання. *Я до тої Катерини не піду ніколи, Бо до неї хлопці ходять, як діти до школи* (Коломийки Прикарпаття).

ХОДКА, *ж., жарг. (мол.), просторозм.* Один статевий акт. *Баба затичку відкрила, дідо вляв нігролу. Як зробили штири ходки, зламали рейсору* (Коломийки Прикарпаття).

ХОЛОДИЛО, *с., народн.* Чоловічий статевий орган.

ХОМУТ, *ч., жарг. (крим.).* Венерична недуга.

◆ **Насадити хомут**, *жарг. (крим.), жарт.* – захворіти на сифіліс.

ХОР, *ч., жарг. (крим., мол.).* Групове статеве згвалтування.

◆ **Кинути (пустити, поставити) на хор кого**, *жарг. (мол.)* – здійснити групове згвалтування кого-небудь. *Два місяці тому ми тут кинули на хор одну викладачку-хвойду з педагогічного університету <...>* (А. Дністровий, Місто упокійної дії).

ХОТІТИ, *недок., кого.* Відчувати сексуальний потяг до кого-небудь. *Я хочу бути – як забути? – Я хочу знову – чорноброву? –* (П. Тичина, Закучерявилися хмари).

◆ **Я тебе (вас і т. ін.) хобчу**, *розм.* – уживається для вираження сексуального

бажання. *Юна пані засмагає на пляжі. Підходить парубок: – Дівчино, я вас хочу! – Та у відповідь: – Я соромлюся. – Хлопець, похнюпившись, іде геть. А вона йому услід: – Хай тобі грець! То ти мене так хочеш, як я тебе соромлюся! (Анекдот).*

ХОТІТИСЯ, *недок.: ♦ Хоті́тися ба́би, без-ос., кому, розм.* – відчувати сексуальний потяг до кого-небудь. *Ішлося начебто передусім про те, щоб нікому з нас не хотілося баби (Ю. Андрухович, Таємниця).*

ХОТЮ́НЧИК, *ч., просторозм., ірон.* – прищ, вугор на обличчі (у підлітка, при тривалому статевому стримуванні). *То був молодик студентського віку, можливо, її однокурсник, високий, вайлуватий, з прищиками-хотюнчиками на мордцяці і нахабним виразом там же (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).*

ХРЕНОВО́, *присл., вульг., несхвальн.* Погано або невдало, неякісно. *«Ім до сраки, Богдане, що ми повернулися з війни <...> Ти розкажеш їм, як тобі хреново, а вони ждуть не діждуться, коли ти почнеш їх трахати <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).*

Синонім: ХЕРОВО́.

ХРЕН *див.* ХРІН.

ХРЕНОТЭ́нь, *ж.* Те саме, що ХРЕНЬ.

Сьогодні купив червоного будильника-мобільника. І чого тільки не вигадало гестапо у цьому світі? Така собі хрено-тень, яка качає з тебе бабки, а користі нуль (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

ХРЕНЬ, *ж., жарг. (мол.), жарт.-ірон.* або *несхвальн.* 1. Що-небудь недоброякісне, незначне, непотрібне.

2. Нісенітниця, маячня. *А самопальних збірок у Пружиніна цілі стоси, дбайливо підібрані за тематикою. Є спорт, медицина, ще всяка хрень (П. Вольвач, Кляса).*

3. Будь-яка річ.

ХРІН (ХРЭ́Н), *ч., вульг.-просторозм.* 1. Чоловічий статевий орган. *Жоно моя, жонусенько, Дивно, дивно моє серденько. Усе в нас до втіхи-забави: Тобі хрін кучерявий, Мені рутонька яра (Цит. за: Виженко 2005); Груді повні, м'яка срака, Як всього багато! В мене хрін завжди стоїть, Щоб з тобою спати (Лель, 1996, № 4).*

■ Первісно: трав'яниста овочева рослина з потовщеним кореневищем.

2. *вульг.-просторозм., презирл.* або *лайл.* Неавторитетна людина, яка не користується повагою.

♦ **Старій хрін**, *просторозм., презирл.* – літній чоловік; **Хрін собачий**, *вульг.-просторозм., презирл.* або *лайл.:* а) *зловредна, підла людина.* – *У тебе що, хрін собачий, роботи немає? (С. Бортніков, Карателі);* б) *жалюгідна людина.* Синонім: **Хуй собачий** (*див.* ХУЙ); **До хрінá** *кого, чого, вульг.-просторозм.* – *кого-, чого-небудь дуже багато, в надлишку.* Синонім: **До хуя** (*див.* ХУЙ); **Задохрінá**, *кого, чого* – *те саме, що До хрінá. <...> і так мали тих книжок аж задохріна, тисячі томів (Ю. Андрухович, Таємниця).* ■ Префікс *за-* (уподібнення до літературного *забагато*) + лексикалізована одиниця *дохріна*; **За якимсь хріном**, *з дієсл.* – *невідомо чого,*

чомусь. *Грузин, що за якимсь хріном опинився поруч, зажадав, щоб я їх [вуса] негайно зголив* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Зняти з хріна (хрэна), вульг.-просторозм.* – допомогти кому-небудь вийти зі складної і небезпечної ситуації; врятувати когось. *Я от, в вісімдесят третьому, коли Супу од донецьких одмазав, з хрена, можна сказати, зняв <...>* (П. Вольвач, Кляса); *Іди (ідіть) на хрін, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл.:* а) уживається для вираження недоречності прохань, вимог, пропозицій або претензій кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання позбутися кого-небудь, не бачити когось; *Матері твій хрін; Хай (нехай) йому (ій, їм і т. ін.) хрін, лайл.* – уживається для вираження незадоволення, обурення, роздратування і т. ін. чим-небудь; *На хрін кого, що, вульг.-просторозм.* – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь, бажання позбутися когось, чогось. [Венік:] <...> *Так двері відчинив і у двір кинув [жабу] на хрін* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу). Синонім: *На хуй* (див. ХУЙ); *На хріна?, вульг.-просторозм.* – навіщо? <...> *на хріна тобі валовий продукт, якщо ти вже зранку заряджений і точно знаєш, що на вечір у тебе теж щось є <...>* (С. Жадан, Депеш Мод); *Не один хрін?, вульг.-просторозм.* – хіба не те ж саме?; однаково. *Де він зараз?.. У Бундесі. Місто Баден... Такого міста у Німеччині немає. Баден є в Швейцарії і в Австрії <...> Точно в Бундесі <...> Там тільки Баден-Баден... Не один хрін?* (С. Бортніков, Карателі); *Ні (яні) хріна (ніхренá), вульг.-просторозм.* – зовсім,

абсолютно нічого. – *Яке зізнання? Ані хріна ти не зрозумів!* (Г. Цимбалюк, Останні проводи); – *Що пояснювати? Я ні хріна не розумію* (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера); *Ти ж ні хріна не знаєш про економіку, не відрізниш дебіту від кредиту і найменшого поняття не маєш, що таке котировка акцій* (С. Пиркало, Не думай про червоне); *Ні хріна собі, у ролі виг., вульг.-просторозм.:* а) (схвальн.) уживається для вираження захоплення, здивування і т. ін.; б) (ірон.) уживається для вираження недовіри до кого, чого-небудь або несхвалення чогось; *Один хрін, вульг.-просторозм.* – все одно, байдуже, однаково. *Це неподалік Бессарабського ринку, якщо повернути в місто з лівого боку – якого? – а якого захочете, один хрін спершу не втрапите <...>* (О. Ульяненко, Ізгої). – *Один хрін, – сказав «Сашко» і, взявши стільця з інвентарним номером на ніжці, вийшов із клітки* (Ю. Андрухович, Московіада); *Хріна з два* – уживається для вираження заперечення чого-небудь, неможливості здійснення чогось; не буде так, не вийде так; ні за яких обставин. – *Хріна з два ми його приріжемо. Він же здоровий, як бугай* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Хрін знає, згруб.-просторозм.* – зовсім невідомо, не знаю, не уявляю собі. <...> *завтра ми поїдемо хрін знає куди і всім там наваляємо <...>* (С. Жадан, Біг Мак); *Хрін з тобою (з вами, з ними і т. ін.)* – уживається для вираження поступки, змушеної згоди з ким-, чим-небудь, втрати інтересу до когось, чогось; нехай буде так, як є. *Це Саті. А як не Саті, то й хрін із ним. Подумаєш. Яка*

різниця (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Хрін його (батька) знає (зна)**, згруб.-просторозм. – невідомо, незрозуміло чому, з якої причини, ніхто не знає. **Хрін його батька знає:** у багатого повна піч, та горить, а у мене одно по-ліно, та й те не горить (прислів'я); – **Хрін його знає, товаришу майоре... Ні, це не до вас, Харченко, це приказка така є!** (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); // Невідомо хто; **Хрін просціш див.** ПРОСЦЯТИ; **Хрін тобі (вам і т. ін.) [в зад, в рот, на рило], у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл. або лайл.** – уживається для вираження грубої відмови в чому-небудь, заперечення чогось; нічого не буде; нічого не вийде. **Відібрати! Хрін вам усім! Нате, вдавіться!** (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); **Все воно буде світом, говорив же тоді Юра Мутний. Буде. Хрін вам всім, козлам, на рило** (П. Вольвач, Кляса); **Хрін (хріна) хто** – ніхто. **Намагалась на роботі перехопити у когось десятку-другу доларів, хріна хто дав** (ПіК, 2004, № 16–17).

- Утворено еліпсисом звороту **Хріна з два** (див. ХРІН); **Якбо́го хріна**, з дієсл., евфем., вульг.-просторозм.: а) чому, з якої причини. <...> чому так не можна жити завжди, якого хріна ми так паршиво все влаштували на цій землі, що не можна так жити завжди... (О. Забужко, Let me reople go); б) що (перев. з питанням). **Якого хріна вони тут роблять? Що це взагалі за діла?** (Ю. Андрухович, Два-надцять обручів).

✧ – мовна гра:

– омонімія: **Літак у повітрі зазнає аварії й починає падати. Пасажирів панічно хапаються за парашути, але їх**

бракує на всіх. Англієць, як справжній джентльмен, пропонує: – **Добродії, всі парашути належить віддати жінкам!** – Росіянин кричить: – **А хрін їм у зад!** – Француз: – **А встигнемо?** (Анекдот); – десемантизація ідіоми: **За нас з вами і за хрін з ними!** (Тост).

ХРІНІВ, нова, нове, вульг.-просторозм., лайл. – нікудишній, поганий. <...> до мене він поставився з симпатією, психолог хрінів <...> (С. Жадан, Біг Мак).

Синонім: ХУЇВ.

◆ **Хрінова мати; Хрінові діти**, у ролі виг. – уживається як лайка; **Що за хрінова мати**, у ролі виг., лайл. – уживається для вираження незадоволення, обурення і т. ін.

ХРІНАТЕНЬ, ж., вульг.-просторозм., не-схвальн. Що-небудь недоброякісне, незначне, непотрібне. <...> розумієш, через цю хрінатень – авангард завжди приречений, бо наприкінці своєї мети скочується до порожніх абстракцій, у гіршому ж випадку до дурненьких агіток (А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ Гра слів **хрін і тінь (тень)**.

ХРІНОВИЙ, а, е, вульг.-просторозм., не-схвальн. Поганий, кепський або неякісний. – **Хрінові діла, Машко, що в тебе, що в мене, – прорік Петро, – і прийшла пора про це сказати відверто** (Г. Тарасюк, Новели); **Потай від мамі й бабусі ти мерзнеш із тим хріновим «борцем» по зимових скверах і парках, тиняєшся по смердючих дешевих їдальнях, яких в радянські часи було багато** (Є. Кононенко, Без мужика).

ХРІНОВИНА, ж., вульг.-просторозм. 1. Яка-небудь річ, деталь, який-небудь предмет і т. ін. <...> Собака наступає на якусь металеву хріновину, і та глухо

дзвенть <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Беру чайник, виходжу в темний блок, двері власної кімнати тримаю відчиненими, щоб бачити умивальники, відкручую кран, набираю воду й несучайник на загальну кухню, але там, от падляна, вся комфорка зайнята чужими каструлями, з яких лине смачний запах борщу, фаршированого перцю, іншої хріновини (А. Дністровий, Патетичний блуд); // Явище. Якщо ти уже в гробу, Спокійно лежи на горбу – Життя непогана хріновина: Тобі ще зіграють Бетховена (Ю. Позаяк, Шедеври); Життя непогана хріновина, як виявляється (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. несхвальн. Нісенітниця; маячня.

ХРІНОВО, вульг.-просторозм., несхвальн.

Погано або невдало, неякісно. – Пані, вибачте, але мені і там, і там було так хріново, що про те не хочеться згадувати (Г. Тарасюк, Покоївка); <...> почувуюся я дуже хріново, і піти теж чомусь не можу <...> (С. Жадан, Біг Мак).

ХТІВА, ж., у ролі ім., евфем. Жіночі геніталії. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ХУЄВ див. ХУЇВ.

ХУЄМОТИНА, ж., обсц., вульг.-просторозм.

Що-небудь нудне, нецікаве, з претензією на мудрування. <...> ми просто мусимо триматися за ці роки, за роки, в яких нам випало мучитись і перемагати, і навіть якщо воно того не вартує (а воно того не вартує), ми з тобою мусимо добути до кінця сеансу <...> бодай для того, щоби наприкінці всіх прізвищ і всіх

подяк, після всієї господньої хуємотини, після року випуску і дати релізу прочитати таки, що під час зйомок цього блокбастера жодна жива душа не постраждала (С. Жадан, Біг Мак).

ХУЄНЬКО, ч., фольк., пестл. Те саме, що ХУЙ 3. Ти для мене – все у світі. Ти для мене – сонце й вітер. Я ж для тебе – місяченько! – Молодесенький хуєнько (Лель, 1999, № 4).

ХУЕСОС, ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Гомосексуаліст, який займається оральним сексом.

2. Мерзотна, підла людина. <...> як проліз, хуесос гражданській, щас ми з тобою розберемся, поспотримо, хто ти і откуда <...> (Іздрік, АМ™).

ХУЕТА, ж., дисфем., обсц. Клопіт, неспокій; беззмістовна метушня.

ХУЕТЬ див. ХУЇТИ.

ХУЇВ (ХУЄВ), хуєва, хуєве, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. Нікчемна, негідна людина. <...> затягнув мене в це осине гніздо і кудись зник, пацифіст хуїв <...> (С. Жадан, Біг Мак); – <...> Саша, гімнаст хуєв, під кінець знаєш, що одмочив? (П. Вольвач, Кляса); Пашок перераховує і з подивом пересвідчується, що так, саме цієї купюри не вистачало до обумовленої суми. Не такою й простою виявилась Жорина квартирантка. Ломиця хуєва (П. Вольвач, Кляса); [Савка (до Ахванасія):] Підбери, синок хуїв (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

ХУІНА, ж., обсц., фольк. Те саме, що ХУЙ 1.

ХУЇТИ (ХУЕТЬ), недок., обсц., згруб.-просторозм. Втрачати здоровий глузд, дурити. [Мальвіна:] От не люблю, када

мужики таке пиздять. І та любила, і та хуела. Та подивіться на себе, кому ви нужні? (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменіть ніззя).

Пор. ОХУЇТИ.

ХУЙ, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Чоловічий статевий орган. – Бідний ти, бідний, Хуй в тебе мідний, Срака деревляна, Яйці оливлані (Бурсацький фольклор); [Учитель атеїзму:] Скоріш за все, ексгібіціоніст забрався на сосну. Дівчаток недозрілих наших хоче він Злякать з сосни зненацька видом хуя (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

■ Етимологічно пов'язане з хвоя «голка хвойного дерева» і його індевр. відповідниками (лит. skuja «ялинка голка», латиськ. skuja «ялинка гілочка»). Прикметним є рефлекс цього слова в алб. hi «кілок», «membrum virile». Тут ми бачимо той самий семантичний розвиток, що й в ісп. *carajo* < гр. χαράχιον, демінутив від χαράξ «кіл». Це слово належить до групи слів, об'єднаних навколо індевр. *skēu «бути гострим», і узгоджується з поширеною семантичною моделлю *гострий, колючий предмет* → *чоловічий статевий орган*: *игла, кожаная игла, свайка (шило), шампур, ёлки-палки* (рос.), *prick* (вістря, голка, англ.), *tige* (стовбур, фр.). Слово відоме багатьом слов'янським мовам, напр. пол., словацьк. *chiuj*, болг. хуй. Ковалев 1998; СРБ 2003: 364.

◆ **Борода по коліна і хуй, як поліно** (приказка), обсц., жарт. – про чоловіка похилого віку; **Хуєм груші збивать**, обсц., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. – байдикувати або займатися нікчемними справами. [Ахванасій:] *А тепер що робить будемо?* [Сава (шуткує):] *А*

будем хуєм груші збивать (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Хуй і пизда – брат і сестра** (приказка), обсц. – про людей, що мають багато спільного у поведінці, способі мислення; **Хуй по коліна (по колінця)**, обсц., фольк. – чоловічий статевий орган великого розміру; // *Про бідного чоловіка, єдиним достоїнством якого є статевий орган великого розміру. Й а у млині нема клина, Ані где поліна. А я того хлопця люблю, Що хуй по коліна* (Українські сороміцькі пісні); *А в нашого свата Да з дерева хата, А дров не поліncia, Тільки х... по колінця* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); **Щоб хуй відпав у тебе** (у нього і т. ін.), у ролі виг., лайл. – уживається як проклин з незчисливими побажаннями чоловікові з приводу некоректної поведінки у статевих стосунках з жінкою (у мові жінок); **Щоб хуя я ніколи не побачила**, у ролі виг., обсц. – уживається для вираження клятвеного запевнення в істинності сказаного (у мові жінок). [Сука і Блядь:] *Нехай нам повилазе, щоб ніколи Ми хуя не побачили в житті, Якщо ми будем лізти к пацанам <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

1.2. Чоловічий статевий орган, що слугує для сексуальних контактів.

◆ **Брати / взяти хуя в рота**, обсц. – здійснювати орально-генітальний контакт. [Генерал Власов:] *Як остопиздили мені містичні бляді, Обвішані восточною хуйнею, Що перед тим, як взяти хуя в рота, Повинна привести себе у резонанс З ефіром світовим* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Вертіти (вертєть) на хую кого**, обсц., згруб.-просторозм. – мати з жінками статеві контакти, які оцінюються як незначні, непотрібні. [Ахванасій:] *Ди-*

ви, Савка, мамка нехуйова. [Савка:] Я таких мамок, Ваня, тоннами на хую вертел (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); Живіт свербіть, хуй стоїть, хочеться сцяти – буде світати (прислів'я), *обсц., згруб.-просторозм., жарт.*: а) з'являються врайніші фізіологічні відчуття, які для чоловіка є «прикметою» початку дня; б) відчувається бажання зробити що-небудь, виконати якусь роботу; Живого [хуя] в руках не тримати (не бачити), *обсц., ірон.*: а) бути сексуально недосвідченою дівчиною; б) не мати життєвого досвіду (про молоду дівчину); Зняти з хуя кого, *обсц., згруб.-просторозм.* – застукати на гарячому жінку, звинувативши у любовній невірності, подружній зраді і т. ін. Він мене з хуя не зняв; Нагостріти хуя, *обсц., жарт.* – бути готовим до здійснення статевого акту; Не віділа пизда гвоздів, та й думає, що то хуй (прислів'я), *обсц., ірон.-зневажл.* – про насміхання з людини, яка дивується чому-небудь звичайному; Сісти на хуй, *обсц., згруб.-просторозм.*: а) отримати одразу два (або більше) бажаних об'єктів, непоєднаних між собою. Пор. [Хотіти / захотіти] рибку з'їсти й на хуй сісти; б) знайти статевого партнера; розпочати статеve життя (про жінку). Котра з жіін двох май щаслива, Уповіш ми аттуй: Ота, што сіла на діету, А ци та, што – на хуй?! (Русинський ерос); Ссати (сосати) хуй, *обсц., згруб.-просторозм., презирл.*: а) здійснювати орально-генітальне злягання; б) нічого не отримувати; в) перебувати в жалюгідному становищі. [Літр:] Сідайте же скоріш, мої дівчата, І поможіть мені відкоркувати пляшки! Бо завтра на світанку я повинен Зайняти

чергу в пункті стеклотари. Інакше замість каші гарбузової Сосати хуй ми будемо напевно! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Сси (сосі) хуй [якщо дадуть], *обсц., лайл.* – уживається як груба відмова кому-небудь у чомусь; Стільки хуїв з'їла, що ними цілий район обгородить можна (прислів'я), *обсц., згруб.-просторозм., ірон.-жарт.* – про розпусну жінку, яка мала багато статевих партнерів. ■ Пор. У «Галицько-руських народних приповідках»: Тота тільки хуїв іззіла, що ними цілу Коломию обгородив. Метафора з'їсти хуй – вияв семантичної універсалиї їжа – секс; [Хотіти / захотіти] рибку з'їсти й на хуй сісти, *обсц., згруб.-просторозм., ірон.* – бажати, щоб одночасно відбулися дві (або більше) несумісні події; бажати неможливого; Хуй не встає / не встане у кого, *обсц., згруб.-просторозм., не-схвальн.*: а) (у кого і без дод.) хто-небудь позбавлений здатності до ерекції. Навприсядки не дала, Навстоячки не дістав, Навлежачки хуй не встав (Бандурка); б) (на кого) хто-небудь не відчуває сексуального потягу до певної жінки і не бажає злягатися з нею; в) (на кого) хто-небудь відчуває відразу до жінки через її непривабливість для нього; г) (на що) хто-небудь не бажає робити що-небудь; г) (на що) хто-небудь не готовий до чогось; Хуй стоїть, *обсц., згруб.-просторозм.*: а) (у кого і без дод.) хто-небудь здатний до ерекції, не обов'язково зумовленої сексуальним бажанням (про чоловіка); б) (на кого) хто-небудь відчуває сексуальний потяг до жінки і готовий здійснити статевий акт з нею; Хуй (хуя) встроміти (застроміти), *обсц., згруб.* – бути готовим до здійснення

статевого акту (про чоловіка). [Літр:] <...> *Людська заздрість, Та посмішки, та плітки за спиною, Що хуя вже не тільки шо встромить, А й навіть винуть стало неможливо* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); *Висватали, висватали В пана-свата дочку; Та постелим куль, куль, Та застромим хуй, хуй* (Українські сороміцькі пісні).

1.3. Копуляторний орган самця тварини.

Купив бугая, А він із п...ою. Пішов доїть, А в нього х... стоїть (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

- ◆ **Дурний як хуй волівий, обсц., згруб.-просторозм.** – зовсім дурний, непридатний для якої-небудь серйозної справи. ■ *Віл* – кастрований бик, нездатний запліднювати.

2. Статевий контакт. Заїбуня істерично сміється, виймає з пизди кульчики, застромлює їх собі у вуха, а потім гепеться на газончик і викочується на ньому із дикими завиваннями. Людський і децю наївний Василь підбігає до Заїбуні, щоб допомогти. [Василь:] *Дама, якщо у вас болить живіт, то я січас зганяю в аптеку за активірованим угльом. А так ви мені тут всіх муравйов подавите. [Микита:] Цій суці не угля треба, а хуя! (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніцета підарасів).*

- ◆ **Без хуя, як без рук, обсц.** – зовсім погано, не можна обійтися без статевого життя. *Без хуя, як без рук! Як же ти будеш жити, коли я поїду <...> Я розбудив у тобі звіра!* (Ю. Покальчук, Жовте листя). ■ Трансформація загальномовного фразеологізму *як без рук*.

2.1. Думки про сексуальні контакти.

- ◆ **[Тільки] хуй на умі у кого, обсц., згруб.-просторозм.** – хто-небудь постійно думає

лише про секс (про жінку). *Голодний кумі – Хліб на умі. Сытійв кумі – хуй на умі* (Русинський ерос).

3. Особа чоловічої статі.

- 3.1. Чоловік з великим сексуальним досвідом; розпусник. *На загал чоловік – просто кобель, бик, самець, точніше сказати, просто хуй* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

3.2. Чоловік як носій негативних морально-психологічних рис. [Пророк Микола:] *Гроші їм дорожчі За храм святий! Мамоні, а не богу Возносять ці хуї свої молитви!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

- ◆ **Баб'ячий хуй, обсц., лайл., презирл.** – нікчемний чоловік; дурень; **Старий хуй, обсц., згруб.-просторозм., ірон.-зневажл.:** а) чоловік похилого віку. – *А, – говорить, – старий чех! Знаю-знаю, постійний клієнт. Передавайте вітання старому хуєві!* (С. Жадан, Біг Мак); б) презирл. або лайл. – неприємний чоловік. ■ **Як і в словосполученні Старий хрін** (див. ХРІН), відбувається перенесення орган → людина. У спонтанному інвективному мовленні граматична модель синекдохи може зазнавати семантичних трансформацій: «старий» повністю або частково втрачає значення віку і передає суто чоловічу статеву ознаку «слабка статева потенція», напр. **Старá дупа** (див. ДУПА); **Хуй бичий, обсц., згруб.-просторозм.** Недотепа; **Хуй, в зомбек (дзьонсло) рембани, зах., лайл.** – уживається для вираження звертання до нікчемного або неприємного чоловіка. *Ти, хую, в зомбек рембани.* ■ З пол.: букв. «хую, в зуб (десну) виібаний»; **Хуй залуплений** – те саме, що **Хуй бичий**;

Хуй собачий, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл.: а) зловредний, підлий чоловік; б) чоловік, якого зневажають через низьке соціальне становище або вдачу. *Признавайся, Марусю, Кому давала спершу: Чи попові, чи дякові, Чи піддячому, А чи хуєві собачому?* (Бандурка).

4. невідм., у ролі заперечн. займ. Нічого не. *Хуй виграєш у ту лотерею* (Усна мова).

◆ **Хуя лісового, дисфем., обсц., вульг.-просторозм.** – уживається для вираження заперечення; зовсім нічого не. ■ *Замість батька лісового; Хуя тобі (йому, вам і т. ін.), обсц., вульг.-просторозм.* – даремні, марні зусилля. [Сірьожа:] *Кум його за вуха, давай тягти – хуя тобі, не витягне, отакенна щука вчепилась!* (Лесь Подерв'янський, Діана).

5. у ролі заперечн. частк., з дієсл. Уживається для вираження сумніву у можливості здійснення чого-небудь. [Африкан Свиридович:] *Ні, це не природа. Такого Мурзіка – хуй розrobиши* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); <...> *Хапанулі б по сотачке-другой. А то твоя падельніца всьо попрятала, хуй найдьош* (П. Вольвач, Кляса); *І який же тобі піздец?* – *А такий, що скаже: інакше хуй підійдеш до дитини* (І. Карпа, Перламутрове порно); // у род. відм. Уживається для вираження категоричної заборони чого-небудь; ні в якому разі. – *Запустили, значить, цех, зробили пробну партію, і тут держстандарт сказав: хуя – продукція не відповідає стандартам, надто високий вміст морфіну* (С. Жадан, Власник найкращого клубу для геїв).

◆ **Намалювався (нарисувався) – хуй (хер, хер) зітреш** (примовка), обсц., згруб.-

просторозм. – *десь з'явитися. Не запилились. Нарисувались – хуй зітреш. Ми од Жори, – багатозначно на тискує на останньому слові Малий* (П. Вольвач, Кляса); *Тільки я стояв, чорний та зігнутий, відшукуючи терпку печаль пролітаючого даремного життя. Намалювався – хер зітреш* (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Хуй просціш див.** ПРОСЦЯТИ.

6. у ролі предик., із запереч. Нема, нічого. *Як премію в кінці року, так хуй; // Не вийде. Двоє безіменних чуваків відразу вимагають все розділити, але Вася каже їм – хуй, робимо як домовились, чуваки наполягають* (С. Жадан, Депеш Мод); *Вони спробують ще який-небудь час дістати мене, але хуй – мої дамби скріплені моєю лімфою, моєю слиною і кров'ю <...>* (С. Жадан, Anarchy in the UKR); // з частк. там. Уживається як категоричне заперечення; зовсім ні. *Героїчна жінка? Хуй там. Вона однаково йому набридла* (І. Карпа, Перламутрове порно); *Думаєш, Коновал має на все це силу волі? Хуй там* (А. Дністровий, Пацики); // Уживається для вираження незгоди з ким-небудь; нічого подібного. – *Що, всі вісім ящиків [пробухаєм]? – Так! – Не подужаємо, – кажу. – Хуй, – говорить Вася Комуніст, – днів за три подужаємо, точно подужаємо. Я уявив собі ці три дні й відмовився* (С. Жадан, Депеш Мод).

◆ **А хуя не хочеш?, обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження категоричної відмови кому-небудь у чомусь.

7. у ролі заперечн. займ. Ніхто не. «Хуй нас хто піймає. А якщо й піймають, ба-

гато не дадуть – ми малолітки <...>» (П. Вольвач, Кляса).

- ◆ **Хуй (його) знає (зна), дисфем., общ., згруб.-просторозм.:** а) невідомо або зовсім невідомо. [Саломон Самсонович:] *Кстаті, яка в них середня швидкість?* [Африкан Свиридович:] *Хуй його зна, знаю тіки, що як летить, не видно* (Леся Подерв'янський, Казка про репку); б) незрозуміло. [Африкан Свиридович:] *А щас чого не літають [дракони], діду?* [Свирид Опанасович:] *Хуй його зна. Колись порядок був, нахуй, не те, що січас!* (Леся Подерв'янський, Казка про репку). ■ Замість *чорт його знає*.

- 8. у ролі *пит. займ., род. відм.* Для чого, навіщо. *Хуя так кричать?* (Усна мова).

- 9. зі *сл. який, у ролі частк.* Уживається для підсилення значення займенника.
– *Та яка хуй різниця, втопити, задушити, зарізати <...>* (Іздрик, АМ™).

- ◆ **В хуй не дути, дисфем., общ., вульг.-просторозм.** – бути байдужим до всього, не турбуватися ні про що. *Мабуть, їхали в поїзді, в хуй не дули, дивилися на незнайомих людей, слухали їхню мову <...>* (А. Дністровий, Пацики). ■ Замість *в ус не дути; До хуя (дохуя), кого, чого, общ., згруб.-просторозм.* – дуже багато, у великій кількості кого-, чого-небудь (звичайно малоцінного, незначного). *Я журюся за сусідку, А сусідка – ні хуя, Та тому що у сусідки До хуя таких як я* (Миський фольклор); [Гамлет:] *Ні, не їсу я м'яса принципово. Я тіки випить іноді люблю, Бо ми – народ широкий і гостинний, Випити ми можем дохуя <...>* (Леся Подерв'янський, Гамлет); **Іти (піти) на хуй (нахуй), общ., згруб.-просторозм., лайл.:** а) уживається для

вираження презирства до кого-небудь, прагнення принизити когось. ■ Буквально: примушувати до гомосексуального контакту, яке призводить до різкого зниження соціального статусу кого-небудь; б) уживається як вимога піти звідкись, з поля зору кого-небудь; залишити певний простір. *Ідіть ви всі нахуй. І ти, Тало, відпочивай, раз таке діло* (П. Вольвач, Кляса); *// дієсл. в особ. формі. Іти; зникати.* [Карандаш:] *А зараз всі нахуй пойдуть* (Леся Подерв'янський, Место зустрічі ізменить ніззя); в) уживається для вираження бажання припинити стосунки або спілкування з ким-небудь; розстатися. *Сінті, що зараз, либонь, вечереє десь на острові Ява, хочеться для мене станцювати. Або й не хочеться. Ну то пішла на хуй* (І. Карпа, Перламутрове порно); *Ти конформіст, ображається він, пішов на хуй, відповідаю я йому і швидко їду на вихід* (С. Жадан, Біг Мак); г) уживається для вираження категоричної відмови виконувати чий-небудь вимоги, поради, прохання і т. ін. [Данко (невпевнено):] *Іттить.* [Голос з натовпу:] *А не пішов би ти сам нахуй?!* (Леся Подерв'янський, Данко); *<...> Богдане, говорить, не ходи, залишся тут, пішла на хуй, повчально говорить Боб і виходить у ранковий під'їзд* (С. Жадан, Біг Мак); г) уживається для вираження небажання мати спільні справи з ким-небудь; [Чорт:] *Ну, розкажуй, як живеш, як жінка?* [Іван Опанасович:] *Та пішла вона на хуй!* [Чорт (співчутливо):] *Що таке, Ваня?* [Іван Опанасович:] *Та вже місяць менструації не було, мабуть забеременіла <...>* (Леся Подерв'янський, Остано-

вись, мгновеньє); **К хуям** – те саме, що **На хуй**. <...> *Сховай пушку, ідіот! Хочеш, щоб пів-міста к хуям вибухло?! (П. Солодько, Четверта революція); [Павлік Морозов:] <...> а потім їх [кошенят] лопатою порубиш на шматочки Та й викинеш к хуям (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік:] Це шо за підараси, вас питаю?!? [Едмунд:] Мілорд! Це гуманісти. [Йорік:] Всіх – к хуям! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **На хуй (нахуй, на хуя)**, обш., згруб.-просторозм., лайл.: а) (у ролі присл.) геть. *Вийди на хуй! (Усна мова); // Якомога далі, далеко. Виїхав на хуй з того заjoin'я (Усна мова); б) (у ролі присл.) зовсім, повністю. [Літр:] Я роздавав на хуй все. Все, що роками пиздив і пер, згинаючись, до себе у комору (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Буратіно:] І чувак той після цього все нахуй забув. Його питають: «Як тебе звуть?» А він: «Бе-е-е». Йому показують жінку, а він: «Бе-е-е» (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменіть ніззя); в) (у ролі присл.) на смерть. <...> відвезу їх куди треба, повернусь назад, уб'ю цю суку на хуй... (С. Жадан, Anarchy in the UKR); г) (що, кого, у ролі предик.) уживається для вираження категоричного неприйняття чого-небудь, непотрібності чогось; не треба. [Незнайка:] <...> Піджак? Нахуй піджак! <...> Беріте, мене не нада! (Дивиться на ноги). Кальоса? Нахуй. Беріть, все беріть! (Лесь Подерв'янський, Место зустрічі ізменіть ніззя); Леоніде Даниловичу, тут група «Ленінград», популярна в Росії, <...> хоче виступити з концертом у Києві. – Це та, що співає матом? – Так. – Та на х...**

ії! (Анекдот); г) (у ролі пит. займ.) для чого?, навіщо? <...> *А нахуй мені ваш Рома?! Нахлебнік! Гавнюк! (П. Вольвач, Кляса); – На хуя ти побігла? Я ж <...> (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); До кормушки вчасно ти причалив, А мистецтво – справа не твоя. Є на світі коник-дзвоник Чалий, І ніхто не знає: на хуя? (М. Лукаш, Шпиґачки); Ну, і на хуя, скажіть, був йому треба, гад, той інсульт? Дурак-Горобець! (П. Вольвач, Кляса); <...> що йому принести? апельсинів? На хуя йому апельсини, якщо в нього біла гарячка? <...> (С. Жадан, Біг Мак); Дивлюся на п'яну Іруско, на хуя мені ця корова, заперечливо хитаю головою, не, не хочу (А. Дністровий, Пацики); д) (у ролі частк.) уживається для вираження впевненості, переконаності своїх слів. *Та, блядь, шо тут на хуй перекладати. Замочити підараса і з кінцями... (Іздрик, АМ™); Куди він, на хуй, дінеться?; е) (у ролі присл.) абсолютно; зовсім. <...> тут у нас теж аміак, на хуй нікому не потрібний – пояснив він Іванові – завезли і кинули <...> (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків); є) (у ролі виг.) уживається для підсилення висловленого або вираження експресивного ставлення до чого-небудь. [Перець Моїсеевіч:] Ха. Ну ви бачили таке? Ну куди ж він, нахуй, денеться? (Лесь Подерв'янський, Сноби); [Жан Марє:] Мені Віолетта часи подарила, нахуй (Лесь Подерв'янський, Жан Марє та його друзі); [Савка:] Пригай, нахуй! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [**На-че**] трьома хуями зроблений, народн., обш. – дуже розумний, зарозумілий, який багато із себе вдає (перев. про хлопця); **Ні хуя (ніхуй)**, обш., згруб.-просторозм.:**

а) уживається для вираження цілковитої незгоди з чим-небудь. *Ні хуя подобного* (Усна мова); б) (у ролі предик.) зовсім нічого нема. *Ні хуя в гаманці*; в) уживається для вираження категоричного заперечення висловленого; зовсім ні. [Данко:] *Тепер вам всім піздець!* [Голос з натовпу:] *Ніхуя не піздець, ми тут з пустині сад зробимо!* (Лесь Подерв'янський, Данко); *Ні хуя собі, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.* – уживається для вираження сильного здивування якимсь фактом, певною подією, ситуацією і т. ін. або для підкреслення чієї-небудь розгубленості. – *Ні хуй-йя собі!* – сказав я собі! *Клима він кум, шиньр позорний!* (П. Вольвач, Кляса); *Турок хитнув маленькою безмозкою голівкою і, не вагаючись, вліпив мені елегантний мат.* – *Ні хуя собі!* – вихопилося в мене (Іздрик, АМ™); <...> і перед його зату-маненням поглядом раптом чітко постає напис «ЧП ВАХА», ні хуя собі, думає він, це ж я, і тут його кінцево впирає <...> (С. Жадан, Депеш Мод); *«Ні хуя-я собі! Мусора?! Чи хто?» Ніколи ще, мабуть, Пашок так повільно не застібав блискавку на джинсах* (П. Вольвач, Кляса); *Ну його! [її і т. ін.] на хуй* – уживається для вираження незадоволення, роздратування з приводу чого-небудь. <...> лише тиша і якісь прілі речі <...> прілі, бля, речі <...> ну його на хуй, це смерть <...> (Іздрик, АМ™); *Обламати хуя кому, обсц.* – відмовити чоловікові у здійсненні статевого акту; *Одін хуй, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.* – все одно, те ж саме, однаково. – *Так це той ваш чувак, у якого тато помер?* – Вітчм. – *Та один хуй*, – цілковито прокидається Маруся (С. Жадан, Депеш Мод); [Йонатан:] *Та*

<...> *Шо тіатр, шо гестапо – один хуй* (Лесь Подерв'янський, Нірвана). ■ *Замість один чорт; Посилати / послати на хуй кого, обсц., згруб.-просторозм.*: а) грубо лаяти кого-небудь, виражаючи зневагу, прагнення принизити. *Її можна носити, як горжетку, – для краси, а при нагоді вона кому треба і в морду дасть, і на хуй пошле <...>* (І. Карпа, Перламутрове порно); б) грубо лаяти ко-го-небудь, виганяючи, вимагаючи, щоб хтось негайно пішов, зник з поля зору. <...> *вимкнути свій ящик, послати на хуй листоношу і не відповідати на повістки <...>* (С. Жадан, Біг Мак); в) грубо лаяти, повідомляючи про припинення стосунків з ким-небудь; г) грубо лаяти і тим самим категорично відмовляти у якому-небудь проханні; г) у грубій формі дати зрозуміти кому-небудь необґрунтованість його претензій, вимог, бажань. *Сучасники пошлють тебе на «х» <...> Лише тому, що ти їм заглибокий* (І. Павлюк: Якщо вірити серцем); *Пб хуй (по хую, пбхуй), обсц., вульг.-просторозм.*: а) (кому) абсолютно байдухе, нецікаво. – <...> два літри, його перемикає і йому вже не страшно. <...> – Ну, як йому, якщо не страшно? – Йому похуй. – І що? – Ну, і він далі валить за водярою. Падає, а йде (С. Жадан, Депеш Мод); <...> ми в пів фіналі, і все решта по хую <...> (С. Жадан, Біг Мак); б) (кому і без дод.) хто-небудь абсолютно байдушкий до чого-небудь або втратив інтерес до чогось. – *А тому, – говорить Чапай і щасливо посміхається до мене з-поза трансгалактичних променів, – що все по хуй: бабки – по хуй, система планування – по хуй, інвестори – по хуй* (С. Жадан, Депеш Мод); *Просіяти собі хуя див.*

ПРОСЦЯТИ; Скуштувати хуя, обсц., згруб.-просторозм. – зазнати невдачі; зазнати поразки, оскардитися. [Африкан Свиридович:] *А от давайте, щоб у вас була така шия, як у лебедя, отакі лапи красні і пір'я кругом, тоже красиво, а? Шо мовчите, скуштували хуя?* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); [Став] **як хуй на весіллі, обсц., народн., жарт:** а) зненацька здивуватися, стати «ні в сих ні в тих»; б) бути нездатним поводитися відповідно до конкретної ситуації; **Хуї піна́ти, обсц.** – приємно, безтурботно проводити час. – *Слухай, а що ти тут робиш серед ночі? – Хуї пінаю, – огризнулася Роська (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Хуй з тоб'ю (з ним, з ва́ми і т. ін.)!, у ролі виг. обсц., згруб.-просторозм.:* а) уживається для вираження примирення, згоди з чим-небудь; хай буде так. *Ну та хуй з ним! Хто хочет сладко ніть і єсть, прошу за стол напротів сесть!* (П. Вольвач, Кляса); б) уживається для вираження незадоволення, досади, роздратування. <...> *він непогано петрає у її рідній мові. Авмоїй погано. Моя складна. Варварська, чи що? А її синтетична. Хуй із нею, я не філолог (І. Карпа, Перламутрове порно); в) уживається для вираження байдужості, втрати інтересу до кого-, чого-небудь; Хуй ти в сраку як моя нога, у ролі виг., зах., обсц., лайл.* – уживається для вираження незадоволення, обурення; **Хуй (тобі, вам і т. ін.) в рот, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.** – те саме, що **Хуй тобі в сраку!** [Саломон Самсонович:] *Африкан Свиридович, не теряйте человеческое лицо. Хуй їм в рот, тим блядям, лізьте в двері* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); **Хуй (тобі,**

вам і т. ін.) в сраку, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для вираження сильного обурення з приводу чого-небудь, незгоди з чимсь. – *Українська мова – мертва мова, – сказав якось на лекції викладач Конституційного права України в Державному університеті. – Хуй вам в сраку!* – сказала я найближчому партовому оточенню, а з ним лише вступила у полеміку (І. Карпа, 50 хвилин трави); б) уживається для вираження грубої відмови кому-небудь у чомусь; **Якого хуя, з дієсл., дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – для чого, навіщо, чому, з якою метою. [Пелагея Нилівна:] *Якого хуя ти в болоті гидкім втопив красивого, усатого мужчину? (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); «А якого я хуя зараз тут з ними марную час?» – хвиля незадоволення раптом накочує на Павла (П. Вольвач, Кляса).* ■ **Замість якого чорта; Ясний хуй, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – звичайно, безумовно; зрозуміло. – *Документів, ясний хуй, немає, щоб же ж додому сообщить <...>* (П. Вольвач, Кляса). ■ **Замість ясна річ.**

✱ – мовна гра (римування):

– *Видів. – Оближи хуй жидів.*

– *Не психуй. – Сам ти хуй.*

Поцілуй мене в хуй, та більше не толкуй.

– *Шо? – Хуй в чоло!*

Йван-хуйован. (Вислів, яким дразнять чоловіка на ім'я Іван).

– евфемістична заміна (ефект обманутого очікування): *А у нашого ву..., ой вуя Те-че вода з ху..., ой з хутора* Прямо до стерня (В. Древланський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ХУЙНУТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

Уживається на позначення будь-якої швидкої, різкої або інтенсивної дії чи процесу. [Жора:] *Та ор'юл взлетів, взяв камінь і як хуйне в прапора!* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Йонатан:] *Ну я того Голсуорсі хуйнув про серів, вона мені Ніцше* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); <...> *хуйнули туди [у великий культурний центр] купу бабок, тепер забавляються там, як собі хочуть* <...> (С. Жадан, Біг Мак).

ХУЙНЯ, ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. зневажл. або презирл. Що-небудь незначне, не варте уваги. *Так, а це ще що? Хуйня якась, якісь календарики, чи що?..* (П. Вольвач, Кляса); [Вареник:] *А зуби тобі хто вибив?* [Венік:] *Зуби – то хуйня* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); // Нецінні, не дуже потрібні речі, барахло. <...> *там армія уряд гендерні штуки різна хуйня в бортиприборах...* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

2. зневажл. Будь-що (предмет, одяг, страва і т. ін.) поганої якості. *Вони багато чого казали. Вони мені і всім втирали про равенство і братство, і про те, що «кока-кола» – хуйня* (П. Вольвач, Кляса).

3. зневажл. Що-небудь безглузде, негативне, погане (про дії, вчинки, висловлювання і т. ін.). <...> *лукаві діти в цю лиху годину* <...> *забили на духовність і борню, і взагалі творять якусь хуйню* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> *в голову лізла різна хуйня* <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Савва Морозов:] *Покався б і гірко заривав би, Бо наробив у жізні я багато Хуйні усякої!..* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); // Дурниця, маячня. [Саломон Самсонович:] *Які слони?*

Ви їх коли-небудь бачили? <...> Хуйня це все! Басні дідуся Панаса, не було ніяких слонів (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); [Гамлет:] <...> *А также много Другой хуйні за вами замечав я* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

4. зневажл. Те, що має непривабливий, негарний вигляд. <...> *терпіти не можу, коли в когось на обличчі різна хуйня, <...> просто якщо в когось обличчя порізане після гоління, або кров на губах* <...> (С. Жадан, Дешев Мод).

♦ **Ось така хуйня, малята**, обсц., ірон.-жарт. – ось такі справи; **Хуйню вигрібати / вигребти (навивігрібати)**, обсц., згруб.-просторозм. – очищати, звільняти що-небудь від чогось поганого, вкрай негативного. [Філін:] *За життя Хуйні він [сліпий пророк] різної навивігрібав довкола* <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ХУЙОВИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., несхвальн. Поганий, негарний, бридкий або неякісний. – *То просто прошлий раз дрожжі хуйові були, – виправдовується Вася* (П. Вольвач, Кляса); *«Хуйове місце», – сказав Душман* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); [Савва Морозов:] *Пизділи мирно ми про нашу жізнь Хуйовую, я нюхав тьоплий воздух* <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); <...> *в нього карма така, розумієш, розумію, кажу, хуйова в нього карма, що тут скажеш* (С. Жадан, Біг Мак); [Валер'ян Валер'янович:] *А от моя жена вроде і хуйовая, а я от нейо торчу, як пацан!* (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі).

ХУЙОВИНА, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Річ, який-небудь предмет, деталь і т. ін.

2. *схвальн.* Складний механізм і взагалі що-небудь незрозуміле.
3. Погана, нікудишня справа.
4. Нісенітниця.
5. Сперма.

хуйОВО, присл., обсц., згруб.-просторозм., несхвальн. 1. Погано або невдало. І з цими словами Африкан Свиридович хоче лізти в вікно. Він так бздить Вери і Надєжди, що, очевидно, хуйово со-обража (Лесь Подєрв'янський, Казка про репку); «Хуйово службу починаєш, зьом!» (П. Вольвач, Кляса); // кому, безос. Хто-небудь почуває себе недобре або має складне чи безвихідне становище. <...> сайгон – це коли тобі так хуйово, що хочеться здохнути або щонайменше більше нікого ніколи не бачити (О. Соловей, Конуси і дирижаблі).

2. Погані справи. – Він тобі нічого не ка-зав? – Не казав. – Хуйово, – кажу я (С. Жадан, Дєпеш Мод).

хуйОК, ч., обсц., згруб.-просторозм., зменш.-пестл. Чоловічий статевий ор-ган.

- ♦ **Маленький хуйок** у пизді як **корольок** (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм. – невеликий статевий орган може бути приємним для жінки. Кожна жінка має смак, – Відповів їй свій родак, – Бо ма-ленький той х...ок У п...і як **корольок** (В. Дєвляньський, «Ой, мамо, в комору ведуть.»).

хуйОМІЙКА, ж., дисфем., обсц. Коломий-ка еротичного змісту.

хуйО-муйО (**фуйО-муйО**), невідм., у ролі ім., обсц., згруб.-просторозм. Усяка всячина або і так далі, і тому подібне. <...> нагнали масу лохів на стадіон, феєрверки там, хуйо-муйо <...> (Іздрик,

АМ™); Відносно Заходу це був жахливий ортодокс [Андропов]. <...> Образ во-роза, протистояння систем, світове панування, хуйо-муйо (Ю. Андрухович, Таємниця); <...> далі говорилося про умови кількаденного перебування гостей у пансіонаті «Корчма «На місяці» (харчі, джакузі, руці-бузі, окремі спальні, те се, фуйо-муйо) <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів). ■ З рос.: хуё-моё – вигук, який виражає незадоволення.

хУЮ-мУЮ (**хУЯ-мУЯ**), невідм., у знач. ім., зах., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що **хУЙО-МУЙО**.

хУЛі, обсц., згруб.-просторозм. 1. у ролі пит. займ. Навіщо, для чого, чому. «А хулі ж ти так говориш?» – запитав той з татуйованими пальцями (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – В мене сусід є, так він зранку виходить і бере літри два водяри. <...> Я, каже, коли вип'ю, ну, там, перший пизир, вже боюсь кудись виходити. – А хулі він боїться? – Ну, не знаю, страшно йому (С. Жадан, Дєпеш Мод).

2. у знач. пит. займ. Уживається для вираження несміливої згоди з ким-, чим-небудь; хай буде так; хай так. Ми їх спочатку розводили, а потім бачимо – ну, хулі, б'ються пацани і хай собі б'ю-ться (С. Жадан, Дєпеш Мод).

3. Уживається для вираження байдужості (немає проблем через щось, хоча на них можна було очікувати). [Саломон Самсонович:] Хулі зуби, зуби вставить можна <...> (Лесь Подєрв'янський, Казка про репку).

■ З рос.: лексикалізована рос. одиниця хули <хуй ли (ж, же)».

- ♦ А хулі, у ролі пит. займ. – уживається як риторичне питання – «що». [Саломон

Самсонович:] *Ахулі тут непонятного?* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); [Саломон Самсонович:] *А хулі ми, рядові аспіранти, наше діло – кал.* [Африкан Свиридович:] *Ну, не скажіть, Саломон Самсонович, наша праця прекрасна <...>* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); *Хулі нам кулі, як нас снаряди не беруть – те саме, що хулі 3; Хулі там, дисфем.: а) не варто турбуватися про що-небудь, соромитися чогось. Він [Юрій Андрухович] велика людина, хулі там, я серйозно* (С. Жадан, Маскульт); б) *уживається для підсилення спонування. <...> давайте, чуваки, відтягніться, хулі там, богослови, не зупиняйтесь <...>* (С. Жадан, Біг Мак). ■ *Замість що там.*

ХУНА, ж., жарг. (крим.), зневажл. Жінка легкої поведінки. [Толян (до Штиря):] *Ти гля, яка шмара <...>* [Штир:] *Ніштяк так хуна. Іди, пощекочи* (О. Ірванець, П'ять п'єс); [Іван Опанасович:] *Та біс їх зрозуміє, тих хун, он краще – вино стоїть, пий...* (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновенєнь).

ХУНОЧКА, ж. Пестл. до ХУНА. Хуночек з собою взяли б у багажнічек <...> (Лесь Подерв'янський, Пригоди хтивих павіанів).

ХУ-ХУ, невідм., евфем. Чоловічий статевий орган.

♦ *А ху-ху не хо-хб?*, евфем. – ти багато хочеш, але ти не можеш мати те, чого хочеш. ■ *Скорочення: а хуй не хочеш?*

ХУЯК, виг., обш., згруб.-просторозм. Швидка одноразова дія або звук, утворюваний цією дією. [Жора:] *Ну Микола вилазить*

з машини, бере монтировку і його по жопі – хуяк!

■ Від дієсл. ХУЯКНУТИ.

ХУЯКНУТИ, док., кого, обш. Дуже сильно вдарити. – <...> *У нас там Нестор Іванович Махно лікував ногу. – А що у нього з ногою? – А його чекісти хуякнули* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

ХУЯ-МУЯ див. ХУЮ-МУЮ.

ХУЯРА, ч., обш., згруб.-просторозм. Те саме, що ХУЙ. *А в нашого мужика І хуяра не така* (Українські сороміцькі пісні).

ХУЯРИТИ, недок., обш., згруб.-просторозм. 1. *кого, що.* Дуже сильно бити кого-небудь ногами; // *Ударяти по чому-небудь або знищувати.* [Гамлет:] <...> *А потім чаю Посьорбати і кидати сокиру В паралізовану бабуню, унітаза Хуярить чобітьми <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

2. *Енергійно й інтенсивно робити що-небудь (йти, бігти, їхати, їсти і т. ін.).* [Привид:] *Тремтять, падлюкі, від пророчеств страшних! Вам всім піздец! Хоч їжте ананаси, Хоч рябчиків хуярьте!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> *хуярить стакан компоту з бромом, вирубає світло в квартирі та й сам вирубається <...>* (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

3. *Падати зверху, литися.* *Дощ хуянив цілий день* (Усна мова).

Пор. ПОХУЯРИТИ, РОЗХУЯРИТИ.

ХУЯТИЙ, діял. (закарп.), обш. Який має статевий орган великого розміру. *Пониже Нанкова Букы розсохаті. А в самій Нанкові Хлопы май хуяті!* (Русинський ерос).

ХУЯЧИТИ, *недок., обш., згруб.-просторозм.* 1. Те саме, що ХУЯРИТИ 1. <...> і тут наш форвард вивалюється сам на сам із воротарем і б'є, просто хуячить з усієї сили <...> (С. Жадан, Депенш Мод); <...> печальна березнева Австро-Угорщина, мабуть, саме такою її і

запам'ятали російські піхотинці навесні 45-го, депресивний доволі ландшафт, ось вони і хуячили наліво і направо елітні дивізії нещасних націонал-соціалістів (С. Жадан, Біг Мак); <...> чудесний вечір: дощ цілий день хуячить (С. Жадан, Депенш Мод).

Ц

ЦВЯШОК, ч.: ♦ **Твердий цвяшок**, *евфем.* – чоловічий статевий орган.

ЦЕ, *займ., с., евфем., просторозм., фольк.*

1. Статевий орган жінки або чоловіка.
2. Секс, статеве життя. Довелося з'ясувати і з «цим». Із сексом моїм. Я сказала, що «це» мене вже не цікавить (Л. Таран, «Атол Мороруа»).

♦ **Робити це**, *евфем.* – здійснювати статевий акт; злягатися. [Ольга:] Мій це робить так, наче їде на велосипеді, з запаленою сигаретою в куточку рота – попід падає на мене, а він тільки крутить і крутить педалі (М. Гавран, Усе про жінок); «<...> Я лежу в ліжку із справжньою голою жінкою, і роблю це! Я її їбу, їбу, їбу!!!» (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЦЕБРО́, *с., перев. мн. цѐбра, жарг. (мол.).* Жіночі груди.

ЦЕЄ, *займ., с., евфем., просторозм.* Те саме, що ЦЕ. Я ж була Да під парубком; Я ж думала Умру, умру, А я ж цеє Давно люблю! (Бандурка).

Пор. ОТЕ́, ТЕ, ТЕЄ, ЩОЄ́.

ЦЕ́ЛКА, *ж., вульг.-просторозм.* 1. Дівоча пліва. – Ой, мамо, мамо, В комору ведуть <...> Ой іди, доню. Там меду дадуть <...> Пограєшся, покохаєшся І з целкою

розпрощаєшся (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

2. Незаймана дівчина. – Отакі у нас діла, – Що не день – новинка: Вчора цел...ю була, А сьогодні жінка (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Літр:] Ні, юний друже, то звичайне падло, Яке наділо грязне простирадло. На ньому целку хтось їбав <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

3. ірон. Людина, яка вдає з себе невинну.

■ Букв. – дівчина з «цілою» (нерозірваною) дівочою плівою.

ЦЕНТРИФУ́ГА, *ж., жарг. (вояк.), заст.* Жіночі груди.

ЦІ́БУХ, *ч., евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. Любоко моя дорогенька, за паню ті маю. Коби-с дала файфурика – я свій цибух маю! (Цит. за: Лесюк 2007).

ЦІ́РКНУТИ, *док., евфем.* Те саме, що КІ́НЧИТИ. Я таких ненавижу – циркне тобі в дірку, а ти потім носись по гінекологах, щоб аборт зробить, і страдай за мінутне удовольствоє (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: сплунути крізь зуби.

ЦИТРИ́НИ, *мн., зах., вульг.-просторозм.* Жіночі груди.

ЦИЦАТА, ж., вульг.-просторозм. Яка має великі груди (про дівчину, жінку). *Перва дружка цицата, Друга черевата, Третя на днях ходє* (Бандурка).

ЦИЦКАТИСЯ, недок., з ким, зах., вульг.-просторозм. Панькатися з ким-небудь.

ЦИЦЬ: ♦ **Циць, не гавкай**, у ролі виг., евфем., жарт. – жіночі груди.

■ **Зближення цицька з циць** «заклик до тиші».

ЦИЦЬКА, ж., перев., мн. **цицьки**, згруб.-просторозм. 1. Жіночі груди. *Ой грайте, музики, В мене цицьки великі, В мене цицьки трясуться, З мене хлопці сміються* (Бандурка); <...> *Таким чином, правця ваша вільна. Що ви робите нею? Пан Ромко стріпнув головою і мужньо прорік: – Буду крутив цицьки* (Ю. Винничук, Обід).

♦ **Відпала цицька від рота**, згруб.-просторозм. – не стало чого-небудь дармового і нічим не заслуженого; **Гарбузові цицькй, фольк., згруб.** – жіночі груди великого розміру. *Любка моя солоденька, любка моя певна, Гарбузові цицьки маєш, смерекові стегна* (Бандурка); **Не одну цицьку ссати**, згруб.-просторозм., жарт. – бути досвідченим, мати велику практику сексуальних стосунків (про чоловіка); **Під трактором цицьок шукати**, згруб.-просторозм., жарт. – бути трактористом або виконувати некваліфіковану фізичну роботу. *Вип'ємо за те, аби наші діти під трактором цицьок не шукали* (Тост трактористів); **Півна пазуха цицьок у кого і без дод.**, згруб.-просторозм., жарт. – хто-небудь пишногрудий (про жінку). *Ой дівчино, дівчинонько, яка ти багата! Півна пазуха цицьок, бідка волохата*

(Коломийки Прикарпаття); **Свині по цицьки**, згруб.-просторозм., жарт.-ірон. – низький на зріст (про людину); **Солодкий як мамина цицька**, згруб.-просторозм., жарт. – дуже приємний (про чоловіка); **Такá груба, що на їдну цицьку ліг, а другою вкрівся** (приказка), **жарг. (бурс.-сем.), жарт.** – масивний, пишнотілий (про жінку); **У сиську (цицьку)**, зі сл. п'яний, вульг.-просторозм. – дуже, сильно, надзвичайно; **Цицьки тобі не дам, у ролі виг., згруб.-просторозм.** – уживається як материна погроза дорослій дитині, коли не може дати того, що дитина бажає; **Щоб тобі цицькй позсихалися у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл.** – уживається як проклин, адресований дівчині, жінці.

2. **жарг. (мол.)**. Пластяна пляшка місткістю 1,5 літра.

3. **жарг. (гірн.)**. Опуклий, діаметром до 30–40 мм виступ на 25 см із покрівлі породи.

○ – у структурі метафори: <...> **з цицьки матері-землі випивають падли все мо-локо** <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

ЦИЦЬКАТА, ж., згруб.-просторозм. З великими грудьми (про жінку або дівчину). *Цицьката дівка.*

ЦИЦЬКІВЩІНА, ж., ірон. Батьківщина. <...> *там де закінчується твій язик тітківщино там закінчуєшся і ти дорога цицьківщино* <...> (В. Цибулько, Книга застережень 999).

ЦИЦЯ, ж., мн. **циці**, евфем., дит. Жіночі груди. *Губам треба дати спокій. Головне – це її циці!* (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»); *Ади-во Чі-чоліна депутатом стала, то чо би пані Кусьнісцова в мери не попхалася? Але*

Чічоліна не кричала, жи вона жінка, а йно показувала всім файну цицю і такво рукою робила цьомки (Поступ, 2006, № 17); – Інтелектуальна цілка! Повний абзац. Маючи такі циці й таку дупу, бути цілкою – злочин (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЦІЛА, ж., просторозм. Незаймана дівчина. Ни тулися пуцов до мині – Я ціла ци. Я ни дам (Русинський ерос).

ЦІЛИЙ, а, е: ♦ **На цілого йті**, евфем. – здійснювати статевий акт без презерватива. ■ Первісно: відважуватися, ризикувати.

ЦІЛКА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що **ЦЕЛКА**. У Віри був інтелект. А дівчина з інтелектом трапляється ще рідше, ніж цілка (Ю. Винничук, Обід); **Невже цілка!** – отерп я. Це ж треба отак понастися! А довкола ж було стільки гарненьких дівчат! (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»).

♦ **Ламати / зламати цілку** кому, вульг.-просторозм. – позбавляти дівчину цнотливості. Хлопець шуткуючи, шуткуючи повалив її і став націлятися, а сам бурмоче: **Благослови отець і мати десяту цілку ламати!** (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Прохватити цілку**, вульг.-просторозм. – те саме, що **Зламати цілку**. Потикав її трохи, не в середину, а так і прохватив зразу цілку (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Цілка-патріотка**, вульг.-просторозм., ірон. – цнотливиця; **Цілка (цілочка) недобвана**, вульг.-просторозм., зневажл. – те саме, що **Цілка-патріотка**.

ЦІЛОЧКА, ж., вульг.-просторозм. Пестл. до **ЦІЛКА**. Пробивання цілочки – акт, сповнений драматизму (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Цілочки**

бувають різні. Одна не дасть скинути з себе навіть мештів, інша скине все, але до істеричного стану буде боронити свої майтки. <...> Бувають і такі цілочки, які, не давши з себе зняти майточки, радо приймуть прутня в будь-які інші місця (Ю. Винничук, Обід).

ЦІЛУШКА, ж., вульг.-просторозм. Цнотлива дівчина. <...> Цілушкою була. Я й не думав, бо сама аж стрибала на коліна, і все прагнула на цю штуковину залізти (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЦІЦЕРОНИ, ів, мн., жарг. (бурс.-сем., мол.). Великі жіночі груди. Боже, які ціцерони, оце вже природа як зробить, так хоч темні окуляри надівай, щоб очі не вскочили (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ЦІЦЬКИ-ПІСЬКИ, невідм., у ролі ім., вульг.-просторозм. Що-небудь незначне, неістотне; дрібниці. – <...> Це тобі, чувак, не ціцьки-піськи, це страшні речі (К. Москалець, Вечірній мед).

ЦНОТА, ж. Невинність, непорочність (стосовно жінки і чоловіка).

♦ **Загубити цноту** – втратити невинність.

ЦУРПАЛОК, ч., просторозм., фольк. Чоловічий статевий орган. <...> він просе в неї потикать своїм цурпалком у дірочку, куди вона сцить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЦУРПАЛОК, ч. Те саме, що **ЦУРПАЛОК**. А Харко як виїняв з штанів цурупалок, довгий та красний, а на кінці ще й брилик (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: відрубаний, відбитий або відламаний шматок деревини.

ЦЬМАКАЮЧА, ж., евфем., жарт. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена

пихви: – Роззята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ЦЬМҀНЧИК, ч. Те саме, що **ЦЮРКА**.

ЦЬОТКА, ж.: ♦ **Цьотка приїхала, евфем.** зах. – настала менструація.

ЦЮЛЬ, ч., вульг.-просторозм., заст. 1. Чоловічий статевий орган.

2. Будь-який чоловік (звичайно як характеристика або звертання до чоловіка).

♦ **Цюль зломаний**, вульг.-просторозм. – нікчемний чоловік. *Ти, цюлю зломаний!*

ЦЮНДРИК, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ЦЮНКА, ж., фольк. Незаймана пліва (гімен) у дівчини або цнотлива дівчина.

Цюнка Марунка По кропиві ходила, Цюнку згубила. Кури сокочуть, Цюнку волочать (Цит. за: Виженко 2005).

ЦЮНЬКА, ж., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ЦЮНЯША, ж., зах., просторозм. Те саме, що **ЦЮНЬКА**.

ЦЮПЦЯТИ, недок., кого, зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ЦЮПТАТИСЯ, недок., зах., просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися. <...> якщо дієслово «трахатися» власне майже загально-вживане, то його синонім «цюптатися» зрозумілий лише спраглим до вскочення в гречку галичанам (ПіК, 2004, № 2).

ЦЮРКА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

ЦЮЦЮРКА, ж., діял. Те саме, що **ЦЮРКА**.

Ч

ЧАЙНИК, ч.: ♦ **Чайника повісити**, жарт. – зраджувати в подружньому житті (про жінку).

ЧАС, ч.: ♦ **Свій час**, евфем., діял. (поліськ.) – менструація; **Час вампіра**, евфем., жарт. – те саме, що **Свій час**.

ЧАСНІК, ч.: ♦ **Зелений часнік**, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *А я тобі того дам, Що ти зроду не видав: Зеленого часнику, Прийде тобі до смаку* (Українські сороміцькі пісні).

○ Номінація актуалізується у зв'язку з концептуалізацією запаху жіночого статевого органа (Див. коментар до **СМЕРДІТИ**) відповідно до статусу часнику як **АФРОДИЗИЯКА**.

ЧЕПРЮГА, ж., діял. (зуц.). Повія.

ЧЕРВОНІЙ, а, е: ♦ **Червона армія**, жарг. (мол.) – менструація. *А на полиці між книжками й конспектами лежать сім гандонів, як сім вередливих курвів з вічними бюлетенями, червоними арміями* (Синописис станіславський необов'язковий); **Червоні числа**, просторозм. – те саме, що **Червона армія**.

ЧЕРВ'ЯК, ч., фольк., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

■ У деяких весільних текстах представлено фалічну символіку черв'яка. Так, на Чернігівщині, коли вели молоду на шлюбне ложе, співали: «А мамочка, ба лазе, пов-

зе червяк на назе. А мамочка, баюся, йон же мяне укусе». Войтович 2002: 554.

ЧЕРВ'ЯЧОК, ч., жарг. (мол.), жарт. Зменш. від **ЧЕРВ'ЯК**. Він став перед мене, одною рукою підтримуючи черево, а другою – мацаючи свій тоненький черв'ячок під ним (М. Матіос, Бульварний роман).

ЧЕРЕВІНА, ж.: ♦ **Черевину зробити** – здійснити статевий акт з дівчиною або жінкою, запліднивши їх. А я браму перескочу, а віячку зломлю, А я твоїй одиначці черевину зроблю (Бандурка).

ЧЕРЕВО, с.: ♦ **На черево злізти**, фольк., згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт (про чоловіка). – Ой ти, гуско моя, Ти голубко моя, На тобі колосок з'їсти, Пусти мене на черево злізти (Бандурка).

ЧЕРЕПÁХА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Через тих чортових черепях люди стріляють себе, ріжуть <...>, а все це, як розібраться, із-за пизди (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

♦ **Випустити черепáху**, жарг. (мол.) – справити велику нужду.

ЧЕРЕПÁШКА, ж., евфем. Зменш.-пестл. до **ЧЕРЕПÁХА**. Він подивився прямо в ту маленьку черепашку, яка була схована далеко за спідницями, колготами і нижньою білизною. Він побачив своїм рентгенівським поглядом, як та беззахисна черепашка поступово воложніє (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ЧЕРÉШЕНЬКА, ж.: ♦ **Солóдка черéшенка**, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. Гопці-хлопці, до мене: Солодка у мене – Солодка черешенька Ти в ярочку у мене (Цит. за: Виженко 2005).

ЧЕСА́ТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ЧЕ́СНА, ж. Дівчина, яка зберігає свою дівочу невинність, або жінка, яка не зраджує чоловікові.

○ – мовна гра (актуалізація двох значень прикметника):

– В тебе жінка чесна? – Не знаю, ще досі нічого не вкрала (Анекдот).

ЧЕ́СТЬ, ж.: ♦ **Дівóча честь** – незайманість, невинність, цнотливість дівчини.

♦ **Загубити честь** – втратити цнотливість (про дівчину).

ЧЕЧІ́РКА, ж., евфем., зах. Чоловічий статевий орган.

ЧІ́КІ-ДРІ́КІ, невідм., жарг. (мол.). Статевий акт. – Він до тебе з траси сюди піде? І – чікі-дрікі? (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ЧИ́К-ЧИ́РІКНУТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з кимсь.

ЧИСЛО́ (ЧІСЛО́), с., евфем., діял. (поліськ.). Менструація.

ЧИ́СТІЛИ́ЩЕ, с., евфем., книжн. Жіноча піхва. <...> торкнувся руками волосся, а далі вологих складок чистилища <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЧІ́П, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: дерев'яна пробка для закупорювання отвору в якій-небудь посудині.

ЧІ́ПАТИ, недок., кого, евфем., фольк. Те саме, що **ЗАЧІ́ПАТИ**. Наша мати Зіна Вибирала зятя грузина: Щоб і чуб густий, Щоб і хуй товстий, Щоб і дрова рубав, Щоб і тещу чіпав (Українські со-ромицькі пісні).

Пор. **ЗАЧІ́ПАТИ**.

ЧІСЛО́ див. **ЧИСЛО́**.

ЧІЧКА, ж.: ♦ Розвинути чічку, евфем., фольк. – здійснити статевий акт.

ЧЛЕН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Пузко перекочується під шовком сорочки. Член бовтається у широких штаних (О. Ульяненко, Седой); Своїм членом я на декілька незабутніх хвилин поєднав далекі континенти, культури, цивілізації. Я привів їх до спільного знаменника, тобто, перепрошую, сім'яника. І тому я не можу мати ненависті до Росії та росіян <...> (Ю. Андрухович, Московіада); Молоденька Олена із Ніжина Кожну ніч власноруч себе ніжила, Бо не знала Олена, що на те треба члена, О свята простота з міста Ніжина! (Ю. Позаяк, Українські лімерики); Член – мов зготовлений до бою кріс (В. Слапчук, Навпроти течії трави); <...> життя – штука сувора, можливо, я доживуся колись до такої старості, що доведеться їти в Сохо і купувати собі штучний член, щоб просто не забути, як він виглядає (С. Пиркало, Не думай про червоне).

■ Скорочення від чоловічий член. У лат. *membrum* уживався як евфемізм *membrum verile* «пеніс». За аналогією в лат. функціонував евфем. *membrum muliebre* «жіночий член» на позначення клітора.

♦ Вза́чний член тіла, ірон. – те саме, що член. Романтичний юнак з міста Сум Найпохмурніших сповнений дум: Засихає без діла Вза́чний член його тіла <...> (Ю. Позаяк, Українські лімерики); Діторо́дний член – те саме, що член; Ні́би у дупі́ гни́є член див. ДУПА; Стате́вий член – те саме, що член. Патріотизм є шовіністичним уже бодай тому, що називається так,

як називається, а не матріотизмом. Чому той Батько конче головніший від Матері? Чим він це заслужив? Статевим членом? (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сирі).

♦ –актуалізація двох значень слова: Закнижкою бурильні роботи можна запустити. Ти ж знаєш, як у оцих наших учених – членів-кореспондентів, академіків, докторів <...> То тільки назва «член-кореспондент». А насправді <...> Кореспондент – і не більше <...> (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

ЧМОНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ЧМУЛИТИ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ЧОЛОВІЧИСТЬ, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. Вона торкнулась його чоловічості непевною рукою, і коли охопила його долонею, то м'яка і ніжна частина його тіла вмить напружилась знову, і вона побачила її в агресивній і гейби потворній напруженості (Ю. Покальчук, Таксі Блюз).

■ Калька з англ.: *manhood* – літературний евфемізм пеніса. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 146; Richter 1993: 136.

ЧОЛОВІЧОК, ч.: ♦ Мікроскопічний чоловічок, евфем., жарт. – сперматозоїд. <...> вона готова прийняти метких мікроскопічних чоловічків, які наввипередки почнуть домагатися мікроскопічного тіла яйцеклітини (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ЧОРНОБУРКА, ж., просторозм. Жіночий статевий орган.

ЧОРНОЖОПІЙ, ч., вульг., зневажл. Смаглява, чорнява людина (кавказець, азіат) або негр.

ЧОРНОЗАДІЙ, ч., вульг., зневажл. Те саме, що **ЧОРНОЖОПІЙ**. – *Прокляті злочинці, їх треба всіх посадити в тюрму. Ось оцей колись напав на якогось чорнозадого й привселюдно назвав його чорнозадим! Расистська свиня!* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ЧОРНЯВКА, ж., евфем. Жіночий статевий орган. <...> *Леся розкидала ноги, зігнуті в колінах, так, що я побачив її чорнявку у всій красі, і я входив у неї відразу <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЧУБАТЕНЬКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Ой ішла я через воду, потка воду пила. Тютю, тютю,*

чубатенька, би-с сі не втопила (Коломийки Прикарпаття).

ЧУБИТИ, кого, арг. Здійснювати статевий акт.

ЧУПА-ЧУПС, мн. **чу́па-чу́пси**, жарг. (мол.), жарт. Чоловічі яєчка; тестикули.

◆ **Пáличка від чу́па-чупс** – чоловічий статевий орган малого розміру.

ЧУХИСРА́КА, ч. і ж., просторозм., зневажл. Вайлувата, ледача людина. *А в чужого пана Й обідать пора, Й а в нашого чухисраки Ще й думки нема* (Українські сороміцькі пісні).

ЧУХРА́ТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Він засадив її і ну чухра́ть* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ **Первісно:** сильно бити, шмагати когось.

Ш

ШАБАТУ́РА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган.

■ **Первісно:** торбина.

ША́БЛЯ, ж.: ◆ **Бра́ти до рук ша́блю**, жарг. (мол.) – здійснювати статевий акт. – *Ось думаю, що якимось давно не брав я до рук шаблі <...> – І він ліг на неї, зводячи їй ноги догори і вбоки, а вона втомлено зітхнула і лиш протягнула: «Оце так-так! Ну-у-у...»* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ША́ЙБА, ж.: ◆ **Ша́йбу заса́дити (загна́ти)**, жарг. (крим., жарт.) – здійснити статевий акт з ким-небудь.

ШАЛА́ВА, ж., жарг. (крим., мол.), презирл. або лайл. Жінка легкої поведінки; повія.

<...> *той, якого по доброті душевній ти вирвав із богомної тічки пилюсосних шалав і зашмарканих гоміків <...>* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

■ З рос. мови: діял. *шалава, шалавий* «очманілий (шальной)»; «недоумок»; «навіжена жінка». Грачев, Мокиєнко 2000: 183.

ШАЛА́ЛА, ж., жарг. (мол.), зневажл. Повія, яка опустилася. *Шалала <...> дає за мінімальну плату. З шалалою асоціюється тупа рогульська морда, частогусто п'яна, на голові – дурдом, помада розмащена по пуску, надмір туші на одній з вій, сигарета в зубах* (Синописис станіславський необов'язковий).

■ **Можливо, від шалава.**

ШАЛАШОВКА, ж., жарг. (крим.). Жінка легкої поведінки; повія. <...> шалашовка, звичайно, трипером нагородила, оце підлікуюсь, роздери мотюгальника суці і на Жданов звалю <...> (Є. Пашковський, Безодня).

■ З рос.: первісно: бездомна жінка, яка живе в гуртожитках. Флегон 1993: 390.

ШАНДА-МАНДА, ч., фольк. Жіночий статевий орган.

ШАНКЕЛЬ, ч., діал. (поліськ.). Те саме, що ШАНКЕР.

ШАНКЕР, ч., діал. (поліськ.). Сифіліс.

■ Від шанкер твердий «виразка, первинний прояв сифілісу».

ШАПОЧКА, ж.: ♦ **Красна шапочка**, діал. (зах.-поліськ.). Менструація.

ШАРІ, мн. 1. Чоловічі яєчка.

♦ **Шарі ганяти** – мастурбувати.

2. Жіночі груди.

ШАРИКИ, мн., жарг. (мол.). Те саме, що ШАРІ 1.

♦ **Крутіти шарики**, жарг. (мол.) – те саме, що **Моробити яйця** (див. ЯЙЦЯ).

ШВАНЕЦЬ, ч., фольк. Чоловічий статевий орган. Всунав козак шванця аж по самі яйця (Цит. за: Виженко 2005).

ШВАРКНУТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. Ци так у вас, гикой у нас По полю петрушка? Дідо бабу шваркнув ззаду Й закачурич ушка (Русинський ерос).

■ Первісно: ударити.

ШВАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутьє – то є Голуб, <...> Безрукий, Трач, Непереможний, Швач (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ШВЕЦІЯ, ж.: ♦ **Швецію робити / зробити** – здійснювати статевий акт одночасно з двома чоловіками (про жінку). [Чорт:] Ваня, а може, вона щас прийде, та ми Швецію зробимо? [Іван Опанасович:] Яку це Швецію? [Чорт (спокусливо):] Ну, це коли один вафлями годує, а другий в сраку їбе. Інтересно! (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновенсьє).

ШВИДКА, ж., діал. (наддніпр.). Пренос.

ШВОРИТИСЯ, недок., евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. <...> і поки Карл-Йозеф щось несамовито темне виливав із себе в цементовану діру <...>, вони не переставали шворитися, витискаючи з себе всю свою тваринність (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ШВОРИНЬ, ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. У солдата був здоровий шворинь, на чоловічий не похожий був, а такий, як у доброго лошакка (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: залізний гвинт, який прикріплює передню вісь до воза.

ШЕЛЕСТЬОХА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой п'ю, ой п'ю горівочку та й межі вуглами Та й за тоту шелестьоху, що межі ногами (Коломийки Прикарпаття).

ШЕЛЬМА, ж., просторозм., зневажл. Повія. Ой ішов я горі селом та й вступив до шельми. А у шельми штири хлопц, А п'ятий за дверми (Коломийки Прикарпаття).

ШИВЛЮХА, ж., арг. Жіночий статевий орган.

ШІЙКА, ж.: ♦ **Гусяча шійка**, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган. Го-

рить коломийка. Нічо курві не pomoже, лиш гусяча шийка (Коломийки Прикарпаття).

ШИЛО, с., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. — Коли в нього, мамочко, таке шило, Що й пухову перину перебило (Українські сороміцькі пісні).

◆ **Шило в жопі (в задниці)** у кого, *згруб.-просторозм., несхвальн.* — хто-небудь дуже вертлявий, рухливий (перев. про дитину).

ШИПУН, ч.: ◆ **Пускати шипунá**, *жарг. (мол.)* — псувати повітря.

ШИТЛЮХА, ж. Те саме, що ШИВЛЮХА.

ШІШЕНЬ, ч., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган. Нудилась без мужа Молодиця пишна. Прийшов Грайсовило — Та й загнав їй шишня (Лель, 1999, № 1).

ШІШКА, ж., *евфем., фольк., просторозм.* Чоловічий статевий орган. «Під сосною спала, Шишка в пизду впала: Семеро коней запрягали, З пизди шишку витягали»; «Під ілкою спала, Не дівкою стала: З гори покотилася Да на шишку пробилася!» (Бандурка).

◆ **Шишку мочити / помочити**, *фольк.* — здійснювати статевий акт. І хочеться шишку помочити і в грязь неловко пхати (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШІТ, у ролі виг. Уживається для вираження роздратування, незадоволення. Невже? Шіт! Ні, тільки не це! Хто їх навчив цього гівна? (Ю. Андрухович, Таємниця); <...> особливо гарно вдавалося йому «Шіт!» — котяче шипіння з дугасто вигнутою спиною <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

■ З англ.: *shit*, первісно: лайно. В амер. ненормативному лексиконі передає багато

значень, відтінків, утворює чимало похідних.

ШКАТУЛОЧКА, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. Та й любив я дівчичочки, тепер молодиці Та й за тоту шкатулочку, що коло гузиці (Коломийки Прикарпаття).

ШКАФЧИК, ч.: ◆ **Шкафчик з маленьким ключиком**, *розм., ірон.-зневажл.* — чоловік зі статевим органом невеликого розміру.

ШКРУМADИТИ, *недок., кого, просторозм.* Здійснювати статевий акт.

ШКУРА, ж., *лайл.* Жінка легкої поведінки.

◆ **[Аж] шкура горить**, *жарт.* — сексуально стурбована або збуджена людина.

ШЛОІБЕНЬ (ШЛОЯБОНЬ), ж., *збірн., общ., вульг.-просторозм., презирл.* Спільнота, прошарок або група людей, соціальний статус яких оцінюється як низький, а спосіб життя, манери і т. ін. викликають глузування. Нашому шоферкузі довелося нестерпно довго сигналити і з усіх сил обдавати ту шлоїбень вихлопними газами <...> (Ю. Андрухович, Таємниця); Представники сильних професій мають помирати красиво, це лише різна інтелігентська шлоїбень може захлинатись у помиях і мучитись від геморою <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Довкола жила зовсім незбагненим для мене життям — таким, що в ньому присутня насолода від просто сидіння за столом із чистими серветками, — публіка, яку я називаю звучним слівцем «шлябонь» (авторства Єшкілева, якщо він десь не запозичив) (О. Довженко, Я кохаю музику).

■ Зближення з ПОІБЕНЬ.

ШЛОЯБОНЬ *див.* ШЛОІБЕНЬ.

ШЛЬОНДРА, ж., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЮХА. Й найостанніша шльондра мріє Про вірну і ніжну любов <...> (Ю. Позаяк, Шедеври); <...> шльондри не можуть бути мужніми, шльондри можуть бути ніжними, обов'язково вульгарними і дурними, або із сифілітично прогнутим носом <...> (О. Ульяненко, Седой); <...> далі йдуть культурні варіації на тему «гулящих шльондр, які нічого не вміють, окрім того, щоб блукати вулицями, бухати й спати з усіма, кого бачать» (С. Сорокін, Щоденник наркомана); Там, ясна річ, буде купа всіляких мандрівних шльондр, що-що, а партнерку до ліжка на цьому святі Воскресаючого Духу знайти простіше всього <...> (Ю. Андрухович, Рекреації); <...> випадкова осіння шльондра сидить зовсім гола в моєму ліжку, примхливо схрестивши поголені ноги <...> (О. Соловей, Конуси і дирижаблі).

■ На основі асоціативного зв'язку між дієсловами зі значенням «ходити без певної мети» і розпусною поведінкою (пор. ТЯГАТИСЯ, ВОЛОЧИТИСЯ і т. ін.). Пор. убуковинських говірок: шльондра ти «ходити без певної мети», шльондри «стопагане взуття». СБГ 2005: 668.

◆ Як старя шльондра, зі сл. збиратися, вульг.-просторозм. – дуже повільно.

ШЛЬОХА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЮХА. Венера, не послідня шльоха, проворна, враг її не взяв (І. Котляревський, Енеїда); – Батьку, я покарав оту шльоху! (Л. Костенко, Берестечко).

ШЛЮБ, ч. ◆ У кропіві (на гною) шлюб бра́ли, народн., ірон. – жити на віру (про подружжя).

ШЛЮНДРА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЬОНДРА.

■ Очевидно, контамінація шльондра і шлюха.

ШЛЮХА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Жінка легкої поведінки; розпусниця, рідко – повія. Це кажу я, колишня шлюха, вам, проститутки без формальної проституції, бо мої жіночі рухи причастились до нашого визволення революції (М. Хвильовий, Твори); І думала до сходу сонця, що завтра все кине і приїде сама до нього, зайде в його кабінет і віддасться йому, як остання шлюха, на столі, на стільці, на підлозі, в аудиторії, де заведено <...> (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); А тебе вважають за шлюху, якій не треба навіть платити (О. Соловей, Танок).

■ Від шлятися «ходити без мети; бродити; тинятися».

ШЛЮШКА, ж., просторозм., зневажл. або презирл. Зменш. до ШЛЮХА. – Зара! прийде той твій друг-підарас і вона. Шлюшка (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); – Увімкни телевізор, там твоя шлюшка говорить! (Є. Кононенко, Рубець на обличчі).

ШЛЯЙКА, ж., зневажл. або презирл. Розпусна людина. – Ти що тут на чужій території роботиш? <...> – Роботаю? Ти хочеш сказати, що я шляйка? (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ШМАРА, ж., жарг. (крим., мол.), презирл.

1. Дівчина, жінка. Слухай, ну яким чином я міг здогадуватися, що ота шмара з ідеально обтягнутими задніми півкулями виявиться росіяною? (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Жінка легкої поведінки; повія.

■ Можливо, пов'язане з укр. *шмара* «брудна людина» і рос. *шмара* «ряска». СРБ 2003: 396. Ймовірний розвиток семантики на укр. основі: *шмаровоз* «брудно одягнена людина» < «той, хто підмазує колеса; має багато роботи з возами, а тому постійно забруднений смолою» < *шмарувати* «мазати; бруднити» <нім. *schmierren*. Б-Н, 400; Сл. Гр., 4, 505.

ШМИГНУТИ, док., однокр., фольк. Здійснити статевий акт. *Ох! Оцю так шмигнув би, як собака через сраку!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШМОНДАТИ, недок.: ♦ **Шмондати** кобіту, зах., вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою.

ШМОНДЗЯ, ж., зах., вульг.-просторозм. Вульва.

ШМОНДЯ, ж., вульг.-просторозм. 1. Жіночий статевий орган.

2. Розпусна жінка.

■ Первісно: нечистоплотна людина. Сл. Гр., 4, 506.

ШМОНТОЛОХА, ж., зах., вульг.-просторозм. Повія найнижчого гатунку.

ШМОНЬКА, ж., вульг.-просторозм. Жіночий статевий орган. *У неї розгорілась шмонька, що терпіть далі не можна було* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШМОРГАТИ, недок., **ШМОРГНУТИ**, док., також однокр. кого, фольк. Здійснювати статевий акт. *На припічку, на запічку Шморгав кацап кацапочку <...>* (Українські сороміцькі пісні); *Зажену я квочку у бочку, А курчатами узвершу. Скажи мені, Оксеночко, Хто тебе шморгнув спершу?* (Бандурка).

Пор. ПОШМОРГАТИ.

■ Первісно: ударяти.

ШМОРГАТИСЯ, недок., фольк. Здійснювати статевий акт; злягатися. *Там, де кури порпались, То там вони шморгались* (Українські сороміцькі пісні).

ШМОРГНУТИ див. ШМОРГАТИ.

ШМУЛЯТИ, недок., зах., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

♦ **Шмуляти** / **пошмуляти** кобіту, зах., згруб.-просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою.

ШМУНЬКА, ж., жарг. (крим.), просторозм. Жіночий статевий орган.

ШНІГА, ж. 1. жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган.

2. жарг. (мол.). Що-небудь не варте уваги. <...> *Цікаво, хто мені підсунув таку шнягу* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

ШОЛОМ, ч., жарг. (мол.). Презерватив.

ШПАРИТИ, недок., кого, жарг. (крим.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ШПИЛІТИ, недок., кого, зах., жарг. (крим., мол.), просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ШПИЛІТИСЯ, недок., зах., жарг. (крим., мол.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися.

ШПІЛЬКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. ♦ **Рибку з'їсти й на шпільку сісти** – те саме, що **Рибку з'їсти й на хуй сісти** (див. ХУЙ). <...> *чого, питається, заміж вискакувала, кортіло рибку з'їсти й на шпільку сісти <...>* (Є. Пашковський, Безодня).

ШПІЧКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. *Отож, тільки трапився більш-менш годящий куцик, метнув спішно у траву піджачка, завалив Милоську, як колій свинку, – і «ввійшла у її тіло шпичка»* (В. Врублевський, Тріщини).

ШПІЛІНДРИКАТИСЯ, *недок.*, **ШПІЛІНДРИК-НУТИСЯ**, *док.*, *також однокр.*, *жарг.* (*мол.*). Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися. – *Чувак, а ти шпіліндрикнутий хочеш?* (Б. Жолдак, Топіамбур, сину).

ШПІЛІНДРИКНУТИСЯ *див.* **ШПІЛІНДРИКАТИСЯ**.

ШПІЛЯТИ, *недок.*, *кого*, *жарг.* (*мол.*). Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

■ Від нім. *spielen* «грати».

ШПІЦ, *ч.*, *зах.*, *вульг.-просторозм.* Пеніс.

■ З пол. *szpic*, первісно: «гострий кінець».

◆ **Злапа́ти на шпі́ц** – заразитися венеричною хворобою.

ШПО́КАТИ, *недок.*, **ШПО́КНУТИ**, *док.*, *також однокр.*, *кого*, *жарг.* (*крим.*, *мол.*). 1. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *До мене дійшло справжнє значення слів цих людей, які ото вирішили йти зараз у школу шпокати малявок* (Л. Дереш, Намір!); *Коли хлопець хоче дівку молоду шпокнути, він їй чого тільки не наобіцяє, а потім зробить своє опівночі під кущем і бувай здорова, чорноброва!* (Ю. Андрухович, Московіада); *Один із тих друзів навіть шпокнув однокласницю, котра починала мені подобатись* (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Гвалтувати.

ШПО́КНУТИ *див.* **ШПО́КАТИ**.

ШПРІ́ЦУВА́ТИ, *недок.*, *кого*, *зах.* (*львів.*), *жарг.* (*мол.*). Здійснювати статевий акт.

■ З нім. *spritzen* «бризкати, впорскувати» < *Spritze* «шприц; стрикавка». Горбач 2006: 484.

ШТАНІ́¹, *мн.*, *просторозм.* Мужчина як сексуальний партнер або коханець жінки.

■ Метонімічне перенесення з характерної деталі одягу на особу (синекдоха). Штани тісно пов'язуються з уявленням про чоловічий тілесний низ та його сексуальну функцію. *Див. МАТНІ́Я*. У Закарпатті в перший день після весілля молода повинна була пошити молодому штани. Делікатність ситуації полягала в загостреній увазі до викроєного молодю клина (матні), величина якого повинна була відповідати величині статевого органа. Маєрчик 2003: 75. «Вважалося, якщо мати починала шити своєму синові вперше, то годилося зробити це в один присід – “щоб потім хлопцеві було легко знайти наречену”; якщо цього не дотримуватися, то парубок бабникуватиме». Войтович 2002: 602.

Номінація функціонально співвіднесена з поясом одягом у жінок (**ЗАПА́СКА**, **ПЛА́ХТА**, **СПІДНИ́ЦЯ**, **ФА́РТУХ**): – *Ти, Параско моя, Коли ласка твоя, Нехай мої штани там, Де запаска твоя* (Лель, 1994, № 5).

◆ **Мали́й, що в штаня́х**, *евфем.*, *фольк.* – чоловічий статевий орган; **У штаня́х уже́ діти пища́ть у кого** – хто-небудь досяг статевої зрілості (про хлопця). **Пор. Діти в яйця́х пища́ть** (*див.* **ЯЙЦЯ́**); **Штани́ з яйця́ми**, *просторозм.*, *зневажл.* – нікчемний чоловік; **Штани́ми накри́ти кого**, *згруб.-просторозм.* – здійснити статевий акт (про чоловіка). *Ой ловили та-то маму, ловили, ловили Та й загнали в кукурудзи, штанами накрили* (Коломийки Прикарпаття).

ШТАНІ́², *мн.*: ◆ **Випада́ти з штані́в**, *просторозм.*, *жарт.* – бути чим-небудь враженням; **Накла́сти у штани́** *див.* **НАКЛА́СТИ**; **Напу́дити у штани́** *див.* **НАПУ́ДИТИ**; **Ра́дості по́вні штани́ у кого**,

просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь відчуває велику, нестримну радість. <...> Бедрило з повними штанами радості повідомив, що ті, жи проголосували за Куйбіду, – то є майбутній склад міської ради <...> (Поступ, 2006, № 17).

ШТАНОСІЙ, ч., зруб.-просторозм., презирл. Нікчемний мужчина. Коли однокласниці жили переважно інстинктами – «у своє удовольствие», гризла граніт науки, готувалась до аспірантури <...> Але ці хлопці <...> ця мужва <...> ці штаносієє <...> хіба їм треба розумної порядної жінки? Їм треба грошей, квартир, заможного тестя <...> (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький»).

ШТИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

ШТРИКАТИ, недок., жарг. (мол.), жарт. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). [Іван Опанасович:] <...> Я, вообще, ото їбаться не понимаю. Ну шо тут такого? Штрикаєш, штрикаєш, а спроби – нахуя? Я б краще вина ото випив <...> (Лесь Подерв'янський, Остановись, мгновеньє).

Пор. ПОШТРИКАТИСЯ.

ШТРИХАЙЛО, ч., зруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ШТУКА, ж., евфем. 1. Жіночий статевий орган.

♦ **Дамська штука**, евфем. – те саме, що **штука**. О, люди розумні, коли кажуть, що один волосок з дамської штуки може більше, ніж десять пар волів... (М. Матіос, Бульварний роман).

2. Чоловічий статевий орган.

♦ **Одежа для теї штуки**, жарг. (мол.) – презерватив; **Та (тая) штука**, народн. –

чоловічий статевий орган. – <...> *через те я йду за нього, що в нього грішне тіло надєжне.* – Тю, дура. Чепуху таку городиш. Та штука у кожного є, а хліб і гроші не всякий має <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШТУКЕНЦІЯ, ж.: ♦ **Та штукенція**, народн., жарт. – те саме, що **Та штука** (див. **ШТУКА**).

ШТУКОВИНА, ж., евфем. Те саме, що **ШТУКА**. Еріка вимагає, щоб він розглядав її, а не розмір своєї штуковини (Е. Єлінек, Піаністка).

ШТУРКАТИ, недок., кого, евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ШТУРПІК, ч., народн. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: дурень < «пеньок від зрубаної рослини».

ШТУЦЕР, ч., жарг. (крим., мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

♦ **Забити штуцер**: а) поставитися до кого, чого-небудь байдуже; зігнорувати; б) рішуче покінчити з чим-небудь, перестати займатися чимсь; **Штуцер тобі в сраку** див. **СРАКА**.

ШТУЧКА, ж.: ♦ **Французька штучка**, жарг. (мол.) – презерватив.

ШУБКА, ж.: ♦ **Чорнява шубка**, евфем. – лобок. Вона мється навстоячки, я стаю на коліна й губами занурююся в чорняву шубку між ногами (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ШУРДИГАТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

ШУРИ, мн.: ♦ **Шури-мури**, просторозм., заст., жарт. – флірт, любовні пригоди. Хабарництво, пиятики з будь-якого

приводу і «просто так», розпуста – «шури-мури старих пердунів, гвалтування бутончиків-першокурсниць на заліках чи екзаменах, безкінечний оральний секс» <...> – ніщо не залишалося поза увагою правдолюбця (А. Морговський, Тінх птеродактиля).

- Етимологія цього слова лишається до кінця не з'ясованою. Існує кілька версій його походження: 1) від фр. *cher* і *amour* «дороге кохання» або від ту-

рецького *surtur* «сум'яття». Фасмер, 4, 490; 2) від двнім. арґ. *Schorj Mory* «статевий акт». Горбач 1966, 28; 3) вислів – каламбурний дублет, де *мури* – викривлене *амури* «любовні походеньки, флірт» (від фр. *amour* – любов), а *шури* – римоване додавання (пор. *шурувати* – «робити щось енергійно»). СРБ 2003: 400.

ШУРКАТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

- Первісно: *шуркати* «штрикати».

Щ

ЩАСТЯ, с., жарг. (мол.), ірон. Венерична хвороба. ♦ **Венеричне щастя**, евфем. – те саме, що **щастя**. – Крім поширення венеричного щастя і буму молодих мам, ні до чого її колонії кохання не призвели (І. Карпа, Перламутрове порно).

ЩІЛІНА, ж., евфем., вульг.-просторозм. Вагіна. Взявши стаканчик соку, вона присіла за третім столиком в першому ряду. Заклала ногу за ногу. Щілина між її ногами виходить просто по периметру перед Сергієвими очима (Синописис станіславський необов'язковий).

- ♦ **Едёмна щіліна**, книжн. – те саме, що **щіліна**. Вона не пручалась, як не пручалась і його рукам, що побігли прожогом по її тілу, як не пручалась і рукам Славка, що роздягали її знизу, водночас масуючи пальцями її між ногами, торкаючись едемної щілини (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЩОСЬ, займ., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Щось тобі дам, дам* (Бандурка).

- ♦ **Щось спереду див**. СПЕРЕДУ.

ЩУПАК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Животом, животом, Ще й воронкою. До тебе з щупаком, Ще й з головою* (Українські сороміцькі пісні).

Ю

ЮБАТИ, недок., діял., обсц. Те саме, що **ІБАТИ**.

ЮБКА, ж. Те саме, що СПІДНИЦЯ. ♦ **Як-небудь юбка** (юпка), а **серце горить, як губка** (прислів'я) – про чоловіка, який охоче залицяється до жінок, упадає за ними.

ЮРКО, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ЮРНИЙ, а, е, зах., просторозм. Хтива людина (перев. чоловік).

- З пол.: *jurność* «сексуальне піднесення, готовність до статевого акту».

Я

ЯБАТИ, *недок., діял., общ.* Те саме, що **ІБАТИ**.

ЯГНІЧКА, *ж.: ♦ Кудлатая ягнічка, евфем., фольк.* Жіночий статевий орган. *До мене, хлопці, до мене, кудлатая у мене, Кудлатая ягнічка На кошарці у мене (Бандурка).*

ЯДРА, *мн.* Чоловічі яєчка. <...> і вона, як колись бувало, ухопила його однією рукою знизу за ядра, а другою за кінець і поволі всунула його собі в уста якнайглибше (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ЯДЬ: *♦ Мою твою ядь, евфем., вульг.-просторозм.* – те саме, що **Йоб твою мать!** – *Ах ти мою твою ядь. Падла буду, коли в порошок не зітру (В. Тарнавський, Порожній п'єстел).*

■ Скорочення від рос. *ядрить* «здійснювати статевий акт з кимсь, виконуючи роль активного статевого партнера».

ЯЄШНЯ, *ж.: ♦ Зробити яєшню кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – ударили кого-небудь по яйцях.

ЯЗІК, *ч.: ♦ Язиком у жопі чесати, дисфем., вульг.-просторозм.* – говорити про що-небудь незначне, несуттєве; теревенити. *Брешете, дружечки, брешете, Язиками в жопі чешете (Українські сороміцькі пісні).* ■ *Замість язиком чесати. Язик у жопі (задниці) у кого, вульг.-просторозм., ірон.* – хто-небудь відмовчується (перев. від страху заступитися за когось, сказати правду).

ЯЙЦЯ, *мн., просторозм.* Чоловічі яєчка, тестикули. <...> – *Я за те, аби Львів їй давав коліном по яйцях і повибивав усі*

зуби (С. Пиркало, Не думай про червоне); Танцювала, тупала, За яєчки щупала. Я думала – п'ятаки, А це яйця такі! Я ж думала, що то гроші, Аж то яйця прехороші! (Цит. за: Виженко 2005).

♦ **[Аж] по самі яйця**, *вульг.-просторозм.*: а) (з дієсл. на позначення *статевого акту*) з великою інтенсивністю; б) дуже великою мірою. [Йорік:] *Це суче сім'я Альбїон туманний Ганьбою вкрило аж по самі яйця!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **[Аж] яйця гудуть у кого, просторозм., ірон.** – хто-небудь має якесь сильне бажання, прагнення. <...> *кожен арабський мудак – доморощений терорист, у якого яйця гудуть від бажання зірватися на ім'я Алаха, міг би туди приїхати <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Баба з яйцями див. БАБА; Баранячі яйця, жарг. (бурс.-сем.). – торбина для грошей або тютюну; Блищать очі як собачі (у бараня, у собачі) яйця у кого, просторозм., ірон.* – хто-небудь веселий, у піднесеному настрої; **Брати за яйця кого, вульг.-просторозм., жарт.**: а) ставлячи кого-небудь у важкі умови, примушувати зробити щось; б) примушувати кого-небудь відповідати за здійснені ним вчинки, використовуючи прийоми, перед якими він беззахисний; **Вилупити (вітріщити) очі, як баран яйця, жарг. (бурс.-сем.)** – дивитися широко розплющеними очима; **Відривати (рвати, відрізувати, відкручувати) / відірвати, повідривати, відрізати, відкрутити) яйця кому, вульг.-просторозм., жарт.** – завдати ко-му-небудь фізичних або моральних

збитків у вигляді принизливого покарання за що-небудь. <...> ми тебе спочатку відкачаєм, а вже потім яйця рвати будемо <...> (С. Жадан, Дешев Мод); *Мавпа сичить, що всіх нас повбиває, по одному буде ловити й відрізувати яйця* (А. Дністровий, Пацики); *А якщо ти, засранцю, ще будеш друкувати приватні листи, не змінивши бодай прізвища, то я тобі особисто яйця повідриваю...* (Іздрік, АМ™); – *Я готовий подати руку кожному на цій землі. Бо всі люди створені, курва мати, для щастя, хоча розуміють його кожен по-своєму. І в цьому немає нічого страшного чи осудливого, і я відкручу останні яйця, хто думає, ніби в цьому є щось погане* (Ю. Андрухович, Московіада); *Держатися купи, як яйця дупи, вульг.-просторозм., жарт.* – бути нерозлучними товаришами; *Діти в яйцях пишдять (свищуть) у кого, просторозм., жарт.*: а) хто-небудь досяг статевої зрілості. [Василь:] *Сусідка Галя. Має 19 років. Така файна, що аж діти в яйцях пишдять* (А. Білецький, Усе геніальне – просто). Пор. *Діти в штанах пишдять* (див. ШТАНІ); б) уживається як дорікання парубкові за дитячі витівки; *Дофти яйця, вульг.-просторозм., жарт.* – здійснювати орально-генітальний контакт; *Запхнути по самі яйця, вульг.-просторозм.* – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; *Засупонити по самі яйця* див. ЗАСУПОНІТИ; *Кацап, за яйця цап* (примовка), *просторозм., ірон.* – дитяча дражнилка росіянина; *Кінь з яйцями* див. КІНЬ; *Коли собаці (псу) нічого робити, він яйця ліже* (прислів'я), *зневажл.* – про людей, які нудьгують від байдкування; *Мати фест яйця, зах., просторозм.* – бути сильним чоловіком;

Молодий в яйцях, жарг. (бурс.-сем.) – недосвідчений ще; *Моробити яйця, дисфем., зруб.-просторозм.* – збивати кого-небудь з толку довгими і пустими розмовами; обманювати когось. «*Ти хто такий, хто такий, що тут робиш, ти з якого номера, га, твій номер, а чий же ще, як то не звідси, а звідки, що ти мені яйця морочиш...*» (Іздрік, АМ™). ■ *Замість морочити голову; Отримати по яйцях, вульг.-просторозм., жарт.* – зазнати фізичного покарання. *А відтак і не треба про це стільки розводитися, як це полюбляють робити шмаркачі з жіночою психікою, які, тільки-но вирвавшись з-під маминої спідниці й отримавши легкого, випадкового стусана від життя по яйцях, починають з цього робити катастрофу і скиглити на кожному кроці* (А. Дністровий, Патетичний блуд); *Піт на яйцях бабуїна, вульг.-просторозм., лайл.* – нікчемна людина. *Цей лох дебильний, піт на яйцях бабуїна...* (А. Дністровий, Пацики); *Плутати яйця з легенями, зруб.-просторозм., жарт.* – змішувати віддалені або несумісні поняття. – *Не перебивай і не плутай яйця з легенями* (А. Кокотюха, Нейтральна територія); *Повісити носа як Хомі яйця, дисфем., вульг.-просторозм.* – бути засмученим, сумним. ■ *Замість повісити носа; Поганому танцюристів заважають яйця* (прислів'я), *вульг.-просторозм., ірон.* – ледачому, невмілому все є завадою; *Поміяти місцями яйця і гланди кому, вульг.-просторозм.* – погрожувати кому-небудь жорстокою фізичною розправою; *Розчавити яйця кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* – ударити кого-небудь по яйцях. <...> у цих камерах не одному з наших розчавили

яйця <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів). Синонім: **Зробити яєшню** (див. ЯЄШНЯ); **Слава яйцям**, у ролі виг., дисфем., вульг.-просторозм. – уживається для вираження полегшення і задоволення з приводу того, що побоювання не справдилися. «Ну, слава яйцям, не все так страшно...» (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету). ■ **Замість слава Богу!**; **Сом з яйцями**, просторозм., жарт. – дивовижне і незрозуміле явище; **Тільки зять на поріг, а теща за яйця** (приказка) – про тещу, яка всіма силами хоче догодити зятєві; **Тримати за яйця кого**, просторозм., жарт. – висувати кому-небудь певні умови, примушуючи виконувати, зробити щось. <...> *тримати за яйця губернатора – виводити його на вулиці, до народу!* (С. Жадан, Anarchy in the UKR); **Тягті коті за яйця** – зволікати з чим-небудь, робити щось дуже повільно. [Надька (плаче):] *Тарасика в лікарню відвезли <...> Він це <...> того <...>* (Плаче). [Вовка:] *Ну? Не тягни kota за яйця!* (О. Росич, Останній забій); **Хлоп з яйцями**, згруб.-просторозм., схвальн. – розумний, тямковитий чоловік; **Чухати яйця**, вульг.-просторозм. – нічого не робити; байдикувати; **Шеріп дурного по яйцях, то він і присяде** (приказка), вульг.-просторозм. – про силу фізичного удару по чоловічих геніталіях; **Штані з яйцями** див. ШТАНІ; **Яйця й пұцька** – біда людська див. ПУЦЬКА; **Яйця пұхнуть / попұхли у кого**, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь має сильне сексуальне бажання (про чоловіка). Він зранку ще п'яний, а тому кричить безсоромно на всю хату: «У мене всі яйця попұхли! Мені ваша незрівнянна наречена вирішила не

давати!» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); **Яйця підкотити**, вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт. <...> *я ж тобі не пропоную з нею розписуватися, просто витягнеш її з хати, приведеш сюди, яйця підкотиш і відведеш назад <...>* (А. Дністровий, Пацики); **Яйцями по воді писано**, дисфем., вульг.-просторозм. – невідомо, як буде. ■ **Замість вилами по воді писано**; **Яйця розвісити**, вульг.-просторозм., ірон. – сидіти з широко розставленими ногами (про чоловіка); **Яйця чешуться у кого**, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь дуже хоче зробити щось; **Яйця шукати**, вульг.-просторозм., жарт. – довго роздумувати над чимсь нескладним, неістотним; **Як баранячі (собачі) яйця**, зі сл. блищати, просторозм., ірон. – дуже яскраво (про натертий паркет, лисину і т. п.); **[Як] пательню по яйцях** – те саме, що **[Як] серпом по яйцях кого**, кому, вульг.-просторозм.: а) зазнати несподіваного і неприємного відчуття від раптового удару, різкого болю і т. ін.; б) про почуття гострої досади, жалю і т. ін.

✧ – римування: – **Дуб, дубова дошка. – Поцілуй в яйця старого Мошка!**
– трансформація фразеологізму:
– заміна лексичних компонентів:
брати за яйця: <...> *ця гонитва за демонами щасливого дитинства, за привидами із затишних провулків пам'яті поступово починає брати за яйця <...>* (С. Жадан, Anarchy in the UKR); **взяти за яйця**: **Завжди так: хочеш не хочеш – мусиш боротись, інакше з цього нічого не вийде, або сиди вдома і не рипайся, або вже давай – спробуй взяти за яйця прикрі обставини <...> (С. Жадан,**

Депеш Мод); **як серпом по яйцях**: *Бідний Татусько мусив таки і в Польщі, і в Німеччині, хоч і з квасною міною, а таки обіцяти, жи не йде третій раз на вибори. І Кваснівський зі Шрьодером не стримали задоволених усмішок, які, мов серпом по <...> тих самих <...>, пройшлися по серцю кучмонавтів* (Поступ, 2004, № 46); <...> *етнічна строкатість, закритість англійської мови для твого вуха фактично одразу вирубують тебе хвацьким ударом по яйцях <...>* (В. Махно, Passport); *поганому танцюристові заважають яйця: Ви можете здивуватися, чому пан Медведчук вважає, що поганому танцюристові заважає музика, а не яйця. Але, мабуть, за відсутності яєць тільки на музику й залишається нарікати* (Поступ, 2005, № 250);

– алюзія:

як серпом по яйцях: «Як серпнем по курсу» (замітка про різке підвищення курсу долара США щодо гривні в серпні) (Суботня пошта, 12.08.1999).

ЯЙЦЕТРЯСКА, ж., жарг. (мол.), вульг. Дискотека. **ЯЙЦЕТРЯСКА** – дискотека, бичка (Синопис станіславський необо-в'язковий).

ЯЙЦОЛА, мн., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічі яєчка.

ЯКОРИТИ, недок., арг. Здійснювати статевий акт.

ЯЛДА, ж., евфем., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган великого розміру.

ЯЛДАК, ч., евфем., фольк., вульг.-просторозм. Те саме, що ЯЛДА. *Висцявся – і йшов би скоріше, щоб ніхто не бачив,*

а то висолопив свого ялдака і стоїть, красується (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЯЛЬОНА-ТАБАХАНА, невідм., евфем. Те саме, що **Йоб твою мат** (див. МАТЬ). <...> *В мене людей нема. Кадри, яльона-табахана <...>* (В. Діброва, Проект «Діброва»).

ЯМКА, ж., евфем., фольк. Піхва. *Кить хоч, моя мила мамко, Вбьм ни дала хлопцям ямки, Та узьми иглу и нитку, Та заший ми пичку вишитку* (Русинський ерос); – *Ой мамці, кажу, мамці, свирбить мені у ямці <...>* (Коломийки Прикарпаття).

♦ **В твоїй ямці, як в маслянці** (приказка) – про принаду злягання з жінкою.

ЯМОЧКА, ж., евфем., фольк. Те саме, що **ЯМКА**. *Ты, старинька, божый дар, Укажи ми свій товар. Дай ми раз, два, три, чотыри, Буде ямочка май шире* (Русинський ерос).

ЯНДОЛА, ж., фольк. Жіночий статевий орган. *Ішов кум до куми, Просить в куми яндоли: – Дай, кумо, яндоли! – Кума ногу підняла: – Оце тобі яндола!* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: заглиблення на поверхні чогось.

ЯРІЖНИЦЯ, ж., заст. Розпусна жінка. *Квартал був цілий волоцюг, Моргух, мандрьох, ярижниць <...>* (І. Котляревський, Енеїда).

ЯРИНЕЦЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

♦ **Ятряний яриніць**, фольк. – статевий орган чоловіка, який має велику сексуальну силу. ■ *Ятряний* – палкий, пристрасний. Етимологія праслов. *ярий* «блискотливий, яскравий» < «весняний»

→ «сміливий, гнівний, сповнений при-
страсті» < «збуджений» < «теплий,
гарячий» зумовила набуття одиницями
з цим коренем сексуальної семантики.
Пор. в пол. *jarać* (палати) «здійснювати
статевий акт», *jarecka* «повія», у т. ч.
переосмислення на базі первинної ознаки
світла: *jarzyć* (мерехтіти) «здійснювати
статевий акт». Lewinson 1999: 78. У
рос.: *ярыжный* «розпусний»: *Выходила
бабища курвяжница, турыжная бабища,
ярыжная* (Цит. за: Флегон 1993: 404);

хуй яровит «про чоловіка, наділеного
великою сексуальною силою». Плущер-
Сарно 2001: 282. Пор. НАЯРЮВАТИ,
ЯРІЖНИЦЯ.

ЯРІЧОК, ч., *евфем.*, *фольк.* Вагіна.

◆ В такому ярічку замочишся, та не вто-
пишся (прислів'я), *жарт.* – про фізіо-
логічні особливості жіночого статевого
органа.

ЯЩИК, ч.: ◆ Бздливий ящик, *жарг.*
(*мол.*) – брехлива особа.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Додатки

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

*Оксана Павленко.
Спів у сільраді
(1928–1931; приватна збірка, Москва)*

1. Частини тіла людини

Чоловічий статевий орган:

агрегат, антена, апарат, аргумент, багатство, балда, банан, бандура, бен, бидло, біда, бобик, болванка, болт, бомко, брехунець, буйок, булава, бурулька, буц, вабик, валек, варган, вар'ят, васильок, вася, взацний член тіла, визволювач, викрутас, вимагач, вискочка, відкривач, відросток, вламувач, воловий ріг, волохач, воробчик, ворохобник, враз, вразливе місце, гад, гаспид, герой, голуб, горобець, горобчик, господар, грішне місце, грішник, гусяча шийка, гвинт, гвоздь, гила, гніс, гнісь, гулька, гуля, два-дцять перший палець, дзигарнічка, дзюрик, дибло, дишель, діло, дітородний орган, дітородник, добро, довбня, довбуш, довгоший, дойок, достиглий овоч, дрючок, дубова колода, дуда, дундлик, дурень, дурінь, дюбель, ейфелева вежа, жандарь, жє-нило, жеребчик, жереб'ячий гонор, жива ковбаса, живий корінь, живчик, жила, журавель в коноплях, забабах, заганяч (заганяч), загарбник, запальничка, запридух, засовень, затакайло, затичка, зброя, звідун, зигмунд, змій, зняряддя, інструмент, їбак, кабака, камікадзе, капало, качалка, качан,

кий, кийок, кишка, кіл, кілок, кінець, кінчик, кінь, клин, ключ, кляп, ковбаса, ковбасина, ковбаска, когут, когутик, козак із штанів, коник, корінь, корінь життя, котик, кочерга, кран, краник, куй, кукурудза, кутас, линва, лялька, макачула, мак головатий, макогін, макодзьоб, маленький (найближчий) друг, малий бог, малий, що в штанях; мамалига, матуль, махун, машина, машинка, мендел, месник, мешканець темряви, моджахеди-сько, молодець, молоток, морква, мотовило, моторчик, мотузок, мудак, наган, неборак, невільник, нещастя, ніжик, обмилок, огірок, оглобля, одоробло, орган, пагін, палиця, паличка від чупа-чупс, палка, парасолька в чохлі, парубок, патик, пеніс, перець, пецик, пиздолом, півник, пінчук, пінька, піпа, піпетка, пістоль, пістон, пісюн, піташок, піца, піцик, піцка, піцурина (піцюрина), піць, пливак, плід, погашувач жаги, поліно поршень, посмик, потак, поц, правило, при-роженє, причадали, прік, пробойчик, про-вертило, прометило, прутень, прутик, пу-стун, путо, пуц, пуцак, пуцалін, пуцилина, пуцка, пуцлик, пуцька, пуцько, пуцюрина, пуця, пхач, п'ята коротка нога, рак-не-борак, рало, ріг, ріжок, річ для дам, робо-чий орган, розбійник, сафон, середня нога

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

сифон, світоч, сворінь, славень, слимак, слухний палець, смик, смичок, смолоскип, соловей, солодке, сосиска, спис, сплюх, справа, статевий член, стирчак, стійкий олов'яний солдатик, сторчак, стояк, стрижень, струк, стручок, стрючок, сугав, сцун, табака, табаченція, таран, та штука, твердий цвяшок, твердолобий, те, теліпон, терорист, тирлик, тичина, тіло, тобарно, товканик, товкач, товкачка, той, торпеда, трач, третя нога, три букви, тютя, фалос, фрагмент, фуяра, хабальчик, хазяйство, хвалько, хер, хрен, хрін, хуїна, хуй, цибух, цурпалок, цурупалок, цюль, цюндрик, цюнька, цюняша, цюрка, червоний брусок, червоний буряк, черв'як, чечирка, чіп, член, чоловіча гідність (гордість), чоловіче достоїнство, чоловічий дітотворник, чоловічість, чортів палець, швач, шворінь, шило, шишень, шняга, шпилька, шпичка, штик, штрихайло, штукovina, штуцер, щось (штось) спереду, щупак, юрко, ялда, ялдак, яринець

Жіночий статевий орган:

безодня, біда, бідка, бородата борода, вульгарна пройда, галка, гандила, горбик, грішне місце, гава, гиґа, давалка, дамська штука, дасиця, дзвінка, дзьора, дзьорка, дика троянда, долина, дуняша, дупа, живиця, жіноцьке (жіноче) ремесло, жіночий дітородник, жучка, задниця, заплатонька, зірочка, інтерес, йожик, кабака, каламаж, каплиця, капуста, капустенька, капустиця, капустичка, капустяне місце, кацамонія, коновочка, кудлатая ягничка, куна, кунка, куриця, курка, куцупенька, кучерява вишенька, кучерява корона, кучерява м'яточка, кучерява петрушечка,

кучерява соромітниця, кучерява яблунька, кучерявий кущик, леська, леся, лисичка-вертихвістка, лінива, лоно, магнітниця, мазничка, манда, мандоліна, манюрка, маруська, марфутка, махус; мед, що спереду; медовиця, медок солоденький, минька, мицька, мичка, мізерниця, міністерство зовнішніх зносин, мондзя, мохнанька, мохнатка, навка, найсмачніше місце, неволя, нюрка, обизянка, одробинка, паляниця, паляничка, пампушка, паскуда, передок, передочок, перог, пиріг, пиріжок, пизда, пиздорай, пирожок, пича, пичина, пичка, підфартушниця, пілотка, піпка, піргили, піська, пісьоха, піся, пічка, плід, подруга, потерушка, потичка, потка, потчина, потя, поцка, поцька, президентка, принада, принадонька, прірва, пропасть, псюха, пташечка, пташка, птичка, птоха, птуха, пцьоха, ремесло, риба, ринка, розкіш, розкішниця, розчепіра, рута, сатана вусата, середина, сестричка, симонька, сковорідка, сковорода, смаченькая пампушечка, солодка черешенька, соромне місце, спокусниця, срака, сухтя, табака, талотниця, тая, тая золотая, те, те, з чого вода тече; тинди-ринди, тиндирличка, тіло, з якого вода дзюркоче; транда, тріщина, троянда, тужлива, туха, тюндя, фоца, хайда, хамайда, харахонька, хтива, черепаха, черепашка, чмонка, чорна біда, чорна вовна, чорна книжка, чорна куна, чорна кунка, чорна латка, чорна рупа, чорненькая коро-виця, чорненький значок, чорний пес, чорний святковий горбок, чорнобурка, чорнявка, чубатенька, шабатура, шандаманда, шелестьоха, шивлюха, шитлюха, шкатулочка, шмондзя, шмондя, шмонька, шмунька, штука, щось, яндола

Статеві органи жінки і чоловіка:

геніталії, гришне тіло, кучеряві бешкетники, між ногами, нахабник, природа, природжіння, прирожене, прирожіні, прислів'я, сором, соромне місце, соромота, срамота, та інше

Вагіна (піхва):

банкомат між ногами, баюра, боденка, болото, бюджет, ворота, врата життя, втулице, гавань, глаз, глибокая копанка, гніздо, джерело, дзьора, дзюрка, дім, діра, дірка, дупельце, дурносливка, дучка, едемна щілина, золота комірка, інтимна комірчина, їжачок, калабанька, капуста, капустенька, капустиця, капустичка, капустяне місце, краснослива, криниця, криниченька, макітра, настирлива, нірка, ополонка, пастка, пашека, пекло, піпка, піхва, похва, риба, розтята, ружа, свічкогас, сикель (секель), скарбонка, сліпа вулиця, смаколик, смоктачка, стежиночка, студник, ступа, тужлива, ущелина втіхи, фляшечка, цьмакаюча, чепуренька хатиночка, чорна печінка, чорна рупа, щілина, ямка, ямочка, ярочок

Клітор:

вибухова кнопка, вишенька, горошина, жемчужина, живчик, линдик, намистина, похитник, пуп'янок, пущка, пущька, семен, сикель (секель)

Жіночі груди:

балкон, бідони, бубі-лубі, буфера, вершина подвійного лотоса, відра, вуха, вуха спанієля, дині, дійниці, дойки, лимони, молокозавод, молочарня, молочна ферма, пазуха, патронташі, повна пазуха, прищики,

цебра, центрифуга, цитрини, циць, не гавкай; цицьки, циця, ціцерони, шари

Чоловічі яєчка:

абрикоси, вургили, гланди, груз, кайриси, мудо, отруки, помідори, шари, ядра, яйцола, яйця

Зад:

аеродром, булки, верстат, вузиця, гапка, гармата, гепа, гола, гузиця, гузівка, гузно, гузняйка, гуздно, женя, жопа, задне місце, задниця, задок, куфер, личко, м'якуш, пердан, пердела, пердило, попа, попаська, попенгаген, попінс, попка, п'ята точка, ренджигло (ренджитло), сапа, сідало, сидниця, срака, срюндель, станок, стара пані, стиґа, тухес

2. Сексуальні дії

Статевий акт:

акт, амурне спіткання, боже сохрани, боротьба під ковдрою, бум-бум, валушкеш по слімачку, господи помилуй, гріх, гедзалка, дзінь-дзінь, діло, злука, злягання, коїтус, копуляція, любов, нічне діло, номер, опа-опа, оте, патиковий рух, перепих, перепихон, перепихончик, пересип, пила, пилка, пінг-понг, поїбень, поїбеньки, придибенція, процес, робота, священнодійство, совокуплення, справа, статеві стосунки, та інше, тілесний гріх, то ще Єва в раю уміла, трах, чотирибальний землетрус за шкалою трахтера, усі-пусі, фак, факт

Груповий статевий акт:

бутерброд, групен-секс, груповичок, груповуха, груповушка, катрусин кінозал,

колгосп, свінг, тічка, шведський бутерброд, швецію робити / зробити

Здійснювати / здійснити статевий акт:

бити ковбасою, що спереду; брати / взяти тіло, брати до рук шаблю, був (побував) кіт на салі, бути між ногами, вбертати, вгатити, вграти, вдарити нумер, везти дуба, вертіти дірку, вжарить, взути, вибити, виграти, виїбати, використовувати / використати (у горизонтальний спосіб), влізти, вимахати, виорати, висмалити, вителепати, витовкти, витрапати, витрахати, витягти (втягти, затягти) на себе, вихарити, вихатися, відгромадити, віджимати / віджати, відідрати, відмантачити, відмахати, відмолотити, відпердолити, відправити парастас, відфайдолити, відфалувати, відхарити, відшкворити, врізати січку, всадити, вставляти / вставити (пістон), встромити, входити / увійти, гамселити, ганяти (стрижня, стрижнем), гарцювати, гилитися, гнати, гнути санки, говорити, гойдати, гомати, гопати, грати (в штрики-пісі, на бандурі, на волосянци, на гітарі), гребти, гримати, грішити, гедзатися, дати джмеля (джмелика), дати дуду, дерти, довбати, домити, драти, дригати, дриндати, дрючити, дрючка заткнути під шкурку, дурня загнати, дути, духопелити, душу закропити, жаліти, жарити, жаритися, жигати, жучити, забити рибу, завалювати, загузити, задвинути, задерти ножку на Явдошку, задрочити, заїхати колісницею, зайванити (закалатати) кобіту, займатися / зайнятися коханням (сексом), зайнятися ділом, закаблuchити, заквасити пісюна, заложить, замочити (поставити) гулю, замочити пісюна, запеканчити, заперти, залихати / запхати,

запичити, запузирювати / запузирити, засандалити, засувати / засунути, затикати, затикать, затири́ти, заткнути дурачка під шкірку, захуярити, зашивати, збивати масло, збити росу, зграндувати кобіту, зливатися / злитися в екстазі, їбати (єбати), їбнутися, їдрити (єдрити), їсти солонину, їобкати, кинути (вкинути, поставити) палку, кінчик замочити, клепати косу, користувати, корінь попарити (запарити), кохати, крупи дерти, лазити, лигатися, лізти (між ноги), лікувати, лоскотати, любити, манати, мантачити, маститися, мати жінку (секс), матрасити, махатися, махать, метати ікру, молотити, мотузити, мочити / замочити пісюна, мусолити, наблочити, навернути, нагодувати, на голяса йти, надіти, наряджати диво, насідати, настромити, натягувати / натягнути, нахитувати, на цілого йти, наярювати, ночувати, обробити, обслуговувати, оволодіти, одділати, орати [нивку (своє поле)], осідлати, оформити, парити (живіт), патичити, пахати, педрати, пекти, пердолити, перебити чорну вовну, перекинути, перепихнутися, переспати, періщити, перти, перчити, печеню покраяти, пизди зажити, пилососити, пилювати, пиляти, пихати, пичити, пичитися, пичкуватися, підмахувати / підмахнути, піжити (пежити), пізнати, пізнатися, піктися, пірити, пістоль поставити, повалити на череві дуба, погилитися, погнати, погойдатися, погріматити, позабавитися, поїбати, поїбатися, поїхати, поколотити, покропити, полірувати торпеду, попарити животину, попахати табаки, по перогу вдарити, попихати (дівчат), попікати (дівчат), порати, поратися, пороти, поротися, поставити (номерок, палку, патик), потку натягати (попарити),

потолочити, потоптати, поцьку всрать, пошмаляти, пошморгати, пошолопати, поштрикатися, пощугати в пизду, працювати, прижилитися, приймати / прийняти мужчину, приймати / прийняти прутня, примудькатися, пробивати, продавати сухі раки, пропердолити, пропихнутися, прополоти руту-м'яту, прочищать, пуцувати, пхати, пхатися, рачити, рибу варити (забити, пекти), рипати, різати (перерізати) кобіту, різати січку, робити в плахті перебори, робити (іменини, оте, тілесний гріх, тую роботу, це, чик-чик, чоловічу роботу), роз'їбати, розмовляти, розмочити сухар, розслабитися, рухатися, сексуватися, сідлати, сікти бабу, сіно громадити, смикатися, совати колодку, совокнутися, согрішити, спати, спекти, спіймати бобра, сполучатися, ставити / поставити нумер (нумерок, патик), стати в борозну, стрибати, сунути, сунутися, сягнути під коліна, танцювати у чотири коліна [кадриль], тарахнути, терти круп (мак, коноплі), тертися, тикати, тикатися, тиснути, тичити, товкти, топтати, торкати / торкнути, трахати / трахнути, трахатися, трахі-трахі, трахкатися, тріснути, тулитися, тягати, тягнути, увихуватися / увихатися, ударити, узнути, уйобувати / уїбати (уєбати), утнути, утовкти перцю, файдолити, факатися, фачитися, фестивалити, фонтан зробити, харити, хенджити, хитати юрту, хитатися, ховатися під вербами, ходити [в будяки (бузину, жито)], цюпцяти, чесатися, чмулити, чубити, чухрати, шваркнути, Швецію робити, шворитися, шишку мочити / помочити, шкрумадити, шмигнути, шмондати кобіту, шморгати / шморгнути, шморгатися, шмуляти, шпарити, шпилити, шпилитися, шпіліндрикатися / шпіліндрикнути-

ся, шпіляти, шпокати / шпокнути, шприцувати, штанами накрити, штрикати, штуркати, шурдигати, шуркатися, юбати, ябати, яйця підкотити, якорити

Інтенсивне здійснення статевого акту:

аж дим з пизди іде, аж іскри з пизди сиплються, аж пизда трясеться, виграти, як Сидорову козу; вставити по самі гланди, дерти як мавпа газету, заїбати в доску (пень), засадити по самі гланди, засупонити по саме нікуди, трахатися в усі дірки, трахнути по самі бакенбарди, усадити по [самі] яйця, усі меблі в пизді поростручувати

Позбавити дівчину цнотливості:

зайняти, закобітити, зіпсувати, ламати / зламати червону калину, ламати / зламати цілку, пелену покраснити, привітати з Восьмим березня, пробити, продірявити, проколоти, пропороти дівочість, псувати, пустити поруках, розправічити, спаскудити, фартух роздерти, цілину орати

Погоджуватись на статевий акт (про жінку):

виконувати жіночу повинність, давати / дати, давати їсти, дати ласки з-під запаски, дати риби, допускати до поділка, заголити пупок, підмахнути, піти у гречку, пустити, стелитися

Запліднити жінку, здійснюючи статевий акт:

вчинити, забабахати, запузатити, змахати бенькарта кобіті, зробити, зробити дитину (лялю), клепати / наклепати дітей, нагопати,

скувати дитину, справити, черевину зробити

Завагітніти і народити дитину поза шлюбом:

вітром надуло, набігати [дитину], нагуляти, пригуляти, прижити, принести в пелені [дитину], приносити / принести в подолі, сквозняком продуло, скурвитися

Стан ерекції:

бенус стойчус, встати, гриб, дубитися, задерти (підвести) головку, здиблюватися / здибитися, кінь дибки стає, настомбурчитися, настопорчитися, патик, показувати на дванадцять, спускатися, стати, стати дубом, стояти, хуй стоїть

Відсутність ерекції у чоловіка:

висячка, дармовис, нерухомість, неспособний, нестоячка, показувати на півшостої, порожній, хуй не встає / не встане

Оргазм:

вибух, вибухнути, досягти піку, кінчати / кінчити, найбільша розкіш, прихід прийшов, спускати / спустити, циркнути

Мастурбація:

онанізм, рукоблудство, солодійство, стегноблудіє

Мастурбувати:

бити масло, більярд катати, ганяти лисого (шкурку); гуляй рука, балдій пісюн; драконити, драти горобця, дровичи, загравати зі змієм, з кулаком на віру жити, капущина

рубати, малахвію трусити, полірувати торпеду, шари ганяти

3. Виконавці сексуальних дій

Лесбіянка:

баба з яйцями, лесба, лесбі, лесбійка, лесбо, лесбос, лесбуха, фема

Гомосексуаліст:

баба з яйцями, батон, бузерант, голубий, гом, гомо, гомосек, жопушник, педераст, педик, педрило, півень, підар, підарас

Чоловік як статевий партнер жінки:

єбак, єбун, їбак, йобар, партнер, сексуальний (статевий) партнер

Жінка як статева партнерка чоловіка:

драчка, дупа, курка, сексуальна (статева) партнерка, соратниця, срака, фраєрка, харіус

4. Назви осіб за сексуальними характеристиками

Про людину з високою статевою потенцією:

єбливий, зайобистий, злоїбучий, їбкий, їбливий, їбучий, сексмашина

Тільки про чоловіка: бугай, єбак, здоровий як мудь, їбак, сперматозавр, трахаль, хуятий

Імпотент:

бездетух, гелун, куряк, мудак, мудь недолугий, негодний, негодяй, нездалий,

нездатний, нездольний до гріха, нема пасти в тюбику, нентер, нерознак, неспособний, нещімний, патик, стара дупа, старий прик

5. Назви осіб і явищ за соціоетичними параметрами сексуальної поведінки

Жінка легкої поведінки:

амазонка, батон, бахурка, башолда, беззаконка, бецалка, бікса, блудниця, блудниця вавилонська, буляндра, вертихвістка, гейда, гукля, давалка, дримба, заволока, кішка, коза драна, кольба, курва, курдибалянс, курдимоль, лахудра, легка, лихованка, лотра (льотра), льорва, льотка, льофа, льоха, лярва, мандрьоха, матрац (матрас), месаліна, паплюга, паскуда, пизда рвана, пирка, пичодайка, підстилка, піпетка (ропуха) триперна, публіка, повія, поволока, подушка, пойда, потягуха, правічка на вухо, прибічна (бокова) сестра, придзиглянка, проститутка, прошмандовка, римунда, розвера, розетка, розпусниця, розтіпаха, свиня, сітра (сетра), скотина, сонце, сука, сучка, торба, файда, фіндюрка, фірдзя, фойда, хвойда, хуна, шалава, шалашовка, шукура, шльондра, шльоха, шльондра, шлюха, шма-ра, ярижниця

Чоловік, схильний до залицання до жінок:

бабій, бабодур, баболлюб, бахур, бахуруватий, белькун, бик-заплідник, блудник, блудодій, блядун, бугай, гультяй, гуляка, джигун, дзюндзик, донжуан, жеребець, жижлик, зберезник, кабан, казанова, кнур, кобелино, кобель, козел, курваль, курвань, курвій, курвінець, лабузник, лихованець,

ловелас, мацьорник, мужик, пиздограй, пиздойоб, потаскун, роз'їбай, розпутник, спідничник, трахаль, трахальник, тягайло, фраер, хендожнік, хуй

Коханка:

баба, бахурка, зазнобка, кондомниця, конкубіна, кузинка, курва, любаска, ляфірінда, маруха, наложниця, пепеже, підбічниця, підложниця, підстилка, полюбовниця, прибічна (бокова) сестра, сестра з Остра, фраерка, хабалиця, харка

Коханець:

бахур, бойфренд, ебак, ебака, ебун, їбак, йобар, кіт, коханець, любас, любко, полюбовник, спонсор, сутенер, фраер, фразір

Дівчина, яка зберегла дівочу цноту:

берегти / зберегти себе, вінок (віночок) доносити, дівочка, законниця, зашита, калина, не ворущена, не почата, плomba, правічка, свіжина, целка, ціла, цілка, цілка-патріотка, цілушка, чесна, чисте жіноцтво

Дівчина, яка не зберегла дівочу цноту:

беззаконка, вінок (віночок) втратити (загубити, потеряти), дірявка, загубити честь, збавлена, з гріхом, зламана калина, попсована, почата, столочений квітник, фартух (хвартух) замочити

Незаконнонароджена дитина:

байстрюк, бахур, бенькарт, виблядок, десь там зроблений, жировий, кропивник, нагулянець, найдух, неправого ложа, самосійний

Статева розпуста:

блуд, блудство, блядки, блядохід, блядство, куревство, лиховань, походеньки, сексуальні походеньки

Подружня зрада:

бігати по кущах, блудом ходити, грішити, жити в гріху, заглядати до курника, податися на любов, працювати в другу (третю, четверту) зміну, проблукати в бур'янах, скакати (стрибати) в гречку, согрішити, суніці, сягати в очерет, топтати гречку, ходити наліво, фіглі-міглі

Тільки про чоловіка:

бугаювати, волосся обтерти об чужі подушки, з рибалки носити копчену рибу, ходити по чужих городах

Тільки про жінку:

великого хвоста мати, козла за роги водити, наставляти / наставити роги, пускатися, пускати фарбу, чайника повісити

6. Сексуальні професії:

Повія:

бе, бедка, бельха, бендюжина, бецалка, бікса, блудяжка, бля, блядво, блядина, блядка, блядюга, блядюжка, блядь, бляха, вулична жінка, гавнюшка, гетера, дзюнька, дризда, жінка легкої поведінки, жриця [купованого] кохання, задрига, злобучка, їбалка, клізма, курва, лахудра, льотка, лярва, лярвина, ляфіринда, мацьора, нечта (нешта), ніхто, ніхтолиця, паплюга, підстилка, підтіпанка, поблядушка, повійниця, повія, поволока, поклужниця, помийниця, потепа, потіпах, потіповище, представниця найдревнішої професії, прибічна (бокова) сестра, про-

блядь, промокашка, проститутка, професіоналка, профура, прошмандовка, путана, розтіпах, розтруха, сука, суфльора, трудівниця секс-фронту, устілка, файда, фльондра, фойда, халява, хвайда, хвойда, хльорка, чепрюга, шельма, шльондра, шлюха, шмара, шмонтолоха

7. Публічний дім:

бардак, бордель, будинок (дім, притулок) розпусти, бурдей, пердольник, публічний дім

8. Статеві виділення і фізіологічні відправлення

Менструація:

біда, вихідні (веселі, красні, червоні) дні, війна почалася, глембеї, гості заїхали (приїхали), гості з Червонограда (Краснодара), демонстрація, діла, для мене є, є коло мене, жіноча радість, красна (червона) армія, красна шапочка, красний мерседес, кривава помста, мати на собі, машка, менстра, місячки, місячний звіт, місячні, напасть, на сорочці (на одязі, на рубашці), наші прийшли, параша, півень закукуриків, піонери, перемога, подружка, посолина, потоп, празники, революція, регули, регуляція, свій час, смола, тета з Америки, течка, тралі-валі, тьотка, тьотя Ася, цьотка приїхала, час вампіра, червона болячка, червона гвардія, червона тьотя, червоний Іван ночував, червоний прапор, червоні гості, червоні жигулі, червоні числа, число

Сперма:

бахалей, вафля, гречка, груші, гльог, дощ, живиця, жито, жолуді, зйобина, йогурт, капуцина, коноплі, конча, майонез, макове

зерня, малаф'я, манна кашка, мачок, мо-
локо, молочко, насіння, насіння життя,
перлини, пшениця, ріження, сік, сім'я, сме-
танка, соплі, хміль, хуйовина

Справити велику нужду:

випаскудитися, вихижитися, вишні сади-
ти, дриснути, за великою потребою, зво-
начитися, какати, каляти, кацати / качнути,
навалити, нагадити, накакати, накласти, на-
робити, ослобоняться / ослобониться, паску-
дити, пашчити, піти на парашку, подавити
пасту, покацать, сракати, срати / сернути,
файдати, хихляти, ходити під себе

Справляти малу нужду:

баки злити, випохторатися, відкрити краник,
вребритися, за малою потребою, карасиків
ловити, краник розкрутився, ловити рибу
[в кроваті], матвія викрутити, напудити,
насцяти, палити пліт, пісяти, піти на стежку
(в корчі), подзвонити на Батьківщину, по-
мінати риба́м воду, прив'язати коня, руки по-
мити, сурляти, сцяти, усцикатися / усцятися

Лайно:

аналіз, верзота, верзоха, кафно, пашко,
скислий горох

Пронос:

бігалка, бігунка, дрисля, дрисня, дядько па-
нас, серун, срач, срачка, тьотка настя, утро-
ба, швидка настя

Туалет:

відстійник, газова камера, грінпіс, гендерні
студії, дабл, дальній восток, дзвонилка,
домечок, кабінет задумливості, нужник,
нуль-нуль, одхоже, пашковник, рекреація,
сотий кабінет, сральник, сральня, тубзик,
хезальник, хезник

9. Венеричні хвороби

Гонорея:

збур, триня, трипак, трипель, трипер, три
пера, французький насморк

Сифіліс:

букет венери, венера, венерка, генерал сі-
філіс, люес, люїс, погана хвороба, пранці,
сиф, сифон, франца, хомут

10. Реквізити сексуальні

Презерватив:

абажур, гальмо, гондон, гума, камасутра,
кондом, нацююрник, одежа для теї штуки,
парашут, плащ, през, презик, пропихач, ре-
зинка, резиновий костюм, спецодяг, фран-
цузька штучка, шолом

11. Характеристики людини

Морально-психологічні риси людини

Нікчемна людина:

баб'ячий хуй, вафлеглот, вафліст, ви-
блядок, викидень, випердок, випиздок, ви-
серок, гівнюк, гнилий півхуйчик, гузно
волохате, до дупи дверця́та, дупа волова,
дристун, дрищик, ебун косоголовий, залу-
па, затичка, йобаний череп, купка гівна,
кусоклайна, мудак, недоносок, недоношений,
недопиздок; ні в пизду, ні в Красну Армію;
обісранець, пальцем роблений, педрило,
пердун, пиздюк, півхуйчик, підарас, піт на
яйцях бабуїна, презерватив, припиздок, пся
дупа, пуцька волова, сморід підзалупний,
уйобок, цюль зломаний, штани з яйцями,
штаноносій

Мерзотна людина:

виблядок, викидень, випиздок, дрек, засраний, кобиляча срака, лайно, манда, мандавошка, недойобаний, пиздюк, підарас, повія, проблядь, проститутка, сифіліс ходячий, хуесос

Зовнішність:

Негарна дівчина, жінка: дівка як із гімна півка, залупа, манда, пизда собача, сухощочка миршава

Вік:

тарий чоловік: старий пердула, старий пердун, старий хрін, старий хуй, старпер

**12. Вираження презирства,
небажання мати справу
з кимось**

в рот мента (мінта) довбать, до сраки карі очі, іди (йди) / пішов в жопу, їбати / виїбати тебе в рот, їбати в жопу *кого, що*; їбись током, на середині міста, насероматре, насеру твоїй матері, на хрін (*кого, що*); серу / насеру твоїй матері, серу на твою голову, срати [я] хотів [з високого дерева], узни мене, хуй [тобі, вам *i t. in.*] в рот!; хуй [тобі, вам *i t. in.*] в сраку!; цілуй / поцілуй в сраку, щоб тобі всралось, я з тобою срать ніколи не піду (не сяду)

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

1. Ілюстративно-джерельна база

а) словники та умовні скорочення

- Аркушин 2005 – Аркушин Г. Л. *Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся та західній частині Волині*. – Луцьк –Люблін, 2005.
- Аркушин 2000 – Аркушин Г. Л. *Словник західно-поліських говірок: У 2 т.* – Луцьк: Ред.-вид. від. «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.
- Аркушин Г. Л. *Сказав, як два зв'язав. Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині*. – Люблін–Луцьк, 2003.
- Бевка Олекса. *Словник-пам'ятник. Діалектний словник села Поляни Мараморошсько-го комітету*. – Ніредьгаза, 2004.
- Б-Н – Білецький-Носенко П. *Словник української мови*. – К.: Наукова думка, 1966.
- Брилінський Дмитро. *Словник подільських говірок*. – Хмельницький: Редакційно-видавничий відділ, 1991.
- Вашенко В. С. *Словник полтавських говорів*. Вип. 1. – Харків, 1960.
- Горбач 2006 – Горбач Олекса. *Арго в Україні*. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006.
- Горбач 1963 – Горбач О. *Арго українських вояків*. – Мюнхен, 1963.
- Горбач 1966 – Горбач О. «Арго українських школярів і студентів». *Наукові записки Українського вільного університету*. – Мюнхен, 1964–1966, № 8, с.174–224.
- Горбач О. *Південнобуковинська гуцульська говірка і діалектний словник села Бродина, повіту Радівці (Румунія)*. – Мюнхен, 1997.
- Горбач О. *Південнолемківська говірка й діалектний словник села Красний Брід бл. Мед-жалаборець (Пряшівщина)*. – Мюнхен, 1973.
- Сл. Гр. – Гринченко Б. Д. *Словарь украинского языка*. У 4 т. – 1907–1909. Стереотип. видання: Київ, Вид-во АН УРСР, 1959.
- Гуцульські говірки. Короткий словник* / Відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997.
- Добролюба Галина. *Красне слово – як золотий ключ. Постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій*. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – Житомир: Волинь, 2003.
- ЕСУМ – *Етимологічний словник української мови*. В 7 т. – Київ: Наукова думка, 1982–2006, тт.1–5.
- Жеуц І., Піпаш Ю. *Словник гуцульського говору в Закарпатті*. – Мюнхен, 2001.

- Лисенко П. С. *Словник поліських говорів*. – Київ: Наукова думка, 1974.
- Мельник Павло. *Ненормативні українські слова і вирази в медицині. Короткий словник-довідник*. – Чернівці: Прут, 2006.
- Нелюба Анатолій. *Лексико-словотвірні інновації*. (1983–2003). Словник / Харківський національний ун-т ім. В. Каразіна; Харківське історико-філологічне товариство. – Харків: ХНУ, 2004.
- Никончук М., Никончук О., Мойсієнко В. *Поліська лексика народної медицини та лікувальної магії*. – Житомир: Полісся, 2001.
- Онишкевич М. Й. *Словник бойківських говірок*. – Київ: Наукова думка, 1984.
- Пиртей Петро. *Короткий словник лемківських говірок / Упорядкування й підготовка до друку Є. Д. Турчин*. – Івано-Франківськ, 2004.
- СБГ 2005 – *Словник буковинських говірок / Заг. ред. Н. В. Гуйванюк*. – Чернівці: Рута, 2005.
- Сизько А. Т. *Словник діалектної лексики говірки села Кишеньок (Кобеляцького району Полтавської області)*. – Дніпропетровськ, 1981.
- Сизько А. Т. *Словник діалектної лексики говірок сіл південно-східної Полтавщини*. Навч. посібник. – Дніпропетровськ, 1990.
- ССУС – *Словник сучасного українського сленгу / Упорядник Т. М. Кондратюк*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Ставицька Л. О. *Український жаргон*. Словник. – Київ: Критика, 2005.
- СУМС – Світлана Пиркало. «Словник українського молодіжного сленгу». У її ж: *Зелена Маргарита. Молодіжний роман*. 2-ге вид., доповнене. – Київ: Джерела М, 2002.
- Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. *Фразеологічний словник східнословобжанських і степових говірок Донбасу*. – Луганськ: Альма матер, 2002.
- Хобзей Н. *Гуцульська міфологія: етнолінгвістичний словник*. – Львів, 2002.
- Чабаненко В. *Словник говірок нижньої Наддніпрянщини*. – Запоріжжя, 1992.
- Чабаненко В. *Фразеологічний словник говірок Нижньої Наддніпрянщини*. – Запоріжжя, 2001.
- The Alternative Ukrainian Dictionary. <http://www.notam.uio.no/~hcholm/altlang/ht/Ukrainian.html>

б) фольклорні джерела та умовні скорочення

- Бандурка – Бандурка: *Українські соромицькі пісні / Упорядник М. Сулима*. – Київ: Дніпро, 2001.
- Бурсацький фольклор. – Широцький К. «Словарець бурсацького говору». *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Нова серія, т. 6. – Харків, 1998, с. 181–206.
- Виженко 2005 – Виженко Олександр. *Україна кохання. Фольклорне дослідження*. – Київ: Фірма «Деркул», 2005.
- ГРНП. – *Галицько-руські народні приповідки: В 3 т. / Зібрав, упорядкував і пояснив д-р Іван Франко. Етнографічний збірник, тт. X–XXVIII*. – Львів, 1901–1910.

Жартівливі пісні. – Київ: Наукова думка, 1967.

Коломийки Прикарпаття – *Коломийки Прикарпаття*. Науково-популярне видання / Збирач та впорядник Я. Куняк. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006.

Нар. пісні в зап. І. Франка – *Народні пісні в записах Івана Франка*. – Київ: Муз. Україна, 1974.

Пісні з репертуару гурту «Брати Гадюкіни». <http://music.com.ua/braty>

Приповідки або українсько-народня філософія / Зібрав, підготував до друку та опублікував Володимир С. Плав'юк, т. I. – Едмонтон, 1998.

Русинський ерос – Петровцій Іван. *Битангійські співанкы. Русинський ерос*. – Ужгород, 2001.

Сором. фольк., зап. В. Гнатюка – *Das Geschlechtleben des ukrainischen Bauernvolkes in Österreich-Ungarn. Folkloristische Erhebungen von Volodymyr Hnatjuk*. – Leipzig: 1912, тт. I, 2.

Українська народня творчість – *Українська народня творчість* / Зібрав Дмитро Гулей. – Торонто, 1986.

Український фольклор. Сороміцькі звичаї, казки, пісні, приказки, загадки і лайка / Зібрав Хведір Вовк. – Париж, 1898.

Українські жартівливі пісні – *Українські жартівливі пісні* / Упорядкування, передмова, примітки М. М. Красикова. – Харків: Фоліо, 2004.

Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М. Номис. – СПб., 1864.

Українські сороміцькі пісні – *Українські сороміцькі пісні* / Упорядкування, передмова, примітки М. М. Красикова. – Харків: Фоліо, 2003.

Українські тости. – Київ: ПБП «Фотовідеосервіс», 1995.

Чубинський 1995 – *Мудрість віків: українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського* – В 2 кн. Упорядкували С. К. Горкавий, Ю. О. Іванченко. – Київ: Мистецтво, 1995.

Широцький 1998 – Широцький К. «Загадки, жарти, скоромовки, пісні [Словарець бурсацького говору]». *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. Нова серія, т. 6. – Харків: 1998, с. 201–206.

в) художня література

Андрухович Ю. *Дванадцять обручів*. Роман, 3-тє вид. – Київ: Критика, 2005.

Андрухович Ю. *Диявол ховається в сирі*. Вибрані спроби 1999–2005 років. – Київ: Критика, 2006.

Андрухович Ю. *Московіада*. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.

Андрухович Ю. «Рекреації». Повість. *Сучасність*, 1992, № 1.

Андрухович Ю. *Таємниця*. Замість роману. – Харків: Фоліо, 2007.

Андрухович Ю. «Центрально-східна ревізія». У виданні: *Андрей Стасюк, Ю. Андрухович. Моя Європа*. – Львів, 2001.

Андрухович Ю. «Seven-eleven». У виданні: *Потяг 76. Центрально-європейський літературний часопис*. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002.

- Антипович Т. «Сутужності». *Четвер*, 2002, № 15.
- Білецький А. «Усе геніальне – просто». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Бондар А. «Псалом братерству». *Четвер*, 2004, № 21.
- Бондар-Терещенко І. «Молода шпана». *Книжник-review*, 2003, № 2.
- Бондар-Терещенко І. «Ментальність шпани». *Сучасність*, 1998, № 3.
- Бортніков С. *Карателі*. – Тернопіль, 2003.
- Бортніков С. *Чистильник*. – Тернопіль, 2002.
- Бриних М. «Голосіння з-під снігу». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, № 126.
- Бутулеску Валеріу. *Афоризми*. – Бухарест, 2002.
- Василенко Ю. «Диявольська фієста на попелищі цнотливості». *Книжник-review*, 2001, № 22.
- Винниченко В. «Щоденник». *Київ*, 1990, № 10.
- Винничук Ю. *Весняні ігри в осінніх садах*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2005.
- Винничук Ю. «Груші в тісті». *Поступ*, 01.03. 2000.
- Винничук Ю. *Житіє гаремное*. – Львів: Піраміда, 1996.
- Винничук Ю. «Із «Записок пройдисвіта»». Березіль, 2004, № 9.
- Винничук Ю. *Мальва Ланда*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Винничук Ю. «Обід». У виданні: *Потяг 76. Центрально-європейський літературний часопис*. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002.
- Винничук Ю. «Троянда Орісі». *Четвер*, 2004, № 33.
- Власішен Ю. «Апокаліпсис». *Ексклюзив*, 2002, № 2.
- Вольвач П. *Кляса*. Роман. – Тернопіль: Джура, 2004.
- Ворс Іда. «Орган шостого чуття». *Політика і культура*, 2004, № 21.
- Врублевський В. *Замах на генсека*. Повісті. – Житомир: КВО «Житомирський вісник», 1992.
- Врублевський В. «Текля з Марією та ще хтось третій». Міні-повість. *Авжеж!*, 1993, № 27.
- Врублевський В. *Тріщини*. Проза. – Житомир: Видавництво «Авжеж!», 1998.
- Гаврилів Т. «Щоденник Одиссея». *Четвер*, 2002, № 15.
- Гавран Миро. «Усе про жінок». *Молода Україна*, 2003, № 2.
- Гримич М. *Магдалинки*. Роман. – Львів: Кальварія, 2003.
- Гримич М. *Чи чуєш, Марго?* Роман. – Львів: Аверс, 2000.
- Гужва В. «Рай». *Вітчизна*, 1999, № 9–10.
- «Гендер, ерос, порно. "Г". Незалежний культурологічний часопис». – Львів, 2004, № 3.
- Даниленко В. «Людина громів». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 196.
- Даниленко В. «Сучасна українська літературна містифікація». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 195.
- Даниленко В. «У промінні згасаючого сонця». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 174.
- Дереш Л. *АРХЕ: монолог, який все ще триває*. Роман. – Харків: Фоліо, 2007.
- Дереш Л. *Культ*. – Львів: Кальварія, 2002.
- Дереш Л. *Намір!* Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Дереш Л. «Поклоніння ящірці». *Четвер*, 2002, № 16.

- Діброва В. *Збіговиська*. – Київ: Критика, 1999.
- Діброва В. «Поетика застілля». П'єса на дві дії. *Кур'єр Кривбасу*, 1998, № 105.
- Діброва В. «Проект "Діброва"». *Четвер*, 2002, № 14.
- Дністровий А. «Вагітність, пенсіонер та інші непередбачення». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Дністровий А. *Місто уповільненої дії*. Роман. – Київ: Факт, 2003.
- Дністровий А. *Невідомий за вікном*. – Київ: Факт, 2001.
- Дністровий А. *Патетичний блуд*. – Харків: Фоліо, 2005.
- Дністровий А. *Пацики. Конкретний роман*. Роман. – Київ: Факт, 2005.
- Дністровий А. «Пожежа». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Дністровий А. «Учитель». П'єса на одну дію. У виданні: *У чеканні театру. Антологія молодшої драматургії*. – Київ: Смолоскип, 1998.
- Довженко Отар. «Я кохаю музику». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Дрозд В. «Життя як життя». Короткі оповідання. *Березіль*, 2002, № 5–6.
- Думанська О. *Ексклюзив*. – Львів: Каменяр, 2002.
- Ерно А. *Пристрасть*. Романи / Пер. з фр. Є. Кононенко. – Київ: Факт, 2002.
- Єлінек Е. «Піаністка» / Пер. з нім. Олександр та Ольга Плеваки. *Всесвіт*, 2003, № 7–8.
- Жадан С. *Балади про війну і відбудову*. Нова книга віршів. – Львів: Кальварія, 2001.
- Жадан С. *Big Mak*. – Київ: Критика, 2006.
- Жадан С. «Власник найкращого клубу для геїв». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. «Депеш Мод». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. «Сорок вагонів узбецьких наркотиків». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 196.
- Жадан С. «Anarchy in the UKR». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жолдак Б. *Антиклімакс*. – Київ: Факт, 2001.
- Жолдак Б. «Голодна кров». У виданні: *Наша драма*. Збірник п'єс. – Київ, 2002.
- Жолдак Б. «Символ віри». У виданні: *Нерви ланцюга*. 25 есеїв про свободу. – Львів: ВПК «Глобус», 2003.
- Жолдак Б. *Тоніамбур, сину*. Extra drive stories. – Львів: Кальварія, 2002.
- Жолдак Б. *Шизотерапія*. Оповідання. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Журавський В. «Сучасні прокльони». *Червоний перець*. Спецвипуск, 2004, № 12.
- Жураківський А. «Кінець відпустки». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Комунікабельність ангелів». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Жураківський А. «Нічні сеанси». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Об'єкти симпатій». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Перегони». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Чудовий світ». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Забужко О. *Закон Архімеда*. – Харків: Акта, 2000.
- Забужко О. *Let my people go*. 15 текстів про українську революцію. – Київ: Факт, 2005.
- Забужко О. «Музей покинутих секретів». Розділи з нового роману. *Березіль*, 2005, №№ 7–8, 9, 10.

- Забужко О. *Польові дослідження з українського сексу*. Роман. – Київ: Згода, 1996.
- Захарченко А. «Шелест». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Західний вітер. Поезії. Гордій Безкоровайний, Василь Махно, Борис Щавурський. – Тернопіль: Лілея, 1994.
- Зборовська Н. *Українська Реконкіста*. Анти-роман. – Тернопіль: Джура, 2003.
- «ІБТ-Жадан: Е-маїлювання реальності». *Четвер*, 2004, № 2.
- Івченко Я. «Синдром набутого імунітету». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Іздрик. *АМ™*. Новели. – Львів: Кальварія, 2005.
- Іздрик. *Воццек*. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997.
- Іздрик. «Павільйон». «Гендер, ерос, порно». «Ї». *Незалежний культурологічний часопис*. 2004, № 3.
- Ірванець О. *Любїть!* Вірші з трьох книг і з-поза них. – Київ: Критика, 2003.
- Ірванець О. *П'ять п'ес*. – Київ: Смолоскип, 2002.
- Каїнська О. «Письмо». Кн. 1. *Четвер*, 2002, № 16.
- Карпа І. *Перламутрове порно (Супермаркет самотності)*. Серія «text-драйв». Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2005.
- Карпа І. *50 хвилин трави (Коли помре твоя краса)*. – Харків: Фоліо, 2004.
- Кашка В. «Житло». Роман-робітня. *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 171.
- Клименко Л. *Великий секс у Малих Підгуляївцях*. Серія «text-драйв». Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Клименко Л. *Пор'ядна львівська пані*. Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2005.
- Кожелянко В. «Чайна ейфорія». У виданні: *Потяг 76. Центральньо-європейський літературний часопис*. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002.
- Ключ Ю. «Біс в ребро». *Лель*, 1995, № 3.
- Кокотюха А. *Нейтральна територія*. Роман. – Львів: Кальварія, 2002.
- Кокотюха А. *Повернення сентиментального гангстера*. Роман. – Київ: Факт, 2001.
- Кокотюха А. *Шлюбні ігрища жаб*. Кримінальні повісті та оповідання. – Київ: Смолоскип, 1996.
- Кокотюха А. *Шукачі скарбів*. Пригодницький роман. *Березіль*, 2005, № 3–4.
- Колісник Г. *Мазепа-гетьман*. – Київ: Радянський письменник, 1990.
- Кондратенко М. «Уроки сексу». *Лель*, 2003, № 4.
- Кононенко Є. *Без мужика*. *Prosus nostalgos*. – Львів: Кальварія, 2005.
- Кононенко Є. *Зустріч у Сан-Франциско*. Збірка оповідань. Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Кононенко Є. «Рубець на обличчі». Оповідання. *Березіль*, 2004, № 10.
- Кононович Л. *Мертва грамота*. – Львів: Кальварія, 2001.
- Кононович Л. *Феміністка*. Роман. – Львів: Кальварія, 2002.
- Костенко Л. *Берестечко*. Історичний роман. – Київ: Український письменник, 1999.
- Костенко Л. «Зелена пані Гелена». Уривок з поеми «Берестечко». *Прапор*, 1989, № 6.
- Костенко Л. *Маруся Чурай*. Київ: Радянський письменник, 1979.
- Котляревський І. П. *Енеїда*. Поема. – Київ: Радянська школа, 1989.
- Криштопа О. «А я яй!» *Кур'єр Кривбасу*, 2005, № 183.

- Криштопа О. «Жах на вулиці В'язнів». *Кур'єр Кривбасу*, 2003, № 168.
- Кудін А. *Як вижити у в'язниці*. Практичний посібник по боротьбі з тероризмом. – Львів: Кальварія, 2001.
- Курай Юрай (Юрій Василенко). «Ме густас ту, або Тім та ватага». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Курай Юрай (Юрій Василенко). «Mania contradicens». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Кухарук Р. «Любити хлопчика». Київ, 1998, № 9–10.
- Лис С. «Моя Мадонна». *Лель*, 1996, № 2–3.
- Лиховій Д. «Революція в дупах». *Молода Україна*, 2003, № 1.
- «“Львівське метро” № 4». *Четвер*, 2002, № 15.
- Луканов Ю. *Козюльки*. – Київ, 2004.
- Лукаш М. *Шпигачки*. – Київ: Ярославів Вал, 2003.
- Лучук І. «Пісень пісня». У виданні: *Гендер, ерос, порно «І»*. Незалежний культурологічний часопис. Львів: 2004, № 3.
- Малащук А. «Останній ворог». *Кур'єр Кривбасу*, 2002, № 156.
- Малко Р. *Шкіци (з натури)*. Поезії. – Київ: Смолоскип, 2001.
- Марк (Михайловський) М. *Хохляцький апокаліпсис*. Ходожня публіцистика, оформлена в роман-хроніку. – Київ: 1998.
- Маскульт. *Есеї та поезії з нових книжок*. – Київ: Критика, 2003.
- Матіос М. *Бульварний роман*. – Львів, 2003.
- Матіос М. *Солодка Даруся*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Матіяш Д. «Риби головою праворуч». *Четвер*, 2005, № 22.
- Махно В. «Passport». *Критика*, 2006, № 10.
- Махно В. «Weekend американської родини». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 197.
- Мирний Панас. «Палійка». У його ж: Твори в 5 т. – Київ, 1954, т. 1.
- Могилянський М. «Честь». Роман. *Вітчизна*, 1990, № 1.
- Морговський А. «Салаїха, нера...» *Четвер*, 2002, № 15.
- Морговський А. «Смерть у Золотих Пісках». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 139.
- Морговський А. «Тінь птеродактиля». *Березіль*, 2002, № 9–10.
- Морговський А. *Фіфті-фіфті, або У кропиві згвалтований*. Роман. (філософсько-еротичний конспект). – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997.
- Москалець К. «Вечірній мед». Роман. Кн. 3. *Сучасність*, 2003, № 4.
- Москалець К. «Зірка на ім'я Марія». Повість. *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 197.
- Мухарський А. *Попса для еліти*. – Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2002.
- Нагач М. *Вісім чотири*. Повість. – Львів: Кальварія, 2005.
- Неборак В. *Квітка з пантерою*. <http://www.pisni.org.ua/>
- Неборак В. *Літаюча голова*. Вірші. – Київ, 1990.
- Неборак В. «Увертюра до роману “Пан Базьо та решта”». *Перевал*, 1993, № 1.
- Нова дегенерація*. Вірші. – Івано-Франківськ, 1992.
- Окара А. Інтерв'ю. <http://www.telekritika.ua/>

- Окуневський І. «Чиряк». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Окуневський І. «Знадвору». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Омельченко М. «Свято біди». – Київ, 1999, № 7–8.
- Отченко О. *Думки про все*. – Гребінка, 2004.
- Павлюк І. «Якщо вірити серцем». *Кур'єр Кривбасу*, 2003, № 162.
- Пашковський Є. «Безодня». У виданні: *Вечеря на дванадцять персон*. – Київ: Генеза, 1997.
- Пашковський Є. *Щоденний жезл*. – Київ: Генеза, 1999.
- Перець Червоний. *Армагандон ілі Піздець світу* (Апокаліптична п'єса). www.samvydav.net
- Перець Червоний. *Вибори-2004*. www.samvydav.net
- Пиркало С. *Не думай про червоне*. Роман не для молодшого шкільного віку. – Київ: Факт, 2004.
- Підмогильний В. *Невеличка драма*. Роман, повісті. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990.
- Подерв'янський Лесь. «Блеск і ніщета підарасів». *ШО*, 2006, № 11.
- Подерв'янський Лесь. «Гамлет, або Феномен датського кацапізму». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Данко». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Діана». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Дохуя масла». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Васіліса Єгоровна і мужичкі». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Жан Марє та його друзі*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. *Йоко і самураї*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. «Казка про репку, або Хулі не ясно?». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Кацапи». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Кривенька качечка». У його ж: *Король Літр*. П'єса. Проза. – Харків: Фоліо, 2006.
- Подерв'янський Лесь. «Место зустрічі ізменить ніззя, блядь». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Матріца*. diablo710.narod.ru/fan.html
- Подерв'янський Лесь. «Множення в умі, або Плинність часу». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Нірвана, або Альзо шпрых Заратустра». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Остановісь, мгновеньє, ти прекрасно!». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Павлік Морозов». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.

- Подерв'янський Лесь. «Пацавата історія». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Піздець». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Пригоди хтивих павіанів*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. «Сноби». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Утопія». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Хвороба Івасика». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Цікаві досліді». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Позаяк Ю. «Українські лімерики». *Молода Україна*, 2003, № 2.
- Позаяк Ю. *Шедеври*. – Київ, 1997.
- Покальчук Ю. «Жовте листя». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 152.
- Покальчук Ю. «Заборонені ігри». Повість. *Березіль*, 2005, № 6.
- Покальчук Ю. «Паморочливий запах джунглів». *Четвер*, 2005, № 22.
- Покальчук Ю. «Таксі Блюз». *Четвер*, 2002, № 15.
- Покальчук Ю. «Те, що на споді». Оповідання та повісті. – Львів: Кальварія, 1998.
- Поліщук В. «Онан». *Лель*, 1998, № 2.
- Попідоха А. Yesterday. *Четвер*, 2005, № 22.
- Процюк С. «Love story (майже сентиментально-клінічна)». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 138.
- Процюк С. «Тотем». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 178.
- П'ятаченко С. «Із книги “Кораблик та інші”». *Четвер*, 2004, № 21.
- Роздобудько І. Мерці. Роман. – Львів: Кальварія, 2001.
- Роздобудько І. «Ранковий прибиральник». *Сучасність*, 2003, № 12.
- Росич О. «Останній забій». Трагікомедія. У виданні: *Наша драма*. Збірник п'єс. – Київ, 2002.
- Рябчук М. «Вісім думок про Шевченківську премію». *Література плюс*, 2001, № 3.
- Рябчук М. «Критика за п'ятою графою». *Березіль*, 1999, № 11–12.
- Савчук О. «Згубна звичка». *Березіль*, 2004, № 1.
- Світличний І. *Голос доби. Листи з “Парнасу”*. – Київ: Сфера, 2001.
- Семенко М. *Поезії*. – Київ: Дніпро, 1985.
- «Синопис станіславський необов'язковий». *Четвер*, 2002, № 13.
- Скуратівський В. «Жеребець». *Берегиня*, 2002, № 4.
- Славів В. Яйця Гамлета. www.samvydav.net
- Слапчук В. «Кенгуру завбільшки з цвіркуна». *Київ*, 2004, № 1–2.
- Слапчук В. «Крихти хліба у бороді Конфуція». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 173.
- Слапчук В. *Навпроти течії трави*: Поезія, проза. – Луцьк, 2001.
- Сняденко Н. *Колекція пристрастей*. Львів: ЛА «Піраміда», 2001.
- Соловей О. *Танок, який виконують всі дівчатка*: Етюди, повість. – Донецьк, 2005.
- Соловей О. «Конуси і дирижаблі». *Кур'єр Кривбасу*, 2005, № 193.

- Солодько П. «Четверта революція». *Молода Україна*, 2003, № 2–3.
- Сорокін С. «Щоденник наркомана». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Таран Л. «Атол Мороруа». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Таран Л. *Нижній скелет у шафі*: Збірка оповідань. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Тарасюк Г. «Гаспид і Маргарита». Повість віртуальна. *Березіль*, 2003, № 3–4.
- Тарасюк Г. *Дама останнього лицаря*. Новели. Оповідання. – Чернівці: Місто, 2004.
- Тарасюк Г. «Лексикон сороміцький». До студій з української цноти». *Березіль*, 2005, № 3–4.
- Тарасюк Г. «Мій третій і останній шлюб». *Кур'єр Кривбасу*, 2002, № 156.
- Тарасюк Г. *Новели*. Проза. – Бровари: вид-во ПП «МН ТРК «Відродження», 2006.
- Тарасюк Г. «Покоївка». Повість кримінальна. *Березіль*, 2003, № 3–4.
- Тарасюк Г. «Сни анахорета». Повість. *Березіль*, 2004, № 11.
- Тарнавський В. «Порожній п'єдестал». *Вітчизна*, 1990, № 2.
- Тарнашинська Л. «Знак місячного затемнення». *Березіль*, 2004, № 12.
- Тарнашинська Л. «Клінічний випадок». У її ж: *Сходження на Фудзіяму*. Новели. Київ: Престиж Інформ, 1999.
- Тарнашинська Л. «Флорентина». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 10.
- Тичина П. Повне зібрання творів. У 12 т. – Т. 1. – Київ: Наукова думка, 1984.
- Ткачук Михайло. *Гра з тінню, або Нічний партнер*. Роман. – Львів: Кальварія, 2003.
- Українська традиція лайки – Українська традиція лайки*. <http://misto.ridne.net/viewthread.php?tid=1444>
- Український футуризм*. Вибрані сторінки / Укладання і коментарі: Микола Сулима. – Ниредьгаза, 1996.
- Ульяненко Олесь. «Ангели помсти». Трилогія. *Кур'єр Кривбасу*, 2006, №№ 199, 200.
- Ульяненко О. «Богемна рапсодія». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, №№ 119–121.
- Ульяненко О. *Вогненне око*. Роман. – Київ: Український письменник, 1999.
- Ульяненко О. «Ізгої». Маленька повість. *Березіль*, 2003, №№ 1, 2.
- Ульяненко О. «Ірка». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, № 114.
- Ульяненко О. «Квіти Содому». *Кур'єр Кривбасу*, 2005, №№ 190, 191, 192.
- Ульяненко О. «Седой». *Молода Україна*, 2003, № 1.
- Ульяненко О. «Хрест на Сатурні». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, №№ 176, 177.
- Федотюк П. «Єва». *Лель*, 1994, № 2.
- Хвильовий М. *Сині етюди*. Новели, оповідання, етюди. – Київ: Радянський письменник, 1989.
- Хвильовий М. *Твори*: У 2 т. – Київ: Дніпро, 1990.
- Христан О. «Марення». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Цибулько В. *Ангели і тексти*. – Київ–Львів: Асоціація «Нова література», 1996.
- Цибулько В. *Книга застережень 999*. – Харків: Фоліо, 2003.
- Цибулько В. *Майн кайф*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Цимбалюк Г. «Останні проводи». Оповідання. *Авжеж!*, 1998, № 40.
- Чорногуз О. «Міністр без портфеля, або Велика гра». Сатиричний роман. *Березіль*, 2006, №№ 9, 10.

- Шевченко Т. Г. *Повне зібрання творів*. У 12 т. – Т. 2. Поезія 1847–1861. – Київ: Наукова думка, 1990.
- Шевчук Валерій. «Місяцева зозулька із ластів'ячого гнізда». У виданні: *Вечеря на двадцять персон*. – Київ: Генеза, 1997.
- Шевчук Валерій. «П'ятий номер». *Вітчизна*, 1990, № 5.
- Шевчук Валерій. «Чорна кішка, яка шукала батька». – Київ, 2004, № 1–2.
- Шинкар В. «Вафлі “Артек”». *Четвер*, 2005, № 22.
- Шинкаренко Ю. *Самовбивця*. – Київ: Смолоскип, 2003.
- Шкляр В. *Елементал*. – Львів: Кальварія, 2001.
- Шкляр В. «Кров кажана». *Сучасність*, 2002, № 12.
- Шніцер В. *Рудимент «совкової» ментальності*. <http://www.chas.cv.ua/15-03/rudyment.html>
- Яворівський В. *Вовча ферма*. – Київ: Криниця, 2000.
- Яровий О. «Квартали ностальгій». *Літературна Україна*, 09.07.2001.
- Яровий О. *Чекання несподіванки*. Оповідання. Повість. – Київ: Український письменник, 1999.
- Ярошенко В. *Луни*. – Київ, 1919.

Періодичні видання та умовні скорочення

«Авжеж!» (журн.)	«Політика і культура» (журн.) – ПіК
«Високий замок» (газ.) – ВЗ	«Поступ» (газ.)
«Київ» (журн.)	«Світ молоді» (газ.) – СМ
«Книжник-review» (газ.) – Кг	«Світовид» (журн.)
«Критика» (журн.)	«Свобода» (газ.)
«Кур'єр Кривбасу» (журн.)	«Україна молода» (газ.) – УМ
«Лель» (журн.)	«Четвер» (журн.)
«Молода Україна» (журн.)	«ШО» (журн.)
«Перець» (журн.)	

2. Довідкові лексикографічні джерела та умовні скорочення

- БСРЖ. – Мокиєнко В. М., Никитина Т. Г. *Большой словарь русского жаргона*. – СПб.: Норинт, 2000.
- Богдановић Неделько. *И ја теби: избор из псовачке фразеологије*, 3 изд. – Ниш: Просвета, 2000.
- Буй Василий [псевдонім]. *Русская заветная идиоматика (веселый словарь крылатых выражений)*. – Москва: Редакция АСМ «Помовский и партнеры», 1995.
- Войтович 2002 – Войтович В. М. *Українська міфологія*. – Київ: Либідь, 2005.
- Глазунов С. А. *Новый англо-русский словарь современной разговорной лексики*, 3-е изд., стереотип. – Москва: Русский язык, 2002.
- Грачев, Мокиєнко 2000 – Грачев М. А., Мокиєнко В. М. *Историко-этимологический словарь воровского жаргона*. – СПб.: Фолио-пресс, 2000.

- Даль В. И. *Толковый словарь живого великорусского языка*: В 4 т. – Москва: Терра, 1995.
- Жайворонок 2006 – Жайворонок В. В. *Знаки української етнокультури. Словник-довідник*. – Київ: Довіра, 2006.
- Квеселевич 2003 – Квеселевич Д. И. *Толковый словарь ненормативной лексики русского языка*. – Москва, 2003.
- Клименко Н. Ф., Пономарів О. Д., Чернухін Є. К. *Новозрецько-український словник*. – Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005.
- Крысин Л. П. *Толковый словарь иноязычных слов*. 5-е изд., стереотип. – Москва: Русский язык, 2003.
- Кудрявцев А. Ю., Куропаткин Г. Д. *Англо-русский словарь-справочник табуизированной лексики и эвфемизмов*. – Москва: КОМТ, 1993.
- Кудрявцева Л. А., Приходько И. Г. *Словарь молодежного сленга города Киева. Учебное пособие* / Под ред. Л. А. Кудрявцевой. – Київ: ООО «ИД «Аванпост-Прим»», 2006.
- Кузьмич 2000 – Кузьмич В. *Жгучий глагол. Словарь народной фразеологии*. Москва: Зеленый век, 2000.
- Маковский 1996 – Маковский М. М. *Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках. Образ мира и миры образов*. – Москва: Гуманит. изд. Центр «ВЛАДОС», 1996.
- Международный словарь непристойностей* / Под ред. А. Н. Кохтева. – Москва, 1992.
- МС – *Мифологический словарь* / Гл. ред. Е. М. Мелетинский. – Москва: Советская Энциклопедия, 1991.
- Московцев, Шевченко 2004 – Московцев Н., Шевченко С. *Вашу мать, сэр! Иллюстрированный путеводитель по американскому сленгу*. – СПб.: Питер, 2004.
- Німецько-український словник лайливих слів* / Укладач О. Гаврилів. – Львів: Апріорі, 2005.
- Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. *Толковый словарь русского языка*. 80000 слов и фразеологических выражений / РАН; Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Изд. 4-е, доп. – Москва: Азбуковник, 1999.
- Опытъ русско-украинскаго словаря*. Составилъ Михайлъ Левченко. – Киевъ, 1874.
- Плуцер-Сарно А. *Большой словарь мата*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001.
- Плуцер-Сарно 2005 – Плуцер-Сарно А. *Материалы к словарю русского мата*, т. 2. – СПб., 2005.
- Прокопенко Ю. *Полный сексологический словарь*. 3-е изд., перераб. и доп. – Москва: Рипол Классик, 1999.
- РУС – *Російсько-український словник* / Упорядники-редактори М. Калинович і В. Ярошенко / Головний ред. акад. А. Ю. Кримський. – Т. 2, вип. 3. – Київ: Вид-во «Українська радянська енциклопедія», 1933.
- Русский мат* / Составитель Т. В. Ахметова. – Москва: Глагол, 1996.
- Словник української мови*. В 11 т. – Київ: Наукова думка, 1970–1980.
- Словник фразеологізмів української мови* / Укладачі В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк та ін. – Київ: Наукова думка, 2003.

- Смирнов 2002 – Смирнов В. *Полутолковый словарь одесского языка*. – Одесса, 2002.
- СРБ 2003 – Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. *Словарь русской брани (матизмы, обсценизмы, эвфемизмы)*. – СПб.: Норинт, 2003.
- Срезневский И. И. *Словарь древнерусского языка*. В 4 т. – Москва, 1989.
- ССС – *Сучасний словник іношомовних слів* / Уклали О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – Київ: Довіра, 2006.
- Трофимчук М., Трофимчук О. *Латинсько-український словник* / Львівська Богословська Академія; Інститут неолатиністики. – Львів: Вид-во ЛБА, 2001.
- Флегон 1973 – Флегон А. *За пределами русских словарей (дополнительные слова и значения с цитатами Ленина, Хрущева, Сталина, Баркова, Пушкина, Лермонтова, Есенина, Маяковского, Солженицына, Вознесенского и др.)* / Пер. Волковинского А. М. – Лондон: ТОО «РИКЕ», 1993.
- Фразеологічний словник української мови*. В 2 кн., 2-ге вид., стереотип. – Київ: Наукова думка, 1993.
- ЯБМ – Хоменко О. Б. *Язык блатных. Язык мафиози. Энциклопедический синонимический словарь*: В 2 т. – Київ: ФОРТ-М, 1998.
- Adams James Noel. *The Latin sexual vocabulary*. – London: Duckworth, 1982.
- A dictionary of symbols 1996 – A dictionary of symbols / Jean Chevalier and Alain Gheerbrant; translated from the French by John Buchanan-Brown. – London – New York: Penguin Books, 1996.
- Grochowski Maciej. *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów*. – Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003.
- Dąmbrowska Anna. *Słownik eufemizmów polskich*. – Warszawa, 2005.
- Dictionary of Russian slang and colloquial expressions* / Vladimir Shlyakhov and Eve Adler. Hauppauge. – New York: Barron's, 2006.
- Drummond David Allan. *Dictionary of Russian obscenities* / compiled by D.A.
- Drummond and G. Perkins. 2nd, rev. ed. – Berkeley: Berkeley Slavic Specialties, 1980.
- Harry Walter, Valerij Mokienko. *Wörterbuch russischer Anti-Sprichwörter*. – Greifswald, 2002.
- Lewinson 1999 – Lewinson Jacek. *Słownik seksualizmów polskich*. – Warszawa: Książka i Wiedza, 1999.
- McDonald J. *A Dictionary of Obscenity, Taboo and Euphemism*. – London: Sphere Books Ltd, 1989.
- Mills 1993 – Mills Jane. *Sexwords*. – London: Penguin, 1993.
- Miłość i sex*. Słownik Encyklopedyczny. – Wrocław: Wydawnictwo Europa, 1999.
- Ouředník Patrik. *Šmírbuch jazyka českého. Slovník nekonvenční češtiny*, 2-é vyd. – Praha, 1992.
- Richter 1993 – Richter Alan. *Sexual slang: a compendium of offbeat words and colorful phrases, from Shakespeare to today*, 3rd ed. – Harper Perennial: A Division of HarperCollins Publishers, 1993.
- Spears Richard A. *Slang and euphemisms: a dictionary of oaths, curses, insults, sexual slang and metaphor, racial slurs, drug talk, homosexual lingo, and related matters*, 2nd abridged ed., 2nd rev. ed. – New York, N.Y., U.S.A., 1991.

- Sex and sexuality*. A thematic dictionary of quotation. – London: Cassel, 1993.
- The Concise Oxford Companion to the English Language* / Ed. Tom McArthur. – Oxford University Press, 1996.
- The Wordsworth Dictionary of Sex 1994 – The Wordsworth Dictionary of Sex. Robert Goldeson Ph.D. and Kenneth Anderson. – London, 1994.
- Womenword 1989 – *Womanwords: a vocabulary of culture and patriarchal society* / Jane Mills. – Harlow, Essex, England: Longman, 1989.

3. Наукова література та умовні скорочення

- Ажеж 2003 – Ажеж Клод. *Человек говорящий*. Вклад лингвистики в гуманитарные науки. Пер. с фр. Б. Н. Нарумова. – Москва: Едиториал УРСС, 2003.
- Айдачич 2003 – Айдачич Д. В. «Эротическая лексика в славянских языках». *Язык и культура*, вып. 6, т. 5, ч. II. – Київ, 2003, с. 38–45.
- Аксёнова Наталья. «Семіосфера еротичних мотивів у дитячих забавляннях із маніпулюванням пальцями». *Тіло в текстах культур*. – Київ, 2003, с. 151–160.
- Александрова Ольга. «К вопросу об определении роли маргинальных значений в определении социолінгвістического статуса человека». *Лінгвістика*. Збірник наукових праць, вип. 1. – Херсон, 2005, с. 167–171.
- Анти-мир русской культуры*. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996.
- Бардина Н. В. *Языковая гармонизация сознания*. – Одесса: Астропринт, 1997.
- Бахтин 1990 – Бахтин М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*, 2-е изд. – Москва: Художественная литература, 1990.
- Берн Эрик. *Секс в человеческой любви* / Пер. с англ. М. П. Папуш. – Москва: АСТ, 1997.
- Богдановић Неделько. *Будалина играчка: прилози за српски еротиски речник*. – Ниш: Просвета, 1998.
- Бондаренко 2003 – Бондаренко Галина. «Символіка та семантика волосся». *Тіло в текстах культур*. – Київ, 2003, с. 55–62.
- Борухов Б. Л. «Мат как философия жизни». *Дом бытия: лингвософский альманах*, вып. 1. – Саратов, 1994.
- Брандт Р. «Кое-что о нескольких словах». *Русский филологический вестник*, 1915, № 3 – 4, с. 356.
- Бурас М. М., Кронгауз М. А. «Сексуальная агрессия в русском языке». *Агрессия в языке и речи*. Сборник научных статей / Под ред. И. А. Шалонова. Москва: РГГУ, 2004, с. 115–125.
- Валодзіна 2001 – Валодзіна Тацяна. «Жаночы „ныз” у традыцыйнай культуры беларусаў». *Terra alba. Homo veneris: Сексуальная прастора беларускай культуры*, т. 2 / Под ред. С. І. Данілоенкі. – Мінск, 2001, с. 30–40.
- Вальтер, Мокиенко 2002 – Вальтер Х., Мокиенко В. «Новая языковая жизнь древнейшей профессии». *Слово. Фраза. Текст*. Сборник научных статей к 60-летию проф. М. А. Алексеенко. – Москва: Азбуковник, 2002.

- Винничук 2006 – Винничук Ю. «Лаймося по-львівському». *Вербальна агресія як мовно-культурний і соціальний феномен*. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006, с. 40–44.
- Виноградов С. «Сквернословие». *Наука и жизнь*, 1993, № 4.
- Всередині й назовні 2004 – *Всередині й назовні: лесбійські теорії, геївські теорії*. – Львів: Ахілл, 2004.
- Ворс Іда. «Орган шостого чуття». *Політика і культура*, 2004, № 21, с. 4–45.
- Вурм Барбара. «Позитичність и эротическая метафора: заметки к некоторым ранним текстам формалистов с точки зрения деконструктивистской гендерологии». *Доклады Первой Международной конференции «Гендер: язык, культура, коммуникация» 25–26 ноября 1999 года*. – Москва, 2001, с. 99–113.
- Гаврилюк 1999 – Гаврилюк Елеонора. «Еротичні імплікації рослинної символіки в українській календарній обрядовості». *Студії з інтегральної культурології*, вип. 2. – Львів, 1999, с. 32–55.
- Галенко Олександр. «Сороміцька історія». *Критика*, 2003, № 9, с. 7–11.
- Гнатюк В. «Folklore de l'Ukraine. Український фольклор. Сороміцькі звичаї, казки, пісні, приказки, загадки і лайка. (Extr. des Κρυπτάδια, t. 5. 1898. Cet extrait ne peut être vendu) (рец.)». *Записки Наукового товариства ім. Шевченка*, 1900, т. 33, кн. 1, с. 32–33.
- Голобородько Василь. «Виникнення казкових мотивів на підставі актуалізації та реалізації внутрішньої форми табуованого в соціумі слова на позначення коїтусу». *Ucrainistica*. Збірник наукових праць. – Кривий Ріг, 2004, с. 69–85.
- Голодов А. Г. «Гендерность в отраслевой лексике». *Актуальні проблеми менталінгвістики*. – Черкаси, 2007, с. 154 – 157.
- Гошило 2000 – Гошило Елена. «Новые члены (members) и органы: политика порнографии». *Женщина и визуальные знаки*. – Москва: Идея-Пресс, 2000, с. 107–143.
- Григораш 2007 – Григораш С. М. *Лексика і фраземіка інтимної лірики (на матеріалі українського фольклору)*. Автореф. дис... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2007.
- Грушевський М. С. *Історія української літератури*. В 6 т. 9 кн., т. 1. / Упоряд. В. В. Яременко. – Київ: Либідь, 1993.
- Гундорова Тамара. *Український літературний постмодерн*. – Київ: Критика, 2005.
- Гура 1978 – Гура А. В. «Символика зайця в славянском обрядовом и песенном фольклоре». *Славянский и балканский фольклор. Генезис. Архаика. Традиции*. – Москва: Наука, 1978, с. 159–189.
- Гусейнов Гасан. «Матерний пласт ідеологічного мови». У його ж: *Советские идеологии в русском дискурсе 1990-х*. – Москва: Три квадрата, 2004, с. 145–235.
- Дзензелівський 1996 – Дзензелівський Й. «Арго нововиживівських кожухарів». У його ж: *Українське і слов'янське мовознавство*. Збірник праць. – Львів: Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996, с. 245–285.

- Добролюбова Галина. «Тема здоров'я в поліських народних порівняннях». *Мовознавство. Доповіді та повідомлення на IV Міжнародному конгресі українців*. – Київ, 2002, с. 138–141.
- Древлянський Василь. «“Ой, мамо, в комору ведуть” (До історії про післявесільні пере- зв'яанські наспіви)». *Берегиня*, 2003, № 3, с. 65–78.
- Дуличенко А. Д. «Язык и тело». *Плуцер-Сарно А. Большой словарь мата*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 35–48.
- Елистратов В. С. «“Сниженный” язык и “национальный” характер». *Вопросы философии*, 1998, № 10, с. 82–89.
- Жельвис 2001 – Жельвис В. И. *Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира*. – Москва: Ладомир, 2001.
- Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика». *Слово в словаре и дискурсе. Сборник научных статей к 50-летию Харри Вальтера*. – Москва: «Издательство Элпис», 2006, с. 226–231.
- Жуйкова М. «Номінація смерті та архаїчне мислення». *Студії з інтегральної культурології. Tanatos*, 1996, № 1, с. 28–62.
- Задюганий Пилип. «За рідну сороміцьку мову». *Лель*, 1993, № 5.
- Земская Е. А., Китайгородская М. А., Розанова Н. Н. «Особенности мужской и женской речи». *Русский язык в его функционировании* / Под ред. Е. А. Земской и Д. Н. Шмелева. – Москва, 1993, с. 429–450.
- «Злая лая матерная...». Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005.
- Золотоносов М. Н. *Слово и Тело. Сексуальные аспекты, универсалии, интерпретации русского культурного текста XIX–XX веков* / Сборник статей. – Москва: Ладомир, 1999.
- Зорин А. «Легализация обсценной лексики и ее культурные последствия». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей* / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996, с. 121–139.
- Ильин Е. П. *Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины*. – СПб., 2003.
- Карасик В. И., Слышкин Г. Г. «Запрет и нарушение запрета как коммуникативные действия». «Злая лая матерная...». Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 17–34.
- Кісь Р. Я. «Ерос і водна стихія (первісна семіотика шлюбної магії)». *Сучасність*, 1994, № 1.
- Коатс Дж. «Женщины, мужчины и язык». *Гендер и язык*. – Москва: Языки славянской культуры, 2005, с. 32–231.
- Ковалев 1998 – Ковалев Г. Ф. «Похабен ли русский мат?». *Восточноукраинский лингвистический сборник*. Вып. 4. Сборник научных трудов. – Донецк, 1998, с. 82–83.
- Ковалев 2005 – Ковалев Г. Ф. «Русский мат – следствие уничтожения табу». *Культурные табу и их влияние на результат коммуникации*. – Воронеж, 2005, с. 184–197.

- Коваль 2005 – Коваль В. «Славянская этнофразеология в гендерном аспекте». *Грани слова*. Сборник научных статей к 65-летию проф. В. М. Мокиенко. – Москва, 2005, с. 82–88.
- Коптева Т. «Лексичний аналіз байкерського сленгу». *Українська мова та література*, 2006, № 38.
- Коровушкин 2005 – Коровушкин В. П. «Инвективная лексика и фразеология в английском и русском военных подъязыках: контрастивно-социолингвистический аспект». *Злая матерная...* Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 376–420.
- Красиков 2003 – Красиков Михайло. «“Ой дам тобі живиці живої...” (Заметки собирателя украинского эротического фольклора)». *Живой журнал*, 2005, № 2, с. 52–53.
- Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу». *Українські соромицькі пісні / Упорядкування, передмова, примітки М. М. Красикова*. – Харків: Фоліо, 2003, с. 3–16.
- Крепкое русское слово*. – Москва: Альта-принт, 2005.
- Курочкін 2005 – Курочкін Олександр. «Мій плуг не оре, цілини не бере... (Весільна еротична гра “Забивання кілка”)». *Берегиня*, 2005, № 3, с. 45–52.
- Левин Ю. «Об obscene выражениях русского языка». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература*. Сборник статей / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996, с. 108–120.
- Лесюк 2007 – Лесюк Микола. «Табу та евфемізми в українських коломийках». *Поліські зворини*. Збірник пам'яті професора Миколи Васильовича Никончука. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007, с. 87–102.
- Ліндсей 1995 – Ліндсей Дж. *Коротка історія культури*. В 2 т., т. 1. – Київ, 1995.
- Леснова В. В. *Номінація рис людини в українських східнослов'янських говірках*. – Луганськ, 2004.
- Лоуэн А. *Предательство тела* / Пер. с англ. Елена Поле. – Екатеринбург: Деловая книга, 1999.
- Лоуэн А. *Физическая динамика структуры характера* / Пер. с англ. Е. В. Поле. – Москва: Компания ПАНИ, 1996.
- Маєрчик 2003 – Маєрчик Марія. «Одяг як символічне тіло». *Тіло в текстах культур*. – Київ, 2003, с. 69–82.
- Мельничук О. С. «Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району, Одеської області)». *Лексикографічний бюлетень*, вип. 2. – Київ, 1952, с. 67–98.
- Михайлин В. Ю. «Русский мат как мужской obscene код: проблема происхождения и эволюция статуса». *Злая матерная...* Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 69–137.
- Мокиєнко В. М. «Русская бранная лексика: цензурное и нецензурное». *Мокиєнко В. М., Никитина Т. Г. Словарь русской брани (матизмы, obscенизмы, эвфемизмы)*. – СПб.: Норинт, 2003, с. 10–61.

- Німчук 1992 – Німчук В. В. *Давньоруська спадщина в лексичі української мови*. – Київ: Наукова думка, 1992.
- Осадчий В. И. «Ненормативная лексика – духовный тупик общества». *Мова і культура*, вип. 9, т. 2. – Київ: Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007, с. 65–71.
- Отин 2006 – Отин Е. С. «Все менты – мои кенты...» (*Как образуются жаргонные слова и выражения*). – Москва: ООО «Изд-во ЭЛПИС», 2006.
- Плуцер-Сарно А. «Матерный словарь как феномен русской культуры». У його ж: *Большой словарь русского мата*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 49–74.
- Плуцер-Сарно А. «О семантике слова “мат”». *Плуцер-Сарно А. У його ж: Большой словарь русского мата*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 75–80.
- Плуцер-Сарно 2005 – Плуцер-Сарно А. «Философия “пизды”». У його ж: *Материалы к словарю русского мата*, т. 2. – СПб., 2005, с. 18–40.
- Пономар 1997 – Пономар Л. *Назви одягу Західного Полісся*. – Київ, 1997.
- Ревакович М. «Ерос і вигнання». *Критика*, 2006, № 10, с. 28–32.
- Руднев В. П. «Введение в “пизду”». *Плуцер-Сарно А. Материалы к словарю русского мата*, т. 2. – СПб., 2005, с. 496–506.
- Руднев В. П. «“И это все о нем”: “Хуй”: Феноменология, антропология, метафизика, прагматика». *Плуцер-Сарно А. Большой словарь мата*, т. 2. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 6–34.
- Руднев В. «Метафизика футбола». *Логос*, 1999, № 8, с. 60–67.
- Рябчук Микола. «Сірко і Шаріков». *Дзеркало тижня*, 2007, № 11.
- Сикалов В. «Кино-мат». *ШО*, 2006, № 12, с. 28.
- Сиротинина О. Б. «Русский язык в разных типах речевых культур». *Русский язык сегодня*, Сборник статей, вып. 1. – Москва: Азбуковник, 2000, с. 240–248.
- Ставицька Л. О. «Гендерні стереотипи в сучасній українській мовній свідомості (за даними асоціативного експерименту зі словами “жінка”, “чоловік”». *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*, вип. 5, т. 3. Серія «Філологічні науки»: Збірник наукових праць. – Луганськ/ Луганський національний педагогічний ун-т. ім. Тараса Шевченка, 2004, с. 58–66.
- Ставицька Л. О. «Дискурс помаранчевої пристрасти». *Критика*, 2005, № 3, с. 13–16.
- Ставицька Л. О. «Комунікативні стратегії вживання обценної лексики (гендерний аспект)». *Славянские языки и культура*. Материалы Международной конференции. – Тула, 2007, с. 134–136.
- Ставицька Л. О. «Проблеми інтерпретації та лексикографічного опрацювання лайливої лексики». *Вербальна агресія як мовно-культурний і соціальний феномен*. – Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2006, с. 6–20.
- Ставицький 1989 – Ставицький О. Ф. «Коментар до “Енеїди” Івана Котляревського та його історія». *Котляревський І. П. Енеїда*. Поема. – Київ: Дніпро, 1989.
- Супрун В. И. «Тоталитаризм / демократия и язык». *Слово во времени и пространстве*. К 60-летию профессора В. М. Мокиенко. – СПб.: Фолио-Пресс, 2000, с. 389–392.

- Таннен Дебора. *Ты меня не понимаешь! Почему женщины и мужчины не понимают друг друга*. – Москва: Вече, Персей, АСТ, 1996.
- Тараненко О. О. «Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.)». *Мовознавство*, 2003, № 1, с. 23–41.
- Телия В. Н. *Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты*. – Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996.
- Титаренко Марія. «Феномен Ельфріде Єлінек: Неперекладність жінки». *Поступ*, 2005, № 67.
- Тіло в текстах культур*: Збірник матеріалів наукової конференції / НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Український етнологічний центр / Гол. ред. Ганна Скрипник, упорядники Олена Боряк, Марія Маєрчик. – Київ, 2003.
- Тоддес Е. А. «Энтропии вопреки (О поэзии Тимура Кибирова)». *Родник*, 1990, № 4.
- Толстая 2001 – Толстая С. М. «Полесские поверья о ходячих покойниках». *Восточнославянский этнолингвистический сборник. Исследования и материалы*. Москва: Индрик, 2001, с.151–205.
- Топоров 1979 – Топоров В. Н. «Семантика мифологических представлений о грибах». *Вал-саника. Лингвистические исследования*. – Москва: Наука, 1979, с. 234–298.
- Труб В. М. «Порівняльний аналіз засобів протиставлення різних реєстрів урбаністичної мовної комунікації». *Мовознавство*, 2007, № 1, с. 66–72.
- Ульянов Анатолий. «Сергей Жадан. “ХУЙ” как метод украинской литературы» / *Жадан С. Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006, с. 755–757.
- Успенский Б. «“Заветные сказки” А. А. Афанасьева». *Анти-мир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература*. Сборник статей / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996, с.143–164.
- Успенский Б. «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии». У його ж: *Избранные труды. Язык и культура*, т. 2. – Москва: Гнозис, 1994, с. 53–128.
- Швейцер А. Д. *Социальная дифференциация английского языка в США*. – Москва: Наука, 1983.
- Шевченко Р. В. *Речі бранні (фрагменти мовного дослідження)*. – Полтава: «Друкарська майстерня», 2004.
- Шеррі Ортнер. «Чи співвідноситься жіноче з чоловічим як природа з культурою?». *Гендерний підхід: історія, культура, суспільство*. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003, с. 134–150.
- Шиманський Роберт. «Сексуалізми української мови». *Ucrainistica*. Збірник наукових праць. – Кривий Ріг, 2003, с.125–138.
- Шипка Данко. *Опсцене речи у српском језику*. – Београд, 1999.
- Шумейко Тарас. «Ерос у Тичини». *Сучасність*, 2000, № 9, с. 94 – 108.
- Щербинина Ю.В. «Проблемы речевой агрессии в общении школьников». *Возрастное коммуникативное поведение*. Сборник научных трудов. – Воронеж, 2003, с. 71–86.

- Aman Reinhold. *Opus maledictorum: a book of bad words*. 1st Marlowe & Company ed. – New York: Marlowe & Co., 1996.
- Andersson L. G., Trudgill P. *Bad Language*. Oxford, Basil Blackwell LTD., Bailey L. A., 1990.
- Arango Ariel C. *Dirty words: psychoanalytic insights*. Northvale, N.J.: Aronson, 1989.
- Bogdanović N. *Opscena leksika, zbornik radova*. Prosveta, Niš, 1998.
- Cameron, Debohra; Kulick, Don. *Language and sexuality*. – Cambridge University Press, 2003.
- Cooper 2003 – Cooper Brian. «The classic mother phrase in Russian: its form and origin». *Australian Slavonic and East European Studies*, 2003, vol. 17, № 1–2, p. 3–26.
- Epstein Joseph. «Sex and Euphemism». *Fair of speech: the uses of euphemism* / edited by D. J. Enright. Oxford [Oxfordshire]. – New York: Oxford University Press, 1985, p. 56–71.
- Falowski A. «Ein Russisch Boech...» rosyjsko-niemiecki anonimowy słownik i rozmówki w XVI wieku. *Analiza językowa*. – Kraków, 1996.
- Fine, Marlene, G.; Johnson Fern. L. «Female and Male Motives for Using Obscenity». *Journal of Language and Social Psychology*, 1984, vol. 3 (1), p. 59–74.
- Hopson Janet L. *Scent signals. The silent language of sex*. – New York: William Morrow and Company, 1979.
- Johnson Sterling. *What your f*cking language: how to swear effectively, explaiend in explicit detail and enhanced by numerous examples taken from everyday life*. 1st ed. – New York: St. Martin's Griffin, 2004.
- Kauffman C. A. «A Survey of Russian Obscenities and Invective Usage». *Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*, 1980, vol. 4 (2), p. 261–289.
- McEnery Tony. *Swearing in English: bad language, purity and power from 1586 to the present*. – London; New York: Routledge, 2006.
- Razvratnikov B. S. «Elementary Russian Obscenities». *Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*, 1979, v. 3, p. 197–204.
- Smal-Stocki R. «Taboos on Animal Names in Ukrainian». *Language*, 1950, № 26, p. 489–493.
- Swearing: a social history of foul language, oaths, and profanity in English* / Geoffrey Hughes. – Oxford, UK; Cambridge, Mass., USA: Blackwell, 1991.
- Wajnryb Ruth. *Expletive deleted. A good look at bad language*. – New York: Free Press, 2005.

Леся Ставицька

Українська мова без табу

Словник нецензурної лексики
та її відповідників

Обсценізми, евфемізми, сексуалізми

Редактор-лексикограф *Віра Ковалька*

Технічний редактор *Майя Притикіна*

Літературний редактор та коректор *Світлана Гайдук*

Верстка *Тамари Масленнікової*

Відповідальний за випуск *Микола Климчук*

Підписано до друку 07.11.2007. Формат 70х90/16. Гарнітура Таймс.

Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 33,34.

Умовн. фарбовідб. 33,77. Обл.-вид. арк. 36,71. Зам № 7-1572.

Видавець: СП «Часопис «Критика»» ДК № 2189 від 18.05.2005

Свідectво про реєстрацію КВ 2690 від 21.04.1997

01001, Київ-I, а/с 255

www.krytyka.kiev.ua, krytyka@krytyka.kiev.ua

Дистрибуція: тел./факс + 38 044 270 54 00; office@krytyka.kiev.ua

Представництво у Львові: тел. + 38 0322 67 36 96; natalyasereda@ukr.net

Надруковано у ЗАТ «ВІПОЛ».

03151, Київ-151, вул. Волинська, 60

Будемо раді отримати від читачів відгуки про цю книжку
з поміткою на конверті «Словник» поштою 01001, Київ, а/с 255

або електронною поштою books@krytyka.kiev.ua

Леся Ставицька

доктор філологічних наук, професор,
завідувачка відділу соціолінгвістики
Інституту української мови НАНУ

Авторка монографій «Естетика слова
в українській поезії 10–30 рр. XX ст.» (2000),

«Арго, жаргон, сленг:

Соціальна диференціація української мови» (2005),

«Жанри і стилі в історії української
літературної мови» (1989, у співавторстві),

«Українсько-російська двомовність.

Лінгвосоціокультурні аспекти» (2007, у співавторстві).

Її перу належить низка словників:

«Короткий російсько-український словник
контрастивної лексики» (2001, у співавторстві),

«Короткий словник жаргонної лексики української мови» (2003),

«Український жаргон» (2005),

а також

численні наукові праці з питань теорії
та історії поетичної мови,
двомовности, теорії та практики комунікації,
субстандартної лексики
української мови, гендерної лінгвістики.

*Нині дослідниця готує до друку монографію
про мовний світ чоловіків і жінок,
а також працює над продовженням серії
лексиконів українського субстандарту:
словником української лайки та прокльонів
і російсько-українським словником
ненормативної лексики.*

